

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

นางสาวมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DISYLLABIC WORDS BEGINNING WITH C(r)a IN THAI

Miss Mingmit Sriprasit

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

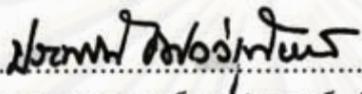
นางสาวมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์

ภาษาไทย

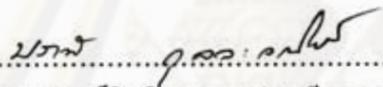
อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ

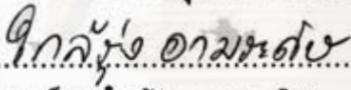
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

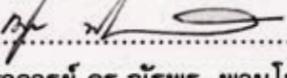
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

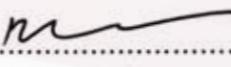

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

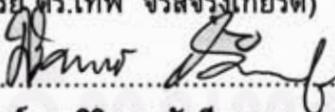
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์)

ศูนย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ : คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย.
(DISYLLABIC WORDS BEGINNING WITH C(r)a IN THAI) อ. ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก : อ.ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ, อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : ผศ.
ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. 430 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย ข้อมูล
ที่ใช้เป็นคำตั้งในงานวิจัยนี้มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 จำนวน 2,125 คำ ทั้งนี้
ผู้วิจัยจะไม่ศึกษาคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ระบุที่มาไว้อย่าง
ชัดเจนแล้ว เอกสารที่ใช้ในการค้นคว้าได้แก่ พจนานุกรม รายการศัพท์ จารึก และเอกสารโบราณอื่นๆ

ผลการศึกษาพบว่า คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมีที่มา 3 แบบสอดคล้องกับ
สมมติฐาน ได้แก่ (1) เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท (2) เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น และ (3) เป็นคำ
สร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษาตระกูลไทแบ่งได้เป็น 4 แบบ 1) แบบที่พบใน
ภาษาไทยทุกกลุ่ม คือ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มกลาง และกลุ่มเหนือ และแบบที่พบเฉพาะบางกลุ่ม ได้แก่
2) คำที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลาง 3) คำที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตก
เฉียงใต้และกลุ่มเหนือ และ 4) คำที่พบเฉพาะในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมมีที่มาจากภาษาเขมรมากที่สุด นอกจากนี้ก็เป็นคำยืม
ที่มาจากภาษามอญ มลายู ขวา อังกฤษ และภาษาอื่นๆ เช่น จีน ภาษาทมิฬ พม่า ฮินดี โปรตุเกส และ
เปอร์เซีย

ส่วนคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลางมีวิธีที่ใช้ในการสร้างคำ
ขึ้นใหม่ ได้แก่ 1) การกร่อนพยางค์หน้าของคำสองพยางค์หรือคำหลายพยางค์ให้เป็น C(r)a 2) การกร่อน
เสียงของคำซ้ำสองพยางค์หรือการอ้อพาส 3) การเติม C(r)a หน้าคำพยางค์เดียว 4) การแทรกเสียง
/k(r)a-/ ระหว่างพยางค์ 2 พยางค์แล้วตัดพยางค์แรก และ 5) การแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำแล้วแทรกเสียง
/(r)a-/

นอกจากนี้ ยังมีคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a อีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ทราบที่มาชัดเจน คำเหล่านี้
ส่วนใหญ่เป็นชื่อสัตว์ ชื่อพืช สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และคำเบ็ดเตล็ดอื่นๆ เป็นต้น

ส่วนผลการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมนั้นพบว่า
เมื่อเปรียบเทียบกับคำในภาษาเดิมสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมมาเป็นคำยืมใน
ภาษาไทยสามารถสรุปเป็นกฎได้ การเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏมากที่สุดในข้อมูลได้แก่ การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ซึ่ง
พบในคำยืมทุกคำจากทุกภาษา กฎการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำยืมเหล่านี้บางส่วนสามารถสรุปเป็นกฎได้ เช่น
ในภาษาเขมรและภาษามอญ แต่บางส่วนไม่สามารถสรุปเป็นกฎได้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลและการยืมต่างช่วงเวลา
และต่างช่องทาง

ภาควิชา.....ภาษาไทย.....

สาขาวิชา.....ภาษาไทย.....

ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์

ไกล่รุ่ง อามระดิษ

4880908922 : MAJOR THAI

KEYWORDS : DISYLLABIC WORD / LOANWORD / ETYMOLOGY / COGNATE

MINGMIT SRIPRASIT: DISYLLABIC WORDS BEGINNING WITH C(r)a IN THAI. THESIS ADVISOR: KLAI RUNG AMRATISHA, Ph.D, THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF. NATTHAPORN PANPOTHONG, Ph.D, 430 pp.

The aim of this dissertation is to investigate the disyllabic words beginning with C(r)a in Thai. The data are collected from *The Royal Institute Dictionary (B.E.2542)*. The 2,125 words except Pali and Sanskrit words are examined. Sources of information of this dissertation include dictionaries, inscriptions, and other ancient documents.

A major finding reveals that disyllabic words beginning with C(r)a in Thai are from three sources. That is, 1) they are cognates in the Tai language family, 2) they are loanwords from other languages including Khmer, Mon, Malay, Java, English, Chinese, Burmese, Tamil, Hindi, Portuguese and Persian, and 3) they are the newly formed words.

The disyllabic words with are cognates can be subcategorized into 4 groups. That is, 1) those that are found in every group of the Tai language including the Southwestern Tai group, the Central Tai group, and the Northern Tai group; 2) those that are found in the Southwestern Tai group and the Central Tai group; 3) those that are found in the Southwestern Tai group and the Northern Tai group; and 4) those that are only found in the Southwestern Tai group.

Most of the disyllabic words beginning with C(r)a which are loanwords are taken from Khmer. Others are from Mon, Malay, Java, Chinese, Burmese, English, Tamil, Hindi, Portuguese and Persian. The disyllabic words that are new words formed by 1) reducing the first syllable of disyllabic words or polysyllabic words, 2) deleting the final consonant and centralizing the vowel 3) adding C(r)a in front of a monosyllabic, 4) inserting the sound /k(r)a-/ between a polysyllable and deleting the first syllable, and 5) separating a diphthong and inserting the sound /r)a-/.

Furthermore, there are also some disyllabic words of which origin are not clearly known. Most of them are titles of animals, plants, and other miscellaneous words.

When comparing the disyllabic words beginning with C(r)a in Thai with their sources, some changes can be stated as rules. However, there are changes that are not systematic, and thus unpredictable. This might be due to the fact that the process of loaning took place at different periods of time. It is worth pointing out that the present study has some limitations since the number of loanwords from some languages are delimited.

Department : Thai

Field of Study : Thai

Academic Year : 2009

Student's Signature *Mingmit Sriprasit*

Advisor's Signature *Klaurung Amratisha*

Co-Advisor's Signature *Natthaporn Panpothong*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คือ อาจารย์ ดร. ไกลรุ่ง อามระดิษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาหัวข้องานวิจัยที่ตนเองสนใจเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ไกลรุ่ง อามระดิษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และครูภาษาเขมรคนแรกของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาในสาขานี้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยในทุกเรื่องเป็นอย่างดี รวมทั้งได้อนุเคราะห์ข้อมูล พจนานุกรม และ เอกสารต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับงานวิจัยนี้ด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยร้งงานวิจัยทางด้านภาษาไทยและภาษาศาสตร์ รวมทั้งยังแนะนำ ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ยิ่ง โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับความรู้และทฤษฎีทางภาษา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่านผู้ เป็นยิ่งกว่าอาจารย์ที่ปรึกษา ที่นอกจากจะให้แนวคิด คำแนะนำอันทรงคุณค่า ตลอดจนสละเวลาตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งแล้ว ยังได้ให้ความเมตตา ปลูกปลอบและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งพระคุณคุณครูเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ ที่เมตตาผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งกรุณาเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักและรักการศึกษารัฐบาลในเชิงประวัติ อีกทั้งยังได้กรุณาให้ความรู้ แนวคิดในการศึกษา และกรุณาชี้ข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชลธิชา บำรุงรักษ์ ผู้เป็นครูในการศึกษาภาษาถิ่นภาคสนามคนแรกของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์การศึกษาภาษาถิ่นอย่างรอบด้าน และได้กรุณาอนุเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับภาษาถิ่นอันมีประโยชน์ต่องานวิจัย นี้ นอกจากนี้ยังได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ และข้อแก้ไขต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. เทพี จรัสจรุงเกียรติ อาจารย์ ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ยิ่ง อีกทั้งยังได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วย

ในระหว่างที่ศึกษา ผู้วิจัยได้รับทุนพัฒนาอาจารย์จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 – ปีการศึกษา 2550 ผู้วิจัยจึง ขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกองทุนวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามที่ได้มอบทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยในปีการศึกษา 2550 และปีการศึกษา 2551 เพื่อสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ภาควิชาภาษาไทยทุกคน โดยเฉพาะอาจารย์ ดร. รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม คุณวิสันต์ สุวิสิทธิ์ คุณชิวหวง ฉิน คุณเจตพร เพชรบูรณ์ คุณดิเรก หงษ์ทอง และคุณกึ่งกาญจน์ จงสุขไกลที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งคอยเป็นกำลังใจให้แกกันมาเสมอ

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแมร์ซัน ศรีประสิทธิ์ และคุณลุงไวภูณัฐ ชัยศรี ที่ให้ความรัก ความปรารถนาดี และให้การสนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆ ด้านตลอดมา รวมทั้งขอขอบคุณน้องซ้อฟ้า และน้องบราลี ชัยศรีที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลและการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์ไชยา เบญจพลากร กัลยาณมิตรผู้เป็นที่ปรึกษาที่คอยให้ข้อคิดต่างๆ ทั้งในด้านการทำวิจัยและมุมมองการใช้ชีวิต รวมทั้งยังได้ช่วยเหลือดูแลผู้วิจัยในทุกๆ เรื่อง และเป็นกำลังใจให้แก่ ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างมาก

คุณประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่คุณตาวิก ชัยศรีผู้เป็นที่รักยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....	13
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	13
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	17
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
1.7 นิยามศัพท์สำคัญ.....	22
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	24
1.9 อักษรย่อ.....	24
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพยางค์ คำและหน่วยคำ.....	25
2.1.1 ความหมายของพยางค์.....	25
2.1.2 ชนิดของพยางค์.....	26
2.1.3 ส่วนประกอบของพยางค์.....	27
2.1.4 คำ.....	27
2.1.5 การศึกษาวิเคราะห์คำ.....	28
2.1.6 หน่วยคำ.....	29
2.1.7 การวิเคราะห์หน่วยคำ.....	30
2.1.8 โครงสร้างของหน่วยคำ.....	31
2.1.9 ชนิดของหน่วยคำ.....	31

2.1.10	กระบวนการทางเสียงที่เกิดขึ้นเมื่อหน่วยคำรวมตัวกันเป็นคำ.....	35
2.1.11	วิธีการประกอบคำ.....	36
2.2	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยืมภาษา.....	38
2.2.1	คำจำกัดความของการยืมภาษา (linguistic borrowing).....	38
2.2.2	แนวคิดเกี่ยวกับการยืม.....	35
2.3	ระบบเสียงของภาษาไทย และภาษาอื่นๆ.....	45
2.3.1	ระบบเสียงของภาษาไทย.....	45
2.3.2	ระบบเสียงของภาษาเขมร.....	49
2.3.3	ระบบเสียงของภาษามอญ.....	56
2.4	การศึกษาเปรียบเทียบคำสองพยางค์ในภาษาตระกูลไทกับภาษาตระกูลอื่นๆ.....	60
2.5	การศึกษาคำสองพยางค์ในภาษาไทยและภาษาตระกูลไท.....	63
2.6	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมในภาษาไทย.....	81
2.6.1	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย.....	81
2.6.2	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษามอญในภาษาไทย.....	86
2.6.3	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย.....	87
2.6.4	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาจีนในภาษาไทย.....	89
2.6.5	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาอาหรับในภาษาไทย.....	90
บทที่ 3 ที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a		
3.1	เกณฑ์การตัดสินที่มาของคำและขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
3.1.1	เกณฑ์การตัดสินที่มาของคำ.....	91
3.1.2	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
3.2	ภาพรวมที่มาของพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย.....	99
3.2.1	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กะ ก /ka ¹ / กระ /kra ¹ /.....	99
3.2.2	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ตะ /ta ¹ / ตระ /tra ¹ /.....	103
3.2.3	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ปะ /pa ¹ / ประ /pra ¹ /.....	104
3.2.4	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย สะ /sa ¹ /.....	105
3.2.5	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย มะ /ma ³ /.....	107
3.2.6	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ.....	108
3.3	ผลการวิเคราะห์คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a โดยเรียงลำดับตามที่มา.....	110
3.3.1	คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษา	

ตระกูลไท.....	110
3.3.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม.....	158
3.3.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่.....	204
3.3.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ยังไม่ทราบที่มา.....	206
3.4 สรุปจำนวนที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a.....	206

บทที่ 4 การเปลี่ยนแปลงของคำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

4.1 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำในภาษาไทย.....	210
4.1.1 เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำยืมภาษาเขมร.....	210
4.1.2 เสียงพยัญชนะต้นควบในคำยืมภาษาเขมร.....	211
4.1.3 เสียงพยัญชนะต้นควบ จร /cr/ และ สร /sr/ ในภาษาเขมร.....	213
4.1.4 เสียงพยัญชนะท้าย /r/ ในภาษาเขมร.....	213
4.1.5 เสียงพยัญชนะท้ายในคำสองพยางค์ในภาษาเขมรที่พยางค์แรกเป็น -ง an /ʔɑŋ/ /ʔwŋ/ , -ญ aŋ /ʔɑŋ/ /ʔwŋ/, -ณ an -น an /ʔɑn/ /ʔwŋ/.....	215
4.1.6 เสียงพยัญชนะท้าย // และ /ก/.....	216
4.1.7 เสียงพยัญชนะท้าย /c/.....	216
4.1.8 เสียงพยัญชนะท้าย /h/.....	217
4.1.9 การเพิ่มเสียงสระ /a/.....	217
4.1.10 การเปลี่ยนเสียงสระ.....	217
4.1.11 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์.....	222
4.2 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษามอญมาเป็นคำในภาษาไทย.....	223
4.2.1 การเปลี่ยนเสียงสระ.....	223
4.2.2 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์.....	223
4.3 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษามลายูมาเป็นคำในภาษาไทย.....	224
4.3.1 เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงก้องเปลี่ยนเป็นเสียงไม่ก้อง.....	224
4.3.2 เสียงพยัญชนะท้าย //.....	224
4.3.3 เสียงสระ /é/.....	225
4.3.4 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์.....	225
4.4 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษาชวมาเป็นคำในภาษาไทย.....	226
4.4.1 เสียงพยัญชนะท้าย /h/.....	226
4.4.2 เสียงพยัญชนะท้าย /r/ และเสียงพยัญชนะท้าย //.....	226
4.4.3 สระเสียงสั้นในพยางค์ที่สองจะยัดเสียงให้เป็นสระเสียงยาว.....	226

4.4.4	เสียงสระ /é/.....	227
4.4.5	การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์.....	227
4.5	กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษาอังกฤษมาเป็นคำในภาษาไทย.....	227
4.5.1	เสียงพยัญชนะต้นควบที่ภาษาไทยไม่มี.....	227
4.5.2	เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาอังกฤษที่มีสองเสียง.....	228
4.5.3	เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาอังกฤษที่ในระบบอักขรวิธีไทยไม่มี.....	228
4.5.4	เสียงสระ /æ/.....	228
4.5.5	เสียงสระ /ə/.....	229
4.5.6	เสียงสระผสมในคำเดิมภาษาอังกฤษที่ไม่มีในภาษาไทย.....	229
4.5.7	การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์.....	229
4.6	กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมในภาษาอื่นๆ มาเป็นคำในภาษาไทย.....	230
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย		
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	236
5.1.1	ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย.....	236
5.1.2	การเปลี่ยนแปลงคำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย.....	238
5.1.3	กฎการแปลงคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำภาษาเดิมมา เป็นคำยืมในภาษาไทย.....	239
5.2	อภิปรายผล.....	240
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	241
รายการอ้างอิง.....		
	ภาคผนวก ก.....	264
	ภาคผนวก ข.....	272
	ภาคผนวก ค.....	284
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	430

สารบัญตาราง

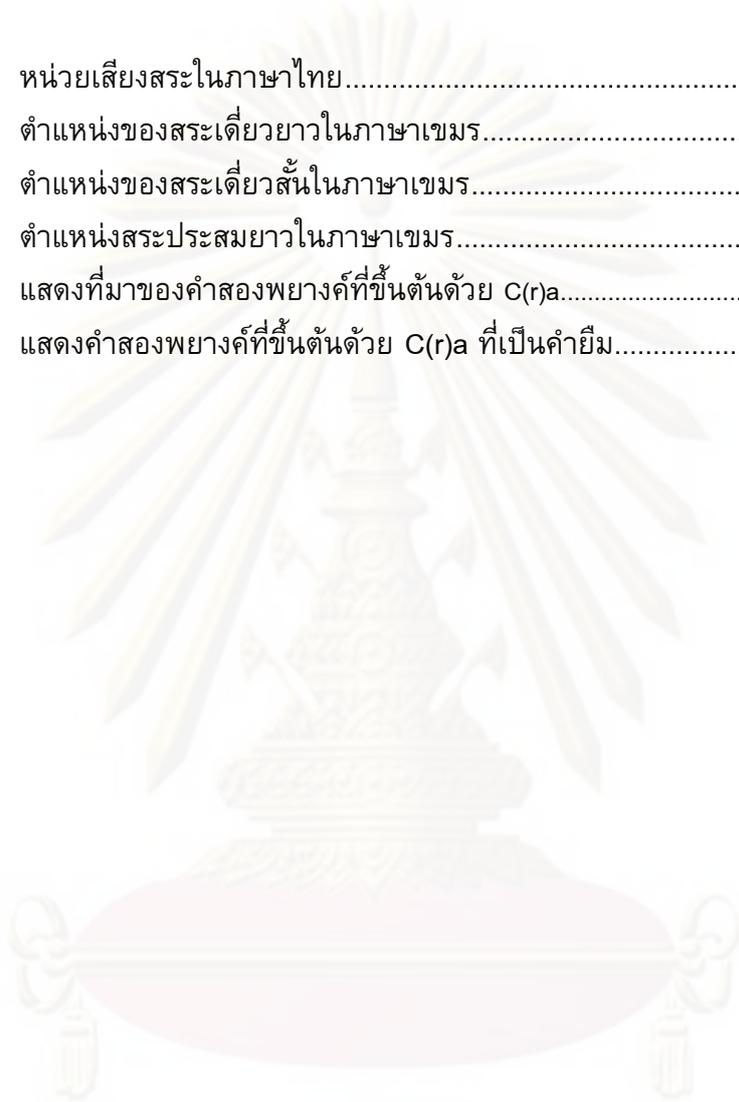
ตาราง ที่		หน้า
1	ตัวอย่างบัตรคำสำหรับบันทึกข้อมูลคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a.....	21
2	หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย.....	46
3	หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเขมร.....	50
4	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่ควบกันแล้วออกเสียงต่างกันเป็น 3 แบบในภาษา เขมร.....	52
5	หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษามอญ.....	56
6	หน่วยเสียงสระในภาษามอญ.....	59
7	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจ้อน.....	111
8	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจั่ง.....	113
9	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจุก.....	114
10	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจอก.....	117
11	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจุง.....	118
12	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจอก.....	119
13	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจไจ.....	121
14	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า เมล็ด.....	124
15	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า แมลง.....	126
16	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะรีน.....	127
17	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะเขือ.....	128
18	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระทบ.....	130
19	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะพร้าว.....	131
20	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า ประตู่.....	133
21	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะกอก.....	134
22	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะขาม.....	135
23	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจอก.....	137
24	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า แมลป.....	139
25	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจีบ.....	140
26	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า ตะไคร้.....	141
27	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า สะไ้.....	143
28	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กะป้อ.....	144

29	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กะตอง.....	145
30	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กะเต้า.....	146
31	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระสวย.....	147
32	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระเหยง.....	148
33	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระหุ้ง.....	149
34	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระท้อน.....	150
35	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระยาง.....	151
36	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระสือ.....	152
37	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระด้าง.....	153
38	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระต่าย.....	155
39	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระหม่อม.....	156
40	ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มล้า.....	157
41	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะลา.....	159
42	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กบฏ, กระบวร, ขบฏ, ขบวน.....	160
43	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระบวน, ขบวน.....	160
44	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจอก.....	161
45	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจอก.....	162
46	ตารางแสดงที่มาของคำว่า เสวย.....	162
47	ตารางแสดงที่มาของคำว่า ประโลม.....	163
48	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งใน ภาษาเขมรและมลายู.....	164
49	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระทำ.....	166
50	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระเจี๊ยง.....	167
51	ตารางแสดงที่มาของคำว่า ชะพลู.....	167
52	ตารางแสดงที่มาของคำว่า ทะแย.....	168
53	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งใน ภาษาเขมรและภาษามอญ.....	169
54	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจิต.....	174
55	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระฉีก.....	175
56	ตารางแสดงที่มาของคำว่า ประสั๊ก.....	176
57	ตารางแสดงที่มาของคำว่า ปะหนั้น.....	176
58	ตารางแสดงที่มาของคำว่า ระกำ.....	177
59	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏ	

	ร่วมกันในภาษามลายูและเขมร.....	179
60	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะบัง.....	184
61	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจาก ภาษาชวาและใช้เป็นคำยืมในภาษามลายู.....	185
62	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระชัง.....	187
63	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระหล่ำ.....	187
64	ตารางแสดงที่มาของคำว่า คะน้ำ.....	188
65	ตารางแสดงที่มาของคำว่า บะหมี่.....	189
66	ตารางแสดงที่มาของคำว่า พะโล้.....	190
67	ตารางแสดงที่มาของคำว่า สกี.....	191
68	ตารางแสดงที่มาของคำว่า สปริง.....	193
69	ตารางแสดงที่มาของคำว่า อะตอม.....	195
70	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะปิ.....	196
71	ตารางแสดงที่มาของคำว่า อุ่น.....	196
72	ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจ่อม.....	197
73	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม ภาษาทมิฬและปรากฏในภาษาอื่น.....	197
74	ตารางแสดงที่มาของคำว่า อะไหล่.....	198
75	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม ภาษาฮินดีและปรากฏในภาษาอื่น ๆ.....	199
76	ตารางแสดงที่มาของคำว่า สบู่.....	199
77	ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจาก หลายภาษา.....	200
78	ตารางสรุปจำนวนที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a	206
79	ตารางแสดงเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาเขมรและภาษาไทย.....	210
80	ตารางแสดงเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมรและภาษาไทย.....	211
81	ตารางเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาเขมรและภาษาไทย.....	214
82	ตารางแสดงเสียงสระชุดที่ 1 และสระชุดที่ 2 ในภาษาเขมร.....	218

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	หน่วยเสียงสระในภาษาไทย.....	48
2	ตำแหน่งของสระเดี่ยวยาวในภาษาเขมร.....	53
3	ตำแหน่งของสระเดี่ยวสั้นในภาษาเขมร.....	54
4	ตำแหน่งสระประสมยาวในภาษาเขมร.....	55
5	แสดงที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a.....	207
6	แสดงคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม.....	208

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาษาตระกูลนี้ก็คือคำส่วนใหญ่จะเป็นคำพยางค์เดียว (monosyllabic words) (Pranee Kullavanijaya, 1993: 1) ตัวอย่างเช่นคำว่า หัว ขา ตา กิน ปี ดาว มือ เรือ เป็นต้น และหากพิจารณาในแง่ลักษณะชนิดของหน่วยคำหรือตามวิธีการที่หน่วยคำมาประกอบกันเข้าเป็นคำก็จัดได้ว่าภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด (isolating language) ซึ่งหมายถึงภาษาที่คำหนึ่งคำจะมีเพียงหน่วยคำอิสระที่มีความหมายในตัวเองเพียงหน่วยคำเดียว ไม่มีการใช้หน่วยคำเติม (affixes) เพื่อแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ทั้งหน่วยคำเติมหน้า (prefixes) หน่วยคำเติมกลาง (infixes) หรือหน่วยคำเติมหลัง (suffixes) รวมทั้งยังมีหน่วยคำไม่อิสระจำนวนเพียงเล็กน้อยในภาษา (Crowley, 2000: 131)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาภาษาไทยกลางในสมัยปัจจุบันจะพบว่านอกจากคำพยางค์เดียวแล้ว ในภาษาไทยกลางยังมีคำสองพยางค์อีกเป็นจำนวนมากด้วย ตัวอย่างเช่น

กระตูก	ประชุม
มะขวิด	กระหวัด
กระดาศ	สะโพก
การเมือง	ไฟฟ้า
เติกๆ	น้ำแข็ง

จากลักษณะทางภาษาที่ปรากฏให้เห็นเช่นนี้ ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าภาษาไทยที่เป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไทซึ่งมีลักษณะเด่นคือคำในภาษาส่วนใหญ่จะเป็นคำพยางค์เดียวนั้น เหตุใดจึงปรากฏใช้คำสองพยางค์เป็นจำนวนมาก คำสองพยางค์ที่ว่านี้หมายถึงคำสองพยางค์ที่เป็นคำสองพยางค์แท้ๆ ไม่ได้สร้างจากการนำคำพยางค์เดียว 2 คำมารวมกัน อย่างไรก็ตามภาษาคำโดดนั้นก็สามารรมีคำสองพยางค์ได้เช่นกัน หากแต่เป็นคำที่สร้างจากการรวมคำพยางค์เดี่ยวขึ้นใช้ในภาษา ดังเช่นในกรณีของภาษาไทย มีวิธีการสร้างคำด้วยการรวมหน่วยคำตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปเข้าเป็นคำคำเดียว ทำหน้าที่และความหมายอย่างใด ยวกัน ลักษณะเช่นนี้เป็น

วิธีการสร้างคำที่มีอยู่ในทุกภาษาแต่ลักษณะโครงสร้างและการเรียงลำดับหน่วยคำอาจจะแตกต่างกันไป

การจำแนกคำในภาษาไทยออกตามลักษณะการออกเสียงเป็นพยางค์นั้น ภาณุจนา นาคสกุล (2541: 133) กล่าวว่า มี 5 แบบ คือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ คำสามพยางค์ คำสี่พยางค์ และคำหลายพยางค์ ในที่นี้อาจแบ่งเป็น 2 แบบใหญ่ได้ คือ คำพยางค์เดียว และคำหลายพยางค์ ในส่วนของคำหลายพยางค์ก็มีคำกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจคือ กลุ่มที่มีลักษณะเป็นคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย $k(r)a$ เช่น กระจอก กระจุม กระจัด กระจอด กระจี่ กระจัง กระจ้อ กระจง กระจับ และ กระจอก เป็นต้น คำกลุ่มนี้มีจำนวนมากในภาษาไทยจนสามารถรวบรวมพิมพ์เป็นหนังสือชื่อว่า “การใช้ กระจ และ กระจ” พร้อมทั้งความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ นอกจากนี้คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย $k(r)a$ ดังได้กล่าวมาแล้วยังมี คำสองพยางค์ที่มีลักษณะคล้ายๆ กันนี้ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะอื่นๆ อีกจำนวนมากเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ขจอก ขจี ขณะ ฉนำ ฉวี ตมูก ตระการ ตระครึ ตระจึก ถนน ถนอม ถนป มะม่วง มะพร้าว สนอง เป็นต้น คำกลุ่มนี้อาจเรียกรวมกันได้ว่าคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย $C(r)a$ ซึ่งมีลักษณะที่น่าสนใจไม่แพ้กลุ่มที่ขึ้นต้นด้วย $/k(r)a/$ เช่นกัน

คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย $C(r)a$ นี้มีลักษณะโครงสร้างพยางค์แบบที่เรียกว่า **คำสองพยางค์แท้** ดังที่ภาณุจนา นาคสกุล (2541: 133-137) ได้จำแนกคำสองพยางค์ในภาษาไทยว่ามีลักษณะแตกต่างกันเป็น 2 แบบ ได้แก่ **คำสองพยางค์แท้** และ **คำสองพยางค์เทียม** โครงสร้างทางเสียงของคำสองพยางค์ทั้ง 2 แบบมีดังนี้

คำสองพยางค์แท้ เป็นคำสองพยางค์ที่มีส่วนประกอบของพยางค์ทั้งสองไม่เท่ากัน พยางค์แรกเป็นพยางค์เบาปกติ $C(r)V$ - ซึ่งในคำไทยแท้สระจะเป็นสระ /a/ ส่วนพยางค์หลังเป็นพยางค์หนักแบบใดแบบหนึ่ง การเปล่งเสียงก็จะลงน้ำหนักของพยางค์ไม่เท่ากันด้วย พยางค์แรกจะออกเสียงเบา พยางค์หลังจะลงเสียงหนัก จังหวะในการออกเสียงเป็นแบบ เบา-หนัก | $\overset{\cdot}{\text{C}}$ คำสองพยางค์แท้จึงเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ $C(r)V \text{ 'C(C)V(V)(C)}^{0-4}$ ตัวอย่างเช่น มะเกลือ ตะไกร ประชุม สะบ้า เป็นต้น

ส่วนคำสองพยางค์เทียม เป็นคำสองพยางค์ซึ่งมีส่วนประกอบของพยางค์ เช่นเดียวกับ คำพยางค์เดียว 2 คำเรียงกัน พยางค์แต่ละพยางค์ของคำสองพยางค์เทียมจะมีลักษณะเหมือนคำพยางค์เดียวแบบใดแบบหนึ่ง คำสองพยางค์แบบนี้จึงเป็นการรวมคำพยางค์เดียว

2 คำเข้าด้วยกันโดยที่พยางค์แต่ละพยางค์อาจจะเป็นหน่วยที่มีความหมายหรือไม่มีก็ได้ ตัวอย่างเช่น ข้อศอก สวดมนต์ รูปภาพ เป็นต้น

พระยาอนุমানราชชน (2531: 10) แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องคำพยางค์ เดี่ยวและ คำสองพยางค์ในภาษาไทยไว้ว่า

โดยเหตุที่ภาษาไทยเดิม เป็นคำโดดพยางค์เดี่ยว ถ้าคำใดมี มากกว่าพยางค์หนึ่งขึ้นไปหรือเป็นคำมีพยัญชนะหน้าคำเป็นตัวควบ ตัวซ้อน คำนั้นมักไม่ใช่เป็นคำไทยมาแต่เดิม แต่เป็นคำได้มาจากตระกูล ภาษาอื่น ยกเว้นคำที่เดิมเป็นคำสองคำเอามาต่อกันเป็นคำควบ เช่น ตาวัน สาวไก่ สายเอว หมากขาม เมื่อพูดเน้นแต่คำหลัง ส่วนคำหน้า ซึ่งไม่เป็นเสียงเน้นเสียงก็กร่อนหายไป (phonetic decay) กลายเป็นเสียง สั้น คือ ตะวัน สะไก่ สะเอว.....

จะเห็นได้ว่า ปรากฏการณ์ทางภาษาเรื่องคำสอง พยางค์ และคำหลายพยางค์ใน ภาษาไทยตามที่ พระยาอนุมานราชชนกล่าวไว้ นั้นเกิดจาก การยืมคำจากในภาษาอื่น ๆ และการเปลี่ยนแปลงภายในตัวภาษาเองที่ทำให้ภาษาไทยซึ่งเดิม เป็นภาษาที่มีคำพยางค์เดี่ยวเกิดมี การสร้าง คำสองพยางค์ ที่มีโครงสร้างของลักษณะพยางค์เป็นแบบ C(r)a- ใช้ในภาษาเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับแนวคิดของบรรจบ พันธุเมธา (2530: 1) ที่กล่าวถึงลักษณะของภาษาไทยว่า

คำไทยควรเป็นคำพยางค์เดี่ยว และไม่มีเสียงควบกล้ำเลย แต่ก็ ปรากฏว่า มีคำที่ใช้อยู่ในภาษาไทยเป็นอันมาก มีมากพยางค์ และมีเสียง ควบกล้ำ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นปัญหานี้อาจตอบได้ ถ้าหากนำคำดั้งเดิม ของภาษาที่ควรเรียกว่าคำพื้นฐาน เพราะมีมาแต่แรกตั้งภาษามาพิจารณา จะเห็นว่าส่วนมากเป็นคำพยางค์เดี่ยว แต่ที่มีพยางค์เพิ่มมากขึ้นนั้น เป็นไปเพราะยืม คำภาษาอื่นมาใช้บ้าง คำดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เหตุผลทางภาษาบางประการบ้าง และมีการสร้างคำขึ้นใหม่ด้วยวิธีการ ต่างๆ บ้าง ฉะนั้นเมื่อกล่าวถึงคำในภาษาไทย ทายจึงอาจแยกได้เป็นคำ พยางค์เดียวกับคำมากพยางค์.....

ที่ผ่านมา มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ไม่ มาก ส่วนใหญ่จัดไว้ในการศึกษาเรื่องการแผลงคำและการยืมคำ ตัวอย่างเช่น งานของพระยา

อุปกิตติลปसार (2539) ที่กล่าวถึงเรื่องการแผลง คำว่าภาษาไทยมีวิธีแผลงอักษรที่ไทยยืมมาจาก ภาษาเขมร บาลีสันสกฤต และปรากฏอีกทีหนึ่ง การแผลงอักษรสามารถแผลงได้ทั้งสระ พยัญชนะและวรรณยุกต์ การแผลงพยัญชนะนั้นสามารถแผลง ข เป็น ชน และ กระ เช่น ขด เป็น ชนด กระหนด ขาน เป็น ชนาน และ ขาย เป็น กระจ่าย, แผลง ฉ เป็น ฉล และ ประจ เช่น ฉียง เป็น ฉลียง ฉิต เป็น ประเจิต แผลง ถ เป็น ถล เช่น ถก เป็น ถลก เป็นต้น

งานของบรรจบ พันธุเมธา (2530:124-133) กล่าวถึงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในเรื่อง ของคำเกิดใหม่ว่า คำเกิดใหม่นี้ บางคำเป็นคำประสม แต่เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางภาษาจึงทำให้คำนั้นๆ มีรูปร่างแตกต่างจากคำเดิม คือแทนที่คำต้นกับคำท้ายจะ เป็นคำเต็มเช่นเดียวกันกลับเป็นคำเต็มแต่เพียงคำท้ายเท่านั้น ส่วนคำต้นกลายเป็นพยางค์ กะ มะ ตะ ปะ ณะ พะ สะ ฯลฯ คล้ายกับอุปสรรคในภาษาบาลีสันสกฤตและเขมร ต่างกันตรงที่อุปสรรค ในภาษาบาลีสันสกฤตกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางไวยากรณ์ ส่วนอุปสรรคของไทยเกิดขึ้นเพราะ การกร่อนเสียงบ้าง แบ่งคำผิดบ้าง เป็นต้น ตัวอย่างของอุปสรรคที่เกิดจากการกร่อนเสียงได้แก่ มะ สะ ตะ บรรจบกล่าวว่า มะ กร่อนเสียงมาจาก หมาก เช่น มะม่วง มะขาม มะยม และอาจ กร่อนมาจากคำว่า เมื่อ เช่นในคำว่า มะริน มะเรื่อง

ตะ กร่อนเสียงมาจาก ต้น เช่นในคำว่า ตะขบ ตะคร้อ หรือกร่อนมาจาก ตัว เช่น ตะเข้ ตะโขง ตะเข็บ ตะขาบ และอาจกร่อนมาจากคำว่า ตา เช่น ตะวัน ตะปู กร่อนเสียงมา จาก ตาวัน ตาปู

ส่วน สะ กร่อนมาจากคำว่า สาว เช่น สะไ้ มาจาก สาวไ้ และอาจกร่อนมา จากคำว่า สาย เช่น สะดือ มาจาก สายดือ

บรรจบเห็นว่าการ ที่คำที่มาด้วยกัน 2 พยางค์หรือมากกว่านั้น เกิดการกร่อนเสียง ดังกล่าวข้างต้น คงเป็นเพราะเรามักออกเสียงพยางค์ท้ายหนัก แต่ออกเสียงพยางค์แรกเบา เนื่องจากเป็นพยางค์ที่ไม่ได้เน้น ทำให้เสียงสั้นลง เบาลง ไม่ซำก็ได้ยินเพียงบางส่วน ไม่เต็มคำ คำที่ออกเสียงไม่เต็มคำก็คือคำที่เสียงกร่อนไปนั่นเอง (บรรจบ พันธุเมธา, 2530: 127)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะสามารถ บอกที่มาของคำ สองพยางค์ที่ เกิดการกร่อนเสียง ของพยางค์หน้าบางคำได้ แต่คำอธิบายดังกล่าวก็ยังไม่ครอบคลุม ทั้งหมด เนื่องจากยังมีคำบางกลุ่ม ที่ไม่เป็นไปตามข้อสรุปนั้น กล่าวคือ คำว่า มะโรง มะเส็ง มะเร็ง ก็อาจจะไม่ได้เกิดจากการกร่อน เสียง แต่อาจจะมาจากคำเขมรว่า โรง มุสาญ มุริญ ก็เป็นไปได้ หรือคำว่า ตะ- ก็ไม่จำเป็นต้องกร่อน มาจากคำว่า ตัว หรือ ตา ก็ได้ เช่นในคำว่า ตะม่อ อาจกร่อนจาก ตอม่อ หรือที่ไม่ได้กร่อนแต่กลาย

เสียงมาจาก สะ ก็มี เช่น ตะไต้ มาจาก สะไต้ ตะพาย จาก สะพาย หรืออาจจะเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น เช่น ตะโปก ตะพัง จาก ตฺรโปก กับ ตฺรพัง ในภาษาเขมร และ ตะบอง จาก ฏบง ในภาษาเขมรเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ก็ยังมีคำที่ไม่รู้ที่มาอีกหลายคำ (บรรจบ พันธุมธา, 2530: 126)

นอกจากคำสองพยางค์ที่เกิดจากการกร่อนเสียงแล้วยังมีคำที่เกิดจากการแบ่งคำผิดด้วย ได้แก่ คำที่ขึ้นต้นด้วย กะ เช่น นกจิบ นกจอก นกจาบ เป็น นกกะจิบ นกกะจอก นกกะจาบ และเป็น กะจิบ กะจอก กะจาบ ในที่สุด อีกประเภทหนึ่งคือคำที่เกิดจากการเทียบแนวเทียบผิด ได้แก่ กะ กระ และคำอื่นๆ เช่น กะบอก กะบุง กะตุก กะดั่ง บรรจบกล่าวว่า ในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ คำเหล่านี้ไม่มี กะ นำหน้า การที่ในภาษาไทยใส่ กะ เข้าไปข้างหน้าคงเป็นเพราะได้เห็นคำที่มี กะ อื่นๆ เป็นแนวเทียบนั่นเอง (บรรจบ พันธุมธา, 2530: 128)

จะเห็นว่าแม้งานของบรรจบ พันธุมธา (2530) จะได้พยายามอธิบายที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a อย่างมีหลักเกณฑ์แล้ว แต่ผู้วิจัยก็เห็นว่ายังมีคำอีกจำนวนมากที่ไม่ทราบที่มาอย่างชัดเจน และถ้าหากได้มีการศึกษาอย่างมีระบบก็อาจจะทำให้สามารถทราบถึงที่มาของคำกลุ่มนี้ได้อย่างครอบคลุมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นอกจากงานของบรรจบ พันธุมธาแล้ว ยังมีงานของกำชัย ทองหล่อ (2525) ที่กล่าวถึงการเติมคำในภาษาไทยซึ่ง มีลักษณะคล้ายกับวิธีอุปมาในภาษาบาลี คือ การเติมข้างหน้าคำโดยใช้พยางค์ที่ออกเสียง อะ และใช้พยัญชนะต้นตัวเดียวกันกับพยัญชนะต้นตัวหน้าของคำเดิมบ้าง ใช้พยัญชนะต่างกันบ้าง เช่น ก่อง เป็น กะก่อง กร้าว เป็น กะกร้าว เป็นต้น คำลักษณะนี้มักใช้ในคำประพันธ์เพื่อให้คำมีเสียงไพเราะ และเพื่อเพิ่มพยางค์ของคำให้มากพอที่จะบรรจบลง ในบทกลอนต่างๆ ตามที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีวิธีการแผลงคำซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะเปลี่ยนรูปหรือเสียงของคำให้ผิดเพี้ยนไปจากเดิมเพื่อให้ไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น ตัวอย่าง เช่น ขจาย เป็น กระจาย สะพาน เป็น ตะพาน เป็นต้น

เสาวรัตน์ ดาราวงษ์ (2520) ได้ศึกษาเรื่องคำผสมและ ที่มาของคำผสมในภาษาไทยและได้กล่าวถึงหน่วยผสมชนิดต่างๆ ซึ่งบางส่วนได้แก่กลุ่มที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a- หน่วยผสมดังกล่าวนี้ปรากฏเป็นหน่วยหน้าศัพท์ในคำผสมชนิดต่างๆ ได้ เช่น

¹ หน่วยผสม (affix) คือ หน่วยคำไม่อิสระประเภทหนึ่ง que เมื่อนำไปประกอบเข้ากับหน่วยคำมูลฐานจะมีรูปเป็นคำผสม (เสาวรัตน์ ดาราวงษ์, 2520: 24)

คำผานหน่วยหน้าศัพท์¹ซ้ำ² เช่น /กระ-/ ใน กระกรีด กระกรุ่น กระเกริ่น / กะ-/ ใน กะก่อง กะกร้าว /งะ-/ ใน งะงก งะงัน /จะ-/ ใน จะแจ่ม /ระ-/ ใน ระร่อน ระรัว เป็นต้น

คำผานหน่วยหน้าศัพท์ไม่ซ้ำเสียงเป็นคำผานที่เกิด จากหน่วยหน้าศัพท์ที่มี พยัญชนะต้นไม่ซ้ำกับพยัญชนะต้นของหน่วยคำมูลฐาน เช่น /กระ-/ , /กะ-/ ใน กระโจน กระเตาะ กระไร กระทำ กระจอก กระจาบ กระจิบ กระทุง กะเจด กะเจา กะโถม /ตะ-/ ใน ตะเข้ ตะกวอด ตะโกก /ณะ-/ ใน ฉกัจ /สะ-/ ใน สะพรั่ง สะเอว

นอกจากนี้ เสาวรัตน์ยังกล่าวถึงที่มาของหน่วยผานในภาษาไทยที่มีพยัญชนะต้น รูปใดก็ได้ และอาจจะมีเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ หรือไม่ก็ได้ ส่วนสระเป็นเสียงสระ อะ /a/ ว่า มาจากหน่วยผาน ภาษาไทยแล ะหน่วยผานชนิดหน่วยคำยืม ตัวอย่างหน่วยผานที่มาจาก ภาษาไทย ได้แก่

/มะ-/	มะขาม, มะพร้าว, มะม่วง (มาจาก หมาก)
/ชะ-/	ชะเอม, ชะคราม, ชะพลู (มาจาก เฌอ)
/ตระ-/ /ตะ/	ตะขบ (ต้น), ตะเข้ (ตัว), ตะปู (มาจาก ตา)
/จะ-/	จัน (มาจาก จัน)

หน่วยผานชนิดหน่วยคำยืม มีทั้งที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต เช่น /ป-/ /ประ-/ ในคำว่า ปภพ ประภพ “การเกิดก่อน, แถบ, ที่เกิด” ยืมมาจากหน่วยหน้าศัพท์ /ป-/ ในภาษา บาลี และหน่วยหน้าศัพท์ /ประ/ ในภาษาสันสกฤตมีความหมายว่า ทัว ข้างหน้า นอกจากนี้ยังมี หน่วยผานที่เป็นคำยืมจากภาษาเขมร เช่น

/ป-/ /ประ-/ ในคำว่า ประจำ “ทำให้อยู่คงที่” ยืมมาจากหน่วยหน้าศัพท์ /ป/- หรือ /ประ-/ ในภาษาเขมร มีความหมายว่า ทำให้ ควร นำที่จะ

¹ คำผานหน่วยหน้าศัพท์ หมายถึง คำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ที่มีรูปเป็นพยัญชนะเดียว และไม่มี ความหมาย ผานกับหน่วยมูลฐาน (เสาวรัตน์ ดาราวงษ์, 2520: 35)

² คำผานหน่วยหน้าศัพท์ซ้ำ หมายถึง คำผานซึ่งเกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ 1 หน่วยคำ ซึ่งมีเสียงพยัญชนะซ้ำกับ พยัญชนะชั้นต้นของหน่วยคำมูลฐาน ผานกับหน่วยคำมูลฐาน (เสาวรัตน์ ดาราวงษ์, 2520: 36)

/ผ-/ ในคำว่า ผสาน “ทำให้เชื่อมกัน”, ผสม “ทำให้รวมกัน”, เผล็จ “ทำให้เด็ดขาด” ยืมมาจากหน่วยหน้าศัพท์ /ผ-/ ในภาษาเขมร มีความหมายว่า ทำให้ ควร นำที่จะเช่นเดียวกับ /ป-/ และ /ประ-/ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบ ภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่นๆ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของชเลเกล (Schlegel, 1902) ที่ศึกษาหน่วยเติมหน้า¹ ในภาษาไทย เช่น *dja, djă, djəm, ka, kă, pă, pa, pra, ta, sa* แล้วนำมาเปรียบเทียบกับคำในภาษามลายูและภาษาจีน ชเลเกลจะให้ตัวอย่างคำพร้อมทั้งบอกที่มาของคำเหล่านั้นว่ามาจากภาษาใด ตัวอย่างเช่นคำว่า กะจิด กะลา กะย่อง ในหน่วยเติมหน้า กะ คำว่า ตะกละ ในหน่วยเติมหน้า ตะ และคำว่า สะดุด ในหน่วยเติมหน้า สะ ดังนี้

ka, kă

kădjít (small, little child) is Malay *Kějít* and *Kějil*

kala (nut of the palm-tree) is curtailed Malay *Kěđāpa* (cocoa-nut).

kayòng (to walk gently on tiptoe as spies do) is the same as *yòng* (to stagger, to walk unsteadily); Malay *gđjang* (shaky, oscillating as a flagstaff without stays).

ta

ta: kla: is the same as *Djy; kla:* and *djă:klam* (glutton, greedy); we also find *kla:klam* with the same meaning. *Kla* is perhaps the *gđo* (throat) of the Orang Sagaya raya in Malacca

sa

sa:dút is to knock against (with the foot), which could represent *sđ tút*; *Sa: kdút kăn* means “to rush against one another”, also *sđ tút* in Chinese; but the Siamese have added their word *kăn* which has the same meaning as Chinese *sđ* (reciprocally).

¹ งานวิจัยของชเลเกล (1902) ใช้ว่า prefixes

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าที่มาของคำบางคำที่ชเลเกลได้เสนอไว้ นั้นยังมีข้อโต้แย้งได้อีก เช่นคำว่า “จมูก” ในภาษาไทย ชเลเกลกล่าวว่าน่าจะมาจาก Muck ในภาษามาเลย์แล้วนำมาเติมหน่วยเติมหน้า หรือในคำว่า “ผสาน” ชเลเกลกล่าวว่ามาจากคำว่า “pasor” (to join, as two things which are sundered, but ought to be joined together) ในภาษามาเลย์ ตัวอย่างทั้ง 2 คำนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมาจากภาษาเขมรมากกว่า ดังนั้นหากมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นก็จะทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยของเบเนดิกต์ (Benedict, 1988 อ้างใน Edmondson and Solnit, 1988) ที่ศึกษาเรื่องคำสองพยางค์ในภาษาตระกูลไท -กะไตเพื่อหาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับตระกูลภาษาที่เบเนดิกต์เรียกว่าออสโตร-ไท ซึ่งประกอบด้วยภาษากะไต (Kadai) ออสโตรเนเซียน (Austronesian) แม้ว-เย้า (Miao-Yao (Hmongic-Mienic)) และภาษาญี่ปุ่น เบเนดิกต์ (Jenner et al, 1976) กล่าวว่าไทย (ในที่นี้หมายถึง ภาษาตระกูลไท) และกะไตได้ลดพยางค์ในคำสองพยางค์ลงกลายเป็นคำพยางค์เดียว จากนั้นก็ได้พัฒนาระบบเสียงวรรณยุกต์ขึ้น และได้เลิกใช้วิธีการสร้างคำโดยการเติมหน่วยคำเติม (affixes) ลงไปในคำ หลังจากที่เบเนดิกต์ได้เสนอ ทฤษฎีออสโตร-ไทแล้ว ก็มีการศึกษาภาษาชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ที่เรียกว่า กลุ่มกะไต ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในกลุ่มนี้กับภาษาไทดั้งเดิม (Proto Tai) ก่อนที่ภาษาไทยจะแยกออกมา การศึกษาภาษาเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาไทยดั้งเดิมมาก เนื่องจากเชื่อว่าลักษณะต่างๆ ที่อยู่ในภาษาดั้งเดิมร่วมกันยังเก็บรักษาไว้ในภาษาเหล่านี้ (Edmondson and Solnit, 1988: 1)

เบเนดิกต์ (Benedict อ้างใน Jenner et al, 1976) กล่าวว่าภาษาในกลุ่มกะไต เช่น ภาษาละคว่า (Laqua) ยังมีร่องรอยของ หน่วยคำเติมหน้า (Prefix) อยู่ และยังเห็นว่าในภาษาไทยก็พบคำที่มีหน่วยคำเติมหน้า เช่น กะ- (ka) อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคำที่หมายถึงส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น กะดุก กะดอ กะเพาะ คำเรียกชื่อสัตว์ เช่น กะจอก กะต่าย กะแต เป็นต้น เบเนดิกต์ ยังเสนออีกว่าแม้จะยังไม่สามารถโยงความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรค กะ- ในภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซียได้แต่มีคำศัพท์คำหนึ่งในภาษาไทยกลาง คือคำว่า ka-duk ‘กระดุก’ ซึ่งเทียบเสียงกับคำในภาษาอินโดนีเซียได้ คือ *ta(n)duk ‘เขาสัตว์’ ในภาษาอินโดนีเซียนั้น ka-ta ใช้แปรกันได้ เช่นในคำว่า ka-bong ~ ta-bong ‘mussel’ เป็นต้น

เกตนีย์ (Gedney, 1989) เขียนบทความชื่อ ‘On the Thai Evidence for Austro-Tai’ โดยใช้ข้อมูลในภาษาไทยเพื่อ เสนอทั้งข้อสนับสนุนและคัดค้านงานเกี่ยวกับเรื่อง Austro-Tai ของเบเนดิกต์ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยคำเติมหน้าที่ เบเนดิกต์ไม่แน่ใจว่าหน่วยคำเติมหน้า กะ- (the prefix ka-) ซึ่งพบมากในภาษาไทยนั้นเป็นสิ่งที่มียุ่เดิมหรือเกิดขึ้นใหม่ในภาษา เกตนีย์

(Gedney, 1989: 142-143) กล่าวว่าหน่วยคำเติมหน้า กะ- มีใช้อยู่มากในภาษาไทย แต่จะพบน้อยลงในภาษาลาวและยิ่งน้อยลงอีกในภาษาไทดำและไทขาว จนไม่พบเลยในภาษาที่พูดในบริเวณที่อยู่ห่างไกลออกไป เกิดนี้เห็นหน่วยคำเติมหน้า กะ- นี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ไม่สามารถสืบสร้างในภาษาไทดั้งเดิม (Proto-Thai)¹ ได้ การที่พบหน่วยคำเติมหน้า กะ- มากในภาษาไทยและลาวนั้นเนื่องจากบริเวณนี้เป็น เขตที่มีการใช้ภาษาหลายตระกูลร่วมกันอยู่ (converging area)² รวมทั้งมีปัจจัยอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุน คือ

(1) มีการยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตและภาษาเขมรจำนวนมาก ซึ่งมีผลต่อคำในภาษาไทย คือ ทำให้มีคำแบบพยางค์ไม่เน้น กะ- (รวมทั้ง ปะ- ตะ- สะ- และอื่นๆ) นำหน้าพยางค์เน้น

(2) เกิดการเปลี่ยนแปลงของคำที่พยางค์หน้าลงท้ายด้วย -k หรือแม่กก เช่น คำว่า ลูก นก ได้เกิดพยางค์ กะ ซึ่งเป็นพยางค์ไม่เน้นขึ้นตรงกลางคำ ทำให้เกิดคำลักษณะใหม่ในภาษาไทย เช่น ลูกกะดุม และ นกกะจอก ในขณะที่ภาษาไทอื่นๆ ยังใช้เป็นคำพยางค์เดี่ยวว่า ดุม หรือ จอก อยู่

(3) เกิดการลงเสียงหนักเบาแบบ ˨ / (ไม่เน้น – เน้น) และ / ˨ / (เน้น – ไม่เน้น – เน้น) ขึ้นจำนวนมาก เป็นแบบการลงน้ำหนักที่กลายเป็นที่นิยมในภาษาไทย

ปราณี กุลละวณิชย์ (Pranee Kullavanijaya, 1992) ศึกษาคำสองพยางค์บางคำในภาษาไทย ในงานวิจัยเรื่อง “A study of Some Two-Syllabled Words in Thai” โดยได้ศึกษาคำสองพยางค์กลุ่มที่ยังไม่ได้ข้อสรุปที่แน่ชัดว่ามีที่มาจากที่ใด ตัวอย่างคำสองพยางค์ในกลุ่มนี้ได้แก่ สะอึก กระได เป็นต้น ปราณีกล่าวว่า การศึกษาคำในภาษาจ้วง ช่วยอธิบายคำสองพยางค์ในภาษาไทยได้ ตัวอย่างเช่น

/kadaj ~ ban daj/ “stair case” ภาษาจ้วงมีคำว่า /bak/ “step” บันได้สี่ชั้น เรียกว่า /sej bak an daj/ “four step class-stair case” คำว่า /bak daj/ อาจเรียกเพียงว่า / sej bak daj ka-daj/ และกลายเป็น / sej bak daj ka-daj โดยการเพิ่มพยางค์หลัง -K คำว่า /bandaj/ อาจจะมาจากการย่อเสียงของ /bak/ และ /an/ เป็น /ban/ ทำให้เกิดคำว่า

¹ เกิดนี้ใช้ Thai เมื่อหมายถึง ภาษาตระกูลไท ในขณะที่นักภาษาศาสตร์อื่นๆ ส่วนใหญ่มักใช้ Tai และใช้ Siamese เมื่อหมายถึงภาษาไทยในประเทศไทยหรือภาษาไทยกลาง

² แอนต์ทิลลา (Anttila, 1969: 172) อธิบาย Convergence หรือ Sprachbund ว่าหมายถึง เขตที่มีการใช้ภาษาต่างตระกูลร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนลักษณะต่างๆ ของภาษา จนทำให้ภาษาที่ต่างตระกูลกันนั้นเปลี่ยนแปลงมาคล้ายคลึงกันทั้งทางด้านเสียง ระบบเสียง และไวยากรณ์ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นเขตที่เรียกว่า Convergence ด้วย เนื่องจากเป็นเขตที่มีภาษาใช้กันอยู่หลายตระกูล เช่น ทิเบต-พม่า มอญ-เขมร แม้ว-เย้า ไท-กะได และออสโตรนีเซียน

/bandaj/ ขึ้น การย่อเสียงเช่นนี้ก็สามารพบได้ในภาษาถิ่นโคราชเช่นกัน เช่นในคำว่า /tanɔɔk/ “east” มาจาก /ta wen ɔɔk/

นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างคำว่า /sa ʼək/ ซึ่งในภาษาจ้วงมีคำว่า /sak/ “to block” /ək/ “chest” และคำว่า ประเดี้ยว ภาษาจ้วงมีคำว่า /bat/ “to hold breath” และมี /^ˆdew/ “one” เป็น /bat dew/ ‘one breath’ หรืออาจเทียบได้กับ /bat diaw/ ในภาษาไทยและต่อมา กลายเป็น /bat diǎw/ และกลายเป็น */ba ǎdiaw > *pa ǎdiaw > pra ǎdiaw/

จากตัวอย่างข้างต้นที่แสดงให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำ ในภาษาไทยที่อาจสันนิษฐานจากคำในภาษาจ้วง ซึ่งได้แก่คำว่า กระได บันได สะอึก และ ประเดี้ยว รวมทั้งคำว่า มะม่วง สะใภ้ กะดุม ฯลฯ แสดงให้เห็นว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยน่าจะมาจาก โครงสร้างคำพยางค์เดี่ยวหลายคำ ที่เกิดร่วมกันหลายแบบ คือ โครงสร้างคำประสม (compounding construction) โครงสร้างลักษณนาม (classifier construction) และโครงสร้าง verb-locative noun construction การศึกษาเรื่องคำสองพยางค์ของปราณีชี้ให้เห็นว่าคำสองพยางค์ส่วนใหญ่ในภาษาไทยปรากฏใช้เป็นคำพยางค์เดี่ยวในภาษาตระกูลไทอื่นๆ ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็น พัฒนาการจากคำพยางค์ เดี่ยวกลายเป็นคำสองพยางค์และกลับมาเป็นคำพยางค์เดี่ยวอีกค ึ่งหนึ่ง ซึ่งปราณีแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรก จากคำพยางค์เดี่ยว คำประสม หรือคำพยางค์ เดี่ยวหลายคำเรียงกัน ขั้นที่สองคือ เป็นคำสองพยางค์ และขั้นที่สามคือ กลับมาเป็นคำพยางค์เดี่ยว อีกครั้ง งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าทิศทางการเปลี่ยนไปเป็นคำพยางค์เดี่ยวนั้น ไม่จำเป็นต้องมาจากคำ หลายพยางค์เสมอไปแต่อาจมาจากคำพยางค์เดี่ยวหลายคำเรียงต่อกัน ทั้งแบบที่เป็นคำประสม และโครงสร้างคำนาม-กริยาที่เรียงกันเป็นประโยคก็ได้

นอกจากนี้แล้ว ปราณี กุลละวณิชย์ (1993) ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับคำสอง พยางค์อีกเรื่องหนึ่ง คือ “Notes on disyllabic words in some Tai languages” งานวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของคำสองพยางค์มาเป็น คำพยางค์เดี่ยวในภาษาตระกูลไทบาง ภาษา และศึกษาบทบาทของคำสองพยางค์ชนิดคำซ้อนความหมายในภาษาตระกูลไท งานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลง ของคำสองพยางค์มาเป็นคำพยางค์เดี่ยวในภาษาตระกูลไท ว่ามี อย่างน้อย 3 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ (1) การสูญเสียงในพยางค์แรกของคำประสมเนื่องจากพยางค์ แรกมักจะไม่ลงน้ำหนักทำให้เกิดการสูญ เสียงขึ้น (2) การแยกพยางค์ผิด และการสูญพยางค์แรก ลักษณะเช่นนี้มักพบในภาษาไทยถิ่นใต้ และ (3) การย่อคำสองพยางค์ให้เป็นคำพยางค์เดี่ยว ส่วนเรื่องการใช้คำซ้อนความหมาย ปราณีกล่าวว่าการศึกษาภาษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ต่อ ภาษาที่ใช้กันในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และบริเวณนี้ยังมีการยืม ภาษาเกิดขึ้นอย่างมากด้วย ดังจะเห็นได้จากการมีคำสองพยางค์ที่เป็น คำซ้อนความหมายเป็นจำนวนมากในภาษาไทย ที่ ประกอบด้วยคำยืมจากภาษาอื่นๆ ในภูมิภาคนี้

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยโดยตรงอีกงานหนึ่ง ได้แก่ งานวิจัยของพจนี ศิริอักษรสาสน์ (2536) ที่ศึกษาเรื่อง “ที่มาและวิวัฒนาการของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- ในภาษาไทย” ผลการวิจัยพบว่าคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- ในภาษาไทยมีที่มาจาก 3 สาเหตุ ได้แก่

1. เกิดจากการยืมคำภาษาต่างๆ เข้ามา ซึ่งประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษามลายู และภาษาอื่นๆ เช่นคำว่า กะแอก, กระมุก, กระตั่ว, กระรัต
2. เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาไทยเอง วิธีที่ใช้ในการสร้างคำขึ้นใหม่มี 3 วิธี คือ
 - 2.1 วิธีเปลี่ยนเสียงพยางค์หน้าของคำที่มีเสียงต่างๆ ให้เป็น /kra-, ka-/ ทำให้เกิดคำเปลี่ยนเสียง เช่น ขมับ~กระหมับ, ตะแกรง~กะแกรง, ระคาย~กระคาย, ประทับ~กะทับ, สะเทือน~กะเทือน
 - 2.2 วิธีเติม กระ-, กะ- ลงไปหน้าคำพยางค์เดียว ทำให้เกิดเป็นคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ-, กะ- จัดเป็นคำผสม ซึ่งจำแนกเป็น 2 ชนิด คือ คำผสมแท้ เช่น จีบ > กระจیب, เจาะ > กระเจาะ, ดิก ~กระดิก และคำผสมเทียม เช่น (จู้)โจม – (จู้) กะโจม, จู้ - กะจู้
 - 2.3 วิธีซ้ำคำ โดยซ้ำคำบางส่วนซึ่งทำให้คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ-, กะ- เกิดเป็นคำใหม่ที่มีหลายพยางค์ เช่น กะมอมกะแมม, กแสงกเสีย, กพกกเพ้อ, กดิ่งกดัง
3. คำที่ยังไม่ทราบที่มา เช่น กระเจี๊ยบ, กระฉง, กะชะ, กระเตี๋ย, กระฉ่อน

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของพจนียังไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- มาจากที่ใดและเหตุใดจึงคิดว่ามีที่มาจากที่นั้น

งานวิจัยเกี่ยวกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยระยะหลังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเน้นทางด้าน การวิเคราะห์เสียงของพยางค์หน้าและพยางค์หลัง รวมทั้งเน้นการวิเคราะห์ในแนวภาษาศาสตร์จิตวิทยาในด้านการเรียนรู้ภาษามากกว่า ตัวอย่างงานวิจัยระยะหลังที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ งานวิจัยของ อรประพิณ กิตติเวช (2543) เรื่อง “การวิเคราะห์การจัดรูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมสองพยางค์จากภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในวรรณคดีไทยในช่วงพุทธศักราช 2325 - 2468” งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์การจัดรูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมสองพยางค์โดยใช้ทฤษฎีสัทวิทยาสัทสัมพันธ์ (prosodic phonology) แบ่งโครงสร้างของรูปแบบทางสัทวิทยาตามเกณฑ์การลงน้ำหนักเป็น 3 โครงสร้าง ได้แก่ (1) โครงสร้างที่มีการลงน้ำหนักในพยางค์ที่หนึ่งมากกว่าพยางค์ที่สอง (2) โครงสร้างที่มีการลงน้ำหนักในพยางค์ที่สองมากกว่าพยางค์ที่หนึ่ง และ (3) โครงสร้างที่มีการลงน้ำหนักในพยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สองเท่ากัน

โดยประมาณ จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์คำยืมในภาษา ๖ ตระกูลภาษา ได้แก่ ตระกูลอินโด-ยูโรเปียน ตระกูลดราวิเดียน ตระกูลจีน-ทิเบต ตระกูลมอญ-เขมร ตระกูลมลาโย-โพลินีเซียน และตระกูล แอโฟร-เอเชียติก ผลการวิเคราะห์พบว่าคำยืมทั้ง 6 ตระกูลภาษามีองค์ประกอบของรูปแบบทางสัทวิทยาทั้งที่ตำแหน่งต้นพยางค์ แกนของพยางค์ และท้ายพยางค์ ตลอดจนมีกลุ่มสัทสัมพันธ์สอดคล้องกับระบบเสียงภาษา ยกเว้นตระกูลอินโด-ยูโรเปียนที่แสดงลักษณะควบกล้ำ นอกเหนือจากที่ปรากฏในระบบเสียงภาษาไทย นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังพบอีกว่าคำยืมซึ่งเป็นผลจากการสัมผัสภาษานั้นมีลักษณะเด่นเฉพาะทางเสียงของคำยืมในแต่ละตระกูลภาษา เช่น คำยืมตระกูลมอญ-เขมร จะไม่ปรากฏพยัญชนะต้นเสียงเสียดแทรก ฐานกรณ์ริมฝีปาก-ฟัน [f] แต่เป็นตระกูลเดียวในข้อมูลที่มีสระประสมสามเสียง เป็นต้น

แม้ว่างานวิจัยที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้วข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงความพยายามของนักภาษาศาสตร์ในการศึกษาเกี่ยวกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยในแง่มุมต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการแผลงคำและการยืมคำ รวมทั้งการศึกษาด้านที่มาและความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาอื่นๆ แต่ส่วนใหญ่งานเหล่านี้ก็ไม่ได้เป็นงานที่ศึกษาเรื่องคำ สองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ไว้โดยตรง งานเหล่านี้มักจะเน้นไปที่การศึกษาเฉพาะคำสองพยางค์กลุ่มที่ขึ้นต้นด้วย /ka/ และ /kra/ เท่านั้น แต่ยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ทั้งหมดในภาษาไทย ทำให้ไม่สามารถมองเห็นภาพรวมของคำสองพยางค์แต่ทั้งหมดได้ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากได้ศึกษาคำสองพยางค์ทั้งกลุ่มนี้จะช่วยให้เข้าใจภาพรวมของปรากฏการณ์ทางภาษาเรื่องคำสองพยางค์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งยังช่วยให้เห็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของคำสองพยางค์กลุ่มนี้ในภาษาไทย และภาษาอื่นๆ ทั้งในภาษาตระกูลไทและตระกูลอื่น ๆ เช่น ด้านการยืมคำด้วย

นอกจากนั้นนักภาษาศาสตร์เหล่านี้ก็ยังมีความเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถสรุปเบื้องต้นได้ว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยโดยเฉพาะกลุ่มที่ขึ้นต้นด้วย /k(r)a/ มีที่มาจาก 2 ลักษณะใหญ่ กล่าวคือ เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท และเป็นคำที่ไม่ใช่คำร่วมเชื้อสาย หากแต่เป็นคำที่มาจากการยืมคำในภาษาอื่น และคำที่เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในคำของภาษานั้นด้วยการเติม /k(r)a/ หน้าคำพยางค์เดี่ยวที่มีอยู่เดิม เช่น ดูก เป็น กระดูก การเติมเสียง /ka/ ลงท้ายคำที่ลงท้ายด้วยแม่กในคำเช่น ลูกดุม เป็น ลูกกะดุม การกร่อนเสียงของพยางค์หน้า เช่น หมากม่วง เป็น มะม่วง และการแผลงคำจากภาษาบาลีสันสกฤตและเขมร เช่น กมล เป็น กระมล ขจาย เป็น กระจาย เป็นต้น รวมทั้งยังมีคำกลุ่มที่ยังไม่ทราบที่มาอีกเป็นจำนวนมากด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าแท้จริงแล้ว คำสองพยางค์ในภาษาไทย ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ทั้งหมดในภาษาไทย มีที่มาอย่างไรบ้าง เหมือนหรือต่างจากงานวิจัยที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับ คำสองพยางค์ในภาษาไทย ก่อนหน้านี้หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นที่ว่าภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด แต่เหตุใดจึงมีคำสองพยางค์ปรากฏใช้เป็นจำนวนมากในภาษา รวมทั้งสร้างกฎอธิบายการแปลง ของคำสองพยางค์ ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำเดิม มาเป็นคำภาษาไทยด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

1.2.2 ศึกษาการแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำเดิมมาเป็นคำภาษาไทย และนำมาสรุปเป็นกฎ

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1.3.1 คำสองพยางค์ที่ขึ้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมีที่มา 3 แบบ คือ (1) เป็นคำในภาษาตระกูลไท (2) เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น และ (3) เป็นคำสร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง

1.3.2 การแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นด้วย C(r)a จากคำเดิมมาเป็นคำภาษาไทย สามารถสรุปเป็นกฎได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำสองพยางค์ ที่ขึ้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย จากข้อมูลคำตั้งที่นำมาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 โดยศึกษาด้านที่มา และสรุปกฎการแปลงของคำสองพยางค์เหล่านี้จากคำเดิมมาเป็นคำภาษาไทย

ข้อมูลคำสองพยางค์ที่ขึ้นด้วย C(r)a จากพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ที่นำมาใช้เป็นคำตั้งนั้น ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มที่พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ระบุที่มาไว้อย่างชัดเจนแล้ว

1.5 ข้อยกเว้นเบื้องต้น

1.5.1 ข้อมูลที่ใช้เป็นคำตั้ง ในงานวิจัยนี้ นำมาจากพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 โดยศึกษาคำสองพยางค์ ที่ขึ้นด้วย C(r)a ทั้งหมด ยกเว้นคำซึ่งเป็น

คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตซึ่ง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ระบุที่มาไว้อย่างชัดเจนแล้ว

1.5.2 การศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นด้วย C(r)a จะใช้ข้อมูลทั้งจากภาษาตระกูลไทและภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาตระกูลไทจากพจนานุกรม และรายการศัพท์ที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนแล้ว นอกจากนี้ยังศึกษาจากเอกสารโบราณตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาจำนวนหนึ่งเพื่อช่วยให้สามารถระบุที่มาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.5.3 รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิจัยทั้งเอกสารที่เกี่ยวกับข้อมูลภาษาตระกูลไท และเอกสารที่เกี่ยวกับข้อมูลภาษาอื่นๆ สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ พจนานุกรมและรายการศัพท์ภาษาต่างๆ และเอกสารอื่นๆ ที่ไม่ใช่พจนานุกรม ดังนี้

1.5.3.1 พจนานุกรมและรายการศัพท์ภาษาต่างๆ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากพจนานุกรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย และภาษาตระกูลไทอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลภาษาไทยว่าคำเหล่านั้นเป็นคำร่วมเชื้อ สายกันหรือไม่ อย่างไรหรือเป็นคำที่เกิดจากการยืมกันของภาษาต่างตระกูลกัน พจนานุกรมที่ใช้ในการศึกษาภาษาตระกูลไท มีดังต่อไปนี้¹

1. พจนานุกรมภาษาสยาม (A dictionary of the Siamese Language) โดย คัสเวล, เจ. และ เจ. เอช.แซนด์เลอร์, 2389 (ต้นฉบับลายมือเขียน) (ไทย. จค)
2. สัพพะจะนะพาสาไท โดย ชอง-บาติสต์ ปาเลอกัว, 2542. (ไทย. ชป)
3. อักษรภิธานศรีปัท โดย ดี. บี. ปรัดเล, 2514. (ไทย. ดป)
4. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2546. (ไทย. รบ)
5. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทยสมัยอยุธยา โคลงยวนพ่าย โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2544. (ไทย. คพ)
6. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทยสมัยอยุธยา มหาชาติคำหลวง โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2549. (ไทย. มล)

¹ วงเล็บข้างหลังพจนานุกรมและหนังสือ คือชื่อย่อของพจนานุกรมและหนังสือซึ่งใช้อ้างอิงตลอดงานวิจัยครั้งนี้

7. พจนานุกรมศัพท์ท้องถิ่นไทย ภาคอีสานเรื่องทำวุ้นหรือทำวุ้นเจียง โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2546. (ไทย. ทจ)
8. พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบกับกรุงเทพฯ -เชียงใหม่ -ไทยลื้อ -ไทยดำ โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2525. (ไทดำ. พท), (ไทยถิ่นเหนือ. พท), (ลื้อ. พท)
9. พจนานุกรมภาษาภาคเหนือ โดย จ.จ.ส., 2499. (ไทยถิ่นเหนือ. จส)
10. พจนานุกรมศัพท์ล้านนา เฉพาะคำที่ปรากฏในโบราณ โดย อรุณรัตน์ วิเชียรเขียวและคณะ, 2539. (ล้านนา. อว)
11. พจนานุกรมภาษาไทยลำปาง โดย มณี พยอมยงค์, ม.ป.ป. (ไทยถิ่นเหนือ. มพ)
12. พจนานุกรมคำเมือง โดย มาลา คำจันทร์, 2551. (คำเมือง. มล)
13. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาไทยเหนือ โดย นววรรณ พันธุเมธาและคณะ, 2540. (ไทยถิ่นเหนือ. นว)
14. พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง โดย สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า, 2515. (ไทยถิ่นอีสาน. อก)
15. พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525 โดย สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2530. (ไทยถิ่นใต้. พต)
16. พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550 ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2551. (ไทยถิ่นใต้. มน)
17. รายงานการวิจัยเรื่องการจัดทำพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น 4 ภาค (ระยะที่ 1-5) โดย ชลธิชา บำรุงรักษ์และคณะ, 2544. (ไทยถิ่นกลาง. ชบ), (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ), (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ), (ไทยถิ่นใต้. ชบ)
18. พจนานุกรมอีสาน-กลาง ฉบับ มข.-สวอ. โดย มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยอีสาน, 2532. (ไทยถิ่นอีสาน. มข)
19. ภาษาผู้ไทย โดย วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, 2519. (ผู้ไทย. วข)
20. พจนานุกรมไทย-จ้วง โดย ปราณี กุลละวณิชย์, 2532. (จ้วง. ปก), (ลื้อ. ปก)
21. ศัพท์ไท 6 ภาษา โดย ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ, 2527. (ลื้อ. ปก), (แต้หง. ปก) (ตั้ง. ปก), (สุย. ปก), (หลี่1. ปก), (หลี่2. ปก)
22. พจนานุกรมไทยอาหม-ไทย โดย ประเสริฐ ฒ นคร, 2534. (อาหม. ปน)
23. พจนานุกรมภาษาไทยพวน โดย มุลนิธิไทยพวน, ม.ป.ป. (พวน. ทพ)
24. พจนานุกรมพ่าเก้-ไทย-อังกฤษ โดย บรรจบ พันธุเมธา, 2530. (พ่าเก้-ไทย. บพ)

25. Tai Dam-English English-Tai Dam Vocabulary Book โดย Dorothy Fippinger และคณะ, 1989. (ไทดำ. FG)
26. Comparative Tai Word List (Gedney) โดย William J. Gedney, nd. (จ้วง. WG) (ไทดำ. WG), (ชาน. WG) (ไทเนอ. WG), (นุง. WG), (ลื้อ. WG), (ลุงโจว. WG), (ลุงมิง. WG), (ไลปิง. WG), (แสก. WG)
27. A Handbook of Comparative Tai (Li) โดย Fang Kuei Li, 1977. (ชาน. FL), (ไทขาว. FL), (ไต. FL), (ไทดำ. FL), (ไท. FL), (นุง. FL), (โป้อ้าย. FL), (ย้อย. FL), (ไย. FL), (ลาว. FL), (ลื้อ. FL), (ลุงโจว. FL), (แสก. FL)
28. Lao-English Dictionary โดย Alan D. Kerr, 1972. (ลาว. AK)
29. Tai Dam-English, English-Tai Dam Vocabulary Book โดย Don Baccam, 1989. (ไทดำ. DB)
30. Dictionnaire Etymologique Franccais-Nung-Chinois โดย F.M. Savina, 1924. (นุง. FS)
31. Tai Phake-Thai-English dictionary โดย Banchoh Bandhumedha, 1989. (ฟ้าเก. บพ)
32. Gedney Comparative Tai Source Book โดย Thomas Hudak, 2008. (ชาน. TH), (ไทขาว. TH), (ไทดำ. TH), (ไทย. TH), (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH), (ไทยถิ่นหนองคาย. TH), (นิงมิง. TH), (นุง. TH), (โป้อ้าย. TH), (Yay. TH), (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH), (ลุงโจว. TH), (ลุงมิง. TH), (ไลปิง. TH), (แสก. TH) (Ban Ya. TH), (Muong Yong. TH), (Ping sing. TH)
33. Dictionnaire Dioi-Freançais โดย Joseph Esquirol et Williatte, 1908. (ย้อย. JE)

ส่วนพจนานุกรมภาษาตระกูลอื่นๆ ที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. พจนานุกรมเขมร-ไทย ฉบับทุนพระยาอนุমানราชชน เล่ม 1-4 โดย คุณบรรจบ พันธุเมธา, 2517. (เขมร. อธ)
2. พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์) – ไทย – อังกฤษ โดย ทะณัน จันทรุพันธ์ และชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521. (เขมร. ทช)
3. ภาษาเขมรในภาษาไทยและภาษาไทย-บาลีสันสกฤตในภาษาเขมร โดย ทองสืป ศุภะมาร์ค, 2522. (เขมร. ทศ)
4. พจนานุกรมศัพท์จารีกนครวัตสมัยหลังพระนคร โดย อุไรศรี วรเศริน, 2542. (เขมร. อว)

5. พจนานุกรมไทย-เขมร โดย กาญจนา นาคสกุล, 2548. (เขมร. กน)
6. พจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย โดย ศานติ ภัคดีคำ, 2549. (เขมร. ศภ)
7. พจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย ฉบับฉลองครบรอบ 55 ปีการสถาปนา
ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-กัมพูชา โดย ศานติ ภัคดีคำ, 2549. (เขมร. ศภ)
8. Dictionaire Vieux Khmer-Français-Anglais An Old Khmer-French English
Dictionary โดย Saveros Pou, 1908. (Khmer. SP)
9. พจนานุกรมเขมร Dictionnaire Cambodgien โดย Institute Bouddhique, 1967.
(Khmer. IB)
10. Cambodian-English Dictionary โดย Robert Headley, 1977. (Khmer. RH)
11. English-Khmer Dictionary โดย Franklin E Huffman และ Proum Im, 1978. (Khmer.
FP)
12. A Lexicon of Khmer Morphology โดย Philip N. Jenner และ Saveros Pou, 1982.
(Khmer. PJ)
13. Les Elements Khmers dans la Formation de la Langue Siamoise โดย Uraisri
Varasarin, 1984. (Khmer. UV)
14. Modern Cambodian-English Dictionary โดย Robert K. Headley และ Soeum Jr.
Rath Chim Ok, 1997. (Khmer. RH)
15. The Sdok Kak Thom Inscription โดย Chhany Sak-Humphry, 2005. (Khmer. CS)
16. Dictionnaire du Khmer Ancien (D'après les inscriptions du Cambodge du Vle.-
VIIIe. Siecles) โดย Long Seam, n.d. (Khmer. LS)
17. พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับขุนพระยาอนุমানราชชน เล่ม 1 ก-ป โดย บรรจบ
พันธุ์เมธา, 2531. (มอญ. บพ)
18. รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ โดย วัฒนา บุรกลีกร , 2541.
(มอญ. วบ)
19. พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับมอญสยาม โดย พวน รัมัญวงศ์, 2548. (มอญ. พร)
20. A Dictionary of Modern Spoken Mon โดย H. L. Shorto, 1962. (Mon. HS(1))
21. A Dictionary of The Mon Inscriptions from The Sixth to the sixteenth
Centuries โดย H. L. Shorto, 1971. (Mon. HS(2))
22. The Dvaravati Old Mon Language and Nyah Kur โดย Gerard Diffloth, 1984.
(Mon. GD(1))
23. The Dvaravati old Mon language and Nyah Kur, Monic language studies
โดย Gerard Diffloth, 1984. (Mon. GD(2))

24. พจนานุกรมกวย (ส่วย)-ไทย-อังกฤษ โดย วีระพันธ์ เหลืองทองคำ และ เจอรี เกนีย์, 2525. (กวย. ฐล)
25. พจนานุกรมภาษาไทย-ละว้า โดย สุรียา รัตนกุล และ ลักขณา ดาวรัตน์หงษ์, 2530. (ละว้า. สล)
26. Nyah kur (Chao Bon) – Thai-English Dictionary โดย Theraphan L. Thongkum, n.d. (Chao-Bon. TL)
27. พจนานุกรมภาษามลายู-ภาษาไทย โดย อาชีช บิน มุฮัมหมัด อีซา, (ม.ป.ป.). (มลายู. ออ)
28. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นปัตตานี-ไทย โดย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2527. (มลายู. มอ)
29. พจนานุกรมไทย-มาเลย์-อังกฤษ โดย วิเชียร ตันตระเสนีย์, 2530. (มลายู. วต)
30. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นสตูล นครศรีธรรมราช-ไทย ไทย-มลายูถิ่นสตูล นครศรีธรรมราช โดย อมร ทวีศักดิ์, 2533. (มลายู. อท)
31. พจนานุกรมคำพ้องไทย-มลายู โดย แปลก ศิลปกรรมพิเศษ , 2529. (เขมร. ปศ), (มลายู. ป.ศ), (ชวา. ปศ), (ฮินดี. ปศ)
32. Dictionary Malay-English โดย Paitoon Masamintr-Chainara, n.d. (Malay. PM)
33. ปทานุกรมเทียบศัพท์ ภาคชวา ชุนดา และมะลายู โดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตปริพัตรสุขุมพันธุ์, 2544. (ชวา. นบ)
34. Javanese-English Dictionary โดย Elinor Clark Horne, 1974. (Java. EH)
35. An Indonesian-English Dictionary โดย John M. and Hassan Shadily Echols, 1963. (Indo. JH)
36. Kamus Inggris-Indonesia An English-Indonesia Dictionary โดย Oleh John M. Echols, และ Shadily Dan Hassan, 2005. (Indo. OS(1))
37. Kamus Inggris-Indonesia An English-Indonesian English โดย Oleh John M. Echols, และ Shadily Dan Hassan, 2006. (Indo. OS(2))
38. คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน โดย ปราณี กายอรุณสิทธิ์, 2526. (จีน. ปส)
39. Longman Exam Dictionary โดย Pearson Longman, 2006. (English. LE)
40. A Pracital Hindi-English Dictionary โดย Longman Pearson, 2006. (English. LE)
41. พจนานุกรมพม่า-ไทย ไทย-พม่า โดย อรณัฐ นิยมธรรม และ วิรัช นิยมธรรม, 2537. (พม่า-ไทย. อว)
42. Dictionnaire Laotien-Français โดย Marc Reinhorn, 1970. (Lao. MR)

43. พจนานุกรมโปรตุเกส-ไทย ไทย-โปรตุเกส โดย จูอันนา วัชคงเชลลูช และ ประโลม บุญรัตน์, 2542. (โปรตุเกส. จป)

44. พจนานุกรมบาลี-ไทย โดย พระอุตรคณาธิการ(ชวินทร์ สระคำ), และ จำลอง สารพัตติก, 2526. (บาลี. อจ)

1.5.3.2 เอกสารอื่นๆ

นอกจากพจนานุกรมภาษาต่างๆ แล้วผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารอื่นๆ ดังนี้

1. จารึกสมัยสุโขทัย ดรรชนีค้นคำในจารึกสุโขทัย
2. ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา
3. ลิปิกรมไทยจีน สมัยราชวงศ์หมิง
4. จดหมายเหตุรายวันทัพสมัยกรุงธนบุรี
5. ประชุมหมายรับสั่ง ภาค 1 สมัยกรุงธนบุรี
6. มหาชาติคำหลวง
7. ลิลิตพระลอ
8. สมุทรโฆษคำฉันท์
9. กฎหมายตราสามดวง
10. ร่ายยาวเวสสันดรชาดก
11. พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา
12. พระราชหัตถเลขาในรัชกาลที่ 5
13. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันในรัชกาลที่ 5
14. หนังสือแสดงกิจจานุกิจ ของเจ้าพระยาทิพากรวงษ์มหาโกษาธิบดี
15. จดหมายเหตุเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ.116 พระยาศรีสหเทพ (เส็ง)
16. ประชุมพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมฯ
17. พระราชพิธีสิบสองเดือน
18. สารนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรโชติพันธุ์ เล่ม 1-8

1.5.4 เนื่องจากผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากพจนานุกรม ภาษาต่างๆ จำนวนมาก วิธีแสดงข้อมูลของพจนานุกรมแต่ละเล่ม มีความแตกต่างกันไปหลายรูปแบบ เช่น บางเล่ม แสดงคำด้วย

สัทอักษร บางเล่มแสดงคำด้วยการถ่ายถอดเป็นอักษรโรมัน บางเล่มแสดงคำด้วยการถ่ายถอดเป็นรูปอักษรไทย (Transliteration) เป็นต้น

ในกรณีของพจนานุกรมภาษาตระกูลไทมีวิธีการแสดงคำ 2 วิธี คือแสดงด้วยสัทอักษรและใช้อักษรไทยแสดงเสียงอ่าน พจนานุกรมภาษาเขมรและมอญมีวิธีแสดงคำแตกต่างกันเป็น 3 แบบ คือ 1) แสดงด้วยรูปอักษรภาษาเขมรและมอญ¹ 2) แสดงด้วยการถ่ายถอดรูปอักษรเขมรและมอญเป็นอักษรโรมัน และ 3) แสดงด้วยการถ่ายถอดรูปอักษรเขมรและมอญเป็นอักษรไทย พจนานุกรมภาษาชวาและมลายู มีวิธีการแสดงคำเพียงวิธีเดียว คือ เขียนรูปคำด้วย อักษรโรมัน พจนานุกรมภาษาพม่ามีวิธีการนำเสนอวิธีเดียวคือแสดงด้วยรูปอักษรพม่าและแสดงเสียงอ่านด้วยสัทอักษร ในทำนองเดียวกัน พจนานุกรมภาษาอังกฤษและพจนานุกรมภาษาจีน แสดงเสียงอ่านด้วยสัทอักษรและนำเสนอด้วยรูปอักษรอังกฤษและจีน ตามลำดับ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะคงรูปแบบการแสดงผลข้อมูลตามแบบ ที่พจนานุกรมแต่ละเล่ม ได้แสดงไว้ จึงอาจทำให้การแสดงผลมีหลายแบบตามแหล่งที่มาของข้อมูลเหล่านั้นด้วย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับ พยางค์ หน่วยคำ คำ คำสองพยางค์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยืมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเสียงและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ระบบเสียงภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบคำสองพยางค์ในภาษาตระกูลไทกับภาษาตระกูลอื่น ๆ งานวิจัยที่ศึกษาคำสองพยางค์ในภาษาไทยและภาษาตระกูลไท ทย และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมในภาษาไทย

1.6.2 สืบค้นเอกสารที่ใช้ในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารในข้อ 1.5.5

1.6.3 เก็บข้อมูลโดยรวบรวมคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นด้วย C(r)a จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 เพื่อใช้เป็นคำตั้ง คัดเลือกคำที่พจนานุกรมได้บอกที่มาไว้อย่างชัดเจนแล้วออก จากนั้นบันทึกคำและความหมายของคำสองพยางค์ที่ขึ้นด้วย C(r)a ที่ยังไม่ทราบที่มาหรือยังมีที่มาไม่ชัดเจน เช่น ระบุในพจนานุกรมว่า “เทียบเขมร” ลงในบัตรคำขนาด 6 x 8 นิ้ว แผ่นละ 1 คำ จากนั้นเก็บข้อมูลคำสองพยางค์เหล่านี้ จากเอกสารต่างๆ ทั้งภาษาไทย

¹ ดูตารางการถ่ายถอดรูปอักษรภาษาเขมรและมอญในภาคผนวก ก

และภาษาอื่นๆ ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แล้วบันทึกคำและความหมายที่ปรากฏในเอกสารเหล่านั้น ลงในบัตรคำตามคำตั่งนั้น ตัวอย่างบัตรคำที่ใช้บันทึกข้อมูลมีลักษณะดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างบัตรคำสำหรับบันทึกข้อมูลคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a

คำตั่ง		ความหมาย		
ประเภทของที่มา	คำในภาษา ตระกูลไท	คำยืม	คำสร้างใหม่	คำที่ยังไม่รู้ที่มา
ภาษาที่ปรากฏ	คำที่ปรากฏ	ความหมาย		เอกสารอ้างอิง
สมัยที่ปรากฏ/ ตัวเขียน	โบราณ	โบราณ	กลาง	ปัจจุบัน
เสียง				
ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเสียง				
หมายเหตุ				

ตัวอย่างบัตรคำข้างต้นจะบันทึกคำตั่งและความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 ไว้ในช่องบนสุด จากนั้นก็เป็นช่องสำหรับบันทึกประเภทของที่มาของคำต่างๆ ในช่อง “ภาษาที่ปรากฏ” ก็จะเป็นที่บันทึกข้อมูลที่ได้ค้นคว้าจากพจนานุกรม หนังสือ และเอกสารต่างๆ ว่าคำนั้นๆ ปรากฏในภาษาใดบ้าง จากนั้นก็บันทึกคำที่พบ ความหมาย และแหล่งอ้างอิง คำที่สามารถค้นคำในสมัยโบราณ และสมัยก่อนปัจจุบันได้ เช่น ภาษาเขมร ที่สามารถแบ่งได้เป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคโบราณ สมัยก่อนพระนคร ยุคโบราณสมัยพระนคร ยุคกลาง และยุคปัจจุบัน หากมีข้อมูลเหล่านี้ก็จะบันทึก ไว้ในช่อง “สมัยที่ปรากฏ / รูปเขียน” นอกจากนี้

ยังบันทึกเสียงของคำนั้นด้วยตัวอักษรในช่อง “เสียง” ในกรณีที่พจนานุกรมให้ตัวอักษรเอาไว้แล้ว ส่วนช่อง “การเปลี่ยนแปลงทางเสียง” และช่อง “ประเภทของที่มา” เป็นช่องที่ใช้บันทึกเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ แล้วในขั้นสุดท้ายเพื่อระบุประเภทของที่มาและลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของคำนั้นๆ

1.6.3 ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลคำที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร โบราณ พจนานุกรม รายการศัพท์ภาษาตระกูลไท และตระกูลอื่นๆ ดังในรายการที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

1.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดย พิจารณาที่มาและการแปลงของคำสองพยางค์ ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำเดิมมาเป็นคำภาษาไทย แล้วนำมาสรุปเป็นกฎ

1.6.5 นำเสนอผลการศึกษา

1.7 นิยามศัพท์

คำศัพท์สำคัญที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มีดังนี้

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a หมายถึง คำสองพยางค์ที่พยางค์หน้าหรือพยางค์แรกขึ้นต้นด้วย Ca- หรือ Cra- C แทนรูปพยัญชนะใดก็ได้ r แทนเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ และ a แทนเสียงสระ /a/

พยางค์ (syllable) หมายถึง เสียงที่เปล่งติดต่อกันออกมา ในการพูดของคนเรานั้นจะมีบางเสียงที่ดังเด่น (prominent) กว่าเสียงอื่นที่อยู่ข้างเคียง ในการพูดคำหนึ่ง วรรคหนึ่ง หรือประโยคหนึ่งนั้นก็มีเสียงที่ดังเด่นกว่าเสียงอื่นอยู่เป็นจำนวนเท่าใด ก็จะมีพยางค์ที่ดังเด่นนั้น หรือประโยคนั้นมีพยางค์เท่ากับจำนวนเสียงที่ดังเด่นนั้น เสียงที่ดังเด่นซึ่งปรากฏในกลุ่มเสียงที่เรียงกันเป็นคำ คำพูดนั้นเป็นยอดของพยางค์ เสียงอื่นที่อยู่หน้าและหลังเสียงที่ดังเด่นนั้นจะดังก่อนและประกอบเข้าเป็นส่วนประกอบของพยางค์นั้น (กาญจนา นาคสกุล, 2541: 118)

คำร่วมเชื้อสาย (cognate word) หมายถึง คำศัพท์ในภาษาที่เมื่อนำเปรียบเทียบกันโดยการหาลักษณะปรากฏของเสียง เช่น เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ แล้วพบว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบจำนวนมากพอที่จะสรุปได้ว่าภาษานั้นๆ เป็นสมาชิกของตระกูลภาษาเดียวกัน หรือเป็นภาษาย่อยของภาษาเดียวกัน คำร่วมเชื้อสายในงานวิจัยนี้หมายถึง คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏในภาษาตระกูลไททั้งสามกลุ่ม ได้แก่ ภาษาตระกูลไทกลุ่ม

เหนือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง และภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรืออาจปรากฏในภาษาลูกของแต่ละกลุ่มทุกภาษาหรือบางภาษาก็ได้

ตระกูลภาษา (language family) หมายถึง กลุ่มของภาษาที่มีความสัมพันธ์กันทางเชื้อสายว่าเป็นภาษาที่มาจากภาษาดั้งเดิมเดียวกัน การพิสูจน์ว่าภาษามีความสัมพันธ์กันทางเชื้อสายหรือไม่ทำได้โดยการเปรียบเทียบคำศัพท์พื้นฐานในหมวดต่างๆ เพื่อหาลักษณะปรากฏของเสียง เช่น เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบหรือไม่ ถ้ามีลักษณะปรากฏมากพอที่จะเชื่อถือได้ก็สามารถสรุปได้ว่าภาษาทั้งสองเป็นสมาชิกของตระกูลภาษาเดียวกัน หรือเป็นสมาชิกของภาษาเดียวกัน

ภาษาตระกูลไท หมายถึง ภาษาที่พูดกันในบริเวณกว้าง ตั้งแต่ทางตอนใต้ของประเทศจีนคือแถบมณฑลกุ้ยเจียง สิบยูนนาน และไกวเจา ทางตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาชนเวียดนาม ในสาธารณรัฐประชาชนลาว ในประเทศไทย ทางตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศพม่า และในเขตมณฑลฮกเกี้ยนของประเทศอินเดีย ภาษาตระกูลไทมีลักษณะร่วมกันคือ เป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ (Tonal language) มีการเรียงคำในประโยคเป็นแบบประธาน กริยา กรรม หรือ SVO และส่วนใหญ่เป็นภาษาที่มีพยางค์แบบ (C)CV(V)(C) ภาษาตระกูลไทสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มเหนือ (Northern group) เช่น ภาษาป้ออ้าย (Po-ai) อุหมิง (Wu-ming) กลุ่มกลาง (Central group) เช่น ภาษาลุงเจา (Lung-chow) ภาษาไท้ (Tho) และกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern group) เช่น ภาษาไทย (Thai) ภาษาลาว (Lao) ภาษาไทใหญ่ (Shan) ภาษาไทดำ (Black Tai) และภาษาอาหม (Ahom) (ปราณี กุลละวณิชย์, 2542: 407-408)

ภาษาไทย หมายถึง ภาษาตระกูลไทที่พูดโดยประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 ถิ่นใหญ่ ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้

การยืมภาษา (linguistic borrowing) หมายถึง การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้ จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ลักษณะทางภาษาที่ยืมได้หลายระดับตั้งแต่ ระดับเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภท โดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น การแสดงพหูพจน์ การก และหน่วยสร้างต่างๆ เช่น ประโยคกรรมจาก การยืมภาษาเป็นหลักฐาน นี่ยืนยันได้ว่า มีการสัมผัสภาษาเกิดขึ้น (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548: 98)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.8.1 ทำให้ทราบที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น
- 1.8.2 เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องคำสองพยางค์ และคำหลายพยางค์ ลักษณะอื่นๆ ในภาษาไทย
- 1.8.3 เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับคำยืมในภาษาไทย
- 1.8.4 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการทำพจนานุกรมภาษาไทยต่อไป

1.9 อักษรย่อ

1.9.1	OK (Old Khmer)	หมายถึง	ภาษาเขมรโบราณ (คริสต์ศตวรรษที่ 6 – คริสต์ศตวรรษที่ 13)
1.9.2	Pre. Ang (Pre Angkorian)	หมายถึง	ภาษาเขมรสมัยก่อนพระนคร (คริสต์ศตวรรษที่ 7 – คริสต์ศตวรรษที่ 9)
1.9.3	Mid. K (Middle Khmer)	หมายถึง	ภาษาเขมรสมัยกลาง (คริสต์ศตวรรษที่ 14 – กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19)
1.9.4	Mod. K (Modern Khmer)	หมายถึง	ภาษาเขมรสมัยปัจจุบัน (กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 – ปัจจุบัน)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้สามารถจำแนกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับพยางค์ คำ และหน่วยคำ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยืมภาษา ระบบเสียงของภาษาไทยและภาษาอื่นๆ งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบคำสองพยางค์ในภาษาตระกูลไทกับภาษาตระกูลอื่นๆ งานวิจัยที่ศึกษาคำสองพยางค์ในภาษาไทยและภาษาตระกูลไท และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมในภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทบทวนและนำเสนอตามลำดับในบทนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพยางค์ คำและหน่วยคำ

2.1.1 ความหมายของพยางค์

นักภาษาศาสตร์ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพยางค์ต่างให้ความหมายของคำนี้ไว้ดังนี้

โพรวลีย์ (Frowley, c2000: 189) ให้ความหมายของพยางค์ (syllable) ไว้ว่า

“Syllables are units of spoken language which consist of an obligatory *nucleus* with optional initial and final *margins*. The nucleus is ordinarily a vowel; but in many languages, Liquids and nasals can constitute syllable nuclei, and syllabic fricatives are attested. The margins are usually consonants.”

พระยาอุปทิศศิลปสาร (2539: 18) ให้ความหมายของพยางค์ไว้ว่า หมายถึง “เสียงที่เปล่งออกมารั้งหนึ่งๆ พยางค์เป็นส่วนของคำพูด เพราะฉะนั้น คำพูดคำหนึ่งๆ จึงมีพยางค์ต่าง ๆ กัน เช่น ‘นา’ (ที่ปลูกข้าว) เป็นคำหนึ่งมีพยางค์เดียว, ‘นาวา’ (เรือ) เป็นคำหนึ่งมี 2 พยางค์, ‘นาพิกา’ เป็นคำหนึ่งมี 3 พยางค์ และคำอื่นที่มีพยางค์มากกว่านี้ก็ยังมี”

ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ (2540: 82) กล่าวว่า “พยางค์ หมายถึง หน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระ รวมกันเป็นกลุ่มเสียงที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ในบางภาษา เช่น ภาษาไทย พยางค์ประกอบขึ้นด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์อีกด้วย พยางค์เป็นหน่วยในภาษาที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เจ้าของภาษาสามารถบอกได้ถูกต้องเสมอว่าคำคำหนึ่งประกอบด้วยพยางค์จำนวนกี่พยางค์”

กาญจนา นาคสกุล (2541: 118) ให้ความหมายไว้ว่า “พยางค์ คือเสียงที่เปล่งติดต่อกันออกมา ในการพูดของคนเรานั้นจะมีบางเสียงที่ดังเด่น (prominent) กว่าเสียงอื่นที่อยู่ข้างเคียง ในการพูดคำหนึ่ง วรรคหนึ่ง หรือประโยคหนึ่งนั้นมีเสียงที่ดังเด่นกว่าเสียงอื่นอยู่เป็นจำนวนเท่าใด ก็จะฟังได้ว่า คำนั้น วรรคนั้น หรือประโยคนั้นมีพยางค์เท่ากับจำนวนเสียงที่ดังเด่นนั้น เสียงที่ดังเด่นซึ่งปรากฏในกลุ่มเสียงที่เรียงกันเป็นคำ คำพูดนั้นเป็นยอดของพยางค์ เสียงอื่นที่อยู่หน้าและหลังเสียงที่ดังเด่นนั้นจะดังก่อนและประกอบเข้าเป็นส่วนประกอบของพยางค์นั้น”

จากคำนิยามต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งๆ มีเสียงดังเด่น 1 เสียง เสียงที่ดังเด่นหรือเสียงที่เป็น *nucleus* โดยปกติจะเป็นเสียงสระ หรือบางภาษาอาจจะเป็นพยัญชนะเหลวหรือพยัญชนะนาสิกก็ได้ และอาจมีเสียงที่อยู่ข้างเคียง อีกอย่าง น้อย 2 เสียง พยางค์อาจจะเป็นคำ ในกรณีที่พยางค์นั้นๆ มีความหมาย แต่คำอาจจะไม่ได้มีพยางค์เดียว ดังนั้น คำพยางค์เดียวอาจจะเป็นได้ทั้ง “คำ” และ “พยางค์”

2.1.2 ชนิดของพยางค์

พยางค์ในภาษาไทยมี 2 ประเภท ได้แก่ พยางค์หนัก (stressed syllable) และพยางค์เบา (unstressed syllable) พยางค์หนัก หมายถึง พยางค์ที่ลงเสียงหนัก มักเป็นพยางค์ที่มีส่วนประกอบสมบูรณ์ที่สามารถออกเสียงได้โดยลำพัง และปรากฏได้โดยลำพัง เมื่อพูดในลักษณะปกติ พยางค์ท้ายของคำหรือกลุ่มคำในภาษาไทยเป็นพยางค์หนัก เสมอ ยกเว้นคำลงท้าย เช่น เถอะ ชี ละ เป็นต้น พยางค์หนักในภาษาไทยประกอบด้วยหน่วยเสียงอย่างน้อย 3 หน่วย คือ หน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (CV^T)

พยางค์เบา หมายถึง พยางค์ที่ปรากฏในตำแหน่งที่ไม่ลงน้ำหนักในการพูดตามปกติ แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ พยางค์เบาปกติ และพยางค์ลดน้ำหนัก พยางค์เบาปกติ หมายถึง พยางค์ที่ปรากฏในตำแหน่งที่ไม่ออกเสียงหนักเลย เช่น พยางค์แรกของคำว่า สบาย กะลา สุก เป็นต้น ส่วนพยางค์ลดน้ำหนัก หมายถึง พยางค์หนักที่ปรากฏในตำแหน่งที่ไม่ลงน้ำหนัก แล้วลักษณะการออกเสียงเปลี่ยนไปเป็นพยางค์ลดน้ำหนัก พยางค์ประเภทนี้มีส่วนประกอบเหมือนพยางค์หนักทุกประการ แต่เมื่อปรากฏในตำแหน่งที่ไม่ลงน้ำหนัก ส่วนประกอบของพยางค์ก็อาจเปลี่ยนไปได้ เช่นเกิดการกลายเสียงจากเสียงสระยาว

กลายเป็นเสียงสระสั้น เช่น หนังสือ ออกเสียงว่า นังสือ ช่างไฟ ออกเสียงว่า ชังไฟ เป็นต้น (กาญจนา นาคสกุล, 2541: 121)

2.1.3 ส่วนประกอบของพยางค์

ส่วนประกอบของพยางค์หน้าในภาษาไทยมี 5 แบบ ได้แก่

$C(C)VV^T$	เช่น	นา ครู คว่า
$C(C)VN^T$	เช่น	คำ ควัน ชัน
$C(C)VS^T$	เช่น	หลัก พระ กรูป
$C(C)VVN^T$	เช่น	พาน ล่าม พร้อม
$C(C)VVS^T$	เช่น	หลาก เรียบ คราบ

C หมายถึง	พยัญชนะ
V หมายถึง	สระเสียงสั้น
VV หมายถึง	สระเสียงยาว
S หมายถึง	พยัญชนะท้ายที่เป็นเสียงกัก
N หมายถึง	พยัญชนะท้ายที่เป็นเสียงนาสิก
T หมายถึง	เสียงวรรณยุกต์

ส่วนประกอบของพยางค์เบาปกติ มีลักษณะ $C(C)V^T$ เช่น พยางค์ต้นของ มะนาว สะเเว กระดาน ส่วนประกอบของพยางค์ลดน้ำหนัก นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในพยางค์หนัก เช่น สระเสียงยาวกลายเป็นสระเสียงสั้น สระประสมกลายเป็นสระเดี่ยว เสียงพยัญชนะท้ายหายไป ส่วนของพยางค์หรือทั้งพยางค์หายไป และเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนไป

การศึกษาวิเคราะห์คำในภาษาไทย หากพิจารณาตามการออกเสียงเป็นพยางค์จะจำแนกได้เป็น คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ คำสามพยางค์ คำสี่พยางค์ และคำหลายพยางค์ เช่น จะ มะเกลือ ภาษา หินเหล็กไฟ กล้องส่องทางไกล เป็นต้น

2.1.4 คำ

คำ (**word**) มีการนิยามไว้อย่างหลากหลาย หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการนิยามคำมีอยู่ 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่ หลักเกณฑ์ทางความหมาย (semantics) หลักเกณฑ์ทางเสียง

(phonological หรือ phonetics) และหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์ (grammar) (Palmer, 1971: 45-51, Brown & Miller, 1980)

ตามเกณฑ์ทางความหมาย คำ หมายถึง หน่วยความหมาย หรือหน่วยทางภาษาที่มีความหมายเดี่ยว เกณฑ์ทางเสียงกล่าวว่าการจะพิจารณาว่าเป็นคำหรือไม่จะต้องดูว่า ถ้าสามารถหยุดระหว่างหน่วย 2 หน่วยได้ ตรงที่หยุดนั้นก็จะเป็นขอบเขตของคำ (word boundary) หรือหมายความว่า ในประโยคหนึ่งๆ ถ้า สามารถหยุดตรงที่ได้ได้ ก็ถือว่าที่นั่น เป็นที่สิ้นสุดของคำคำหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์ซึ่งได้กล่าวถึง คำ ว่า หมายถึง หน่วยอิสระที่เล็กที่สุดที่สามารถปรากฏตามลำพังได้

2.1.5 การศึกษาวิเคราะห์คำ

การเริ่มต้นศึกษาภาษาเริ่มจากการเก็บข้อมูลภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เริ่มต้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาโครงสร้างของเสียง ทหาระบบเสียงในภาษาว่า เสียงอะไรเป็นเสียงที่สำคัญจัดเป็นหน่วยเสียง (phoneme) แต่ละหน่วยจะมีการออกเสียงได้อย่างไร เรียกว่าเป็นเสียงย่อย (allophone) จากนั้นศึกษาต่อไปว่าแต่ละเสียงนั้นเกิดในตำแหน่งใดได้บ้าง เช่น ต้นพยางค์ ท้ายพยางค์ หรือทั้งสองตำแหน่ง

เมื่อวิเคราะห์เสียงแล้วก็จะเป็นการวิเคราะห์คำ เพื่อศึกษาว่าคำประกอบด้วยอะไรบ้าง หน่วยที่ใช้วิเคราะห์คำเรียกว่า หน่วยคำ (morpheme) หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย หน่วยคำที่มีขนาดเล็กสุดอาจจะประกอบด้วยเสียงเพียง 1 เสียง เช่น เสียง s ในภาษาอังกฤษ มีความหมายแสดงพหูพจน์ หน่วยคำอาจจะประกอบด้วยหลายเสียง เช่น แมว ทั้งคำจัดว่าเป็น 1 หน่วยคำ เพราะไม่สามารถจะแยกคำนี้ให้เล็กลงไปและยังคงสื่อความหมายได้อีกแล้ว

หน่วยคำยังแยกออกเป็นหน่วยคำอิสระ (free morpheme) ซึ่งปรากฏตามลำพังได้ และหน่วยคำไม่อิสระ (bound morpheme) ซึ่งปรากฏตามลำพังไม่ได้ ต้องเกิดพร้อมกับรากคำ (root) เสมอ หน่วยคำไม่อิสระ ได้แก่ หน่วยเติมคำ (affix) ต่างๆ มีทั้งหน่วยคำเติมหน้า (prefix) หน่วยคำเติมกลาง (infix) และหน่วยคำเติมท้าย (suffix)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการวิเคราะห์คำเพื่อ อหาระบบคำ นั้นเป็นการวิเคราะห์หาหน่วยคำ (morpheme) โดยให้หน่วยคำเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในโครงสร้างไวยากรณ์ และยังระบุไว้ว่าการ วิเคราะห์ดังกล่าวนี้เป็น การวิเคราะห์ตามลำดับชั้น หรือมี

การจัดลำดับ (hierarchy) ในการวิเคราะห์ กล่าวคือ การจะวิเคราะห์หาหน่วยคำจำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์หาหน่วยเสียงมาก่อนแล้ว จะทำในลำดับกลับกันคือหาหน่วยคำก่อนแล้วจึงหาหน่วยเสียงไม่ได้ นอกจากวิเคราะห์หาหน่วยคำแล้ว ยังมีการจำแนกหน่วยคำออกมาในลักษณะต่างๆ ด้วย

2.1.6 หน่วยคำ

นักภาษาศาสตร์ได้นิยามคำว่าหน่วยคำไว้ ดังนี้

บลูมฟิลด์ (Bloomfield, 1933: 166) นิยามไว้ว่า หน่วยคำ คือ หน่วยเสียง 1 หน่วยเสียง หรือมากกว่า 1 หน่วยเสียงขึ้นไปที่มีการจัดรูปแบบเฉพาะลักษณะ

กลีสัน (Gleason, 1969: 53) นิยามว่า หน่วยคำ เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในโครงสร้างทางภาษาที่สามารถให้ความหมายได้

ฮาสเปลมัท (Haspelmath, 2002: 16) ให้ความหมายของหน่วยคำไว้ว่า หน่วยคำ เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย

“Morphemes can be defined as the smallest meaningful constituents of a linguistic expression.”

จะเห็นได้ว่านักภาษาศาสตร์แต่ละคนก ให้ความหมายของ หน่วยคำ ไว้ไม่แตกต่างกันมากนัก อาจสรุปได้ว่า หน่วยคำ หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุดในภาษา ที่มีความหมาย

การศึกษาและวิเคราะห์หน่วยคำ เรียกว่า วิทยาหน่วยคำ (morphology) หมายถึง การศึกษาหน่วยคำและการเรียงหน่วยคำในการสร้างคำ (Nida, 1946: 1) ส่วน ฮาสเปลมัท (Haspelmath, 2002: 2-3) ให้ความหมายของ Morphology ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

“Definition 1

Morphology is the study of systematic covariation in the form and meaning of words.

Definition 2

Morphology is the study of the combination of morphemes to yield words.”

คำว่า วิทยาหน่วยคำ (morphology) นิยมใช้คู่กับ วากยสัมพันธ์ (syntax) ทั้งสองคำนี้รวมกันเป็นระบบไวยากรณ์ (grammar)

2.1.7 การวิเคราะห์หน่วยคำ

การวิเคราะห์หน่วยคำ คือ การระบุว่า ในข้อมูลภาษาต่างๆ ที่วิเคราะห์มีหน่วยคำอะไรบ้าง หรือหมายถึงการแยกข้อมูลคำเป็นหน่วยคำนั่นเอง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544) กล่าวว่า การวิเคราะห์หน่วยคำต้องยึดหลักดังนี้

1) ความหมายเหมือนและรูปเหมือน

ความหมายเหมือนและรูปเหมือน หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำๆ กัน มีความหมายเด่นเฉพาะร่วมกัน และรูปทางเสียงเหมือนกันทุกประการในทุกที่ที่ปรากฏ ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็น 1 หน่วยคำ หรือหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเดียวกัน เช่น -er ซึ่งปรากฏท้ายคำว่า worker, dancer, runner, singer, walker ถือเป็น 1 หน่วยคำ เพราะมีความหมายเหมือนกันคือ “ผู้ทำ” และทุกครั้งที่ปรากฏจะออกเสียง (มีรูป) เหมือนกันทุกครั้ง

2) ความหมายเหมือนและรูปคล้ายกัน

ความหมายเหมือนและรูปคล้ายกัน หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำๆ กันโดยมีความหมายเหมือนกัน และรูปทางเสียงต่างกันเล็กน้อย ความต่างนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยระบบเสียง ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็น 1 หน่วยคำ อีกนัยหนึ่ง ถ้าสามารถอธิบายเงื่อนไขทางเสียงของการปรากฏของรูปต่างๆ ที่มีความหมายเหมือนกันได้ ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็นหน่วยคำย่อย (allomorph) ของหน่วยคำเดียวกัน

3) ความหมายเหมือนแต่รูปต่าง

ความหมายเหมือนแต่รูปต่าง หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำๆ และมีความหมายเหมือนกันทุกประการแต่มีรูปต่างกันหรือออกเสียงต่างกัน และการปรากฏของรูปเหล่านั้นไม่สามารถอธิบายได้ตามระบบเสียง ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็นหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเดียวกัน ถ้าเกิดสับหลักกัน การสับหลักของหน่วยย่อยแต่ละคู่ ไม่มีเงื่อนไขทางการออกเสียงแต่มีเงื่อนไขการปรากฏร่วมกับหน่วยคำอื่น เรียกหน่วยคำย่อยประเภทนี้ว่า หน่วยคำย่อยที่มีเงื่อนไขทางหน่วยคำ (morphologically conditioned allomorph)

4) รูปเหมือนและความหมายคล้าย

รูปเหมือนและความหมายคล้าย หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำๆ และเหมือนกันทุกประการ หรือที่เรียกว่า ฟ้องเสียง จะถือเป็นหน่วยคำเดียวกันก็ต่อเมื่อมีความหมายคล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน หรือเกี่ยวข้องกัน เช่น ไม้ ขันธ์ และ ขันธ์ ตักน้ำ ไม่น่าจะเป็นหน่วยคำเดียวกันเพราะความหมายไม่เกี่ยวข้องกัน

2.1.8 โครงสร้างของหน่วยคำ

การศึกษาโครงสร้างของหน่วยคำจะต้องกล่าวถึงส่วนประกอบ การเรียงส่วนประกอบ และขนาดของหน่วยคำ ดังนี้

2.1.8.1 ส่วนประกอบของหน่วยคำ

หน่วยคำอาจประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วน (segmental phoneme) หรือหน่วยร่วมสัมผัส (suprasegmental phoneme) หรือทั้งสองอย่างผสมกัน

หน่วยคำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วน ซึ่งได้แก่พยัญชนะและสระผสมกัน เป็นหน่วยคำที่มีมากที่สุดในโลก เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษามาลายู และภาษาเขมร ส่วนหน่วยคำที่ประกอบด้วยหน่วยร่วมสัมผัส ซึ่งได้แก่ วรรณยุกต์ เสียงเน้นหนัก ตัวอย่างเช่น ภาษาคิวคาเทค (Cuicatec) หน่วยคำที่บอกบุรุษที่หนึ่งเป็นหน่วยเติมหลัง (suffix) ที่ประกอบด้วยวรรณยุกต์เสียงสูงเพียงอย่างเดียว เช่น ภาษา งับากา (Ngbaga) เป็นต้น

หน่วยคำที่ประกอบด้วยทั้งหน่วยเสียงแยกส่วนและหน่วยเสียงร่วมสัมผัส เช่น ภาษาไทย ดังหน่วยคำ บ้าน แม่ มหา- คน นก เหล่านี้ประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วน และหน่วยเสียงร่วมสัมผัสประเภทวรรณยุกต์ทั้งสิ้น

2.1.8.2 การเรียงส่วนประกอบและขนาดของหน่วยคำ

หน่วยคำเติมหน้า (prefix) หรือหน่วยคำเติมหลัง (suffix) มักมีขนาดเล็กกว่าหน่วยคำที่เป็นรากศัพท์ (root) ต้นคำศัพท์ (stem) เป็นต้น การเรียงส่วนประกอบของหน่วยคำก็แตกต่างกันไปในภาษาต่างๆ เช่น อาจเป็น CVC CVCV เป็นต้น

2.1.9 ชนิดของหน่วยคำ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2544) กล่าวถึงชนิด ของหน่วยคำว่า สามารถจำแนกได้หลายวิธี เช่น จำแนกตามความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับหน่วยคำอื่น จำแนก

ตามปรากฏการณ์หรือตำแหน่งในคำ จำแนกตามความเป็นอิสระหรือไม่อิสระ และจำแนกตามหน้าที่ ดังนี้

2.1.9.1 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับหน่วยคำอื่น

สามารถจำแนกหน่วยคำตามความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับหน่วยคำอื่นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยคำเพิ่ม (additive morpheme) หน่วยคำแทนที่ (replacive morpheme) และ หน่วยคำลด (subtractive morpheme)

1) **หน่วยคำเพิ่ม** คือหน่วยคำที่เติมหรือเพิ่มต่อเข้ากับหน่วยคำอื่น อาจเติมข้างหน้าหน่วยคำอื่น เช่น re- ในภาษาอังกฤษ ในคำว่า receive, return, react, การ- ในภาษาไทย ในคำว่า การพัฒนา การเปลี่ยนแปลง การประชุม เป็นต้น หน่วยคำประเภทนี้มีชื่อเรียกว่า **หน่วยคำเติมหน้า** หรือ **อุปสรรค** (prefix)

หน่วยคำเพิ่มอาจเติมที่ศัพท์กกลางก็ได้ เรียกว่า **หน่วยคำเติมกลาง** หรือ **อาคม** (infix) เช่น /-am-/ ในภาษาเขมร (ที่ยืมเข้ามาในภาษาไทยด้วย) ในคำว่า ตำรวจ /tamruat/ (มาจาก ตรวจ /truat/)

นอกจากนี้ หน่วยคำเพิ่มอาจอยู่ในรูปของการซ้ำคำก็ได้ ซึ่งเรียกว่า **หน่วยคำซ้ำ** เช่น
 คำ ---> คำ คำ (ก่อนข้างคำ)
 ชาว ---> ชาว ชาว (ก่อนข้างชาว)
 เด็ก ---> เด็กเด็ก (หลายคน)

2) **หน่วยคำแทนที่** เป็นทางออกของนักวิชาหน่วยคำเมื่อพบปัญหาความไม่มีระบบของหน่วยคำ การวิเคราะห์หน่วยคำ มีปัญหาหลายประการ ประการหนึ่งคือ หน่วยคำที่ไม่เป็นส่วนของคำที่เราตัดออกมาให้ เช่นคำว่า took ตามความหมาย คำนี้ต้องมี 2 หน่วยคำ คือ ต้นคำศัพท์ และหน่วยคำบอกอดีตกาล (ตรงข้ามกับ take) เราไม่สามารถตัดส่วนที่เป็นหน่วยคำอดีตกาลออกจาก took ได้แต่บอกได้ว่าต่างจาก take อย่างไร จึงแก้ปัญหาโดยเรียกหน่วยคำประเภทนี้ว่า **หน่วยคำแทนที่**

หน่วยคำแทนที่ คือหน่วยคำที่เข้าไปแทนที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของหน่วยคำอื่น หน่วยคำแทนที่ อาจเป็นสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ หรือลักษณะทางเสียงอื่นๆ เช่น เสียงขึ้นจมูก (nasalization) อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้ เช่น ภาษาอังกฤษ

Take (present) - - -> (past) /u<-- - - e/ เป็นหน่วยคำแทนที่ประเภทสระ คือ /u/ เพื่อเปลี่ยนกาลของคำจากปัจจุบันเป็นอดีต

Safe (noun)- - -> save (verb) /v <-- - -f/ เป็นหน่วยคำแทนที่ประเภทพยัญชนะคือ /v/ แทนที่ /f/ เพื่อเปลี่ยน noun เป็น verb

Bath (noun)- - -> bathe (verb) / <-- - - θ/ เป็นหน่วยคำแทนที่ทำนองเดียวกัน /v/

Goose (singular)- - -> geese (plural) /i <-- - -u/ เป็นหน่วยคำแทนที่ คือ /i/ แทนที่ /u/ เพื่อเปลี่ยนเอกพจน์เป็นพหูพจน์

3) หน่วยคำลด คือ หน่วยคำที่เมื่อประกอบกับหน่วยคำอื่นแล้วทำให้หน่วยคำเหล่านั้นมีจำนวนหน่วยเสียงลดลง หน่วยคำประเภทนี้พบน้อยกว่าสองประเภทแรกมาก

2.1.9.2 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามการปรากฏหรือตำแหน่งในคำ

สามารถจำแนกหน่วยคำจำแนกตามการปรากฏหรือตำแหน่งในคำออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ หน่วยคำเรียงลำดับ (successive morpheme) หน่วยคำถูกกลืน (included morpheme) และหน่วยคำเสียงร่วม (stimulance morpheme)

1) หน่วยคำเรียงลำดับ คือ หน่วยคำที่ปรากฏในตำแหน่งเรียงลำดับกับหน่วยอื่น หรือปรากฏตามๆ กันและแยกออกจากกันอย่างเห็นชัด พบได้ทั่วไปในภาษาต่างๆ สามารถลากเส้นตัดแยกหน่วยคำเหล่านี้ใน 1 คำออกจากกันได้โดยง่าย เช่น ในคำว่า ชาว-นา น้ำ-ตัก นัก-ร้อง ในภาษาไทย

2) หน่วยคำถูกกลืน คือ หน่วยคำที่คาบเกี่ยวทางตำแหน่งกับหน่วยอื่น กล่าวคือ ตำแหน่งบางส่วนหรือทั้งหมดจะเข้าไปรวมอยู่กับหน่วยคำอื่น /pa/ “present tense” ในคำว่า /hapyɑ/ “benefactive” ในภาษาโซก (zoque)

3) หน่วยคำเสียงร่วม คือ หน่วยคำที่มีบางส่วนออกเสียงร่วมกับอีกหน่วยคำ เช่น meet you ในภาษาอังกฤษ /t/ ใน meet และ /y/ ใน you ออกเสียงร่วมกันเป็น /tʃ/ ใน kiss you เสียง s และ /y/ จะออกร่วมกันเป็น /ʃ/ ใน buzz you เสียง /z/ และเสียง /y/ ออกเสียงร่วมกันเป็น /ʒ/ ใน lead you เสียง /d/ และ /y/ ออกเสียงร่วมกันเป็น /dʒ/

จะสังเกตได้ว่าหน่วยคำย่อยที่หนึ่งคือ หน่วยคำดั้งเดิมเมื่อเป็นอิสระ และหน่วยคำที่เป็นรูปแปรอื่นคือหน่วยคำที่เกิดเพราะมีเสียงท้ายหรือหน้าไปกลมกลืนกับเสียงของอีกหน่วยคำ

2.1.9.3 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามความเป็นอิสระหรือไม่อิสระ

สามารถจำแนกหน่วย คำตามความเป็น อิสระออกเป็นหน่วยคำอิสระและ หน่วย คำไม่อิสระ หน่วยคำ ทั้งสองประเภทนี้อาจมี ชื่อเรียกต่างๆ กันออกไปอีกด้วย เช่น รากศัพท์ (root) ต้นเค้าศัพท์ (stem) และหน่วยคำเติม (affix)

1) **หน่วยคำอิสระ** คือ หน่วยคำที่เกิดตามลำพังได้ หรือสามารถนำไปใช้เป็นคำ โดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปเลย เช่น นก บ้าน สวย

หน่วยคำอิสระในภาษาไทยส่วนใหญ่มักเป็นส่วนสำคัญหรือแก่นของคำ เรียกว่า รากศัพท์ หรือ ธาตุ (root) เช่น hat ใน hats, like ใน likely, hand ใน handful เป็นต้น

ในกรณีที่หน่วยคำอิสระ 1 หน่วยคำขึ้นไปเป็นฐานของคำให้หน่วย คำอื่นเกาะ เราเรียกส่วนของคำนี้ว่า ต้นเค้าศัพท์ (stem) เช่น man ใน manly, friend ใน friends, bookstore ใน bookstores ต้นเค้าศัพท์ประกอบด้วยรากศัพท์ 2 คำ

2) **หน่วยคำไม่อิสระ** คือ หน่วยคำที่ไม่เกิดตามลำพัง ต้องเกาะอยู่กับ หน่วยคำอื่น หน่วยคำเติมทั้งหลายมัก เป็นหน่วยคำไม่อิสระ เช่น หน่วยคำเติมหน้า หน่วยคำ เติมกลาง และหน่วยคำเติมหลัง

2.1.9.4 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามหน้าที่

หน่วยคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกัน เช่นแปลงคำให้เป็นอีกชนิดหนึ่ง หรือ ผันให้มีความสัมพันธ์กับคำอื่นๆ ได้ สามารถแบ่งประเภทตามหน้าที่ได้ดังนี้

1) **หน่วยคำแปลง (Derivational morpheme)** หน่วยคำแปลง คือ หน่วยคำที่ ทำหน้าที่แปลงคำจากคำชนิดหนึ่งให้เป็นอีกชนิดหนึ่ง เช่น -ness แปลง happy, good, empty ซึ่งเป็น adjective ให้เป็น happiness, goodness, emptiness ซึ่งเป็น noun หรือแปลงคำที่มีความหมายหนึ่งเป็นอีกความหมายหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกันเช่น un- ใน unhappy, undo re- ใน return, reproduce, repay เป็นต้น

2) **หน่วยคำวิภัตติปัจจัย (inflectional morpheme)** คือ หน่วยคำที่เติมเข้าไป ที่หน่วยคำที่เป็นรากศัพท์ หรือต้นเค้าศัพท์เพื่อทำให้เกิดคำที่สามารถปรากฏในประโยคและ มีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กับคำอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง หน่วยคำประเภทนี้อยู่ในรูปของ

หน่วยคำเติมประเภทต่างๆ เช่น หน่วยคำพหูพจน์ หน่วยคำอดีตกาล หน่วยคำแสดงความเป็นเจ้าของ ในภาษาอังกฤษ ในคำว่า dogs, walked, girl's ตามลำดับ

2.1.10 กระบวนการทางเสียงที่เกิดขึ้นเมื่อหน่วยคำรวมตัวกันเป็นคำ

เมื่อหน่วยคำหลายหน่วยคำรวมตัวกันเป็นคำ จะเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในหน่วยคำเหล่านั้นขึ้น ทำให้หน่วยคำมีหลายรูปหรือหลายหน่วยคำย่อย ซึ่งสามารถอธิบายการเกิดได้โดยเหตุผลทางระบบเสียง กระบวนการดังกล่าวมีหลายชนิด ได้แก่ การกลมกลืนเสียง (assimilation) การแทรกเสียง หรือการผลักเสียง (dissimilation) การสลับเสียง (metathesis) การแทรกเสียง (epenthesis) การสูญเสียง (sound loss) และการติดเสียง (contamination) ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.10.1 การกลมกลืนเสียง (assimilation) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อเสียง 2 เสียงอยู่ใกล้กัน และเสียงหนึ่งจะเปลี่ยนตัวของมันเองให้คล้ายกับอีก เสียงหนึ่งที่อยู่ใกล้เคียงกัน เช่น

อย่างนี้ > อย่างงี้ (น > ง เพราะอยู่ใกล้กับ ง ที่ปรากฏข้างหน้า)

2.1.10.2 การแทรกเสียงหรือการผลักเสียง (dissimilation) คือ กระบวนการตรงกันข้ามกับการกลมกลืนเสียง กล่าวคือ การที่เสียง 2 เสียงที่คล้ายกันอยู่ใกล้กัน และเสียงหนึ่งเปลี่ยนไปจนคล้ายกับอีกเสียงน้อยลงหรือต่างกันไปเลย

2.1.10.3 การสลับเสียง (metathesis) คือ กระบวนการที่เสียง 2 เสียงสลับที่กัน อาจเกิดในที่ที่เสียงเหล่านั้นอยู่ติดกัน ตัวอย่างการสลับเสียงที่ได้ยินกันบ่อยครั้งในคำเดียวกัน เช่น

ตะกร้า > กะด้า

ตะกร้อ > กะต้อ

ตะกรุด > กะตุต

ตะกรุม > กระตุรม

ตะไกร > ตระไกร, กะไต

2.1.10.4 การแทรกเสียง (Epenthesis) คือ กระบวนการที่ทำให้มีเสียงใหม่เพิ่มขึ้น เช่น ในการเปล่งเสียงพยัญชนะ 2 เสียงซึ่งมีฐานกรณ์เกิดห่างกัน และอวัยวะที่ใช้ใน

การออกเสียงต้องผ่านฐานกรณ์ของเสียงอื่น จึงอาจทำให้เกิดเสียงดังกล่าวแทรกขึ้นได้เพราะทำให้สะดวกในการเปล่งเสียง เช่น

(ไอซ์แลนด์เก่า) ofn “เตอบ” เทียบกับอังกฤษเก่า ofen (แทรกเสียง [ə])

2.1.10.5 การสูญเสียง (Sound loss) ปราณี กุลละวณิชย์ (2542: 387) กล่าวว่า กระบวนการสูญของเสียงเป็นกระบวนการการ กลายเสียงที่สำคัญแบบหนึ่ง การสูญของเสียงมักเกิดกับเสียงสระซึ่งไม่ได้รับการลงเสียงหนัก เสียงสระจึงลดรูปเป็น [ə] และต่อมา [ə] ก็เกิดสูญเสียงไป อาจกล่าวได้ว่า การสูญของเสียงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง คือ เริ่มจากการที่ สระลดรูป และต่อมาก็สูญเสียงไป ในบางครั้งกระบวนการอาจหยุดอยู่เพียงแต่การลดรูปสระเท่านั้น เช่น

หมากม่วง → มะม่วง
[a:k] [ə]

จากตัวอย่าง [a:] ลดรูปเป็น [ə] และยังไม่สูญไป แต่เสียงพยัญชนะท้าย [-k] สูญไป

2.1.10.6 การติดเสียง (Contamination) คือ กระบวนการกลายเสียงที่เกิดขึ้นเมื่อเสียงในคำคำหนึ่งเกิดติดเสียงของอีกคำหนึ่งที่ใช้ด้วยกันบ่อยๆ หรือที่มีความหมายเป็นคู่กัน เช่น

ปู่ตายาย ที่ถูกควรใช้ว่า ปู่ตายาย แต่เพราะ [n] ในคำว่า นาย ติดเสียง [j] ในคำว่า ย่า ซึ่งใช้ร่วมกันเสมอเมื่อหมายความว่า “บรรพบุรุษ” ปัจจุบันจึงใช้ว่า ยาย แทนที่จะเป็น นาย

2.1.11 วิธีการประกอบคำ

วิธีประกอบคำตามแนวไวยากรณ์โคร งสร้างมีหลายวิธี ในภาษาไทย วินัย ภูระหงษ์ (2542) กล่าวว่า การประกอบคำในภาษาไทยมี 2 วิธีใหญ่ ได้แก่ การรวมหน่วยคำ และการซ้ำหน่วยคำ ดังนี้

2.1.11.1 การรวมหน่วยคำ หมายถึงการนำหน่วยคำตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไป มาประกอบเข้าด้วยกัน ปรากฏเป็นคำใหม่ และมีลักษณะตามชนิดของหน่วยคำที่นำมา ประกอบเข้าด้วยกัน

1) หน่วยคำไม่อิสระ + หน่วยคำไม่อิสระ หรือหน่วยคำอิสระ คำที่เกิดใหม่ เรียกว่า **คำผสม** เช่น

หน่วยคำไม่อิสระ /ชด/ รวมกับหน่วยคำไม่อิสระ /ช้อย/ เป็น ชดช้อย

หน่วยคำไม่อิสระ /นัก/ รวมกับหน่วยคำอิสระ /เรียน/ เป็น นักเรียน

2) หน่วยคำอิสระ + หน่วยคำอิสระ ลักษณะเช่นนี้จำแนกคำเกิดใหม่ตาม ความหมายของหน่วยคำที่นำมารวมกัน คำที่เกิดใหม่ เรียกว่า **คำผสม** แบ่งเป็น 2 ชนิด ตามความหมายของหน่วยคำที่นำมาประกอบกัน ดังนี้

ถ้าหน่วยคำอิสระที่นำมารวมกันมีความหมายต่างกัน ไม่เกี่ยวข้องกัน หรือไม่ เป็นไปในทำนองเดียวกัน คำที่เกิดใหม่เรียกว่า **คำประสม** เช่น รถไฟ โรงเรียน ไฟฟ้า

ถ้าหน่วยคำอิสระที่นำมารวมกันมีความหมายเหมือนกัน หรือเป็นไปในทำนอง เดียวกัน คำที่เกิดใหม่เรียกว่า **คำซ้อน** เช่น บ้านเรือน ใจคอ ทุบตี

2.1.11.2 การซ้ำหน่วยคำ เป็นวิธีการกล่าวซ้ำหน่วยคำนั้นๆ 2 ครั้ง เมื่อกล่าวซ้ำแล้วความหมายของคำอาจเน้นหนักหรือเบาลง ต่างไปจากความหมายของคำเดิม คำเดี่ยว คำเกิดใหม่นั้นเรียกว่า คำซ้ำ เช่น บ่อยๆ ทั่วๆ ไป ดีๆ ซ้ำๆ

แนวคิดในการวิเคราะห์แล ะจำแนกหน่วยคำดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะมี ประโยชน์ในการสร้างคำทั่วไปแล้วยังมีประโยชน์ในการสร้างคำยืมภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเขมรในภาษาไทย ภาษาอังกฤษในภาษาไทย ดังในคำยืมแบบทับศัพท์ที่มีตัวสะกด ภาษาไทยตามลักษณะอักษรของภาษาอังกฤษ แต่ออกเสียงตามระบบเสียงในภา ษาไทย ตัวอย่างเช่นคำว่า แก๊ส (gas) สะกดด้วย ส แต่ออกเสียงว่า /แก๊ต/ นอกจากนี้ยังมีการสร้าง คำยืมภาษาอังกฤษในลักษณะการยืมแบบแปล เช่น จุดยืน มาจาก standpoint เป็นต้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยืมภาษา

2.2.1 คำจำกัดความของการยืมภาษา (linguistic borrowing)

นักภาษาศาสตร์ หลายคน ได้ให้คำจำกัดความ ของ การยืม ภาษา ไว้อย่าง หลากหลาย ดังจะได้ยกตัวอย่างมาดังนี้

ได้ให้คำจำกัดความของการยืมภาษาไว้ว่า “...the process by which อาร์ลोटโต (Arlotto, 1972: 184) one language or dialect takes and incorporates some linguistic element from another.” จากคำจำกัดความดังกล่าว การยืม คือ กระบวนการที่ภาษาหรือภาษาถิ่นหนึ่ง นำส่วนของภาษาอื่นหรือภาษาถิ่นอื่นเข้ามารวมเข้ากับภาษาของตน

คริสตัล (Crystal, 1988: 36) ได้ให้คำจำกัดความของการยืม ภาษาไว้ว่า “...linguistic forms being taken over by one language or dialect from another, such borrowing are really known as “loan words”, and several types have been recognized common, sound and grammatical structure, may be borrowed.” ตามคำจำกัดความนี้ การยืมภาษาถือเป็นรูปแบบทางภาษาที่ภาษา หนึ่งหรือภาษาถิ่นหนึ่งรับมาจากภาษาอื่น หรือ ภาษาถิ่นอื่น ส่วนใหญ่ รูปภาษาที่ยืม นั้นมักเป็น “คำยืม” อย่างไรก็ตาม เสียงและโครงสร้าง ไวยากรณ์ก็มีการยืมด้วยเช่นกัน

ไบนอน (Bynon, 1977: 135) ได้แสดงทัศนะว่า “Loan-words are innovations which cannot be accounted for in terms of inheritance and which can at the same time be systematically related to items in a donor language.” ทำให้เห็นว่าคำยืมนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ มิใช่ลักษณะดั้งเดิมของภาษานั้นๆ ที่สืบทอดมา หน่วยภาษาที่เกิดขึ้นใหม่นี้ มีสัมพันธ์อย่างเป็นระบบกับหน่วยเสียงในภาษาที่ให้ยืม

กลีสัน (Gleason, 1955: 397) กล่าวว่า “Borrowing is just what its name implied-the copying of the linguistic item from speakers of another speech form. The most evident instances are those in which the two form of speech quite difference.” จากคำจำกัดความนี้ การยืมภาษาคือ การจำลองส่วนของภาษาจากผู้พูดในระบบภาษาอื่น ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในกรณีที่ระบบภาษาทั้งสองแตกต่างกันอย่างค่อนข้างชัดเจน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548: 98) ได้ให้คำจำกัดความของการยืมภาษาว่า

การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้ จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ลักษณะทางภาษาที่ยืมได้หลายระดับ ตั้งแต่ ระดับเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภท โดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทาง ไวยากรณ์ เช่น การแสดงพหูพจน์ การก และหน่วยสร้างต่างๆ เช่น ประโยคกรรมวาก การยืมภาษาเป็นหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าการสัมผัส ภาษาเกิดขึ้นแน่นอน

จากคำจำกัดความ ที่ยกมาเป็นตัวอย่าง ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การยืมภาษานั้น เป็นสิ่งที่แสดงถึงการสัมผัสกันระหว่างภาษาตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป โดยภาษาหนึ่งรับเอาส่วนของ อีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ส่วนของภาษาที่รับมานั้น มีหลายระดับ ทั้งส่วนของเสียง พยัญชนะ คำ ลักษณะทางไวยากรณ์ แต่ส่วนใหญ่มักเป็นการยืมคำ

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการยืม

2.2.2.1 แนวคิดเรื่องการสัมผัสภาษา

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า การยืมภาษานั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการสัมผัสกัน ระหว่างภาษาตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป ดังเช่นที่ โวล์ฟ (Wolf, 1976) กล่าวว่า รูปภาษาที่ภาษาหนึ่ง ยืมไปจากอีกภาษาหนึ่งนั้น ถือเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของการสัมผัสกันระหว่างภาษา คริสตัล (Crystal, 1988: 70) อธิบายว่า การสัมผัสภาษาเป็นปรากฏการณ์ทาง ภาษารูปแบบหนึ่ง ที่แสดงถึงความต่อเนื่องกันทางภูมิศาสตร์ หรือความใกล้ชิดกัน ระหว่างกลุ่ม สังคมของภาษาหรือภาษาถิ่น ความใกล้ชิดกันทั้งด้านภูมิศาสตร์และสังคมทำให้ภาษามีอิทธิพล ต่อกัน เช่นเดียวกับ ไบนอน (Bynon, 1977) ที่เห็นว่า การสัมผัสกันของภาษา มิได้เกิดเฉพาะ ระหว่างภาษาที่ อยู่บนพื้นที่ใกล้เคียง กันเท่านั้น แต่เกิดจากความสัมพันธ์ทางการค้า หรือ ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ในรูปแบบอื่นๆ ได้ด้วย ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากการสัมผัส ภาษาระหว่างผู้ผลิต หรือผู้ขนส่งสินค้าในชุมชนหนึ่งกับลูกค้าซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาษาอีกพื้นที่หนึ่ง และทำให้เกิดคำยืม เช่น ชื่อสิ่งของที่มีการค้าขายระหว่างชาติ อันได้แก่ “tea, coffee, tobacco” ที่ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาษาผู้บริโภคไป เป็นต้น นอกจากนี้ ไบนอน ยังเชื่อว่าการสัมผัส ภาษานั้น ไม่อาจหลีกเลี่ยงการสัมผัสทางวัฒนธรรม (cultural contact) ได้

การสัมผัสภาษามีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบภาษา เจฟเฟอร์ และ เลอฮิสเตอ (Jeffers and Lehiste, 1982: 147) อธิบายว่า ส่วนใหญ่แล้วคำยืมจะกลมกลืนเข้ากับ ระบบเสียงและระบบคำของภาษาฝ่ายที่ยืม ในเบื้องต้นนั้นคำยืมอาจเข้าผสมกับภาษาที่ยืมเพียง บางส่วน กล่าวคือ เสียงที่ไม่คุ้นเคยอาจถูกแทนที่ด้วยเสียง ที่มีลักษณะคล้ายที่สุดในภาษาฝ่ายที่ ยืมคำมา โครงสร้างพยางค์และโครงสร้างคำของภาษาฝ่าย ที่ยืมคำมาจะถูกประยุกต์กับคำที่ยืม มา และได้รับลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาฝ่ายที่ยืม คำยืมจะหยุดการเปลี่ยนแปลงทางเสียง รวมกับภาษาเดิม ณ จุดของเวลาที่คำยิมนั้นถูกยืมไปและจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ร่วมกับภาษาฝ่ายที่ยืม ณ เวลาที่ถูกยืมเข้ามาเช่นเดียวกัน

ไวน์ไรช์ (Weinreich, 1968: 1) ยังได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่เกิด จากการศึกษาว่า ลักษณะที่เบี่ยงเบนไปจากจุดร่วม (Norm) ไม่ว่าจะเป็นของภาษาฝ่ายยืม หรือของภาษาฝ่ายที่ยืมที่เกิดขึ้นในถ้อยคำของผู้ที่มีสภาวะสองภาษา (bilinguals) เรียกว่า ปรากฏการณ์ของการแทรกแซง (interference phenomena) การแทรกแซงนี้ แสดงถึง การ เปลี่ยนแปลงหรือการจัดใหม่ (rearrangement) ของโครงสร้างภาษา อันเนื่องมาจากการเข้ามา ของลักษณะบางอย่างของภาษาอื่น เช่น มีการเปลี่ยนแปลงของระบบเสียง เปลี่ยนแปลงใน ระบบคำ และเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์

นอกจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว คริสตัล (Crystal, 1988: 70) ยังกล่าวว่า การสัมผัสภาษามีผลให้เกิดการผสมผสานกันของภาษา (mixed form of language) เช่น เกิดภาษาที่เรียกว่าภาษาครีโอล (cre'ole) และภาษาพิดจิน (pidgin) หรือมีทวิภาษาในรูปแบบ ต่างๆ อีกด้วย

2.2.2.2 ประเภทของการยืม

เฮาเก็น (Haugen, 1953) ได้จำแนกคำยืมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) คำยืมทับศัพท์ (Loanwords) คือ คำยืมที่ยืมทั้งเสียงและความหมาย ซึ่งอาจ มีการปรับเปลี่ยนลักษณะทางเสียงของคำยืมให้เหมือนหรือคล้ายกับคำทั่วไปในภาษาหรือไม่ก็ ได้ โดยทั่วไปแล้ว คำยืมส่วนใหญ่จะเป็นคำยืมประเภทนี้

2) คำยืมปน (Loanblends) คือ คำยืมที่ยืมเข้ามาแล้วผสม กับคำที่มีอยู่ในภาษา ของผู้ยืม

3) คำยืมแปล (Loan translation or Loanshift) คือ คำยืมที่มีการยืม ความหมายของคำในภาษาผู้ให้ยืมมาแปลและสร้างคำใหม่ขึ้นในภาษาของผู้ยืม

2.2.2.3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาและพิสูจน์คำยืม

นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์พิจารณาและพิสูจน์คำยืมไว้ดังนี้

เลห์มันน์ (Lehmann, 1962: 212) กล่าวว่า รูปแบบของคำศัพท์และไวยากรณ์ (vocabulary and grammatical patterns) ของภาษาหนึ่งๆ นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นลักษณะดั้งเดิมของภาษานั้น (native elements) และส่วนที่ภาษานั้นยืมมาจากภาษาอื่น (borrowed elements) ดังนั้นการพิจารณาว่า ภาษาใดเป็นฝ่ายให้ยืมและภาษาใดเป็นฝ่ายยืมก็คือ จะต้องค้นหาว่า รูปภาษารูปใดบ้างที่เป็นรูปภาษา ดั้งเดิม และรูปภาษาใดบ้างไม่ใช่รูปภาษาดั้งเดิมของภาษานั้น จากนั้นจึง สืบค้นต่อไปว่า รูปภาษาที่ ไม่ใช่รูปภาษาดั้งเดิมนั้นมี ลักษณะดั้งเดิมของภาษาที่คาดว่าเป็นภาษาฝ่ายให้ยืมหรือไม่ อย่างไร

กลีสัน (Gleason, 1955: 397) เห็นว่า บ้างครั้งคำยืมจะยังคงรักษาลักษณะเดิม บางประการของคำนั้นไว้ ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของภาษาของคำยืมนั้นสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น คำว่า “bwana” ในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ที่ได้ยืมจากภาษา Swahili คำดังกล่าวนี้มี พยัญชนะควบกล้ำ /bw-/ ซึ่งไม่มีในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ลักษณะดังกล่าวจึง ทำให้เห็นได้ อย่างชัดเจนว่าคำนี้ไม่ใช่คำในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน อย่างไรก็ตาม กลีสันกล่าวว่า คำยืม มักถูกทำให้มีลักษณะคล้ายตามแบบอย่างทางเสียงหรือคำของภาษาที่เป็นฝ่ายยืม ในกรณีนี้เราจะทราบที่มาของคำได้จากการศึกษาประวัติของคำ (etymology) เช่นเดียวกับ ฮอกเก็ตต์ (Hockett, 1958) ที่เห็นว่า เราอาจทราบที่มา ของคำ ได้จากการศึกษาประวัติคำ ตลอดจน การศึกษาประวัติของภาษาเองด้วย

แอนต์ทิลลา (Anttila 1972: 185-60) ได้เสนอแนวทางการศึกษาที่มาของคำยืมไว้ดังนี้

- 1) สังเกตจากเสียงปฏิภาค โดยนำเสียงปฏิภาคจากคำยืมที่สัมพันธ์กันมา เปรียบเทียบเพื่อให้รู้ว่าคำยืมดังกล่าวนั้นถูกยืมมาจากภาษาใด
- 2) สังเกตจากระบบหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ กล่าวคือ หากคำที่มีในภาษา 2 ภาษา ซึ่งไม่ มีความสัมพันธ์กันทางเชื้อสาย เมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่าคำๆ นั้น ไม่สามารถ วิเคราะห์ แยกแยะ ตามระบบ ไวยากรณ์ในภาษาหนึ่ง แต่กลับสามารถ วิเคราะห์ แยกแยะตาม ระบบไวยากรณ์ในอีกภาษาหนึ่ง ได้ แสดงว่าคำๆ นั้นเป็นคำยืมในภาษาที่ไม่อาจอธิบายหรือ วิเคราะห์ได้

3) สังเกตจากความหมายของคำ บางครั้ง ความหมายของคำสามารถบอกทิศทางของการยืมได้ แม้ว่าเราไม่อาจเข้าใจระบบหน่วยคำของภาษานั้นๆ เช่น คำว่า wigwam, moccasin, squaw ในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันที่มีความหมายว่า บ้านชาวอินเดียน, รองเท้าชาวอินเดียน และผู้หญิงชาวอินเดียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความหมายดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าอย่างชัดเจนว่า คำเหล่านี้เป็นคำภาษาอังกฤษแบบอเมริกันยืมมาจากภาษาอินเดียนเป็นต้น

ในกรณีของคำยืมภาษาเขมร ซึ่งเป็นคำยืมกลุ่มใหญ่มากกลุ่มหนึ่งในภาษาไทย นอกเหนือไปจากภาษาบาลีและสันสกฤต กาญจนา นาคสกุล (2501-2) ได้ให้เกณฑ์การตัดสินคำยืมเขมรในภาษาไทยมาตรฐานว่าต้องอาศัยความรู้ทางนิรุกติศาสตร์เข้าช่วย ดังนี้

- 1) เท่าที่สอบสวนได้ปรากฏว่าเป็นคำที่ไม่มีอยู่ในภาษาไทยเดิม เช่นในภาษาถิ่นของไทย เป็นต้น
- 2) เป็นคำพ้องกับคำภาษามอญ อันเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน
- 3) เป็นคำควบกล้ำโดยเฉพาะที่ควบกับพยัญชนะอื่นนอกจากตัว ร, ล, ว เป็นคำมากพยางค์หรือคำแผลงซึ่งไม่มีอยู่ในลักษณะของคำไทยถิ่นต่างๆ ในปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่
- 4) สังเกตจากคำที่มาใช้เป็นคำซ้อนในภาษาไทย

นอกจากนี้ กาญจนา นาคสกุล (Kanchana Nacaskul, 1962) ยังได้ให้เกณฑ์การตัดสินว่าคำใดเป็นคำยืมที่ภาษาเขมรยืมไปจากภาษาไทย โดยสังเกตจากอักขรวิธีและระบบเสียง ดังนี้

- 1) ตามอักขรวิธีเขมรเสียงพยัญชนะต้น /m/, n/, และ // เมื่อนำเสียงสระโฆชะจะเขียนด้วยพยัญชนะ ม, ณ, พ ตามลำดับ แต่เมื่อปรากฏในภาษาเขมรเขียนเป็น หม , หน, หล หรือ ม, น, ล คำที่ปรากฏอยู่ในภาษาเขมรเหล่านั้นน่าจะยืมไปจากคำไทย
- 2) พยัญชนะต้นภาษาเขมรไม่มีหน่วยเสียง /f/ เมื่อยืมคำจากไทยไปจะเขียนด้วย หว ฉะนั้นคำเขมรที่เขียนด้วย หว จึงเป็นคำยืมที่ไปจากภาษาไทย
- 3) ภาษาเขมรมี /khl-/ ในขณะที่ภาษาไทยมี /khl-/ และ /kl-/ ฉะนั้นคำที่ภาษาไทยเป็น /kl-/ แต่ในภาษาเขมรเป็น /khl-/ จึงน่าจะเป็นคำที่เขมรยืมไปจากภาษาไทย
- 4) คำที่ในภาษาไทยและภาษาเขมรใช้ร่วมกันแต่ในภาษาไทยคำดังกล่าวมีรูปวรรณยุกต์ตามหลักเกณฑ์ทางเสียง ซึ่งเห็นว่าคำนั้นยืมไปจากภาษาไทย

ซาคาโมโตะ (Sakamoto, 1997) ได้ศึกษาเสียงสระ ue ในคำภาษาเขมร จากคำในพจนานุกรม “A Concise Cambodian-English Dictionary” ของ เจค็อบ (Jacob, 1947)

พบว่า คำที่มีเสียง wo มีอยู่เพียง 26 คำ และเมื่อได้รวบรวมเพิ่มเติมก็พบทั้งสิ้นเพียง 40 คำ จากการศึกษา ครั้งนี้พบว่า คำเหล่านี้เป็นคำที่มีจำนวนน้อยเมื่อ เทียบกับคลังคำ ในภาษาเขมร ทั้งหมด และไม่อาจสืบหาคำเหล่านี้ได้ในภาษาเขมรโบราณ นอกจากนี้ คำเหล่านี้ ยังมีความสัมพันธ์กับคำในภาษาไทย เวียดนามและสันสกฤต ดังนั้นหากไม่เจาะจงสรุปว่าเสียง wo ในภาษาเขมร เป็นเสียงสระที่ถูกยืมมาจากภาษาอื่น หลังยุคเขมรโบราณ การศึกษาคำครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ความถี่ของการปรากฏของลักษณะบางประการเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะอื่นๆ ก็อาจเป็นอีกเกณฑ์หนึ่งที่ใช้สันนิษฐานได้ว่า คำใดเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น

อุไรศรี วรสาริน (Uraisri Varasarin, 1984) ได้นำหลักฐานทางด้านตัวเขียนในจารึก หรือเอกสารโบราณ มาเป็นเกณฑ์หนึ่งในหลายๆ เกณฑ์เพื่อตัดสินว่า คำใด เป็นคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

หากพบว่าคำที่สงสัยมีปรากฏอยู่ในจารึกเขมรโบราณที่มีหลักฐานบอกเวลาไว้แน่นอน ระหว่าง คริสต์ศตวรรษที่ 7 ถึง 11 จะสามารถตัดสินว่าเป็นคำดั้งเดิมของเขมร คำเหล่านี้ อาจถูกยืมเข้ามาในภาษาไทยราวคริสต์ศตวรรษที่ 11 โดยประมาณ เหตุที่ไม่ถือว่าคำในจารึกเขมรโบราณ ในราว คริสต์ศตวรรษที่ 7 ถึง 10 นั้นเป็นคำดั้งเดิมของไทยที่ เขมรยืมไป เพราะหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสังคมบ่งบอกว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยปรากฏอยู่ในอินโดจีนตอนกลางไม่ก่อน คริสต์ศตวรรษที่ 11 แม้จะมีการยอมรับกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยได้เข้ามา ในบริเวณนี้ ก่อนหน้าคริสต์ศตวรรษที่ 11 เล็กน้อยก็ตาม แต่ก็เชื่อว่ากลุ่มดังกล่าวไม่น่าจะมีจำนวนมากและมีอิทธิพลมากพอที่ กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาเขมรจะยืมเอาศัพท์ไทยไปใช้

หากคำที่สงสัยมีปรากฏในจารึกภาษาเขมรหลัง คริสต์ศตวรรษที่ 11 จำเป็นต้องวิเคราะห์ในเบื้องต้นเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นคำที่ไทยยืมเขมรหรือเขมรยืมไทย ในทางประวัติศาสตร์ เชื่อว่าในราวคริสต์ศตวรรษที่ 11 ชาติไทยมีจำนวนมากขึ้น มีการก่อตั้งชุมชนที่ชัดเจน ซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นประเทศไทยและอยู่ร่วมเคียงข้างกับกลุ่มเขมร เป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมเขมร และภาษาเขมรอาจถูกยืมเข้ามาในภาษาไทย ดังนั้นก่อนตัดสินว่าเป็นคำยืม จำต้องดูว่าคำที่สงสัยนั้นมีโครงสร้างทางเสียง หรือระดับคำสอดคล้องกับภาษาเขมรหรือไม่ หากเห็นว่าสอดคล้องกันก็จัดได้ว่าเป็นภาษาเขมร หากไม่สอดคล้องก็ต้อง สอบสวนประวัติคำโดยศึกษาภาษากลุ่มมอญ-เขมร ได้แก่ ภาษามอญ บาหลี-สตียง เป็นต้น

นอกจากนี้ อุไรศรี วรศ ะริน ยัง ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า รากของคำที่เกิดจากกระบวนการสร้างคำ (mots dérivés) เช่น การซ้ำคำ (redoublement) หรือเกิดจากการเติมหน่วยเติมหน้าที่มีพยัญชนะต้นที่ฐานเพดานอ่อน (préfixe vélaire) มีส่วนสำคัญยิ่งในการนำมาตัดสัทอักษร โดย นำศัพท์นั้นๆ มาศึกษาตัว ยระเบียบวิธีการเปรียบเทียบ (l'étude comparative) ทั้งในส่วนของภาษาไทยเอง และในส่วนของภาษาเขมร ถ้าพบว่ารากศัพท์เป็นของภาษาเขมร ก็ตัดสัทอักษรได้ว่าเป็นคำเขมร แต่ถ้าพิสูจน์ได้ว่ารากศัพท์เป็นของภาษาไทย อาจเป็นไปได้ว่า คำดังกล่าวไม่ใช่คำที่ไทยยืมจากเขมร ทั้งนี้เนื่องจากผู้พูดภาษาไทยมีการยืมวิธีการสร้างคำในภาษาเขมรมาใช้กับรากศัพท์ของไทย ตัวอย่างเช่น หากพบว่ารากศัพท์เป็นของภาษาเขมร ก็มีโอกาสสูงที่คำที่เกิดจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์จะเป็นคำเขมร เช่น kamn:ət 'เกิด' - kɔmna:ət 'การเกิด' แต่หากรากศัพท์เป็นของภาษาไทยและคำที่เกิดจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์มีปรากฏเฉพาะในภาษาไทย ก็มีโอกาสสูงที่คำที่เกิดจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์นั้นเป็นคำไทยไม่ใช่คำเขมร เช่น sia:ŋ 'เสียง' – samnia:ŋ 'สำเนียง' เป็นต้น

แต่กระนั้นก็อาจมีกรณีที่ซับซ้อนกว่าที่กล่าวมาแล้ว คือ หากรากศัพท์เป็นของภาษาไทย แต่คำที่เกิดจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์มีปรากฏทั้งในภาษาไทย และภาษาเขมร ก็อาจมีความเป็นไปได้ว่า 1) เป็นคำที่เกิดจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์ที่สร้างขึ้นเองในภาษาไทย หรือ 2) เขมรยืมรากศัพท์ไทยเข้าไปและได้สร้างคำจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์ขึ้นเองภายในภาษาเขมร เมื่อพบกับปัญหาดังกล่าว อุไรศรีเห็นว่าเราไม่มีวิธีที่จะตัดสินต้นกำเนิดของคำที่เกิดจากกรรมวิธีทางไวยากรณ์นั้นได้เลย

นอกจากนี้ อุไรศรี วรศ ะริน ยังได้กล่าวถึง ชื่อพืช ผัก หรือสัตว์ที่มีหน่วยเติมหน้าศัพท์ k หรือ t ซึ่งเขียนเป็น กระ- กะ- ตระ- ตะ- ว่า ต้องมีการตัดสัทอักษรโดยวิธีการเปรียบเทียบ เพราะคำเหล่านี้ อาจมาจากเขมรหรือไทยก็ได้ มี นักไวยากรณ์ไทยอธิบายว่า แต่เดิมคำเหล่านี้เป็นคำไทยโบราณที่เป็นคำประสมแสดงชื่อต้นไม้ ชื่อสัตว์ หรือชื่อนก เมื่อคำประสมดังกล่าวได้มีการกร่อนคำและมีการเชื่อมเสียง (liaison) ของพยัญชนะท้ายของคำบ่งบอกกลุ่มพืช ชื่อสัตว์ หรือชื่อนกนั้น คือ

1) ต้น + ชื่อต้นไม้ = ตะ + ชื่อต้นไม้
 2) นก + ชื่อนก = นก + กะ + ชื่อนก (เนื่องจากการเชื่อมเสียงตัว ก ไปยังพยางค์หลังซึ่งเป็นชื่อนก) ต่อมาคำว่านกหายไปแต่ กะ- ยังปรากฏอยู่เหลือแต่หน่วยเติมหน้าของชื่อนกหลายๆ ชนิด

3) ตัว + ชื่อสัตว์ = ตะ + ชื่อสัตว์

เหตุนี้ หน่วยเติมหน้าศัพท์เหล่านี้จึงอาจมีอยู่ในภาษาไทยมาแต่เดิม อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้พบว่ามีหน่วยเติมหน้าศัพท์เหล่านี้อยู่ในภาษาเขมรและในภาษาจามด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ อุไรศรี วรศะริน ยังเห็นว่า ถึงแม้จะใช้เกณฑ์ต่างๆ ดังกล่าวแล้วมาตัดสินคำยืม แต่ก็ยังมีคำบางคำที่ไม่อาจตัดสินที่มาได้ ตัวอย่างเช่น คำพยางค์เดียวที่พบทั้งในภาษาไทยและภาษาเขมร ซึ่งมีปรากฏอยู่ทั้งในภาษาไทย และภาษากลุ่มมอญเขมรอื่นๆ อีกด้วย เช่น คำว่า “พร้า” มีทั้งในภาษาไทย ลาว ไทขาว ไทดำ ไทแดง และนุง และพบใน ภาษามอญ [mra] ในภาษา Chrau [vrā] หรือ คำแสดงเครือญาติ เช่น คำว่า “ย่า”, “ตา” ก็มีทั้งในกลุ่มภาษาไทย และ มอญ-เขมร

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและพิสูจน์คำยืม ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นักภาษาศาสตร์ได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาและพิสูจน์คำยืมที่หลากหลาย ทั้งการพิจารณาลักษณะบางประการของคำที่อาจแสดงร่องรอยว่าเป็นคำที่มาจากภาษาอื่น เช่น เสียง ลักษณะทางไวยากรณ์ หรือความหมาย การพิจารณาจากอักขรวิธี และการพิจารณาจากหลักฐานเอกสารโบราณและจารึก ประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น แต่กระนั้นก็ยังอาจมีคำบางคำที่ไม่อาจพิสูจน์ตามหลักเกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ได้

2.3 ระบบเสียงของภาษาไทย และภาษาอื่น ๆ

2.3.1 ระบบเสียงของภาษาไทย

กาญจนา นาคสกุล (2541) ได้สรุปหน่วยเสียงในระบบเสียง ภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยหน่วยเสียงสำคัญ 3 ประเภท คือ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

2.3.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 21 หน่วยเสียง ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

พยัญชนะ	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก กับฟัน	ฟันและปุ่ม เหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องระหว่าง เส้นเสียง
ไม่ก้อง ไม่มีลม	p		t	c	k	?
ระเบิด ไม่ก้อง มีลม	ph		th	ch	kh	
ก้อง ไม่มีลม	b		d			
นาสิก	m		n		ŋ	
ข้าง			l			
รัว			r			
เสียดแทรก		f	s			h
ครึ่งสระ	w			j	(w)	

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 21 หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะต้น
พยัญชนะท้าย และพยัญชนะควบกล้ำได้ดังนี้

2.3.1.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 21 หน่วยเสียงข้างต้นสามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียง
พยัญชนะต้นเดี่ยว ซึ่งมีสัทลักษณะดังนี้

- (1) หน่วยเสียง /p/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
(voiceless unaspirated bilabial plosive)
- (2) หน่วยเสียง /ph/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
(voiceless aspirated bilabial plosive)
- (3) หน่วยเสียง /b/ เป็นเสียงระเบิด ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก (voiceless
unaspirated bilabial plosive)
- (4) หน่วยเสียง /t/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ฟันและปุ่มเหงือก
(voiceless unaspirated dental plosive)
- (5) หน่วยเสียง /th/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ฟันและปุ่มเหงือก
(voiceless unaspirated dental plosive)
- (6) หน่วยเสียง /d/ เป็นเสียงระเบิด ก้อง เกิดที่ฟันและปุ่มเหงือก
(voiceless unaspirated dental plosive)
- (7) หน่วยเสียง /k/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่เพดานอ่อน
(voiceless unaspirated velar plosive)

- (8) หน่วยเสียง /kh/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานอ่อน (voiceless unaspirated velar plosive)
- (9) หน่วยเสียง /ʔ/ เป็นเสียงระเบิด เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง (glottal plosive)
- (10) หน่วยเสียง /c/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่เพดานแข็ง (voiceless unaspirated palatal plosive)
- (11) หน่วยเสียง /ch/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานแข็ง (voiceless unaspirated palatal plosive)
- (12) หน่วยเสียง /m/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก (voiced bilabial nasal)
- (13) หน่วยเสียง /n/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่ฟันและปุ่มเหงือก (voiced dental nasal)
- (14) หน่วยเสียง /ŋ/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน (voiced velar nasal)
- (15) หน่วยเสียง /l/ เป็นเสียงข้าง ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก (voiced lateral)
- (16) หน่วยเสียง /r/ เป็นเสียงปลายลิ้นรัว ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก (voiced trilled)
- (17) หน่วยเสียง /f/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ริมฝีปากกับฟัน (voiceless labio dental fricative)
- (18) หน่วยเสียง /s/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ฟัน (voiceless dental fricative)
- (19) หน่วยเสียง /h/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง (voiceless glottal fricative)
- (20) หน่วยเสียง /w/ เป็นเสียงกึ่งสระ ที่เกิดที่ริมฝีปาก ก้อง เกิดที่ริมฝีปากและโคนลิ้นกับเพดานอ่อน (voiced labial semi-vowel)
- (21) หน่วยเสียง /y/ เสียงกึ่งสระ ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง (voiced palatal semi-vowel)

2.3.1.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /t/, /k/, /ʔ/, /m/, /n/, /ŋ/, /w/, /y/

2.3.1.1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบ

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 12 คู่ ได้แก่ /pr/, /tr/, /kr/, /pl/, /kl/, /phr/, /thr/, /khr/, /phl/, /khl/, /kw/, /khw/

2.3.1.2 หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาไทยแบ่งเป็นสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง คือ สระสั้น 9 หน่วยเสียง สระยาว 9 หน่วยเสียง ดังแผนภูมิต่อไปนี้
แผนภูมิที่ 1 หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

	ริมฝีปากกริ	ริมฝีปากห่อ	
	หน้า	หน้าค่อนไปกลาง	หลัง
สูง	i i:	u u:	u u:
กลางสูง	e e:	ɤ ɤ:	o o:
กลางต่ำ		ɛ ɛ:	ɔ ɔ:
ต่ำ		a a:	

หน่วยเสียงสระทั้ง 18 หน่วยเสียง มีสัทลักษณะ ดังนี้

- 1) หน่วยเสียง /i/ สระหน้า สูง ริมฝีปากกริ สั้น
- 2) หน่วยเสียง /i:/ สระหน้า สูง ริมฝีปากกริ ยาว
- 3) หน่วยเสียง /e/ สระหน้า กลาง ริมฝีปากกริ สั้น
- 4) หน่วยเสียง /e:/ สระหน้า กลาง ริมฝีปากกริ ยาว
- 5) หน่วยเสียง /ɛ/ สระหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากกริ สั้น
- 6) หน่วยเสียง /ɛ:/ สระหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากกริ ยาว
- 7) หน่วยเสียง /u/ สระกลาง สูง ริมฝีปากกริ สั้น
- 8) หน่วยเสียง /u:/ สระกลาง สูง ริมฝีปากกริ ยาว
- 9) หน่วยเสียง /ɤ/ สระกลาง กลางสูง ริมฝีปากกริ สั้น
- 10) หน่วยเสียง /ɤ:/ สระกลาง กลางสูง ริมฝีปากกริ ยาว
- 11) หน่วยเสียง /a/ สระกลาง ต่ำ ริมฝีปากกริ สั้น
- 12) หน่วยเสียง /a:/ สระกลาง ต่ำ ริมฝีปากกริ ยาว

- 13) หน่วยเสียง /u/ สระหลัง สูง ริมฝีปากห่อ สั้น
- 14) หน่วยเสียง /u:/ สระหลัง สูง ริมฝีปากห่อ ยาว
- 15) หน่วยเสียง /o/ สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อ สั้น
- 16) หน่วยเสียง /o:/ สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อ ยาว
- 17) หน่วยเสียง /ɔ/ สระหลัง กลางต่ำ ริมฝีปากห่อ สั้น
- 18) หน่วยเสียง /ɔ:/ สระหลัง กลางต่ำ ริมฝีปากห่อ ยาว

หน่วยเสียงสระประสมในภาษาไทยมี 3 หน่วยเสียง คือ /ia/, /ua/, /ua/

2.3.1.2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 5 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์ระดับ และวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ดังนี้

วรรณยุกต์ระดับ (level tone) มี 3 หน่วยเสียง ได้แก่

- 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ (low tone) / ˊ / คือ วรรณยุกต์เอก
- 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง (mid tone) คือวรรณยุกต์สามัญ ไม่ต้องแสดงรูปสัทอักษร
- 3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง (high tone) / ˋ / คือ วรรณยุกต์ตรี

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour tone) มี 2 หน่วย คือ

- 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก(falling tone) / ˆ / คือเสียงวรรณยุกต์โท
- 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น(rising tone) / ˊ / คือเสียงวรรณยุกต์จัตวา

2.3.2 ระบบเสียงของภาษาเขมร

กาญจนา นาคสกุล (2539) กล่าวว่า ระบบเสียงภาษาเขมรนั้นมีหน่วยเสียงสำคัญ คือหน่วยเสียงพยัญชนะ และหน่วยเสียงสระ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.2.1 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเขมร

ภาษาเขมรมีหน่วยเสียงพยัญชนะ ทั้งหมด 17 หน่วยเสียง ซึ่งสามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 17 หน่วยเสียง และจะควบกันเป็นพยัญชนะต้นควบได้ 83 คู่ และปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ 14 หน่วยเสียง ดังนี้

ตารางที่ 3 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเขมร

ที่เกิดของเสียง ลักษณะ ของเสียง	ริมฝีปาก	ริมฝีปากและ ฟัน	ปุ่มเหงือกต่อ กับฟัน	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องระหว่างเส้น เสียง
ระเบิดไม่ก้อง	p		t	c	k	ʔ
ระเบิดก้อง	b-		d-			
นาสิก	m		n	ɲ	ŋ	
ข้าง			l			
รัว			r-			
เสียดแทรก			s			
กึ่งสระ		w		y		h

2.3.2.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวและพยัญชนะท้าย

ภาษาเขมรมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 17 หน่วยเสียง ดังนี้

- (1) หน่วยเสียง /p/ เป็นเสียงระเบิดไม่ก้อง เบา เกิดที่ริมฝีปาก (voiceless unaspirated bilabial plosive)
- (2) หน่วยเสียง /t/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง เบา เกิดที่ฟัน (voiceless unaspirated dental plosive)
- (3) หน่วยเสียง /c/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง เบา เกิดที่เพดานแข็ง (voiceless unaspirated palatal plosive)
- (4) หน่วยเสียง /k/ เป็นเสียงระเบิด ไม่ก้อง เบา เกิดที่เพดานอ่อน (voiceless unaspirated velar plosive)
- (5) หน่วยเสียง /ʔ/ เป็นเสียงระเบิด เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง (glottal plosive)

(6) หน่วยเสียง /b/ เป็นเสียงระเบิด ก้อง เบา เกิดที่ริมฝีปาก (voiced un aspirated bilabial plosive)

(7) หน่วยเสียง /d/ เป็นเสียงระเบิด ก้องเบา เกิดที่ฟัน (voiced un aspirated dental plosive)

(8) หน่วยเสียง /m/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก (voiced bilabial nasal)

(9) หน่วยเสียง /n/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่ฟัน (voiced dental nasal)

(10) หน่วยเสียง /ɲ/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง (voiced palatal nasal)

(11) หน่วยเสียง /ŋ/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน (voiced velar nasal)

(12) หน่วยเสียง /r/ เป็นเสียงปลายลิ้นร้ว (voiced trilled)

(13) หน่วยเสียง /l/ เป็นเสียงข้าง (voiced lateral)

(14) หน่วยเสียง /s/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ฟัน (voiced dental fricative)

(15) หน่วยเสียง /h/ เป็นเสียงเสียดแทรก เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง (voiceless glottal fricative)

(16) หน่วยเสียง /w/ เป็นเสียงกึ่งสระที่เกิดที่ริมฝีปาก ก้อง (voiced labial semi-vowel)

(17) หน่วยเสียง /y/ เสียงกึ่งสระ ซึ่งเกิดที่เพดานแข็ง (voiced palatal semi-vowel)

2.3.2.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้มีทั้งสิ้น 14 หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /t/, /c/, /k/, /ʔ/, /m/, /n/, /ɲ/, /ŋ/, /l/, /s/, /h/, /w/, /y/

2.3.2.1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบ

ภาษาเขมรมีพยัญชนะต้นควบทั้งสิ้น 83 คู่ จำแนกออกได้เป็น 3 แบบ ได้แก่
 1) พยัญชนะควบที่ออกเสียงควบกล้ำสนิท 2) พยัญชนะควบที่มีเสียงลมหายใจ [h] และ
 3) พยัญชนะควบที่มีเสียงสระกลาง [ə] เป็นเสียงเชื่อม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่ควบกันแล้วออกเสียงต่างกันเป็น 3 แบบในภาษาเขมร

	หน่วยเสียง พยัญชนะที่ หนึ่ง	หน่วยเสียงพยัญชนะที่สอง																
		p	t	c	k	ʔ	b	d	m	n	ɲ	ŋ	l	r	s	h	w	y
พยัญชนะควบที่ ออกเสียงควบกล้ำ สนิท	p													x				
	t													x				
	c													x				
	k													x				
	s	x	x		x				x	x	x	x	x	x			x	
พยัญชนะควบที่มี เสียงลมหายใจ [h] เป็นเสียงเชื่อม	p ^h		x	x	x	x		x		x	x	x	x		x			x
	t ^h	x			x			x	x		x	x					x	x
	c ^h	x			x	x	x	x	x		x	x					x	
	k ^h	x	x	x				x	x	x		x		x		x	x	x
พยัญชนะควบที่มี เสียงสระกลาง [ə] เป็นเสียงเชื่อม	t ^ə					x	x											
	k ^ə					x	x	x				x						
	ʔ ^ə																	x
	m ^ə		x	x		x		x		x	x		x	x	x	x		
	l ^ə	x			x	x	x		x			x				x	x	
	s ^ə					x	x	x										

2.3.2.1 หน่วยเสียงสระในภาษาเขมร

หน่วยเสียงสระในภาษาเขมรทั้งหมดมี 32 หน่วยเสียง แบ่งเป็น หน่วยเสียงสระเดี่ยวสั้นมี 9 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยวยาวมี 10 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสมสั้นมี 3 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสมยาวมี 10 หน่วยเสียง ดังนี้

2.3.2.1.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยวยาว

หน่วยเสียงสระเดี่ยวยาวในภาษาเขมรมี 10 หน่วยเสียง ดังแผนภูมิต่อไปนี

แผนภูมิที่ 2 ตำแหน่งของสระเดี่ยวยาวในภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
สูง	ii	ii	uu
กลางสูง	ee	oo	oo
กลางต่ำ	ɛɛ	aa	ɔɔ
ต่ำ		aa	

สระทั้ง 10 หน่วยเสียงนี้ปรากฏในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายหรือไม่มีก็ได้

- 1) หน่วยเสียง /ii/ สระหน้า สูง ริมฝีปากไม่ห่อ (high front unrounded vowel)
- 2) หน่วยเสียง /ee/ สระหน้า กลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อ (higher-mid front unrounded vowel)
- 3) หน่วยเสียง /ɛɛ/ สระหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ (lower-mid front unrounded vowel)
- 4) หน่วยเสียง /ii/ สระกลาง สูง ริมฝีปากไม่ห่อ (high central unrounded vowel)
- 5) หน่วยเสียง /oo/ สระกลาง กลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อ (higher-mid central unrounded vowel)
- 6) หน่วยเสียง /aa/ สระกลางค่อนมาทางหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ (tense lower-mid front-to-back center unrounded vowel)
- 7) หน่วยเสียง /aa/ สระกลางค่อนไปหลัง ต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ (low central-to-back unrounded vowel)
- 8) หน่วยเสียง /uu/ สระหลัง สูง ริมฝีปากห่อกลม (high back rounded vowel)

9) หน่วยเสียง /oo/ สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อ (higher-mid back rounded vowel)

10) หน่วยเสียง /ow/ สระหลัง กลางต่ำ ริมฝีปากห่อเล็กน้อย (lower-mid back semi-rounded vowel)

2.3.2.1.2 หน่วยเสียงสระเดี่ยวยาว

หน่วยเสียงสระเดี่ยวสั้นในภาษาเขมรมี 9 หน่วยเสียง ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 ตำแหน่งของสระเดี่ยวสั้นในภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
สูง	i	i	u
กลางสูง	e	ə	o
กลางต่ำ		a	ɔ
ต่ำ		a	

หน่วยเสียงสระสั้นในภาษาเขมรมักจะปรากฏในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายหรือในพยางค์ที่ไม่ลงน้ำหนักซึ่งอยู่หน้าพยางค์ที่ลงน้ำหนัก

- 1) หน่วยเสียง /i/ สระหน้า สูง ริมฝีปากไม่ห่อ
- 2) หน่วยเสียง /e/ สระหน้า กลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อ
- 3) หน่วยเสียง /i/ สระกลาง สูง ริมฝีปากไม่ห่อ
- 4) หน่วยเสียง /ə/ สระกลาง กลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อ
- 5) หน่วยเสียง /a/ สระกลางค่อนมาทางหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ
- 6) หน่วยเสียง /u/ สระหลัง สูง ริมฝีปากห่อกลม
- 7) หน่วยเสียง /o/ สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อ
- 8) หน่วยเสียง /ɔ/ สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อเล็กน้อย
- 9) หน่วยเสียง /a/ สระกลางค่อนไปทางหลัง ต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ

2.3.2.1.3 หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว

หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวในภาษาเขมรมี 10 หน่วยเสียง เป็นหน่วยเสียง

สระประสมเสียงตก 3 หน่วย เสียง และหน่วยเสียงสระประสมเสียงขึ้น 7 หน่วย เสียง ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 ตำแหน่งสระประสมยาวในภาษาเขมร

สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
iə	ɨə	uə
ei	ou	əɨ
ae	oə	aə
	ao	

- 1) หน่วยเสียง /iə/ สระประสมนี้ เริ่มต้นที่สระหน้า สูง ริมฝีปากไม่ห่อ แล้วเลื่อนไปที่สระกลาง มีเสียงคล้ายสระ
- 2) หน่วยเสียง /ei/ เป็นสระประสมที่เริ่มต้นที่สระหน้า กลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อ แล้วเลื่อนไปที่สระหน้าสูง
- 3) หน่วยเสียง /ae/ เป็นสระประสมที่เริ่มที่สระหน้า ต่ำ แล้วเลื่อนไปที่สระหน้า กลางสูง
- 4) หน่วยเสียง /ɨə/ สระประสมเริ่มต้นที่สระกลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อแล้ว เลื่อนไปที่สระกลาง
- 5) หน่วยเสียง /əɨ/ สระประสมเริ่มต้นที่สระกลาง แล้วเลื่อนไปที่สระกลาง สูง ริมฝีปากไม่ห่อ
- 6) หน่วยเสียง /aə/ สระประสมเริ่มต้นที่สระหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ แล้วเลื่อนไปที่สระกลาง
- 7) หน่วยเสียง /uə/ สระประสมเริ่มต้นที่สระหลังสูง ริมฝีปากห่อกลมแล้ว เลื่อนไปที่สระกลาง
- 8) หน่วยเสียง /ou/ หน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อกลม แล้วเลื่อนไปที่สระหลัง สูง เล็กน้อย
- 9) หน่วยเสียง /oə/ สระประสม เริ่มต้นที่สระหลัง กลางสูง ริมฝีปากห่อแล้ว เลื่อนไปที่สระกลาง
- 10) หน่วยเสียง /ao/ สระประสม เริ่มที่สระหน้า กลางต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ แล้วเลื่อนไปที่สระหลัง กลางสูง

2.3.2.1.3 หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว

หน่วยเสียงสระประสมสั้นในภาษาเขมร มี 3 หน่วยเสียง ดังนี้

- 1) หน่วยเสียง / ៉อ / เป็นเสียงสระประสมสั้น เริ่มต้นที่สระหน้า กลางสูง ริมฝีปากห่อกลม แล้วเลื่อนไปที่สระกลาง
- 2) หน่วยเสียง / ៉อ / เป็นเสียงสระประสมสั้นที่เริ่มต้นที่สระหลังสูง ริมฝีปากห่อกลมแล้วเลื่อนไปที่สระกลาง
- 3) หน่วยเสียง / ๊อ / เป็นเสียงสระประสมสั้นเริ่มที่ตำแหน่งสระหลัง กลางสูง แล้วเลื่อนไปที่สระกลาง

2.3.3 ระบบเสียงของภาษามอญ

ลอ อแป็งเจริญ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาระบบเสียงในภาษามอญจากผู้พูดภาษามอญ พบว่า หน่วยเสียงสำคัญในภาษามอญมี 2 ชนิด คือ หน่วยเสียงพยัญชนะ และ หน่วยเสียงสระ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.3.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษามอญมีทั้งสิ้น 22 หน่วยเสียง ตามแผนภูมิดังนี้

ตารางที่ 5 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษามอญ

ฐานที่เกิดเสียง ลักษณะของเส้นเสียง	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก และฟัน	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องระหว่าง เส้นเสียง
ระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม	p		t	c	k	?
ระเบิด ไม่ก้อง มีลม	ph		th	ch	kh	
ระเบิด ก้อง	b		d			
นาสิก ก้อง	m		n	ŋ	ŋ	
เสียดแทรก ไม่ก้อง		f	s			h
เสียงเลื่อน ก้อง	w			y		
เสียงลิ้นกระดก ก้อง			r			
เสียงลอดข้าง ก้อง			l			

ตำแหน่งของหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 22 หน่วยเสียง จะปรากฏในตำแหน่งต่างๆ ของคำ ดังนี้คือ

2.3.3.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะของภาษามอญทั้ง 22 หน่วยเสียง สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นได้ทั้ง 22 หน่วยเสียง คือ

- 1) หน่วยเสียง /p/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม ฐานริมฝีปาก (voiceless unaspirated bilabial stop)
- 2) หน่วยเสียง /ph/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง มีลม ฐานริมฝีปาก (voiceless aspirated bilabial stop)
- 3) หน่วยเสียง /b/ เป็นเสียงกัก ก้อง ฐานริมฝีปาก (voiced bilabial stop)
- 4) หน่วยเสียง /t/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม ฐานปุ่มเหงือก (voiceless unaspirated alveolar stop)
- 5) หน่วยเสียง /th/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง มีลม ฐานปุ่มเหงือก (voiceless aspirated alveolar stop)
- 6) หน่วยเสียง /d/ เป็นเสียงกัก ก้อง ฐานปุ่มเหงือก (voiced alveolar stop)
- 7) หน่วยเสียง /c/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม ฐานเพดานแข็ง (voiceless unaspirated palatal stop)
- 8) หน่วยเสียง /ch/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง มีลม ฐานริมเพดานแข็ง (voiceless aspirated palatal stop)
- 9) หน่วยเสียง /k/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม ฐานเพดานอ่อน (voiceless unaspirated velar stop)
- 10) หน่วยเสียง /kh/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง มีลม ฐานเพดานอ่อน (voiceless aspirated velar stop)
- 11) หน่วยเสียง /ʔ/ เป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ฐานเส้นเสียง (voiceless glottal stop)
- 12) หน่วยเสียง /f/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง ฐานฟันและริมฝีปาก (voiceless labiodental fricative)

- 13) หน่วยเสียง /s/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง ฐานปุ่มเหงือก (voiceless alveolar fricative)
- 14) หน่วยเสียง /h/ เป็นเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง ฐานเส้นเสียง (voiceless glottal fricative)
- 15) หน่วยเสียง /m/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง ฐานริมฝีปาก (voiced bilabial nasal)
- 16) หน่วยเสียง /n/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง ฐานปุ่มเหงือก (voiced alveolar nasal)
- 17) หน่วยเสียง /ŋ/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง ฐานเพดานแข็ง (voiced palatal nasal)
- 18) หน่วยเสียง /ŋ/ เป็นเสียงนาสิก ก้อง ฐานเพดานอ่อน (voiced velar nasal)
- 19) หน่วยเสียง /w/ เป็นเสียงเลื่อน ก้อง ฐานริมฝีปาก (voiced labial glide)
- 20) หน่วยเสียง /y/ เป็นเสียงเลื่อน ก้อง ฐานเพดานแข็ง (voiced palatal glide)
- 21) หน่วยเสียง /r/ เป็นเสียงลิ้นกระดก ก้อง ฐานปุ่มเหงือก (voiced alveolar flap)
- 22) หน่วยเสียง /l/ เป็นเสียงลอดข้าง ก้อง ฐานปุ่มเหงือก (voiced alveolar lateral)

2.3.3.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ ในภาษามอญมี 12 หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /ʔ/, /m/, /n/, /ŋ/, /w/, /y/, /h/

2.3.3.1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ

เสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษามอญ สามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) พยัญชนะควบ 2 เสียง เสียงแรกเป็นเสียงกัก /p, k, kh/ พยัญชนะที่ตามมาเป็นเสียง /r, l, w/ พยัญชนะควบแบบนี้มี 7 แบบคือ /pr/ /pl/ /kr/ /kl/ /kw/ /khr/ /khl/
- 2) พยัญชนะควบ 2 เสียงที่เสียงแรกเป็นเสียงเสียดแทรก /h/ เสียงที่ตามมาเป็นเสียง 5 ประเภทเกิดเสียงพยัญชนะควบ 8 แบบ แบ่งเป็น
 - เสียงที่ตามหลัง /h/ เป็นเสียงกัก ได้แก่ /hp/ /ht/ /hk/
 - เสียงที่ตามหลัง /h/ เป็นเสียงเลื่อน ได้แก่ /hy/
 - เสียงที่ตามหลัง /h/ เป็นเสียงนาสิก ได้แก่ /hm/ /hn/

เสียงที่ตามหลัง /h/ เป็นเสียงลิ้นกระดก ได้แก่ /hr/

เสียงที่ตามหลัง /h/ เป็นเสียงลดข้าง ได้แก่ /hl/

3) พยัญชนะควบ 3 เสียง ที่ปรากฏในข้อมูลมีเพียงแบบเดียวคือ /hkl/

2.3.3.2 หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษามอญสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม ดังนี้

2.3.3.2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว

หน่วยเสียงสระเดี่ยว ถ้าจัดตามตำแหน่งที่เกิดโดยอาศัยส่วนของลิ้น ระดับของลิ้น และรูปของริมฝีปาก จะได้ 16 หน่วยเสียง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 หน่วยเสียงสระในภาษามอญ

ระดับของลิ้น	ส่วนของลิ้น	ลิ้นส่วนหน้า	ลิ้นส่วนกลาง	ลิ้นส่วนหลัง
	รูปของริมฝีปาก	ไม่ห่อริมฝีปาก	ไม่ห่อริมฝีปาก	ห่อริมฝีปาก
สูง		i i:		u u:
กึ่งสูง		e e:	ə ə:	o o:
กึ่งต่ำ		ɛ ɛ:		ɔ ɔ:
ต่ำ			a a:	

หน่วยเสียงสระเดี่ยวทั้ง 16 หน่วยเสียงนี้ เป็นเสียงสระสั้น 8 หน่วยเสียง เสียงสระยาว 8 หน่วยเสียง สามารถปรากฏในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายหรือไม่มีก็ได้

2.3.3.2.2 หน่วยเสียงสระประสม

เสียงสระประสมภาษามอญเป็น เสียงสระประสมกัน 2 เสียง การออกเสียงจะเน้นที่สระเสียงแรกมากกว่าสระเสียงหลัง เสียงสระประสมมี 10 หน่วยเสียง คือ /ea/, /ai/, /aə/, /aol/-/a:ol/, /ui/, /oa/, /oo/, /oi/, /oa/, /oo/

2.4 การศึกษาเปรียบเทียบคำสองพยางค์ในภาษาตระกูลไทกับภาษาตระกูลอื่น ๆ

ชเลเกล (Schlegel, 1902) ได้ศึกษาหน่วยเติมหน้า¹ ในภาษาไทย เช่น *dja*, *djä*, *djä:m*, *ka*, *kä*, *pä*, *pa*, *pra*, *ta*, *sa* แล้วนำมาเปรียบเทียบกับคำในภาษามาลายีและภาษาจีน ชเลเกลจะให้ตัวอย่างคำ พร้อมทั้งบอกที่มาของ คำเหล่านั้นว่ามาจากภาษาใด ตัวอย่างเช่น

ka, kä

kädjät (small, little child) มาเลย์ใช้ว่า *Kätjät* และ *Kätjil*

kala (nut of the palm-tree) เป็นการตัดคำ *Käläpa* (cocoa-nut) ในภาษามาลายีให้สั้นลง

kayòng (to walk gently on tiptoe as spies do) มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า *yòng* (to stagger, to walk unsteadily); ภาษามาลายีใช้ว่า *gätang* (shaky, oscillating as a flagstaff without stays).

ta

ta: kla: เป็นคำเดียวกับ *djy: kla:* และ *djä:klam* (glutton, greedy); นอกจากนี้ยังพบคำว่า *kla:klam* ซึ่งมีความหมายเดียวกัน *Kla* อาจจะมาจกคำว่า *gölo* (throat) ในภาษา Orang Sagaya raya in Malacca)

pa

ตรงกับหน่วยคำเติมหน้า *pä* ในภาษามาลายี เช่นในคำว่า ปะทัด (*pa:that*) มาเลย์ใช้ว่า *pätas* หรือคำว่า ปะทุน มาเลย์ใช้ว่า *pätun*

sa

sa:düt is to knock against (with the foot), ซึ่งอาจจะใช้ว่า *sätüt*; *Sa:kdüt kän* หมายถึง “to rush against one another”, เช่นเดียวกับคำว่า *sätüt* ในภาษาจีน แต่ในภาษาไทยได้เพิ่มหน่วยคำว่า *kän* ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า *sä* ในภาษาจีน

¹ งานวิจัยของชเลเกล (1902) ใช้ว่า prefixes

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าที่มาของคำบางคำที่ชเลเกลได้เสนอไว้ นั้นยังมีข้อโต้แย้งได้อีกดังได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 1 ดังนั้น หากมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นก็จะทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เบเนดิกต์ (Benedict, 1988 อ้างใน Edmondson and Solnit, 1988) ศึกษาเรื่องคำสองพยางค์ในภาษาตระกูลไท -กะได เพื่อหาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับตระกูลภาษาที่เบเนดิกต์เรียกว่าออสโตร -ไท ซึ่งประกอบด้วยภาษากะได (Kadai) ออสโตรเนเซียน (Austronesian) แม้ว-เย้า (Miao-Yao (Hmongic-Mienic)) และภาษาญี่ปุ่น เบเนดิกต์ กล่าวว่าไทย (ในที่นี้หมายถึง ภาษาตระกูลไท) และกะไดได้ลดพยางค์ในคำสองพยางค์ลงกลายเป็นคำพยางค์เดียว จากนั้นก็ได้พัฒนาระบบเสียงวรรณยุกต์ขึ้น และได้เลิกใช้วิธีการสร้างคำโดยการเติมหน่วยคำเติม (affixes) ลงไปในคำ หลังจากที่เบเนดิกต์ได้เสนอทฤษฎีออสโตร -ไทแล้ว ก็มีการศึกษาภาษาชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ที่เรียกว่า กลุ่มกะได ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในกลุ่มนี้กับภาษาไทยดั้งเดิม (Proto Tai) ก่อนที่ภาษาไทยจะแยกออกมาการศึกษาภาษาเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาไทยดั้งเดิมมาก เนื่องจากเชื่อว่าลักษณะต่างๆ ที่อยู่ในภาษาดั้งเดิมร่วมกันยังเก็บรักษาไว้ในภาษาเหล่านี้ (Edmondson and Solnit, 1988: 1)

เบเนดิกต์ (Jenner et al, 1976) กล่าวว่า ภาษาในกลุ่มกะได เช่น ภาษาละคว้า (Laqua) ยังมีร่องรอยของหน่วยคำเติมหน้า (Prefix) อยู่ และยังเห็นว่าในภาษาไทยก็พบคำที่มีหน่วยคำเติมหน้า เช่น กะ- (ka) อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคำที่หมายถึงส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น กะตูด กะตอ กะเพาะ คำเรียกชื่อสัตว์ เช่น กะจอก กะต่าย กะแต เป็นต้น เบเนดิกต์ยังเสนออีกว่าแม้จะยังไม่สามารถโยงความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรค กะ- ในภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซียได้ แต่มีคำศัพท์คำหนึ่งในภาษาไทยกลาง คือคำว่า ka-duk ‘กระตูด’ ซึ่งเทียบเสียงกับคำในภาษาอินโดนีเซียได้ คือ *ta(n)duk ‘เขาสัตว์’ ในภาษาอินโดนีเซียนั้น ka~ta ใช้แปรกันได้ เช่นในคำว่า ka-bong ~ ta-bong ‘mussel’ เป็นต้น

เกตนีย์ (Gedney, 1989) เขียนบทความเรื่อง “On the Thai Evidence for Austro-Tai” โดยใช้ข้อมูลในภาษาไทยเพื่อเสนอทั้งข้อสนับสนุนและคัดค้านงานเกี่ยวกับเรื่อง Austro-Tai ของเบเนดิกต์ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยคำเติมหน้าที่เบเนดิกต์ไม่แน่ใจว่าหน่วยคำเติมหน้า กะ- (the prefix ka-) ซึ่งพบมากในภาษาไทยนั้นเป็นสิ่งที่มียุติหรือเกิดขึ้นใหม่ในภาษา เกตนีย์ (Gedney, 1989: 142-143) กล่าวว่าหน่วยคำเติมหน้า กะ- มีใช้อยู่มากในภาษาไทย แต่จะพบน้อยลงในภาษาลาว และยิ่งน้อยลงอีกในภาษาไทดำ และไทขาว จนไม่

พบเลยในภาษาที่พูดในบริเวณที่อยู่ห่างไกลออกไป เกิดนี้เห็นว่ หน่วยคำเติมหน้า กะ- นี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ไม่สามารถสืบสร้างในภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Thai)¹ ได้ การที่พบ หน่วยคำเติมหน้า กะ- มากในภาษาไทยและลาวนั้นเนื่องจากบริเวณนี้เป็นเขตที่มีการใช้ภาษา หลายตระกูลร่วมกันอยู่ (converging area)² รวมทั้งมีปัจจัยอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุน คือ

(1) มีการยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตและภาษาเขมรจำนวนมากซึ่งมีผลต่อคำใน ภาษาไทย คือ ทำให้มีคำแบบพยางค์ไม่เน้น กะ- (รวมทั้ง ประ- ตะ- สะ- และอื่นๆ) นำหน้า พยางค์เน้น

(2) เกิดการเปลี่ยนแปลงของคำที่พยางค์หน้าลงท้ายด้วย -k หรือแม่กก เช่น คำว่า ลูก นก ได้เกิดพยางค์ กะ ซึ่งเป็นพยางค์ไม่เน้นขึ้นตรงกลางคำ ทำให้เกิดคำลักษณะ ใหม่ในภาษาไทย เช่น ลูกกะดุม แล ะ นกกะจอก ในขณะที่ภาษาไทยอื่นๆ ยังใช้เป็นคำ พยางค์เดี่ยวว่า ดุม หรือ จอก อยู่

(3) เกิดการลงเสียงหนักเบาแบบ $\acute{\text{ }} - (\text{ไม่เน้น} - \text{เน้น})$ และ $\text{ } - \acute{\text{ }} -$ (เน้น - ไม่เน้น - เน้น) ขึ้นจำนวนมาก เป็นแบบการลงน้ำหนักที่กลายเป็นที่นิยมในภาษาไทย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นก็ยังมีข้อโต้แย้งอยู่มากโดยเฉพาะ ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกที่ส่วนหนึ่งใช้ เรื่องคำสองพยางค์มาเป็นหลักฐานหนึ่งในการจัดกลุ่มตระกูลภาษา ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้มีการศึกษาคำสองพยางค์ในภาษาไทยอย่างจริงจัง ก็อาจทำให้ประเด็นที่ยังเป็นข้อถกเถียงอยู่ ชัดเจนมากขึ้นได้

¹ เกิดนี้ใช้ Thai เมื่อหมายถึง ภาษาตระกูลไท ในขณะที่นักภาษาศาสตร์อื่นๆ ส่วนใหญ่มักใช้ Tai และใช้ Siamese เมื่อหมายถึงภาษาไทยในประเทศไทยหรือภาษาไทยกลาง

² แอนติลา (Antilla, 1969: 172) อธิบาย Convergence หรือ Sprachbund ว่าหมายถึง เขตที่มีการใช้ภาษาต่าง ตระกูลร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนลักษณะต่างๆ ของภาษา จนทำให้ภาษาที่ต่างตระกูลกันนั้นเปลี่ยนแปลงมา คล้ายคลึงกันทั้งทางด้านเสียง ระบบเสียง และไวยากรณ์ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นเขตที่เรียกว่า Convergence ด้วย เนื่องจากเป็นเขตที่มีภาษาใช้กันอยู่หลายตระกูล เช่น ทิเบต-พม่า มอญ-เขมร แมว-เย้า ไท-กะได และออสโตรนีเซียน

2.5 การศึกษาคำสองพยางค์ในภาษาไทยและภาษาตระกูลไท

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539) กล่าวถึงเรื่องการแผลงคำไว้ในหนังสือ “หลักภาษาไทย” ว่า วิธีแผลงอักษร คือ วิธีเปลี่ยนแปลงตัวอักษรด้วยวิธีต่างๆ ให้ผิดจากรูปเดิมของคำในภาษาไทยบ้าง ภาษาอื่นบ้าง เพื่อจะใช้ในการแต่งคำประพันธ์ หรือเรียบเรียงคำพูดให้สละสลวย ภาษาไทยมีวิธีแผลงอักษรที่ไทยยืมมาจากภาษาเขมร บาลีสันสกฤต และปรากฏอีกที่หนึ่ง การแผลงอักษรสามารถแผลงได้ทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ การแผลงที่ทำให้มีพยางค์เป็นแบบ C(r)a ได้แก่ การแผลงพยัญชนะ ดังนี้

แผลง ข เป็น ขน- และ กระ เช่น ขด เป็น ขนด กระหนด ขาน เป็น ขนาน และ ขาย เป็น กระจาย

แผลง ฉ เป็น ฉล และ ประจ เช่น ฉียง เป็น ฉลียง ฉิด เป็น ประเจิด

แผลง ถ เป็น ถล เช่น ถก เป็น ถลก เป็นต้น

แผลง บ เป็น ผน เช่น บวก เป็น ผนวก บวช เป็น ผนวช

แผลง ล เป็น ลบ, ลม และ มล เช่น ลัด เป็น ละบัด โลก เป็น ละโมบลาว เป็น มลาว ลัก เป็น มลัก

แผลง ส เป็น สว เช่น สว เป็น สวาง

พระยาอนุমানราชชน (2508: 1-4) กล่าวว่า ภาษาไทยมีคำกลุ่มเรียกว่า คำแผลง คือเป็นคำที่ยืดเสียงพยางค์ในคำให้ยาวออกไปเป็นอีกพยางค์หนึ่ง ในตำราภาษาศาสตร์เรียกลักษณะการแผลงคำอย่างนี้ว่าการเติม infix หมายถึง การเอาเสียงอีกเสียงหนึ่งแทรกเข้าไปติดในคำเดิม ทำให้เป็นคำสองพยางค์ขึ้น ลักษณะการแผลงคำเช่นนี้เป็นวิธีประกอบคำในตระกูลภาษามอญ-เขมร และตระกูลภาษามลายู-โปลิเนเซียน มี ภาษามอญ เขมร ชาว มลายู เป็นต้น การแทรกเสียงลงในคำเดิม ต้องการจะแปลงคำให้มีเสียงและความหมายแผกเพี้ยนออกไป เพื่อประโยชน์ของภาษา การแผลงคำนี้ไม่ใช่วิธีเดิมของภาษาไทย เพราะภาษาไทยเป็นคำโดด (isolating word) ถ้าต้องการจะแปลงเสียงและความหมายของคำ ก็ใช้วิธีแปลงเสียงพยัญชนะตัวหน้าของพยางค์หรือของคำ คือ ตัวสะกด (Consonantal ending) ด้วยพยัญชนะที่มีฐานกรณหรือที่ตั้งของเสียงอยู่ในวรรคเดียวกัน เช่น เขก (กริยา) แปลงเป็น มะเขงก (นาม) เป็นต้น

งานของพระยาอนุমানราชชนมีส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่อง คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้น C(r)a ในส่วนที่ว่าด้วยเรื่องของการแผลงคำโดยยืดเสียงในคำ โดยการลงพยัญชนะแทรกในคำตามลำ พัง ไม่มีนิกหิตเข้าช่วย ในคำที่มีพยัญชนะตัวหน้าตัวเดียว เช่น

ผก-ผงก (ลง ง), ขอบ-ชนอบ (ลง น), ชัน-ชยัน (ลง ย), แซ่ม-แซลุ่ม (ลง ล) สาง-สวาง (ลง ว), ฉวย-ฉมววย (ลง ม) ชื้อ-ชื้ออ (ลง อ), ร้า-ระบ้ำ (ลง บ)

พระยาอนุমানราชชนกกล่าวว่า คำแผลงที่ ลงพยัญชนะตามลำพังในคำเดิม ตามที่ค้นได้ มีพยัญชนะซึ่งใช้ลงในคำคือ ง น ม ย ร ล ว อ บ และ พ ดังนี้

คำแผลงลงพยัญชนะ ง ได้แก่ ฉาย-ฉงาย, ชัก-ชงัก, ชัด-ชงัด, ผก-ผงก, ผาด-ผงาด, เสียม-เสงี่ยม

คำแผลงลงพยัญชนะ น ได้แก่ พัก-พนัก

คำแผลงลงพยัญชนะ ม ได้แก่ ชัน-ชมัน, ชิ่ง-ชมิ่ง, ฉวย-ฉมววย, เดิน-เทมิน, โทน-ทโมน, โลภ-ละมอภ, ช้อย-ชม้อย, ชาย-ชมาย

คำแผลงลงพยัญชนะ ย ได้แก่ ชด-ชยด, ชัน-ชยัน, เข้า-เขย่า, เขิน-เขยिन, ไช-ชยาย, ชบ-ชยบ, ทอบ-ทยอย

คำแผลงลงพยัญชนะ ร ได้แก่ จด-จรด, จาว-จราว, -จิก-จริก

คำแผลงลงพยัญชนะ ล ได้แก่ ฉีก-ฉล็ก, ฉาด-ฉลาด, โชค-โฉลก, ถก-ถลก

คำแผลงลงพยัญชนะ ว ได้แก่ ฉียง-ฉลียง, ชัก-ชวัก, ส่าง-สว่าง

คำแผลงลงพยัญชนะ อ ได้แก่ ช้อน-ชอ้อน, ฉอ้อน, ชุ่ม-ชอุ่ม

คำแผลงลงพยัญชนะ บ ได้แก่ ชัด-ฉบัด, ลัด-ฉบัด, ลือ-ฉบือ

คำแผลงลงพยัญชนะ พ ได้แก่ เจาะ-ฉเพาะ

บรรจบ พันธุเมธา (2530:124-133) เขียนหนังสือเรื่อง “ลักษณะภาษาไทย” กล่าวถึงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ไว้ในเรื่องของคำเกิดใหม่ว่า คำเกิดใหม่นี้บางคำเป็นคำประสมแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษา จึงทำให้คำนั้นๆ มีรูปร่างแตกต่างจากคำเดิม คือแทนที่คำต้นกับคำท้ายจะเป็นคำเต็มเช่นเดียวกันกลับเป็นคำเต็มแต่เพียงคำท้ายเท่านั้น ส่วนคำต้นกลายเป็นพยางค์ กะ มะ ตะ ปะ ฉะ พะ สะ เป็นต้น คล้ายกับอุปสรรคในภาษาบาลีสันสกฤตและเขมร ต่างกันตรงที่อุปสรรคในภาษาบาลีสันสกฤตกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางไวยากรณ์ ส่วนอุปสรรคของไทยเกิดขึ้นเพราะการกร่อนเสียง การแบ่งคำผิด ฯลฯ บรรจบกล่าวอีกว่า การลงอุปสรรคในภาษาไทยจึงเป็นไปเพื่อเหตุผลทางเสียงเป็นสำคัญ การพิจารณาคำที่เกิดใหม่นี้จึงต้องพิจารณาที่อุปสรรคมากกว่าอย่างอื่น

บรรจบเรียกอุปสรรคของไทยว่า **อุปสรรคเทียม** เนื่องจากมีลักษณะเป็นอุปสรรค แต่ไม่ได้ใช้เช่นเดียวกับอุปสรรคแท้ๆ อย่างในภาษาบาลีสันสกฤตและเขมร คำเกิดใหม่ในงานของบรรจบก็คือ คำที่มีอุปสรรคเทียมอยู่ต้นคำในลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้

อุปสรรคเทียม คือส่วนที่ประกอบหน้าคำไทย เพื่อประโยชน์ในทางเสียง อันอุปสรรคนี้ตัวเองไม่มีความหมาย เมื่อประกอบหน้าคำแล้วก็ไม่ได้ช่วยให้เกิดมีความหมายอื่นใดเป็นพิเศษ นอกจากจะทำให้การออกเสียงสะดวกฟังไพเราะ และก็ได้ทำให้คำไทยกลายเป็นคำมากพยางค์ไปได้

(บรรจบ พันธุมเมธา, 2530: 124)

อุปสรรคเทียม แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อุปสรรคเทียมที่นำหน้านาม และอุปสรรคเทียมที่นำหน้าคำกริยา คำขยายและอื่นๆ

1. อุปสรรคเทียมที่นำหน้านาม ได้แก่ กะ มะ ตะ สะ ซึ่งเชื่อว่ากร่อนเสียงมาจากคำบางคำ แบ่งคำผิด และเทียบแนวเทียบผิด

ตัวอย่างของ อุปสรรคที่เกิดจากการกร่อนเสียง ได้แก่ มะ สะ ตะ บรรจบกล่าวว่า มะ กร่อนเสียงมาจาก หมาก เช่น มะม่วง มะขาม มะยม และอาจกร่อนมาจากคำว่า เมื่อ เช่นในคำว่า มะรีน มะเรื่อง

ตะ กร่อนเสียงมาจาก ต้น เช่นในคำว่า ตะขบ ตะคร้อ หรือกร่อนมาจากตัว เช่น ตะเข้ ตะโขง ตะเข็บ ตะขาบ ตะปลิง และอาจกร่อนมาจากคำว่า ตา เช่น ตะวัน ตะปู กร่อนเสียงมาจาก ตาวัน ตาปู

ส่วน สะ กร่อนมาจากคำว่า สาว เช่น สะไ้ มาจาก สาวไ้ และอาจกร่อนมาจากคำว่า สาย เช่น สะดือ มาจาก สายดือ

บรรจบเห็นว่า การที่คำที่มาด้วยกัน 2 พยางค์หรือมากกว่านั้นเกิดการกร่อนเสียงดังกล่าวกว่าข้างต้นคงเป็นเพราะเรามักออกเสียงพยางค์ท้ายหนัก แต่ออกเสียงพยางค์แรกเบา เนื่องจากเป็นพยางค์ที่ไม่ได้เน้น ทำให้เสียงสั้นลง เบาลง ไม่ซำก็ได้ยินเพียงบางส่วน ไม่เต็มคำ คำที่ออกเสียงไม่เต็มคำก็คือ คำที่เสียงกร่อนไปนั่นเอง (บรรจบ พันธุมเมธา, 2530: 127)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะสามารถบอกที่มาของคำสองพยางค์ที่เกิดการกร่อนเสียงของพยางค์หน้าบางคำได้ แต่คำอธิบายดังกล่าวก็ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด เนื่องจากยังมีคำบางกลุ่มที่ไม่เป็นไปตามข้อสรุปนั้น กล่าวคือ คำว่า มะโรง มะเส็ง มะเร็ง มะระ ก็อาจจะไม่ได้เกิดจากการกร่อนเสียง เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะมาจากคำเขมรว่า โรง มสาญ มริญ มระ ก็เป็นไปได้ หรือคำว่า ตะ- ก็ไม่จำเป็นต้องกร่อนมาจากคำว่า ตัว หรือ ตา ก็ได้ เช่นในคำว่า ตะม่อ อาจกร่อนจาก ตอม่อ หรือที่ไม่ได้กร่อนแต่กลายเสียงมาจาก สะ ก็มี เช่น ตะไถ่ มาจาก สะไถ่ ตะพาย จาก สะพาย หรืออาจจะเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น เช่น ตะโพก ตะพัง จาก ตฺรโพก กับ ตฺรพ่าง ในภาษาเขมร และ ตะบอง จาก ฏบ่ง ในภาษาเขมร แต่มีบางคำที่ยังไม่ทราบที่มาแน่นอน เช่น คำว่า สะตึง อาจจะกร่อนมาจาก สายตึง ก็เป็นไปได้ แต่ก็พบว่าในภาษา เขมรมีคำว่า สุตึง แปลว่า ไม้สะตึง ด้วย กรณีเช่นนี้จึงต้องอาศัยการศึกษาเปรียบเทียบดูว่าถ้าเป็นคำกร่อน ก็น่าจะมีปรากฏใช้ ในภาษาไทย อื่นๆ ด้วย เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ก็ยังมีคำที่ไม่รู้ที่มาอีกหลายคำ (บรรจบ พันธุมเมธา, 2530: 126)

อุปสรรคที่เกิดจากการแบ่งคำผิด ได้แก่ กะ เพียงตัวเดียว ดังเช่น กะ ที่ใช้เป็นชื่อนก ชื่อผัก ชื่อสิ่งที่มีลักษณะกลมที่มีคำว่าลูก ได้แก่

ชื่อนก มี กะจิบ กะจอก กะจาบ จากคำว่า นกจิบ นกจอก นกจาบ

ชื่อผัก มี กะโฉม (ชื่อผักที่มี กะ นำหน้า มี กะเจด กะสัง เขมรมีใช้

ตรงกันเป็น กณแฉด กุรสำทาบ)

ชื่อสิ่งที่มีคำว่าลูกนำหน้า มี กะดุม จาก ลูกดุม

บรรจบกล่าวว่า การแบ่งคำผิด อาจเป็นเพราะเรานิยมออกเสียงคำที่มี ก เป็นตัวสะกดให้มีเสียงกะ เช่น หกล้ม เป็น หกกะล้ม ตกใจ เป็น ตกกะใจ คำว่า นกจิบ นกจอก จึงออกเสียงเป็น นกกะจิบ นกกะจอก เมื่อต้องการเรียกแต่ชื่อ ไม้ มีคำ นก ลูก หรือ ผัก คำ กะ จึงติดมาด้วย บางคำเช่น ลูกดุม ใช้ได้ทั้ง ลูกดุม ลูกกะดุม หรือ กะดุม (ปัจจุบันใช้ กระ ในคำที่เขียนข้างต้น) (บรรจบ พันธุมเมธา, 2530: 127)

อุปสรรคที่เกิดจากการเทียบแนวเทียบผิด ได้แก่ กะ (หรือ กระ) และอื่นๆ นั้น บรรจบกล่าวว่าจะต้องรู้ว่าคำเดิมเป็นอย่างไร เช่น คำว่า กะบอก กะbung กะตุก กะตั้ง ที่มี กะ ในภาษาไทยกลางนั้น ในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ เช่น ไทยใหญ่ ไม่มี กะ นำหน้า บรรจบเห็นว่า การใส่ กะ ไว้หน้าคำคงเกิดจากการใช้คำอื่นๆ ที่มี กะ ข้างหน้า มาเป็นแนวเทียบ

อย่างไรก็ตาม บรรจบก็เห็นว่า ยังมีคำอื่นๆ ที่ยังไม่สามารถกำหนดอุปสรรคที่แน่นอน แล้วแต่คำที่มาข้างหน้า เช่น ขโมยโจร เต็ม ข เป็น ขโมยขโจร จมูกปาก เต็ม จ เป็น จมูกจปาก ยศเกียรติ เต็ม พ เป็น พยศพเกียรติ พระสูตรพระวินัย เต็ม พระ เป็น พระสูตรพระวินัย แต่คำเหล่านี้ถือเป็นภาษาปาก ไม่ได้กำหนดเป็นมาตรฐาน บางคนถือว่า ข จ พ ที่เติมเข้าไปนั้นเพื่อไม่ให้เสียงคอนกัน (บรรจบ พันธุมเมธา, 2530: 128)

2. อุปสรรคเทียมที่นำหน้าคำกริยา คำขยาย และอื่นๆ มีลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้

อุปสรรคที่เกิดจากการกร่อนเสียง ได้แก่ ฉะ ะ ฉะ ฉะ ฉะ ฉะ ตัวอย่างเช่น

ฉะ ในคำว่า ฉะนั้น ฉะนั้น กร่อนเสียงมาจาก ฉนั้น ฉนั้น

ในคำว่า ฉะฉาด ฉะฉาน ฉะฉ่า ฉะฉ่อย กร่อนเสียงมาจาก ฉาด ฉาด ฉาน ฉ่า ฉ่อย แต่ ฉะฉาน อาจจะมาจก ฉาดฉาน ไม่ใช่ ฉานฉาน

ะ ฉะ ฉะ ในคำว่า ยะยิบ ยะยับ ะเริง ะเรื่อย ะริก ะลิป ะเลาะ กร่อนเสียงมาจาก ยิบ ยับ ะเริง ะเรื่อย ะริก ะลิป ะเลาะ อย่างไรก็ตาม ะเลาะ อาจกร่อนมาจาก ลัดเลาะ ก็ได้

อะ ในคำว่า อนึ่ง อะไร กร่อนเสียงมาจาก อันหนึ่ง อันไร หรือ อันใด

นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคที่เลียนแบบภาษาเขมร ซึ่งทำให้ความหมายและหน้าที่ของคำเปลี่ยนแปลงไปบ้าง อุปสรรคเช่นนี้บางคำเป็นคำเขมรที่เรานำมาใช้กับคำไทย เช่น ประ ส่วนคำอื่นๆ บรรจบเห็นว่า ไม่ปรากฏว่าได้มาอย่างไร เหตุใดจึงใช้อุปสรรครูปนั้นๆ เป็น ะ พะ หรือ ชะ อาจเป็นเพราะเหตุผลด้านเสียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระ	ใน ระคน	“คลุกคละปนกัน”	มาจาก คน “กวนให้ทั่ว”
	ใน ระคาย	“ทำให้คายคั้น”	มาจาก คาย “สาก ไม่เรียบ”
	ใน ระย่อ	“ท้อถอย กลัว”	มาจาก ย่อ “ทำให้สั้น”
ปะ	ใน ปะปน	“ผสมปนเปกัน”	มาจาก ปน “ผสม”
ประ	ใน ประท้วง	“แย้งอย่างแรง”	มาจาก ท้วง “ทัก คัดค้าน”
	ใน ประเดี้ยว	“เพียงครู่เดียว”	มาจาก เดี้ยว “ครู่หนึ่ง”
	ใน ประหวั่น	“หวาด หวาดหวั่น”	มาจาก หวั่น “เกรง กลัว”

พะ	ใน	พะเยิบ	“กระพือขึ้นลงซ้ำๆ”	มาจาก	เยิบ	“อาการยกขึ้นและตกลงของสิ่งที่บางแบนและยาว”
สะ	ใน	สะพริ้ง	“พร้อม ไสว สล้า่ง”	มาจาก	พริ้ง	“รวมกันอยู่มากๆ”
	ใน	สะพริบ	“พร้อมในทันที”	มาจาก	พริบ	“พร้อม ทำพร้อมๆ กันในทันที”
	ใน	สะสวย	“งดงาม”	มาจาก	สวย	“งาม”
	ใน	สะสาງ	“ทำให้หายยุ่ง (ธุรการงาน)”	มาจาก	สาງ	“ทำให้หายยุ่ง (ผม)”

บรรจบให้ข้อสังเกตว่า สะสวย และ สะสาງ อาจมาจาก สวยๆ และ สาງๆ ก็ได้

มีคำอีกประเภทหนึ่ง ที่พยัญชนะต้นมีลักษณะเหมือนอุปสรรคในภาษาเขมร ใส่เพื่อทำให้มีความหมายเป็นการิต แปลว่า ทำให้ เช่น เปเรียน แปลว่า ทำให้เรียนหรือฝึก คำกลุ่มนี้มีใช้มากในภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข	ใน	ขย้า	แยกเป็น	ข + ย้า	แปลว่า	ย้าด้วยปาก
		ขย่ำ	แยกเป็น	ข + ย่ำ	แปลว่า	กำหรือบีบย่ำๆ
		ขยี้	แยกเป็น	ข + ยี้	แปลว่า	ยี้ให้แหลก
		ขยิก	แยกเป็น	ข + ยิก	แปลว่า	ทำยิกๆ ทำถี่ๆ
		ขยิบ	แยกเป็น	ข + ยิบ	แปลว่า	ทำตายิบๆ
						กระพริบตาเป็นการให้อาณัติสัญญาณ

บรรจบกล่าวว่า รูปที่มีพยัญชนะควบนั้นมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม หรือเพ็งมาลงอุปสรรคหน้าคำภายหลัง หรืออาจจะยืมมาจากภาษาอื่น เช่น ภาษาเขมร เป็นต้น (บรรจบ พันธุมธา, 2530: 132)

จะเห็นได้ว่า แม้งานของบรรจบ พันธุมธาจะได้พยายามอธิบายที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a อย่างมีหลักเกณฑ์แล้ว แต่ผู้วิจัยก็เห็นว่ายังมีคำอีกจำนวนมาก

ที่ไม่ทราบที่มาอย่างชัดเจน และถ้าหากได้มีการศึกษาอย่างมีระบบก็อาจจะทำให้สามารถทราบถึงที่มาของคำกลุ่มนี้ได้อย่างครอบคลุมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กำชัย ทองหล่อ (2525) กล่าวถึงเรื่องการแผลงและการเติมคำไว้ในหนังสือ "หลักภาษาไทย" ว่า การแผลง คือ การเปลี่ยนรูป หรือเสียงอักษรให้ผิดแผกไปจากเดิม หรือบางทีก็เพิ่มพยัญชนะ หรือรูปวรรณยุกต์ลงไปให้เสียงเพี้ยนไปจากเสียงเดิม (กำชัย ทองหล่อ, 2525: 96) กำชัยกล่าวถึงที่มาของการแผลงนี้ว่า เป็นวิธีที่ไทยได้แบบมาจากเขมรและอินเดีย คือ เมื่อไทยได้อพยพจากถิ่นเดิมมายังสุวรรณภูมิ ได้มาติดต่อกับเขมร มอญ และชาวอินเดียบางกลุ่ม โดยเฉพาะเขมรเป็นชาติที่เจริญอยู่ก่อนแล้ว และมีอำนาจปกครองดินแดนที่ไทยอพยพเข้ามาอยู่อาศัย จึงไม่แปลกที่ไทยเกิดความนิยมและรับเอาภาษาเขมรเข้ามาใช้ปะปนกับภาษาไทย และเมื่อไทยเรานิยมนับถือลัทธิพราหมณ์และพุทธศาสนา มากขึ้น ภาษาสันสกฤตซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในลัทธิพราหมณ์ และภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในพุทธศาสนาก็ได้เข้ามาปะปนกับภาษาไทยมากขึ้น คำที่มีพยางค์มากๆ ก็เริ่มมีใช้ในภาษาไทยมากขึ้นเพราะเรานำเอาคำ เขมร บาลี และสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาที่มีคำหลายพยางค์มาใช้ รวมทั้งไทยก็ได้คิดดัดแปลงคำไทยให้เป็นคำที่มีพยางค์มากขึ้นตามแบบของเขมร บาลี และสันสกฤต

การแผลง ที่เกี่ยวข้องกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่มีลักษณะแบบ C(r)a ตามการศึกษาของกำ ชัยได้แก่ การแผลงพยัญชนะ ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนรูปพยัญชนะตัวหนึ่งให้เป็นอีกตัวหนึ่ง หรือเพิ่มเติมพยัญชนะลงไปให้เสียงผิดกว่าเดิมหรือมีพยางค์มากกว่าเดิม พยัญชนะที่อาจถือเป็นกฎ ใช้แผลงได้ทั่วไป คือ ฎ ต ป ว ในคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต แผลงเป็น ฏ ด บ พ ได้ และตัว ข ผ ที่ออกเสียงเป็น ชะ ผะ ในภาษาเขมร แผลง ชะ เป็น กระ, แผ เป็น ประ ได้ตามลำดับ พยัญชนะตัวอื่นนอกจากนี้ ถือเป็นกฎทั่วไปไม่ได้ ตัวอย่างคำแผลงมีดังต่อไปนี้

ก แผลงเป็น กร, กระ, ต, ส เช่น

กร -	กะทือ	เป็น	กระทือ
	กะแทก	เป็น	กระแทก
	กะท้อน	เป็น	กระท้อน
กระ -	กัลป์	เป็น	กระลัมป์
	กลอก	เป็น	กระลอก
	กลบ	เป็น	กระลบ

ต -	กะพาก	เป็น	ตะพาก
	กะพัง	เป็น	ตระพัง
	กระบอก	เป็น	ตระบอก
	กระพอง	เป็น	ตระพอง
	กระหน้า	เป็น	ตระหน้า
ส -	กะพัง	เป็น	สะพัง
	กะทอน	เป็น	สะทอน
ข	แผลงเป็น กะ, กระ, ขน, ฉ, ถง, ส, สก		
กะ -	ขจี	เป็น	กะจี (นก)
	ขจอก	เป็น	กะจอก
กระ -	ขจัด	เป็น	กระจัด
	ขจ่าง	เป็น	กระจ่าง
	ขจาย	เป็น	กระจาย
กษ -	เขียน	เป็น	เกเขียน
ขน -	ขด	เป็น	ขนด
	ขอบ	เป็น	ขนอบ
	ขัน	เป็น	ขั่น
ฉ -	ขวาง	เป็น	ฉวาง
	- ขม้ง	เป็น	ฉม้ง
ส -	ขมอง	เป็น	สมอง
สก -	ขาว	เป็น	สกาว
ค	แผลงเป็น กระ เช่น		
	ไคล	เป็น	คระไล
	โคลง	เป็น	คระโลง
	คลอง	เป็น	คระลอง
จ	แผลงเป็น จร, ต เช่น		
จร -	จต	เป็น	จรต
ต -	จลาด	เป็น	ตลาด
	จะخاب	เป็น	ตะخاب
ฉ	แผลงเป็น ฉว, ฉล, ประจ, ส เช่น		
ฉว -	ฉีียง	เป็น	ฉเวีียง
ฉล -	ฉีียง	เป็น	ฉลีียง

ประจ -	เจ็ด	เป็น	ประเจ็ด
ส -	จนกรรจ์	เป็น	สกรรจ์
-	แจลัม	เป็น	แจลัม
ช ผลงเป็น ฉ, ชล, ท, ย เช่น			
ฉ -	ชะอ้อน	เป็น	จะอ้อน
ชล -	แช่ม	เป็น	แชลัม
ท -	ชเล	เป็น	ทะเล
ย -	ชวา	เป็น	ยะวา
ฅ ผลงเป็น ช เช่น			
ช	ฅอเอม	เป็น	ชะเอม (ตัดสระเออ)
ด ผลงเป็น กระทบ, ด, ตระ, ตระห, ส เช่น			
กระทบ -	โตนด	เป็น	กระโหนด
ด -	दनัย	เป็น	दनัย
ตระ -	ตคร	เป็น	ตระครี
ตระห -	เตวิด	เป็น	ตระเหวิด
ส -	ตะเภา	เป็น	สะเภา
ถ ผลงเป็น ฉ, ตล, ถล, ส เช่น			
ฉ -	ถลบ	เป็น	แจลบ
ตล -	ถก	เป็น	ตลก
ถล -	ถก	เป็น	ถลก
	ถอก	เป็น	ถลอก
	ถา	เป็น	ถลา
ส -	ถนิม	เป็น	สนิม

นอกจากนี้ ยังมีคำซึ่งมีลักษณะคล้ายกับวิธีอุปมาในภาษาบาลี คือ การเติมข้างหน้าคำโดยใช้พยัญชนะที่ออกเสียง อะ และใช้พยัญชนะต้นตัวเดียวกันกับพยัญชนะต้นตัวหน้าของคำเดิมบ้าง ใช้พยัญชนะต่างกันบ้าง เช่น ก่อง เป็น กะก่อง กร้าว เป็น กะกร้าว เป็นต้น คำลักษณะนี้มักใช้ในคำประพันธ์ เพื่อให้คำมีเสียงไพเราะ และเพื่อเพิ่มพยางค์ของคำให้มากพอที่จะบรรจุลงในบทกลอนต่างๆ ตามที่ต้องการ

เสาวรัตน์ ดาราวงษ์ (2520) ได้ศึกษาเรื่องคำผสมและที่มาของคำผสมในภาษาไทย และได้กล่าวถึงหน่วยผสม¹ ชนิดต่างๆ ซึ่งบางส่วนได้แก่กลุ่มที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a หน่วยผสมดังกล่าวนี้สามารถปรากฏเป็นหน่วยหน้าศัพท์ในคำผสมชนิดต่างๆ ได้ เช่น

คำผสมหน่วยหน้าศัพท์²ซ้ำ หมายถึง คำผสมซึ่งเกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ 1 หน่วยคำ ซึ่งมีเสียงพยัญชนะซ้ำกับพยัญชนะชั้นต้นของหน่วยคำมูลฐาน ผสมกับหน่วยคำมูลฐาน เช่น

/กระ-/ ใน กระกรีด กระกรุ่น กระเกริ่น

/กะ-/ ใน กะก่อง กะกร้าว

/งะ-/ ใน งะงก งะงัน

/จะ-/ ใน จะแจ่ม

/ระ-/ ใน ระร่อน ระรัว

คำผสมหน่วยหน้าศัพท์ไม่ซ้ำเสียง หมายถึง คำผสมที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นไม่ซ้ำกับพยัญชนะต้นของหน่วยคำมูลฐาน เช่น

/กระ-/ , /กะ-/ ใน กระโจน กระเดาะ กระไร กระทำ กระจอก กระจาย
กระจิบ กระทุง กะเจด กะเจา กะโฉม

/ตะ-/ ใน ตะเข้ ตะกวด ตะโกก

/ฉะ-/ ใน ฉกัจ

/สะ-/ ใน สะพรั่ง สะเอว

เสาวรัตน์ยังกล่าวว่า ที่มาของหน่วยผสมในภาษาไทยที่มีลักษณะ C(r)a มี 2 ลักษณะใหญ่ คือ มาจากหน่วยผสมภาษาไทย และมาจากหน่วยผสมชนิดหน่วยคำยืม ดังนี้

¹ หน่วยผสม (affix) คือ หน่วยคำไม่อิสระประเภทหนึ่ง que เมื่อนำไปประกอบเข้ากับ หน่วยคำมูลฐานจะมีรูปเป็นคำผสม (เสาวรัตน์ ดาราวงษ์, 2520: 24)

² คำผสมหน่วยหน้าศัพท์ หมายถึง คำผสมที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ที่มีรูปเป็นพยัญชนะเดียว และไม่มี ความหมายผสมกับหน่วยมูลฐาน (เสาวรัตน์ ดาราวงษ์, 2520: 35)

1. **หน่วยผลานที่มาจากภาษาไทย** มี 4 ประเภท คือ หน่วยผลานโบราณ หน่วยผลานชนิดเปลี่ยนรูปมาจากหน่วยคำอิสระ หน่วยผลานชนิดเปลี่ยนรูปมาจากคำซ้ำ และ หน่วยผลานชนิดเพิ่มเสียงหน่วยคำมูลฐาน ดังนี้

หน่วยผลานโบราณ เป็นหน่วยผลานที่ใช้ประกอบเข้ากับหน่วยมูลฐาน เพื่อสร้างคำผลานซึ่งเป็นคำโบราณที่มีใช้ในหนังสือ อรรถรณคดีและเอกสารโบราณต่างๆ ไม่มีที่ใช้ในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

/กระ/ /ตระ/ /ตะ/	ใน	กระแบ่ ตระแบ่ “แบ่” , ตระกรวย “กรวย”
/คะ-/	ใน	คะใน “ใน”, คะคร้าม “นากลัว”
/ม-/	ใน	มล่น, มลน “วิ่ง, รีบ”, มลวก “ลวก”, มล็ก “ลัก, ลอบ, เห็น”
/-ละ-/	ใน	มล่อน “สนุก, เพราะ, หวาน”, มล่วย “ป่วย, เพลอ”, มลาก “มาก, หลาก”
/ละ/	ใน	ละคึก “เร่ง, รีบ, พลัน”
/-ร-/	ใน	กระษัตริย์ “กษัตริย์” กระเชียร “น้ำนม” กระหย่อน “ขย่อน” กระหวัด “ตระหวัด”
/ประ-/	ใน	ประท่า “ปากโน้น, ฝ่งโน้น” ประนี้ “อย่าง นี้”, ประหว่า “ว่าเหวใจ, เปล่าเปลี่ยว”

หน่วยผลานชนิดเปลี่ยนรูปมาจากหน่วยคำอิสระ หน่วยผลานชนิดนี้จะมีรูปเดิมเป็นหน่วยคำอิสระ แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของภาษา ทำให้รูปและเสียงเดิมของหน่วยคำอิสระนั้นต้องเปลี่ยนไปเป็นหน่วยคำไม่อิสระ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยผลานประเภทใดประเภทหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

/มะ-/ เป็นหน่วยผลานที่กร่อนเสียงมาจากหน่วยคำ “หมาก” ซึ่งจะปรากฏร่วมกับหน่วยคำที่เป็นชื่อเฉพาะของตนไม่มีผลชนิดต่างๆ เช่น

หมากขาม	กร่อนเสียงเป็น	มะขาม
หมากตุม	กร่อนเสียงเป็น	มะตุม
หมากพรวัว	กร่อนเสียงเป็น	มะพรวัว
หมากม่วง	กร่อนเสียงเป็น	มะม่วง

/ชะ-/ เป็นหน่วยผลานที่กร่อนเสียงมาจากหน่วยอิสระ “เฌอ” ซึ่งเป็นหน่วยคำยืมจากภาษาเขมร และจะปรากฏร่วมกับหน่วยคำซึ่งเป็นชื่อเฉพาะของพันธุ์ไม้ ชนิดต่างๆ ที่เคยปรากฏร่วมกับหน่วยคำ “เฌอ” นั้น เช่น

เฌอเอม	กร่อนเสียงเป็น	ชะเอม
เฌอพลู	กร่อนเสียงเป็น	ชะพลู

/ตะ-/ /ตระ-/ เป็นหน่วยผลานที่กร่อนเสียงมาจากหน่วยคำอิสระ “ตัน” “ตัว” “ตา” ซึ่งจะปรากฏร่วมกับหน่วยคำที่เป็นชื่อเฉพาะต้นไม้ชนิดต่างๆ หน่วยคำที่ใช้เรียกชื่อสัตว์ และหน่วยคำที่เป็นชื่อสิ่งของเพื่อบอกลักษณะของสิ่งของนั้น ตามลำดับ เช่น

ตันเคียน	ตันไคร้	ตันขบ	ก่อนเสียงเป็น	ตะเคียน	ตะไคร้	ตะขบ
ตัวพาบ	ตัวเพียน	ตัวเข้	กร่อนเสียงเป็น	ตะพาบ	ตะเพียน	หรือ
				ตระเพียน	ตะเข้	
ตากร้า	ตากร้อ	ตาวัน	ตาปู	กร่อนเสียงเป็น	ตะกร้า	หรือตระกร้า
					ตะกร้อ	
					ตะวัน	ตะปู

/สะ-/ เป็นหน่วยผลานที่กร่อนเสียงมาจากหน่วยคำ “สาย” หรือ “สาว” ซึ่งจะปรากฏหน้าหน่วยคำชื่อคน ชื่ออวัยวะ หรือชื่อเครื่องใช้เพื่อบอกลักษณะของคน อวัยวะ เช่น

สายดือ	กร่อนเสียงเป็น	สะดือ
สาวไภ้	กร่อนเสียงเป็น	สะไภ้

/จะ-/ เป็นหน่วยผลานที่เปลี่ยนเสียงมาจากหน่วยคำ “จัน” ซึ่งจะปรากฏร่วมกับหน่วยคำบอกกำหนดเสียงตรี

จันนี้	กร่อนเสียงเป็น	จะนี้
จันนั้น	กร่อนเสียงเป็น	จะนั้น

หน่วยผลานชนิดเปลี่ยนรูปมาจากคำซ้ำ เป็นหน่วยผลานที่มีรูปเดิมเป็นคำซ้ำ และพยางค์ใดพยางค์หนึ่งของคำซ้ำจะเปลี่ยนรูปไปเป็นหน่วยคำผลาน และจะคงบางพยางค์ของคำซ้ำไว้ ตัวอย่างเช่น

สวยสวย	กร่อนเสียงเป็น	สะสวย
--------	----------------	-------

หน่วยผสมชนิดเพิ่มเสียงหน่วยคำมูลฐาน เป็นหน่วยผสมที่มีที่มาจากหน่วยคำอิสระที่มีตัวสะกดเป็นพยัญชนะเสียงหยุดหรือเสียงกัก ซึ่งจะปรากฏร่วมกับหน่วยคำที่ใช้เรียกชื่อนก ผัก หรือสิ่งของที่มีลักษณะเป็นลูกกลม การเพิ่มเสียงหน่วยคำมูลฐานจะเกิดเนื่องมาจากการยัดเสียงพยัญชนะสะกดที่เปลี่ยนเสียงหยุดหรือเสียงกัก เสียงที่เพิ่มจะปรากฏระหว่างหน่วยคำอิสระ 2 หน่วย หน่วยแรกคือหน่วยคำ “นก” “ผัก” “ลูก” ส่วนอีกหน่วยหนึ่งคือหน่วยคำที่เป็นชื่อ นก ผัก หรือสิ่งของที่มีลักษณะเป็นลูกกลม หน่วยผสมชนิดนี้มีเพียง 1 หน่วยคำ คือ /กะ-/ หรือ /กระ-/ เช่น

นกจอก	เป็น	นกกะจอก	หรือ	นกกระจอก
นกตัว	เป็น	นกกะตัว	หรือ	นกกระตัว
ผักเจด	เป็น	ผักกะเจด	หรือ	ผักกระเจด
ผักโคม	เป็น	ผักกะโคม	หรือ	ผักกระโคม
ลูกดุม	เป็น	ลูกกะดุม	หรือ	ลูกกระดุม

2. หน่วยผสมชนิดหน่วยคำยืม มีทั้งที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมร ดังนี้

หน่วยคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น

/ป-/ /ประ-/ ยืมมาจากหน่วยหน้าศัพท์ /ป-/ ในภาษาบาลี และหน่วยหน้าศัพท์ /ประ-/ ในภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า ทัว ข้างหน้า ดังในคำว่า
ปภพ ประภพ “การเกิดก่อน, แรก, ที่เกิด”

หน่วยผสมที่เป็นคำยืมจากภาษาเขมร เช่น

/ป-/ /ประ-/ ยืมมาจากหน่วยหน้าศัพท์ /ป-/ หรือ /ประ-/ ในภาษาเขมร ดังในคำว่า
ประจำ “ทำให้อยู่คงที่”

/ผ-/ ยืมมาจากหน่วยหน้าศัพท์ /ผ-/ ในภาษาเขมร ดังในคำว่า
ผสม “ทำให้เชื่อมกัน”, ผสม “ทำให้รวมกัน”
เผด็จ “ทำให้เด็ดขาด”

จะเห็นได้ว่า งานที่ศึกษาเกี่ยวกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยจะกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในเรื่องของการแผลงคำ เช่น งานของพระยาอูปกิตติลปसार งานของพระยาอนุমানราชชน

เสาวรัตน์ ดาราวงษ์ และงานของกำชัย ทองหล่อ โดยกล่าวว่าเป็นวิธีการสร้างคำตามอย่างวิธีในภาษาบาลีสันสกฤต และเขมร ทำโดยการแทรกเสียงพยัญชนะลงในคำพยางค์เดียวให้กลายเป็นคำสองพยางค์ งานดังกล่าวข้างต้นนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญถึงที่มาของ หน่วยที่นำมาแทรกลงหน้าคำ หากแต่จะเน้นว่ามีเสียงใดหรือพยัญชนะใดบ้างที่สามารถแทรกลงไปในคำได้

งานในระยะต่อมา เช่น งานของบรรจบ พันธุเมธา ก็ยังแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องการแผลงคำอย่างเช่นงานก่อนหน้านี้ หากแต่บรรจบเรียกหน่วยที่ใช้เติมหน้าคำว่าอุปสรรคเทียม และเห็นว่า อุปสรรคเทียมในภาษาไทยแตกต่างจากอุปสรรค ในภาษาบาลีสันสกฤตและภาษาเขมร นอกจากนี้ บรรจบกล่าวถึงที่มาอันหลากหลายของอุปสรรคเทียมเหล่านี้ ได้แก่ อุปสรรคที่เกิดจากการกร่อนเสียงของคำบางคำ อุปสรรคที่เกิดจากการแบ่งคำผิด และอุปสรรคที่เกิดจากการเทียบแนวเทียบผิด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานของบรรจบก็ยังไม่สมบูรณ์มากนัก เนื่องจากยังไม่ได้ศึกษาข้อมูลของคำกลุ่มนี้ทั้งหมด และผู้เขียนเองก็ยังกล่าวด้วยว่าการศึกษาที่มาของอุปสรรคในคำสองพยางค์เหล่านี้ในภาษาไทยยังต้องศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

งานวิจัยที่สอดคล้องโดยตรงกับ งานวิจัยนี้ ได้แก่ งานวิจัยของปราณี กุลละวณิชย์ และงานวิจัยของพจณี ศิริอักษรสาสน์ ดังจะกล่าวในลำดับต่อไป

ปราณี กุลละวณิชย์ (Pranee Kullavanijaya, 1992) ศึกษาคำสองพยางค์บางคำในภาษาไทย ในงานวิจัยเรื่อง “A study of Some Two-Syllabled Words in Thai” โดยได้ศึกษาคำสองพยางค์กลุ่มที่ยังไม่ได้ข้อสรุปที่แน่ชัดว่ามีที่มาจากที่ใด ตัวอย่างคำสองพยางค์ในกลุ่มนี้ได้แก่ สะอึก กระไต เป็นต้น ปราณีกล่าวว่า การศึกษาคำในภาษาจ้วงสามารถช่วยอธิบายคำสองพยางค์ในภาษาไทยได้ ตัวอย่างเช่น

บันได /kadaj ~ ban daj/ “stair case” ภาษาจ้วงมีคำว่า /bak/ “step” บันไดสี่ชั้น เรียกว่า /sej bak an daj/ “four step class-stair case” คำว่า /bak daj/ อาจว่า /bak ka-daj/ /kadaj/ คำว่า /bandaj/ อาจจะมาจากการย่อเสียงของ /bak/ และ /an/ เป็น /ban/ ทำให้เกิดคำว่า /bandaj/ ขึ้น การย่อเสียงเช่นนี้ก็สามารถพบได้ในภาษาถิ่นโคราชเช่นกัน เช่นในคำว่า /tan ๑๑k/ “east” มาจาก /ta wen ๑๑k/ สรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

/kadaj ~ ban daj/ “stair case” /bak/ “step” “four stair steps”
 /sej bak an daj/ “four step class-stair case”
 /bak daj/
 /bak ka-daj/
 /kadaj/

สะอึก ภาษาจ้วงมีคำว่า /sak/ “to block” และ /ək/ “chest” โครงสร้าง verb-locative noun /sak ək/ หมายความว่า “block at the chest” อาจจะเป็นที่มาของคำว่า สะอึก ในภาษาไทยก็ได้

ประเดี้ยว ภาษาจ้วงมีคำว่า /bat/ “to hold breath” และ /[^]dew/ “one” ภาษาไทยมีโครงสร้าง /bat [^]dew/ ซึ่งเดิมอาจจะหมายถึง “in one breath” สรุปลงเป็นขั้นตอนได้ว่า */ba ˈdiaw > *pa ˈdiaw > pra ˈdiaw/

จากตัวอย่างข้างต้นที่แสดงให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำในภาษาจ้วง ได้แก่คำว่า กระได บันได สะอึก และ ประเดี้ยว รวมทั้งคำว่า มะม่วง สะเภา กะดุม เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยน่าจะมาจากโครงสร้างคำพยางค์เดี่ยวหลายคำที่เกิดขึ้นร่วมกันหลายแบบ ได้แก่

1. โครงสร้างคำประสม (compounding construction) เช่น บันได
2. โครงสร้างลักษณนาม (classifier construction) เช่น สะอึก
3. โครงสร้าง verb-locative noun construction เช่น ประเดี้ยว

ปรานีกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า นอกจากโครงสร้างทั้ง 3 แบบดังได้กล่าวไปแล้ว ก็อาจจะมีโครงสร้างอื่นๆ เพิ่มขึ้นอีกได้ หากได้มีการศึกษากันต่อไป อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาคลั่งคำในภาษาจ้วง ภาษาไทเหนือ และภาษา Pakial แสดงให้เห็นว่าคำพยางค์เดี่ยว และคำประสมเป็นคำที่พบมาก ในขณะที่คำสองพยางค์พบน้อยมาก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาไทยอาจจะมีพัฒนาการของคำสองพยางค์ที่เร็วกว่าภาษาตระกูลไทอื่นๆ ดังนั้น การศึกษาภาษาตระกูลไทอื่นๆ ก็อาจจะช่วยให้คำตอบเกี่ยวกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยได้

การศึกษาเรื่องคำสองพยางค์ของปรานีชี้ให้เห็นว่าคำสองพยางค์ส่วนใหญ่ในภาษาไทยปรากฏ ใช้เป็นคำพยางค์เดี่ยวในภาษาตระกูลไทอื่นๆ ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นพัฒนาการจากคำพยางค์เดี่ยวกลายเป็นคำสองพยางค์และกลับมาเป็นคำพยางค์เดี่ยวอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งปรานีแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

Stage 1	monosyllabic words Compounds or Sequences of - Monosyllabic words	ไร, หมาก, ไต หมากม่วง, อันไร บักอันไต, *ตาวันออก, คนไร
Stage 2	disyllabic words	มะม่วง, อะไร, บันไต กะไต, ตะวันออก ตันออก
Stage 3	monosyllabic words	ไอ** (อะไร), ไคร

จากตารางข้างต้น พัฒนาการของคำสองพยางค์ในภาษาไทย คือ ขั้นแรกจากคำพยางค์เดี่ยว คำประสม หรือคำพยางค์เดี่ยวหลายคำเรียงกัน ขั้นที่สองคือ เป็นคำสองพยางค์ และขั้นที่สามคือ กลับมาเป็นคำพยางค์เดี่ยวอีกครั้ง งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าทิศทางการเปลี่ยนไปเป็นคำพยางค์เดี่ยวนั้นไม่จำเป็นต้องมาจากคำหลายพยางค์เสมอไป แต่อาจจะมาจากคำพยางค์เดี่ยวหลายคำเรียงต่อกัน ทั้งที่เป็นคำประสม หรือที่เรียงกันเป็นประโยคก็ได้ เช่น กรณีโครงสร้าง สักอึก เป็นต้น

ปราณี กุลละวณิชย์ (1993) มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำสองพยางค์อีกฉบับหนึ่งคือ “Notes on disyllabic words in some Tai languages” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของคำสองพยางค์มาเป็นคำพยางค์เดี่ยวในภาษาตระกูลไทบางภาษา และศึกษาบทบาทของคำสองพยางค์ชนิดคำซ้อนความหมายในภาษาตระกูลไท งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำสองพยางค์มาเป็นคำพยางค์เดี่ยวในภาษาตระกูลไทว่ามีอย่างน้อย 3 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

- 1) การสูญเสียเสียงในพยางค์แรกของคำประสมเนื่องจากพยางค์แรกมักจะไม่มีลงน้ำหนัก ทำให้เกิดการสูญเสียเสียงขึ้น
- 2) การแยกพยางค์ผิด และการสูญเสียพยางค์แรก ลักษณะเช่นนี้มักพบในภาษาไทยถิ่นใต้
- 3) การย่อคำสองพยางค์ให้เป็นคำพยางค์เดี่ยว

ส่วนเรื่องการใช้คำซ้อนความหมาย ปราณีได้กล่าวว่าการสัมผัสภาษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อภาษาที่ใช้กันในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และบริเวณนี้ยังมี

การยืมภาษาเกิดขึ้นอย่างมากด้วยดังจะเห็นได้จากการมีคำสองพยางค์ที่เป็นคำซ้อนความหมายเป็นจำนวนมากในภาษาไทยที่ประกอบด้วยคำยืมจากภาษาอื่นๆ ในภูมิภาคนี้

พจนี ศิริอักษรสาสน์ (2536) ศึกษาเรื่อง “ที่มาและวิวัฒนาการของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- ในภาษาไทย” ผลการวิจัยพบว่าคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- ในภาษาไทยมีที่มาจาก 3 สาเหตุ ได้แก่

- 1) เกิดจากการยืมคำภาษาต่างๆ เข้ามา ซึ่งประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษามลายู และภาษาอื่นๆ เช่น กะแอก, กระมูท, กระตัว, กระรัต
- 2) เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาไทยเอง วิธีที่ใช้ในการสร้างคำขึ้นใหม่มี 3 วิธี คือ
 - 2.1) วิธีเปลี่ยนเสียงพยางค์หน้าของคำที่มีเสียงต่างๆ ให้เป็น /kra-, ka-/ ทำให้เกิดคำเปลี่ยนเสียง เช่น ขมับ~กระหมับ, ตะแกรง~กะแกรง, ระคาย~กระคาย, ประทับ~กะทับ, สะเทือน~กะเทือน
 - 2.2) วิธีเติม กระ-, กะ- ลงไปหน้าคำพยางค์เดียว ทำให้เกิดเป็นคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ-, กะ- จัดเป็นคำผสม ซึ่งจำแนกเป็น 2 ชนิด คือ คำผสมแท้ และคำผสมเทียม เช่น จิบ > กระจิบ, เจาะ > กระเจาะ, ดิก ~กระดิก และคำผสมเทียม เช่น (จู้)โจม – (จู้) กะโจม, จู้ - กะจู้
 - 2.3) วิธีซ้ำคำ โดยซ้ำคำบางส่วนซึ่งทำให้คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ-, กะ- เกิดเป็นคำใหม่ที่มีหลายพยางค์ เช่น กะมอมกะแมม, กแสกเสียง, กพกแพ้อ, กดิ่งกดั่ง
- 3) คำที่ยังไม่ทราบที่มา เช่น กระเจี๊ยบ, กระฉง, กะชะ, กระเตื้อง, กระฉ่อน

ผู้วิจัยเห็นว่า งานวิจัยของพจนียังมีอีกหลายประเด็นที่ไม่ชัดเจน เช่น เรื่องการอธิบายที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- นั้นไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด ว่ามาจากที่ใด เหตุใดจึงคิด ว่าคำนั้นๆ มีที่มาเช่นนั้น รวมทั้งไม่ได้อธิบายเรื่องการเปลี่ยนแปลงของเสียงและรูปคำ และความหมาย โดยเฉพาะคำที่ยืมมาจากภาษาต่างๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากในภาษาเดิมอย่างไร และยังไม่ได้ให้ข้อสรุปว่า คำที่มีที่มาต่างกันนั้นมีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร เป็นต้น

แม้ว่างานวิจัยของปราณี และพจน์จะกล่าวถึงเรื่องของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ แต่งานดังกล่าวก็ยังไม่ได้ศึกษา คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากได้ศึกษาคำกลุ่มนี้ทั้งหมดก็จะทำให้ได้ภาพรวมของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อรประพิณ กิตติเวช (2543) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การจรรูปร่างทางสัทวิทยาของคำยืมสองพยางค์จากภาษาต่างประเทศ ” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมสองพยางค์จากภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในวรรณคดีร้อยกรอง โดยจำแนกคำยืมออกเป็น 6 ตระกูลภาษา ได้แก่ ตระกูลอินโด-ยูโรเปียน ตระกูลดราวิเดียน ตระกูลจีน-ทิเบต ตระกูลมอญ-เขมร ตระกูลมลายู-โพลินีเซียน และตระกูลแอฟโร-เอเชียติก โดยใช้ทฤษฎีสัทวิทยาสัมผัสพันธ์ (prosodic phonology) ในการวิเคราะห์การจรรูปร่างทางสัทวิทยาของข้อมูลคำยืมสองพยางค์ข้างต้น ในการจัดระบบข้อมูล ได้แบ่งคำยืมแต่ละตระกูลภาษาออกเป็นคำยืมทั่วไปและคำยืมชื่อเฉพาะ และพิจารณาโครงสร้างของรูปแบบทางสัทวิทยาตามเกณฑ์การลงน้ำหนักเป็น 3 โครงสร้าง ได้แก่

1. โครงสร้างที่มีการลงน้ำหนักในพยางค์ที่หนึ่งมากกว่าพยางค์ที่สอง
 2. โครงสร้างที่มีการลงน้ำหนักในพยางค์ที่สองมากกว่าพยางค์ที่หนึ่ง
 3. โครงสร้างที่มีการลงน้ำหนักในพยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สองเท่ากัน
- โดยประมาณ

การวิเคราะห์รูปแบบทางสัทวิทยาของข้อมูลทั้ง 3 โครงสร้างได้เสนอเป็นชื่อชุดรูปแบบแล้วเปรียบเทียบรูปแบบทั้ง 6 ตระกูลภาษาพร้อมเปรียบเทียบชุดรูปแบบคำยืมทั่วไปกับคำยืมชื่อเฉพาะ หลังจากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์คำยืมแต่ละตระกูล ภาษาในภาพรวมมาเปรียบเทียบกับระบบเสียงภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์พบว่าคำยืมทั้ง 6 ตระกูลภาษามีองค์ประกอบของรูปแบบทางสัทวิทยาทั้งที่ตำแหน่งต้นพยางค์ แกนของพยางค์ และท้ายพยางค์ ตลอดจนมีกลุ่มสัมผัสพันธ์สอดคล้องกับระบบเสียงภาษาไทย ยกเว้นตระกูลอินโด-ยูโรเปียนที่แสดงลักษณะควบกล้ำนอกเหนือจากที่ปรากฏในระบบเสียงภาษาไทย นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังพบอีกว่า คำยืมซึ่งเป็นผลจากการสัมผัสภาษานั้นมีลักษณะเด่นเฉพาะทางเสียงของคำยืมในแต่ละตระกูล ภาษา เช่น คำยืมตระกูลมอญ-เขมร จะไม่ปรากฏพยัญชนะต้นเสียงเสียดแทรก ฐานกรณ์ริมฝีปาก-ฟัน [ก] แต่เป็นตระกูลเดียวในข้อมูลที่มีสระประสมสามเสียง เป็นต้น

2.6 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมในภาษาไทย

2.6.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย

กาญจนา นาคสกุล (2501-2502) ได้ศึกษาคำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นภาษาเขมร โดยใช้ข้อมูลจากพจนานุกรม 3 ฉบับคือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 พจนานุกรมเขมรฉบับพระราชบัณฑิตยาลัย กัมพูชา ภาคที่ 1 ค.ศ. 1938 และภาคที่ 2 ค.ศ. 1943 และ Mon- English Dictionary ของ Halliday, R.M.R.A.S ค.ศ. 1922 ผลการศึกษาพบว่า คำยืมที่รับมาโดยเสียงนั้นมักจะมีรูปร่างแตกต่างไปจากรูปคำในภาษาเดิม ทั้งนี้เพราะผู้ใช้มักแต่เสียงที่ได้ยิน และความหมายของคำมากกว่าจะนึกถึงว่ารูปภาษาเขียนเป็นอย่างไร เมื่อจะเขียนคำเหล่านี้ ก็จำเป็นต้องเขียนตามอักขรวิธีของภาษาตน

กรรณิการ์ ชินะโชติ (2516) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคำซ้ำแบบหนึ่งในภาษาไทยและภาษาเขมร เกี่ยวกับลักษณะรูปคำ เสียงของคำ และหน้าที่ของคำซ้ำแบบนั้น โดยได้รวบรวมข้อมูลภาษาไทยจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และภาษาพูดในภาษาไทยปัจจุบัน และข้อมูลภาษาเขมรจากพจนานุกรมฉบับพุทธศาสนบัณฑิต พ.ศ. 2512 และจากภาษาพูดปัจจุบันของชาวเขมร

จากการศึกษาพบว่า คำซ้ำในภาษาไทยมีรูปคำ 44 แบบ ส่วนในภาษาเขมรมี 51 แบบ คำซ้ำทั้งในภาษาไทยและเขมรส่วนใหญ่เป็นการซ้ำแต่หน่วยเสียงพยัญชนะต้น รองลงมาเป็นการซ้ำพยัญชนะต้นและตัวสะกด ส่วนการซ้ำพยัญชนะต้นกับสระ ซ้ำสระ ซ้ำสระกับพยัญชนะตัวสะกด และซ้ำตัวสะกดที่ปรากฏเฉพาะในภาษาเขมรนั้นมีจำนวนน้อยมาก

จากการเปรียบเทียบคำซ้ำที่ซ้ำหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในทั้ง ภาษาไทยและภาษาเขมรพบว่าเมื่อคำซ้ำมีพยางค์หลักเป็นคำพยางค์เดียว พยัญชนะต้นเดี่ยวที่ปรากฏ จะมีลักษณะของเสียงทุกประเภทที่เกิดในภาษาทั้งสอง และเมื่อคำซ้ำมีคำหลัก 2 พยางค์ พยัญชนะตัวสะกดของพยางค์ที่ 1 ในคำหลักและคำสร้อยเป็นพยัญชนะนาสิก m, n, ŋ เสียงระเบิดที่ปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะต้นของพยางค์ที่ 2 ของทั้ง 2 คำ จะเป็นพยัญชนะที่เกิดที่เดียวกับพยัญชนะนาสิกนั้นๆ ส่วนสระที่ปรากฏคู่กันในคำซ้ำ ซึ่งมีการซ้ำหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ในภาษาไทยและภาษาเขมร ในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นสระเดี่ยว ขณะที่ในภาษาเขมรจะเป็นได้ทั้งสระเดี่ยวและสระประสม พยัญชนะตัวสะกดที่ปรากฏคู่กันในคำซ้ำ ซึ่งมีการซ้ำหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยและภาษาเขมร พยัญชนะเสียงกัก และเสียงนาสิกเป็นเสียงที่

เกิดมากที่สุด พยัญชนะเสียงรัว เสียงข้างลิ้น และเสียงเสียดแทรกไม่ปรากฏในคำซ้ำภาษาไทย ขณะที่ในภาษาเขมรเสียงรัวเท่านั้นที่ไม่ปรากฏ นอกจากนี้ คำซ้ำที่ซ้ำหน่วยเสียงพยัญชนะต้นกับพยัญชนะตัวสะกดยังพบว่า พยัญชนะต้นที่เป็นเสียงระเบิดและพยัญชนะสะกดที่เป็นเสียงกักเกิดมากที่สุด สระที่ปรากฏคู่กันในคำซ้ำประเภทนี้ ในภาษาไทยส่วนใหญ่สระหลังจะปรากฏในคำที่มาข้างหน้า ส่วนสระหน้าจะปรากฏกับคำที่มาข้างหลัง ซึ่งต่างกับภาษาเขมร

ด้านหน้าที่ของคำซ้ำพบว่า คำกริยาเป็นคำที่มีการซ้ำมากที่สุดในทั้ง 2 ภาษา และความหมายเป็นความหมายเดียวกันในทั้ง 2 ภาษาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคำสร้อยในภาษาไทยและภาษาเขมรอาจทำให้คำหลักมีความหมายเป็นพหูพจน์ เปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ หรือเปลี่ยนความหมายของคำหลัก

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบคำซ้ำในภาษาไทยและภาษาเขมร พบว่า คำซ้ำในทั้ง 2 ภาษามีรูปแบบโครงสร้างของคำส่วนใหญ่เหมือนกัน แต่ลักษณะหน่วยเสียงทั้งพยัญชนะต้นสระ พยัญชนะตัวสะกดแตกต่างกันมาก ตามกฎเกณฑ์หรือระบบของแต่ละภาษา ในด้านหน้าที่พบว่า วิธีของการสร้างคำซ้ำในทั้ง 2 ภาษาเหมือนกัน คือ คำสร้อยเมื่อปรากฏกับคำหลักอาจเปลี่ยนหน้าที่ของคำหลัก วิธีสร้างคำเช่นนี้ปกติไม่ใช่ลักษณะโครงสร้างการสร้างคำของเขมร เพราะเขมรจะใช้การลงอุปสรรคหรือใช้คำเติมกลาง นอกจากนี้วิธีการซ้ำคำซึ่งมีคำสร้อยปรากฏกับคำหลักและทำให้เกิดคำซ้ำ ในภาษาไทยปัจจุบันยังมีการสร้างคำซ้ำแบบนี้เป็นปกติในภาษาพูด เป็นการสร้างคำซ้ำแบบ “เป็น” (productive) คือ การสร้างคำที่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงไม่ปรากฏในภาษาพูดปัจจุบัน

กรรณิการ์ ชินะโชติ (2522) ได้ศึกษาเรื่อง “คำไทยและอิทธิพลบางประการของภาษาไทยในภาษาเขมร” โดยมุ่งศึกษาคำที่ไทยและเขมรใช้ร่วมกันเพื่อหาเกณฑ์ที่จะชี้ว่าคำใดเป็นคำไทยที่เขมรยืมไป และศึกษาอิทธิพลบางประการของภาษาไทยในภาษาเขมร ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมเขมรฉบับพุทธศาสนบัณฑิต พ.ศ. 2512 จากสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ และจากจารึกเขมร

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ภาษาเขมรมีคำยืมภาษาไทยจำนวน 543 คำ คำยืมเหล่านี้มีความสัมพันธ์ในด้านรูปเขียนและระบบเสียง กล่าวคือ มีทั้งที่รูปเขียนและหน่วยเสียงตรงกัน เช่น ไทย = ตัว /tu:ə/, เขมร = ตัว /tu:ə/ ตรงกันเฉพาะรูปเขียนแต่หน่วยเสียงต่างกัน เช่น ไทย = ง่าย /ŋa:y/, เขมร = ง่าย /ŋi:əy/ ตรงกันเฉพาะหน่วยเสียงแต่รูปเขียนต่างกัน เช่น

ไทย = ซ่อม /sɔ̌:m/, เขมร = สม /sɔm/ และ รูปเขียนและหน่วยเสียงต่างกัน ซึ่งปรากฏเป็น 3 กรณีคือ 1) เปลี่ยนรูปและเสียง เช่น ไทย = ยอม /yɔ:m/, เขมร = ญม /ɲɔ:m/ 2) เปลี่ยนรูปเพื่อให้เสียงตรงหรือใกล้เคียงเสียงเดิม เช่น ไทย = (หอม) เหม่า /mɔ̌: thaw/, เขมร = (หอม)ถาว /mɔ: thav/ และ 3) เปลี่ยนเสียงเพื่อให้รูปตรงหรือใกล้รูปเดิม เช่น ไทย = ยก yók, เขมร = ยก /yuok/

ด้านหน้าที่ของคำไทยในภาษาเขมนั้นพบว่า คำไทยในภาษาเขมรมีทั้งสิ้น 9 หมวดคำ ได้แก่ นาม กริยา คำหน้ากริยา กริยาคุณศัพท์ กริยาวิเศษณ์ ลักษณะนาม สรรพนาม คำเกี่ยวกับจำนวน บุพบท หมวดคำที่ปรากฏมากที่สุด คือ คำนาม รองลงมาได้แก่ คำกริยา และหมวดคำที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ คำช่วยหน้ากริยา คำยืมภาษาไทยในภาษาเขมรส่วนใหญ่จะปรากฏในตำแหน่งประโยคเดียวกันกับคำไทยในภาษาไทยและมีความหมายตรงกัน บางคำปรากฏในบริบทที่ต่างไปจากคำไทยในภาษาไทย แต่มีความหมายตรงหรือใกล้เคียงกัน บางคำในภาษาเขมรมีหน้าที่น้อยกว่าคำไทยในภาษาไทย และมีคำไทยส่วนหนึ่งที่เมื่อปรากฏในภาษาเขมรจะมีหน้าที่ต่างกับที่ปรากฏในภาษาไทย

นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษาไทยมีอิทธิพลต่อภาษาเขมรในด้านการสร้างคำนาม โดยการประสมคำ การใช้คำบอกคำนาม กล่าวคือ ระบบการใช้คำบอกจำนวนในภาษาเขมรยุคกลางและยุคปัจจุบันเป็นระบบเดียวกับภาษาไทย ซึ่งต่างจากการนับในสมัยเขมรโบราณ และด้านตำแหน่งคำ ลักษณะนามในโครงสร้างนามวลี และกริยาวลี อิทธิพลเหล่านี้เริ่มปรากฏในเขมรยุคกลางเป็นส่วนใหญ่

เปรมินทร์ คาระวี (2539) ศึกษาเรื่อง “คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมคำที่มีรากศัพท์เป็นคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ วิเคราะห์ลักษณะการยืมเปรียบเทียบเสียงและความหมายของคำยืมภาษาเขมรโบราณและภาษาเขมรปัจจุบัน และเปรียบเทียบคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ และเพื่อสันนิษฐานสมัยและวิธีการยืมคำเขมรเข้ามาในภาษาไทยถิ่นใต้

ผลการวิจัยพบว่ามีคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งสิ้น 1,320 คำ จำแนกเป็นคำที่ตรงกับคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยมาตรฐานจำนวน 573 คำ และเป็นคำยืมภาษาเขมรที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้จำนวน 394 คำ ที่เป็นคำยืมเขมรที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงในคำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับเสียงในคำเขมรปัจจุบัน พบว่า มีลักษณะเสียงสัมพันธ์ 10 แบบ ภาษาไทยถิ่นใต้ยืมคำเขมร

ส่วนใหญ่มาโดยส่วนใหญ่มีการลดเสียงบางเสียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงพยัญชนะต้น แต่ภาษาไทยมาตรฐานยืมคำเขมรส่วนใหญ่มาทั้งคำและเมื่อเปรียบเทียบเสียงของคำยืมกับคำเขมรปัจจุบันและคำเขมรโบราณพบว่า เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืม อาจสัมพันธ์กับเสียงของภาษาเขมรได้หลายเสียง ซึ่งปรากฏว่าเสียงเหล่านี้ คล้ายคลึงกับเสียงในคำสัมพันธ์ในภาษาเขมรโบราณมากกว่าในคำสัมพันธ์ในภาษาเขมรปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงอาจนำเสียงบางเสียงในคำยืมเขมรในภาษาไทย ยืมได้ มาเป็นเกณฑ์ในการสันนิษฐานสมัยของการยืมคำเขมรบางคำได้ โดยพบว่ามีคำยืมเขมรในภาษาไทยยืมได้ที่สันนิษฐานว่า ได้ยืมเข้ามาตั้งแต่สมัยโบราณ 306 คำ มีคำยืมเขมรในภาษาไทยยืมได้ที่สันนิษฐานว่า ได้ยืมเข้ามาจากภาษาเขมรปัจจุบัน 81 คำ ส่วนคำยืมเขมรที่เหลือซึ่งเป็นคำส่วนใหญ่ นั้นไม่อาจใช้เกณฑ์ทางเสียงมาสันนิษฐานสมัยการยืมได้ ส่วนในด้านความหมายพบว่า ทั้งคำยืม คำเขมรโบราณ และคำเขมรปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความหมายเหมือนกัน มีเพียงส่วนน้อยที่แสดงให้เห็นความต่างทางความหมาย ซึ่งแตกต่างกันอยู่ 5 แบบ

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของวิธีการยืมปรากฏว่าคำยืมเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มว่า ได้ยืมเข้ามาโดยรับเสียงพูดที่ได้ยิน ส่วนที่เหลืออีก 57 คำ มีแนวโน้มว่าได้รับเข้ามาทางตัวเขียน

อุไรศรี วรสระริน (Uraisri Varasarin, 1984) ได้ศึกษาเรื่อง “คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย” พบว่า คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยมาตรฐานอาจแยกออกเป็น 2 แบบคือ 1) คำยืมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เช่น คำเขมรโบราณเป็น <ley> ‘เลย’, คำไทยปัจจุบันเป็น /le:y/ ‘เลย’ และ 2) คำยืมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ซึ่งมีทั้งที่เปลี่ยนแปลงที่พยัญชนะต้น เช่น ‘ตันไทร’ เขมรโบราณ = <jrai>/crey/, ไทยปัจจุบัน = <drai>/sai/ เปลี่ยนแปลงที่สระ เช่น คำที่มีความหมายว่า ‘เริ่มต้นโดย’ เขมรโบราณ = <damnepra>, ไทยโบราณ (อยุธยา) = <dāmnīeapra> /thamnwa:p/ เปลี่ยนแปลงที่กลุ่มสระและพยัญชนะ เช่น ‘ทะเล’ เขมรโบราณ = <danle>, เขมรปัจจุบัน = <danle> /tonle:/, ไทยปัจจุบัน = <daħle> /thále:/ และเปลี่ยนแปลงพยัญชนะท้าย เช่น ‘เดิน’ เขมรโบราณ = <ter>, เขมรปัจจุบัน = <toer>/da:ə/, ไทยปัจจุบัน = <tein> /dø:n/ เป็นต้น

คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยนั้นอาจเกิด การสูญเสียงของเสียงสระในพยางค์ที่ 1 เช่น ‘ตราบ’ เขมรโบราณ = <tarāp>, เขมรปัจจุบัน = <tarāp>/da:ra:p/ ไทยปัจจุบัน = <trāp>/trà:p/ การยัดเสียงออกไปอีก 1 พยางค์ เช่น ‘กำมะร’ เขมร = <kamra>/kam:ra:/,

ไทย = <kamṃh̄ra> /kammá:ro:/ และการหายไปของพยางค์ที่ 1 เช่น 'เซ็ญ' เขมรโบราณ = <añjeñ>, เขมรปัจจุบัน = <añjeoñ> /ʔaŋcə:ŋ/, ไทยปัจจุบัน = <jeĩ> /chə:n/

ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำให้เสียงกลมกลืนกันนั้น เนื่องจากความยากในการออกเสียงนั้น สรุปได้ 4 เรื่อง คือ 1) พยัญชนะกล้ำในภาษาเขมร มีเสียงพยัญชนะตัวแรกเป็นเสียงเสียดแทรกที่ฐานฟันอันได้แก่ sʔ, sk, st, sd, sp, sb, sɭ, sŋ, sɲ, sn, sM, sy, sv, sr เป็นต้น เมื่อถูกยืมเข้ามาในภาษาไทยพบว่าเสียงเสียดแทรกที่ฐานฟันนี้จะเคลื่อนที่โดยมีเสียงสระ a แทรกเข้ามาระหว่างพยัญชนะกล้ำนั้น เช่น 'สงวน' คำเขมร = <sn̄uon> /snu:ɔn/, คำไทย = <sn̄van> /sàŋv̄a:n/ 2) เสียงสระ ɔ ซึ่งในภาษาเขมรอยู่ระหว่างพยัญชนะจะกลายเป็นเสียง a ในภาษาไทย เช่น 'ละอ' เขมร = <l-a>/lʔa:/, ไทย = <l-a> /láʔa:/ 3) กรณีที่พยัญชนะทั้ง 2 ย้ายที่ พยัญชนะตัวแรกจะเกิดกับเสียงสระ a เช่น 'ขจาย' เขมร = <khcay>/kca:y/, ไทย = <khcāy> /khàca:y/ หากพยัญชนะทั้ง 2 ย้ายที่ และพยัญชนะตัวแรกกลายเป็นพยัญชนะกักไม่มีกลุ่มลม (occlusive non aspirée) และเกิดกับสระ a โดยมี r เกิดหน้า a อีกตัวหนึ่งเช่น เขมร = <khcāy> /kca:y/, ไทย = <kraḥcāy> /kràca:y/ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ ไม่มีผลกับกลุ่มพยัญชนะมีกลุ่มลมที่ตามหลังมาด้วยพยัญชนะ และ 4) พยัญชนะกล้ำ cr-, jn- กลายเป็น s โดยตัวเขียนจะเป็น ซ, ทร เช่น 'ตันไทร' เขมร = <jrai> /crey/, ไทย = <drai> /sai/.

ในส่วนของการย้ายที่ของกลุ่มพยัญชนะกับการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะตัวแรกนั้น มี 3 ลักษณะคือ 1) การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะกักฐานฟันไปเป็นพยัญชนะเสียดแทรก เช่น 'ถนิม' เขมรโบราณ = <thnim>, ไทย = <snim> /sànim> 2) การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะกักที่เพดานมีกลุ่มลม ไปเป็นพยัญชนะเสียดแทรก ซึ่งพบว่าในภาษามอญ - เขมรอื่น ๆ ก็มีการสับที่กันระหว่าง พยัญชนะเสียดแทรกกับพยัญชนะเพดาน เช่น 'ฉลอง' เขมรโบราณ = <chlañ> /clɑ:ŋ/, และ 3) การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะเสียดแทรกไปเป็นพยัญชนะเพดาน เช่น 'จรวด' เขมรโบราณ = <sruoc>/sru:ɔc/, ไทย = <crvac> /càrùa:t/

ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่พยัญชนะท้าย เช่น		
ความหมาย	เขมร	ไทย
-n > -n 'ผลาญ'	phlān /pla:ŋ/	phlāñ / phlā:n/

-c > -t	‘มุด’	muj /muc/	mut /mút/
-l > -n	‘ถนหน’	thnal /tnaɺ/	thnan /thànon/

เสียง r ที่ท้ายพยางค์ ในภาษาเขมรโบราณซึ่งในภาษาเขมรปัจจุบันไม่ออกเสียงแต่ยังคงมีปรากฏตัวเขียนอยู่ ได้กลายเป็น n ในภาษาไทย เช่น ‘ขจร’ เขมร = <khcar> /kca:/, ไทย = <khcar> /khàcɔ:n/ เสียง h ที่ท้ายพยางค์ของคำในภาษาเขมรจะกลายเป็น t หรือ ? กล่าวคือถ้าในภาษาเขมรเป็น <s> ในภาษาไทยจะเป็น t แต่ถ้าในภาษาเขมรเป็น < : > ในภาษาไทยจะเป็น ? เช่น ‘บต’ เขมรโบราณ = <pas>, ไทย = <pat>/bòt/

การเปลี่ยนแปลงที่เสียงสระ เช่นเสียงสระในพยางค์แรกของคำเขมร 2 พยางค์ เช่น ʔaŋ, ʔaŋ, ʔan, ʔon, ʔoŋ, ʔoŋ หรือ ʔon จะกลายเป็น a ในภาษาไทย และบางครั้งมี r เกิดหน้า a นั้นด้วยเช่น ‘กะเซอ’ เขมรโบราณ = <kañje>, เขมรปัจจุบัน = <kañjoe>/kɔŋcə:/, ไทยปัจจุบัน = <kàçə:/ หรือ /kràçə:/ สระเขมร <o> ที่ออกเสียงเป็น a:o หรือ o: ในเขมรปัจจุบันสามารถเป็นเสียงสระประสม uo ได้ ด้วยเหตุนี้คำเขมรโบราณและเขมรปัจจุบัน <oy> / ʔua:y/ จึงกลายเป็น <avay> /ʔua:y/ ในภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงเสียงของคำยืม ที่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ภายในภาษาไทยเองอาจสรุปได้ 3 เรื่องคือ 1) ภาษาไทยรูปเขียน <ทร> จะเป็นเสียง s เช่น ‘ชื่อ’ เขมร = <drw:> ไทย = <jia> /sw:/ 2) ภาษาไทยพยัญชนะ k, t, c บางครั้งเกิดสับสนกัน เช่น ‘ตรวจ’ เขมรโบราณ = <trvac>, เขมรปัจจุบัน = <truoc>, ไทยปัจจุบัน = <trvac> / trùa:t/ คำ ‘ตระเวน’ เขมรโบราณ = <kravel> /krave:l/, ไทย = <traɦven> /tràwe:n/ และ 3) เสียงกักไม่ก้องในภาษาเขมรจะกลายเป็นเสียงมีกลุ่มลมในภาษาไทย เช่น ‘ลำปาง’ เขมร <lāmpān>/lampɑ:n/, ไทย = <ɺmpha:n/ lāmpān>/lampɑ:n/ เป็นต้น

2.6.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษามอญในภาษาไทย

วัฒนา บุรกลีกร (2541) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ” โดยรวบรวมศัพท์พจนานุกรมคำมอญจำนวน 697 คำ จากพจนานุกรม มอญ-อังกฤษ และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคำไทยที่มีเสียงและความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน จากการวิเคราะห์ศัพท์พจนานุกรมคำมอญและคำไทยตามลักษณะของคำตามตระกูลภาษามอญเขมรพบว่าคำที่ใช้ตรงกันได้ 173 คำ

ผลจากการศึกษาคำไทยโดยเปรียบเทียบเสียง รูปเขียน และความหมายเป็น รายคำกับศัพทานุกรมคำมอญ พบว่าคำไทยในศัพทานุกรมนี้เป็นคำยืมมอญผ่านเขมร คำไทยที่ รับถ่ายทอดจากภาษาพุมอญ รูปเสียงจะตรงหรือคล้ายคลึงกับต้นศัพท์คำมอญ ส่วนคำยืมที่ ถ่ายทอดจากตัวอักษรคำมอญจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงตามอักษรวิธีไทยและเพิ่มเสียง วรรณยุกต์ ศัพทานุกรมคำมอญที่นำมาใช้ในภาษาไทยเป็นคำธรรมดาในภาษาทั่วไป ปรากฏใช้ กับคำไทยเป็นคำซ้อน คำประสม และคำในข้อความได้แก่ สำนวนไทย ราชศัพท์ และคำใน วรรณกรรม

2.6.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย

วัฒนา อุดมวงศ์ (2524) ได้ศึกษา ลักษณะคำและวิธีการถ่ายเสียงคำยืม ภาษาอังกฤษในภาษา ไทยสมัยปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาวิวัฒนาการและอิทธิพลของคำยืม ภาษาอังกฤษ ที่มีต่อระบบเสียงภาษาไทย ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำยืมภาษาอังกฤษใน ภาษาไทย”

ผลการศึกษาพบว่า คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยนั้นเรี มมีหลักฐานปรากฏ ในสนธิสัญญาทางการค้าระหว่างอังกฤษกับไทย พ.ศ.2369 และเอกสารสิ่งพิมพ์อื่น ตั้งแต่สมัย รัชกาลที่ 3 ส่วนด้านการถ่ายทอดเสียงนั้น คนไทยจะใช้หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดียวใน ภาษาไทย 20 หน่วยเสียงถ่ายทอดเสียงพยัญชนะต้นเดียวในภาษาอังกฤษทั้ง 22 หน่วยเสียง และถ่ายเสียงพยัญชนะควบกล้ำบางเสียงได้ โดยเทียบเสียงแต่ละเสียงตามลักษณะ ทาง สัทศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังพบว่า คำยืมภาษาอังกฤษนั้นมีอิทธิพลต่อระบบเสียง การประกอบรูปคำและพยางค์ของเสียงบางเสียง และระบบศัพท์ในภาษาไทยอีกด้วย

นิตยา นิราศพร (2530) ได้ศึกษาเรื่อง “คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาภาษาไทย ระหว่าง พ.ศ.2417-2453” ในราชกิจจานุเบกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้จำแนกประเภท และศึกษาถึงพัฒนาการการใช้คำยืม ตลอดจนผลกระทบของคำยืม ภาษาอังกฤษที่มีต่อภาษาไทยในยุคนั้น

ผลการศึกษาพบว่า คำยืมในระยเวลานั้นสามารถจำแนกออกตามวงการได้ 10 วงการ คือ ศัพท์ที่เป็นชื่อเฉพาะ เวล ามาตราต่างๆ การปกครอง การทูต ตำรวจทหาร การเงิน การคมนาคม ไปรษณีย์โทรเลข การศึกษา- ศาสนาและศาล การแพทย์- วิทยาศาสตร์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และศัพท์เบ็ดเตล็ด คำยืมที่พบนี้สามารถจำแนกตามลักษณะการใช้ได้

เป็น 2 ประเภท คือ 1) คำทับศัพท์ ซึ่งพบทั้งคำทับศัพท์สมบูรณ์และคำทับศัพท์บางส่วน และ 2) คำศัพท์บัญญัติ ซึ่งมีวิธีการสร้างศัพท์ 3 วิธี คือ สร้างโดยการแปลตรงตัวพยางค์ต่อพยางค์ สร้างโดยคิดคำขึ้นใหม่ และสร้างโดยเทียบกับคำที่บัญญัติไว้แล้ว คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยมีลักษณะการเข้ามาในภาษาไทย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนตาม ธรรมชาติ ซึ่งเป็น การนำคำยืมเข้ามาใช้ในรูปคำทับศัพท์ และขั้นตอนอันเกิดจากสังคมนุชนซึ่งเป็นการนำคำยืม มาใช้ด้วยการบัญญัติศัพท์ การยืมคำภาษาอังกฤษทั้งสองลักษณะนี้ทำให้ศัพท์ของหลายวงการ ขยายตัวไปอย่างกว้างขวางและนำไปสู่การบัญญัติศัพท์ขึ้นในสังคมไทยเป็นครั้งแรก

อังสนา จามิกรณ์ (2531) ได้ศึกษาการแปรตามตัวแปรอายุ เพศ และการไป ต่างประเทศในการใช้เสียงพยัญชนะท้ายเสียงดแทรก -ปุ่มเหงือกในคำยืมภาษาอังกฤษของกลุ่ม ข้าราชการกองทัพเรือไทยที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การแปร ในการออกเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืมภาษาอังกฤษที่ลงท้ายด้วยเสียงเสียงดแทรก -ปุ่มเหงือก: กรณีศึกษาข้าราชการกองทัพเรือไทย”

ผลการศึกษาพบว่า เสียงพยัญชนะท้ายที่ข้าราชการกองทัพเรือไทยใช้ในการ ออกเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืมที่มาจากคำภาษาอังกฤษที่ลงท้ายด้วยเสียงเสียงดแทรก - ปุ่มเหงือกมากที่สุดคือ เสียงพยัญชนะท้ายเสียงดแทรก อโฆชะ (s) รองลงมาคือ เสียงกักที่เกิด บริเวณฐานฟัน-ปุ่มเหงือก อโฆชะในภาษาไทย คือ (t) เสียงทั้งสองนี้มีความถี่ในการปรากฏของ เสียงพยัญชนะท้าย (s) มากกว่าเสียง (t) สองเท่าตัว และปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับ การใช้เสียงพยัญชนะท้าย (s) อย่างเห็นได้ชัดที่สุดคือ การไปต่างประเทศ นอกจากนี้ การวิจัยนี้ ยังแสดงให้เห็นแนวโน้มว่า เสียงพยัญชนะท้ายเสียงดแทรก-ปุ่มเหงือก อโฆชะ (s) ซึ่งแต่เดิมใช้ เป็นเพียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยเท่านั้น กำลังมีหน้าที่เพิ่มขึ้นคือใช้เป็นเสียงพยัญชนะท้ายคำ ในภาษาไทย

ศิริรัตน์ ศิริวิสูตร (2536) เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “การแปรของเสียงพยัญชนะ ท้าย (l) ในคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยตามวัจนลีลาและพื้นฐานการศึกษา ” โดยได้ศึกษา การแปรของเสียงพยัญชนะท้าย (l) ในคำยืมประเภททับศัพท์จากภาษาอังกฤษจำนวน 24 คำ ทั้งด้านรูปแปร ที่ปรากฏและอัตรา การปรากฏของรูปแปรแต่ละรูป พร้อมทั้งพิจารณา ความสัมพันธ์ตามตัวแปรทางสังคม 2 ประการ ได้แก่ วัจนลีลาและพื้นฐานการศึกษา โดยใช้ ข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ การอ่านข้อความ และการอ่านรายการคำ ซึ่งเรียงลำดับจากวัจนลีลาที่ มีความเป็นทางการน้อยไปถึง วัจนลีลาที่มีความเป็นทางการมาก ของ พนักงานธนาคาร ที่พูด ภาษาไทยกรุงเทพฯ จำนวน 40 คน ที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกัน คือ ระดับปริญญาตรี 20

คน แบ่งเป็นเพศหญิง 10 คน และเพศชาย 10 คน และระดับ ปวช. 20 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 10 คน และเพศชาย 10 คน

จากการศึกษาพบว่า การแปรของเสียงพยัญชนะท้าย (l) ในคำยืม มีการปรากฏเป็น 4 รูปแปรที่สำคัญๆ ได้แก่ [l], [n], [ɲ], [w] รูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือ [n] รองลงมาคือ [l], [ɲ], [w] ตามลำดับ ผลการศึกษาในเชิงสถิติแสดงว่าตัวแปรทางสังคมทั้งวจนลีลาและพื้นฐานการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียงพยัญชนะท้าย [l] ในคำยืมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ในด้านวจนลีลา รูปแปร [l] ปรากฏในวจนลีลาที่มีความเป็นทางการมาก มากกว่าในวจนลีลาที่มีความเป็นทางการน้อย ขณะที่รูปแปร [n], [ɲ] และ [w] ปรากฏในวจนลีลาที่มีความเป็นทางการน้อย มากกว่าในวจนลีลาที่เป็นทางการมาก สำหรับพื้นฐานการศึกษานั้น รูปแปร [l] ปรากฏในกลุ่มพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรีมากกว่าในกลุ่มพื้นฐานการศึกษาระดับ ปวช. ขณะที่รูปแปร [n], [ɲ] และ [w] ปรากฏในกลุ่มพื้นฐานการศึกษาระดับ ปวช. มากกว่าในกลุ่มพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.6.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาจีนในภาษาไทย

ปราณี กายอรุณสุทธิ (2526) เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน ” โดยได้ศึกษาที่มาของคำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการปรับการออกเสียงของคำยืมเหล่านั้นให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทย โดยรวบรวมข้อมูลจากคำที่ได้ระบุไว้ในสิ่งพิมพ์และเอกสารต่างๆ ว่าเป็นคำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบันทั้งสิ้น 500 คำ แล้วจึงนำคำที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจีนถิ่นต่างๆ ถิ่น เพื่อศึกษาที่มาของคำยืมเหล่านั้น

ผลการศึกษาพบว่า คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 88 เป็นคำยืมจากภาษาจีนสาขาหมิ่นใต้ (แต้จิ๋ว-ฮกเกี้ยน) ในจำนวนนี้ เป็นคำยืมภาษาจีนแต้จิ๋ว ร้อยละ 44 เป็นคำยืมภาษาจีนฮกเกี้ยน ร้อยละ 24 เป็นคำยืมที่มาจากทั้งภาษาจีนแต้จิ๋วและฮกเกี้ยน ร้อยละ 1 และเป็นคำที่ยังตัดสินไม่ได้ว่ามาจากภาษาจีนแต้จิ๋วหรือฮกเกี้ยน ร้อยละ 19 ส่วนอีก ร้อยละ 12 เป็นคำยืมภาษาจีนถิ่นอื่น คำยืมภาษาจีนเหล่านี้มีการปรับการออกเสียงให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทย ทั้งด้านพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดย เสียงพยัญชนะ มีการปรับเปลี่ยนเสียงน้อยที่สุด ส่วนวรรณยุกต์มีการปรับเปลี่ยนเสียงมากที่สุด

2.6.5 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำยืมภาษาอาหรับในภาษาไทย

อัสสมิง กาเซ็ง (2544) เสนอผลการศึกษาเรื่อง “ภาษาอาหรับในภาษามลายูถิ่นปัตตานี” โดยได้ศึกษาคำยืมภาษาอาหรับในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ในด้านการเปลี่ยนแปลงทางเสียง และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำยืม โดยอาศัยข้อมูล จากพจนานุกรม ภาษามลายูถิ่นปัตตานี-ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ฉบับปี พ.ศ.2527 และจากผู้วิจัยเอง ในฐานะผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีเป็นภาษาแม่ แล้วนำคำยืมเหล่านั้นไปเปรียบเทียบกับคำในภาษาอาหรับ ตามพจนานุกรมภาษาอาหรับ Al Mu'jam Al wasit และพจนานุกรม Al Munjid

ผลการศึกษาพบว่า คำยืมส่วนใหญ่เป็นคำยืมทับศัพท์มีใช้คำยืมปนและคำยืมแปล และส่วนใหญ่มักเป็นคำนาม รองลงมาเป็นคำกริยา คำคุณศัพท์ คำสันธาน และคำที่เป็นได้ทั้งคำกริยาและคำนาม ตามลำดับ ความหมายของคำยืมส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการกระทำ ความคิดและความเชื่อ หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายและหน่วยเสียงสระที่ปรากฏในคำยืมภาษาอาหรับมีจำนวนน้อยกว่าในภาษามลายูถิ่นมลายูปกติ

ในด้านการศึกษาการเปลี่ยนนั้นพบว่า การเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายจะเกิดมากกว่าหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ทั้งนี้เนื่องจากในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีเสียงพยัญชนะท้ายได้ 3 หน่วยเสียง ขณะที่ภาษาอาหรับหน่วยเสียงพยัญชนะทุกหน่วยเสียงสามารถปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะท้ายได้ และการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจะเกิดในพยางค์ท้ายมากกว่าในพยางค์ต้นของคำสองพยางค์หรือสามพยางค์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงในระดับพยางค์นั้นมีทั้งการเพิ่มพยางค์และการลดพยางค์ นอกจากนี้คำยืมส่วนใหญ่ยังมีความหมายแคบเข้า

2.7 สรุป

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นการศึกษาคำสองพยางค์ที่ขึ้นด้วย $C(r)a$ ในภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย $C(r)a$ ในภาษาไทย และเพื่อศึกษาการแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย $C(r)a$ จากคำเดิมมาเป็นคำในภาษาไทย จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ไปสรุปเป็นกฎ งานวิจัยนี้จะเป็นการวิเคราะห์คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย $C(r)a$ ในภาษาไทยโดยอาศัยแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

บทที่ 3

ที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยที่ใช้ในการศึกษาตามขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้มีทั้งสิ้น 2,125 คำ คำเหล่านี้มีที่มาหลากหลายแตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ที่มา ผู้วิจัยได้นำคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ไปเปรียบเทียบกับคำในภาษาตระกูลไทอื่นๆ คำภาษาไทยถิ่นต่างๆ และคำในภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาตระกูลไท เพื่อหาคำที่เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท คำยืม และคำที่เป็นคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลางเอง

เนื้อหาของบทนี้ประกอบด้วย 3 หัวข้อใหญ่ คือ

- (1) เกณฑ์การตัดสินที่มาของคำและขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- (2) ภาพรวมที่มาของพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย
- (3) ผลการวิเคราะห์คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a โดยเรียงลำดับตามที่มา ได้แก่ คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษาตระกูลไท คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่ และคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ยังไม่ทราบที่มา

3.1 เกณฑ์การตัดสินที่มาของคำและขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.1 เกณฑ์การตัดสินที่มาของคำ

การตัดสินที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยในงานวิจัยนี้มีเกณฑ์การตัดสินทั้งสิ้น 4 เกณฑ์หลัก ได้แก่ (1) เกณฑ์การพิจารณาภาษาตระกูลไท (2) เกณฑ์การพิจารณาคำยืม (3) เกณฑ์การพิจารณาคำสร้างใหม่ (4) เกณฑ์อื่นๆ ที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อยืนยันที่มา ตามลำดับดังนี้

3.1.1.1 เกณฑ์การตัดสินว่าเป็นคำในภาษาตระกูลไท ใช้เกณฑ์สำคัญในเรื่องของเสียงปฏิภาค โดย การเปรียบเทียบศัพท์พื้นฐานในหมวดต่างๆ เพื่อหาลักษณะปฏิภาคของเสียง เช่น เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบหรือไม่ ถ้ามีลักษณะปฏิภาคมากพอที่จะเชื่อได้ว่าคำนั้นๆ เป็นสมาชิกของตระกูลภาษาเดียวกัน หรือเป็นสมาชิกของภาษาเดียวกัน

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่นำไปเปรียบเทียบกับ คำในภาษาไทยถิ่นและภาษาตระกูลไทอื่นๆ แล้วพบว่า มีเสียงปฏิภาคหรือมี เสียงและความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน (recurring sound correspondance) ผู้วิจัยจะสันนิษฐานว่าคำเหล่านั้นเป็นคำ

ร่วมเชื้อสายกัน คำภาษาตระกูลไทส่วนใหญ่เป็นคำที่มีพยางค์เดียว ดังนั้นในการเปรียบเทียบกับคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ผู้วิจัยจึงพิจารณาเฉพาะพยางค์หลังซึ่งจัดเป็นพยางค์หลักของคำเท่านั้น

3.1.1.2 เกณฑ์การตัดสินว่าเป็นคำยืม หากตรวจสอบจากพจนานุกรมหนังสือ และเอกสารต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 และพบว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a มีปรากฏในภาษาตระกูลอื่นๆ ด้วย เช่น ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษาพม่า ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ เป็นต้น ผู้วิจัยก็จะสันนิษฐานว่าคำนั้นอาจเป็นคำยืมจากภาษานั้นๆ ในขั้นแรก จากนั้นก็จะตรวจสอบข้อมูลกับเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อความถูกต้องด้วย ในบางกรณี อาจพบว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a บางคำที่พบใช้ในภาษาตระกูลอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ในเอกสารและหลักฐานต่างๆ ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นคำที่ไทยยืมมา หรือเป็นคำที่ภาษานั้นยืมไปจากไทย ในกรณีนี้ อาจจะไม่สามารถตัดสินให้เด็ดขาดได้ทุกคำว่าเป็นคำที่มาจากภาษาใด ผู้วิจัยจึงจะได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าเป็นคำที่ไม่สามารถระบุที่มาได้อย่างชัดเจน

3.1.1.3 เกณฑ์การพิจารณาคำสร้างใหม่ คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่ เป็นคำที่มีอยู่เดิมในภาษาไทยกลาง ไม่ปรากฏเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ และไม่ปรากฏในภาษาตระกูลอื่นๆ ด้วย คำกลุ่มนี้เกิดจากการสร้างคำใหม่ขึ้นมาจากคำที่มีอยู่เดิมในภาษาไทยกลาง อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำเดิม หรือการเติม C(r)a ลงหน้าคำพยางค์เดียว การแทรกเสียง /-kra-/ /-ka-/ ระหว่างคำสองพยางค์แล้วตัดเสียงพยางค์แรก และการแยกเสียงพยัญชนะต้นควบก็ได้

3.1.1.4 เกณฑ์อื่นๆ ที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อยืนยันที่มา

3.1.1.4.1 เกณฑ์การยืนยันโดยพิจารณาจากภาษาลูก ทำได้ตรวจสอบดูว่าภาษาลูกๆ ของแต่ละตระกูลภาษามี คำเหล่านี้หรือไม่ เช่น หากพบว่าภาษาลูกๆ ของตระกูลมอญ-เขมรมีปรากฏใช้มาก และไม่ปรากฏว่ามีใช้ในภาษาลูกๆ ของภาษาตระกูลไท หรือภาษาตระกูลอื่นๆ ก็จะถือว่าคำนั้นเป็นคำภาษาเขมร เป็นต้น

3.1.1.4.2 เกณฑ์การยืนยันจากหลักฐานเชิงประวัติ คือสมัยของคำ โดยอาศัยหลักฐานจากจารึกสมัยต่างๆ และเอกสารโบราณอื่นๆ ชาติที่เก่าแก่กว่าสร้างคำขึ้นใช้ในภาษามาก่อน ก็ควรเป็นแม่ภาษา ตัวอย่างเช่น คำที่ศึกษามีปรากฏอยู่ในจารึกเขมรโบราณที่มีหลักฐานบอกเวลาไว้แน่นอนว่าจารึกขึ้นระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 7 ถึง 11 ก็อาจตัดสิน

ได้ว่าเป็นคำดั้งเดิมของเขมร ซึ่งอาจถูกยืมเข้ามาในภาษาไทยราว คริสต์ศตวรรษที่ 11 โดยประมาณ เพราะหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสังคมบ่งบอกว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยปรากฏอยู่ในอินโดจีนแถบตอนกลางไม่ก่อน คริสต์ศตวรรษที่ 11 แม้จะมีการยอมรับกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยได้เข้ามาก่อนหน้านี้ คริสต์ศตวรรษที่ 11 เล็กน้อยก็ตาม แต่ก็เชื่อว่ากลุ่มดังกล่าวไม่น่าจะมีจำนวนมากและมีอิทธิพลมากพอที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยจะยืมเอาศัพท์ไทยไปใช้

หากไม่สามารถตัดสินได้ด้วยเกณฑ์ข้างต้น ก็จะยึดหลักฐานที่แสดงว่า ศัพท์นั้นมีปรากฏอยู่เก่าแก่ที่สุดมาเป็นข้อตัดสิน เช่น หากพบว่าคำที่สงสัยมีปรากฏอยู่ในจารึกเขมรเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 6 และไม่มีหลักฐานว่าเป็นคำไทยในจารึกใด จะถือว่าคำนั้นเป็นคำในภาษาจารึกที่เก่าที่สุดนั้นไว้ก่อน จนกว่าจะสามารถพิสูจน์ว่าเป็นอย่างอื่น

3.1.1.4.3 เกณฑ์ระบบเสียงและระบบหน่วยคำ คำที่ปรากฏใช้ทั้งในภาษาไทยและภาษาอื่น เช่น ในกรณีของคำที่มีปรากฏร่วมกันทั้งในภาษาเขมรและภาษาไทย หากยังไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นคำเขมรหรือคำไทย เนื่องจากอาจเป็นคำไทยที่เขมรยืมไปใช้หรือเป็นคำเขมรที่ไทยยืมมาใช้ตั้งแต่ คริสต์ศตวรรษที่ 11 เป็นต้นมา แต่ปรากฏในเอกสารภาษาเขมรหลังคริสต์ศตวรรษที่ 11 จะต้องสืบค้นเพิ่มเติมโดยใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบหน่วยคำ ถ้าคำนั้นๆ มีลักษณะทางเสียง หรือ หน่วยคำตรงกับระบบของภาษาเขมร ก็ตัดสินได้ว่าคำนั้นๆ เป็นคำภาษาเขมร ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้าม จะต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติม โดยตรวจสอบกับงานศึกษาเกี่ยวกับตระกูลภาษามอญ-เขมรและภาษาอื่นๆ ว่าพบคำนั้นในภาษาต่างๆ หรือไม่

นอกจากนี้ ยังมีเกณฑ์การพิจารณาคำแผลง เป็นการระบุถึงที่มาของคำแผลงที่มีความหมายเน้นย้ำ ที่เกิดจากการซ้อนพยางค์หรือที่เกิดจากการเติมหน่วยคำเติมหน้ากลุ่มเพดานอ่อน ทำโดยการศึกษาเปรียบเทียบศัพท์ในตระกูลภาษาไทยและตระกูลภาษามอญ-เขมร หรือโดยการศึกษาลักษณะเสียง ถ้ารากศัพท์ของคำแผลงเป็นคำภาษาเขมร คำแผลงนั้นๆ ก็น่าจะเป็นคำในภาษาเขมรด้วย ถ้ารากศัพท์เป็นคำภาษาไทย ก็อาจจะเป็นคำแผลงที่ไทยสร้างขึ้นเอง โดยวิธีการทำคำแผลงแบบเขมร ทั้งนี้ มีความเป็นไปได้ว่าภาษาไทยยืมการทำคำแผลง 2 รูปแบบข้างต้นเข้ามาใช้ในภาษา

3.1.1.4.4 เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชนบประเพณี ซึ่งถ่ายทอดลงไว้ในจารึกและในวรรณกรรมต่างๆ ก็สามารถนำมาวิเคราะห์เรื่องวัฒนธรรมและชนบประเพณีของชาตินั้นๆ เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินที่มาของคำได้

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ด้วยเกณฑ์ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า ยังมีคำสองพยางค์อีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ทราบที่มา หรือยังไม่สามารถตัดสินที่มาได้แน่นอน ผู้วิจัยก็จะจัดไว้เป็นอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในอนาคต

3.1.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา ที่มาของ คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย มี 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ เพื่อให้การอธิบายแต่ละขั้นตอนมีความกระจ่างชัด ผู้วิจัยจะแสดงตัวอย่างโดยนำคำตั้ง 4 คำ คือ กระทบ กระลา ละลิบ และ เพนียด มาอธิบายประกอบ

ก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ทั้ง 3 ขั้นตอน ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนำคำตั้งที่ได้จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มาพิจารณาความหมายเสียก่อน ในกรณีของคำ 4 คำที่ยกมาเป็นตัวอย่าง พบว่า

คำว่า กระทบ หมายถึง โดอน, ถูกต้อง, ปะทะ, พุดหรือทำให้กระเทือนไปถึงผู้อื่น เช่น พุดกระทบเขา ตีวัวกระทบคราด , ในบทกลอนใช้ว่า ทบ ก็มี เช่น ของ้าวทบปะทะกัน . (ตะเลงพาย), หรือว่า ประทบ ก็มี เช่น ประทบประทะอลวน. (ตะเลงพาย).

คำว่า กระลา หมายถึง ท่วงที่ ที่ กอง

คำว่า ละลิบ หมายถึง ลิบ, ลิ้ว, สูง, โด่ง, ไกล, ลอยไปไกล

คำว่า เพนียด หมายถึง กรงต่อนกเขา; วงล้อมทำเป็นคอกสำหรับคล้องช้าง

หลังจากพิจารณาความหมายแล้ว ก็จะเริ่มวิเคราะห์หาที่มาตามขั้นตอนต่อไปนี้ตามลำดับ

3.1.2.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ว่าเป็นคำในภาษาตระกูลไทหรือไม่

เริ่มต้นด้วยการ นำคำที่เป็นข้อมูล มาตรวจสอบกับพจนานุกรมและงาน ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทเพื่อหาว่าเป็นคำร่วมเชื้อสายหรือไม่ ในกรณีของคำที่ยกมาเป็นตัวอย่างทั้ง 4 พบว่า เมื่อใช้เกณฑ์เกี่ยวกับเสียงปฎิภาค เพื่อหาลักษณะปฎิภาคของเสียง เช่น เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบหรือไม่ มีเพียงคำว่า กระทบเท่านั้นที่อาจจะเป็นคำร่วมเชื้อสาย ส่วนอีกสามคำ ไม่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาตระกูลไทต่างๆ

พจนานุกรม Gedney Comparative Tai Source Book ของ Thomas Hudak ให้ข้อมูลคำว่า กระทบ ว่าหมายถึง to beat, pound พบในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ใช้ว่า tup⁴ (ไทขาว) thup⁵ (ชาน) thup³ (ไทยถิ่นหนองคาย) tup⁵ (Muong Yong) tup⁶ (ไทยถิ่นเชียงใหม่) ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง ใช้ว่า

thop⁵ (ไลปิง) top⁴ (ลุงมิง) tup⁴ (นุง) top⁴ (Ping siang) tuup⁵ (นิงมิง) และภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ ใช้ว่า tup¹ (Yay) thap⁶ (แสก) tup⁶ (อุมิง) tup³ (ไป้อาย) ส่วนรายงานการวิจัยเรื่องการจัดทำพจนานุกรมภาษาไทย 4 ภาค ของ ชลธิชา บำรุงรักษ์ ให้ข้อมูลว่าคำว่า กระทบ มีปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ว่า กระทบ กระทบ และ ทบ ตามลำดับ โดยทุกคำมีความหมายตรงกับคำว่า กระทบ ในภาษาไทยกลาง

เห็นได้ว่า คำว่ากระทบ ที่พบในภาษาไทยทุกถิ่นน่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายเดียวกัน เนื่องจากปรากฏใช้ร่วมกันในภาษาตระกูลไทหลายถิ่นอย่างกว้างขวาง และปรากฏในภาษาตระกูลไททุกกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้ หากพิจารณาด้าน เสียงปรัภาค แล้ว จะเห็นว่าเสียงพยัญชนะต้น /th/ ของคำว่า กระทบ ในภาษาไทยกลาง จะใช้เป็นเสียง /th/ หรือ /t/ ในภาษาไทยอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบอันเป็นคุณสมบัติสำคัญของคำร่วมเชื้อสายในภาษา

เมื่อค้นข้อมูลในพจนานุกรมภาษาตระกูลไทต่างๆ เพื่อหาว่าเป็นคำร่วมเชื้อสายกันหรือไม่แล้ว หากพบว่ามีเสียงปรัภาค ก็จะเป็นที่กไว้ หากไม่พบ ก็จะข้ามไปสู่ขั้นตอนในข้อ 3.1.2.2 ต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะพบคำนั้นๆ ในภาษาตระกูลไท และมีเสียงปรัภาคกันอย่างเป็นระบบแล้วดังเช่นตัวอย่างคำว่า กระทบ แต่ก็ยังต้องตรวจสอบกับพจนานุกรมภาษาตระกูลอื่นๆ ต่อไปด้วย ตามขั้นตอนที่ 3.1.2.2. และ 3.1.2.3 ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่าไม่ใช่ทั้งคำยืม และไม่ใช้ทั้งคำสร้างใหม่ จึงจะสันนิษฐานว่าเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ในกรณีของคำว่า กระทบ เมื่อตรวจสอบตามขั้นตอนที่ 3.1.2.2. และ 3.1.2.3 แล้วพบว่า ไม่ปรากฏ คำนี้ในภาษาตระกูลอื่นๆ รวมทั้งไม่ได้เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลางด้วย ดังนั้นจึงทำให้ตัดสินใจได้ว่า คำว่า กระทบ เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

3.1.2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ว่าเป็นคำยืมหรือไม่

เริ่มต้นด้วยการนำคำที่เป็นข้อมูล มาตรวจสอบกับพจนานุกรมและงาน ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและภาษามอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง จากนั้นตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานศึกษาเกี่ยวกับภาษามลายู จีน และอังกฤษ หากพบคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียง ในภาษาใดก็จะบันทึกข้อมูลทุกภาษาที่พบไว้ในบัตรคำ แต่หากไม่พบเลย ก็จะตรวจสอบกับพจนานุกรมภาษาอื่นๆ ต่อไป ในกรณีของคำ ที่ยกมาเป็นตัวอย่าง ทั้ง 4 คำนี้ ปรากฏว่า พบคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำว่า กระลา ในพจนานุกรมภาษาเขมร และพบคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เพนียด ในพจนานุกรมภาษาเขมรและพจนานุกรมภาษามลายู ส่วนคำว่า กระทบ และ ละลิบ ไม่พบในพจนานุกรมภาษาใดๆ เลย หลังจากบันทึกข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำ

คำที่พบในภาษาอื่นมาวิเคราะห์เพื่อยืนยันที่มาต่อไป 3.1.2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ว่าเป็นคำยืมหรือไม่

ในกรณีของคำว่ากระลา พบคำว่า กุรพา /krɔlaa/ ใน Modern Cambodian-English Dictionary ของ Robert K. Headley ซึ่งมีความหมายว่า open space (place, location, court, yard); square; rectangular design, checkerboard pattern; (tire) tread (Khmer. RH: 108: b) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า กระลา มีความใกล้เคียงมากกับ คำว่า กุรพา ในภาษาเขมรปัจจุบัน แต่ยังคงมีความแตกต่างในแง่ของตัวสะกด

ต่อจากนั้น ค้นหาคำว่า กุรพา เป็นคำที่สร้างมาจากรากศัพท์หรือไม่ และมาจาก รากศัพท์อะไร เพื่อเป็นการยืนยันว่าคำนี้เป็นคำเขมร ไม่ใช่คำที่ภาษาเขมรยืมมาจากภาษาอื่น เนื่องจากวิธีการสร้างคำสองพยางค์ด้วยการเติม หน่วยคำเพิ่มเข้ากับรากศัพท์ ถือเป็นวิธีการสร้างคำสองพยางค์ที่สำคัญที่สุดของภาษาเขมร สำหรับคำว่า กุรพา หนังสือ A Lexicon of Khmer Morphology อธิบายว่า มาจาก การเติมหน่วยคำเติมหน้า กุร เข้าไปหน้า รากศัพท์ ลา คำว่า ลา /laa/ ซึ่งปรากฏใช้มาแล้วในภาษาเขมรโบราณ มีความหมายว่า 1. (tr.) to part, open, separate; to unfold, extend, deploy. 2. (tr.) to part, depart, leave, quit; (by trope) to quit (doing), cease. (Khmer. JP: 293-294) ข้อมูลที่ได้้นอกจากจะช่วยยืนยันว่า กุรพา เป็น คำเขมร ยังทำให้ทราบว่า คำที่เป็นรากศัพท์นั้นสะกดด้วยอักษร ล และมีใช้ในภาษาเขมรโบราณ จึงดำเนินการค้นคว้าในขั้นต่อไปด้วยการค้นหาคำที่มีรูปเขียนและความหมายใกล้เคียงกับคำว่า กุรพา ในพจนานุกรมภาษาเขมรโบราณและภาษาเขมรสมัยกลาง

ใน Dictionnaire du Khmer Ancien พบคำว่า กุรลา หมายถึง aire, terrain, territoire (area, ground, territory); terrain réservé pour la culture (land reserved for cultivation) โดยพบในจารึกสมัยก่อนเมืองพระนครซึ่งจารในคริสต์ศตวรรษที่ 7 ส่วนใน Dictionnaire Vieux Khmer – Français – Anglais ก็มีคำว่า กุรลา หมายถึง Space, yard. Hall, room. โดยพบในจารึกเขมรซึ่งจารในคริสต์ศตวรรษที่ 10 เรื่อยมาจนถึงจารึกที่จารใน คริสต์ศตวรรษที่ 14 (Khmer. SP: 115) นอกจากนั้น ใน พจนานุกรมศัพท์จารึกนครวัดสมัยหลัง พระนคร มีคำว่า กุรลา หมายถึง ที่ว่าง , ห้อง ซึ่งปรากฏในจารึกนครวัดหลักที่ IMA 39 ค.ศ. 1747 (เขมร. อว: 130) ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า คำว่า กุรพา ในภาษาเขมรปัจจุบัน เดิม สะกดด้วย ล และเพ็งเปลี่ยนมาเขียนด้วย พ ไม่ก่อกกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 จึงทำให้ตัดสินได้ว่า คำว่า ุรพา ในภาษาไทย เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาเขมร และยืมมาระหว่าง คริสต์ศตวรรษที่ 7 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นอย่างต่ำ

ในกรณีของคำว่า เพนียด พบคำว่า เพนียด /pniet/ ใน Modern Cambodian-English Dictionary ของ Robert K. Headley ซึ่งมีความหมายว่า (1) n. corral/ stable for elephant (obd.): classifier for stables of elephants (usually about eight animals) (2) n.

low hill, mound (Khmer. RH: 848: a) และคำว่า *péndiat* ใน พจนานุกรมคำพ้องไทย-มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีความหมายว่า คอกจับช้าง (มลายู. ปศ: 98) ข้อมูลที่พบแสดงให้เห็นว่า คำว่า *เพนียด* ในภาษาเขมร มีเสียงใกล้เคียงกับคำว่า *เพนียด* มากกว่าคำว่า *péndiat* ในภาษามลายู แต่ข้อมูลเพียงเท่านี้ก็ยังไม่เพียงพอที่จะตัดสินได้ทันทีว่าเป็นคำยืมจากภาษาเขมร จำเป็นจะต้องพิจารณาต่อไปเรื่องรากคำ

สำหรับคำว่า *เพนียด* หนังสือ *A Lexicon of Khmer Morphology* อธิบายว่า มาจากรากศัพท์ –เพียด /póət/ ซึ่งหมายความว่า (tr.) to press, enclose, be close to. (Khmer. JP: 202) เมื่อพิจารณาความหมายของรากศัพท์จะเห็นว่ามีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้เชื่อได้ว่า *เพนียด* น่าจะเป็นคำเขมร นอกจากนี้ เมื่อนำข้อมูลทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการจับช้างคล้องช้างในประเทศไทยมาพิจารณาประกอบ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับช้างและการจับช้างของไทยตั้งแต่สมัยโบราณล้วนรับมาจากกัมพูชาทั้งสิ้น ดังจะเห็นว่าศัพท์ในภาษาไทยที่เกี่ยวกับช้างมีคำภาษาเขมรปนอยู่มาก โดยเฉพาะบทดุฎีสังเวและบทกล่อมช้างในสมัยอยุธยาที่มีคำภาษาเขมรอยู่นับเป็นร้อยคำ (ไกล่รุ่ง อามระดิษ 2549: 257) และนักวิชาการผู้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับช้างราชพาหนะมีความเห็นว่า กรมพระคชบาลน่าจะเกิดขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 หรือเจ้าสามพระยา หลังจากที่ทรงยกทัพไปตีเมืองพระนครเมื่อพ .ศ.1964 และทรงได้พรหมณีที่เชี่ยวชาญทางคชศาสตร์พร้อมทั้งตำรามาด้วย (ณัฐภูภัทร จันทวิช 2542: 197) ข้อมูลด้านรากศัพท์ และข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมการจับช้างในประเทศไทย ช่วยทำให้สันนิษฐานได้ว่า คำว่า *เพนียด* น่าจะเป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาเขมรมากกว่าภาษามลายู

จะเห็นได้ว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีที่มาจากภาษาต่างประเทศมากกว่าหนึ่งภาษา จำเป็นต้องใช้เกณฑ์หลายอย่าง ประกอบกัน แต่ถึงกระนั้น ก็มิได้หมายความว่า จะตั้งข้อสันนิษฐานได้อย่างชัดเจนแน่นอนเสมอไป จึงปรากฏคำที่ยังไม่สามารถบอกที่มาได้เป็นจำนวนมาก

อนึ่ง ในการวิเคราะห์ข้อมูลคำตั้งว่าเป็นคำยืมหรือไม่ ผู้วิจัยจะเริ่มค้นคว้าจากพจนานุกรมภาษาปัจจุบันของภาษาต่างๆ เสมอ เนื่องจากพจนานุกรม ภาษาปัจจุบันมีจำนวนคำศัพท์มาก และมักเก็บทั้งรูปเขียนปัจจุบันและรูปเขียนในสมัยอื่นๆด้วย ต่อจากนั้น จึงค้นคำในพจนานุกรมภาษาโบราณของภาษานั้นๆเท่าที่จะรวบรวมได้ เพื่อช่วยให้การอธิบายที่มาของคำและความเปลี่ยนแปลงในการยืมคำมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่า คำศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาปัจจุบันภาษาต่างๆ จะสามารถสืบค้นร่องรอยในภาษาโบราณได้ทุกคำเสมอไป ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยก็จะใช้คำที่ปรากฏในภาษาปัจจุบันที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำตั้งในภาษาไทยมากที่สุดเป็นหลักในการวิเคราะห์

3.1.2.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ว่าเป็นคำสร้างใหม่ในภาษาไทยหรือไม่

เริ่มต้นด้วยการ นำคำที่ค้นไม่พบ ว่าเป็นคำร่วมเชื้อสาย หรือคำยืม มาพิจารณา โดยนำพยางค์ที่สองของคำเหล่านี้มาพิจารณาว่าเป็นคำพยางค์เดียวที่มีความหมายในภาษาไทยหรือไม่ เหตุผลที่เน้นพิจารณาที่พยางค์ที่สองนั้นเนื่องจากความหมายหลักของคำเหล่านี้จะอยู่ที่พยางค์ที่สองทุกคำ จากนั้นนำคำพยางค์เดียวเหล่านั้น ไปค้นเทียบกับคำพยางค์เดียวที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงในภาษาอื่น หากไม่พบว่าคำพยางค์เดียวนั้นเป็นคำยืม แต่เป็นคำพยางค์เดียวที่มีความหมายในภาษาไทย ก็น่าจะสันนิษฐานได้ว่า เป็นการสร้างขึ้นใหม่จากคำพยางค์เดียวในภาษาไทย จากนั้นนำหลักการแผลงคำในภาษาไทยที่ได้มีผู้ศึกษาไว้มา ตรวจสอบ ถ้าตรงตามหลัก ก็น่าจะสันนิษฐานได้ว่าเป็นคำสร้างใหม่ในภาษาไทย กลาง งานที่กล่าวถึงการสร้างคำในภาษาไทยได้แก่ งานของพจนี ศิริอักษรสาสน์ (2536: 72) ที่กล่าวว่า คำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลางมี 3 วิธี คือ

- 1) สร้างโดยเปลี่ยนเสียงพยางค์หน้าที่เป็นเสียงอื่นให้เป็น /kra-, ka-/ ทำให้เกิดคำใหม่ที่เรียกว่าคำเปลี่ยนเสียง
- 2) สร้างโดยเติม <กระ-, กะ-> หน้าคำพยางค์เดียว ทำให้กลายเป็นคำพยางค์สองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย <กระ-, กะ->
- 3) สร้างโดยซ้ำพยางค์ <กระ-, กะ-> และซ้ำบางส่วนที่เหลือทำให้เกิดคำใหม่ที่มีพยางค์หน้าเป็น <กระ-, กะ-> และมีพยางค์หลังซ้ำเสียงบางส่วนของคำเดิม ทำให้เกิดคำใหม่ที่เรียกว่า คำซ้ำบางส่วน

นอกจากนี้ ยังมีงานของชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต (2541: 129) ที่กล่าวถึงคำอัปภาสว่า อัปภาส หมายถึง คำซ้ำชนิดหนึ่งโดยใช้พยัญชนะหรือเสียงพยัญชนะตัวหน้าซ้ำเข้าไปข้างหน้าคำ เช่น ริกๆ เป็น ระริก ยิบๆ เป็น ยะยิบ เป็นต้น คำพวกนี้ไม่มีความหมายแปลกไปกว่าเดิม แต่จะให้ความไพเราะของเสียงคำเป็นจังหวะๆ หนักเบา

ในกรณีที่พยางค์หลังเป็นคำ พยางค์เดียวที่ยืมมาจากภาษาอื่น ก็ต้องพิจารณาพยางค์หน้า ว่าในคำสองพยางค์ภาษานั้นๆ มีวิธีการสร้างคำด้วยวิธีนั้นหรือไม่ เช่น ละลิบ ก็ต้องดูว่าในภาษาเขมรมีการสร้างคำด้วยการเติม prefix ล/ละ หรือไม่ ถ้าไม่มี ก็สรุปได้ว่า ไทยรับคำยืมพยางค์เดียวมาแผลงให้เป็นสองพยางค์ด้วยหลักการแผลงคำของไทย

กรณีของคำว่า ละลิบ เมื่อตรวจสอบกับพจนานุกรม รายการศัพท์ และหนังสือที่เกี่ยวกับภาษาตระกูลไทแล้ว พบว่าไม่ปรากฏใช้ในภาษาตระกูลไทเลย ก็จะต้องมาตรวจสอบต่อไปว่าเป็นคำยืมหรือไม่ เมื่อตรวจสอบกับพจนานุกรมและหนังสือที่เกี่ยวกับภาษาตระกูลอื่นๆ แล้ว พบว่า ไม่ปรากฏคำว่า ละลิบ ใช้ในภาษาอื่นๆ เลย ก็แสดงให้เห็นว่า คำว่า ละลิบ น่าจะเป็นคำที่มีใช้เฉพาะในภาษาไทยกลาง

ต่อจากนั้นนำหลักการสร้าง คำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลางมาพิจารณา และพบว่า คำว่า ละลิบ มีการสร้างคำตรงตามหลักการสร้างคำในภาษาไทย นั่นคือ มีการสร้างคำแบบอัพภาส กล่าวคือ ช้ำคำหน้าว่า ลิบลิบ แล้วกร่อนพยางค์เป็น ละลิบ

ดังนั้น จากขั้นตอนการวิเคราะห์และตัดสินที่มาของคำดังกล่าวแล้วข้างต้น ทำให้เห็นว่า คำว่า ละลิบ เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง โดยวิธีการอัพภาสนั่นเอง

3.2 ภาพรวมที่มาของพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

จากข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ศึกษาพบว่า พยางค์แรกของคำที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมีดังต่อไปนี้คือ กะ ก /ka/, กระ /kra/, คะ ค /kha/, คระ /khra/, จะ จ /ca/, ฉะ ฉ /cha/, ชะ ช /cha/, ญะ ญ /ya/, ตะ ต /ta/, ตระ /tra/, ถะ, ถ /tha/, ทะ ท /tha/, ฐะ ฐ /tha/, นะ น, /n/ บะ /ba/, ปะ ป /pa/, ประ /pra/, ผะ ผ /pha/, พะ พ /pha/, พระ /pra/, มะ /ma/, ยะ ย /ya/, ะ ร /ra/, ละ ล /la/, สะ ส /sa/, ศะ ศ /sa/, อะ /?a/ เสียงที่มีมากที่สุดเรียงตามลำดับได้แก่ กะ ก /ka/ กระ /kra/, ปะ ป /pa/ ประ /pra/, ตะ ต /ta/ ตระ /tra/, สะ ส /sa/, มะ /ma/ ส่วนเสียงอื่นๆ มีจำนวนน้อย ดังนั้นในการนำเสนอที่มา ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอเป็น 6 หัวข้อ ดังต่อไปนี้คือ 1) ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กะ ก /ka/ กระ /kra/ 2) ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ปะ ป /pa/ ประ /pra/ 3) ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ตะ ต /ta/ ตระ /tra/ 4) ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย สะ ส /sa/ 5) ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย มะ /ma/ และ 6) ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ

3.2.1 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กะ ก /ka?¹/ กระ /kra?¹/

3.2.1.1 มาจากคำในภาษาตระกูลไท

3.2.1.1.1 คำประสมในภาษาตระกูลไทที่พยางค์แรกได้แก่ นก /nok³/ จะมีการแทรกเสียง กะ /-ka-/ ระหว่างพยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สอง และอาจจะแทรกเสียง /r/ ด้วยหรือไม่ก็ได้ จากนั้นจึงเกิดการสูญพยางค์แรก ดังตัวอย่าง

นกจอก /nok³.kə.cɔk¹/ > กะจอก /ka?¹.cɔk¹/
กระจอก /kra?¹.cɔk¹/

นกยาง /nok³.kə.yaŋ⁰/ > กะยาง /ka?¹.yaŋ⁰/
กระยาง /kra?¹.yaŋ⁰/

3.2.1.1.2 คำพยางค์เดียวในภาษาตระกูลไท อาจเกิดการเทียบแบบ โดยการเติม กะ /ka?¹/ หรือ กระจะ /kra?¹/ เข้าไปหน้าคำเดิม ทำให้คำพยางค์เดียว กลายเป็นคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย /กะ /ka?¹/ หรือ กระจะ /kra?¹/ ในภาษาไทย ดัง ตัวอย่าง

ดั่ง /doŋ ² /	>	กะดั่ง /ka? ¹ .doŋ ² /
		กระจะดั่ง /kra? ¹ .doŋ ² /
ทบ /thop ³ /	>	กระจะทบ /kra? ¹ .thop ³ /
ดอง /dooŋ ⁰ /	>	กระจะดอง /kra? ¹ .dooŋ ⁰ /

3.2.1.2 มาจากคำยืมในภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษา มลายู ภาษาชวา และภาษาอังกฤษ

3.2.1.1 กะ กระจะ /ka?¹/ /kra?¹/ ที่มาจากภาษาเขมร มีที่มาหลาย แบบดังนี้

1) มาจากคำในภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย กุร คุร เมื่อยืมมาใช้ ในภาษาไทย อาจมีการตัดเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่สองออกหรือไม่ก็ได้ จากนั้นจึงเปลี่ยนสระ จากเสียงสระ ออ /a/ และสระโอ /o/ เป็นเสียงสระ อะ /a/ ดังตัวอย่าง

กุรเบา /krabav/	>	กระจะเบา /kra? ¹ .baw ⁰ /
กุรเบียด /krabiet/	>	กระจะเบียด /kra? ¹ .biat ¹ /
กุรพุ่ม /krapum/	>	กระจะพุ่ม /kra? ¹ .phum ² /
คุรวี /kravii/	>	กระจะวี /kra? ¹ .wii ⁰ /

2) มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมร เช่น กุบ ขุจ ขน ขุท ขุม ซึ่งภาษาไทยไม่มี เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรกเสียง อะ /a/ และ อาจจะมีการแทรกเสียง /r/ และเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งด้วย ทำให้คำนี้กลายเป็น คำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

ขุทม /ktuom/	>	กระจะท่อม /kra? ¹ .thuom ² /
กุบก /kbaak/	>	กระจะบอ /kra? ¹ .book ¹ /
ขุมาน /kman/	>	กระจะมัน /kra? ¹ .man ⁰ /

3) มาจากคำในภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย -ง an /ʔaŋ/ /ʔoŋ/ , -ญ añ /ʔaŋ/ /ʔoŋ/, -ณ an/ -น an /ʔaŋ/ /ʔoŋ/ -ม /ʔam/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะ กร่อนเป็นเสียง กะ บางกรณีเมื่อกร่อนแล้วก็อาจจะมีการแทรกเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ เข้า ไปด้วยก็ได้ ดังตัวอย่าง

กณเฑียด /kandiet/	>	กระจะเตียด /kra? ¹ .diat ¹ /
-------------------	---	--

กณโฏล /kandaol/ > กระโดน /kraʔ¹.doon⁰/

4) มาจากคำพยางค์เดียวในภาษาเขมร เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยก็อาจจะอาศัยการเทียบแบบ (analogy) โดยเติมพยางค์หน้าที่เป็น C(r)a เข้าไป ดังตัวอย่าง

จาบ /caab/ > กระจาบ /kraʔ¹.caap¹/
 ตูบ /toop/ > กระตูบ /kraʔ¹.tuup¹/
 ทุง /tun/ > กระทุง /kraʔ¹.thun⁰/

3.2.1.2 กะ /kaʔ¹/ ที่มาจากภาษามอญ มีที่มา 2 แบบ ดังนี้

1) มาจากคำสองพยางค์ในภาษามอญที่ขึ้นต้นด้วย /kin-/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะกร่อนพยางค์แรกเป็นเสียง กะ /ka/ และอาจจะแทรกเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ ด้วย ดังตัวอย่าง

กินทำ > กะทำ
 กระทำ

2) มาจากการเติมพยางค์ /ka/ หน้าคำเดิมที่เป็นคำพยางค์เดียวในภาษามอญ ดังตัวอย่าง

ชู /cu/ > กะจู้ /kaʔ¹.cuu²/

3.2.1.3 กะ กระ /kaʔ¹/ /kraʔ¹/ ที่มาจากภาษามลายู มีที่มาหลายแบบดังนี้

1) มาจากคำภาษามลายูที่พยางค์แรกขึ้นต้นด้วยคำว่า ka อยู่แล้ว เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยอาจจะแทรกเสียง /r/ เข้าไปด้วย ดังตัวอย่าง

kapak > กะปะ /kaʔ¹.paʔ¹/
 kari > กระหรี /kaʔ¹.rii¹/
 karang > กระรัง /kaʔ¹.ran⁰/
 kajang > กระแซง /kraʔ¹.cheɛŋ⁰/

2) มาจากการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นและสระในพยางค์แรกของคำภาษามลายู ได้แก่เสียง u mé ga gé ké มาเป็นเสียง กะ /ka/ ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

upek > กะเปะ /kaʔ¹.peʔ²/
 mé dang > กะทัง /kaʔ¹.than⁰/

gambir	>	กะเม็ย /kaʔ ¹ .mia ⁰ /
kajang	>	กระแซง /kraʔ ¹ .cheɛŋ ⁰ /
kéchi, kéchi	>	กระจิด /kraʔ ¹ .cit ¹ /
kébal	>	กระพัน /kraʔ ¹ .phan ⁰ /
képing	>	กะบั้ง /kaʔ ¹ .biŋ ² /
gasang	>	กระสัน /kraʔ ¹ .san ⁴ /

3.2.1.3 มาจากคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลาง

3.2.1.3.1 คำประสมในภาษาไทยกลางที่พยางค์แรกได้แก่ ขา ก

คั้น จะกร่อนเสียงเป็นเสียง กะ /ka/ กระ /kra/ ดังตัวอย่าง

ขาน้อง /khaa ⁴ .nɔɔŋ ² /	>	กระหน้อง /kraʔ ¹ .nɔɔŋ ¹ /
คันทวย /khan ⁰ .thuay ⁰ /	>	กระทวย /kraʔ ¹ .thuay ⁰ /
ขาหยั่ง /khaa ⁴ .yaŋ ¹ /	>	กระยาง /kraʔ ¹ .yaaŋ ⁰ /
กาแล /kaa ⁰ .lɛɛ ⁰ /	>	กะแล /kaʔ ¹ .lɛɛ ⁰ /

3.2.1.3.2 คำซ้ำสองพยางค์ในภาษาไทยมีการกร่อนเสียงทำให้พยางค์

หน้าเป็น กะ /ka/ บางกรณีอาจจะเพิ่มเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ เป็น กระ /kra/ ดังตัวอย่าง

เกาะเกาะ /kwʔ ¹ .kwʔ ¹ /	>	กะเกาะ /kwʔ ¹ .kwʔ ¹ /
กรุ่นกรุ่น /krun ¹ .krun ¹ /	>	กระกรุ่น /kraʔ ¹ .krun ¹ /

3.2.1.3.3 การเพิ่ม กระ /kra/ หน้าคำพยางค์เดียว ทำให้กลายเป็น

คำสองพยางค์ ดังตัวอย่าง

กวาด /kuat ¹ /	>	กระกวาด /kraʔ ¹ .kuat ¹ /
กรี๊ด /kriit ³ /	>	กระกรี๊ด /kraʔ ¹ .kriit ³ /

3.2.1.3.4 การแทรกเสียง /-kra-/ , /-ka-/ ระหว่างคำสองพยางค์ และ

ตัดเสียงพยางค์แรก ดังตัวอย่าง

ผักสับ /phak ¹ .saap ¹ /	>	กระสับ /kraʔ ¹ .saap ¹ /
ลูกพรวน /luk ² .phuan ⁰ /	>	กระพรวน /kraʔ ¹ .phuan ⁰ /

3.2.1.3.5 การแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ดังตัวอย่าง

กลาย /klaay⁰/ > กระจาย /kraʔ¹.laay⁰/
 กลัด /klat¹/ > กระจาย /kraʔ¹.lat¹/

3.2.2 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ตะ /taʔ¹/ ตระ /traʔ¹/

3.2.2.1 มาจากคำในภาษาตระกูลไท

3.2.2.1.1 คำประสมในภาษาตระกูลไทที่พยางค์แรกได้แก่ ตัน /ton²/, ตัว /tua⁰/, ตา /taa⁰/ กร่อนเสียงกลายเป็น ตะ /taʔ¹/ ดังตัวอย่าง

ตัน

ตันไคร /ton².khray⁰/ > ตะไคร้ /taʔ¹.khray³/

ตัว

ตัวเข้ /tua⁰.khee²/ > ตะเข้ /taʔ¹.khee²/

ตา

ตาปู /taa⁰.puu⁰/ > ตะปู /taʔ¹.puu⁰/

3.2.2.2 มาจากคำมาจากคำยืมในภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษาชวา และภาษาจีน ดังนี้

3.2.2.2.1 ตะ /taʔ¹/ ที่มาจากภาษาเขมร มีดังนี้

1) มาจากคำในภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย ตฺร /tr/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยอาจมีการตัดเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่สองทิ้งหรือไม่ก็ได้ แล้วเปลี่ยนสระ ออ /a/ เป็นสระ อะ /a/ ดังตัวอย่าง

ตฺรกอง /trakaan/ > ตระกอง /traʔ¹.kooŋ⁰/

ตะกอง /taʔ¹.kooŋ⁰/

ตฺรกาล /trakaal/ > ตระกาล /traʔ¹.kaan⁰/

ตฺรแบง /trabaen/ > ตะแบง //taʔ¹.beŋ⁰/

2) มาจากคำภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย ตง /tan/ ฏง /dan/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะมีการกร่อนเสียงพยัญชนะท้ายและเปลี่ยนเสียงสระเป็นเสียง /ta/ ดังตัวอย่าง

ตงโก /tan kao/ > ตะโก /taʔ¹.koo⁰/

3.2.2.2.2 ตะ /taʔ¹/ ที่มาจากภาษามอญ มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษามอญ เช่น ตุน ตูล ซึ่งภาษาไทยไม่มี เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรกเสียง

อะ /a/ และอาจจะมีการแทรกเสียง /r/ และเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งด้วย ทำให้คำนี้กลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

ตุนาว /tɲao/ > ตะนาว /ta¹.naaw⁰/
 ตุล /tla/ > ตละ /ta¹.la³/

3.2.2.2.3 ตะ /ta¹/ ที่มาจากภาษาชวา มาจากคำในภาษาชวาที่ขึ้นต้นด้วย té เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะเปลี่ยนเสียงสระเป็น ตะ /ta³/ ดังตัวอย่าง

télang > ตลิ่ง /ta¹.luŋ⁰/

3.2.2.2.4 ตะ /ta¹/ ที่มาจากภาษาอื่นๆ เช่นภาษาจีน มาจากคำในภาษาจีนที่ขึ้นต้นด้วย tí²⁴ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นหรือเสียงสระในภาษาเดิมเป็น ตะ /ta³/ ในคำภาษาไทย ดังตัวอย่าง

/tí²⁴ dliw²⁴/ > ตะหลิว /ta¹.liw⁴/

3.2.2.3 มาจากคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลาง

คำซ้ำสองพยางค์ในภาษาไทยมีการกร่อนเสียงทำให้พยางค์หน้าเป็นตระ /tra¹/ หรือ ตะ /ta¹/ ดังตัวอย่าง

แตร์นแตร์น /trɛn².trɛn²/ > ตระแตร์น /tra¹.trɛn²/
 ตะแตร์น /ta¹.trɛn²/

3.2.3 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ปะ /pa¹/ ประ /pra¹/

3.2.3.1 มาจากคำในภาษาตระกูลไท คำประสมในภาษาตระกูลไทที่พยางค์แรกได้แก่คำว่า ปาก /paak¹/ จะกร่อนเสียงกลายเป็น ปะ /pa¹/ และอาจจะแทรกเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ ด้วยก็ได้ ดังตัวอย่าง

ปากตุ /paak¹.tuu⁰/ > ปะตุ /pa¹.tuu⁰/
 ประตุ /pra¹.tuu⁰/

3.2.3.2 มาจากคำยืมในภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ และภาษามลายู ดังนี้

3.2.3.2.1 ปะ /pa¹/ ประ /pra¹/ ที่มาจากภาษาเขมร มาจากคำภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย ปฺร พฺร เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยอาจมีการตัดเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สองหรือไม่ก็ได้ แล้วเปลี่ยนเสียงสระจาก /ɑ/ หรือ /ɔ/ เป็นเสียง อะ /a/ ดังตัวอย่าง

ปรโลม /prɔlaom/ > ประโลม /praʔ¹.loom⁰/
 พรฮาม /prɔhiem/ > ประฮาม /praʔ¹.haam⁰/

3.2.3.2.2 ปะ /paʔ¹/ ประ /praʔ¹/ ที่มาจากภาษามอญ มาจากคำเดิมที่ขึ้นต้นด้วย ปะ /pa/ อยู่แล้ว เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยอาจมีการเติมเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ ด้วยก็ได้ ดังตัวอย่าง

ปกุน /pakun/ > ประคุณ /praʔ¹.khun⁰/

3.2.3.2.3 ปะ /paʔ¹/ ประ /praʔ¹/ ที่มาจากภาษามลายูมีดังนี้
 1) มาจากคำเดิมในภาษามลายูที่ขึ้นต้นด้วย ปะ /pa/ อยู่แล้ว เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยอาจมีการเติมเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ ด้วยก็ได้ ดังตัวอย่าง

pasak > ประสัก /praʔ¹.sak¹/

2) มาจากคำในภาษามลายูที่ขึ้นต้นด้วย ปัน /pan/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะกร่อนเป็นเสียง ปะ ดังตัวอย่าง

pandan > ปะหนัน /paʔ¹.nan⁴/

3) มาจากคำในภาษามลายูที่ขึ้นต้นด้วย pé เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยมีการเปลี่ยนเสียงสระจาก /é/ เป็น /a/ และอาจจะมีการแทรกเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ ด้วย ดังตัวอย่าง

pétas > ประทัด /praʔ¹.that³/

3.2.3.3 มาจากคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลาง

3.2.3.3.1 คำซ้ำสองพยางค์ในภาษาไทยมีการกร่อนเสียงทำให้พยางค์หน้าเป็น ปะ /paʔ¹/ ดังตัวอย่าง

แปร้นแปร้น /preɛn².preɛn²/ > ประแปร้น /praʔ¹.preɛn²/

3.2.3.3.2 การแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำในคำพยางค์เดียว ทำให้กลายเป็นคำสองพยางค์ ดังตัวอย่าง

ปลาย /plaay⁰/ > ประลาย /praʔ¹.laay⁰/

3.2.4 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย สะ /saʔ¹/

3.2.4.1 มาจากคำในภาษาตระกูลไท คำประสมในภาษาตระกูลไทที่พยางค์แรกได้แก่ สาว /saaw⁴/ สาย /saay⁴/ จะกร่อนเสียงพยัญชนะท้ายกลายเป็น สะ /saʔ¹/ ดังตัวอย่าง

สาว

สาวไก้ /saaw⁴.phay³/ > สะไก้ /saʔ¹.phay³/

สาย

สายคือ /saay⁴.duw⁰/ > สะคือ /sa?¹.duw⁰/

3.2.4.2 มาจากคำยืมในภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ และภาษาอังกฤษ ดังนี้

3.2.4.2.1 สะ /sa?¹/ ที่มาจากภาษาเขมร มีหลายแบบดังนี้

1) มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมรที่เสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งเป็นเสียง /s/ เช่น สล ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นควบที่ไม่มีในภาษาไทย เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรกเสียง อะ /a/ และอาจจะมีการแทรกเสียง /r/ ทำให้คำนี้กลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

สลิ่ง > สลิ่ง
 สลา > สลา

2) มาจากมาจากคำในภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย สจ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะกร่อนเป็นเสียง สะ ดังตัวอย่าง

สจแก > สะแก

3.2.4.2.2 สะ /sa?¹/ ที่มาจากภาษามอญ มีดังนี้

1) มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษามอญที่เสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งเป็นเสียง /s/ เช่น สุม สว ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นควบที่ไม่มีในภาษาไทย เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรกเสียง อะ /a/ และอาจจะมีการแทรกเสียง /r/ ทำให้คำนี้กลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

สมิง /hmoing/ > สมิง /sa?¹.miŋ⁴/
 สวา /swā / > สวะ /sa?¹.wa?¹/

3.2.4.2.3 สะ /sa?¹/ ที่มาจากภาษาอังกฤษ มีดังนี้

1) มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาอังกฤษที่เสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งเป็นเสียง /s/ เช่น สล สม สว ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นควบที่ไม่มีในภาษาไทย เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรกเสียง อะ /a/ และอาจจะมีการแทรกเสียง /r/ ทำให้คำนี้กลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

slang /slæŋ/ > สแลง /sa?¹.lɛŋ⁰/
 ski /ski:/ > สกี /sa?¹.kii⁰/
 stew /stu:/ > สตู /sa?¹.tuu⁰/

2) มาจากคำในภาษาอังกฤษที่ขึ้นต้นด้วย /sæ/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะเปลี่ยนเสียงสระเป็น สะ /saʔ¹/ ดังตัวอย่าง

salad /s/sæləd/ > สลัด /saʔ¹.lat¹/

3.2.4.3 มาจากคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลาง

3.2.4.3.1 คำซ้ำสองพยางค์ในภาษาไทยมีการกร่อนเสียงทำให้พยางค์หน้าเป็น สะ /sa/ ดังตัวอย่าง

สวยสวย /suay⁴.suay⁴/ > สะสวย /saʔ¹.suay⁴/

3.2.5 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย มะ /maʔ³/

3.2.5.1 มาจากคำในภาษาตระกูลไท

3.2.5.1.1 คำประสมในภาษาตระกูลไทที่พยางค์แรกได้แก่ หมาก /maak¹/, เมื่อ /mua²/, มือ /muu³/ กร่อนเสียงพยัญชนะท้ายและเปลี่ยนเสียงสระกลายเป็น มะ /maʔ³/ ดังตัวอย่าง

หมาก

หมากม่วง > มะม่วง

หมากพร้าว > มะพร้าว

เมื่อ

เมื่อฮือ > มะริน

มือ

มือฮือ > มะริน

3.2.5.1.2 คำในภาษาตระกูลไทที่มีเสียงพยัญชนะต้นควบ มล /ml-/ ซึ่งภาษาไทยกลางไม่มี จะแทรกเสียงสระ /a/ เข้าไประหว่างเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งและพยัญชนะต้นเสียงที่สอง ทำให้กลายเป็นคำสองพยางค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

mlək⁶, mlət⁶ > เมล็ด

แมลบ > แมลบ

3.2.5.2 มาจากคำยืมในภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามลายู ภาษาชวา และภาษามอญ ดังนี้

3.2.5.2.1 มะ /maʔ³/ ที่มาจากภาษาเขมร มีดังนี้

1) มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบ มส /ms/ มร /mr/ ซึ่งภาษาไทยไม่มี เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจึงแทรกเสียงสระ อะ /a/ เข้าไป ทำให้กลายเป็นคำสองพยางค์ ดังตัวอย่าง

มฺสาญ	>	มะเส็ง /ma ³ .seŋ ⁴ /
มฺริญ	>	มะเร็ง /ma ³ .reŋ ⁰ /
มฺระ	>	มะระ /ma ³ .ra ³ /

3.2.5.2.2 มะ /ma³/ ที่มาจากภาษาชวา มลายู มาจากคำสองพยางค์ที่พยางค์แรกขึ้นต้นด้วย ma อยู่แล้ว ดังตัวอย่าง

matab	>	มะตาด /ma ³ .taat ¹ /
malam	>	มะล่ำ /ma ³ .lam ⁰ /

3.2.5.2.3 มะ /ma³/ ที่มาจากภาษามอญ เป็นคำพยางค์เดียวที่เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะเติม มะ /ma³/ เข้าไปหน้าคำเดิม ทำให้คำพยางค์เดียวในภาษาเดิมกลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

กฺุวิต /kw&t/	>	มะขวิด /ma ³ .khwit ¹ /
---------------	---	---

3.2.5.3 มาจากคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลาง

คำซ้ำสองพยางค์ในภาษาไทยมีการกร่อนเสียงทำให้พยางค์หน้าเป็น มะ /ma³/ ดังตัวอย่าง

เมื่อยเมื่อย /mway ² . mway ² /	>	มะเมื่อย /ma ³ . mway ² /
	>	มะเหมื่อย /ma ³ . mway ¹ /

3.2.6 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่น ๆ

3.2.6.1 มาจากคำยืมในภาษาต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

3.2.6.1.1 คำยืมภาษาเขมร

1) มาจากคำในภาษาเขมรที่ขึ้นต้นด้วย C(r)- เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทย อาจมีการตัดเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่สองออกหรือไม่ก็ได้ จากนั้นจึงเปลี่ยนสระจากเสียงสระ ออ /a/ /o/ เป็นเสียงสระ อะ /a/ ดังตัวอย่าง

พฺรลប់ /prɔlɔp/	>	พระลบ /phra ³ .lop ³ /
-----------------	---	--

2) มาจากเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมร เช่น จฺน จท จฺท จฺน จฺบ จฺน ญน ญน เป็นต้น ซึ่งภาษาไทยไม่มี เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรก

เสียง อะ /a/ และอาจจะมีการแทรกเสียง /r/ และเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งด้วย ทำให้คำนี้กลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

จทิง, จุทิง	>	จทิง /caʔ ¹ .thuŋ ⁰ /
ฉนวน /cnuən/	>	ฉนวน /chaʔ ¹ .nuan ⁴ /
ฉบง, ฉบบาง	>	ฉบบัง /chaʔ ¹ .baŋ ³ /
ชนะ	>	ชนะ /chaʔ ³ .naʔ ³ /
ถนม /tñaam/	>	ถนม /thaʔ ¹ .nɔɔm ⁴ /

3.2.6.1.2 คำยืมภาษามอญ

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ ที่มาจากคำภาษามอญจะมีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นหรือสระในพยางค์แรกเมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย เช่น พยางค์ขึ้นต้นด้วยเสียง *chə cé* เปลี่ยนเป็นเสียง *ชะ* /chaʔ³/ พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียง *pə* เปลี่ยนเป็นเสียง *พะ* /phaʔ³/ ดังตัวอย่าง

ชพลู /chəpluʔ/	>	ชะพลู /chaʔ ³ .plu ⁰ /
ชลา /célé/	>	ชะล่า /chaʔ ³ .laa ² /
พยาป /pəyap/	>	พะยาป /phaʔ ³ .yaap ² /

3.2.6.1.3 คำยืมภาษามลายู

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ ที่มาจากคำภาษามลายู มาจากคำภาษามลายูที่พยางค์แรกขึ้นต้นด้วย *Ca* อยู่แล้ว เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยอาจจะแทรกเสียง /r/ เข้าไปด้วยหรือไม่ก็ได้ ดังตัวอย่าง

chaping	>	จะปั้ง /caʔ ¹ .piŋ ² /
changak	>	ชะงัก /chaʔ ¹ .ŋak ³ /
balai	>	พะไล /phaʔ ³ .lay ⁰ /

3.2.6.1.4 คำยืมภาษาชวา

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ ที่มาจากคำภาษาชวาจากคำภาษาชวาที่ขึ้นต้นด้วย *Ca* อยู่แล้ว ได้แก่ คำที่ขึ้นต้นด้วย *ra* และ *la* เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยจะใช้ว่า *ระ* /raʔ³/ *ละ* /laʔ³/ ดังตัวอย่าง

radén	>	ระเด่น /raʔ ³ .den ¹ /
rama	>	ระมา /raʔ ³ .maa ⁰ /
lari	>	ละรี /laʔ ³ .lii ⁰ /
lalat	>	ละลัด /laʔ ³ .lat ³ /

3.2.6.1.5 คำยืมภาษาอังกฤษ

1) คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ ในภาษาอังกฤษมาจากการกร่อนเสียงของพยางค์หน้า เช่น shel กร่อนเสียงพยัญชนะท้ายและเปลี่ยนเสียงสระเป็น ชะ /chaʔ³/ ตัวอย่าง

shellac /ʃəlæək/ > ชะแล็ก /chaʔ³.læk³/

2) คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงอื่นๆ ในภาษาอังกฤษมาจากการเปลี่ยนเสียงบางเสียง เช่นเสียงสระ ดังในตัวอย่างการเปลี่ยนเสียงจากสระ /æ/ เป็นเสียงสระ อะ /a/ ดังตัวอย่าง

atom /ætəm/ > อะตอม /ʔaʔ¹.təəm⁰/

3.2.6.2 มาจากคำสร้างใหม่ในภาษาไทยกลาง คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้น

ด้วยเสียงอื่นๆ นอกเหนือจาก กะ /kaʔ¹/ กระ /kraʔ¹/ ตะ taʔ¹/ ตระ /traʔ¹/ ปะ /paʔ¹/ ประ /praʔ¹/ สะ /saʔ¹/ มะ /maʔ³/ มีที่มาจากกร่อนเสียงของคำซ้ำสองพยางค์ หรือ การอัพทาส ดังตัวอย่าง

ฟัดฟัด /fat³.fat³/ > ฟะฟัด /faʔ³.fat³/
 ยันยัน /yan⁰.yan⁰/ > ยะยัน /yaʔ³.yan⁰/
 ลิปลิป /lip³.lip³/ > ละลิป /laʔ³.lip³/

3.3 ผลการวิเคราะห์คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a โดยเรียงลำดับตามที่มา

3.3.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษาตระกูลไท

ผู้วิจัยได้นำคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ไปเปรียบเทียบกับคำที่มีเสียงและความหมายคล้ายหรือใกล้เคียงกับคำในภาษาไทยอื่นๆ และภาษาไทยถิ่นในประเทศไทยเพื่อหาคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท จากการศึกษาพบว่า คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏในภาษาตระกูลไทอื่นๆ เช่น อห่ม ไทพวน ไทดำ ไทขาว ชาน ลื้อ นุง ลุงโจว และอุหมิง เป็นต้น รวมทั้งภาษาไทยถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ มีปรากฏใช้กระจายไปในภาษาไทยทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทกลุ่มเหนือ ภาษาไทกลุ่มกลาง และภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

คำที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็น คำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท มีจำนวนทั้งสิ้น 36 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามการปรากฏในภาษาตระกูลไทกลุ่มต่างๆ ได้แก่ คำที่พบในภาษาตระกูลไททุกกลุ่ม คำที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลาง คำที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มเหนือ และคำที่พบเฉพาะในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ดังนี้

3.3.1.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไททุกกลุ่ม

คำสันนิษฐานที่เป็นคำร่วมเชื้อสายและพบในภาษาไทยทุกกลุ่ม มีจำนวน 17 คำ ได้แก่ กระจ้อน กระจดง กระจุก กระจีบ กระจอบ กระจบุง กระจอก กระจไค เมล็ดแมลง มะรีน มะเขือ กระจทบ มะพร้าว ประตุ มะกอก และมะขาม ดังนี้

ตารางที่ 7 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจ้อน

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระจ้อน /kraʔ ¹ .cɔɔn ² / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิด Menetes berdmorei ในวงศ์ Sciuridae เป็นสัตว์จำพวกกระจอก ตัวสีน้ำตาล มีลายสีดำและน้ำตาลอ่อนตามยาวข้าง ๆ ตัว หางเป็นพวง ริงหากินตามพื้นดิน.	/จ้อน/ (อาหม. ปน: 2534) /sawn30/ (ซาน. FL: 1977) /กะจ้อน/ (พวน. ทพ: มปป.) /kacɔ:n/ (ลาว. AK: 1972) /chón/ (ไทดำ. FG: 1989) /cɔn ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กะจ้อน/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532)	/tu ¹ tɕan ⁴ / (นุง. WG: n.d.) /TU CHON/ (นุง. FS: 1924)	/toue ² choun ³ / (ย้อย. FL: 1977)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/cɔ:n ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /cɔn c ₂ / (ไทเนอ. WG: n.d.) /กระจ๊อน/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2544) /กระจ๊อน, จ๊อน/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2544) /กระจ๊อน/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2544) /จ๊อน/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2544)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระจ๊อน” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อาหม ชาน พวน ลาว ไทดำ ไทเนอ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นกลาง ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ญ่ง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา ย้อย

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า นอกจากใช้ในลักษณะคำโดดว่า “จ๊อน” แล้ว บางถิ่นจะใช้เป็นลักษณะคำประสม คือมีคำว่า “ตัว” นำหน้า กลายเป็น “ตัวจ๊อน” เช่นในภาษาญ่ง /tu¹ tɕan⁴/ และภาษาย้อย /tɔueu² tɕhon³/ ภาษาอาหมมีคำว่า /ตจอน/ หมายถึง “ฟังพอน” ทั้งนี้เนื่องจาก ฟังพอนและกระจ๊อน เป็นสัทร์ที่มีรูปร่างคล้ายกัน แต่ฟังพอนจะตัวใหญ่กว่าใน ดังนั้นภาษาอาหมจึงใช้ /ตจอน/ หมายถึงฟังพอนด้วย ในภาษาญ่ง TU CHON หมายถึง “กระรอก”

ตารางที่ 8 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจ่าง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระจ่าง /kraʔ ¹ .don ² / น. ภาชนะรูปแบน ขอบ กลม สำหรับมัดข้าว เป็น ต้น	/(kǎ)-don ⁵ / (ลื้อ. WG: n.d.(น้ำคำ)) /don ² / (ลื้อ. พท: 2525) /duŋ ³ / (ลื้อ. ปก: 2532) /lon ³ / (ไทดำ. พท: 2525) /don ³ / (ไทดำ. WG. n.d.) /duŋ ³ / (ไทขาว. WG: 1977) /กะตัง,ตัง/ (พวน. ทพ: มปป.) /kaʔ ³ -don ⁵ / (ผู้ไทย. วข: 2520) /kádòng/ (ลาว. AK: 1972) /don ⁹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /ตัง/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /don ⁴ /, /kadhan ⁵ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530)	/don ³ / (นุง. WG: n.d.) /duŋ/ (ลุงโจว. FL: 1977) /dɔŋ ²¹⁴ / (ลุงโจว. WG: n.d.) /don ³ / (ลุงมิง. WG: n.d.) /don ³ / (โลปิง. WG: n.d.)	/duŋ ³ / (จ้วง. WG: n.d.) /ndoengj/ (จ้วง. ปก: 2532)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/กระดั่ง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ดั่ง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระดั่ง, ดั่ง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระดั่ง, ดั่ง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระดั่ง” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ชาน ลื้อ ไทดำ ไทขาว พวน ผู้ไทย ลาว ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง ไทถิ่นใต้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา นุง ลุงโจว ลุงมิง ไทปิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษาจ้วง จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าคำว่า “กระดั่ง” ในภาษาลื้อ ผู้ไทย พวน และลาว ใช้เป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย /ka-/ คล้ายกับคำในภาษาไทยกลาง

ตารางที่ 9 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระดูก

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระดูก /kraʔ ¹ .duuk ² / น. โครงร่างกายมีลักษณะ แข็ง, ส่วนใดส่วนหนึ่งของ โครงร่างกาย	kra-duuk 22 DIL bone (Siamese. FL:1977: 42)	duk 55 DIS bone (Lungchow. FL: 1977: 42) /duk ⁶ /	nook 22 DIL bone ((ไป๋อ้าย. TH: 2008) Po-ai. FL: 1977: 42)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/ดูก,นูก/ (อาหม. ปน: 2534)	(นุง. WG: n.d.) /DÚC/	/do ¹ / (ย้อย. JE: 1908)
	/lu(ไป้อ้าย. TH: 2008) ² ,luk ² / (ซาน. FL: 1977)	(นุง. FS: 1924) /duk/D ₁ S (ลุงโจว. FL: 1977)	/dok ² / (ไย้. FL: n.d.) /nook/ (ไป้อ้าย. FL: 1977)
	/(ka)-duuk ² / (ลื้อ. WG: n.d. (น้ำคำ))	/duk ⁶ / (ลุงโจว. WG: n.d.)	/rɔok/ (แสก. FL: 1977)
	/duuk ² / (เมืองยอง)	/dok ⁵ / (ไลบิง. WG: n.d.)	/rɔok ⁶ / (แสก. WG: n.d.)
	/du:k ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525)	/nok ³ / (ลุงมิง. WG: n.d.)	/duk ³³ / (จ้วง. WG: n.d.)
	/dúk ⁹ / (ลื้อ. ปก: 2532)		/ndok/ (จ้วง. ปก: 2532)
	/dúk/ (ไทดำ. FG: 1989)		
	/ko: ¹ lu? ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525)		
	/du(ไป้อ้าย. TH: 2008) ² / (ไทขาว. WG: 1977)		
	/ดู/ (พวน. ทพ: มปป.)		
	/ká? ³ -d'u-? ⁵ / (ผู้ไทย. วข: 2520)		
	/kádú:k/ (ลาว. AK: 1972)		
	/kadu:k ¹ / (ลาว. AK: 1972)		

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /do:k ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระดุก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ดุก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระดุก, ขระดุก, ขะ ดุก, ดุก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระดุก, ดุก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระดุก” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อ่าหม โป้อ้าย ซาน ลื้อ ไทดำ ไทขาว พวน ผู้ไทยลาว ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา นุง ลุงโจว ไลมิง ลุงปิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา โป้อ่าน ย้อย ไ้ แสก จ้วง

ตารางที่ 10 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระบอก

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระบอก /kraʔ ¹ .bɔɔk ¹ / น. ไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อน, ของอื่น ๆ ที่มีรูปคล้ายคลึง เช่นนั้น เช่น กระบอกป็น กระบอกตา; ลักษณะนาม บอกสัณฐาน สำหรับใช้กับ ของกลมยาวแต่กลวง เช่น ข้าวหลาม ๓ กระบอก	/bɔ:k ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525) /kaʔ ³ -bɔɔk ³ / (ผู้ไทย. วข: 2520) /bɔ:k ¹ , bɔ:k ¹ nam ⁷ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กะบอก, โบอก/ /กระบอก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /บอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระบอก, บอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระบอก, กระบอก, บอกไม้, โบอกไม้/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)	/boc/ (ใต้. FL. 1977) /buok/ (ไท้. FL: 1977)	/mook/D ₂ L (โป้ฮ้าย. FL: 1977) /mbok/ (จ้วง. ปก: 2532)

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระบอก” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลื้อ ผู้ไทย ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ไต้ ไท้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษาโป้ฮ้าย จ้วง น่าสังเกตว่า ในภาษาไทยถิ่นเหนือ ใช้ว่า /mbok/ ซึ่งแสดงให้เห็นเสียงพยัญชนะต้นควบ /mb/ ซึ่งในภาษาไทยไม่มีเสียงนี้ปรากฏแล้ว

ตารางที่ 11 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระบุง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระบุง /kraʔ ¹ .bung ⁰ / น. ภาชนะสานที่บรรจุกลม สูง พื้นก้นเป็นสี่เหลี่ยม. กระบุงโกย (ปาก) ว. มากมาย เช่น มีข้าวของ เป็นกระบุงโกยถูกป่นตั้ง กระบุงโกย.	/บั้ง/ (อาหม. ปน: 2534) /bung ¹ / (ลื้อ. ปก: 2532) /bung ¹ / (ไทดำ. พท: 2525) /muŋ ² / (พ่าเก๋. บพ: 1989) /bung/ (พวน. ทพ: มปป.) /kaʔ ³ -bung/ (ผู้ไทย. วช: 2520) /bung/ (ไทยถิ่นอีสาน. มช: 2532) /กระบุง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /bung/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /bung, เบียด/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระบุง, กะbung, บุง, กะต้ำ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)	/bung/ (ใต้. FL. 1977)	/muŋ/ (ป้อฮ้าย. FL: 1977) /mbung/ (จ้วง. ปก: 2532)

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระบุง” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อามม ลื้อ ไทดำ ฟ่าเก พวน ผู้ไทย ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ใต้ ไป๋อ้าย ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา จ้วง

เห็นได้ว่า คำว่า กระบุง ที่พบในภาษาไทยทุกถิ่นน่าจะเป็น คำร่วมเชื้อสายเดียวกัน เนื่องจากปรากฏใช้ร่วมกันในภาษาตระกูลไทหลายถิ่นอย่างกว้างขวาง และปรากฏในภาษาตระกูลไททุกกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านเสียงปฏิกภาคแล้ว จะเห็นว่า เสียงพยัญชนะต้น /b/ ของคำว่า กระบุง ในภาษาไทยกลาง จะใช้เป็นเสียง /b/ หรือ /m/ ในภาษาไทอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบอันเป็นคุณสมบัติสำคัญของคำร่วมเชื้อสายในภาษา นอกจากนี้ ในภาษาจ้วง ซึ่งอยู่ในกลุ่มเหนือ ใช้น้ำเสียง /mbung/ แสดงให้เห็นเสียงพยัญชนะต้นควบ /mb/ ซึ่งในภาษาไทยกลางไม่ปรากฏแล้ว และยังแสดงให้เห็นว่า ในขณะที่ภาษาไทกลุ่มเหนือเก็บเสียงพยัญชนะต้น /mb/ และ /m/ ภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลางเลือกเก็บเสียง /b/ เช่นเดียวกับในคำว่า กระบอก ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าจะเห็นได้ว่าคำว่า กระบุง ในภาษาผู้ไทยใช้เป็นคำ 2 พยางค์ขึ้นต้นด้วย /ka-/ คล้ายกับคำในภาษาไทยกลาง

ตารางที่ 12 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระบอ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระรอก /kraʔ ¹ .rɔɔk ² /	/รอก/	/ɔ̃ok ⁵ /	/rok ⁵ /
น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	(อามม. ปน: 2534)	(นุง. WG: n.d.)	(ไย้. FL: n.d.)
ในวงศ์ Sciuridae มีฟัน	/(ka-)hɔɔk ⁵ /	/look ⁵ /	/rɔɔk ⁵ /
แทะ ส่วนใหญ่ตาโตและหู	(ลื้อ. WG: n.d.)	(ไลปิง. WG: n.d.)	(แสก. WG: n.d.)
ใหญ่ หางยาวเป็นพวง กิน	(น้ำคำ)	/lok ⁵ /	
ผลไม้ มีหลายสกุลและ	/hɔɔk ⁵ /	(ลุงมิง. WG: n.d.)	
หลายชนิด เช่น กระรอก	(เมืองยอง)		
หลากสี (<i>Callosciurus</i>	/hɔ:k ⁴ /		
<i>finlaysoni</i>) พญากระรอก	(ลื้อ. พท: 2525)		
ดำ (<i>Ratufa bicolor</i>).	/to: ¹ hɔʔ ⁴ /		
	(ไทดำ. พท: 2525)		

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/hoʔ ⁵ / (ไทดำ. WG. n.d.) /ho ⁴ / (ไทขาว. WG: 1977) /hauk ⁴ laiŋ ² / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /kaʔ ³ -coʔ ³ / (ผู้ไทย. วช: 2520) /ho:k ⁶ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /ro:k ⁶ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระรอก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /กระรอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระรอก, ฮอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระรอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระรอก” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อาหม ลื้อ ไทดำ ไทขาว ฟ่าเก ผู้ไทย ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ญิง ไลปิง ลุงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา ไย้ แสก

จะเห็นได้ว่ากระรอกและกระจ๊อนเป็นสัตว์ในวงศ์ Sciuridae เหมือนกัน บางถิ่นจึงเรียก กระรอก ว่า กระจ๊อน ก็มี

คำว่า กระรอก ที่พบในภาษาไทยทุกถิ่นน่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายเดียวกัน เนื่องจากปรากฏใช้ร่วมกันในภาษาตระกูลไทหลายถิ่นอย่างกว้างขวาง และปรากฏในภาษาตระกูลไททุกกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านเสียงปฏิกิริยาแล้ว จะเห็นว่า เสียงพยัญชนะต้น /r/ ของคำว่า กระรอก ในภาษาไทยกลาง จะใช้เป็นเสียง /r/ // หรือ /h/ ในภาษาไทยอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบอันเป็นคุณสมบัติสำคัญของคำร่วมเชื้อสายในภาษา

นอกจากใช้ในลักษณะคำโดดว่า “รอก” หรือ “ฮอก” แล้ว บางถิ่นจะใช้ในลักษณะคำประสม คือมีคำว่า “ตัว” นำหน้า เช่น /to:hoʔ⁴/ ในภาษาไทดำ และบางถิ่นก็ใช้เป็นคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย /ka-/ คล้ายกับคำในภาษาไทยกลาง เช่น /(ka-)hɔɔk⁵/ ในภาษาลื้อ และ /kaʔ³-cɔʔ³/ ในภาษาผู้ไทย ซึ่งทั้งสองภาษาก็จัดอยู่ในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้เช่นเดียวกับภาษาไทยกลาง

ตารางที่ 13 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระได

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระได /kraʔ ¹ .day ⁰ / น. สิ่งที่ทำเป็นขั้น ๆ สำหรับก้าวขึ้นลง, บันได ก็ว่า.	/khā-dāi/ (อาหม. FL: 1977) /ชะไต่/ (อาหม. ปน: 2534) /lǎi/ (ซาน. FL: 1977) /lai ¹ / (ซาน. FL: 1977) /kǎlai ⁶ /	/duei/ (ไท้. FL: 1977) /day/ (ญิง. FL: 1977) /lai/ (ญิง. WG: n.d.) /dai/ (ลุงโจว. FL: 1977)	/lai/ (ย้อย. FL: 1977) /bak ¹ lai ⁴ / (ย้อย. JE: 1908) /lai ¹ / (ไย้. FL: n.d.) /lai ¹ / (ไย้. FL: n.d.) /lai,lwai/

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ฟ้าแก่. บพ: 1989) /dǎi/ (ลื้อ. FL: 1977) /(ka ¹ -)dai ² / (ลื้อ. WG: n.d. (น้ำคำ)) /dai ⁴ / (เมืองยอง) /x+n ² day ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /lay ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525) /dai ¹ ,lai ¹ / (ไทดำ. WG. n.d.) /dǎi/ (ไทขาว. FL: 1977) /dai ¹ / (ไทขาว. WG: 1977) /khan ³ -day ¹ / (ผู้ไทย. วช: 2520) /káday, khân day/ (ลาว. AK: 1972) /khan ⁹ day ⁴ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /ซันไต,คันไต/ (ไทยถิ่นอีสาน. มช: 2532)	/dai ¹ / (ลุงโจว. WG: n.d.) /lai/ (นุง. WG: n.d.) /dai ² / (ไลปิง. WG: n.d.) /nai ⁴ / (ลุงมิง. WG: n.d.) /duei/ (ไต. FL. 1977)	(ไป๋อ้าย. FL: 1977) /ray/ (แสก. FL: 1977) /rai ¹ / (แสก. WG: n.d.) /dɔi ³¹ / (จ.)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/lu:k ⁶ daj ³ / “ขัน กะได” /hua ¹ daj ³ / “บันได” (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระได, บันได/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ได, หัวได/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /คันได, ขันได/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระได, บันได, คัน ได, ขันได/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระได” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อามม ชาน ฟาเก ลื้อ ไทดำ ไทขาว ผู้ไทย ลาว ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา โท่ หนุง ลุงโจว ไลมิง ลุงบิง ได้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา ย้อย ไข่ ไป้อ้าย แสก

จะเห็นได้ว่าคำ “กระได” ในไทกลุ่มกลางและไทกลุ่มเหนือเกือบทั้งหมด ยังใช้ เป็นคำพยางค์เดียว ยกเว้น ย้อย ที่ใช้เป็น /bak¹ lai⁴/ แต่ในไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้มีที่ใช้ เป็น 3 แบบ คือ 1. ใช้เป็นคำพยางค์เดียว 2. ใช้เป็นคำประสม 3. ใช้เป็นคำสองพยางค์ ในกลุ่มที่ใช้เป็นคำประสม จะมีคำลักษณะนาม เช่น ขัน ปัก มาหน้าคำ ได เช่น ไทลื้อใช้ว่า

/x+n² day⁷/ ไทถิ่นอีสานใช้ว่า /ขั้นไต, คั้นไต/ ส่วนในกลุ่มที่เป็นคำสองพยางค์ พยางค์หน้ามักเป็นเสียง /ka-, kha-/

ปราณี กุลละวณิชย์ (1992: 653) กล่าวว่า ในภาษาจ้วง คำว่า /bak/ แปลว่า “ขั้น” บันไตสี่ขั้นว่า /sej bak an daj/ ดังนั้นคำว่า /bak daj/ จึงอาจจะเป็น /bak-ka-daj/ ซึ่งในภาษาไทยใช้เป็น /kadaj/ ส่วนคำว่าบันไต /bandaj/ อาจะเกิดจากการรวมเสียง(contraction) ของ /bak/ กับ /an/ เป็น /ban/ จึงเป็น /bandaj/ ก็ได้

ตารางที่ 14 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า เมล็ด

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
เมล็ด /maʔ ³ .let ³ / น. ส่วนภายในของผลไม้ที่เพาะเป็นต้นขึ้นได้ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดมะปราง, เม็ด ก็ว่า.	a seed, grain, DS4, (ไทย. TH: 2008) met ⁴ , mä ⁴ let ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008) mit ⁴ ; (ไทดำ. TH: 2008) mit ⁵ ; (ซาน. TH: 2008) met ⁵ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) met ³ ; (ลื้อถิ่น เชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) met ⁵ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) met ⁶ /เมล็ด, เม็ด/ (ไทยถิ่นกลาง. ซบ.	(ลุงมิง. TH: 2008), (นุง. TH: 2008) mat ⁴	(Yay. TH: 2008) nat ¹ ; (แสก. TH: 2008) mlek ⁶ (less frequent mlet ⁶); (อุ้มมิง. TH: 2008) nat ⁶ ; (โป้อ้าย. TH: 2008) net ³

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2543) /เมล็ด, เล็ด, ลูกเล็ด/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /เม็ด, เม็ดไน, ไน/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /เม็ด, แก่น, ไน/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เมล็ด” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ชาน ไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ลุงมิง นุง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษาแสก อูมิง ไป้อ้าย

เห็นได้ว่า คำว่า เมล็ด ที่พบในภาษาไทยทุกถิ่นน่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสาย เดียวกัน เนื่องจากปรากฏใช้ร่วมกันในภาษาตระกูลไทหลายถิ่นอย่างกว้างขวาง และปรากฏใน ภาษาตระกูลไททุกกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านเสียงปฏิภาคแล้ว จะเห็นว่า เสียงพยัญชนะต้นของคำว่า เมล็ด /ma³.let³/ ในภาษาไทยกลาง จะใช้เป็นเสียง /m/ // /n/ และ /ml/ ในภาษาไทยอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันอย่างเป็นระบบอันเป็น คุณสมบัติสำคัญของคำร่วมเชื้อสายในภาษา นอกจากนี้ ในภาษาอูมิง ซึ่งอยู่ในกลุ่มเหนือ ใช้ ว่า /mlət⁶/ แสดงให้เห็นเสียงพยัญชนะต้นควบ /ml/ ซึ่งในภาษาไทยกลางไม่ปรากฏแล้ว และ ยังแสดงให้เห็นว่า ในขณะที่ภาษาไทกลุ่มเหนือเก็บเสียงพยัญชนะต้น ควบ /ml/ และเสียง พยัญชนะต้นเดี่ยว /n/ แต่ภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เลือกเก็บเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว /m/ และ // ส่วนภาษาไทกลุ่มกลางเลือกเก็บเฉพาะเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว /m/

นอกจากนี้ คำว่า เมล็ด ในภาษาไทยชาวยังใช้เป็นคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย /ma-/ คล้ายกับคำในภาษาไทยกลาง

ตารางที่ 15 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า แมลง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
แมลง /ma ³ .leɯŋ ⁰ / น. ชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสัน หลัง เมื่อร่างกาย เจริญเติบโตเต็มที่แบ่ง ออกเป็น ๓ ส่วน เห็นได้ ชัดเจน ได้แก่ ส่วนหัว ส่วนอก และส่วนท้อง มี ๖ ขา เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสัน หลังพวกเดียวที่มีปีก ซึ่ง อาจมี ๑ หรือ ๒ คู่ แต่อาจ พบพวกที่ไม่มีปีกก็ได้ เป็น สัตว์ที่มีมากชนิดที่สุดใน โลก มักเรียกสับสนกับคำ ว่า แมง.	insect, A4 (ไทย. TH: 2008) meɯŋ ¹ , mǎ ⁴ leɯŋ ¹ ; (ไทยว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008), (ชาน. TH: 2008) meŋ ⁴ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) meɯŋ ⁶ ; (ลื้อถิ่น เชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) meŋ ⁴ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) meɯŋ ¹ /แมลง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /แมลง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /แมลง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543)	(ไโลปิง. TH: 2008), (ลุงมิง. TH: 2008) meen ⁴ ; (นุง. TH: 2008) meŋ ⁴ ; (ลุงโจว. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008), (นิงมิง. TH: 2008) meen ⁴	(Yay. TH: 2008) neŋ ⁴ 'mosquito'; (แสก. TH: 2008) meɯŋ ⁴ ; (อูมิง. TH: 2008) neŋ ² ; (ไผ้อ้าย. TH: 2008) neeŋ ²

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/แมลง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ขบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แมลง” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทดำ ไทขาว ชาน ไทย ถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นใต้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ไลปิง ลุงมิง นิง ลุงโจว นิงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา แสก อุมิง ไป้อ้าย

ตารางที่ 16 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะริน

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
มะริน /ma ³ .ruuŋ ⁰ / น. วัดถัดจากวันพรุ่งนี้ไป วันหนึ่ง.	day after tomorrow, A4 (ไทย. TH: 2008) (mä ⁴) ruuŋ ¹ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008), (ชาน. TH: 2008) hu ⁴ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) huw ⁶ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) huw ⁴ ; (ไทยถิ่น เชียงใหม่. TH:	(ไลปิง. TH: 2008) ɬɯɯ ⁴ ; (ลุงมิง. TH: 2008) lɯw ⁴ ; (นุง. TH: 2008), (ลุงโจว. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008) luw ⁴ ; (นิงมิง. TH: 2008) lau ⁴	(Yay. TH: 2008) ruw ⁴ ; (แสก. TH: 2008) ruw ¹ (A?)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2008) huw ¹ /มะริน/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /แรกซื่อ, แรกวาซื่อ, ต่อรื่อ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /วันฮื่อ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /มื่อฮื่อ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มะริน” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ชานไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ไลปิง ลุงมิง นุง ลุงโจว นิงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก

ตารางที่ 17 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะเขือ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
มะเขือ /ma ³ .khuwa ⁴ / น. ชื่อไม้พุ่มหลายชนิด ในสกุล Solanum วงศ์	eggplant, A1 (ไทย. TH: 2008) (mǎ ⁴) khuwa ⁵ ; (ไท	(ไลปิง. TH: 2008) khɯr ¹ ; (ลุงมิง. TH: 2008) khuu ¹ ;	(Yay. TH: 2008) kwa ⁴ (A4); (แสก. TH: 2008) kee ³ (but

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
Solanaceae ที่ผลกินได้ คือ ชนิด S. melongena L. ผลกลม ๆ มีหลาย พันธุ์ เช่น มะเขือไข่เต่า มะเขือเจ้าพระยา มะเขือ ละโว้	ไทขาว. TH: 2008) khr ¹ ; (ไทดำ. TH: 2008) khwa ¹ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) (maak ²) khwa ¹ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) (maak ²) xrr ¹ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (baʔ ²) khwa ² ma-khia 24 A1 eggplant (Siamese. FL: 1977: 36) /มะเขือ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /เขือ, ลูกเขือ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /มะเขือ, มะเข็ย, บัก เขือ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /มะเขือ, บักเขือ, หมัก เขือ, บักเข็ย,	(นุง. TH: 2008) kww ⁴ (A4); (Ping siang. TH: 2008) khww ¹	khwa ¹ khwa ⁴ 'tomato', which syllable is cognate with 0524?); (โป้อ้าย. TH: 2008) kww ⁴ (A4) kii 55 A2 egg (โป้อ้าย. TH: 2008) lant (โป้อ้าย. TH: 2008) Po-ai. FL: 1977: 36)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	หมักเขีย/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มะเขือ” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ไทถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ไลปิง ลุงมิง นุง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก ไป้อ้าย

จะเห็นได้ว่า คำว่า มะเขือ ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นคำที่เกิดจากคำประสมระหว่างคำว่า หมาก และคำว่า เขือ จากนั้นก็เกิดการกร่อนเสียงพยางค์หน้าจากคำว่า หมาก /maak¹/ เป็น มะ /ma?³/

ตารางที่ 18 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระทบ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระทบ /kra? ¹ .thop ³ / ก. โตน, ฎกต๋อง, ปะทะ, พุดหรือทำให้กระเทือนไป ถึงผู้อื่นเช่น พุดกระทบเขา ตีวัวกระทบคราด, โนบท กลอนไหว้ว ทบ ก็มี เช่น ของจ้าวทบปะทะกัน. (ตะเลงฟ่าย), หรือว่า ประ ทบ ก็มี เช่น ประทบประ ทะอลวน. (ตะเลงฟ่าย).	to beat, pound, DS4, (ไทย. TH: 2008) thup ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008) tup ⁴ ; (ชาน. TH: 2008) thup ⁵ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) thup ³ ; (Muong Yong. TH: 2008) tup ⁵ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่.	(ไลปิง. TH: 2008) thop ⁵ ; (ลุงมิง. TH: 2008) top ⁴ ; (นุง. TH: 2008) tup ⁴ ; (Ping siang. TH: 2008) top ⁴ ; (นิงมิง. TH: 2008) tuup ⁵	(Yay. TH: 2008) tup ¹ ; (แสก. TH: 2008) thap ⁶ ; (อุมิง. TH: 2008) tup ⁶ ; (ไป้อ้าย. TH: 2008) tup ³

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	TH: 2008) tup ⁶ /กระทบ/ (ไทยถิ่นกลาง. ขบ. 2543) /หย้อ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ขบ. 2543) /กระทบ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ขบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระทบ” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ชาน ไทย ถิ่นหนองคาย ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไท กลุ่มกลาง พบในภาษา ไล่บิง ลุงมิง นุง นิงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก อูมิง ไป้อ้าย

ตารางที่ 19 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะพร้าว

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
มะพร้าว /maʔ ³ .phaaw ³ / น. ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Cocos nucifera</i> L. ในวงศ์ <i>Palmae</i> ผลใช้ทำน้ำมัน และปรุงอาหารต่าง ๆ.	coconut, C4 (ไทย. TH: 2008) (mǎ ⁴) (phraaw ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008) (maaʔ ²) paaw ⁶ ; (ไทยถิ่นหนองคาย.	(ลุงมิง. TH: 2008) pyaaw ⁵ ; (นุง. TH: 2008) phaaw ⁵ (B4 in CN languages)	(Yay. TH: 2008) paaw ⁵ (B4), piaw ⁴ (A4); (แสก. TH: 2008) phlaaw ⁶ (OG), phraaw ⁶ (YG)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	TH: 2008) (maak ²) phaaw ⁵ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) (maak ²) paaw ⁶ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (baɽ ²) paaw ⁶ /มะพร้าว/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /พร้าว/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /มะพร้าว, บักพร้าว, มะป้า/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /มะพร้าว, บักพร้าว, หมักพร้าว/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มะพร้าว” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ ไทย

ถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ลุงมิง นุง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก

จะเห็นได้ว่า คำว่า มะพร้าว ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นคำที่เกิดจากคำประสมระหว่างคำว่า หมาก และคำว่า พพร้าว จากนั้นก็เกิดการกร่อนเสียงพยางค์หน้าจากคำว่า หมาก /maak¹/ เป็น มะ /maʔ³/

ตารางที่ 20 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า ประตู

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
ประตู /praʔ ¹ .tuu ⁰ / น. ช่องทางเข้าออกของบ้านเรือนเป็นต้น มีบานเปิดปิดได้ เช่น ประตูบ้าน ประตูเมือง, ช่อง, ทาง, เช่น ไม่มีประตูส้ว	door, A2 (ไทย. TH: 2008) (pra ²) tuu ¹ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008), (ชาน. TH: 2008) tu ¹ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) (phak ¹) tuu ² ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) (pa-) tuu ¹ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (paʔ ²) tuu ² /ประตู/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ประตู, ตู, ปากตู/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543)	tuu ² ; (ลุงมิง. TH: 2008) tow ¹ ; (nung. TH: 2008), (ลุงโจว. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008) tuu ¹ ; (นิงมิง. TH: 2008) tow ¹	(Yay. TH: 2008) tu ¹ ; (แสก. TH: 2008) pak ⁴ tuu ¹ ; (อุ้มมิง. TH: 2008) taw ¹ ; (ไป้อ้าย. TH: 2008) tuu ¹

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/ประตุ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /ประตุ, ตู/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ประตุ” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ชานไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบ ในภาษา ไสยปิง ลุงมิง นุง ลุงโจว นิงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก มิง ไป้อ้าย

จะเห็นได้ว่า คำว่า ประตุ ในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นคำที่เกิดจากคำประสมระหว่างคำว่า ปาก และคำว่า ตู จากนั้นก็เกิดการกร่อนเสียงพยางค์หน้าจากคำว่า ปาก /paak¹/ เป็น ปะ /pa?³/

ตารางที่ 21 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะกอก

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
มะกอก /ma? ³ .kook ¹ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ชนิด <i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz ในวงศ์ Anacardiaceae ใบอ่อนมี รสเปรี้ยว ใช้เป็นผักดิบ ผล ขนาดลูกหมากดิบ เมื่อสุก มีรสเปรี้ยวเจือฝาด ใช้ปรุง	wild olive, DL2 (ไทย. TH: 2008) kook ² ; (ไทขาว. TH: 2008) koo? ² /มะกอก, มะกอกบ้าน, มะกอกป่า, มะสัง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ.	(ลุงมิง. TH: 2008) kook ² ; (นุง. TH: 2008) kok ² ; (นิงมิง. TH: 2008) kuuk ²	(Yay. TH: 2008) kok ² ; (แสก. TH: 2008) kook ⁶

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
อาหาร รากและเมล็ดใช้ทำ ยาได้, มะกอกบ้าน หรือ มะกอกป่า ก็เรียก.	2543) /มะกอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /มะกอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /มะกอก, บักกอก, หมักกอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มะกอก” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ลุงมิง ญิงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก

จะเห็นได้ว่า คำว่า มะกอก ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นคำที่เกิดจากคำประสมระหว่างคำว่า หมาก และคำว่า กอก จากนั้นก็เกิดการกร่อนเสียงพยางค์หน้าจากคำว่า หมาก /maak¹/ เป็น มะ /ma?³/

ตารางที่ 22 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มะขาม

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
มะขาม /ma? ³ .khaam ⁴ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ชนิด Tamarindus indica L. ในวงศ์ Leguminosae ฝักมีรสเปรี้ยว ใช้ปรุง	(ไทย. TH: 2008) khaam ⁵ 'tamarind'; (ไทขาว. TH: 2008) khaam ¹ ; (ไทดำ. TH: 2008)	(ไลปิง. TH: 2008) kaam ² ; (ลุงมิง. TH: 2008), (ญิง. TH: 2008), (Ping siang. TH:	(Yay. TH: 2008), (แสก. TH: 2008), (อูมิง. TH: 2008) kaam ¹ (‘orange’ and A2 in N

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
อาหารและทำยาได้	khaam ¹ 'tamarind'; (ชาน. TH: 2008) khaam ¹ 'white jujube'; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) khaam ¹ 'tamarind'; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) xaam ¹ 'tamarind' /มะขาม/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ส้มขาม/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /มะขาม, บักขาม/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /มะขาม, บักขาม, หมักขาม/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)	2008), (นิงมิง. TH: 2008) kaam ¹ ('orange' and A2 in CN languages)	languages)

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มะขาม” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 3 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไท ไทขาว ไทดำ ชาน ไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นใต้

ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ไลปิง ลุงมิง นุง นิงมิง ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก อูมิง

นอกจากคำที่พบในภาษาตระกูลไททุกกลุ่มแล้ว ยังมีคำอีกกลุ่มหนึ่งที่พบใน ภาษาเพียงกลุ่มเดียวหรือเพียงสองกลุ่มเท่านั้น ดังนี้

3.3.1.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษา ตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลาง มี 2 คำ ได้แก่ กระจอก และ แมลป ดังนี้

ตารางที่ 23 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจอก

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระจอก /kraʔ ¹ .cɔʋk ¹ / ชื่อนกขนาดเล็กในวงศ์ Passeridae ทั่วไป มี ๔ ชนิด ชนิดที่มีชุกชุมอาศัย ตามชายคาบ้านเรือน เรียก กระจอกบ้าน (Passer montanus) อีก ๓ ชนิด คือ กระจอกตาล (P. flaveolus) กระจอกป่าทอง เหลือง (P. rutilans) และ กระจอกใหญ่ (P. domesticus).	/nuk-chák ² / (อาหม. FL: 1977) /nok-sok/ (ซาน. FL: 1977) /nok-čək/ (ไทดำ. FL: 1977) /nok ⁴ cɔ:k ⁵ / (ไทดำ. พท: 2525) /nok ⁸ tsɔk ⁹ / (ไทดำ. WG. n.d.) /nòc chók/ (ไทดำ. FG: 1989) /nok ⁴ cɔʔ ⁸ / (ไทดำ. พท: 2525) /nok ⁴ cauk ¹ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /กะเจาะ/ (พวน. ทพ: มปป.) /nok ⁷ cɔ:k ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท:	TU NỘC CHÓC (นุง. FS: 1924) /čook/ (ลุงโจว. FL: 1977)	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2525) /นกจอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /co:k ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระจอก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /จอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /จอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระจอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระจอก” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 2 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อ่าหม ซาน ไทยดำ พ่าเก ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา หนุง ลุงโจว

จะเห็นได้ว่า คำว่า “นกจอก” เปลี่ยนเป็น “นกกระจอก” เนื่องจากมีการใส่ พยางค์ -กะ- ซึ่งเป็นพยางค์เชื่อม (linker-syllable) เข้าไปที่กลางคำ ทำให้กลายเป็น นก-กะ-จอก ต่อมา นก กร่อนหายไปเหลือเพียง กระจอก คำว่า “กระจอก” นี้พบว่าเกือบทุกถิ่น ใช้ว่า “นกจอก” ยกเว้นภาษาหนุงที่เพิ่มคำ “ตัว” ไปข้างหน้า นกเป็น /TU NỘC CHÓC/ และลุงโจวใช้ /čook/

ตารางที่ 24 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า แผลบ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
แผลบ /maɯ ³ .lɛɯp ¹ / ก. แผลบ	lightning, DL4 (ไทย. TH: 2008) lɛɯp ³ ; (ไทดำ. TH: 2008) mɛp ⁵ 'to stick out (the tongue)'; (ซาน. TH: 2008) maap ³ 'to blaze, flame; to glitter, glance as a ray of light'; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) lɛɯp ⁵ 'to stick out'; (ลื้อถิ่นเชียง รุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) mɛɯp ⁵ /แผลบ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /แผลบ, แลบ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /แมบ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /แมบ/	(ไโลปิง. TH: 2008), (ลุงมิ่ง. TH: 2008) meep ⁵ ; (นุง. TH: 2008) maap ⁵ ; (ลุงโจว. TH: 2008) meep ⁴ 'to glitter', faa ⁶ meep ⁴ 'lightning'; (Ping siang. TH: 2008), (นิงมิ่ง. TH: 2008) meep ⁵	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แมลง” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 2 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทยไทดำ ชาน ไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มกลาง พบในภาษา ไลปิง ลุงมิง นุง ลุงโจว นิงมิง

3.3.1.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มเหนือ มีทั้งสิ้น 4 คำ ได้แก่ กระทบ ตะไคร้ กระตืด และสะเภา ดังนี้

ตารางที่ 25 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระทบ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระทบ /kraʔ ¹ .thuwɔp ² / ก. ยกเท้ากระแทกลงไป. กระทบธรณี น. อาการที่ เดินห่มตัว ถือกันว่าเป็น ลักษณะไม่ดีเข้าไปพอกว่า ยักหล่มถ่มร้าย กระทบ ธรณี.	/ตีป/ (อาหม. ปน: 2534) /tuɔp/ (ชาน. FL: 1977) /tuɔp ⁵ / /ti:p ⁸ / (ไทดำ. พท: 2525) /tuɔp ⁵ / (ไทดำ. WG. n.d.) /tuɔp ⁴ / (ไทขาว. WG: 1977) /ti:p ⁶ / 	-	/thuwɔp / (แสก. WG: n.d.)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กระที่บ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ที่บ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /ต๊ีบ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระที่บ, ที่บ, ที่บต๊ีน/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระที่บ” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 2 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อาหม ชาน น้ำคำ เมือง ยอง ไทดำ ไทขาว ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่น กลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษาแสก

จะเห็นได้ว่าคำว่า “กระที่บ” ไม่พบในไทกลุ่มกลาง แต่พบในภาษาแสกและ ซึ่งเป็นภาษาไทกลุ่มเหนือ

ตารางที่ 26 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า ตะไคร้

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
ตะไคร้ /taʔ ¹ .khray ³ / น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด	lemongrass, A4 (ไทย. TH: 2008)	-	(แสก. TH: 2008) (cǎ ⁶) thrɯɯ ⁴ , (cǎ ⁶) phrɯɯ ⁴

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
<p><i>Cymbopogon citratus</i> Stapf ไหวงศ์ Gramineae ขึ้นเป็นกอ กลิ่นหอม ใช้ปรุงอาหาร ได้.</p>	<p>(tä²) khray⁴ (C4); (ไทขาว. TH: 2008) (hom¹) cau⁴; (ไทดำ. TH: 2008) (fak²) cau⁴; (ลือถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008) (sä-) xay⁴; (Muong Yong. TH: 2008) (cä-) xay⁴; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (cak⁶) khay¹ /ตะไคร้/ (ไทยถิ่นกลาง. ขบ. 2543) /ไคร/ (ไทยถิ่นใต้. ขบ. 2543) /ตะไคร้, จักไคร้/ (ไทยถิ่นเหนือ. ขบ. 2543) /ตะไคร้, คิงไค้, หัวคิงไค้, หัวจิงไค้, หัวซีไค้/ (ไทยถิ่นอีสาน. ขบ. 2543)</p>		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตะไคร้” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 2 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ลื้อ ถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษาแสก

ตารางที่ 27 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า สะไ้

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
สะไ้ /saʔ ¹ .phay ³ / น. หญิงที่มาแต่งงานกับ ญาติผู้ชาย. เมียของญาติ, เช่น ถ้าเป็นเมียของลูก ชาย เรียก ลูกสะไ้ ถ้า เป็นเมียของลุง เรียก ป้า สะไ้, (ปาก) ตะไ้.	sa-phai C2 daughter-in-law, bride (Siamese. FL: 1977: 66) daughter-in- law, C4, (ไทย. TH: 2008) (sǎ ²) phay ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008) paɯ ⁶ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) phay ⁵ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008), (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) pay ⁶ (Hudak, 2008) /สะไ้/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /สะไ้, ไ้/	-	paī C2 daughter-in-law, bride (po-ai. FL: 1977: 66) daughter-in-law, C4, (Yay. TH: 2008) paɯ ⁶ ; (แสก. TH: 2008) khwɯ ⁶ ; (อุ้มิง. TH: 2008), (โป้อ้าย. TH: 2008) (โป้ อ้าย. TH: 2008) aɯ ⁴ (TH, 2008)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /สะโก้/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /สะโก้, ลุกโก้/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สะโก้” ปรากฏในภาษาตระกูลไท 2 กลุ่ม กล่าวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ไทย ไทขาว ไทดำ ไทยถิ่นหนองคาย ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง ไทยถิ่นเชียงใหม่ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ พบในภาษา Yay แสก อูมิง ไป้อ้าย

3.3.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบเฉพาะในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ มีทั้งสิ้น 13 คำ ได้แก่ กะเบ้อ กระดอง กระเด้า กระสวย กระเหยง กระทุ้ง กระท้อน กระยาง กระสือ กระด้าง กระต่าย กระหม่อม และมล้าง ดังนี้

ตารางที่ 28 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กะเบ้อ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กะเบ้อ /kaʔ ¹ .bəə ² / น. ผีเสื้อกลางวัน	/กำเบ้อ/ (อาหม. ปน: 2534) /buá/ (ไทดำ. FG: 1989) /meŋ ⁴ ka: ⁷ bia ³ / (ไทดำ. พท: 2525)		

	/ka(โป๊อ้าย. TH: 2008) ⁴ bə: ² / (ลือ. พท: 2525) /ka:(โป๊อ้าย. TH: 2008) ⁹ bɔ: ³ / (ลือ. ปก: 2532) /kabe: ⁹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525)		
--	---	--	--

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กะเบ้อ” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อามม ไทดำ โป๊อ้าย ลือ และ ไทยถิ่นเหนือ จะเห็นได้ว่าศัพท์คำนี้พบเฉพาะในภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้เท่านั้น

ตารางที่ 29 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กะดอง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระดอง /kraŋ ¹ .dɔwŋ ⁰ / น. ส่วนแข็งที่หุ้มตัวสัตว์ บางชนิดเช่น เต่า ปู หรือ แมงดาทะเล.	/ʔɔw:ŋ ⁷ / (ลือ. พท: 2525) /ดอง/ (พวน. ทพ: มปป.) /ดอง, ออง/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /ʔɔwŋ ¹ / (ไทดำ. พท: 2525) /ʔɔw:ŋ ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525) /กระดอง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/ดอง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระดอง, ออง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /ดอง, กระดอง, ออง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระดอง” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลื้อ พวน ไทยถิ่นอีสาน ไทดำ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ และ ไทยถิ่นอีสาน

ตารางที่ 30 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระแต้

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระแต้ /kraʔ ¹ .daw ² / ก. ทำกันขึ้น ๆ ลง ๆ, แต้า ก็ว่า.	/เด/ (อาหม. ปน: 2534) /daw ⁹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /daw ³ ,kada:ʔ ⁴ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/daw ² / (ลื้อ. พท: 2525) /เต้า/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /กระเต้า/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /เต้า/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระเต้า, เต้า/ (ไทยถิ่นอีสาน . ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระเต้า” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อ่าหม ไทยถิ่นเหนือ ลื้อ ไทยถิ่นอีสาน และไทยถิ่นกลาง

ตารางที่ 31 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระสวย

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระสวย /kra ¹ .suay ⁴ / น. เครื่องบรรจุตุ้มสำหรับ ทอผ้าหรือเย็บผ้า.	/so: ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /suay ⁵ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/คั้นสวย, ก้านสวย/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /กระสวย/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /สวย/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระสวย, สวย/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระสวย, สวย/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระสวย” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียง 1 กลุ่ม คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษาไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง และไทยถิ่นใต้

ตารางที่ 32 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระเหยง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระเหยง /kraʔ ¹ .yeŋ ¹ / ก. ยืนด้วยปลายเท้า, พยุง ตัวให้สูงขึ้น (มาจากคำว่า เขย่ง)	/ยึ่ง/ (อาหม. ปน: 2534) /khaʔ ³ -yek/ (ผู้ไทย. วช: 2520) /เหยง/	-	-

	(ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /je:ŋ ² / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2550)		
--	--	--	--

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระเหยง” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อาหม ผู้ไทย ไทยถิ่นอีสาน และไทยถิ่นใต้

ตารางที่ 33 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระทั่ง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระทั่ง /kraʔ ¹ .thuŋ ³ / ก. เอาสิ่งที่มีลักษณะยาว กระแทกให้แน่นหรือให้ ออก, โดยปริยาย หมายความว่า หนุนให้ กระทำหรือกล่าวแสดง ออกมา เช่น กระทั่งให้ร้อง เพลง, ทั่ง ก็ว่า เช่น ชอบ แต่ทุบถองทั่งให้กึ่งกิน. (มณีพิชัย).	/taŋ ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /tuŋ ⁶ / (ไทดำ. พท: 2525) /toŋ ⁷ , taŋ ⁶ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระทั่ง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ.	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2543) /ท่ง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระทู้” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลื้อ ไทดำ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นกลาง และ ไทยถิ่นอีสาน

ตารางที่ 34 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระท้อน

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระท้อน /kraʔ ¹ .thwɔŋ ³ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ชนิด Sandoricum koetjape (Burm.f.) Merr. ในวงศ์ Meliaceae ผล ค่อนข้างกลม เปลือกนุ่ม สี เหลือง เนื้อกินได้	/mak ⁸ to:ŋ ² / (ลื้อ. พท: 2525) /matɪ:n ⁵ / (ไทยถิ่นเหนือ.พท: 2525) /thw:n ⁷ / (ไทยถิ่นใต้.พต: 2530) /maʔ ⁴ to:ŋ ⁶ / (ไทดำ. พท: 2525) /กระท้อน, สะท้อน/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /กระท้อน, ส้มท้อน/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/ต้อง, ป่าต้อง, ป่าตื้น/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /ต้อง, หมากต้อง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระท้อน” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลื้อ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ ไทดำ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นอีสาน

จะเห็นได้ว่าเกิดการกร่อนเสียงในพยางค์หน้า หมาก > มะ ในภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยดำ และเนื่องจากทั้ง 3 ภาษาจัดอยู่ในภาษากลุ่ม P ตามแซมเบอร์แลนเสียง *d จึงออกเสียงเป็นเสียง /t/ คำนี้ในภาษาชาวบนซึ่งเป็นภาษากลุ่มมอญ-เขมร ใช้คำว่า /maktɔɔŋ/ แปลว่า “กระท้อนบ้าน” และใช้คำว่า /kathɔɔn/ แปลว่า “กระท้อนป่า” สันนิษฐานว่าชาวบนอาจยืมคำ /mak tɔɔŋ/ จากภาษาไทยถิ่นอีสานก็ได้ ในภาษาไทยกลาง คำ “กระท้อน” เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิม หมากท้อน ต่อมามีการเพิ่มพยางค์ /-ka-/ ขึ้นกลางคำ ทำให้เป็น หมากกะท้อน ต่อมาคำว่า หมาก- กร่อนหายไปเหลือเป็น กะท้อน

จะเห็นได้ว่า ไทยถิ่นกลางและไทยถิ่นใต้ใช้คำเรียกใกล้เคียงกัน คือ /กระท้อน, สะท้อน/ และ /กระท้อน, ส้มท้อน/ ส่วนในภาษาลื้อ ไทดำ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน มีเรียกคล้ายคลึงกัน คือ /ต้อง, ป่าต้อง, ป่าตื้น/ /หมากต้อง/

ตารางที่ 35 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระจ่าง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระจ่าง /kraʔ ¹ .yaan ⁰ / น. นกยาง	/นุกยั้ง/ (อาหม. ปน: 2534) /nok ⁷ ka:ŋ ⁴ /	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /nok ⁴ ya:ŋ ¹ / (ลื้อ. พท: 2525) /กะญาง/ (พวน. ทพ: มปป.) /กระยาง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /นกยาง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระยาง, นกยาง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระยาง, นกยาง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “นกยาง” ปรากฏในภาษาตระกูลไท . เพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อาหม ไทยถิ่นเหนือ ลื้อ พวน ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน

เนื่องจากนกยางและนกเจ้า อยู่ในวงศ์ Ardeidae เหมือนกัน น่าจะมีรูปร่างคล้ายกัน ไทดำและไทยถิ่นอีสานจึงเรียกนกยางว่า นกเจ้า ส่วนไทถิ่นอื่นๆ เรียกนกยาง ใน ภาษาไทกลาง กระยาง คงจะมาจาก นกยาง> นกกระยาง> กระยาง> กระยาง

ตารางที่ 36 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระสือ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้	กลุ่มกลาง	กลุ่มเหนือ

	(SWT)	(CT)	(NT)
กระสือ /kraʔ ¹ .suw ⁴ / น. ผีชนิดหนึ่งที่ถือว่าเข้า สิงในตัวผู้หญิง ชอบกิน ของโสโครก, คู่กับ กระหัง ซึ่งเข้าสิงในตัวผู้ชาย	/ phi: ⁷ si: ⁷ / (ลือ. พท: 2525) / phi: ⁵ si: ³ / /กระสือ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2544) /กระสือ, กระ, กล้า/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2544) /กะสือ, ลือ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2544) /กระสือ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2544)	-	-

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระสือ” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียว คือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลือ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน

ตารางที่ 37 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระด้าง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระด้าง /kraʔ ¹ .daaŋ ² / ว. ค่อนข้างแข็ง หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะไม่อ่อน, ไม่นิ่มนวล, เช่น ลิ่นกระด้าง ข้าวกระด้าง; ขัดแข็ง หมายถึง กิริยาวาจาไม่ อ่อนตาม เช่น มีกิริยา	/kada:ŋ ² / (ลือ. พท: 2525) /kala:ŋ ³ / (ไทดำ. พท: 2525) /กะด้าง/ (พวน. ทพ: มปป.) /kada:ŋ ⁹ /	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระด้างชั้น; เรียกน้ำที่ฟอก สบู่ไม่เป็นฟองว่า น้ำ กระด้าง.	(ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /da:ŋ ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /ca-dàŋ/ (ไทดำ. FG: 1989) /nāŋ ³ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /kádà:ŋ/ (ลาว. AK: 1972) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ด้าง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระต่าย” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลื้อ ไทดำ พวน ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ ฟากเก ลาว ไทยอีสาน ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นกลาง และไทยถิ่นใต้ จะเห็นได้ว่าคำนี้ในภาษาไทยอื่นๆ ใช้เป็นคำสองพยางค์ขึ้นต้นด้วย /ka-/ เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ภาษาฟากเกและภาษาไทยถิ่นใต้ใช้เป็นคำโดด

ตารางที่ 38 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระต่าย

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระต่าย /kraʔ ¹ .taay ¹ / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กในวงศ์ Leporidae ขนปุย หูยาวที่พบอาศัยตามป่าทั่วไปในประเทศไทยมีชนิดเดียวคือ กระต่ายป่า (<i>Lepus peguensis</i>) ซึ่งมีขนสีน้ำตาล ใต้หางสีขาว อาศัยในโพรงดิน ส่วนที่นำมาเลี้ยงตามบ้านมีหลายชนิดและหลายสี เช่น ชนิด <i>Oryctolagus cuniculus</i> .	/ปั้งไท/ (อาหม. ปน: 2534) /ka ¹ ta:i ⁵ / (ลื้อ. ปก: 2532) /kata:y ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525) /kata:y ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กระต่าย/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /กระต่าย/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระต่าย, ขระต่าย, ขะต่าย, คระต่าย, คะต่าย/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระต่าย/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ.	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระต่าย” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา อาม ลือ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นใต้ ไทยถิ่นอีสาน

จะเห็นได้ว่าคำที่หมายถึง “กระต่าย” นี้มีไช้อยู่ 2 ศัพท์ คือ /kata:y¹/ และ /to⁵ tho³/ แชมเบอร์เลน (Chamberlain n.d.: 166-7) กล่าวว่า กลุ่มคนไททางทิศตะวันตกจะเรียกกระต่ายว่า pan A₂ ta:y B₂/A₄ หรือ ka/kra ta:y B₂ ส่วนทางทิศตะวันออก รวมทั้งพวกไทดำและไทที่เมืองวัต (Muang Vat) ใช้ว่า tho B₁/B₂ ซึ่งแชมเบอร์เลนว่าอาจจะสัมพันธ์กับคำภาษาจีนสมัยกลาง (Middle Chinese) *tuo(B) ก็ได้ ภาษาไทถิ่นที่อยู่ใกล้กับจีนจะใช้คำว่า “เถาะ” เหมือนจีน

ตารางที่ 39 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า กระหม่อม

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระหม่อม/kra ¹ .mɔm ¹ / น. ส่วนของกะโหลกอยู่ ตรงแนวศีรษะแต่ต่ำกว่า ส่วนสูงสุดลงมาใกล้ หน้าผาก ในเด็กแรกเกิด จนถึง ๒ ขวบส่วนนี้จะมี เนื้อเยื่ออ่อนปิดรอย ประสานกะโหลกที่ยังเปิด อยู่ หลังจากนั้นเนื้อเยื่อ อ่อนนี้จะกลายเป็นกระดูก, โดยปริยายหมายรวม ๆ ว่า หัว เช่น เป้ากระหม่อม ลงกระหม่อม	/xamɔm ⁵ / (ลือ. พท: 2525) /kw: ¹ mɔm ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525) /xmɔm/ (พวน. ทพ: มปป.) /หม่อม/ /cɔmɔm/ (ไทดำ. FG: 1989) /səmɔm ⁵ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /khamom ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท:	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2525) /mɔ:m ¹ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระหม่อม/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ: 2543) /หม่อม, หัวหม่อม/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ: 2543) /กระหม่อม, ขระ หม่อม, ขะหม่อม, ชม่อม/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ: 2543) /กระหม่อม, ชม่อม, หม่อม/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ: 2543)		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กระหม่อม” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษา ลื้อ ไทดำ พวน ฟากะ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ และ ไทยถิ่นอีสาน

ตารางที่ 40 ตารางแสดงคำร่วมเชื้อสายของคำว่า มล้าง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
มล้าง	to destroy, C4	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
ก. ม้าง, ล้าง, หม่า, ผลาญ	(ไทย. TH: 2008) laaŋ ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008) maaŋ ⁶ ; (ไทยถิ่น หนองคาย. TH: 2008) maaŋ ⁵ ; (Muong Yong. TH: 2008), (ไทยถิ่น เชียงใหม่. TH: 2008) maaŋ ⁶		

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ม้าง” ปรากฏในภาษาตระกูลไทเพียงกลุ่มเดียวคือ ภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ พบในภาษาไทย ไทขาว ไทดำ ไทยถิ่นหนองคาย ไทยถิ่นเชียงใหม่

3.3.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม

จากข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาพบว่า คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม เป็นกลุ่มที่พบมากที่สุดเมื่อเทียบกับที่มากกลุ่มอื่นๆ ซึ่งได้แก่ที่มาที่เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท และที่มาที่เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง

จากการศึกษาพบว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมมีที่มาจากหลากหลายภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษามลายู ภาษาชวา ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฮินดี ภาษาทมิฬ ภาษาพม่า ภาษาเปอร์เซีย และภาษาโปรตุเกส คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศเหล่านี้ เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทย จะมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากคำภาษาเดิม ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ต่อไปในบทที่ 4

3.3.2.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาเขมร

จากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาพบว่า คำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยเป็นคำยืมจากภาษาเขมรมากที่สุด กล่าวคือมีจำนวน 917 คำ คำยืมเหล่านี้มีหลากหลายประเภท ทั้งที่เป็นคำนามที่ใช้เรียกพืช สัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ และชื่อโรคต่างๆ คำแสดงกิริยาอาการ รวมทั้งคำที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ด้วย เนื่องจากคำยืมภาษาเขมรมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงจะหยิบยกเฉพาะบางคำมาแสดงการวิเคราะห์ให้เห็นอย่างละเอียด

ตารางที่ 41 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะลา

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กะลา /ka ¹ .laa ⁰ / น. ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว ถ้าผ่าซีก ซีกที่มีตา เรียกว่า กะลาตัวผู้ ซีกที่ตัน เรียกว่า กะลาตัวเมีย; เรียกถ้วยชามชนิดเลวเนื้อหยาบหนาว่า ชามกะลา; เรียกผมที่ตัดเป็นรูปกะลาครอบว่า ผมทรงกะลาครอบ; เรียกหมวกที่มีรูปคล้ายกะลาครอบว่า หมวกกะลา หรือหมวกกะลาครอบ; (ปาก) กะโหลก เป็นคำไม่สุภาพ เช่น ไม่เจียมกะลาหัว คุ่มกะลาหัว	OK. รุลา Skull. Coconut shell. (Khmer. SP:410) รลา /rolie/ (1) adj. to be unrolled, spread out, separated; v. to uncoil, unwind,; to relax (2) n. forehead; cranium; skull รลาฎูง coconut shell (Khmer. RH: 1024: a)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กะลา ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่ามี 2 ความหมายหลัก คือ ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว และกะโหลก (ศีรษะ) ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว เมื่อค้นในพจนานุกรมภาษาเขมรปัจจุบัน พบคำว่า รลา ซึ่ง 2 ความหมาย คือ เป็นคำกริยาแปลว่าคลี่ออก กางออก และเป็นคำนามแปลว่า หน้าผาก หรือกะโหลกศีรษะ ส่วนความหมายที่หมายถึงส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว ปรากฏใช้เฉพาะในคำประสมว่า รลาฎูง ซึ่งแปลว่า กะลามะพร้าว (Khmer. RH: 1024) เห็นได้ว่าความหมายของคำว่า กะ ลา มีความใกล้เคียง กับความหมายของคำว่า รลา 2 ความหมาย ส่วนในด้านเสียง ยังมีความแตกต่างในแง่ของเสียงพยางค์ต้น จึงจำเป็นต้องค้นต่อไปว่า รลา เป็นคำที่สร้างมารากศัพท์หรือไม่ และมารากศัพท์อะไร หนังสือ A Lexicon of Khmer Morphology อธิบายว่า คำกริยา รลา /rolie/ ซึ่งหมายถึง to be opened, open, unfolded, spread out มาจากรากศัพท์ว่า ลา คำว่า ลา /laa/ มีความหมายว่า 1. (tr.) to part, open, separate; to unfold, extend, deploy. 2. (tr.) to part, depart, leave, quit; (by trope)

to quit (doing), cease. (Khmer. JP: 293-295) ข้อมูลที่ได้บ่งบอกว่า คำว่า รลา ในความหมายที่หนึ่ง เป็นการสร้างคำจากรากศัพท์ จึงมีความหมายแตกต่างกันไป าก รลา ในความหมายที่สอง และในคำว่า รลาฏฐ เมื่อค้นต่อไปในพจนานุกรมภาษาเขมรโบราณ พบคำว่า รุลา ซึ่งหมายความว่า กะโหลก (ศีรษะ) และส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว (Khmer. SP: 410) จึงทำให้อธิบายได้ทันทีว่า คำว่ากะลาในภาษาไทย เป็นคำที่ยืมมาจากคำพยางค์เดียวว่า รุลา ในภาษาเขมรโบราณ ในภาษาไทยไม่มีเสียงพยัญชนะต้นควบ รุล จึงเปลี่ยนเสียง ร เป็น ก และแทรกสระ อะ มีใช้ยืมมาจากคำสองพยางค์ว่า รลา ในภาษาเขมรปัจจุบัน

ตารางที่ 42 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กบูน, กระบวร, ขบูน, ขบวร

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กบูน /ka?¹.buun⁰/ ว. แต่ง, ประดับ, งาม คำนี้บางที่เขียนเป็น กระบูน กระบวร, ขบูน, ขบวร</p> <p>กระบวร /kra?¹.buan⁰/ ก.ประดับ, แต่ง. ว. วิจิตร (แผลงมาจากกบูน).</p> <p>ขบูน, ขบวร /kha?¹.buun⁰/, kha?¹.buan⁰/ ว. แต่ง, ประดับ.</p>	<p>OK. ขบวร Drawing, design. < gvar (Khmer. SP:128)</p> <p>กบูน /kboo/ see กุบาจุกบูน กุบาจุกบูน /kbackboo/ (1)artistic technique; carving, sculpture; decoration (2) to beautify, adorn, decorate (3) to be perfect, excellent, magnificent (4) to be complicated, intricate, fancy (Khmer. RH: 92: b)</p>

ตารางที่ 43 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระบวน, ขบวน

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระบวน / kra?¹.buan⁰/ น. ขบวน, แบบแผน, ชั้นเชิง; ลำดับ; วิธีการ</p> <p>ขบวน / kha?¹.buan⁰/ น. กระบวน, พวกที่จัดเป็นแถวเป็นแนวหรือเป็นหมวดเป็นหมู่อย่างขบวนแห่ ขบวนรถ ขบวนเรือ; ทางขี้น้ำในการหล່อรูบ.</p>	<p>กুবวัน /kbuən/ n. theory, doctrine; method, procedure; principle; model; sketch; formula; textbook, instruction manual; line, parade, procession, train; trick. (Khmer. RH: 94: b)</p>

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กบูน กระบวร ขบูน และขบวร ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ และนำไปเปรียบเทียบกับคำ

ในภาษาเขมรพบว่า ในภาษาเขมรปัจจุบัน มีการใช้คำว่า กุบรู เฉพาะในคำประสมว่า กุบาจกบรู ซึ่งหมายถึงกลวิธีทางศิลปะ ภาพสลัก รูปปั้น การตกแต่ง , ตกแต่ง ประดับประดา , สมบูรณ์แบบ ดี และยุ่งยากซับซ้อน (Khmer. RH: 92: b) เห็นได้ว่ารูปและความหมายของคำว่า กุบรู และ กุบรู มีความใกล้เคียง กันมาก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคำว่า กุบรู ในภาษาไทย ยังปรากฏในรูป ขบรู และ ขบวร ด้วย จึงจำเป็นต้องค้นต่อไปว่า เป็นคำที่สร้างมาจากรากศัพท์ หรือไม่ และมี ปรากฏในภาษาเขมรโบราณหรือไม่ พบว่า มีคำว่า ขบวร ในพจนานุกรมภาษาเขมรโบราณซึ่ง รวบรวมคำศัพท์จากจารึกสมัยพระนคร คำนี้หมายความว่า ภาพวาด , การออกแบบ และมาจาก รากศัพท์ คุวร (Khmer. SP:128) และเมื่อค้นคำกริยา คุวร ในภาษาเขมรโบราณ พบว่า หมายถึง วาด , คำนวณ , มีค่า (Khmer. SP: 143) นอกจากนี้ อุไรศรี วรตะริน ยังตั้งข้อ สันนิษฐานว่า คำเขมรโบราณสมัยก่อนเมืองพระนครที่เป็นที่มาของคำเขมรโบราณว่า ขบวร น่าจะเป็นคำว่า ขบรู เนื่องจากรูปสระ u ในภาษาเขมรสมัยก่อนเมืองพระนครจะพัฒนามาเป็นรูป va ในสมัยพระนคร (Uraisri Varasarin, 1984) ข้อมูลเหล่านี้ จึงทำให้สรุปได้ว่า คำเขมร โบราณว่า ขบรู และ ขบวร จึงน่าจะเป็นที่มาของคำว่า กุบรู กระบวร ขบรู และ ขบวร ใน ภาษาไทย

ในกรณีของคำว่า กระบวน และ ขบวน พบคำว่า กุบวัน ใน Modern Cambodian-English Dictionary ของ Robert K. Headley ซึ่งมีความหมายว่า ทฤษฎี, วิธีการ, หลัก, แบบ, ภาพร่าง, สูตร, ตำรา, คู่มือ, เส้น ขบวนแห่ ขบวนรถไฟ, และ เล่ห์กล (Khmer. RH: 94: b) เห็นได้ว่า รูปคำ เสียงและความหมายของคำว่า กระบวน และ ขบวน มีความใกล้เคียง มากกับคำว่า กุบวัน ในภาษาเขมรปัจจุบัน และเมื่อค้นหาคำว่า กุบวัน เป็นคำที่สร้างมาจากราก ศัพท์หรือไม่ และมาจากรากศัพท์อะไร พบว่า กุบวัน มาจาก รากศัพท์ –กวัน ซึ่งเป็นอีกรูปหนึ่งของ คำกริยา กูร, คุร หมายถึง วาดเส้น, ลากเส้น Jenner and Pou จึงอธิบายความหมายของ คำว่า กุบวัน ว่ามี 4 ความหมายคือ 1. ภาพร่าง โครงสร้าง แผนการ ขบวนการ วิธีการ 2. คู่มือ ตำรา 3. กฎ มาตรฐาน แบบ ตัวอย่าง และ 4. เส้น ขบวนแห่ ขบวนรถไฟ ทั้งสองยังเห็นว่า คำ ว่า กุบวัน ในภาษาเขมรปัจจุบัน มาจาก คำว่า ขบวร ในภาษาเขมรโบราณสมัยพระนคร นั้นเอง ดังนั้น จะเห็นได้ว่า แม้คำว่า กุบรู กระบวร ขบรู และขบวร และคำว่า กระบวน และขบวน จะมีที่มาจากคำเขมรคนละสมัย แต่ถ้าค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียด ก็จะพบว่า คำทั้ง 6 นี้ ล้วนมีที่มาจากคำคำเดียวกัน เพียงแต่อาจจะรับมาต่างยุคสมัยกัน

ตารางที่ 44 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจอก

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระจอก /kraʔ ¹ .cɔɔk ¹ /	OK: โทจก
ว.เขยง	To limp, be clup – footed

	(Khmer. SP: 108) ขุจก /kcaak/ v. to limp, hobble (Khmer. RH: 139: a)
--	---

ตารางที่ 45 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจอก

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระจอก /kraʔ ¹ .coək ¹ / น.เล็บ	OK: ក្រូជក Finger – nail (Khmer. SP: 114) ក្រុជក /kraccaak/ n. (finger of toe) nail, claw, talon (Khmer. RH: 97: b)

เมื่อผู้วิจัยนำคำว่า กระจอก มาพิจารณาหาที่มาของคำ ก็พบคำว่า กระจอก ทั้งที่เป็นคำร่วมเชื้อสายภาษาตระกูลไท และเป็นคำยืมจากภาษาเขมร แต่เมื่อพิจารณาความหมายของคำแล้ว จึงพบว่า เฉพาะคำว่า กระจอก ที่หมายถึงนกชนิดหนึ่งเท่านั้นที่เป็นคำร่วมเชื้อสายภาษาตระกูลไท ส่วนคำว่า กระจอก ที่หมายถึง เขยก และหมายถึง เล็บ เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาเขมร และเป็นภาษาเขมรคนละคำด้วย กล่าวคือ กระจอกที่หมายถึง เขยก มาจากคำว่า โកุจก ในภาษาเขมรโบราณ หรือ ขุจก ในภาษาเขมรปัจจุบัน ส่วนคำว่า กระจอก ที่หมายถึง เล็บ ไทยยืมมาจากคำว่า ក្រូជក ในภาษาเขมรโบราณ หรือ ក្រុជก ในภาษาเขมรปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาว่า คำว่า กระจอก ที่หมายถึง เขยก และหมายถึง เล็บ นั้นไม่มีปรากฏใช้แล้วในงานเขียนในยุคปัจจุบัน จะพบก็เฉพาะในเอกสารหรือวรรณคดีเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยอยุธยา ก็น่าจะทำให้สันนิษฐานได้ว่า คำ ทั้งสองมีที่มาจากภาษาเขมรโบราณมากกว่าภาษาเขมรปัจจุบัน

ตารางที่ 46 ตารางแสดงที่มาของคำว่า เสวย

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
เสวย /saʔ ¹ .veəy ⁴ / (ราชา) ก. กิน, เสพ, เช่น เสวยพระกระยาหาร	OK: ស្ដេយ To enjoy, eat, enjoy a privilege,

เสวยพระสุธารส; ครอง เช่น เสวยราชย์.	possess, govern, rule (Khmer. SP: 521) โสย /saoy/ (1) v. to eat, drink, smoke; to enjoy, partake of, experience; to possess, rule (roy.) (2) v. to accept, sustain, bear, ender; to feel, experience, undergo (Khmer. RH: 1333: a)
-------------------------------------	---

ในงานศึกษาเกี่ยวกับคำราชาศัพท์ในภาษาไทย และคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย มักอธิบายว่า คำราชาศัพท์ในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาเขมร และคำว่า เสวย เป็นคำที่ถูกนำมาแยกตัวอย่างอยู่เสมอ แต่เมื่อผู้วิจัยค้นในพจนานุกรมภาษาเขมร ปัจจุบัน กลับไม่พบคำนี้ และพบคำว่า โสย ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า เสวย ในภาษาไทยทั้งยังเป็นราชาศัพท์ด้วย เมื่อค้นในพจนานุกรมภาษาเขมรโบราณจึงพบคำว่า เสวย หมายถึง มีความสุขกับ, กิน, เป็นเจ้าของ, ปกครอง, ครอง และใช้เป็นราชาศัพท์ คำนี้พบใน จารึกที่จารในคริสต์ศตวรรษที่ 9 ลงมาถึงศตวรรษที่ 14 (Khmer. JP: 379) ส่วนในภาษาเขมรสมัยกลาง คำนี้เปลี่ยนรูปไปเป็น โสย หรือ โสยยุย แต่ความหมายยังคงเดิมและใช้เป็นคำราชาศัพท์ ดังปรากฏในจารึกนครวัดสมัยหลังพระนครซึ่งจารในคริสต์ศตวรรษที่ 16 (เขมร. อว: 257) ข้อมูลที่พบนี้มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้ ตัดสินได้ว่า คำว่า เสวย เป็นคำที่ไทยรับมาจากคำเขมรโบราณและรับมาก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 16 แล้ว ยังทำให้เห็นว่า คำเขมรโบราณที่ไม่ปรากฏใช้แล้วในภาษาเขมรปัจจุบัน ยังมีใช้อยู่ในภาษาไทยปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปเขียนความหมาย รวมทั้งการใช้ไปจากเดิมเลย ในขณะที่ในภาษาเขมรเอง คำนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปถึงสามช่วง คือจาก เสวย ในภาษาเขมรโบราณ มาเป็น โสย ในภาษาเขมรสมัยกลาง และมาเป็น โสย ในภาษาเขมรปัจจุบัน

ตารางที่ 47 ตารางแสดงที่มาของคำว่า ประโลม

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
ประโลม /pra ¹ .loom ⁰ / ก. ทำให้เป็นที่เบิกบานพึงอกพึงใจ.	ปรโลม /pralaom/ v. to entice, tempt, seduce, cajole; to flatter; to convince, try to win over by

	<p>persuasion; to soothe, comfort (Khmer: RH: 746: a) OK: ปรโลภ (Sanskrit) Lusting after, cupid (Khmer. SP: 329)</p>
--	--

คำว่า ปรโลม ในภาษาไทย มีรูปเขียน การออกเสียง และความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ปรโลม ในภาษาเขมรปัจจุบันมาก แต่ เมื่อค้นต่อไปว่าเป็นคำที่สร้างมาจากรากศัพท์ภาษาเขมรว่าอะไร และมีปรากฏในภาษาเขมรโบราณหรือไม่ กลับพบว่า ไม่พบคำว่า โลม และปรโลม ในภาษาเขมรโบราณ แต่พบคำว่า ปรโลภ ในจารึกสมัยพระนครซึ่งจารขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 11 คำนี้เป็นคำที่เขมรยืมมาจากภาษาสันสกฤต แปลว่า ปรารถนา (Khmer. SP: 329) ในพจนานุกรมเขมรฉบับพุทธศาสนบัณฑิตย์ ผู้จัดทำพจนานุกรมได้อธิบายที่มาของคำว่า ปรโลม ว่ามาจากคำว่า ปรโลภ ในภาษาสันสกฤต และ ปรโลภ ในภาษาบาลี (Khmer. BI: 665) เห็นได้ว่า คำว่า ปรโลม ในภาษาเขมรนั้นเป็นคำที่เขมรยืมมาจากภาษาสันสกฤตโดยมีการเปลี่ยนพยัญชนะท้าย และไทยได้ยืมคำนี้จากภาษาเขมรอีกต่อหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีคำภาษาเขมร ที่ไทยได้ยืมมาใช้ และ พบว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ ได้ยืมคำเหล่านี้ในภาษาเขมรไปใช้ด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 48 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งในภาษาเขมรและมลายู

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามลายู
<p>พนม /pha³.nom⁰/ น. ภูเขา. (ข.); ลักษณะของสิ่งที่เป็นพุ่มยอดแหลมอย่างดอกบัวตูม. ก. ทำให้มีรูปร่างดอกบัวตูม เช่น พนมมือ.</p>	<p>ภูนี /pnum/ n. mountain, hill (Khmer. RH: 1997: 889: b) วูนี (ข.โป) ภูนี (พูนม) น. ภูเขา (เขมร. ศภ: 2549: 132)</p>	<p>bénum (ข.) น. ภูเขา. (ว่ามาจากเขมร) (มลายู. ปศ: 2529: 2)</p>
<p>เพนียด /pha³.niat²/ น. กรงต่อนกเขา; วงล้อมทำเป็นคอกสำหรับคล้องช้าง.</p>	<p>เพนียด /pniet/ (1) n" corral/ stable for elephant (obd.); clf. For</p>	<p>péndiat น. คอกจับช้าง (มลายู. ปศ: 2529: 98)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามลายู
	stables of elephants (usually about eight animals) (2) n. low hill, mound (Khmer. RH: 1997: 848: a)	
สกัด /sa ¹ .kat ¹ / ก. กั้น, ขวาง, เช่น สกัดหน้า; ตัดหรือกะเทาะของแข็งเช่น เหล็ก หิน ให้เป็นร่อง รอย ทะลุ หรือให้ขาดจากกัน, เรียกเหล็ก ที่ใช้ตัดหรือกะเทาะของแข็ง เช่นนั้นว่า เหล็กสกัด; เค้นหรือ แยกเอาออกมา เช่น สกัด น้ำมัน สกัดน้ำหอมจากดอก กุหลาบ.	สูกาต๋ (ซุกัด) ก. สกัด, ดัก (เขมร. ศภ: 2549: 164) สูกาต๋ /skat/ สกัด (เขมร. กน: 2548: 904: a) สูกาต๋ /skat/ (1) v. to intercept, head off, cut off; to waylay; to interrupt, intervene; to block, to stop, bar; to suppress, discontinue (2) v. to set an appointment (3) v. to change the subject, stray off the beaten track (Khmer. RH: 136:a)	sékat (ข.) ก. กั้น, ขวาง sékatan การกีดขวาง. (มลายู. ปศ: 2529: 152)

จะเห็นได้ว่าคำว่าพนม เเพนียด และสกัด พบได้ทั้งในภาษาเขมรและภาษามลายู คำเหล่านี้เป็นคำภาษาเขมรและเป็นคำที่พจนานุกรมภาษามลายูบอกว่ารับมาจากภาษาเขมรอีกทีหนึ่ง

ส่วนคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมภาษาเขมรคำอื่นๆ ที่มีได้ แสดงไว้ในที่นี้ ผู้วิจัยก็ได้วิเคราะห์ตามแนวทางข้างต้น และได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ค

3.3.2.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษามอญ

จากข้อมูลที่ใช้ศึกษาพบว่าคำยืมภาษามอญในภาษาไทย มีจำนวน 62 คำ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านอกจากที่จะเป็นคำที่มาจากภาษามอญเองแล้ว ยังมีคำจำนวนหนึ่งที่ปรากฏร่วมกับภาษาเขมรอีกด้วย ตัวอย่างคำยืมภาษามอญมีดังนี้

ตารางที่ 49 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระทำ

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
กระทำ /kraʔ ¹ .tham ⁰ / ก. ทำ จัดแจง ประชุมขึ้น สร้างขึ้น	กิन्हทำ ก. สร้าง ทำ (Mon. UV: 65)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กระทำ /kraʔ¹.tham⁰/ ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ทำ จัดแจง ประชุมขึ้น สร้างขึ้น ในภาษาตระกูลไทพบ คำที่มีความหมายตรงกับคำว่า กระทำ ในภาษาทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ไทย yet⁴ ไทขาว yet⁴; ไทดำ yet⁵; ชาน het⁴(DS1); het³; เชียงรุ่ง, ลือเมืองของ het⁵

กลุ่มกลาง ไลปิง het² (hit²?); ลุงมิง hat³; ลุงโจว hit²; ปิงเสียง het²; นิงมิง het⁴ (DS1 in CN languages)

กลุ่มเหนือ แสก hit⁶

การที่พบ คำร่วมเชื้อสายที่มีความหมายว่า ทำ ในภาษาตระกูลไททั้ง 3 กลุ่ม และไม่พบว่ามีคำว่า กระทำ ปรากฏใช้ในภาษาเหล่านี้ ทำให้เห็นได้ว่าคำว่า กระทำ ไม่ใช่คำในดั้งเดิมในภาษาตระกูลไท การที่ มีคำนี้ใช้ในภาษาไทยก็แสดงให้เห็นเห็นว่า เป็นคำที่ น่าจะยืมมาจากภาษาอื่น เมื่อค้นในพจนานุกรมภาษาตระกูลอื่นๆ ก็ไม่ปรากฏว่ามีคำที่ใกล้เคียงกับคำว่า กระทำปรากฏอยู่เลย ยกเว้นในงานของอุไรศรี วร ศะริน (Uraisri Varasarin, 1984: 65) ที่กล่าวว่า คำนี้เป็นคำยืมจากภาษามอญโบราณว่า กิन्हทำ /kindam/ แปลว่า สร้าง ทำ และ

เมื่อพบว่ามีคำนี้ปรากฏใช้ในภาษามอญโบราณ จึงทำให้อาจสรุปได้ว่าคำนี้ น่าจะเป็นคำยืมมาจากภาษามอญโบราณ

ตารางที่ 50 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะเจี๋ยง

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
กะเจี๋ยง /kaʔ ¹ .ciaŋ ² / น. ซ็อกกล้วยไม้ชนิดหนึ่ง ดอกใหญ่ทั้งกลีบนอก และกลีบใน สีเหลืองปนแดง ดอกหอม เรียกว่า หวาย	ทเซง /həcɛaŋ/ เรียะเจี๋ยง ทเซง /həcɛaŋ/ เตียะเจี๋ยง น. ดอกกล้วยไม้หอม (มอญ. วบ: 134)

เมื่อพิจารณา ความหมายของคำว่า กะเจี๋ยง ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ซ็อกกล้วยไม้ชนิดหนึ่ง ดอกใหญ่ทั้งกลีบนอกและกลีบใน สีเหลืองปนแดง ดอกหอม เรียกว่าหวาย เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่มีปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า กะเจี๋ยง จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ในรายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ ของ วัฒนา บุรกลสิ กร มีคำว่า ทเซง /həcɛaŋ/ และ ทเซง /həcɛaŋ/ ซึ่งแปลว่า ดอกกล้วยไม้หอม (วัฒนา บุรกลสิกร, 2541: 134) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า กะเจี๋ยง มีความใกล้เคียงกับคำว่า ทเซง /həcɛaŋ/ และ ทเซง /həcɛaŋ/ ในภาษามอญ

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า กะเจี๋ยง มีปรากฏในภาษาอื่นๆ อีกหรือไม่เพื่อเป็นการยืนยันว่าคำนี้มาจากภาษามอญ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ฮวา อินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ไม่มีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำว่า กะเจี๋ยง นี้เลย ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า กะเจี๋ยง เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามอญ

ตารางที่ 51 ตารางแสดงที่มาของคำว่า ชะพลู

ภาษาไทย	คำภาษามอญ
ชะพลู /chaʔ ³ .plu ⁰ / ชะพลู, ชพลู /həplu/ เหอะปลู	

น. ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่งใบคล้ายใบพลู ต้นและใบรสเผ็ดเล็กน้อย	น. พลู (มอญ. วบ: 149)
--	--------------------------

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า ชะพลู ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่งใบคล้ายใบพลู ต้นและใบรสเผ็ดเล็กน้อย เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า ชะพลู จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ในรายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะคำไทยที่ มาจากภาษามอญ ของ วัฒนา บุรกลีกร มีคำว่า สพลุ , ชพลุ /həplu/ ซึ่งแปลว่า พลู (วัฒนา บุรกลีกร, 2541: 149) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายรวมทั้งรูปสะกดของคำว่า ชะพลู มีความใกล้เคียงกับคำว่า สพลุ , ชพลุ /həplu/ ในภาษามอญ

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า ชะพลู มีปรากฏในภาษาอื่นๆ อีกหรือไม่เพื่อเป็นการยืนยันว่าคำนี้มาจากภาษามอญ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาว อินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ไม่มีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ชะพลู นี้เลย ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า ชะพลู เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามอญ

ตารางที่ 52 ตารางแสดงที่มาของคำว่า ทะแย

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
ทะแย /tha ³ .yeɛ ⁰ / น. ชื่อเพลงไทยโบราณทำนองหนึ่ง มีมาแต่สมัยอยุธยา มีอัตรา ๒ ชั้น ประเภทหน้าทับปรบไก่อ มี ๒ ท่อน ท่อนที่ ๑ มี ๔ จังหวะ ท่อนที่ ๒ มี ๖ จังหวะ.	ชเยหุ, แทะเยห์ /həyɜh/ เงินเยหุ, ทเย ก. ร้องเพลง (มอญ. วบ: 123) ทเยห /həyéh/ เตียะเยะห ก. ร้องเพลง (มอญ. วบ: 123)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า ทะแย ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ชื่อเพลงไทยโบราณทำนองหนึ่ง มีมาแต่สมัยอยุธยา มีอัตรา ๒ ชั้น ประเภทหน้าทับปรบไก่ มี ๒ ท่อน ท่อนที่ ๑ มี ๔ จังหวะ ท่อนที่ ๒ มี ๖ จังหวะ เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า ทะแย จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ในรายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ ของ วัฒนา บุรกลสิกร มีคำว่า ชเยหุ, แทะเยห์ /heyʒh/ และ ทเยห /heyéh/ ซึ่งแปลว่า ร้องเพลง (วัฒนา บุรกลสิกร, 2541: 123) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายรวมทั้งรูปสะกดของคำว่า ทะแย มีความใกล้เคียงกับคำว่า ชเยหุ, แทะเยห์ /heyʒh/ และ ทเยห /heyéh/ ในภาษามอญ

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า ทะแย มีปรากฏในภาษาอื่นๆ อีกหรือไม่เพื่อเป็นการยืนยันว่าคำนี้มาจากภาษามอญ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาว อินเดีย จีน เป็นต้น และพบว่า ไม่มีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ทะแย นี้เลย ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า ทะแย เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามอญ

ส่วนคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมภาษามอญคำอื่นๆ ที่มีได้แสดงไว้ในที่นี้ ผู้วิจัยก็ได้วิเคราะห์ตามแนวทางข้างต้น และได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ค

3.3.2.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งในภาษาเขมรและภาษามอญ

จากการศึกษาพบว่า มีคำกลุ่มหนึ่งที่ปรากฏใช้ทั้งในภาษาเขมรและภาษามอญ ผู้วิจัยจึงนำมาแสดงเปรียบเทียบไว้ดังนี้

ตารางที่ 53 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งในภาษาเขมรและภาษามอญ

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
กระเตาะ /kraʔ ¹ .təʔ ² / น. แรกรุ่น	ភ្លោះ /dɔh/ n. breast(s), udder (Khmer: RH: 415: a)	តុ /toh/ เต้าะ น. นม (มอญ. วบ: 123)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
กระทะ /kraʔ ¹ .thaʔ ¹ / น. ภาชนะก้นตื้นปากผาย ใช้ สำหรับหุงต้ม เป็นต้น.	กธะ /katea/ น. ภาชนะก้นตื้นปากผาย ใช้สำหรับหุงต้มและทอด (มอญ. วบ: 29)	ขุทะ /kteəh/ n. large pan, frying pan, wok (Khmer. RH: 146: a)
แขนง /khaʔ ¹ .nɛɛŋ ⁴ / น. กิ่งไม้เล็กๆ ที่แตกใหม่จากลำ ของไม้พวกไม้ไผ่, กิ่งไม้เล็กๆ ที่ แยกออกจากกิ่งใหญ่, โดยปริยาย หมายถึงส่วนย่อยที่แยกจากส่วน ใหญ่ เช่น วิชาฟิสิกส์เป็นแขนงหนึ่ง ของวิชาวิทยาศาสตร์	OK: เกუნง Bud, sprout (Khmer. SP: 112)	นาง แนนง น. กิ่งไม้ (มอญ. วบ: 123)
จมูก /caʔ ¹ .muuk ¹ / น. อวัยวะส่วนหนึ่งที่ยื่นออกมา อยู่เหนือปาก มีรู ๒ รู สำหรับดม กลิ่นและหายใจเข้าหายใจออก	จรมุะ /cramoh/ n. nose; snout (Khmer. RH: 286: a)	จมุหุ /cəmuh/ จมุหุ น. จมูก (มอญ. วบ: 123)
จันน้ำ /chaʔ ¹ .nam ⁴ / น. ปี	OK: จัน, จันน้ำ, จัน The year (Khmer. SP: 177) จันน้ำ /cnam/ n. year (<i>In the Cambodian lunar cycle of 12 years...</i>) (Khmer. RH: 304: a,b)	จันน้ำ, สันน้ำ /hnam/ จะนาม, สะนาม (หะนาม) น. ปี (มอญ. วบ: 123)
ชวา /chaʔ ⁰ .waa ⁰ / น. ชื่อเกาะสำคัญที่สุดและเป็นที่ตั้ง เมืองหลวงของประเทศอินโดนีเซีย, เรียกประชาชนที่พูดภาษาชวาว่า ชาวจวา; ชื่อปีชนิดหนึ่งเรียกว่า ปี ชวา.	ชวา /cvie/ n. Java; Javanese, Malay (see also สลาลชวา) (Khmer. RH: 354: b)	ชวา /cewē/ เจียะเวีย น. ชวา (มอญ. วบ: 123)
ตะกวัด /taʔ ¹ .kuat ¹ / น. ตะกรุด	ตุรกวัด /trakuət/ น. ตะกรุด	ทเกาตุ /takot/, /həkot/ น. ตะกรุด

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้าย จิ้งจกแต่ตัวใหญ่กว่ามาก คอยาว หางยาวหนังหยาบลิ้นยาวเรียว ปลายแยกเป็นสองแฉก ยึดหดได้ เร็วเหมือนลิ้นงู อาศัยอยู่ทั้งบนบก และในน้ำ, จะกวดหรือแลนก็เรียก	n. monitor lizard (<i>prob.</i> <i>Varanus bengalensis</i> <i>nebulosus</i>) (Khmer: RH: 454: b)	เตี้ยะโกต น. ตะกวด (มอญ. วบ: 123)
ตะพาน /ta ¹ .phaan ⁰ /, สะพาน /sa ¹ .phaan ⁰ / น. สิ่งปลูกสร้างที่ทำสำหรับข้าม แม่น้ำลำคลอง เป็นต้น บางที่ทำยื่น ลงในน้ำสำหรับขึ้นลง, ไม้ที่ทอด ระหว่างหัวเสาสำหรับรับคอสอง ของอาคารที่เป็นตึกโบราณ	สุพาน /spien/ OK: สุวาน Bridge (Khmer. SP: 520) Mod. K: สุพาน n. bridge; gangplank; fig. ties, contacts, relationships (Khmer: RH: 1,385: b)	ทพาน, ฐพาน, สพาน /həpan/, /te'pan/, /saban/ เตี้ยะบ้าน น. ถนน (มอญ. วบ: 123)
ถมอ /tha ¹ .moo ⁰ / น. หิน	ถม /tmaɔ/ n. rock, stone; concrete (Khmer: RH: 486: b)	ตุ้ม /tmo'/ ตะเมาะ, กะ เมาะ น. หิน (มอญ. วบ: 123)
ถวาย /tha ¹ .waay ⁴ / ก. ให้, มอบให้ เช่น ถวายของใช้ แก่พระสงฆ์หรือเจ้านาย	OK: ตวยาย, ถวยาย, ใถว To join Rands for offering. To offer. (Khmer. SP: 235) ถวยาย /tvaay/ (1)n. to give, offer (to royalty, clergy, or deity); prepn. to, for (roy.,cler.or of deities) (=โอย, ชุน) (2)v. to worship,	ตวยาย /twāi/ ตะวยาย, ฎวยาย /kwāi/ กะวยาย ก. ให้ (มอญ. วบ: 123)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
	venerate, make obeisance to (Khmer: RH: 490: b)	
<p>ประกบ /praʔ¹.kop¹/</p> <p>ก. แนบชิดกัน, ทาบกัน</p> <p>ประกอบ</p> <p>ก. เอาชิ้นส่วนต่าง ๆ มารวมหรือ คูกกันเข้าเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ</p> <p>ประกบ</p> <p>ก. ประกอบเข้าทั้ง ๒ ข้างเพื่อให้ แน่น.</p>	<p>บรกกบ /prakaap/</p> <p>(1)adj. to be endowed with, possessed of, combined with</p> <p>(2)adj. to be successful, prosperous</p> <p>(3)v. to be occupied/ busy with/ involved in; to exercise, practice (Khmer: RH: 720:b)</p>	<p>พกป. เปียะกบ</p> <p>ก. ประกอบเข้า</p> <p>ปกป. ปะโก๊ป</p> <p>ด้วยกัน</p> <p>(มอญ. วน: 123)</p>
<p>ประกอบ /praʔ¹.kəwɔp¹/</p> <p>ก. เอาชิ้นส่วนต่าง ๆ มารวมหรือ คูกกันเข้าเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ</p> <p>เช่น ประกอบรถยนต์; ทำ เช่น ประกอบอาชีพ ประกอบธุรกิจ; ประสมหรือปรุงเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน เช่น ประกอบยา; เสริม, เพิ่มเติม, เช่น อธิบายประกอบ.</p>	<p>OK: ปรังโกบ</p> <p>To cause to possess, to give, bestow. To possess, be favoured with. (Khmer. SP: 322)</p> <p>ปรกกบ /prakaap/</p> <p>(1)adj.to be endowed with,possessed of,combined with</p> <p>(2)adj.to be successful,prosperous</p> <p>(3)v. to be occupied/busy with/ involve in; to exercise,practice (Khmer. RH: 720: b)</p>	<p>ปกป. /pekōp/ ปะโก๊ป</p> <p>ก. ประกอบเข้าด้วยกัน</p> <p>(มอญ. วน: 136)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
<p>ประเคน /praʔ¹.kheen⁰/</p> <p>ก. ถวายของพระโดยวิธียกส่งให้ตามพิธีการที่กำหนดไว้ เช่น ประเคนอาหาร</p>	<p>บูรเคน /prakein/</p> <p>v. to present, give, offer (to a Buddhist monk);</p> <p>prenp. for, on behalf of (see also โอย, ชุน)</p> <p>(Khmer: RH: 724: b)</p>	<p>ปคิน ปะกิ้น</p> <p>ก. ให้ของแต่สงฆ์ (มอญ. วบ: 123)</p> <p>พคิน เปี้ยะกิ้น</p> <p>ก. ถวายของพระ (มอญ. วบ: 123)</p>
<p>สนิม /saʔ¹.nim⁴/</p> <p>น. ส่วนของผิวโลหะที่แปรสภาพไปจากเดิมเนื่องด้วยปฏิกิริยาเคมีเป็นสาเหตุให้เกิดการผุกร่อน</p>	<p>สนิม /snəm/</p> <p>n. rust; accumulation of dirt/ grime; fig. conflict</p> <p>(Khmer. RH: 1,380: a)</p>	<p>สนิง สะเนิง</p> <p>น. สนิม (มอญ. วบ: 123)</p>
<p>สลา /saʔ¹.laa⁴/</p> <p>น. หมาก.</p>	<p>OK: สลา</p> <p>Betal-nut tree (Areca cateches)</p> <p>(Khmer. SP: 518)</p> <p>สลา /slaa/</p> <p>n. areca palm (Areca catechu; the fruit is chewed with betel leaf and is used in many rituals and ceremonies)</p> <p>(Khmer: RH: 1,419: b)</p>	<p>สลู สละ</p> <p>น. หมากพลู (มอญ. วบ: 123)</p>
<p>สว่าง /saʔ¹.waaŋ¹/</p> <p>ว. ระยะเวลาฟ้าสว่าง, ระยะเวลาเมื่อรุ่งอรุณ, เช่น สว่างแล้ว, กระจ่าง, มีแสงมาก, เช่น แสงไฟสว่าง แสงจันทร์สว่าง</p>	<p>OK: สุวาง</p> <p>To get out of darkness, or any strain. Dawn.</p> <p>(Khmer. SP: 520)</p> <p>สุวาง /svaaŋ/</p> <p>Adj. to be bright, clear,</p>	<p>สาง ซายง</p> <p>ก. ส่องสว่าง (มอญ. วบ: 123)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
	brilliant; alleviated, cleared up (Khmer. RH: 1,427: b)	

3.3.2.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษามลายู

ตัวอย่างคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่สันนิษฐานว่าไทยยืมโดยตรงจากภาษามลายูมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 54 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระจิต

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
กระจิต /kraʔ ¹ .cit ¹ / ว. เล็กน้อย เช่น ตัวกระจิตนิดกว่าแมว (ประพาสธารทองแดง).	kéchil, kéchi กะจิล, กะจิ เกะจิล., เกะจิก = เล็ก เล็ก (มลายู. ปศ : 2)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กระจิต ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง เล็กน้อย เช่น ตัวกระจิตนิดกว่าแมว (ประพาสธารทองแดง) เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่มีปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า กระจิตจึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า กระจิต มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวอินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ใน พจนานุกรมคำพ้อง ไทย- มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีคำว่า kéchil, kéchi ซึ่งแปลว่า เล็ก (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ, 2529: 2) เห็นได้

ว่าเสียงและความหมายรวมทั้งรูปสะกดของคำว่า กระฉิด มีความใกล้เคียงกับคำว่า kéchil, kéchi ในภาษามลายู ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า กระฉิด เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามลายู

ตารางที่ 55 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระฉิก

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
กระฉิก /kra ¹ .chiik ¹ /	?kérések (เกรเสะ)
น. ของหวานทำด้วยมะพร้าวที่ทึบชูด กวนกับน้ำตาลปึกให้เข้ากันอบด้วยควันเทียนให้หอม ใช้เป็นไส้หรือหน้าขนม	มะพร้าวชูดแล้วคั่วประสมเครื่องแกง และราดหน้าขนมชนิดหนึ่ง. (มลายู. ปศ : 3)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กระฉิก ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ของหวานทำด้วยมะพร้าวที่ทึบชูด กวนกับน้ำตาลปึกให้เข้ากันอบด้วยควันเทียนให้หอม ใช้เป็นไส้หรือหน้าขนม เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมี คำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า กระ ฉิก จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า กระฉิก มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวอินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรมคำพ้อง ไทย- มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีคำว่า ?kérések ซึ่งแปลว่า มะพร้าวชูดแล้วคั่วประสมเครื่องแกง และราดหน้าขนมชนิดหนึ่ง (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ, 2529: 3) เห็นได้ว่าเสียงและความหมาย ของคำว่า กระฉิก มีความใกล้เคียงกับคำว่า ?kérések ในภาษามลายู ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า กระฉิก ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษามลายู จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า กระฉิก เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามลายู

ตารางที่ 56 ตารางแสดงที่มาของคำว่า ประสัก

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
ประสัก /praʔ ¹ .sak ¹ / น. ไม้หมุดสำหรับตรึงงเรือต่างตะปู, ลูกประสัก ก็เรียก.	pasak สลักไม้ที่ใช้ต่างตะปู, ไม้หมุด, แกน. (มลายู. ปศ: 79)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า ประสัก ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ไม้หมุดสำหรับตรึงงเรือต่างตะปู, ลูกประสัก ก็เรียก เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า ประสัก จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า ประสัก มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวอินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรมคำพ้อง ไทย- มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีคำว่า pasak ซึ่งแปลว่า สลักไม้ที่ใช้ต่างตะปู , ไม้หมุด, แกน (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ, 2529: 79) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า ประสัก มีความใกล้เคียงกับคำว่า pasak ในภาษามลายู ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า ประสัก ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษามลายู จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า ประสัก เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามลายู เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยก็มีการเปลี่ยนแปลงเสียงโดยการเพิ่มเสียง /r/ เข้าไปเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบของพยางค์หน้า จาก pasak > ประสัก /praʔ¹.sak¹/

ตารางที่ 57 ตารางแสดงที่มาของคำว่า ปะหนัน

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
ปะหนัน /paʔ ¹ .nan ⁴ / น. ดอกลำเจียก.	pandan (ปันตัน, ป่านัน) น. เป็นชื่อไม้จำพวกเตย รวมทั้งต้น ลำเจียกด้วย. (มลายู. ปศ: 84)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า ปะหนั้น ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ดอกลำเจียก เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า ปะหนั้น จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัย จึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า ปะหนั้น มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ฮวา อินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรมคำพ้อง ไทย- มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีคำว่า pandan ซึ่งแปลว่า เป็นชื่อไม้จำพวกเตย รวมทั้งต้นลำเจียกด้วย (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ, 2529: 84) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า ปะหนั้น มีความใกล้เคียงกับคำว่า pandan ในภาษามลายู ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า ปะหนั้น ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษามลายู จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า ปะหนั้น เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามลายู

ตารางที่ 58 ตารางแสดงที่มาของคำว่า ระกำ

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
ระกำ ๓ /ra?³.kam ⁰ ก. ปักเป็นดอกควดด้วยไหม.	rakam น. ผ้าที่ปักเป็นดอก, การพิมพ์หรือตีตราลงบนผ้า. (มลายู. ปศ: 127)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า ระกำ ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ปักเป็นดอกควดด้วยไหม เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า ระกำ จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ใน Modern Cambodian Dictionary ของ Robert K. Headley มีคำว่า ระกำ /rɔkam/ ซึ่งมีความหมายว่า (1) adj. (of the eyes) to have an irritation, be irritated; to be annoyed (2) n.k.of thorny plant จะเห็นได้ว่า แม้ว่าจะพบคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกับคำว่า ระกำ ในภาษาเขมร แต่เมื่อพิจารณาความหมายแล้วพบว่าความหมายไม่คล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกับความหมายที่เกี่ยวกับการปักผ้าเลย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สืบค้นคำว่า ระกำ นี้ในพจนานุกรมและหนังสือในภาษาอื่นๆ ต่อไป

ผู้วิจัยตรวจสอบ คำว่า ระกำ ใน พจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชวา ฮินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรมคำพ้อง ไทย-มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีคำว่า rakam ใช้เป็นคำนาม แปลว่า ผ้าที่ปักเป็นดอก, การพิมพ์หรือตีตราลงบนผ้า. (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ, 2529: 127) จะเห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า ระกำ ที่หมายถึง ปักเป็นดอกควบใหม่ในภาษาไทย มีความใกล้เคียงกับคำว่า rakam ในภาษามลายู ทั้งในด้านเสียงและความหมาย ต่างกันตรงที่ในภาษาไทยใช้คำว่า ระกำ เป็นคำกริยา ในขณะที่ภาษามลายูใช้คำนี้เป็นคำนาม อย่างไรก็ตาม สองคำนี้ก็มีความหมายร่วมกันคือเป็นคำที่เกี่ยวกับผ้าปัก และการปักผ้า นอกจากนี้ เมื่อตรวจค้นในพจนานุกรมอื่นๆ อีก ก็ไม่ปรากฏคำนี้ใช้เลย ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า ระกำ ที่หมายถึง ปักเป็นดอกควบด้วยใหม่ เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษามลายู ส่วน ระกำที่หมายถึง ผลไม้ หรืออาการบาดเจ็บเกี่ยวกับตาเป็นคำคนละคำกัน และเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น

ส่วนคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมภาษามลายูคำอื่นๆ ที่มิได้แสดงไว้ในที่นี้ ผู้วิจัยก็ได้วิเคราะห์ตามแนวทางข้างต้น และได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ค

3.3.2.5 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏร่วมกันในภาษามลายูและเขมร

จากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา นอกจาก คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จะสันนิษฐานได้ว่าเป็นคำยืมโดยตรงจากภาษาเขมร และภาษามลายูแล้ว ยังมีข้อมูลอีกจำนวนหนึ่งที่พบว่าคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a กลุ่มนี้มีปรากฏใช้ร่วมกันทั้ง 2 ภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 59 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏร่วมกันในภาษามลายูและเขมร

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
<p>กระจูด /kraʔ¹.cuut¹/</p> <p>น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Lepironia articulata</i> (Retz) Domin ในวงศ์ Cyperaceae ลำต้นกลมภายในกลวง และมีเยื่ออ่อนหุ้มโคนเป็นข้อๆ ใช้สานเสื่อหรือกระสอบ</p>	<p>Kerchut (กระจูด) (นัย).</p> <p>น. ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่งๆ ใช้สานเสื่อหรือกระสอบ . (เทียบมลายู: เกรจูด).</p> <p>(มลายู. ปศ: 2-3)</p>	<p>จจูด /cacaot/</p>
<p>กระโจน /kraʔ¹.coon⁰/</p> <p>ก. กระโดดพุ่งลงไป ผ่นข้ามไป</p>	<p>terjun (ตระจุน)</p> <p>กระโดดลง เช่น จากหลังม้า จากตลิ่งลงในน้ำ. air terjun (อาย ตระจุน) น้ำตก.</p> <p>(มลายู. ปศ: 3)</p>	<p>กญฺ์โชฺรล /kañcroul/</p> <p>v. to rear (up), prance (Khmer. RH: 13: b)</p>
<p>กระชับ /kraʔ¹.chap³/</p> <p>ก. แน่น, แนบแน่น, แนบกันสนิท, พอเหมาะ, แต่มีความหมายบอกว่า มีลักษณะที่ยิ่งขึ้นหรือที่เดียว เช่น กระชับแน่น กระชับตัวกระชับความกระชับมือ. (ข. ขุชาប់).</p>	<p>Kejap, kejat</p> <p>อึดแน่น, ยึด เช่น อึดจุกขวด ยึดเสื่อผ้าลงกระเป๋.</p> <p>(มลายู. ปศ: 3)</p>	<p>ขุชาប់</p> <p>ก. แน่น, แนบแน่น, แนบกันสนิท.</p> <p>(เขมร. ปศ: 3)</p>
<p>กระทง /kraʔ¹.thong⁰/</p> <p>น. ไม้กระดานที่ยึดกราบเรือหรือพาดแคมเรือทั้ง 2 ข้างเป็นตอนๆ</p>	<p>kudong กูดง</p> <p>น. ไม้ยึดกราบเรือพาดเป็นช่องๆ.</p> <p>(มลายู. ปศ: 4)</p>	<p>ขุทง /khtuəŋ/</p> <p>กระทงเรือ กระทงนา</p>
<p>กระบือ /kraʔ¹.bui⁰/</p> <p>น. ควาย</p>	<p>kérbau กระเบา</p> <p>น. ควาย</p> <p>(มลายู. ปศ: 4)</p>	<p>กฺรบี /krabəy/</p> <p>ควาย</p> <p>(เขมร. ปศ: 4)</p>
<p>กระโหลก /kraʔ¹.look¹/</p> <p>น. ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว</p>	<p>gélók</p> <p>น. ภาชนะตักน้ำทำด้วย</p>	<p>ตุรโปก /tralaok/</p> <p>n. scoop/ diper made</p>

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
หรือตาลเป็นต้น เรียกว่า กะโหลกมะพร้าว, กระดุกที่หุ้ม มันสมอง	กะลามะพร้าว (มลายู. ปศ: 11)	from the shell of coconut; (col. and prelor.) skull (Khmer. RH: 464: a)
ตะไกร /ta ¹ .kray ⁰ /, น. เครื่องมือสำหรับตัดโดยใช้ หนิมี มี ๒ ขา, ลักษณะนามว่า เล่ม, เขียนเป็น กรรไกร หรือ กรรไกร ก็มี.	Kelati, kalakati กัณไทรสำหรับตีบหมาก. (ฮ.). (มลายู. ปศ: 1)	กนไทร ส. กุรตริ (อินดี กรตริ, ทมิฬ กัตตารี ว่า กัณไทร.). (เขมร. ปศ: 1)
ผงก /pha ¹ .ŋok ¹ / ก. ยกหัวขึ้นน้อย ๆ ก้มหัวลง แล้วเงยขึ้นโดยเร็วแสดงอาการ ยอมรับหรือเห็นด้วย.	pangok (ปาโงะ) ชูศีรษะขึ้น (เช่นคนที่นั่งก้ม หน้าอยู่ และชูคอขึ้น). (มลายู. ปศ: 92)	ผงก (พุงอก) ว. งกๆ (เขมร. ศภ: 127) ผงกๆ /pŋak- pŋak/ in ฎ็็็ ผงกๆ v. to walk with a bobbing movement (<i>frequently raising and lowering the head</i>) (var. ฎ็็็ๆ) (Khmer. RH: 778: b)
มะเร็ง /ma ³ .reŋ ⁰ / น. เนื้องอกชนิดร้าย เกิดขึ้น เพราะเซลล์แบ่งตัวอย่าง รวดเร็ว ควบคุมไม่ได้ แล้ว แทรกไปตามเนื้อเยื่อข้างเคียง และสามารถหลุดจากแหล่ง เริ่มต้นไปแบ่งตัวเพิ่มจำนวนที่ บริเวณอื่น ๆ ได้ รักษาไม่ค่อย หาย.	rengsa น. แผลเปื่อยหรือเจ็บไข้ซึ่ง รักษาให้หายยาก (มลายู. ปศ: 108) mérangsa ก. รักษาไม่หาย.	มริญ (เขมร. บพ: 126)
ระกำ /ra ³ .kam ⁰ / น. (๑) ชื่อไม้ต้นขนาดเล็กชนิด Cathormion umbelltum	rokam น. ไม้ผลงอกตามป่าชนิด หนึ่ง	รกำ (โรกำ) น. ต้นระกำ ว. เคื่องตา

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
(Vahl) Kosterm. ในวงศ์ Leguminosae ดอกสีขาว ฝักแบนบิดเป็นวง , ระกำนา หรือ ระกำป่า ก็เรียก. (๒) ชื่อปาล์มชนิด Salacca wallichiana C. Martius ในวงศ์ Palmae ขึ้นเป็นกอ ก้านใบมีหนามแข็ง เนื้อฟ้าม ผลออกเป็นกระจุกกินได้.	(Carissa spinarum). (มลายู. ปศ: 127)	(เขมร. ศภ: 145)
ระวาง /raʔ ³ .waan ⁰ / น. ทำเนียบ เช่น ม้าขึ้นระวาง เรือขึ้นระวาง; ที่ว่างสำหรับบรรทุกของในเรือเป็นต้น เช่น เสียค่าระวาง.	ruang น. ช่องว่าง, ระวางในเรือ; อ่าว. ruang susu ช่องระหว่างเต้านม. (มลายู. ปศ: 128)	รวาง /rovieŋ/ (1) <i>prenp.</i> between, among; during; approximately, about (2) n. space, interval, gap; duration, span/period (<i>of s.t.</i>) (3) n. height of side, depth/ draft (<i>of boat or ship</i>) (Khmer. RH: 1997: 1028: b)
ระวิง /raʔ ³ .wiŋ ⁰ / น. เครื่องสำหรับเอาเช็ดด้ายหรือไหมสวม เพื่อกระจายเส้นด้ายออกจากกัน เมื่อเวลาสาวเส้นด้ายจะได้ออกเป็นเส้น ๆ ไม่ขาด ไม่ยุ่ง.	ruing น. เครื่องปั่นด้าย (มลายู. ปศ: 128)	รงวิง (รวิงวิง) น. ระวิงปั่นด้าย (เขมร. ศภ: 148)
ระหว่าง /raʔ ³ .waan ¹ / น. ช่องว่างจากที่หนึ่งถึงอีกที่หนึ่ง เช่น ในระหว่างภูเขา ๒ ลูก, ระยะเวลาจากระยะหนึ่งถึง	ruang น. ช่องว่าง, ระวางในเรือ; อ่าว. ruang susu ช่องระหว่าง	รวาง /rovieŋ/ (1) <i>prenp.</i> between, among; during; approximately, about

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
อีกระยะหนึ่ง เช่น ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก, เวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง เช่น ระหว่างสงครามเขายังเรียนหนังสืออยู่; เวลาที่กำลังเป็นไปอยู่ เช่น ระหว่างประชุมฝนตกหนัก ระหว่างนี้เขาไม่ว่าง. บ. คำที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของบุคคลหรือสถาบันเป็นต้นตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป	เต้านม. (มลายู. ปศ: 128)	(2) n. space, interval, gap; duration, span/ period (of s.t.) (3) n. height of side, depth/ draft (of <i>aboat or ship</i>) (Khmer. RH: 1028: b)
ละหาน /ra ¹ .haan ⁴ / น. ห้วงน้ำ. (เทียบเขมรว่า รหาล).	lahar, wilahar น. สระน้ำ, ทะเลสาบ, แอ่งน้ำ. (มลายู. ปศ: 138)	รหาล /rɔ-haal/ ลหาล (เขมร. กน: 828: a) รหาล /rɔhaal/ (1) n. water surface, expanse of water (2) adj. to be roomy, spacious; vacant, free; (<i>flat and</i>) open, unobstructed (<i>var. ลหาล</i>) (Khmer. RH: 1997: 1035: b)
ละหาร /ra ³ .haan ⁴ / น. ห้วงน้ำ. (เทียบมลายูว่า lahar).	lahar, wilahar น. สระน้ำ, ทะเลสาบ, แอ่งน้ำ. (มลายู. ปศ: 138)	รหาล /rɔ-haal/ ลหาล (เขมร. กน: 828: a) รหาล /rɔhaal/ (1) n. water surface, expanse of water (2) adj. to be roomy, spacious; vacant, free;

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
		(flat and) open, unobstructed (var. ลหาล) (Khmer. RH: 1035: b)
<p>สงบ /saʔ¹.ŋop¹/</p> <p>ก. ระวัง เช่น สงบจิตสงบใจ สงบสติอารมณ์ สงบศึก, หยุด นิ่ง เช่น คลื่นลมสงบ พายุสงบ, กลับเป็นปรกติ เช่น เหตุการณ์ สงบแล้ว, ปราศจากสิ่งรบกวน เช่น จิตใจสงบ, ไม่กำเริบ เช่น อาการไข้สงบลง ภูเขาไฟสงบ, ไม่วุ่นวาย เช่น บ้านเมืองสงบ ปราศจากโจรผู้ร้าย.</p>	<p>séngap</p> <p>ก. นิ่ง.</p> <p>sényap</p> <p>ก. นิ่ง, ปิดปาก (อย่าพูด). เทียบ สยบ ว่า ชบลง, ฟุบ ลง ปักซี่ไต้ หยบ ว่า ซ่อน. (มลายู. ปศ: 152)</p>	<p>สงบ /sŋap/</p> <p>สงบ (เขมร. กน: 906: a)</p> <p>สงบ (ซึ้งอบ)</p> <p>ก. สงบ (เขมร. ศภ: 152)</p> <p>สงบ /sŋap/</p> <p>adj. to be quiet, silent, calm, motionless, tranquil; v. to abate, die down, fade away, subside, cease (e.g., of fighting); to calm down (e.g., of the wind); to appease (Khmer. RH: 1364: a)</p>
<p>สยบ /saʔ¹.yop¹/</p> <p>ก. ชบลง, ฟุบลง, เช่น สยบอยู่ แทบเท้า; แพ้ เช่น เขายอม สยบอย่างราบคาบ, ทำให้พ่าย แพ้ เช่น พระพุทธเจ้าสยบมาร.</p>	<p>sényap</p> <p>ก. นิ่ง, ปิดปาก (อย่าพูด). เทียบ สยบ ว่า ชบลง, ฟุบ ลง ปักซี่ไต้ หยบ ว่า ซ่อน. (มลายู. ปศ: 152)</p>	<p>สยบ /sŋap/</p> <p>v. to respect, honour, venerate; adj. to be afraid, in awe of; to be paralyzed with fright (Khmer. RH: 1365: b)</p>

3.3.2.6 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาชวา

คำที่พบว่าเป็นคำยืมภาษาชวาโดยตรง และปรากฏใช้ในภาษาชวาเพียงภาษาเดียวมีดังนี้

ตารางที่ 60 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะกัง

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา
กะกัง /kaʔ ¹ .kaŋ ⁰ / น. พี่ชาย	kakang น. พี่ชาย. (ชวา. ปศ: 7)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กะกัง ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง พี่ชาย เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า กะกัง จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า กะกัง มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชวา อินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรมคำพ้อง ไทย- มลายู ของ แปลก ศิลปกรรมพิเศษ มีคำว่า kakang ซึ่งแปลว่า พี่ชาย (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ, 2529: 7) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า กะกัง มีความใกล้เคียงกับคำว่า kakang ในภาษามลายู ดังนั้นจากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า กะกัง ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาชวา จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า กะกัง เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาชวา

คำยืมจากภาษาชวาที่ใช้ในการศึกษา นอกจากจะพบใช้ในภาษาชวาเพียงภาษาเดียวแล้ว ยังพบว่าคำภาษาชวาเหล่านี้ส่วนใหญ่จะใช้เป็นคำยืมในภาษามลายูด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 61 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาชวา และใช้เป็น คำยืมในภาษามลายู

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา	คำภาษามลายู
ตะหมัง น. เสนา.	démang	démang น. นายบ้าน, นายตำบล (ว่าเป็นความหมายปัจจุบัน). (มลายู. ปศ: 49)
ตลิ่ง /taʔ ¹ .luŋ ⁰ / น. ต้นอัญชัน.	télang	bunga télang (bunga ตะลิ่ง) น. ดอกไม้ชนิดหนึ่งมีสีน้ำเงิน ชื่อวิทยาศาสตร์ตรงกับต้นอัญชันชนิดหนึ่ง คือ Clitorea ternatea. (มลายู. ปศ: 52)
มะตี /maʔ ³ .tii ⁰ / ก. ตาย.	mati	mati ก. ตาย เช่น คนตาย นาฬิกาตาย ราคาตายตัว. (มลายู. ปศ: 2529: 107)
มะโต /maʔ ³ .too ⁰ / น. ตำแหน่งพระมหะสีที่ ๓ ของกษัตริย์ชวาในวงศ์อัสัญแดหวา.	mahtor	mahator, mahtor น. มหะสีรองของกษัตริย์ชวาในสมัยโบราณ (มลายู. ปศ: 108)
มะล่ำ /maʔ ³ .lam ⁰ /, น. เวลาค่ำมืด, กลางคืน.	malam	malam กลางคืน , ความมืดของกลางคืน. (มลายู. ปศ: 108)
มะวาร /maʔ ³ .waan ⁰ /, น. กุหลาบ.	mawar น. กุหลาบ (ชวา. ปศ: 2529: 109)	ayer mawar น้ำกุหลาบ, น้ำดอกไม้เทศ. (อาหรับ). bunga ayer mawar ดอกกุหลาบ (มลายู. ปศ: 109)

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา	คำภาษามลายู
<p>มะหัล /maʔ³.han⁴ /</p> <p>ว. แพง; หายาก.</p>	<p>mahal</p>	<p>mahal</p> <p>แพง, หายาก</p> <p>(มลายู. ปศ: 110)</p>
<p>ระเด่น /raʔ³.den¹ /</p> <p>น. โอรสหรือธิดาของกษัตริย์ เมืองใหญ่.</p>	<p>radén, rahadén, rahadyan</p> <p>บรรดาศักดิ์ชั้นกลาง.</p> <p>(ชวา. ปศ: 127)</p>	<p>radin</p> <p>น. เจ้าชาย, เจ้าหญิง (ช.)</p> <p>radin galoh เจ้าหญิงที่ยัง ไม่สมรส.</p> <p>radin ayu เจ้าหญิงที่สมรส แล้ว.</p> <p>radin émas เจ้าชาย.</p> <p>(มลายู. ปศ: 127)</p>
<p>ระตู /raʔ³.tuu⁰ /</p> <p>น. เจ้าเมืองน้อย.</p>	<p>ratu</p>	<p>ratu</p> <p>น. พระเจ้าแผ่นดิน , พระ มเหสี, เจ้าชาย, เจ้าหญิง .</p> <p>“เวลานี้ระตูกำลังท้องแก่ ”.</p> <p>(พระราชหัตถเลขาในรัชกาล ที่ 7)</p> <p>sang ratu พระเจ้าแผ่นดิน.</p> <p>(มลายู. ปศ: 127)</p>
<p>ระมา /raʔ³.maa⁰ /</p> <p>น. เหลือบ.</p>	<p>rama</p>	<p>?rama-rama</p> <p>น. ผีเสื้อ, แมลงกัดผ้า.</p> <p>(มลายู. ปศ: 128)</p>
<p>ละจิด /laʔ³.ŋit¹ /</p> <p>น. ฟ้า, ชั้น</p>	<p>langit</p>	<p>langit</p> <p>น. สวรรค์, ท้องฟ้า.</p> <p>(มลายู. ปศ: 138)</p>
<p>ละรี /laʔ³.lii⁰ /</p> <p>ก. แล่นไป.</p>	<p>lari</p> <p>วิ่ง, แล่น; เลี้ยง (ภาชี); จุด คร่ำ.</p> <p>(มลายู. ปศ: 138)</p>	<p>lari</p> <p>วิ่ง, แล่น; เลี้ยง (ภาชี); จุด คร่ำ.</p> <p>(มลายู. ปศ: 138)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา	คำภาษามลายู
ละลัด /laʔ ³ .lat ³ / น. แมลงวัน.	lalat น. แมลงวัน.	lalat น. แมลงวัน. tahi lalat ขี้แมลงวัน (ที่ขึ้นตามหน้าและร่างกาย). (ตาฮี-ขี้).

3.3.2.7 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏร่วมกันในภาษามลายูและภาษาชวา

คำกลุ่มนี้ปรากฏใช้ในทั้ง 2 ภาษาคือภาษามลายู และภาษาชวา แต่ยังไม่สามารถระบุที่มาได้อย่างชัดเจนว่าไทยยืมคำเหล่านี้มาจากคำเดิมคำใด

ตารางที่ 62 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระชัง

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาชวา
กระชัง /kraʔ ¹ .chaŋ ⁰ / น. ลานสาดที่ปิดและเปิดไว้ น. เครื่องสำหรับขังปลา ก๊อบ มาใหม่	kéranjang (กรันซัง) กระจาดตาห่าง. (มลายู. ปศ: 3)	กระรันซัง กระจาด (ชวา. ปศ: 3)

3.3.2.8 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาจีน

จากข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา พบว่ามีคำยืมภาษาจีนทั้งสิ้น 6 คำ ดังนี้

ตารางที่ 63 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะหล่ำ

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
กะหล่ำ /kaʔ ¹ .lam ¹ / น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Brassica oleracea</i> L. ในวงศ์ Cruciferae มีหลายพันธุ์ เช่น กะหล่ำปลี หรือ กะหล่ำใบ (<i>B. oleracea</i> L. var. <i>capitata</i> L.) กะหล่ำดอก หรือ กะหล่ำตัน (<i>B. oleracea</i> L. var. <i>botrytis</i> L.) กะหล่ำดาว หรือ กะหล่ำหัวล่ำ	/ka33 lam21/ (ไหหล่ำ) ชื่อพรรณไม้พวกหนึ่ง (<i>Brassica oleracea</i>) (จีน. ปส: 152)

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
ต้น[B. oleracea L. var. gemmifera (DC.) Thell.]และ กะหล่ำปม (B. oleracea L. var. gongyloides L.).	

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า กะหล่ำ ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Brassica oleracea* L. ในวงศ์ Cruciferae มีหลายพันธุ์ เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า กะหล่ำ จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า กะหล่ำ มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวฮินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในการศึกษาเรื่อง คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน ของปราณี ภายอรุณสุทธิ มีคำว่า /ka33 lam21/ ซึ่งเป็นภาษาจีนถิ่นไหหลำ แปลว่า ชื่อพรรณผักพวกหนึ่ง (*Brassica oleracea*) (ปราณี ภายอรุณสุทธิ, 2526: 152) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า กะหล่ำ มีความใกล้เคียงกับคำว่า /ka33 lam21/ ในภาษาจีน ดังนั้นจากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า กะหล่ำ ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาจีน จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า กะหล่ำ เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาจีน

ตารางที่ 64 ตารางแสดงที่มาของคำว่า คะน้ำ

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
คะน้ำ /kha ³ .naa ⁰ /	/ka ² 55 na55/ (แต้จิ๋ว)
น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Brassica alboglabra</i> Bailey ในวงศ์ Cruciferae เป็นพรรณไม้ที่นำเข้ามาปลูกเพื่อเป็นอาหาร, คาน้ำ ก็เรียก.	/ka ² 55 na25/ (ฮกเกี้ยน) ผักคะน้ำ (จีน. ปส: 87)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า คะน้า ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Brassica alboglabra* Bailey ในวงศ์ Cruciferae เป็นพรรณไม้ที่นำเข้ามาปลูกเพื่อเป็นอาหาร, คาน้ำก็เรียก เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า คะน้า จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า คะน้า มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวฮินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในการศึกษาเรื่อง คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน ของปราณี ภายอรุณสุทธิ์ มีคำว่า /kaʔ55 na55/ (แต่จิว) /kaʔ55 na25/ (ฮกเกี้ยน) แปลว่า ผักคะน้า (ปราณี ภายอรุณสุทธิ์, 2526: 87) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า คะน้า มีความใกล้เคียงกับคำว่า /kaʔ55 na55/ ในภาษาจีนแต่จิว และคำว่า /kaʔ55 na25/ ในภาษาจีนฮกเกี้ยน ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า คะน้า ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาจีน จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า คะน้า เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาจีน

ตารางที่ 65 ตารางแสดงที่มาของคำว่า บะหมี่

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
บะหมี่ /baʔ ¹ .mii ¹ /	/baʔ55 mi21/ (แต่จิว)
น. ชื่ออาหารชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งสาลี เป็นเส้นเล็ก ๆ มีสีเหลือง ลวกสุกแล้วปรุงด้วยเครื่องมีหมูเป็นต้น.	/baʔ55 mi32/ (ฮกเกี้ยน) บะหมี่ (จีน. ปส: 89)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า บะหมี่ ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ชื่ออาหารชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งสาลี เป็นเส้นเล็ก ๆ มีสีเหลือง ลวกสุกแล้วปรุงด้วยเครื่องมีหมูเป็นต้น เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและ

ความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า บะหมี่ จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า บะหมี่ มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวอินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในการศึกษาเรื่อง คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน ของปราณี กายอรุณสุทธิ์ มีคำว่า /baʔ55 mi21/ ในภาษาจีนแต้จิ๋ว และ /baʔ55 mi32/ ในภาษาจีนฮกเกี้ยน แปลว่า บะหมี่ (ปราณี กายอรุณสุทธิ์, 2526: 89) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า บะหมี่ มีความใกล้เคียงกับคำว่า /baʔ55 mi21/ ในภาษาจีนแต้จิ๋ว และ /baʔ55 mi32/ ในภาษาจีนฮกเกี้ยน ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า คะน้า ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาจีน จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า บะหมี่ เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาจีน

ตารางที่ 66 ตารางแสดงที่มาของคำว่า พะโล้

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
พะโล้ /phaʔ ³ .loo ³ / น. ชื่ออาหารแบบจีนชนิดหนึ่ง ใช้ลูกโป๊ยกั๊ก อบเชย และเครื่องเทศอื่น ๆ ตำเคล้าคลุกกับเบ็ดหรือห่านเป็นต้นให้เข้ากันดี และเคี่ยวจนน้ำแห้ง, ถ้าทำอย่างไทยใช้น้ำตาลปีบเคี่ยวกับซีอิ๊วและน้ำปลา มีรสหวานเค็มและมักไม่ใส่เครื่องเทศ เช่น ไช้พะโล้ หมูพะโล้.	/phaʔ55 low51/ (แต้จิ๋ว) /phaʔ55 lo55/ (ฮกเกี้ยน) พะโล้ (จีน. ปส: 84)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า พะโล้ ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ชื่ออาหารแบบจีนชนิดหนึ่ง ใช้ลูกโป๊ยกั๊ก อบเชย และเครื่องเทศอื่น ๆ ตำเคล้าคลุกกับเบ็ดหรือห่านเป็นต้นให้เข้ากันดี และเคี่ยวจนน้ำแห้ง, ถ้าทำอย่างไทยใช้น้ำตาลปีบเคี่ยวกับซีอิ๊วและน้ำปลา มีรสหวานเค็มและมักไม่ใส่เครื่องเทศ เช่น ไช้พะโล้ หมูพะโล้ เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษา

ตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า บะหมี่ จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า พะโล้ มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวอินดี จีน เป็นต้น และพบว่า ในการศึกษาเรื่อง คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน ของปราณี ภายอรุณสุทธิ มีคำว่า /pha?55 low51/ ในภาษาจีนแต้จิ๋ว และ /pha?55 lo55/ ในภาษาจีนฮกเกี้ยน แปลว่า พะโล้ (ปราณี ภายอรุณสุทธิ, 2526: 84) เห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า พะโล้ มีความใกล้เคียงกับคำว่า /pha?55 low51/ ในภาษาจีนแต้จิ๋ว และ /pha?55 lo55/ ในภาษาจีนฮกเกี้ยน ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า พะโล้ ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาจีน จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า พะโล้ เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาจีน

ส่วนคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมมาจากภาษาจีน คำอื่นๆ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวทางข้างต้น ดังจะได้นำเสนอในภาคผนวก ค

3.3.2.9 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษ

คำยืมภาษาอังกฤษที่พบในข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 16 คำ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 67 ตารางแสดงที่มาของคำว่า สกี

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
สกี /sa? ¹ .kii ⁰ / น. แผ่นไม้แคบ ๆ ๒ แผ่น ประกติยาวแผ่นละ ๑.๕ – ๒.๔ เมตร มีที่สำหรับสวมเท้าผู้เล่น ใช้ในการเล่นสกี; กีฬาอย่างหนึ่ง ผู้เล่นยืนบนแผ่นสกีแล้วไถตัวให้ลื่นไถลลงไปตามเนินเขาที่มีหิมะปก	ski /ski:/ <i>plural</i> skis [countable] 1. one of a pair of long thin narrow pieces of wood or plastic that you fasten to your boots and use for

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
คลุ้ม โดยมีไม้คู้หนึ่งสำหรับยันหรือต่อเวลาเล่น.	moving on snow or on water 2. a long thin narrow piece of strong material, fastened under a small vehicle so that it can travel on snow (English. LE)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า สกี ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง แผ่นไม้แคบ ๆ ๒ แผ่น ประกอด้วยแผ่นละ ๑.๕ – ๒.๔ เมตร มีที่สำหรับสวมเท้าผู้เล่น ใช้ในการเล่นสกี; ก็พออย่างหนึ่ง ผู้เล่นยืนบนแผ่นสกี แล้วไถตัวให้ลื่นไถลลงไปตามเนินเขาที่มีหิมะปกคลุม โดยมีไม้คู้หนึ่งสำหรับยันหรือต่อเวลาเล่น เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า สกี จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า สกี มีปรากฏในภาษาอื่น ๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษามลายู ชาวฮินดี จีน และอังกฤษ เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรม Longman Exams Dictionary ให้ความหมายของคำว่า สกี ไว้ว่า ski /ski:/ หมายถึง 1. one of a pair of long thin narrow pieces of wood or plastic that you fasten to your boots and use for moving on snow or on water และ 2. a long thin narrow piece of strong material, fastened under a small vehicle so that it can travel on snow จะเห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า สกี มีความใกล้เคียงกับคำว่า ski /ski:/ ในภาษาอังกฤษ ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า สกี ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่น ๆ นอกจากภาษาอังกฤษ จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า สกี เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 68 ตารางแสดงที่มาของคำว่า สปริง

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
<p>สปริง /saɾ¹.priŋ⁰/</p> <p>น. สิ่งที่ยืดหรือหดแล้วคืนตัวได้เอง มักทำด้วยโลหะ เช่น นาฬิกาเรือนนี้สปริงหลุด จึงไม่เดิน.</p> <p>ว. ที่ยืดหรือหดแล้วคืนตัวได้เอง เช่น เบาะสปริงเตียงสปริง.</p>	<p>spring /sprɪŋ/</p> <p>1. season [uncountable and countable] the season between winter and summer when leaves and flowers appear</p> <p>2. curved metal</p> <p>a) [countable usually plural] something, usually a twisted piece of metal, that will return to its previous shape after it has been pressed down</p> <p>b) [uncountable] the ability of a chair, bed etc to return to its normal shape after being pressed down</p> <p>3. water [countable] a place where water comes up naturally from the ground:</p> <p>4. spring in your step if you walk with a spring in your step, you move quickly and happily</p> <p>5. full of the joys of spring happy and full of energy - used humorously</p> <p>6. sudden jump [singular] a sudden quick movement or jump in a particular direction</p> <p>move suddenly [intransitive always + adverb/preposition] to move suddenly and quickly in a particular direction, especially by jumping</p> <p>(English. LE)</p>

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า สปริง ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง สิ่งที่ยืดหรือหดแล้วคืนตัวได้เอง มักทำด้วยโลหะ เช่น นาฬิกาเรือนนี้สปริงหลุด จึงไม่เดิน. ว. ที่ยืดหรือหดแล้วคืนตัวได้เอง เช่น เบาะสปริง เตียงสปริง เมื่อคั่นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่ปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า สปริง จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า สปริง มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษามลายู ชาวฮินดี จีน และอังกฤษ เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรม Longman Exams Dictionary ให้ความหมายของคำว่า สปริง ไว้ว่า spring /sprɪŋ/ มี 6 ความหมายคือ 1. season [uncountable and countable] the season between winter and summer when leaves and flowers appear 2. curved metal a) [countable usually plural] something, usually a twisted piece of metal, that will return to its previous shape after it has been pressed down b) [uncountable] the ability of a chair, bed etc to return to its normal shape after being pressed down 3. water [countable] a place where water comes up naturally from the ground: 4. spring in your step if you walk with a spring in your step, you move quickly and happily 5. full of the joys of spring happy and full of energy - used humorously 6. sudden jump [singular] a sudden quick movement or jump in a particular direction move suddenly [intransitive always + adverb/preposition] to move suddenly and quickly in a particular direction, especially by jumping

จะเห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า สปริง มีความใกล้เคียงกับคำว่า spring /sprɪŋ/ ในภาษาอังกฤษ ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า สปริง ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาอังกฤษ จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า สปริง เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 69 ตารางแสดงที่มาของคำว่า อะตอม

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
<p>อะตอม /ʔaʔ¹.toom⁰/</p> <p>น. ส่วนที่เล็กที่สุดของธาตุซึ่งเข้าทำปฏิกิริยาเคมีได้ อะตอม ประกอบด้วยอนุภาคมูลฐานที่สำคัญ คือ นิวเคลียสเป็นแกนกลาง และมีอิเล็กตรอนเคลื่อนที่อยู่โดยรอบ, เดิมเรียกว่า ปริมาณ.</p>	<p>atom /ætəm/</p> <p>1. the smallest part of an element that can exist alone or can combine with other substances to form a molecule</p> <p>2. a very small amount of something - used for emphasis</p> <p>(English. LE)</p>

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า อะตอม ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ พบว่าหมายถึง ส่วนที่เล็กที่สุดของธาตุซึ่งเข้าทำปฏิกิริยาเคมีได้ อะตอม ประกอบด้วยอนุภาคมูลฐานที่สำคัญ คือ นิวเคลียสเป็นแกนกลาง และมีอิเล็กตรอนเคลื่อนที่อยู่โดยรอบ , เดิมเรียกว่า ปริมาณ เมื่อค้นในพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทก็ไม่มีปรากฏว่ามีคำนี้หรือมีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้เลย คำว่า อะตอม จึงไม่น่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท

ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขมรและมอญ เนื่องจากคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ถือเป็นลักษณะคำสองพยางค์ที่พบมากในภาษาทั้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่ปรากฏว่ามีคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนี้ในภาษาทั้งสองเลย เช่นเดียวกัน

ต่อจากนั้น ตรวจสอบต่อไปว่า คำว่า อะตอม มีปรากฏในภาษาอื่นๆ หรือไม่ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบกับพจนานุกรมและงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษา มลายู ชาว ฮินดี จีน และอังกฤษ เป็นต้น และพบว่า ในพจนานุกรม Longman Exams Dictionary ให้ความหมายของคำว่า อะตอม ไว้ว่า atom /ætəm/ หมายถึง 1. the smallest part of an element that can exist alone or can combine with other substances to form a molecule และ 2. a very small amount of something - used for emphasis

จะเห็นได้ว่าเสียงและความหมายของคำว่า อะตอม มีความใกล้เคียงกับคำว่า atom /ætəm/ ในภาษาอังกฤษ ดังนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว และไม่พบว่า คำว่า อะตอม ปรากฏในคำภาษาตระกูลไท และภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาอังกฤษ จึงอาจสรุปได้ว่า คำว่า อะตอม เป็นคำที่ไทยยืมมาจากภาษาอังกฤษ

ส่วนคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมมาจากภาษาอังกฤษ คำอื่น ๆ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำเหล่านั้นตามแนวทางข้างต้น ดังจะได้นำเสนอในภาคผนวก ค

3.3.2.10 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาอื่น ๆ

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a กลุ่มที่เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น ๆ ก็ได้ใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์และตัดสินที่มาของคำดังกล่าวข้างต้น ผลการศึกษาพบว่า ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาอื่น ๆ นั้น ได้แก่ ภาษาพม่า ภาษาเปอร์เซีย ภาษาทมิฬ ภาษาฮินดี และภาษาโปรตุเกส คำยืมเหล่านี้ ผู้วิจัย ก็ได้อาศัยแนวทางการวิเคราะห์และตัดสินที่มาของคำตามขั้นตอนที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น ดังนี้

3.3.2.10.1 คำยืมภาษาพม่า

ตารางที่ 70 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กะปิ

คำภาษาไทย	คำภาษาพม่า
กะปิ /ka ¹ .pi ¹ / น. ของเค็มทำด้วยเคยกับเกลือโซลกลและหมักไว้ใช้ปรุงอาหาร , เยื่อเคย ก็ว่า. (พม่า ว่า งาปี).	ကုပိ, ကုပီ /kupi/ น. ปลาหมัก (กะปิ, ปลาจ๋า) (พม่า. อน: 126a, 127b)

3.3.2.10.2 คำยืมภาษาเปอร์เซีย

ตารางที่ 71 ตารางแสดงที่มาของคำว่า องุ่น

คำภาษาไทย	คำภาษาเปอร์เซีย
องุ่น /ʔa ¹ .ŋun ¹ / [อะหฺงุ่น] ชื่อไม้เถาชนิด <i>Vitis vinivera</i> L. ในวงศ์ Vitaceae ผลเป็นพวง กินได้หรือใช้หมักทำเหล้า เรียก เหล้าองุ่น.	anggur น. ลูกองุ่น (เปอร์เซีย. ปศ: 180)

3.3.2.10.3 คำยืมภาษาทมิฬ

คำที่สันนิษฐานว่ายืมมาจากภาษาทมิฬ นั้น จากข้อมูลที่ใช้ศึกษาพบว่าคำที่ปรากฏในภาษาทมิฬมีปรากฏในภาษาอื่นๆ ด้วย เช่น ภาษามลายู ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษาอินดี และภาษาฮินดูสตานี เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 72 ตารางแสดงที่มาของคำว่า กระออม

คำภาษาไทย	คำภาษาทมิฬ
กระออม /kraʔ ¹ .ʔoʊm ⁰ / (กลอน) น. ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ ยาชัน รูปคล้ายกระบุง ไม่มีคอ ใช้ใส่ น้ำ เช่น สรงสนานน้ำทิพย์สับ กระออม. (คาวี),	/kalayam/ (ทมิฬ. สพ: 56)

นอกจากนี้ ยังมีคำที่ปรากฏในภาษาทมิฬและภาษาอื่นๆ อีก ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 73 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมภาษาทมิฬและปรากฏในภาษาอื่น

คำภาษาไทย	คำภาษาทมิฬ	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2 และอื่น ๆ
กะไหล่ /kaʔ ¹ .lay ¹ / น. กรรมวิธีเคลือบสิ่งที่เป็นโลหะด้วยเงินหรือทองเป็นต้น โดยใช้ปรอทละลายเงินหรือทองให้เป็นของเหลว แล้วทาลงบนโลหะที่ต้องการเคลือบ จากนั้นไล่ปรอทออกโดยใช้ความร้อน, กะไหล่ ก็ว่า. ว. เรียกของเช่นพานเป็นต้นที่เคลือบ	กะลายิ ก. ชูตเพื่อทำการชุบหรือเคลือบใหม่ (ทมิฬ. ปศ: 15) /kalayi/ ก. อาบหรือชุบ (ทมิฬ. สพ: 56)	kalai ก. ชูต เช่น ชูตหม้อกะทะ เพื่อทำการชุบหรือเคลือบใหม่. (มลายู. ปศ: 15)	กลือ ดีบุก, ดีบุกที่เคลือบบางๆ บนวัตถุอื่น, การชุบทอง (gilt) กลือहार ซึ่งเคลือบด้วยดีบุก, ซึ่งชุบด้วยโลหะ (plated) (อินดี. ปศ: 15)

คำภาษาไทย	คำภาษาทมิฬ	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2 และอื่น ๆ
เงินหรือทองด้วย กรรมวิธีเช่นนั้นว่า พานกะไหล่เงิน พาน กะไหล่ทอง. (เทียบ ทมิฬ กะลาอี).			
กะหรี /kaʔ ¹ .rii ¹ / น. แกงชนิดหนึ่ง สี เหลือง ประูด้วย เครื่องแกงกะหรี; เรียกเครื่องแกงกะหรี ซึ่งประกอบด้วยขมิ้น และเครื่องเทศอื่น ๆ บดเป็นผงว่า ผง กะหรี. (มลายู มาจาก ทมิฬว่า ผัด; อ. curry).	kari แกง (ทมิฬ. ปศ: 11) kari แกง (ทมิฬ. สพ: 55)	กฉี แกง (ฮินดี. ปศ: 11)	kari แกงชนิดหนึ่ง. (ฮ.). (ในภาษาทมิฬ และเบงกอลีมีคำ kari ในภาษาฮินดี มีคำ กฉี แปลว่า แกง อังกฤษใช้ curry ว่ามาจาก ภาษาทมิฬ). (มลายู. ปศ: 11)

3.3.2.10.4 คำยืมภาษาฮินดี

คำที่สันนิษฐานว่าเป็น ยืมจากภาษาฮินดีโดยตรงที่พบจากข้อมูลในการศึกษามี
ดังนี้

ตารางที่ 74 ตารางแสดงที่มาของคำว่า อะไหล่

คำภาษาไทย	คำภาษาฮินดี
อะไหล่ /ʔaʔ ¹ .lay ¹ / ว. ที่เตรียมสำรองไว้ใช้เมื่อต้องการ เช่น เครื่อง อะไหล่รถยนต์ ยางอะไหล่. (ฮ.).	पुरजा spare part (Hindi. MC: 389: b)

นอกจากนี้ ยังมีคำภาษาฮินดี ที่ปรากฏเป็นคำยืมในภาษาอื่น ๆ ด้วย โดยที่
ภาษาเหล่านั้นบอกว่าเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาฮินดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 75 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมภาษาฮินดีและปรากฏในภาษาอื่น ๆ

คำภาษาไทย	คำภาษาฮินดี	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
กะดี น. โรงที่ประชุมทำพิธี ฝ่ายศาสนาอิสลาม นิกายเจ้าเซ็น เช่น กะดีเจ้าเซ็นแขกตัน ต็อก . (นี. ประถม). (เทียบ ฮินดี คัดดี ว่า พระแท่น).	คัตดี พระแท่น (ฮินดี. รส)	kédi 1. วัดโน พระพุทธศาสนา (พบใช้ในรัฐกลันตัน). 2. กามตายด้าน. (มลายู. ปศ: 7)	
กะรุน น. แร่ชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยธาตุ อะลูมิเนียมกับ ออกซิเจน แต่ก็มีสิ่ง อื่นผสมอยู่ทำให้มีสี ต่าง ๆ	คอรุน kurund the name of corundum - a word which he believed to be the native name of the stone (Hindi, kurund; Tamil, kurundam; Sanskrit, kuruvinda, " ruby") (http://www.1911encyclopedia.org/Corundum)	kurundam (Tamil)	kuruvinda (Sanskrit)

3.3.2.10.5 คำยืมภาษาโปรตุเกส

ตารางที่ 76 ตารางแสดงที่มาของคำว่า สบู่

คำภาษาไทย	คำภาษาโปรตุเกส
สบู่ /sa ¹ .bu ¹ / น. สิ่งที่เกิดขึ้นโดยนำไขสัตว์เช่นไขวัวหรือน้ำมันพืช เช่นน้ำมันมะกอกไปต้มกับด่างโซเดียมไฮดรอกไซด์	sabonete [sabuneta], sabão [sabãw] (s.m.) น. สบู่

จะได้สบูแข็ง หรือนำไปต้มกับด่างโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ จะได้สบู่อ่อน ใช้ชำระล้างและซักฟอก. (โปรตุเกส sapu).	(โปรตุเกส. JV: 82a, 89a)
--	--------------------------

3.3.2.11 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากหลายภาษา

คำยืมประเภทนี้ เป็นคำยืมที่ปรากฏใช้ร่วมกันในหลายภาษา ไม่สามารถตัดสินได้ว่าคำที่ภาษาไทยยืมมาใช้นั้นมีที่มาจากคำเดิมคำใด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 77 ตารางแสดงคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากหลายภาษา

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
กระโถน /kra ¹ .thoon ⁴ / ภาชนะสำหรับบัว หรือทิ้งสิ่งของต่าง ๆ ที่ไม่ต้องการ	Kétor น. ภาชนะสำหรับบัว น้ำ. (มลายู. ปศ: 4)	กนุโถร /kanthao/ (เขมร. ปศ: 3)	กโถรา ชาม, ถ้วย (ฮินดี. ปศ: 3)
กะหรี่ /ka ¹ .rii ¹ / น. แกงชนิดหนึ่ง สี เหลือง ประดับด้วย เครื่องแกงกะหรี่; เรียกเครื่องแกง กะหรี่ซึ่ง ประกอบด้วยขมิ้น และเครื่องเทศอื่น ๆ บดเป็นผงว่า ผง กะหรี่.	kari แกงชนิดหนึ่ง. (ฮ.). (ในภาษาทมิฬและเบง กอลีมีคำ kari ในภาษา ฮินดี มีคำ กัณธี แปลว่า แกง อังกฤษใช้ curry ว่ามาจากภาษาทมิฬ). (มลายู. ปศ: 11)	กัณธี แกง (ฮินดี. ปศ: 11)	
กะป๋น /ka ¹ .pan ¹ / (โป) น. ก้าป๋ น. (ตำนานอักษรไทย ของเซเดส์).	กปปล (ทมิฬ. บพ: 25) kappal น. เรือเดินทะเล (ทมิฬ. ปศ: 16)	kapal น. เรือเดินทะเลขนาด ใหญ่ชนิดหนึ่ง (มลายู. ปศ: 16)	กุปาล์ น. เรือ (เขมร. ปศ: 16) กมุปาน /ก้อมปาน/

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
			น. เรือกำปั่น เรือ เมล์ (มอญ. บพ: 8: b) capel เรือ (ฮินดูสะตานี. ปศ: 16)
ชะมด /chaʔ ³ .mot ³ / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูก ด้วยนม ในวงศ์ viverridae ซึ่งเป็น วงศ์เดียวกับอีเห็น และพังพอน หน้า แหลม ตัวเรียว สี เทาหรือน้ำตาล มี ลายจุดสีดำตามยาว ทั่วตัว หางและขน หางยาว มีต่อมกลิ่น ที่ใช้เครื่องเพศ	jébat น. ชื่อสัตว์สี่เท้าที่เลี้ยง ลูกด้วยนมชนิดหนึ่ง (Viverra civetta) มี หลายชนิด (มลายู. ปศ: 43)	zabad (อาหรับ. ปศ: 43)	civet อังกฤษ civette ฝรั่งเศส (อังกฤษ, ฝรั่งเศส . ปศ: 43)
ตะเกียบ /taʔ ¹ .kiap ¹ / น. เครื่องใช้สำหรับ คีบอาหารทำด้วยไม้ หรืองาเป็นต้นเป็น คู่ๆ; ชื่อเสาคู่ที่ฝังลง ดินสำหรับขนาบเสา กลางซึ่งอยู่เหนือ พื้นดินอย่างเสาพุ่ม เสาหงส์ (เดิมเสา ตะเกียบมีสลัก ๒ อัน	kiap น. ชื่อเสาคู่ที่ประกบ เสาใบเรือ, เสาธง. (มลายู. ปศ: 53) (มลายู. โมหัมมัด อับ ดุลกาเดร์: 75)	จังกีร์ ะ, จงกี ะ /caŋkəh/ n. chopsticks (a.w. จงเก๊ะ) (Khmer. RH: 227: b) ตงเกียบ (ตองเกียบ) น. สิ่งที่ใช้คีบ, ไม้ สอย (เขมร. ศภ/ศานติ ภักดีคำ: 82)	ทเกป /həkep/ เตี้ยะเก็ป น. คีม, แหนบ, ตะเกียบ (มอญ. วบ: 47, 132)

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
เมื่อถอดสลักอันหนึ่ง ออกแล้วโน้มเสาก กลางลงมาได้)		ตงเกียบ /daŋkiep, tɔkiep) n. pincers (e.g., of crabs); tweezers (for plucking hair), forceps, tongs, nippers, pliers; clip; hair pin (a.w. ฎึง เกียบ) (Khmer. RH: 227: b)	
ประทัด /praʔ ¹ .that ³ / น. เครื่องดอกไม้ไฟ ของจีน ทำด้วย กระดาษสีแดงอัด แน่นห่อดินปืน รูปร่างคล้ายบุหรี มี ชนวนสำหรับจุด มี เสียงดัง, ลักษณะนาม ว่า ดอก เช่น ประทัด ๒ ดอก.	pétas น. ดอกไม้ไฟ, ประทัด (ฮ.). (มลายู. ปศ: 49)	paṭa:k (nf) report of a cracking sound; (ind) forth with, at once, without a moment's hesitation; paṭa:ka: (nm) a cracker; an explosive stuff; the report of a cracker; explosion; the sound of "paṭa". paṭa:kḥā: (nm) a cracker, any explosive stuff, the report of a cracker; explosion, the sound of "paṭa".	pétasan ประทัด, ดอกไม้ไฟ (ชวา. ปศ: 79)

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
		(Hindi. MC: 389: b)	
ฝรั่ง /faʔ ³ .raŋ ¹ / น. ชนชาติผิวขาว; คำประกอบชื่อ สิ่งของบางอย่างที่มาจากต่างประเทศ ซึ่งมีลักษณะคล้ายของไทย เช่น ขนมฝรั่ง ละมุดฝรั่ง มันทฝรั่ง ตะขบฝรั่ง ผักบุ้งฝรั่ง แตงฝรั่ง.	Faranggi, Faranji, Féringgi (โบ) ชนชาติแฟรงค์ (Frank), ชาวโปรตุเกส, ชาวยุโรป (เปอร.). (มลายู. ปศ: 93)	Ferang ชนชาติแฟรงค์ Ferangi ชาวยุโรป. (มลายู. ปศ: 93)	Fo-lang-chi ชาวโปรตุเกส. (จีน. ปศ: 2529: 93) Feringhi, Firang ฝรั่ง. (อาหรับ. ปศ: 93) ฝรังค ประเทศยุโรป ฝรังคี ชาวยุโรป, คนผิว ขาว. (ฮินดี. ปศ: 49)
ระหัด /raʔ ³ .hat ¹ / น. เครื่องวิดน้ำอย่างหนึ่งเป็นราง ใช้ถีบด้วยเท้าหรือจุดด้วยเครื่อง-จักรเป็นต้น	rahat น. ไนสำหรับกรอด้าย. (ฮ.) (มลายู. ปศ: 128)	รหฐ น. เครื่องวิดน้ำเป็นรูปล้อ. รหฐา น. ไนสำหรับกรอด้าย (ฮินดี. ปศ: 128)	รหาคัต (โรฮัต) น. เครื่องใช้ในการปั่น ควันและสูบ มีหลายแบบ (เขมร. ศภ: 149)
ละคร /laʔ ³ .khon ⁰ / น. การแสดงประเภทหนึ่ง ผู้แสดงเรียกว่าตัวละคร มีเวทีหรือสถานที่ใช้ในการแสดง มีบทให้ตัวละครแสดงตามเนื้อเรื่อง โดยมากมี	lakun บทบาท, การแสดงบนเวที, เรื่องที่แสดง, โดยมาหมายถึงการแสดงเรื่องเกี่ยวกับวรรณโบราณ. (ช.).	lakunkan (ลากุนกัน) การแสดงละคร. bérlakun (บะระลากุน) แสดงละคร. pélakun, pélakon (ปะลากุนม ปาลากน) ตัวละคร.	โลชน (โลคน) น. ละคร (เขมร. ศภ: 155)

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
ดนตรีประกอบ มี ลักษณะแตกต่างกัน ออกไปหลายชนิด	(มลายู. ปศ: 138)	(ชวา. ปศ: 138)	

จะเห็นได้ว่า คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมีเป็นจำนวนมาก บางคำก็สามารถสันนิษฐานได้ว่าเป็นคำยืมมาจากภาษาเดิมภาษาใดโดยอาศัยข้อมูลเชิงประวัติช่วยในการอธิบาย และก็ยังมียกอีกจำนวนหนึ่งที่ปรากฏใช้หลายภาษา ไม่สามารถสรุปได้ว่ามาจากภาษาใดแน่ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

3.3.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่ คือ คำสองพยางค์กลุ่มที่สร้างขึ้นใหม่จากคำ ที่มีอยู่เดิมในภาษาไทยกลาง จากการศึกษพบว่า การสร้างคำใหม่ขึ้นจากภาษาไทยกลางมี 5 ลักษณะ ได้แก่ (1) การกร่อนเสียงของคำประสมสองพยางค์หรือหลายพยางค์ (2) การกร่อนเสียงของคำซ้ำสองพยางค์ หรือการอักษาส (3) การเพิ่ม C(r)a หน้าคำพยางค์เดียว (4) การแทรกเสียง /-kra-/ , /-ka-/ ระหว่างคำสองพยางค์ และตัดเสียงพยางค์แรก และ (5) การแผลงคำ หรือการแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ดังนี้

3.3.3.1 การกร่อนเสียงพยางค์หน้าของคำสองพยางค์

จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีคำประสมสองพยางค์จำนวนมากที่มีการกร่อนเสียงของพยางค์หน้าเป็น C(r)a- ดังตัวอย่าง

คำเดิม

ขาน้อง /khaa⁴.nɔɔŋ²/
 คันทวย /khan⁰.thuay⁰/
 ขาหยั่ง /khaa⁴.yaŋ¹/
 ชดช้อย /chot³.chɔɔy³/
 กาแล /kaa⁰.lɛɛ⁰/
 ตัวแก /tua⁰.kɛɛ⁰/
 แต่ถ้าว้า /tɛɛ¹.thaa².waa²/, แต่ถ้าว้า /tɛɛ¹.waa²/
 ท่านชี /thaan².chii⁰/
 อันหนึ่ง /ʔan⁰.nɯŋ¹/
 อันนี้ /ʔan⁰.nii³/

คำกร่อนเสียง

กระหน้อง /kraʔ¹.nɔɔŋ¹/
 กระทวย /kraʔ¹.thuay⁰/
 กระยาง /khraʔ¹.yaaŋ⁰/
 กระช้อย /kraʔ¹.chɔɔy³/
 กะแล /kaʔ¹.lɛɛ⁰/
 ตะแก /taʔ¹.kɛɛ⁰/, ตะแก /taʔ¹.kɛɛ¹/
 ทว่า /thaʔ³.waa²/
 ทชี /thaʔ³.chii⁰/
 อนึ่ง /ʔaʔ¹.nɯŋ¹/
 อะนี้ /ʔaʔ¹.nii³/

คำสองพยางค์หรือคำหลายพยางค์ ที่เป็นคำเดิมเหล่านี้ พยางค์หน้า จะมีลักษณะ เป็น CV(V)(C) เมื่อเกิดการกร่อนเสียงจะทำให้พยางค์แรกของคำ มีลักษณะพยางค์แบบ C(r)a- ดังตัวอย่างข้างต้น

3.3.3.2 การกร่อนเสียงของคำซ้ำสองพยางค์ หรือการอัฒภาส

คำอัฒภาส หมายถึง คำซ้ำชนิดหนึ่งโดยใช้พยัญชนะหรือเสียงพยัญชนะตัวหน้าซ้ำเข้าไปข้างหน้าคำ เช่น ริกๆ เป็น ระริก ยิบๆ เป็น ยะยิบ เป็นต้น คำพวกนี้ไม่มีความหมายแปลกไปกว่าเดิม แต่จะให้ความไพเราะของเสียงคำเป็นจังหวะๆ หนักเบา (ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต, 2541: 129)

จากข้อมูลพบว่า คำที่มีการกร่อนเสียงของคำซ้ำสองพยางค์ หรือการอัฒภาส มีตัวอย่างดังนี้

คำเดิม	คำใหม่
ฟัด /fat ³ /	พะฟัด /fa [?] .fat ³ /
ฟั้น /fan ⁰ /	พะฟั้น /fa [?] .fan ⁰ /
ยัน /yan ⁰ /	ยะยัน /ya [?] .yan ⁰ /
ยับ /yap ³ /	ยะยับ /ya [?] .yap ³ /
ลิป /lip ³ /	ละลิป /la [?] .lip ³ /

3.3.3.3 การเพิ่ม C(r)a หน้าคำพยางค์เดียว

ตัวอย่าง

คำเดิม	คำใหม่
กวาด /kuat ¹ /	กระกวาด /kra [?] .kuat ¹ /
กรีด /kriit ³ /	กระกรีด /kra [?] .kriit ³ /
กรุ่น /krun ¹ /	กระกรุ่น /kra [?] .krun ¹ /
เกรอก /krəək ¹ /	กระเกรอก /kra [?] .krəək ¹ /

3.3.3.4 การแทรกเสียง /-kra-/, /-ka-/ ระหว่างคำสองพยางค์ และตัด

เสียงพยางค์แรก

คำเดิม	คำที่มีการแทรกเสียง /-kra-/, /-ka-/
นกกรวด /nok ³ .krəət ¹ /	กระหรวด /kra [?] .ləət ¹ /
ผักสาบ /phak ¹ .saap ¹ /	กระสาบ /kra [?] .saap ¹ /
ลูกพรวน /luk ² .phuan ⁰ /	กระพรวน /kra [?] .phuan ⁰ /

สากเบือ /saak¹.bua⁰/

กะเบือ /kaʔ¹.bua⁰/

3.3.3.5 การแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ หรือการแผลงคำ

คำเดิม

กลัด /klat¹/

กลาย /klaay⁰/

เกลียด /klat¹/

เกลือก /klwak¹/

กวัด /kwat¹/

ปลาย /plaay⁰/

คำใหม่

กระลัด /kraʔ¹.lat¹/

กระลาย /kraʔ¹.laay⁰/

กระเลียด /kraʔ¹.liat²/

กระเลือก /kraʔ¹.luwak²/

กระวัด /kraʔ¹.wat¹/

ประลาย /praʔ¹.laay⁰/

3.3.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ยังไม่ทราบที่มา

จากการศึกษานี้พบว่ายังมีคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a อีกจำนวน 659 คำที่ยังไม่ทราบที่มาอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมไว้เป็นอีก กลุ่มหนึ่งเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต คำที่ยังไม่ทราบที่มาเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นชื่อสัตว์ ชื่อพืช สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และคำเบ็ดเตล็ดอื่นๆ เป็นต้น ตัวอย่างของคำที่ยังไม่ทราบที่มา มีดังนี้

3.3.4.1 สัตว์ เช่น กระจิง กระเจ้า กระต้อ ชะวาด ชกา

3.3.4.2 พืช เช่น กระชับ กระชิก มะลิน มะตึง ละมาน

3.3.4.3 สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระจำ ตะคัน ชะนุง

3.3.4.4 คำอื่นๆ เช่น กระตราก ตะเชิง บหลิม ทะลัน

3.4 สรุปจำนวนที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a

ที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a มีจำนวนดังนี้

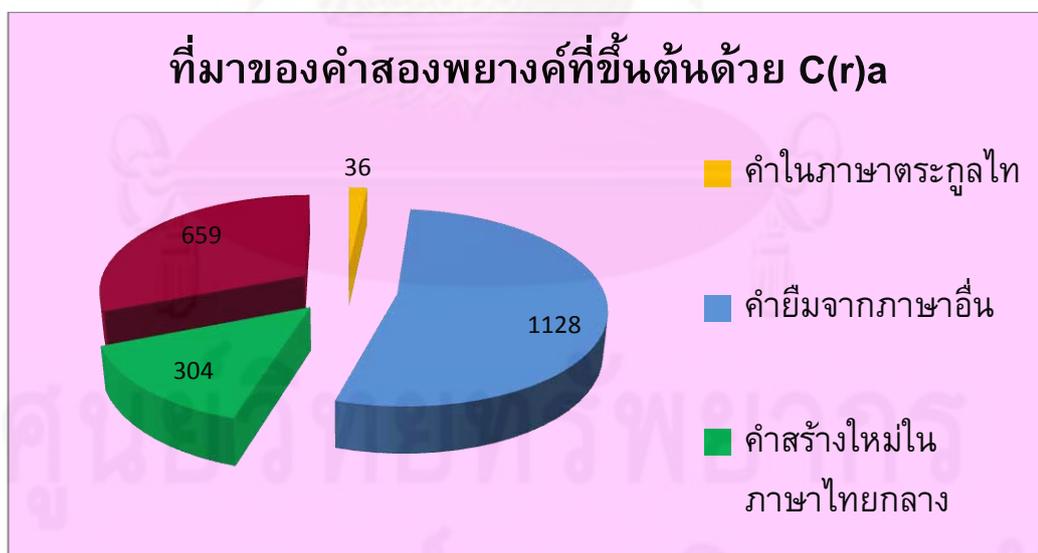
ตารางที่ 78 ตารางสรุปจำนวนที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a

ลำดับที่	ที่มาของคำ	จำนวนคำ
1	คำในภาษาตระกูลไท	36
2	คำยืมจากภาษาอื่น เขมร (917) มลายู (87) มอญ (62) ชวา (17)	1,126

ลำดับที่	ที่มาของคำ	จำนวนคำ
	อังกฤษ (16) อื่นๆ (27)	
3	คำสร้างใหม่ในภาษาไทย	304
4	คำที่ยังไม่ทราบที่มา	659
	รวม	2,125

จากตารางจะเห็นว่า ข้อมูลคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดมีจำนวน 2,125 คำ คำที่เป็นคำยืมจากภาษาอื่นๆ มีจำนวนมากที่สุด นั่นคือ 1,126 คำ รองลงมาคือคำสร้างใหม่ และคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด คือพบ 36 คำ กลุ่มที่เป็นคำยืมจากภาษา อื่นพบว่า เป็นคำยืมมาจากภาษาเขมรมากที่สุด นั่นคือ พบ 917 คำ รองลงมาคือภาษามลายู ภาษามอญ ภาษาชวา ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีคำที่ยังไม่ทราบที่มาอีกจำนวน 659 คำด้วย ดังจะแสดงให้เห็นชัดเจนด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5 แสดงที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a

แผนภูมิที่ 6 แสดงคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม

ผลการศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมีที่มา 3 แบบ คือ (1) เป็นคำในภาษาตระกูลไท (2) เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น และ (3) เป็นคำสร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง

ข้อมูลคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2542 แสดงให้เห็นว่า ที่มาของคำสองพยางค์เหล่านี้มีทั้งสิ้น 3 แบบด้วยกัน ได้แก่ เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท เป็นคำยืมจากภาษาอื่น และเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ด้วยวิธีต่างๆ คำต่าง เหล่านี้มีแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านรูปคำ เสียง และความหมายของคำเดิมเมื่อนำมาใช้ ในภาษาไทย ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้โดยละเอียดต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

การเปลี่ยนแปลงคำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงของ คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยที่เป็นคำยืมในด้านเสียง ทั้งเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ เสียงพยัญชนะท้าย และเสียงวรรณยุกต์ และนำเสนอการเปลี่ยนที่สามารถสรุปเป็นกฎได้ คำว่า กฎ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ในความหมายเดียวกับกฎในทางภาษาศาสตร์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงซึ่งจะเกิดขึ้นในทุกกรณีที่เป็นไปตามเงื่อนไข มีลักษณะที่ทำนายได้ (predictability) กล่าวคือ หากพบหน่วยทางภาษาที่เป็นไปตามเงื่อนไข ก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงตามกฎดังกล่าว และจัดเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สรุปเป็นกฎได้ ส่วนการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ผู้วิจัยก็จะจัดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถสรุปเป็นกฎได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในคำยืมจากแต่ละภาษาตั้งแต่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษามลายู ภาษาชวา ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาฮินดี ภาษาทมิฬ ภาษาพม่า ภาษา เปอร์เซีย และภาษาโปรตุเกส ตามลำดับ เหตุผลที่ผู้วิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่ละภาษา มิได้พิจารณาข้อมูลทั้งหมดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละภาษามีความแตกต่างกันในรายละเอียด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิเคราะห์ที่ละภาษาและสรุปเป็นภาพรวมในตอนท้ายจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม มีการเปลี่ยนแปลงหลายกรณี ที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักการเรื่องรูปเขียนและเสียง รวมทั้งสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากข้อมูลที่ใช้ศึกษาบางส่วนมีจำนวนน้อย รวมทั้งมีข้อจำกัด เรื่องเอกสารที่ใช้ในการค้นคว้ามีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังเกิดจากการที่คำยืมจากแต่ละภาษารับมาใช้ในภาษาไทยด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น คำยืมภาษาเขมรและมอญซึ่งสามารถถ่ายทอดตัวอักษรได้ตรงกัน ดังนั้นส่วนใหญ่จะรับรูปเขียนมากกว่ารับจากเสียงอ่าน ในขณะที่ภาษาจีน ซึ่งรูปเขียนไม่สามารถถ่ายทอดได้ตรงกับในระบบอักษรวิธี ดังนั้นการรับคำยืมภาษาจีน จึงรับผ่านเสียงมากกว่ารับผ่านรูป และคำยืมภาษาเดียวกันก็อาจจะรับมาโดยผ่านทั้งรูปเขียนและเสียงก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำในภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงของคำภาษาเขมรเมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏสามารถสรุปเป็นกฎที่ทำนายการเปลี่ยนแปลงได้ มีดังนี้

4.1.1 เสียงพยัญชนะต้นเดียวในคำยืมภาษาเขมร : ก > y

เนื่องจากระบบเสียงในภาษาเขมรและภาษาไทยมีลักษณะแตกต่างกันโดยเฉพาะเสียงพยัญชนะต้นควบ ดังนั้นเมื่อมีการยืมคำจากภาษาเขมรมาใช้ในภาษาไทยจึงมีคำจำนวนมากที่จะต้องปรับเปลี่ยนทั้งรูปเขียนและเสียงตามอย่างภาษาไทย คำคำหนึ่งอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน ก็ได้ คำสองพยางค์ที่เป็นคำยืมภาษาเขมรเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้นทั้งด้านเสียงและรูปเขียน ดังนี้

ตารางที่ 79 ตารางแสดงเสียงพยัญชนะต้นเดียวในภาษาเขมรและภาษาไทย

เสียงพยัญชนะต้นในภาษาเขมร						เสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย					
/p/		/t/	/c/	/k/	/ʔ/	/p/		/t/	/c/	/k/	/ʔ/
						/ph/		/th/	/ch/	/kh/	
/b/		/d/				/b/		/d/			
/m/		/n/	/กฺ/	/ŋ/		/m/		/n/		/ŋ/	
		/l/						/l/			
		/r/						/r/			
		/s/			/h/		/f/	/s/			/h/
/w/			/y/			/w/			/y/	(w)	

* เสียงพยัญชนะในช่องที่แรเงา หมายถึง เสียงพยัญชนะที่มีในภาษาหนึ่งแต่อีกภาษาหนึ่งไม่มี

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้น /กฺ/ เป็น /y/ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเดียวที่ไม่มีในภาษาไทยมาเป็นเสียงที่มีเกิดในฐานก วรรค์เดียวกันและมีสัทลักษณะคล้ายคลึงกับเสียงเดิม คำภาษาเขมรที่มีเสียงพยัญชนะต้น /กฺ/ จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะต้น /y/ ทุกคำเมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
ขยง់ /k _h ɑŋ/	>	ขยง /khaŋ ¹ .yɔwŋ ⁴ /
ขญ์ /k _h ɑm/	>	ขยม /khaŋ ¹ .yum ⁴ /
ขญ์ /k _h ɑm/	>	ขยม /khaŋ ¹ .yom ⁰ /
ขญ์ก ๆ /k _h ɑk- k _h ɑk/	>	ขยิก /khaŋ ¹ .yik ¹ /

4.1.2 เสียงพยัญชนะต้นควบในคำยืมภาษาเขมร : CC > Ca.C

ระบบอักษรวิธีภาษาไทยและภาษาเขมรมีเสียงพยัญชนะต้นสองเสียงที่สามารถนำมาควบกันได้แตกต่างกัน และมีจำนวนไม่เท่ากัน กล่าวคือ ภาษาเขมรมีเสียงพยัญชนะต้นควบทั้งหมด 83 คู่ ในขณะที่ภาษาไทยมีเพียง 11 คู่ ดังแสดงรายละเอียดของเสียงที่สามารถควบกันได้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 80 ตารางแสดงเสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมรและภาษาไทย

เสียงพยัญชนะที่หนึ่ง	เสียงพยัญชนะที่สอง																	
	p	t	c	k	ʔ	b	d	m	n	ŋ	ŋ	l	r	s	h	w	y	
p													x					
t													x					
c													x					
k													x					
s	x	x		x				x	x	x	x	x	x				x	
p ^h		x	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x				x
t ^h	x			x				x	x		x	x					x	x
c ^h	x			x	x	x	x	x	x		x	x					x	

เสียงพยัญชนะที่หนึ่ง	เสียงพยัญชนะที่สอง															
	p	t	c	k	ʔ	b	d	m	n	ɲ	ŋ	l	r	s	h	w
k ^h	x	x	x				x	x	x		x		x		x	x
t ^ə					x	x										
k ^ə					x	x	x				x					
ʔ ^ə																x
m ^ə		x	x		x		x		x	x		x	x	x	x	
l ^ə	x			x	x	x		x			x				x	x
s ^ə					x	x	x									

x หมายถึง เสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมร

ตารางที่แรเงา หมายถึง เสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาไทย

ตารางที่มีทั้ง x และ แรเงา หมายถึง เสียงพยัญชนะต้นควบที่เกิดได้ทั้งในภาษาเขมรและภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นควบจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ ได้แก่ คำยืมภาษาเขมรที่มีเสียงพยัญชนะต้นควบที่ไม่ปรากฏใช้ในภาษาไทย เมื่อไทยยืมคำนั้นมาใช้จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการแทรกเสียงสระ /a/ ลงระหว่างเสียงพยัญชนะต้นควบทั้งสองนั้น ทำให้เสียงพยัญชนะต้นควบของคำเดิมในภาษาเขมรกลายเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวของคำยืมในภาษาไทย

เสียงพยัญชนะต้นควบในภาษาเขมรที่ภาษาไทยไม่มี ได้แก่ กบ /kb/, ขจ /kc/, ขน /kn/, ขท /kt/, ทร /tr/, ผก /pk/, ผฏ /pd/, ฉน /cn/, ตน /tn/, ถน /tn/, ถว /tw/, ลอ /lʔ/, สพ /sp/ เมื่อแทรกเสียงสระอะ /a/ ไว้ระหว่างพยัญชนะควบกล้ำสองตัวนั้น ก็จะอ่านออกเสียงแบบเรียงพยางค์หรืออ่านแบบอักษรนำ ลักษณะเช่นนี้ที่ทำให้คำพยางค์เดียวในภาษาเขมรกลายเป็นคำสองพยางค์เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
โขมจ / <u>k</u> maoc/	>	โขมด / <u>k</u> haʔ ¹ . <u>m</u> oot ¹ /
ฉนวน / <u>c</u> nuon/	>	ฉนวน / <u>ch</u> aʔ ¹ . <u>n</u> uan ⁴ /
ตลก / <u>t</u> lok/	>	ตลก / <u>t</u> aʔ ¹ . <u>l</u> ok ¹ /
ผกา / <u>p</u> kaa/	>	ผกา / <u>ph</u> aʔ ¹ . <u>k</u> aa ⁰ /
ผสาร / <u>p</u> saa/	>	ผสาน / <u>ph</u> aʔ ¹ . <u>s</u> aan ⁴ /
สฎาบ / <u>s</u> dap/	>	สดับ / <u>s</u> aʔ ¹ . <u>d</u> ap ¹ /

4.1.3 เสียงพยัญชนะต้นควบ จร /cr/ และ สร /sr/ ในภาษาเขมร : cr > c

sr > s

เสียงพยัญชนะต้นควบในคำเขมร ในคำเดิมภาษาเขมรที่มีเสียงพยัญชนะต้นควบ จร /cr/ และ สร /sr/ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ คือ เมื่อนำคำเดิมที่เสียงพยัญชนะต้นควบ จร /cr/ และ สร /sr/ มาใช้เป็นคำในภาษาไทยจะตัดเสียงควบ /r/ ออก กลายเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทย

คำเขมร		คำไทย
จรมะ / <u>c</u> ramoh/	>	จมูก / <u>c</u> aʔ ¹ . <u>m</u> uuk ¹ /
สรนุก / <u>s</u> ranok/	>	สนุก / <u>s</u> aʔ ¹ . <u>n</u> uk ¹ /
สรณะ / <u>s</u> ranoh/	>	สนาะ / <u>s</u> aʔ ¹ . <u>n</u> oʔ ¹ /

4.1.4 เสียงพยัญชนะท้าย /r/ ในภาษาเขมร : r > n

ระบบเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทยแตกต่างจากระบบเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาเขมรทั้งในด้านจำนวนและลักษณะเสียง กล่าวคือ เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 9 เสียง ได้แก่ /p/, /t/, /k/, /ʔ/, /m/, /n/, /ŋ/, /w/, /y/ และแสดงด้วยรูปเขียน ดังนี้ บ, ด, ก, ะ, ม, น, ง, ว และ ย ตามลำดับ ส่วนเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาเขมรปัจจุบันมีทั้งสิ้น 12 เสียง ได้แก่ /p/, /t/, /c/, /k/, /m/, /n/, /k/, /ŋ/, /l/, /h/, /w/, /y/ และแสดงด้วยรูปเขียนภาษาเขมรดังนี้ บ, ต, จ, ก, ม, น, ญ, ง, ล, ะ, ว, และ ย ตามลำดับ ส่วนเสียง /r/ และ /s/ ซึ่งแทนด้วยรูปพยัญชนะเขมร ร และ ส เป็นเสียงภาษาเขมรโบราณ อุไรศรี วรศริน

(Uraisri Varasarin, 1984: 48) กล่าวว่า ภาษาเขมรโบราณมีเสียงพยัญชนะสะกดมากกว่าภาษาเขมรปัจจุบัน 2 เสียง คือ /r/ และ /s/ ในปัจจุบันเสียงพยัญชนะท้าย /r/ ยังคงมีปรากฏในภาษาเขมรบางถิ่น เช่นภาษาเขมรถิ่นในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเขมร แต่ในภาษาเขมรถิ่นพนมเปญ เสียง /r/ นี้ไม่ปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายและบางครั้งออกเป็นเสียงพยัญชนะท้ายหนึ่งเสียง ส่วนเสียงพยัญชนะท้าย /s/ ของภาษาเขมรโบราณยังคงปรากฏในรูปตัวเขียน ส แต่ในภาษาปัจจุบันออกเสียงเป็นเสียง /h/ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 81 ตารางเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาเขมรและภาษาไทย

เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาเขมร						เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทย					
/p/		/t/	/c/	/k/		/p/		/t/		/k/	/ʔ/
/m/		/n/	/kʰ/	/ŋ/		/m/		/n/		/ŋ/	
		/l/									
		*/r/									
		*/s/			/h/						
/w/			/y/			/w/			/y/	(w)	

*เสียงพยัญชนะท้ายที่ปรากฏในภาษาเขมรโบราณ แต่ปัจจุบันไม่ปรากฏใช้แล้ว

เสียงในตารางที่แรเงา หมายถึง เสียงพยัญชนะท้ายที่ไม่มีในอีกภาษาหนึ่ง

คำยืมภาษาเขมรที่มีเสียงพยัญชนะท้ายที่นอกเหนือจากเสียงพยัญชนะท้ายที่มีในภาษาไทยดังแสดงไว้ข้างต้น ได้แก่ เสียงพยัญชนะท้าย /c/, /kʰ/, /l/, /h/, */r/, */s/ ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงโดยการปรับให้เข้ากับเสียงพยัญชนะท้ายที่ภาษาไทยมี แม้ว่าในคำยืมภาษาเขมรบางคำจะยังคงรักษาวิธีการสะกดตามอย่างคำเดิมในภาษาเขมรก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะท้ายจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุป เป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ รูปพยัญชนะท้าย ร ในภาษาเขมร พยัญชนะท้าย ร ในภาษาเขมรจะไม่มีกรออกเสียงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงประวัติในภาษาเขมร เมื่อไทยยืมคำภาษาเขมรที่มีพยัญชนะท้าย ร เข้ามาก็จะเพิ่มเสียงพยัญชนะท้าย /n/ เข้าไปในคำนั้นเนื่องจากอิทธิพลของรูปเขียน ร ในภาษาเขมรที่ยังคงอยู่ในคำนั้น และรูปเขียน ร จะออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /n/ ตามหลักอักษรวิธีไทย ดังนี้ ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
ขนุร /kno ʔ /	>	ขนุน /kha ¹ .nu ⁴ /
ผสาร /psaa ʔ /	>	ผสาร /pha ¹ .saan ⁴ /
ผฎีร /pdde ʔ /	>	ผเด็ร /pha ¹ .doo ⁰ /
ผงาร /pŋaa ʔ /	>	ผงร /pha ¹ .ŋoo ⁰ /

เสียงพยัญชนะท้าย /r/ ในภาษาเขมรโบราณซึ่งในภาษาเขมรปัจจุบันไม่ออกเสียง แต่ยังคงรูปตัวเขียน r r นี้อยู่ กลายเป็นเสียง /n/ ในภาษาไทย และอาจเขียนด้วยรูป ร r หรือน n จากข้อมูลคำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จำนวนมากที่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยจะมีการเพิ่มเสียงพยัญชนะท้ายในตำแหน่งท้ายคำ ทั้งนี้เกิดจากในภาษาเขมรมี ร /r/ เป็นพยัญชนะท้าย แต่ตามหลักการอ่านออกเสียงของภาษาเขมรจะไม่อ่านออกเสียง พยัญชนะท้าย /r/ เมื่อนำคำเหล่านี้มาใช้ในภาษาไทย คำที่มี ร เป็น พยัญชนะท้ายในรูปเขียนภาษาเขมรจะออกเสียงพยัญชนะท้าย ของไทย คือ ออก เป็นเสียง /n/ จึงเป็นการเพิ่มเสียงพยัญชนะท้ายให้แก่คำยืมภาษาเขมร

4.1.5 เสียงพยัญชนะท้ายในคำสองพยางค์ในภาษาเขมรที่พยางค์แรกเป็น -ง an /ʔaŋ/ /ʔoŋ/ , -ญ añ /ʔaŋk/ /ʔoŋk/ , -ณ an -น an /ʔan/ /ʔon/ : CnN, CoN > C(r)a

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ กล่าวคือ เมื่อนำคำเหล่านี้มาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย ส่วนของพยางค์แรกซึ่งประกอบด้วยสระแฝงและพยัญชนะท้ายจะกลายเป็นเสียงสระ /a/ คือตัดรูปและเสียงพยัญชนะท้ายออกและเขียนแทนด้วยรูปสระ ะ หรืออาจจะไม่ปรากฏรูปก็ได้ นอกจากนี้ในคำบางคำก็อาจจะมีการเพิ่มเสียง /r/ หลังพยัญชนะต้นด้วย ดังนี้

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
กณเชี /ka ¹ ŋco ⁰ /	>	กะเชอ /ka ¹ .cho ⁰ /
กณจก /kan ¹ cak/	>	กระจก /kra ¹ .cok ¹ /
กนถึก /kan ¹ thək/	>	กระถึก /kra ¹ .thuk ¹ /
กณฎึง /kan ¹ duŋ/	>	กระดิง /kra ¹ .duŋ ⁰ /

4.1.6 เสียงพยัญชนะท้าย // และ /ก/ : l > n

ก > n

ในคำยืมภาษาเขมรมีการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ กล่าวคือ เมื่อนำคำที่มีเสียงพยัญชนะท้าย // และ /ก/ มาใช้ในภาษาไทยก็จะเปลี่ยนเสียงพยัญชนะท้ายเหล่านี้เป็นเสียงพยัญชนะท้าย /n/ ที่มีในภาษาไทย ซึ่งเขียนด้วยรูปพยัญชนะ ล และ ญ ในภาษาเขมรตามลำดับ หรือบางคำอาจจะเปลี่ยนรูปเขียนเป็น น ตามอย่างเสียงอ่านในภาษาไทยก็ได้ เหตุที่เสียงพยัญชนะท้าย // และ /ก/ ในภาษาเขมรเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /n/ สืบเนื่องจากเหตุผลด้านรูปเขียนที่ว่ารูปเขียน ล และ ญ ในอักษรวิธภาษาไทยจะออกเป็นเสียง /n/ ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
กรแวล /krowael/	>	กระแวน /kra?¹.ween ⁰ /
ตระอาล /tra?aal/	>	ตระอาล /tra?¹.ʔaan ⁰ /
ตบาล /tbal/	>	ตะบัน /ta?¹.ban ⁰ /
ถนล /tnl/	>	ถน /tha?¹.non ⁴ /
กรวัญ /krowaan/	>	กระวาน /kra?¹.waan ⁰ /

4.1.7 เสียงพยัญชนะท้าย /c/ : c > t

ในคำยืมภาษาเขมรมีการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ กล่าวคือ พยัญชนะท้ายของรูปเขียน จ ช ในภาษาเขมรจะออกเสียง /c/ เมื่อไทยยืมคำนั้นมาใช้ ก็เปลี่ยน เป็นเสียง /t/ ซึ่งเขียนด้วยรูปพยัญชนะ จ และ ช ตามอย่างคำเดิมในภาษาเขมร หรือแทนด้วยรูปพยัญชนะ ด ทั้งนี้เนื่องจากรูปพยัญชนะ จ ช และ ด ในหลักอักษรวิธภาษาไทยจะออกเสียงเป็นเสียง /t/ เมื่อปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายของพยางค์และคำ ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
โขมจ /kmooc/	>	โขมด /kha?¹.moot ¹ /
จกาจ /ckaac/	>	จกาจ /cha?¹.kaat ¹ /
ผฎจ /pdac/	>	ผดจ /pha?¹.det ¹ /

4.1.8 เสียงพยัญชนะท้าย /h/ : h > t, ?

เสียงพยัญชนะท้าย /h/ ซึ่งเขียนด้วยรูปพยัญชนะ ส หรือรูป : ในภาษาเขมร จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /t/ หรือ /ʔ/ ในภาษาไทย ขึ้นอยู่กับรูปพยัญชนะท้ายของคำเดิมในภาษาเขมร กล่าวคือ ถ้าเสียงพยัญชนะท้าย /h/ เขียนแทนด้วยรูปพยัญชนะ ส ก็จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /t/ ในภาษาไทย และเขียนด้วยรูปพยัญชนะ ส หรือ ด ส่วนคำที่ในภาษาเขมรเขียนด้วยรูป : /h/ ก็จะกลายเป็นเสียง /ʔ/ ในภาษาไทย และเมื่อใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยก็จะเขียนแทนด้วยรูป ะ หรือละรูปไปเลยก็ได้

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
รทะ <u>/roteh/</u>	>	ระทะ <u>/raʔ³.theɛʔ^{3/}</u>

4.1.9 การเพิ่มเสียงสระ /a/ : CC > CaC

ในคำยืมภาษาเขมรที่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระใน คำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ คือการเพิ่มเสียงสระลงระหว่างเสียงพยัญชนะควบกล้ำที่ไม่มีในภาษาไทย ทำให้คำควบกล้ำหนึ่งพยางค์ในภาษาเขมรกลายมาเป็นคำสองพยางค์ เรียงกันในภาษาไทย เพราะพยัญชนะต้นเสียงที่หนึ่งในภาษาเดิมกลายเป็นเสียงพยัญชนะต้นของพยางค์แรก ส่วนเสียงพยัญชนะต้นที่สองในภาษาเดิมนั้นกลายเป็นเสียงพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สองที่ถูกแยกด้วยเสียงสระที่แทรกเข้าไป สระที่เพิ่มหรือแทรกเข้าไปมักเป็นสระอะ /a/

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
ถกัล <u>/tkal/</u>	>	ถก <u>/thaʔ¹.kon^{0/}</u>
เพนียด <u>/pniət/</u>	>	เพนียด <u>/phaʔ³.niat^{2/}</u>
แพนก <u>/pnaek/</u>	>	แพนก <u>/phaʔ¹.nɛk^{1/}</u>

4.1.10 การเปลี่ยนเสียงสระ

ตามหลักอักษรวิธีภาษาเขมรนั้น รูปสระ 1 รูป สามารถออกเสียง ได้ 2 เสียง ขึ้นอยู่กับการปรากฏร่วมกับพยัญชนะชุดที่หนึ่งหรือพยัญชนะชุดที่สอง เช่น รูปพยัญชนะ ก และ ค ในภาษาเขมรออกเสียง /k/ เหมือนกัน ต่างกันที่ ก เป็นพยัญชนะชุดที่หนึ่ง ส่วน ค เป็นพยัญชนะชุดที่สอง เมื่อประสมกับสระใดสระหนึ่ง เช่น สระ ๑ เสียงสระที่ปรากฏกับพยัญชนะทั้ง

คู่หนึ่งจะแยกเป็น 2 เสียง กล่าวคือ รูปเขียน กา ในภาษาเขมร จะออกเสียงว่า /kaa/ แต่รูปเขียน คา ในภาษาเขมรจะออกเสียงว่า /kia/ เป็นต้น

เจคอบ (Jacob, 1968: 28) ได้อธิบายเกี่ยวกับสระทั้งสองชุดในภาษาเขมรซึ่งมีผลต่อการออกเสียงของคำไว้ว่า สระเดี่ยว และสระผสมในภาษาเขมรมี 2 ชุด เรียกว่า ลักษณะน้ำเสียงชุดที่หนึ่ง และลักษณะน้ำเสียงชุดที่สอง สระเดี่ยวและสระผสมทั้งสองชุดออกเสียงแตกต่างกันยกเว้นเสียงสระ *uə/ùə, ua/ùə* และ *ie/ìe*. ความแตกต่างสำคัญของน้ำเสียงในการออกเสียงสระเดี่ยวและสระผสมทั้งสองชุด ได้แก่ สระชุดที่หนึ่งจะมีเสียงสูงใส ส่วนเสียงสระชุดที่สองจะมีลักษณะทุ้มต่ำ

“There are two series of vowels and diphthongs in Cambodian, which will be called the first and the second ‘registers’..... The vowel and diphthongs of the two registers are articulated differently from each other with the exception of uə/ùə, ua/ùə and ie/ìe.There is potentially a distinction of voice quality in the utterance of the vowels and diphthongs of the two registers, those of the first register being pronounced with a clear, ‘head’ voice and certain degree of tension and those the second with a breathy, ‘chest’ of voice and comparatively relaxed utterance.....”

(Jacob, 1968: 28)

ตารางที่ 82 ตารางแสดงเสียงสระชุดที่ 1 และแสดงเสียงสระชุดที่ 2 ในภาษาเขมร

รูปเขียน	เสียง	
	สระชุดที่ 1	สระชุดที่ 2
-	ɑɑ	ɔɔ
-ា	aa	ie
- ិ	e	i
- ឹ	ey	ii
- ី	ə	i
- ឺ	ei	ii
- ូ	o	u
- ្ល	ou	uu

รูปเขียน	เสียง	
	สระชุดที่ 1	สระชุดที่ 2
อู	uə	uə
เ - ือ	aə	əə
เ - ือ	iə	iə
เ - ือย	iə	iə
เ -	ei	ee
แ -	ae	εε
เ -	ay	iy
โ -	ao	oo
เ - ำ	aw	iw
- ุ	om	um
- ็	am	um ¹
- ๋	am	ǎm ¹
- :	ah	ěəh

(ดัดแปลงจาก ฮัฟฟ์แมน Huffman, 1970: 24-25)

ในคำยืมภาษาเขมรที่มีการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเสียงสระในคำยืมสองพยางค์ที่มาจากภาษาเขมร ทำให้ออกเสียงต่างไปเมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อไทยนำคำเขมรมาใช้ อาจจะออกเสียงตามรูปเขมรในภาษาเขมรก็ได้ ไม่ได้ออกเสียงตามอย่างในคำเดิมภาษาเขมร หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ภาษาไทยรับรูปคำเขมรเข้ามาใช้ ดังนั้นเมื่อสระรูปหนึ่งในภาษาเขมรสามารถออกเสียงได้สองเสียงตามชุดของพยัญชนะที่ปรากฏร่วมด้วย ในภาษาไทย อาจจะเลือกออกเสียงตามรูปเขียนในภาษาไทย ทำให้ไม่ตรงกับเสียงในภาษาเขมรได้ นอกจากนี้ ในเสียงสระผสมที่ภาษาไทยไม่มี ไทยก็จะเลือกออกเสียงตามรูปเขียนซึ่งตรงกับเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยก็ได้ ทำให้การออกเสียงในภาษาเขมรและภาษาไทยไม่ตรงกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เสียงสระ /a/ และ /ɔ/ ในพยางค์แรกของคำสองพยางค์ในภาษาเขมรที่มีลักษณะพยางค์เป็นแบบ C(r)a- และ C(r)ɔ- ดังตัวอย่างรูปเขียนในภาษาเขมรได้แก่ ปฺร- /pra/ และ พฺร- /pro/ เมื่อยืมคำนั้นมาใช้ในภาษาไทย เสียงสระ /a/ และ /ɔ/ ในพยางค์แรกของคำภาษาเขมรก็จะเปลี่ยนเป็นเสียงสระ /a/ ในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
กรหาย /kr ^h aaɰ/	>	กระหาย /kra ¹ .haay ⁴ /
ตรกวาน /tra ^h kuwɰ/	>	ตระกวาน /tra ¹ .kuan ⁰ /
ตระอาล /tra ^h ?aal/	>	ตระอาล /tra ¹ .?aan ⁰ /
ปรณาง /pra ^h naŋ/	>	ประนัง /pra ¹ .naŋ ⁰ /
พุลบ /pra ^h lup/	>	พระลบ /pha ¹ .lop ³ /
พฺรหเส /pra ^h hɛt/	>	ประหเส /pra ¹ .heet ¹ /
พฺรหาม /pra ^h hiem/	>	ประหาม /pra ¹ .haam ⁰ /

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อพิจารณาตามรูปเขียนของคำเดิมในภาษาเขมร หากไทยยืมรูปเขียนภาษาเขมรมาใช้โดยไม่มีการเพิ่มรูปและเสียงสระ /a/ เข้าไปในคำยืม รูปเขียน ร ในพยางค์แรกของคำเดิมก็จะกลายเป็นพยัญชนะท้ายตามหลักอักษรวิธีภาษาไทย และออกเสียงเป็นเสียง /n/ ดังนั้น เพื่อให้สามารถคงเสียงให้ใกล้เคียงเสียงเดิมคือให้รูป ร ในภาษาเขมรเป็นพยัญชนะควบกล้ำได้ ในภาษาไทยจึงเพิ่มรูปและเสียงสระ /a/ เข้าไปในพยางค์แรกของคำนั้น

นอกจากนี้ ยังมีสระที่เปลี่ยนเสียงตามรูปเขียน คือไทยใช้รูปเขียนตามเขมร แต่อ่านออกเสียงอย่างสระของไทย ทำให้เสียงสระนั้นๆ ในภาษาเขมรออกเสียงต่างไปจากคำในภาษาเดิมเมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยเนื่องจากไทยออกเสียงตามรูปเขียน เช่น รูปสระ ุ ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /o/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /o/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /u/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย ดังนี้

คำเขมร		คำไทย
ฉลุ: /cl ^h oh/	>	ฉลุ /cha ¹ .lu ¹ /
ผดุง /pd ^h oŋ/	>	ผดุง /pha ¹ .duŋ ⁰ /

รูปสระ ิ ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /o/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /o/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /i/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

คำเขมร		คำไทย
ขยิก ๆ /k ^h ok- k ^h ok/	>	ขยิก /kha ¹ .yik ¹ /

> ขะยก /kha?¹.yik¹/

รูปสระ ี ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /ə/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /ə/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /w/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

คำเขมร		คำไทย
สลัก /slək/	>	สลัก /sa? ¹ .l <u>w</u> k ¹ /

รูปสระ ู ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /oo/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /oo/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /uu/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

คำเขมร		คำไทย
ก <u>บ</u> ร /k <u>boo</u> /	>	ก <u>บ</u> ร /ka? ¹ .b <u>uu</u> n ⁰ /
ข <u>บ</u> ร /k <u>boo</u> /	>	ข <u>บ</u> ร /ka? ¹ .b <u>uu</u> n ⁰ /
ปร <u>ม</u> ล /pr <u>mool</u> /	>	ปร <u>ม</u> ล /pra? ¹ .m <u>uu</u> n ⁰ /

รูปสระ ำ ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /ie/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /ie/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /aa/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

คำเขมร		คำไทย
ล <u>ง</u> จ /l <u>ŋjɛc</u> /	>	ล <u>ง</u> จ /la? ³ .ŋ <u>aa</u> t ² /
ท <u>ล</u> ย, ฌ <u>ล</u> ย /th <u>liɛy</u> /	>	ท <u>ล</u> ย /tha? ³ .l <u>aa</u> y ⁰ /
พ <u>ร</u> ฮ <u>า</u> ม /pr <u>hɪɛm</u> /	>	พ <u>ร</u> ฮ <u>า</u> ม /pra? ³ .h <u>aa</u> m ⁰ /
พ <u>ร</u> ห <u>า</u> ม /pr <u>hɪɛm</u> /	>	พ <u>ร</u> ห <u>า</u> ม /phra? ³ .h <u>aa</u> m ⁴ /, พ <u>ร</u> ฮ <u>า</u> ม /phra? ³ .h <u>aa</u> m ⁰ /

รูปสระ โ ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /ao/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /ao/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /oo/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
โข <u>ม</u> จ /k <u>mao</u> c/	>	โข <u>ม</u> จ /kha? ¹ .m <u>oo</u> t ¹ /
ต <u>ร</u> บ <u>อ</u> ม /tr <u>abao</u> m/	>	ต <u>ร</u> บ <u>อ</u> ม /ta? ¹ .b <u>oo</u> m ⁰ /
ต <u>อ</u> ง <u>ก</u> /t <u>ŋao</u> k/	>	ต <u>อ</u> ง <u>ก</u> /ta? ¹ .ŋ <u>oo</u> k ¹ /

ปรโลม /pralaom/ > ปรโลม /praʔ¹.loom⁰/

รูปสระ ิ ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /aɔ/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /aɔ/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /ɔɔ/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
ฎีม /daom/	>	เฟดิม /phaʔ ¹ .dɔom ⁰ /
เผอิล /pʔaɛl/	>	เผอิญ /phaʔ ¹ .ʔɔɛn ⁰ /
เลหีย /lhaey/	>	ละเหย /laʔ ³ .hɔey ⁴ /

รูปสระ แ ในภาษาเขมร ที่ออกเสียงเป็นเสียง /ae/ เมื่อไทยยืมคำที่มีสระนี้เข้ามาใช้ก็ไม่ได้ออกเสียงเป็นเสียง /ae/ หากแต่ออกเสียงเป็นเสียง /ɛɛ/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
แซส /ksae/	>	แซสร์ /khaʔ ¹ .sɛɛ ⁴ /
ตฺรแบง /trabaen/	>	ตะแบง /taʔ ¹ .bɛɛŋ ⁰ /
แผนก /pnaek/	>	แผนก /phaʔ ¹ .nɛɛk ² /

4.1.11 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์

การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ กล่าวคือ คำยืมภาษาเขมร ทุกคำในภาษาไทยจะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ตามหลักอักษรวิธีไทย ดังนี้

C(C) V (C) 'C (C)(C) V (V) (C) > C(r)a 'C(C)V(V)(C)^T

ตัวอย่าง

คำเขมร		คำไทย
ฉลง /clɔwŋ/	>	ฉลง /chaʔ ¹ .lɔwŋ ⁴ /
ถนอม /tnɔom/	>	ถนอม /thaʔ ¹ .nɔom ⁴ /
ครหีม /krahum/	>	กระหีม /kraʔ ¹ .hum ¹ /
รยา /royaa/	>	ระย้า /raʔ ³ .yaa ³ /

รวาง /rɔvɛŋ/	>	ระหว่าง /raʔ ³ .waŋ ¹ /
สุพาน /spoan/	>	สพันธ์ /saʔ ¹ .pan ³ /

4.2 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษามอญมาเป็นคำในภาษาไทย

ข้อมูลคำภาษามอญที่ปรากฏใช้ในภาษาไทยแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ การเปลี่ยนแปลงของคำภาษามอญในภาษาไทยที่ปรากฏสามารถสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ กฎการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ และกฎการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

4.2.1 การเปลี่ยนเสียงสระ : ə > a

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระจากคำเดิมภาษามอญมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ /ə/ ในพยางค์แรกของคำเดิมภาษามอญเป็นเสียงสระ /a/ ในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำมอญ		คำไทย
คเจป /kəcep/	>	กระเจี๊ยบ /kraʔ ¹ .ciap ³ /
ขเจป /kəcep/		
ขन्ह /khəŋom/	>	ขนม /khaʔ ¹ .nom ⁴ /
กนุหุ /kənaoh/	>	ตุนุ /taʔ ¹ .nuʔ ¹ /
ตุนาว /kənāo/	>	ตะนาว /taʔ ¹ .naaw ⁰ /
ทเยห /thəyeh/	>	ทะแย /thaʔ ³ .yε ⁰ /
จหมี /cəmə/	>	ชม้อย /chaʔ ³ .mɔw ³ /
ชนะ /həneh/	>	ชนะ /chaʔ ³ .naʔ ³ /
ชพลู /həplu/	>	ชะพลู /chaʔ ³ .pluu ⁰ /

4.2.2 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์

การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมภาษามอญมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ กล่าวคือ คำยืมภาษามอญ ทุกคำในภาษาไทยจะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์กับตามหลักอักษรวิไทย

ตัวอย่าง

คำมอญ		คำไทย
ขน์ /khənm/	>	ขนม /khaʔ ¹ .nom ⁴ /
กฺวิต /kwɛt/	>	มะขวิด /maʔ ³ .khiw ¹ /
สฺมิง /hmoin/	>	สมิง /saʔ ¹ .miŋ ⁴ /
กะวาว /kawāo/	>	กระเหว่า /kraʔ ¹ .waw ¹ /
ชลา /célé/	>	ชะล่า /chaʔ ³ .laa ² /
พี, พม /pom/	>	กระพ้อม /kraʔ ¹ .phoom ³ /
ชเซง /həcɛaŋ/	>	กะเจียง /kaʔ ¹ .ciaŋ ² /

4.3 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษามลายูมาเป็นคำในภาษาไทย

4.3.1 เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงก้องเปลี่ยนเป็นเสียงไม่ก้อง : g > k

b > ph

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นจากคำในภาษามลายูเป็นคำยืมในภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ เสียงพยัญชนะต้นในคำเดิมเป็นเสียงก้อง เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย ก็มักจะมีการเปลี่ยนมาใช้พยัญชนะเสียงไม่ก้องแทน

ตัวอย่าง

คำมลายู		คำไทย
g ambir	>	กะเมียบ /kaʔ ¹ .mia ⁰ /
g élok	>	กะโหลก /kaʔ ¹ .lok ¹ /
b alai	>	พะไล /phaʔ ³ .lai ⁰ /

4.3.2 เสียงพยัญชนะท้าย // : l > n

เสียงพยัญชนะท้าย // ในภาษามลายูเป็นเสียงพยัญชนะท้ายที่ไม่มีในภาษาไทย เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืม จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /n/ ในภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้

ตัวอย่าง

คำมลายู		คำไทย
kéba l	>	กระพัน /kraʔ ¹ .san ⁴ /

4.3.3 เสียงสระ /é/ : é > a

เสียงสระ /é/ ในภาษามลายูที่พบในพยางค์แรก ไม่ว่าจะเกิดร่วมกับเสียงพยัญชนะต้นเสียงใด ก็จะเปลี่ยนเป็นเสียงสระ /a/ เสมอ นอกจากนี้ก็อาจจะมีการแทรกเสียง /r/ กลายเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบด้วยก็ได้ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้

ตัวอย่าง

คำมลายู		คำไทย
kéchil, kéchi	>	กระจิด /kra ¹ .cit ¹ /
kéton	>	กระท่อม /kra ¹ .tɔɔm ² /
kébok	>	กระบอก /kra ¹ .bɔɔk ¹ /
kébal	>	กระพั้น /kra ¹ .san ⁴ /
médang	>	กะทัง /ka ¹ .thaŋ ⁰ /
rénap	>	ระนาบ /ra ³ .naap ² /
?réjam	>	ระย้า /ra ³ .yam ⁰ /

4.3.4 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์

การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำเดิมภาษามลายูมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ กล่าวคือ คำยืมภาษามลายูในภาษาไทยจะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ตามหลักอักษรวิธีไทยทุกคำ บางคำเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยก็อาจใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ หรืออาจจะไม่ได้ใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ก็ได้

ตัวอย่าง

คำมลายู		คำไทย
kakatua	>	กระตั่ว /kra ¹ .tua ² /
kéton	>	กระท่อม /kra ¹ .tɔɔm ² /
chaping	>	จะปิ้ง /ca ¹ .piŋ ² /
sate	>	สะเต๊ะ /sa ¹ .te ³ /

4.4 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษาชวาเป็นคำในภาษาไทย

4.4.1 เสียงพยัญชนะท้าย /h/ : h > ∅

เสียงพยัญชนะท้าย /h/ ในคำเดิมจากภาษาชวา จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการตัดเสียงเมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย เนื่องจากเสียง /h/ เป็นเสียงพยัญชนะท้ายที่ไม่มีในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำชวา		คำไทย
ma <u>h</u> tor	>	มะ <u>โ</u> ต /ma ³ . <u>too</u> ⁰ /

4.4.2 เสียงพยัญชนะท้าย /r/ และเสียงพยัญชนะท้าย // : r > n

l > n

เสียงพยัญชนะท้าย /r/ และเสียงพยัญชนะท้าย // จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /n/ เมื่อปรากฏใช้ในคำยืมภาษาไทย เช่นเดียวกันทั้งสองเสียง

ตัวอย่าง

คำชวา		คำไทย
mawar	>	มะ <u>ว</u> าร /ma ³ . <u>waan</u> ⁰ /
maha <u>l</u>	>	มะ <u>ห</u> ล /ma ³ . <u>han</u> ⁴ /

4.4.3 สระเสียงสั้นในพยางค์ที่สองจะยืดเสียงให้เป็นสระเสียงยาว : V > VV

สระเสียงสั้นในพยางค์ที่สอง ของคำภาษาชวาจะมีการยืดเสียงให้เป็นสระเสียงยาว เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย จากข้อมูลได้แก่ เสียงสระ /i/ > /ii/, /u/ > /uu/ และ /a/ > /aa/

ตัวอย่าง

คำชวา		คำไทย
mati	>	มะ <u>ติ</u> /ma ³ . <u>tii</u> ⁰ /
lari	>	ละ <u>รี</u> /la ³ . <u>rii</u> ⁰ /
ratu	>	ระ <u>ตุ</u> /ra ³ . <u>tuu</u> ⁰ /
mawar	>	มะ <u>ว</u> าร /ma ³ . <u>waan</u> ⁰ /
rama	>	ระ <u>มา</u> /ra ³ . <u>maa</u> ⁰ /

4.4.4 เสียงสระ /é/ : é > a

เสียงสระ /é/ ที่ปรากฏในพยางค์แรกของคำเดิม ภาษาชวา เปลี่ยนเป็นเสียงสระ /a/ ในคำที่ยืมมาใช้ในภาษาไทย

ตัวอย่าง

คำชวา		คำไทย
démang	>	ตะหมัง /ta ¹ .maŋ ⁴ /

4.4.5 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์

เมื่อนำคำภาษาชวา มาใช้ในภาษาไทยก็ จะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เข้าไปในคำที่ยืมมาทุกคำ ทั้งนี้ อาจใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ หรืออาจจะไม่ได้ใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ก็ได้

ตัวอย่าง

คำชวา		คำไทย
démang	>	ตะหมัง /ta ¹ .maŋ ⁴ /
radén	>	ระเด็น /ra ³ .den ¹ /

4.5 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมภาษาอังกฤษมาเป็นคำในภาษาไทย

4.5.1 เสียงพยัญชนะต้นควบที่ภาษาไทยไม่มี : CC > Ca.C

เสียงพยัญชนะต้นควบ ในคำยืมภาษาอังกฤษที่ระบบอักษรวิธีในภาษาไทยไม่มี เช่น เสียงพยัญชนะต้นควบ /sk/, /st/, /sl/, /sw/, /sp/, /spr/ เมื่อไทยนำคำนั้นมาใช้เป็นคำยืมก็ จะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นควบบางเสียงนั้นให้เป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว โดยการแทรกเสียงสระ อะ /a/ ลงไประหว่างพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่งและตัวที่สอง เป็น /sak/, /sat/, /sal/, /saw/, /sap/, /sapr/

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
ski /s <u>k</u> i:/	>	สกี /s <u>a</u> ? ¹ .kii ⁰ /
stew /s <u>t</u> u:/	>	สตู /s <u>a</u> ? ¹ .tu ⁰ /
spore /s <u>p</u> ɔr/	>	สปอร์ /s <u>a</u> ? ¹ .pɔw ⁰ /
sloop /s <u>l</u> u:p/	>	สลูป /s <u>a</u> ? ¹ .luup ¹ /
switch /s <u>w</u> itʃ/	>	สวิตช์ /s <u>a</u> ? ¹ .wit ³ /

spring /sprɪŋ/ > สปริง /saŋ¹.prɪŋ⁰/

4.5.2 เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาอังกฤษที่มีสองเสียง : C₁C₂ > C₁∅

คำภาษาอังกฤษที่มีเสียงพยัญชนะท้ายสองเสียง เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืม ในภาษาไทยก็จะมีการตัดเสียงพยัญชนะท้ายสองเสียง นั้นเหลือเพียงเสียงแรกเสียงเดียว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักอักษรวิธีในภาษาไทยที่เสียงพยัญชนะท้ายในคำคำหนึ่งจะมีเพียงเสียงเดียว ไม่มีเสียงที่ซ้อนกันสองเสียง

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
stamp /stæmp/	>	แสตมป์ /saŋ ¹ .tɛɛm ⁰ /
switch /swɪtʃ/	>	สวิตช์ /saŋ ¹ .wɪtʃ ³ /

4.5.3 เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาอังกฤษที่ในระบบอักษรวิธีไทยไม่มี : t > d

r > ∅

เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาอังกฤษที่ไม่มีในภาษาไทย เช่น เสียงพยัญชนะท้าย /d/ จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย /t/ คือเปลี่ยนจากเสียงระเบิด ก้องเป็นเสียงกัก ไม่ก้อง เมื่อปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะท้าย และเสียงพยัญชนะท้าย /r/ เมื่อปรากฏในคำยืมภาษาไทยก็จะตัดเสียงนี้ออก

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
salad /sæləd/	>	สลัด /saŋ ¹ .lat ¹ /
spore /spɔr/	>	สปอร์ /saŋ ¹ .pɔɔ ⁰ /

4.5.4 เสียงสระ /æ/ : æ > a

เสียงสระ /æ/ ที่ปรากฏในพยางค์หน้าหรือหน้าของคำสองพยางค์ในภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสรุปเป็นกฎได้ คือ จะเปลี่ยนเสียงจากเสียงสระหน้ากลางต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ /æ/ เป็นเสียงสระกลางต่ำ สั้น ริมฝีปากไม่ห่อ /a/

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
carat, karat /kærət/	>	กะรัต /kaŋ ¹ .rat ¹ /

salad /sæləd/	>	สลัด /saʔ ¹ .lat ¹ /
atom /ætəm/	>	อะตอม /ʔaʔ ¹ .tɔm ⁰ /

4.5.5 เสียงสระ /ə/ : ə > a

เสียงสระ /ə/ ที่ปรากฏในพยางค์ที่สองของคำเดิมในภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสรุปเป็นกฎได้ คือ จะเปลี่ยนเสียงจากเสียงสระหลังค่อนไปกลาง กลางสูง ริมฝีปากไม่ห่อ /ə/ เป็นเสียงสระกลาง ต่ำ สั้น ริมฝีปากไม่ห่อ /a/ ในพยางค์ที่สองหรือพยางค์ที่ไม่ลงน้ำหนัก

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
carat, karat /kærət/	>	กะรัต /kaʔ ¹ .rat ¹ /
shellac /ʃələk/	>	ชะแล็ก /chaʔ ³ .lək ³ /
salad /sæləd/	>	สลัด /saʔ ¹ .lat ¹ /

4.5.6 เสียงสระผสมในคำเดิมภาษาอังกฤษที่ไม่มีในภาษาไทย

เสียงสระผสมในคำเดิมภาษาอังกฤษที่ไม่มีในภาษาไทย เมื่อไทยนำคำนั้นเข้ามาใช้เป็นคำยืมก็จะเปลี่ยนไปเป็นเสียงสระผสมที่มีในภาษาไทย หรือเปลี่ยนไปเป็นเสียงสระเดี่ยวที่ภาษาไทยมีก็ได้ ตัวอย่างเช่น เปลี่ยนจากเสียงสระผสมเป็นเสียงสระเดี่ยว เริ่มต้นที่เสียงสระหน้า กลางสูง สั้น ริมฝีปากไม่ห่อ และลงท้ายด้วยเสียงสระหน้า สูง สั้น ริมฝีปากไม่ห่อ /eɪ/ เปลี่ยนเป็นเสียงสระหน้า กลางสูง ยาว ริมฝีปากไม่ห่อ /ee/

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
skate /skeɪt/	>	สเกต /saʔ ¹ .ket ³ /

4.5.7 การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์

ระบบอักษรวิธีของภาษา อังกฤษจะไม่มีเสียงสูงต่ำหรือเสียงวรรณยุกต์ เมื่อเรานำคำภาษา อังกฤษ มาถ่ายทอดโดยใช้อักษรไทย ก็อาจจะทำให้ ออกเสียงต่างจากในภาษา เดิมได้ เนื่องจากภาษาไทยมีการกำหนดเสียงสูงต่ำของพยัญชนะแต่ละตัว คำสองพยางค์ส่วนใหญ่ที่ยืมมาจากภาษาอังกฤษไม่ใช่เครื่องหมายวรรณยุกต์ แต่อย่างไรก็ตามคำยืมภาษาอังกฤษทุกคำ จะมีเสียงวรรณยุกต์เป็นส่วนประกอบของพยางค์ด้วยทั้งสิ้น การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เป็นการเปลี่ยนแปลง

จากคำเดิมภาษาอังกฤษมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไข และสามารถสรุปเป็นกฎได้ กล่าวคือ คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยจะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ตามหลักอักษรวิธีไทยทุกคำ บางคำเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยก็อาจใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ หรืออาจจะไม่ได้ใส่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ก็ได้

ตัวอย่าง

คำอังกฤษ		คำไทย
sloop /slu:p/	>	สลูป /saʔ ¹ .luup ¹ /
steak /steu:k/	>	สเติก /saʔ ¹ .tek ³ /
stamp /stæmp/	>	แสตมป์ /saʔ ¹ .tɛɛm ⁰ /

4.6 กฎการแปลงคำยืมจากคำเดิมในภาษาอื่น ๆ มาเป็นคำในภาษาไทย

คำยืมภาษาอื่น ๆ ได้แก่ คำยืมจาก ภาษาจีน ภาษาอินดี ภาษาทมิฬ ภาษาพม่า ภาษาเปอร์เซีย และภาษาโปรตุเกส เนื่องจากคำยืมจากภาษาต่างๆ เหล่านี้ที่พบในข้อมูลที่ใช้ศึกษามีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงได้รวมมาไว้ในหัวข้อเดียวกันเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อมูลคำในภาษาอื่น ๆ เหล่านี้ เมื่อมีการนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยก็จะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เข้าไปทุกคำเช่นเดียวกับในภาษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ก็จะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เข้าไปกำกับในคำทุกคำ ส่วนภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์อยู่แล้วเช่น ภาษาจีน ก็มีการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์จากคำเดิม ตัวอย่างเช่น

เนื่องจากข้อมูลภาษาอื่น ๆ มีจำนวนน้อยมาก การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข สามารถอธิบายได้ด้วยหลักการเรื่องรูปเขียนและเสียง สามารถสรุปเป็นกฎได้จึงมีเพียงกฎเดียว คือ กฎการเปลี่ยนแปลงเสียงสูงต่ำและเสียงวรรณยุกต์ นั่นคือ คำในภาษาเดิมทุกภาษา เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยจะมีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เข้าไปทุกคำเสมอ

ตัวอย่าง

คำภาษาอื่น ๆ		คำไทย
sabão /sqbãw/	>	สบู่ /saʔ ¹ .buu ¹ /
/kaʔ ⁵⁵ na ⁵⁵ / (แต่จิว)	>	คะน้ำ /khaʔ ³ .naa ³ /
/kaʔ ⁵⁵ na ²⁵ /		
/phaʔ ⁵⁵ low ⁵¹ /,	>	พะโล้ /phaʔ ³ .loo ³ /

/pha?⁵⁵ lo⁵⁵//ba?⁵⁵ tsan¹¹/ > บ๊ะจ่าง /ba?³.caan¹/ŋapi, ɲpi /ŋopi/ > กะปิ /ka?¹.pi?¹/

การเปลี่ยนจากคำในภาษาเดิมเป็นคำยืมในภาษาไทยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นในคำหนึ่งคำ ดังนั้น กฎการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถเกิดได้หลายกฎในคำเพียงคำเดียว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในคำหนึ่งคำนั้นก็อาจจะประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงที่สามารถสรุปเป็นกฎได้ และการเปลี่ยนแปลงที่สรุปเป็นกฎไม่ได้ทั้งสองประการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โขมจ /kmaoc/ > โขมด /kha?¹.moot¹/

การเปลี่ยนจากคำเดิมว่า โขมจ /kmaoc/ ในภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยว่า โขมด /kha?¹.moot¹/ มีทั้งสิ้น 4 ประการ ได้แก่

1) การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นควบในคำยืมภาษาเขมร : CC > Ca กล่าวคือ เสียงพยัญชนะต้นควบ ขุม /km/ ในภาษาเขมรเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบที่ไม่มีในภาษาไทย เมื่อไทยยืมคำที่มีเสียงนี้มาใช้จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการแทรกเสียงสระ /a/ ลงระหว่างเสียงพยัญชนะ ข /k/ และ ม /m/ ทั้งสองนั้น ทำให้เสียงพยัญชนะต้นควบของคำเดิมในภาษาเขมรกลายเป็นเสียงพยัญชนะต้น เดี่ยวของคำยืมในภาษาไทย /kha/ และ /m/ และทำให้คำพยางค์เดียวในภาษาเขมรกลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย

2) การเปลี่ยนเสียงสระ โ ซึ่งออกเสียงว่า /ao/ ในคำเดิมภาษาเขมร เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย ก็จะเปลี่ยนเสียงสระเป็น /oo/ ตามอย่างการออกเสียงรูปสระโ ในภาษาไทย

3) พยัญชนะท้ายของรูปเขียน จ ในภาษาเขมรจะออกเสียง /c/ เมื่อไทยยืมคำนั้นมาใช้ ก็จะเปลี่ยน เป็นเสียง /t/ ซึ่งเขียนด้วยรูปพยัญชนะ ด ทั้งนี้เนื่องจากรูปพยัญชนะ จ และ ด ในหลักอักษรวิธภาษาไทย จะออกเสียงเป็นเสียง /t/ เมื่อปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายของพยางค์และคำ

4) การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ที่หนึ่งและสองของ คำยืมภาษาเขมรทุกคำในภาษาไทย กล่าวคือ โขมด /kha?¹.moot¹/ มีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เอกลงไปที่ทั้งสองพยางค์

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนคำว่า โขมจ */kmaoc/* ในคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมภาษาไทยว่า โขมด */khaʔ¹.moot¹/* มีการเปลี่ยนแปลง 4 ประการ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นควบเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวโดยการแทรกเสียงสระ /a/ การเปลี่ยนเสียงสระ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะท้าย และการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ทั้งสองพยางค์ของคำที่ยืมมาใช้ในภาษาไทย

กณฺเฐ */kaŋcœw/* > กะเชอ */kaʔ¹.chœw⁰/*

การเปลี่ยนจากคำเดิมว่า กณฺเฐ */kaŋcœw/* ในภาษาเขมรมาเป็นคำยืมในภาษาไทยว่า กะเชอ */kaʔ¹.chœw⁰/* มีทั้งสิ้น 3 ประการ ได้แก่

1) เสียงพยัญชนะท้ายในคำสองพยางค์ในภาษาเขมรที่พยางค์แรกเป็น -ญ */ʔaŋ/* ส่วนของพยางค์แรกซึ่งประกอบด้วยสระแฝงและพยัญชนะท้ายจะกลายเป็นเสียงสระ /a/ คือตัดรูปและเสียงพยัญชนะท้ายออกและเขียนแทนด้วยรูปสระ ะ หรืออาจจะไม่ปรากฏรูปก็ได้ คือเปลี่ยนจาก */kaŋ/* > */ka/*

2) พยัญชนะต้นของรูปเขียน ช ในภาษาเขมรจะออกเสียง /c/ ในขณะที่รูปพยัญชนะ ช ในภาษาไทย จะออกเสียง /ch/ เมื่อไทยยืมคำที่มี ช /c/ มาใช้ ก็จะเปลี่ยนเสียง /c/ ในภาษาเขมรเป็นเสียง /ch/ ตามรูปเขียนในภาษาไทย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนเสียงในลักษณะนี้ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นกฎ เนื่องจาก ในคำยืมภาษาเขมรบางคำก็อาจจะออกเสียง /c/ เหมือนอย่างคำเดิมภาษาเขมรก็ได้ ทั้งนี้ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงที่รูปเขียนในภาษาไทยแทน

3) การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ที่หนึ่งและสองของคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย กล่าวคือ กะเชอ */kaʔ¹.chœw⁰/* มีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เอกที่พยางค์ที่หนึ่ง และเพิ่มเสียงวรรณยุกต์สามัญที่พยางค์ที่สอง

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนคำว่า กณฺเฐ */kaŋcœw/* ในคำเดิมภาษาเขมรมาเป็นคำยืมภาษาไทยว่า กะเชอ */kaʔ¹.chœw⁰/* มีการเปลี่ยนแปลง 4 ประการ ได้แก่ การตัดเสียงพยัญชนะท้ายในพยางค์แรกของคำซึ่งประกอบด้วยสระแฝงและพยัญชนะท้าย และเปลี่ยนเสียงสระ /a/ เป็นเสียงสระ /a/ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้น และการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ทั้งสองพยางค์ของคำที่ยืมมาใช้ในภาษาไทย

gambir > กะเมี้ย */kaʔ¹.mia⁰/*

การเปลี่ยนจากคำเดิมว่า gambir ในภาษามลายูมาเป็นคำยืมในภาษาไทยว่า กะเมี้ย */kaʔ¹.mia⁰/* มีทั้งสิ้น 6 ประการ ได้แก่

1) เสียงพยัญชนะต้นในคำเดิมที่เป็นเสียงก้อง /g/ เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย ก็จะเปลี่ยนมาใช้พยัญชนะเสียงไม่ก้อง /k/

2) การตัดเสียงพยัญชนะท้าย /m/ ในพยางค์แรกของคำเดิมภาษามลายู ทำให้พยางค์แรกในคำยืมภาษาไทยกลายเป็นเสียง /ka/

3) เสียงพยัญชนะต้น /b/ ในพยางค์ที่สองเปลี่ยนเป็นเสียง /m/ ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดที่ริมฝีปากเช่นเดียวกัน ต่างกันที่ เสียง /b/ เป็นเสียงระเบิด ในขณะที่เสียง /m/ เป็นเสียงนาสิก การเปลี่ยนแปลงในข้อนี้ไม่จัดเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สรุปเป็นกฎได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในคำยืมภาษามลายูทุกคำ

4) เสียงสระเดี่ยว /i/ ในคำเดิมภาษามลายูเปลี่ยนเป็นเสียงสระผสม /ia/ เมื่อนำคำนี้มาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย

5) การตัดเสียงพยัญชนะท้าย /r/ ในพยางค์ที่สองของคำ gambir เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย

6) การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ที่หนึ่งและสองของ คำยืมภาษามลายู ในภาษาไทย กล่าวคือ กะเมีย /ka[?].mia⁰/ มีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เอกที่พยางค์ที่หนึ่ง และเพิ่มเสียงวรรณยุกต์สามัญที่พยางค์ที่สอง

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนคำว่า gambir ในคำเดิมภาษามลายู มาเป็นคำยืมภาษาไทยว่า กะเมีย /ka[?].mia⁰/ มีหลายประการได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นจากเสียงก้องเป็นเสียงไม่ก้อง การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นที่เกิดในฐานกรณ์เดียวกัน การตัดเสียงพยัญชนะท้ายใน พยางค์แรกและพยางค์ที่สองของคำ การเปลี่ยนเสียงสระเดี่ยวเป็นเสียง สระผสม และการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ทั้งสองพยางค์ของคำที่ยืมมาใช้ในภาษาไทย นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่เกิดขึ้นในคำว่า gambir มีทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นกฎและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นกฎ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นกฎไปตามเงื่อนไขและสรุป เป็นกฎการเปลี่ยนแปลงในภาษามลายูได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงประการที่ 1 และ 6 ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถสรุปเป็นกฎได้ ได้แก่การเปลี่ยนแปลงประการที่ 2, 3, 4 และ 5

stamp /stæmp/ > แสตมป์ /sa[?].tɛɛm⁰/

การเปลี่ยนจากคำเดิมว่า stamp /stæmp/ ในภาษาอังกฤษ มาเป็นคำยืมในภาษาไทยว่า แสตมป์ /sa[?].tɛɛm⁰/ มีทั้งสิ้น 3 ประการ ได้แก่

1) เสียงพยัญชนะต้นควบ st /st/ ในคำยืมภาษาอังกฤษเป็นเสียงที่ไม่มีในระบบอักขรวิธีภาษาไทย เมื่อไทยนำคำนั้นมาใช้เป็นคำยืมก็มีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นควบเสียงนั้นให้เป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว โดยการแทรกเสียงสระ อะ /a/ ลงไประหว่างพยัญชนะต้นตัว

ที่หนึ่งและตัวที่สอง เป็น /sət/ ทำให้คำพยางค์เดียวในภาษาอังกฤษกลายเป็นคำสองพยางค์เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย

2) เสียงพยัญชนะท้าย /-mp/ ในคำเดิมภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทยก็จะมี การตัดเสียงพยัญชนะท้ายสองเสียงนั้นเหลือเพียงเสียงแรกเสียงเดียว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักอักษรวิธีในภาษาไทยที่เสียงพยัญชนะท้ายในคำคำหนึ่งจะมีเพียงเสียงเดียว ไม่มีเสียงที่ซ้อนกันสองเสียง คือ $C_1C_2 > C_1\emptyset$ /-mp/ > /-m/

3) การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ที่หนึ่งและสองของคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย กล่าวคือ แสตมป์ /saʔ¹.tɛm⁰/ มีการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เอกที่พยางค์ที่หนึ่ง และเพิ่มเสียงวรรณยุกต์สามัญที่พยางค์ที่สอง

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนคำว่า stamp /stæmp/ ในคำเดิมภาษาอังกฤษมาเป็นคำยืมภาษาไทยว่า แสตมป์ /saʔ¹.tɛm⁰/ มี 3 ประการได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นควบที่ภาษาไทยไม่มีโดยการแทรกเสียงสระ /a/ ระหว่างเสียงสองเสียงนั้น การตัดเสียงพยัญชนะท้ายสองเสียงเหลือเพียงเสียงเดียว และการเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ลงในพยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สอง

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a มีการเปลี่ยนแปลงจากคำในภาษาเดิมมาเป็นคำในภาษาไทยทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ เสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ คำยืมจากภาษาต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษามลายู ภาษาชวา ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฮินดี ภาษาทมิฬ ภาษาพม่า ภาษาเปอร์เซีย และภาษาโปรตุเกส มีทั้งคำที่ยืมมาแล้วไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย และคำที่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงทั้งสี่ด้านดังกล่าว มีเพียงด้านเดียวที่พบในทุกภาษา นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงหรือการแปลงคำด้านเสียงวรรณยุกต์ เนื่องจากเสียงวรรณยุกต์เป็นลักษณะทางภาษาที่สำคัญของภาษาไทยซึ่งจัดอยู่ในภาษากลุ่มที่เรียกว่า tonal language หรือภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงอีกสามด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้น การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะท้าย และการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ อาจจะมีปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ในแต่ละภาษา

ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่พบในข้อมูลทั้งหมดทุกภาษาที่สามารถสรุปเป็นกฎร่วมกันได้นั้นมีทั้งสิ้น 4 กฎหลัก ได้แก่ 1) เสียงพยัญชนะต้นควบที่ในภาษาไทยไม่มี 2) เสียงพยัญชนะท้ายที่ในภาษาไทยไม่มี 3) เสียงสระที่ภาษาไทยไม่มี และ 4) เสียงวรรณยุกต์ ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การแปลงของคำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยสามารถสรุปเป็นกฎได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ คำส่วนใหญ่ในภาษาจะเป็นคำพยางค์เดี่ยว (monosyllabic words) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาภาษาไทยกลางในสมัยปัจจุบันจะพบว่านอกจากคำพยางค์เดี่ยวแล้ว ยังมีคำสองพยางค์อีกเป็นจำนวนมากด้วย คำสองพยางค์ในภาษาไทยจะเกิดจากวิธีการสร้างคำหลักได้แก่ การประสม การซ้อน และการซ้ำ และเรียกคำที่เกิดจากวิธีการสร้างคำเหล่านี้ว่า คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำ ตามลำดับ นอกจากนี้คำสองพยางค์ที่เกิดจากการสร้างคำดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีคำสองพยางค์อีกกลุ่มหนึ่งที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a คำเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากในภาษา และยังไม่ทราบที่มาอย่างชัดเจน

ที่ผ่านมา ยังมีนักวิชาการจำนวนไม่มากนักที่ศึกษาเกี่ยวกับคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a เหล่านี้ ส่วนใหญ่จัดไว้ในการศึกษาเรื่องการแผลงคำและการยืมคำ ตัวอย่างเช่น งานของพระยาอุปกิตติปลสาร (2539) นอกจากนี้ ก็ยังมีงานที่เลือกศึกษาภาษาเพียงบางกลุ่มตามความสนใจของผู้ศึกษา เช่น งานวิจัยของปราณี กุลละวณิชย์ (1992) ที่สนใจศึกษาเฉพาะภาษาจ้วง ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไท หรืองานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะกลุ่มที่เป็นคำยืมเพียงประเด็นเดียว ก็อาจจะยังไม่ได้ตอบคำถามเรื่องที่มาของคำที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ได้ รวมทั้งยังไม่มีใครศึกษาคำสองพยางค์ทั้งหมดที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a เช่น งานของพจนี ศิริอักษรสาสน์ (2539) ก็ศึกษาเฉพาะคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย k(r)a เท่านั้น

งานวิจัยนี้จึงเป็นงานวิจัยแรกที่ศึกษาคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพรวมของคำกลุ่มนี้ อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งพจนานุกรม รายการศัพท์ จารึก และเอกสารโบราณอื่นๆ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบอย่างเป็นขั้นตอน

ในบท นี้ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายแนวทางการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยนี้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย และศึกษาการแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำเดิมมาเป็นคำภาษาไทยแล้วนำมาสรุปเป็นกฎ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมีที่มา 3 แบบ คือ (1) เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไทย (2) เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น และ (3) เป็นคำสร้างขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง นอกจากนี้ การแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำเดิมมาเป็นคำภาษาไทยสามารถสรุปเป็นกฎได้ ดังนี้

5.1.1 ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

ผลการศึกษาที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยจากข้อมูล คำตั้งที่นำมาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 และศึกษาที่มาของคำเหล่านี้จาก พจนานุกรม หนังสือ และเอกสารโบราณพบว่า ที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยมี 3 แบบ ได้แก่ (1) คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษาตระกูลไท (2) คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม (3) คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังมีคำอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังไม่ทราบที่มาด้วย ดังนี้

5.1.1.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษาตระกูลไท

คำที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 36 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ คำที่พบในภาษาตระกูลไททุกกลุ่ม คำที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลาง คำที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มเหนือ และคำที่พบเฉพาะในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ดังนี้

5.1.1.1.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไททุกกลุ่ม

คำสันนิษฐานที่เป็นคำร่วมเชื้อสายและพบในภาษาไทยทุกกลุ่ม มีจำนวน 17 คำ ได้แก่ กระจ้อน กระดั่ง กระตุก กระที่บ กระบอก กระบุง กระรอก กระไต่ เมล็ด แมลง มะริน มะเขือ กระทบ มะพร้าว ประตุ มะกอก และ มะขาม

5.1.1.1.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลาง มี 2 คำ ได้แก่ กระจอก และ แมลป

5.1.1.1.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มเหนือ อ มีทั้งสิ้น 4 คำ ได้แก่ กระจีบ ตะไคร้ กระจิด และสะไภ้

5.1.1.1.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบเฉพาะในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ มีทั้งสิ้น 13 คำ ได้แก่ กะเบ้อ กระดอง กระเด้า กระสวาย กระเหยง กระทุ้ง กระท้อน กระยาง กระสือ กระด้าง กระต่าย กระหม่อม และ มล้าง

5.1.1.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม

คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมเป็นกลุ่มที่พบบมากที่สุดเมื่อเทียบกับที่มาแบบอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ที่มาที่เป็นคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท และที่มาที่เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาไทยกลาง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมมีที่มาจากหลายภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษามลายู ภาษาชวา ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฮินดี ภาษาทมิฬ ภาษาพม่า ภาษาเปอร์เซีย และภาษาโปรตุเกส คำยืมเหล่านี้นอกจากจะปรากฏเฉพาะภาษาใดภาษาหนึ่งแล้ว ยังสามารถปรากฏร่วมกันในหลายภาษาได้ด้วย เช่น คำที่พบร่วมกันในภาษาเขมรและมอญ คำที่พบร่วมกันในภาษาเขมรและมลายู คำที่พบร่วมกันในภาษาชวาและมลายู และคำที่พบร่วมกันมากกว่าสองภาษา เช่น ปรากฏในภาษาเขมร ชวา มลายู และฮินดี เป็นต้น

5.1.1.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างคำใหม่ขึ้นจากภาษาไทยกลางมี 5 ลักษณะ ได้แก่ (1) การกร่อนเสียงของคำประสมสองพยางค์หรือหลายพยางค์ (2) การกร่อนเสียงของคำซ้ำสองพยางค์ หรือการอัพทาส (3) การเพิ่ม C(r)a หน้าคำพยางค์เดียว (4) การแทรกเสียง /-kra-/ , /-ka-/ ระหว่างคำสองพยางค์ และตัดเสียงพยางค์แรก และ (5) การแผลงคำ หรือการแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ดังนี้

5.1.1.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ยังไม่ทราบที่มา

คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a อีกจำนวนมากที่ยังไม่ทราบที่มาอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมไว้เป็นอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต คำที่ยังไม่ทราบที่มาเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นชื่อสัตว์ ชื่อพืช สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และคำเบ็ดเตล็ดอื่นๆ เป็นต้น

5.1.2 การเปลี่ยนแปลงคำยืมสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทย

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยที่เป็นคำยืมในด้านเสียง ทั้งเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ เสียงพยัญชนะท้าย และเสียงวรรณยุกต์ พบว่า คำยืมจากภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษามลายู ภาษาชวา ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาฮินดี ภาษาทมิฬ ภาษาพม่า ภาษาเปอร์เซีย และภาษาโปรตุเกส การเปลี่ยนแปลงที่พบมีทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามเงื่อนไข สามารถอธิบายได้ด้วยหลักการทางเสียงและรูปเขียน รวมทั้งสรุปเป็นกฎได้ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในคำหลายคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักการทางเสียงและรูปเขียน รวมทั้งไม่สามารถสรุปเป็นกฎได้

คำยืม จากคำเดิมแต่ละภาษา ที่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยมีทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน ร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย และเสียงสระ ที่สามารถสรุปเป็นกฎได้ในทุกๆ ภาษานั้นเป็นเสียงที่ไม่มีใช้ในหลัก ภาษาไทย ดังนั้นเมื่อภาษาไทยรับคำยืมนั้นๆ มาใช้ ก็ จะมีการปรับให้เข้ากับเสียงที่มีอยู่แล้วในภาษา นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทั้งสี่ด้านดังกล่าว มีเพียงด้านเดียว เท่านั้นที่พบในทุกภาษา และสรุปเป็น กฎการเปลี่ยนแปลงได้ นั่นคือ การเปลี่ยนแปลง ด้านเสียงวรรณยุกต์เมื่อนำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย เนื่องจากเสียงวรรณยุกต์เป็นลักษณะทางภาษาที่สำคัญของภาษาไทยซึ่งจัดอยู่ในภาษากลุ่มที่เรียกว่า tonal language หรือภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงอีกสามด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้น การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะท้าย และการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ อาจจะมีปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ในแต่ละภาษา

5.1.2.1 การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้น

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นที่พบในข้อมูลที่ใช้ศึกษามีทั้งการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นเดียว และเสียงพยัญชนะต้นควบ กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นจากภาษาเดิมมาเป็น คำยืมในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 3 ลักษณะ ได้แก่ การเพิ่มเสียงพยัญชนะต้น การตัดเสียงพยัญชนะต้น และการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้น

5.1.2.2 การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะท้าย

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะท้ายที่พบในข้อมูลจากคำภาษาเดิมมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่สามารถสรุปเป็นกฎได้มีทั้งสิ้น 3 ลักษณะเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้น ได้แก่ การเพิ่มเสียงพยัญชนะต้น การตัดเสียงพยัญชนะต้น และการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้น

5.1.2.3 การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระจากคำเดิมมาเป็นคำยืมในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 6 ลักษณะ ได้แก่ การเพิ่มเสียงสระ การยัดเสียงสระ การทำให้เป็นสระเสียงสั้น การแทรกเสียงสระ การตัดเสียงสระ และการเปลี่ยนเสียงสระ

5.1.2.4 การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์

การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์จากคำเดิมมาเป็นคำในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การเพิ่มเสียงวรรณยุกต์ และการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์

5.1.3 กฎการแปลงคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a จากคำภาษาเดิมมาเป็นคำยืมในภาษาไทย

กฎการแปลงคำภาษาเดิมมาเป็นคำยืมในภาษาไทยที่พบใน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จำแนกเป็นกฎเกี่ยวกับเสียงพยัญชนะต้น กฎเกี่ยวกับเสียงพยัญชนะท้าย กฎเกี่ยวกับเสียงสระ และกฎเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ กฎที่พบใช้ในทุกละเอียดมีทั้งสิ้น 1 กฎ ได้แก่ กฎเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์

สรุปได้ว่า งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นที่มาของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยว่า คำกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาเขมร ส่วนคำร่วมเชื้อสายในภาษาตระกูลไท และคำที่สร้างใหม่ในภาษาไทยกลางพบปริมาณน้อยกว่าอย่างชัดเจน ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดตระกูลภาษาว่า ภาษาไทยจัดอยู่ในภาษาตระกูลไทซึ่งมีปรากฏใ้ช้อยู่ในบริเวณตอนใต้ของประเทศจีนแถบมณฑลกว่างสี ยูนนาน และกวางเจา ทางตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาชนเวียดนาม ในสาธารณรัฐประชาชนลาว ในประเทศไทย ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และในเขตมณฑลฮกเกี้ยนของประเทศอินเดีย ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาษาตระกูลนี้คือ คำส่วนใหญ่ในภาษาจะเป็นคำพยางค์เดียว ดังนั้น การที่ในภาษาไทยมีคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a เป็นจำนวนมากแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคำเหล่านี้ไม่ได้เป็นคำที่มีมาแต่ดั้งเดิมในภาษา หากแต่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่นๆ นั่นเอง นอกจากนี้ ก็อาจจะเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ด้วยวิธีการกร่อนเสียงของคำ

ประสมสองพยางค์หรือหลายพยางค์ การกร่อนเสียงของคำซ้ำสองพยางค์ หรือการอัทธาน การเพิ่ม C(r)a หน้าคำพยางค์เดียว การแทรกเสียง /-kra-/ , /-ka-/ ระหว่างคำสองพยางค์ และ ตัดเสียงพยางค์แรก และการแผลงคำ หรือการแยกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ วิธีการเหล่านี้ทำให้ ในภาษาไทยมีคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ปรากฏให้เพิ่มขึ้นในภาษาเป็นจำนวนมาก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคำสองพยางค์ใน ภาษาไทยในแง่มุมต่างๆ โดยเฉพาะที่มาของคำที่มีคนตั้งข้อสงสัยไว้ นอกจากนี้ การเข้าใจที่มา ของคำยังมีส่วนช่วย ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับที่มาของคำภาษาเขมรที่สัมพันธ์กับภาษาไทย ความสัมพันธ์กับภาษาต่างประเทศอื่นๆ และแบบลักษณะภาษาด้วย รวมทั้งยังทำให้เข้าใจ ความหมายของคำในภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้น ที่ทำให้เห็นที่มา การเปลี่ยนแปลงเสียงจากคำเดิมมาเป็น คำยืมในภาษาไทย และกฎการเปลี่ยนแปลงของคำยืมจากภาษาต่างๆ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็น ที่ เกี่ยวข้องที่น่าสนใจและประเด็นที่เป็นปัญหาพร้อมทั้งอุปสรรคในงานวิจัยนี้หลายประการ ดังนี้

5.2.1 ในการศึกษาคำยืม ภาษาอื่น ๆ นอกจากภาษาเขมร เพื่อให้เห็นพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นั้น ยังมีปัญหาอยู่ในบางกรณี กล่าวคือ ข้อมูลภาษาอื่นๆ ที่พบในงานวิจัยนี้เช่น ภาษามลายู ชวา ฮินดี เป็นต้นเป็นข้อมูลที่พบน้อย รวมทั้งยังมีเอกสารให้ ศึกษาที่มาของคำเหล่านี้ไม่มากนัก โดยเฉพาะเอกสารภาษาโบราณ ดังนั้นจากข้อจำกัดดังกล่าวนี้ ทำให้การศึกษาที่มาของคำ บางคำจากภาษาเหล่านี้ยังไม่สามารถระบุที่มาได้ชัดเจน บางกรณีเป็น เพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ทั้งนี้ หากได้มีการศึกษาต่อไปในอนาคต และสามารถค้นคว้าเอกสาร ต่างๆ ได้กว้างขวางมากขึ้นกว่านี้ ก็อาจจะทำให้ระบุที่มาของคำต่างๆ ที่ยังไม่ชัดเจนอยู่ได้ดียิ่งขึ้น

5.2.2 นอกจากนี้ ในกรณีคำที่พบในหลายภาษาร่วมกันหลายคำที่ ยังไม่สามารถ ตัดสินที่มาของคำเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนว่าเป็นคำที่ ยืมมาจากภาษาใด เช่น คำว่า กระจูด จาก ผลการวิจัยพบว่า คำว่ากระจูดมีพบใช้ทั้งในภาษาเขมรว่า จจุด /cacaot/ และพบในภาษามลายู ว่า kéchut หรือคำว่า กระจอน ที่พบใช้ในหลายภาษา ได้แก่ ภาษา เขมรใช้ว่า กน โถร /kanthao/ ภาษามลายูใช้ว่า kétor และฮินดีใช้ว่า กโฐรา นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างคำว่า ประทัด ซึ่งปรากฏใช้ในหลายภาษาเช่นกัน ได้แก่ ภาษามลายูใช้ว่า pétas ภาษาชวาใช้ว่า pétasan และภาษาฮินดีใช้ว่า paṭa:k (nf) paṭa:ka: (nm) ในงานวิจัยที่ผ่านมา ก็มีผู้กล่าวถึง ที่มาของคำเหล่านี้แตกต่างกันไป และยังไม่มีการสรุปเกี่ยวกับที่มาของคำกลุ่มนี้ สำหรับงานวิจัย

นี้ ผู้วิจัยก็เห็นว่ายังไม่ควรสรุปที่มาของคำเหล่านี้อย่างชัดเจนเช่นกันจนกว่าจะมีหลักฐานสนับสนุนมากยิ่งขึ้น

5.2.3 คำจำนวนหนึ่งที่พบในการศึกษาเป็นคำที่ปรากฏทั้งในภาษาตระกูลไท และภาษาตระกูลอื่นๆ จำนวนหนึ่ง ทำให้มีข้อสงสัยว่าคำเหล่านี้เป็นคำที่มีอยู่เดิมในภาษาตระกูลไท หรือเป็นคำยืมจากภาษาอื่น เช่น คำว่า กระบอก ซึ่งมีปรากฏใช้ในภาษาตระกูลไทหลายภาษา และยังปรากฏในภาษามลายูด้วย คำเหล่านี้อาจจะพิจารณาโดยการศึกษารูปคำ เสียง และความหมาย เพื่อที่จะตัดสินที่มาที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ในคำบางคำนั้นแม้ว่าจะ ได้ใช้เกณฑ์การตัดสินที่มาจากต่าง ๆ แล้ว ก็ยังไม่สามารถตัดสินได้ชัดเจนลงไปว่าเป็นคำดั้งเดิมในภาษา หรือเป็นคำยืมจากภาษาตระกูลอื่นๆ ซึ่งก็เป็นไปได้ว่าภาษาตระกูลไทอาจจะยืมคำนั้นๆ จากภาษาตระกูลอื่นเข้ามาใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของอุไรศรี วร ตะริน (Uraisri Varasarin, 1986) ที่ว่าแม้ว่าจะใช้เกณฑ์การตัดสินต่างๆ แล้ว ก็ยังมีคำอีกกลุ่มที่ยังไม่ได้รับบุที่มาได้อย่างชัดเจนอยู่นั่นเอง ซึ่งเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยในแนวทางนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ความน่าสนใจของงานวิจัยในแนวนี้มีใช้การระบุที่มาอย่างชัดเจนเท่านั้น แต่ยักรวมถึงการเสนอข้อสันนิษฐานที่เป็นไปได้อย่างรอบด้าน และกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าวิจัยต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะสามารถศึกษาต่อไปได้ 3 ประการ ดังนี้

5.3.1 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ทั้งหมดในภาษาไทย โดยมุ่งเน้นให้เห็นภาพรวมในด้านที่มาและการเปลี่ยนแปลงในกรณีคำยืม อย่างไรก็ตาม หากเลือกคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะใดพยัญชนะหนึ่ง มาศึกษาโดยละเอียด เช่น /ta/ /tra/ /pa/ /pra/ /ma/ และ /sa/ อาจทำให้ได้ผลการศึกษาเฉพาะกลุ่มคำนั้นๆ ในรายละเอียดมากยิ่งขึ้น

5.3.2 การศึกษาคำที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ในภาษาไทยที่มีมากกว่าสองพยางค์ เช่น กระชิบกระชาบ กระวนกระวาย กะโปโล ขโมยขโจร เป็นต้น

5.3.3 การศึกษาการแปลงในคำยืมภาษาไทยจากคำเดิมในคำที่มีโครงสร้างพยางค์ลักษณะอื่นๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัตัญญ ชูชื่น. 2525. ภาษาเขมรในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กัตัญญ ชูชื่น. 2543. คำยืมภาษาต่างประเทศ. ชุด ภาษาเขมรในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กรรณิการ์ ชินะโชติ. 2516. การเปรียบเทียบคำซ้ำแบบหนึ่งในภาษาไทยและภาษาเขมร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรรณิการ์ ชินะโชติ. 2522. คำไทยและอิทธิพลบางประการของภาษาไทยในภาษาเขมร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา นาคสกุล. 2501. คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำเขมร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา นาคสกุล. 2516. แบบเสริมสร้อยในภาษาไทยและเขมร. ใน ชลธิรา กลัดอยู่ และ สุวรรณ เกรียงไกรเพ็ชร (บรรณาธิการ), กรองภาษาและวรรณกรรม, หน้า 81 – 126. พระนคร: ศรีเมืองการพิมพ์.
- กาญจนา นาคสกุล. 2526. พจนานุกรมไทย-เขมร: ฉบับทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2 เล่ม, คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- กาญจนา นาคสกุล. 2539. อ่านภาษาเขมร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา นาคสกุล. 2541. ระบบเสียงภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. (แก้ไขปรับปรุง). โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ ลำดับที่ 38 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา นาคสกุล. 2548. พจนานุกรมไทย-เขมร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา ปัทมดิลก. 2520. ประวัติความเป็นมาของภาษาไทย. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- กำชัย ทองหล่อ. 2525. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์.
- กำธร สติกรกุล. 2530. ลายสือไทย 700 ปี (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์. 2543. พจนานุกรม ลาว-ไทย-อังกฤษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ใกล้รุ่ง อามระดิษ. 2549. “คำไทย-คำเขมร” วารสารภาษาและวรรณคดีไทย. 23, ๕.ค. 49, 257-260.

- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย และสภามหาวิทยาลัยอีสาน. 2532. พจนานุกรมอีสาน-กลาง ฉบับ มข.-สวอ.
โครงการร่วมมือมหาวิทยาลัยขอนแก่น และสภามหาวิทยาลัยอีสาน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริ
ภักดิ์ออฟเซ็ท.
- ขุนวิจิตรมาตรา, มูลนิธิ. 2540. 100 ปี ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์). กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์)
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ . 2534. พระอัจฉริยภาพด้านภาษาศาสตร์ของพลตรี
พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2525. พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ กรุงเทพฯ
เชียงใหม่ ไทยลื้อ ไทยดำ. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
(อัดสำเนา)
- คมขำ ศิลปชัย. 2529. การศึกษาระบบเสียงภาษาเขมรโบราณสมัยกลาง (ยุคหลังพระนคร).
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจารึกภาษาตะวันออก ภาควิชาภาษา
ตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คัสเวล, เจ. และ เจ. เอช. แซนด์เลอร์. 2389 (1846). พจนานุกรมภาษาสยาม (A Dictionary of
the Siamese language) (ต้นฉบับลายมือเขียน).
- จ.จ.ส. 2499. พจนานุกรมภาษาภาคเหนือ. พระนคร: อักษรสัมพันธ์.
- จตุฎ จอกสมุท, พระมหา. 2540. แบบเรียนภาษามอญ. กรุงเทพฯ: เท็คโพรโมชันแอนด์แอด
เวอร์ไทซิง.
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2519. ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของ
ชื่อชนชาติ. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2522. ภาษาและนิรุกติศาสตร์. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2525. ข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. กรุงเทพฯ: ไม้งาม.
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2529. รวมบทความทางภาษาและนิรุกติศาสตร์. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาส์น.
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2548. ศัพท์สันนิษฐานและอักษรวิจิตร. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน.
- จิมมี่ จี แฮร์ริส. 2529. คำยืมภาษาเปอร์เซียในภาษาไทย . วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 3, 3
(ธันวาคม 2529): 24-28.
- จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ. 2528. คำซ้อนในภาษาไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยา. (เอกสารโรเนียว)
จุอันนา วัชคงเชลลูช และ ประโลม บุญธรรม . 2542. พจนานุกรมโปรตุเกส/ไทย ไทยโปรตุเกส.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เจีย แยนจอง. 2548. “คนไท”ไม่ใช่“คนไทย”แต่เป็นเครือญาติชาติภาษา. กรุงเทพฯ: มติชน.

- น้ำ ทองคำวรรณ และคนอื่นๆ . 2505. หลักภาษาไทย. พระนคร: โครงการพัฒนาการศึกษา
กรมการฝึกหัดครู.
- ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. 2541. ตะเลงพ่าย ศรีมหาเทพ. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก. (คณะสงฆ์
วัดพระเชตุพน พิมพ์ประกาศเกียรติคุณสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิต
ชิโนรส 9-11 ธันวาคม 2541).
- ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. 2547. อ่านโองการแข่งน้ำ ฉบับวิเคราะห์และถอดความ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์ และ ชัชวดี ศรีลัมพ์. 2543. รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดทำพจนานุกรม
ภาษาไทย 4 ภาค(ระยะที่ 1). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์ และ ชัชวดี ศรีลัมพ์. 2544. รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดทำพจนานุกรม
ภาษาไทย 4 ภาค(ระยะที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. 2545. รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดทำพจนานุกรมภาษาไทย 4 ภาค
(ระยะที่ 3). 2 เล่ม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. 2546. รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดทำพจนานุกรมภาษาไทย 4 ภาค
(ระยะที่ 4). 2 เล่ม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. 2547. รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดทำพจนานุกรมภาษาไทย 4 ภาค
(ระยะที่ 5). 2 เล่ม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- น้ำ ทองคำวรรณ. 2527. หลักภาษาเขมร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประยูรวงศ์. (ราชบัณฑิตยสถาน
จัดพิมพ์).
- เฉลิม ยงบุญเกิด (ผู้แปล). (ม.ป.ป.). ลีปกรมไทยจियสมัยราชวงศ์หมิง. (อัคราเนนา)
ช่อนกลัน พิเศษสกลกิจ. ภาษาถิ่นในคำสอน. วารสารภาษาและหนังสือ 22 (1-2 เมษายน
2532 - มีนาคม 2533): 39-47.
- ณัฐภัทร จันทวิช. ข้างราชพาหนะ. 2542. กรุงเทพฯ: โครงการสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทย.
- ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. 2516. ลักษณะและโครงสร้างภาษาไทย. เชียงใหม่: สุริวงศ์บุ๊คเซนเตอร์.
- ดุษฎีพร ชานีโรคคานต์. 2528. การช้อนคำในกฎหมายตราสามดวง. วารสารภาษาและวรรณคดี
ไทย 3 (เมษายน 2528): 25-41.

- ทะฉนั จันทร์พันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์. 2521. พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ. ม.ป.ท.: โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- ตำรา, กรม. 2470. ปทานุกรม กรมตำรา กระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2470. พระนคร: กระทรวงธรรมการ.
- ทองสีบ ศุภะมาร์ค. 2522. ภาษาเขมรในภาษาไทยและภาษาไทย-บาลีสันสกฤตในภาษาเขมร. ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระราชวุฒาจารย์ (กุสุโม โกสุม). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ทองสุข เกตุโรจน์. 2532. ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย Influence of some foreign Languages on the Thai Language TH 343 (H). พิมพ์ครั้งที่ 5. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทักษิณคดีศึกษา, สถาบัน. 2530. พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- ไทยพวน, มุลนिति. (ม.ป.ป.). พจนานุกรมภาษาไทยพวน. (ม.ป.ท.). (อัดสำเนา)
- ธวัช ปุณโณทก และ วิมล เขตตะ. 2548. ประวัติอักษรไทยพวนรามคำแหงและการแพร่กระจายสู่อาณาจักรล้านนา-ล้านช้าง. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2535. การทำพจนานุกรมไทย-ไทยอดีต-ปัจจุบัน (พ.ศ. 2389 – 2533). โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และเจอรี่ เกนีย์ (บรรณาธิการ). 2525. พจนานุกรมกวย (ส่วย)-ไทย-อังกฤษ. ม.ป.ท.: โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- ธเนศร์ เวศร์ภาดา. 2540. การใช้คำเขมรในมหาชาติคำหลวง . วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 14 (ธ.ค. 2540): 45-78.
- นราธิปพงศ์ประพันธ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น . 2487. ภาษาศาสตร์ - นิรุกติศาสตร์ และศัพท์วิชาการต่าง ๆ. พระนคร: ปรีดา.
- นวนิธิ อยู่โพธิ์. 2532. การออกเสียงภาษามาลาเลย์ด้วยอักษรโรมันและระบบเสียงในภาษามาลาเลย์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัย ยมหิตล . กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ้ง จำกัด.
- นววรรณ พันธุเมธา. 2527. เรื่องของคำ 4 พยางค์. ภาษาและวรรณคดีไทย 1 (ธ.ค. 2527): 8-13.

- นววรรณ พันธุ์เมธา. 2538. การซ้ำคำในวรรณคดีอยุธยา. ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง อยุธยาศโยคฟ้า ฟากดิน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 26-27 มีนาคม 2538.
- นววรรณ พันธุ์เมธา , รุ่งอรุณ ทีฆชอุณหเถียร , ดาวเชิงหวา และ หุเหย์ผาง . 2540. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาไทยเหนือ . กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัยสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา รณเกียรติ และ อมร แสงมณี (บรรณาธิการ), 2551. รวมบทความภาษาศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้. เนื่องในโอกาสศาสตราจารย์ ดร. วีระพันธ์ เหลืองทองคำ มีอายุครบ 60 ปี. กรุงเทพฯ: พิมพ์ศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- นาคะประทีป. 2515. ปาลี-สยามอภิธาน. นครหลวง: หน่วยศึกษานิตเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (เอกสารกรมการฝึกหัดครู สำหรับปีหนังสือระหว่างชาติ พ.ศ. 2515)
- นิตยา แก้วคัลณา. 2542. การใช้คำเขมรในหนังสือบทสุตรคำหลวง . วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ 17 (2 มีนาคม - มิถุนายน 2542): 10-25.
- นิตยา นิราศรพ. 2530. คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยระหว่าง พ.ศ.2417-2453. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2504. กาเลหม่านไต. กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือ.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2517. พจนานุกรมเขมร-ไทย: ฉบับทุนพระอนุมาณราชชน. 4 เล่ม. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2518. บาลีสันสกฤตในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2522. ไปสอบคำไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย กระทรวงศึกษาธิการ.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2526. กาเลหม่านไตในรัฐชาน. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2526. อันเนื่องด้วยชื่อ. คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2530. พจนานุกรมฟ้าแก่-ไทย-อังกฤษ Tai-Phake-Thai-English Dictionary. มปท.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. 2530. ลักษณะภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

- บรรจบ พันธุมเมธา. 2530. ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรจบ พันธุมเมธา. 2531. พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับทุนพระยาอนุมานราชชน เล่ม 1 ก-ป. มปท.
- บริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า. 2544. ปทานุกรมเทียบศัพท์ ภาคชวา ซุนดา และมลายู ตำนานสังเขปของหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ภายภาพจำหลักที่โบโรบูดูร์. (นางปิยะธิดา สุจริตกุล พิมพ์ถวายเป็นการฉลองพระคุณเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจรูรัตนศิริมาน ม.ว.ม., ป.ช., ท.จ.ว. ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร วันเสาร์ที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2544).
- บำเพ็ญ ะวิน. 2524. ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (1) (Comparative Linguistics). เอกสารประกอบการเรียนกระบวนวิชาภาษาไทย 434 ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิต บัณฑิตกุล. 2535. วรรณยุกต์ในคำพยางค์เดี่ยวและคำสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นกลางจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดิษฐ์มนูธรรม, หลวง. (รวบรวม). 2474. ประชุมกฎหมายไทย กฎหมายตรา 3 ดวง. พระนคร: โรงพิมพ์นิติสาสน์.
- ประเทือง วงศ์รัตน์. 2524. ภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครู. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- ประยูทธ กุศลสาร. 2527. ภาษาไทยเชิงภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- ประยูร ทรงศิลป์. 2526. การเปลี่ยนแปลงของภาษา: คำยืมในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ประเสริฐ ฒ นคร. 2547. การอธิบายศิลาจารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเสริฐ ฒ นคร. 2549. อักษร ภาษา จารึก วรรณกรรม. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ปรัดเล, ดี. บี. 2514. อักษรภาษาไทยฉบับที่. (Dictionary of the Siamese language). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา. (จัดพิมพ์เลียนแบบของจริงทุกประการโดยองค์การค้าคุรุสภา)
- ปราณี กายอรุณสุทธิ. 2526. คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปราณี กุลละวณิชย์. (ม.ป.พ.). ภาษาพินิจ. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์, วิทยา จิโรจน์กุล และ กัลยา ดิงศภักดิ์, ม.ร.ว. 2527. ศัพท์ไท 6 ภาษา. ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัตสำเนา)
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2527. ภาษาไทยเปรียบเทียบ. มปท: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2532. พจนานุกรมไทย-จ้วง. ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัตสำเนา)
- ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ. 2540. ภาษาทัศน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2542. แบบลักษณ์ภาษา. โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 51. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2544. ภาษาไทยเหนือ. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ลำดับที่ 59. โครงการศึกษาวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ ไท-กะได ลำดับที่ 1.
- ประภาพรรณ เสนีตันติกุล. 2528. การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราชและสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2515. การใช้ภาษาร้อยแก้วในภาษาไทยสมัยอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา พิณทอง. 2532. สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ (Isan-Thai-English Dictionary). อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ศิริธรรม.
- เปรมินทร์ คาระวี. 2539. คำยืมภาษาเขมร ในภาษาไทยถิ่นใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แปลก สนธิรักษ์. 2506. พจนานุกรมบาลี-ไทย. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- แปลก สนธิรักษ์. 2529. ศัพท์านุกรม (รากคำ). กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- แปลก ศิลปกรรมพิเศษ. 2529. พจนานุกรมคำพ้อง ไทย-มลายู. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปาเลอกัว, ซอง-บาติสต์. 2542. ศัพท์ พะจะนะ พาสา ไท. บุษบา ประภาสพงค์ และคนอื่นๆ , (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ผะอบ โปษกฤษณะ, คุณหญิง. 2537. ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

- พจน์ ศิริอักษรศาสตร์. 2536. ที่มาและวิวัฒนาการของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และกะ- ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ พุกผาสุข. 2539. คำในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียที่คล้ายคลึงกัน. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 13 (ธ.ค. 2539): 75-79.
- พนมพร นิรัฐทวี. 2545. คำยืมในภาษาไทย Loan Words in Thai (ท.321). ปรับปรุงครั้งที่ 2 และเผยแพร่ปีพุทธศักราช 2545. ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัดสำเนา)
- พวน รัมย์วงศ์. 2548. พจนานุกรมมอญ-ไทยฉบับมอญสยาม. กรุงเทพฯ: มติชน.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. 2543. ภาพรวมของการศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล . 2546. การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ : กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2494. รวมเกียรติพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1. 4 เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์. 2528. การประสมคำด้วยวิธีกลี้นามในภาษาไทย . วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 2 (3 ธันวาคม 2528): 48-58.
- เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์. 2531. คำซ้อนในภาษาไทย ตอนที่ 1: ลักษณะพิเศษของคำซ้อน . วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 5 (3 ธ.ค. 2531): 15-28.
- แพรว โปยม บุญยะผลึก. 2537. คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ , สมาคม. 2547. ภาษาไทยของเรา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊ค.
- ภูมิพลโลภิกขุ, มุลนิธิ. 2532. พจนานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ ฉบับภูมิพลโลภิกขุ. 8 เล่ม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มูลนิธิภูมิพลโลภิกขุ. (ที่ระลึกงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช).
- ม.ศรีบุษรา. 2528. ภาษาเขมรในปักษ์ใต้. จันทบุรี: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี วิทยาลัยรำไพพรรณี. (อัดสำเนา)
- มณี พยอมยงค์. (ม.ป.ป.). พจนานุกรมภาษาไทยลำปาง. ลำปาง: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. (อัดสำเนา)

- มหาวิจิตรวงศ์, สมเด็จพระ. 2515. พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง. พระนคร: โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- มาลา คำจันทร์. 2551. พจนานุกรมคำเมือง. เชียงใหม่: บุกเว็รม.
- ราตรี ชันวารช. 2534. การศึกษาการช้อนคำในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต
ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราตรี ชันวารช. 2548. วิวัฒนาการของภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชภัฏเชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. 2552. พจนานุกรมไทใหญ่-ไทย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่.
- ราชภัฏนครศรีธรรมราช, มหาวิทยาลัย. 2551. พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550
ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 80
พรรษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชร่วมกับมูลนิธิ
ร่วมพัฒนาภาคใต้และสถาบันทักษิณคดีศึกษา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: อักษร
เจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. การใช้ “กระ” และ “กะ” พร้อมทั้งความหมายจากพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: เพื่อนพิมพ์. (เอกสารเผยแพร่เนื่องในวัน
สถาปนาราชบัณฑิตยสถานครบรอบ 55 ปี 31 มีนาคม 2533).
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2544. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยอยุธยา โคลงยวนพ่าย.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2548. พจนานุกรมศัพท์ท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน เรื่องทำวุ้งหรือทำว้าง.
2 เล่ม. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2549. พจนานุกรมวรรณคดีไทยสมัยอยุธยา มหาชาติคำหลวง. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย ภาคฉันทลักษณ์. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยอยุธยา อนิรุทธคำฉันท์.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ไร ซาฮิบ โกล์ป จันทร โบรว (ผู้รวบรวม). 2534. พจนานุกรมไทยอาหม-ไทย. แปลโดย
ประเสริฐ ณ นคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. (แปลจากต้นฉบับของ Rai Sahib

- Golap Chandra Borua, พ.ศ. 2463 จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ วัฒน นคร มีอายุครบ 6 รอบ ในวันที่ 21 มีนาคม 2534).
- ลลอบ เป้นเจริญ. 2531. หลักภาษามอญ. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลัดดาวลัย เพิ่มเจริญ, พรทิพา ทองสว่าง และ วริษา กมลนาวิน. (ม.ป.ป.). การวิเคราะห์ระบบเสียง. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาษาศาสตร์.
- วรรณไวทยากร, พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. 2486. ชุมนุมพระนิพนธ์. ภาค 2 ว่าด้วย ภาษาสาตร-นิตฺติสาตร และศัพท์วิชาการต่าง ๆ. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์.
- วรวเทย์พิสิฐ, พระ. 2534. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุครบ 3 รอบ)
- วัน มโรหะบุตร. 2515. หลักภาษามลายู ว่าด้วยการเติมพยางค์ในภาษามลายู. ปัตตานี: ไมตรีสาส์นการพิมพ์.
- วันทนีย์ ม่วงบุญ. 2532. คำยืมในจารีกสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนา บุรกลสิกร. 2541. รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัฒนา อุดมวงศ์. 2524. คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลยา ช้างขวัญยืน. 2526. การแปลงคำในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลยา วิมุฑทะลพ. 2513. การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ สำนวนและลำดับของคำในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตรมาตรา, ขุน. 2511. ลักษณะและวิวัฒนาการของภาษาไทย : คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทยของครูสภา ตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ 19 มกราคม 2510 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 16 มิถุนายน 2510. พระนคร: สาส์นสวรรค.
- วิจิตร สแสงพลสิทธิ. 2524. ความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. 2528. ระบบหน่วยคำ: การศึกษาโครงสร้างภายในคำ. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

- วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. 2507. สั่งกฤต-ไท-อังกฤษ อภิธาน. พระนคร: โรงพิมพ์
 cursa.
- วิเชียร ตันตระเสนีย์. 2530. พจนานุกรมไทย-มาเลย์-อังกฤษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมมิตร
 ออฟเซท.
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. 2519. ภาษาแสก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. 2520. ภาษาผู้ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศานติ ภัคดีคำ. 2549. พจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการ
 สยามวัฒนธรรมไทย-กัมพูชา กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (จัดพิมพ์เนื่อง
 ในการฉลองครบรอบ 55 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-กัมพูชา
 (19 ธันวาคม 2548 – 19 ธันวาคม 2549).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. 2514. หนังสืออ้างอิงภาษาไทยศัพท์พจนานุกรม รากคำ
 สำหรับชั้นมัธยมศึกษา. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- ศิลปากร, กรม. 2527. รวมบทความเรื่องภาษาและอักษรไทย. กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและ
 ประวัติศาสตร์.
- ศิลปากร, กรม. 2527. จารึกในสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร. (กรมศิลปากร จัดพิมพ์
 เนื่องในโอกาสฉลอง 700 ปี ลายสือไทย พุทธศักราช 2526).
- ศิลปากร, กรม. 2529. วรรณกรรมสมัยอยุธยา. (3 เล่ม). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
 (กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช 2529).
- ศิลปกรรมพิเศษ, ขุน (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ). 2529. พจนานุกรมคำพ้อง ไทย-มลายู.
 กรุงเทพฯ: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
- ศึกษาธิการ, กรม. 2445. พจนานุกรม เปนคำแปลศัพท์ภาษาไทยสำหรับเขียนคำใช้ให้ถูกต้อง
 ตัวสกด ร.ศ. 120. พระนคร: พิศาลบรรณินดี
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. 2545. หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย
 เล่ม 1: ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ. กาญจนนา นาคสกุล
 และคณะ. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. 2549. หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย
 เล่ม 2 คำ การสร้างคำและการยืมคำ. วัลยา ช่างขวัญยืน และคณะ. กรุงเทพฯ: สถาบัน
 ภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. 2551. หนังสืออุเทศภาษาไทย ภาษาไทยนำศึกษา
 หาคำตอบ. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

- ศิริรัตน์ ศิริวิสูตร. 2537. การแปรของเสียงพยัญชนะท้าย (l) ในคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย ตามวจนลีลาและพื้นฐานการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีจรรยา บุญเจือ. 2543. นิรุกติศาสตร์. ชลบุรี: กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. 2527. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่น ปัตตานี-ไทย. ปัตตานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (เอกสารทางวิชาการ โครงการปัตตานีศึกษาอันดับที่ 1).
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2543. ภูมิศาสตร์ภาษาถิ่น Dialect Geography. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท-มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2549. การเปรียบเทียบคำลักษณนามบอกสัณฐานของคำนามในภาษาตระกูลไท. วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ 24 (มกราคม-มิถุนายน 2549): 1-16.
- สมปอง พิริยกิจ. 2509. นิรุกติศาสตร์-ทั่วไป. ใน คำบรรยายชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย ของครูสภา, หน้า 446 – 485. พระนคร: ครูสภา.
- สาวิตรี แสนสว่าง. 2537. การศึกษาวิเคราะห์คำภาษาตระกูลไทในไตรภูมิอภินิหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรณี อึ้งขจรศักดิ์. 2541. การศึกษาหน้าในภาษาเขมรระบบหน่วยคำเติมสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2516. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันท์ อัญชลีสกุล. 2520. การสร้างคำใหม่มาหาชาติคำหลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียา รัตนกุล. 2531. นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1 ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และตระกูลจีน-ทิเบต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- สุรียา รัตนกุล. 2548. นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์: ภาษาตระกูลไท. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรียา รัตนกุล และ ลักขณา ดารัตนหงษ์. 2530. พจนานุกรมไทย-ละว้า. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุเอ็ด คชเสนี. 2509. นิรุกติศาสตร์-ภาษามอญ. ใน คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย ของครูสภา, หน้า 617 – 639. พระนคร: ครูสภา.
- เสาวรัตน์ ดาราวงษ์. 2520. คำผสมและที่มาของหน่วยผสมในภาษาไทย. เอกสารนิเทศก์การศึกษา ฉบับที่ 195. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

- อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. 2539. ลักษณะคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในมหาชาติคำหลวง
กัณฑ์ทศพร ชูชก และกุมาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ อารีย์พงศ์. 2548. ภาษาเขมรที่สัมพันธ์กับภาษาไทย. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อนุমানราชชน, พระยา. 2493. นิรุกติศาสตร์เบื้องต้น. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ.
- อนุমানราชชน, พระยา. 2515. นิรุกติศาสตร์. พระนคร: คลังวิทยา.
- อนุমানราชชน, พระยา. 2516. นิรุกติศาสตร์ ภาค 1 – 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- อนุমানราชชน, พระยา. 2532. นิรุกติศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการจัดพิมพ์เอกสารเนื่อง
 ในวาระครบ 100 ปี พระยาอนุমানราชชน.
- อรประพิณ กิตติเวช. 2543. การวิเคราะห์การจัดรูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมสองพยางค์จาก
ภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในวรรณคดีไทย ในช่วงพุทธศักราช 2325-2468.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรนุช นิยมธรรม และ วิรัช นิยมธรรม, ผู้รวบรวม. 2537. พจนานุกรมพม่า-ไทย ไทย-พม่า
Myanmar-Thai and Thai-Myanmar Dictionary. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
 สนับสนุนการวิจัยร่วมกับสถาบันภาษาวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ. 2539. พจนานุกรมศัพท์ล้านนาเฉพาะคำที่ปรากฏในใบลาน.
 พิมพ์ครั้งที่ 2. จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลอง 700 ปี เมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่:
 สุริวงค์บุ๊คเซนเตอร์.
- อมร ทวีศักดิ์. 2533. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นสตูล, นครศรีธรรมราช-ไทย ไทย-มลายู
ถิ่นสตูล, นครศรีธรรมราช. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อังสนา จามิกรณ์. 2532. การแปรในการออกเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืมภาษาอังกฤษที่ลง
ท้ายด้วยเสียงเสียดแทรก-ปุ่มเหงือก: กรณีศึกษาข้าราชการกองทัพเรือไทย.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัสสมิง กาแข็ง. 2544. ภาษาอาหรับในภาษามลายูถิ่นปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
 สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ สหชาติโกสีย์. 2517. เทียบลักษณะคำ บาลี-สันสกฤต กับคำไทย. พระนคร: วิทยาลัย
 วิชาการศึกษาพระนคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาชีช บิน มูฮัมหมัด อีซา. (ม.ป.ป.). พจนานุกรมภาษามลายู-ภาษาไทย. กรุงเทพฯ:
 อักษรวัฒนา.

- อิชิอิ โยเนโอะ, ชิบายามา มาโมรุ และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. 2533. ตรรชนีคั่นคำในกฎหมาย
ตราสามดวง. 5 เล่ม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อิชิอิ โยเนโอะ, นิธิ เอียวศรีวงศ์, โอซามุ อากากิ, อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, และเอนโด โนริโกะ.
2532 (1989). ตรรชนีคั่นคำในจารึกสุโขทัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อำพล อุดมพันธ์. 2513. คำเขมรในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
คณะโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุตรคณาธิการ, พระ (ชวินทร์ สระคำ) และ จำลอง สารพัดนึก. 2526. พจนานุกรมบาลี-ไทย
สำหรับนักศึกษาฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- อุดม วโรดมสิขิตตถ์. 2545. มองภาษาไทยในแง่มุมของภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ทฤษฎี.
อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2539. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2548. ปาฐกถา หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แม่โพสพ.
- อุไรศรี วรเศริน. 2542. จารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร ค.ศ.1566 - ค.ศ.1747. กรุงเทพฯ:
จงเจริญการพิมพ์.
- อุไรศรี วรเศริน. 2542. พจนานุกรมศัพท์จารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร. กรุงเทพฯ:
จงเจริญการพิมพ์. ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุไรศรี วรเศริน. 2548. ประชุมอรรถบทเขมร รวบรวมความวิชาการของศาสตราจารย์
เกียรติคุณ ดร. อุไรศรี วรเศริน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
(เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. อุไรศรี วรเศริน
วันอังคารที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2548.)
- เอกวิทย์ จิโนวัฒน์. 2526. ศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู และโซ่. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Anttila, Raimo. 1969. An introduction to historical and comparative linguistics. New York: The Macmillan.

Baccam Don, Baccam Faluang, Baccam Hung, and Fippinger, Dorothy. 1989. Tai Dam-English English-Tai Dum vocabulary book. The Summer Institute of Linguistics. Decorah IA: The Anundsen.

Banchob Bandhamedha. 1989. Tai Phake-Thai-English dictionary. (Mimeographed)

Benedict, Paul. 1975. Austro-Thai, Language and Culture, with a glossary of roots. HRAF Press.

Brown, J. Marvin. 1985. From ancient Thai to modern dialects. Bangkok: White Lotus.

Bybee Joan L. 1985. Morphology. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.

Campbell, Lyle. 1998. Historical linguistics: an Introduction. Massachusetts: The MIT Press Cambridge.

Campbell, Lyle. 2008. Historical Linguistics: An Introduction. England: The Syndicate of Edinburgh University Press.

Chamberlain, James R. 1971. A Workbook in Comparative and Historical Tai Linguistics. Bangkok: English Language Center of the University Development Commission.

Chamberlain, James R. An Introduction to Proto-Tai Zoology. Ph.D. Dissertation. (Mimeographed)

Chaturvedi, Mahendra. 1982. A Practical Hindi-English Dictionary. 8th ed. India: National Publishing House.

Crowley, Terry. 2000. An Introduction to Historical Linguistics. 3rd ed. Singapore: Oxford University Press.

Crystal, David. 1982. Linguistics. Great Britain: Penguin Books.

Cœdes, G. 1935. L'origine du cycle des douze animaux au Combodge, Tp., 2^{es}., 31, pp. 315-329.

Cœdes, G. 1937-1966. Inscriptions du Cambodge, 8 Vol., Paris-Hanoi.

Cœdes, G. et Dupont, P. 1943-1946. Les steles de Sdö`k Kāk Thom. Phnom Sandak et Práh Vihār: Befeo, XLIII, p. 56.

- Diffloth, Gerard. 1984. The Dvaravati old Mon language and Nyah Kur, Monic language studies, Vol.1. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Diffloth, Gerard. 1990. What happened to Austric? In Mon-Khmer Studies XVI-XVII. A Journal of Southeast Asian Languages. University of Hawaii Press.
- Dictionnaire Vieuxkhmer-Francais-Anglais An Old Khmer-French-English Dictionary. 1981. Centre De Documentation et de Recherche Sur La Civilisation Khmère. University of Hawaii Press.
- Echols, John M. and Hassan Shadily. 1963. An Indonesian-English Dictionary. 3rd ed. London: Cornell University Press.
- Echols, Oleh John M. and Dan Hassan Shadily. 2005. Kamus Inggris-Indonesia An English-Indonesian Dictionary. 4th ed. Jarkata: Penerbit PT Gramedia Pustaka Utama.
- Echols, Oleh John M. and Dan Hassan Shadily. 2006. Kamus Indonesia-Inggris An Indonesian-English Dictionary. 3th ed. Jarkata: Penerbit PT Gramedia Pustaka Utama.
- Edmonson, Jerold A. and Solnit, David. 1988. Comparative Kadai: Linguistic Studies beyond Tai. Dallas: The summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington.
- Edmondson, Jerold A. and Yang Quan. 1988. Word-Initial preconsonants and the history of Kam-Sui resonant initials and tones. In J.A. Edmondson and D.Solnit (eds.) Comparative Kadai: Linguistic Studies beyond Tai, pp. 143 – 166. Dallas: The Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.
- Egerod, Soren C. 1976. Benedict's Austro-Thai Hypothesis and the Traditional Views on Sino-Thai Relationship in Computational Analysis of Asian and African Languages, No.6: 51-60.
- Esquirol, Joseph et Williatte, Gust. 1908. Dictionnaire Dioi – Français. Hongkong: Imprimerie de la Societe des Missions-Etrangeres.
- Frawley, William J., editor in chief. 2003. International encyclopedia of linguistics. Oxford: Oxford University Press.
- Fince, Geoffrey. 2005. Key Concepts in Language and Linguistics. 2nd ed. Hampshire England: Palgrave Macmillan.
- Gedney, William J. n.d. Comparative Tai word list. (Mimeographed)

- Gedney, William J. 1964. A comparative sketch of White, Black and Red Thai. The Social Science Review, Special Number, pp. 1-47. Bangkok.
- Gedney, William J. 1989. On the Thai evidence for Austro-Thai. In R.J. Bickner, J. Harymann, T.J. Hudak, and Patcharin Peyasantiwong (eds.) Selected papers on comparative Tai studies, pp. 117 – 163. Michigan Papers on South and Southeast Asia Center for South and Southeast Asian Studies. The University of Michigan no. 29.
- Gleason, H.A. 1965. An Introduction to Descriptive Linguistics. New York: Holt, Reinehart and Winston.
- Good, Jeff. 2008. Linguistics Universals and Language Change. U.K.: Oxford University Press.
- Haas, Mary R. 1979. Thai-English student's dictionary. Stanford: Stanford University Press.
- Harris and J.R. Chamberlain (eds.). Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney, pp 17 – 32. Bangkok: C.I.E.L.
- Harris, G. Jimmy and James R. Chamberlain. 1975. Studies in Tai Linguistics In Honor of William J. Gedney. Central Institute of English Language Office of State Universities Bangkok.
- Hartmann, John F. A model for the alignment of dialects in South-Western Tai. Journal of the Siam Society 68 Part (January, 1980): 73 –86.
- Haspelmath, Martin. 2002. Understanding Morphology. London: Oxford University Press.
- Headley, Robert K. Jr. 1977. Cambodian-English dictionary. 2 vols. Bureau of Special Research in Modern Languages. Washington. D.C.: the Catholic University of America Press.
- Headley Robert K., Jr. Rath Chim Ok Soeum. 1997. Modern Combodian-English Dictionary. 2 vols. Kensington, Maryland, U.S.A: Dunwoody Press.
- Hock Hans Henrich. 1991. Principles of Historical Linguistics. 2nd ed. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Huffman, Franklin E. and Im Proum. 1978. English-Khmer Dictionary. America: New Haven and London, Yale University Press.

- Hurford, James R., Brendan Heasley, and Michael B. Smith. 2007. Semantics a coursebook. 2th ed. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Hockett, Charles. 1958. A Course in Modern Linguistics. U.S.A.: Macmillian.
- Horne, Elinor Clark. 1974. Javanese-English Dictionary. Massachusetts: Yale University Press.
- Hudak, Thomas. 2008. Gedney Comparative Tai Source Book. Oceanic Linguistics Special Publication, University of Hawaii Press.
- Huffman, Franklin E. 1970. Cambodian System of Writing and Beginning Reader with Drills and Glossary. New York: Yale University.
- Huffman and Proum. 1978. English-Khmer dictionary. New Haven: Yale University Press.
- Huffman, Franklin E. 1986. Khmer loanwords in Thai. In R.J. Bickner, T.K. Hudak and Patcharin Peyasantixong (eds.), Papers from a conference on Thai studies in Honor of William J. Gedney, pp. 199 – 209. Michigan papers on South and Southeast Asia. Center for South and Southeast Asian Studies. The University of Michigan no. 25.
- Inga Vendelin and Sharon Peperkamp. The influence of orthography on loanword adaptations. Lingua, Volume 116, Issue 7, June 2006, Pages 996-1007.
- Inscriptions Modernes D' Angkor. 1985. (en combodgien), dans Ganthmālā, vol. Phanom-Penh.
- Jacob, Judith M. 1968. Introduction to Combodian. London: Oxford University Press.
- Jacob, Judith M. Edited by David A. Smyth. 1993. Cambodian Linguistics, Literature and History. England: School of Oriental and African Studies University of London.
- Jackson, Howard. 1945. Words and their meaning. Singapore: Longman.
- Jackson, Howard. 2002. Lexicography An Introduction. London: Routledge.
- Jeffers Robert J. and Ilse Lehiste. 1980. Principles and Methods for Historical Linguistics. London: The MIT Press P. 138-159.
- Jenner, Philip N., Laurence C.Thompson and Stanley Starosta. 1976. Austroasiatic Studies Part I. U.S.A.: The University Press of Hawaii.

- Jenner, Philip N. and Pou, Saveros. 1980-1981. A Lexicon of Khmer Morphology. Honolulu: The University Press of Hawaii.
- Jenner, Philip N. 1981. A Chrestomathy of pre-Angkorlan Khmer II Lexicon of the Date Inscriptions. Southeast Asia Paper No. 20, Part II. Southeast Asia Studies Center for Asian and Pacific Studies University of Hawaii.
- Jenner, Philip N. 2005. The Sdok Kak Thom Inscription (K.235). The Edition of the Buddhist Institute 2005.
- Karnchana Nacaskul. 1962. A Study of Cognate Words in Thai and Combodian. Master's Thesis, School of Oriental and African Studies. The University of London.
- Kem Sos, Lim Hak Kheang and Madeline E. Ehrman. 1975. Contemporary Combodian Glossary (2 vol.). Washington, D.C.: Published with the support of the Defence Language Institute, Department of the Army, United State of America.
- Kerr, Allen D. 1972. Lao-English Dictionary (2 vol.) Washington D.C.: The Catholic University of America Press.
- Kenstowicz, Michale and Atiwong Suchato. Issues in loanword adaptation: A case study from Thai. Lingua 116 (June 2006): 921-949.
- Labov, W. 1994. Principles of Linguistics Change, Volum 1: Internal Factors. Oxford UK and Cambridge USA: Blackwell.
- Lass, Roger. 2007. Historical linguistics and language change. England: Cambridge University Press.
- Lehmann, Winfred P. 1992. Workbook for Historical Linguistics. 3rd ed. Dallas: Summer Institute of Linguistics.
- Lehmann, Winfred P. 2002. Historical Linguistics An Introduction. China: Foreign Language Teaching and Research and Research Press.
- Lehiste, I. 1988. Lectures on Language Contact. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press.
- Lewitz, S. 1970-1975. Inscriptions Modernes d' Angkor (texts en transliteration, traductions et commentaires en franÇais). Befeo.
- Lewitz, S. et Rollet, B. 1973. Lexique des noms d'arbres et d'arbustes du Combodge. Befeo, pp. 117-162.

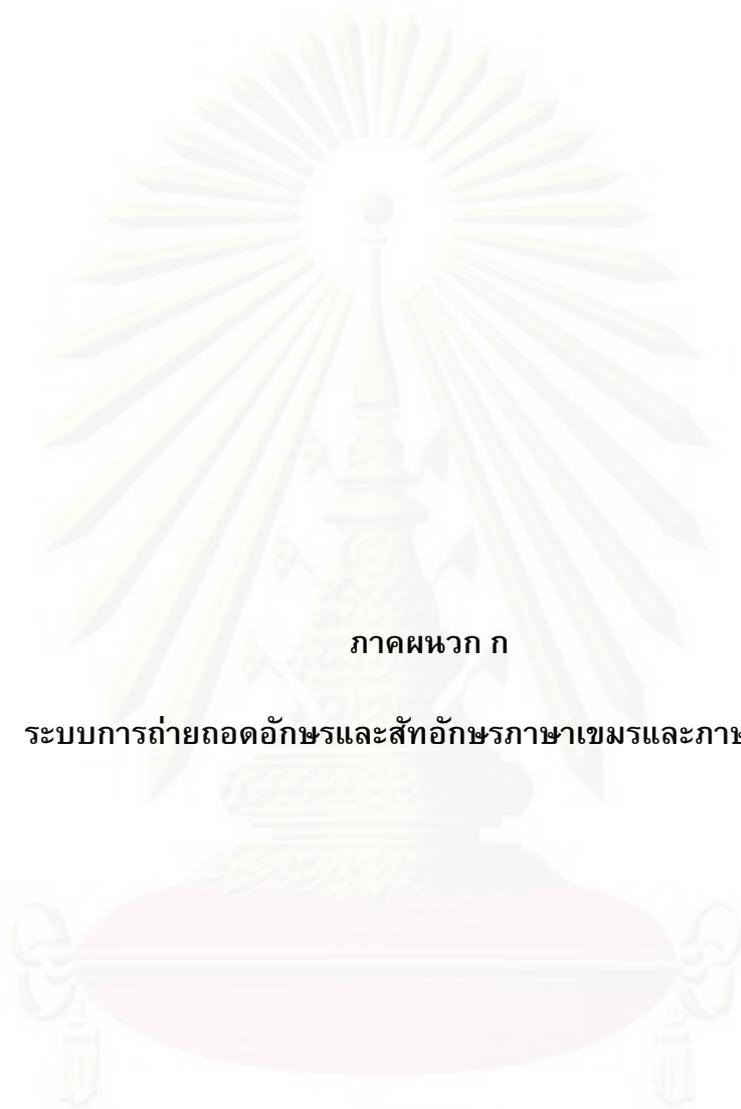
- Li, Fang Kuei. 1954. Consonant clusters in Tai. Language 30:268 – 79.
- Li, Fang Kuei. 1959. Classification by vocabulary: Tai dialects. Antropological Linguistics 1.2: 15-21.
- Li, Fang Kuei. 1962. Initials and tonal development in Tai dialects. Bulletin of the Institute of History and Philology.
- Li, Fang Kuei. 1965. The Tai and the Kam-Sui languages. Lingua 141(XXชาติเดือน และ ปี):148 – 79.
- Li, Fang Kuei. 1977. A Handbook of comparative Tai. Hawaii: The University Press of Hawaii.
- Liming, Luo. Editor. 2004. Compilation Commission of Zhuang-Chinese-English Dictionary. Guangxi Minorities Language and Scripts Work Commission SL EInternational.
- Longman Exams Dictionary. 2006. England: Pearson Longman.
- Long Seam. n.d. Dictionnaire Du Khmer Ancien (D'après les inscriptions du VIe.- VIIIe. siècles). Foundation Toyota du Japon: Phnom Penh Printing House.
- Lord, Robert. 1971. Comparative Linguistics. New York: David McKay.
- Malkiel, Yakov. 1993. Etymology. Great Britain: Cambridge University Press.
- Matisoff, J.A. 1966. Contact-induced change, genetic relationship, and scales of comparison. Paper presented at Pan-Asiatic Linguistics Symposium, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University, (8-10 January 1996): 1-20.
- Matthews, P. H. 2000. Morphology. 2th ed. England: Cambridge University Press.
- McFarland. G.B. 1941. Thai-English dictionary (พจนานุกรมไทย-อังกฤษ) Stanford: Stanford University Press.
- Nida, Eugene. 1946. Morphology: The Descriptive Analysis of Words. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Nothofer, Bernd. 1991. More on Austonesian Radicals (or Roots) in Oceanic Linguistics, Vol. 30, No 2 (Winter 1991). Hawaii: University of Hawaii Press.
- Paitoon Masamintr-Chainara. n.d. Dictionary Malay-English. Bangkok: Odeon Store.
- Palmer, F.R. 1971. Grammar. London: Pelican Books.
- Pittayawat Pittayaporn. 2009. The Phonology of Proto-Tai. Doctoral dissertation, Degree of Doctor of Philosophy. Faculty of the Graduate School of Cornell University.

- Pranee Kullavanijaya. 1992. A study of some two-syllabled words in Thailand.
Pan – Asiatic Linguistic Proceedings of The Third International Symposium on Language and Linguistics, pp. 651 – 656. Chulalongkorn University. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Pranee Kullavanijaya. 1993. Notes on Disyllabic words in some Tai Languages. Paper presented in CAMAC, University of Hawaii, May, 1993.
- Prapin Manomaivibool. 1975. A Study of SINO-THAI Lexicon correspondences.
 Published on demand by University Microfilms International.
- Reinhorn, Marc. 1970. Dictionnaire Laotain-Français. Paris: Center National de la Recherche Scientifique.
- Sakamoto, Yasuyuki. 1977. The sources of Khmer /ʋə / . In Jenner, Philip N. (ed.),
Mon-Khmer Studies VI, pp. 273 – 78. Honolulu: The University Press of Hawaii.
- Sak-Humphry, Chhany. 2005. The Sdok Kak Thom Inscription. The Edition of the Buddhist Institute.
- Savina, F.M. 1924. Dictionnaire etymologique Française-Nung-Chinois. Hong Kong: Imprimerie de la Societe des Missions Etrangeres.
- Schlegel, Gustave. 1902. Siamese Studies, Supplement to Series II, Volumn II of the T'oung-pao. Leiden: Oriental Printing-Office.
- Shafer, Robert. 1974. Introduction to Sino-Tibetan. Wiesliden: Otto Harranowitz.
- Shorto, H. L. 1962. A Dictionary of Modern Spoken Mon. London: Oxford University Press.
- Shorto, H. L. 1971. A Dictionary of The Mon Inscriptions from the sixth to The Sixteenth Centuries. London: Oxford University Press.
- Strecker, Davis. 1988. Gedney's puzzle in Kam-Sui. In J.A. Edmondson and D.B. Solnit (eds.) Comprative Kadai : Linguistic Studies beyond Tai. pp. 107 – 128. Dallas: The Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.
- Sweetser, Eve. 1990. From Etymology To Pragmatics Metaphorical and cultural aspects of semantic structure. Great Britain: Cambridge University Press.
- Theodora Bynon. 1977. Historical Linguistics. London: Cambridge University Press.
- Theraphan L. Thongkum, Pranee Kullavanijaya, Vichin Panupong and M.R. Kalaya Tingsabadh. 1979. Studies in Tai and Mon-Khmer Phonetics and Phonology

- In Honour of Eugénie J.A. Henderson. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Theraphan L. Thongkum. (n.d.) Nyah Kur (Chao Bon)-Thai-English Dictionary. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Theraphan L. Thongkum. 1984. Nyah-Kur (Chao Bon)-Thai-English Dictionary, Monic language studies. (vol.2) Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Thomason, Sarah G. 2001. Language Contact: An Introduction. Washington D.C.: Georgetown University Press.
- Thomason, Sarah G. and Kaufman, T. 1988. Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics. California: University of California Press.
- Thurgood, Graham. 1994. Tai-Kadai and Austronesian: The Nature of The Historical Relationship in Oceanic Linguistics, Vol. 33, No 2 (December 1994). Hawaii: University of Hawaii Press.
- Tome I. K. M. 1967. Dictionnaire Cambodgien. Edition de l'institut Bouddhique.
- Trudgill, P. 1986. Dialects in Contact. Oxford: Basil Blackwell.
- Uraisi Varasarin. 1984. Les elements khmeres dans la formation de la langue siamoise. Paris: Societede l'etude Linguistiques et Anthropologiques de France.
- W. J. Ball, M.A. 1979. A Practical Guide to Colloqial Idiom. Hongkong: Longman.
- Weera Ostapirat. 2001. Kra-Dai and Austronesian: Notes on some phonological correspondences and vocabulary distribution. Workshop on Perspectives on the Phylogeny of East Asian Languages Périqueux, France, August 29-31, 2001.
- Weidert, A. 1977. Tai Khamti Phonology and Vocabulary. Wiesbaden: University Heidelberg.
- Weinreich, U. 1953. Language in Contact. New York: Linguistics Circle of New York.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ระบบการถ่ายถอดอักษรและสัทอักษรภาษาเขมรและภาษามอญ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ระบบการถ่ายถอดอักษรและสัทอักษรภาษาเขมร

1.1 ระบบการถ่ายถอดพยัญชนะภาษาเขมร

ตัวเต็ม	ตัวเชิง	อักษรไทย	อักษรโรมัน	สัทอักษร
ก	ក	ก	k	k
ខ	ខ	ข	kh	kh
គ	គ	ค	g	k
ឃ	ឃ	ฃ	gh	kh
ង	ង	ง	ŋ	ŋ
ច	ច	จ	tʰ	ŋ
ឆ	ឆ	ฉ	c	c
ជ	ជ	ช	ch	ch
ឈ	ឈ	ฌ	j	c
ញ	ញ	ญ	jh	ch
ដ	ដ	ฎ	tʰ	tʰ
ប	ប	ฐ	tʰ	tʰ
ឌ	ឌ	ฎ	t̚	d
ឍ	ឍ	ฌ	t̚h	th
ណ	ណ	ณ	ɗ	d
ត	ត	ต	ɗh	th
ថ	ថ	ถ	ɳ	n
ទ	ទ	ท	t	t
ធ	ធ	ธ	th	th
ន	ន	น	d	t
ប	ប	บ	dh	th

ตัวเต็ม	ตัวเชิง	อักษรไทย	อักษรโรมัน	สัทอักษร
บ	-	ป	n	n
ฝ	บ	ฝ	p	b
ต	ค	พ	p ^h	p
ภ	ก	ภ	ph	ph
ษ	ซ	ม	pĥ	b
ฒ	จ	ย	b	p
ร	ร	ร	bh	ph
ณ	ณ	ล	m	m
ว	ว	ว	m ^h	m
ย	ย	ส	y	y
ห	ห	ห	y ^h	y
ร	-	พ	r	r
ร	ร	อ	r ^h	r
ก	ก	ก	l	l
ข	ข	ข	v	w
ค	ค	ค	v ^h	w
ช	จ	ฃ	s	s
ซ	ซ	ง	ŝ	s
ด	ด	จ	h	h
ต	ต	ฉ	ĥ	h
ฉ	ฉ	ช	l	l
ณ	ณ	ณ	a	q

ตัวเต็ม	ตัวเชิง	อักษรไทย	อักษรโรมัน	สัทอักษร
ฎ	ฏ	ฎ	â	ɔ
ฬ	ฬ	ฬ	hv	f / w

1.2 ระบบการถ่ายถอดสระภาษาเขมร

รูปสระ	อักษรไทย	อักษรโรมัน	สัทอักษรเมื่อประกอบพยัญชนะชุดที่ 1	สัทอักษรเมื่อประกอบพยัญชนะชุดที่ 2
ๅ	ะ	a	ɔɔ	ɔɔ
า	า	ā	aa	ie
ิ	ิ	i	eq	iq
ึ	ึ	ī	ey	ii
ึ	ึ	ī̄	eq	iq̄
ึ	ึ	ī̄	eī	iī
ุ	ุ	u	oɔ	uɔ
ู	ู	ū	ou	uu
ุ	ุ	uo	uə	uə
เ	เ	oe	aə	əə
เ	เ	ioə	iə	iə
เ	เ	ie	iə	ie
เ	เ	e	ei	ee
เ	แ	ae	ae	ɛɛ
เ	ไ	ai	ay	iy
เ	โ	o	ao	oo
เ	เ	au	aw	iw
ๅ	ๅ	uṃ	om	um
ๅ	ๅ	aṃ	am	um

รูปสระ	อักษรไทย	อักษรโรมัน	สัทอักษรเมื่อประกอบพยัญชนะชุดที่ 1	สัทอักษรเมื่อประกอบพยัญชนะชุดที่ 2
◌ ำ	ำ	ām	am	ǎəm
◌ ะ	ะ	aḥ	ah	ǎəh
◌ ั	ุ	uh	oh	uh
◌ ิ	ิ	iḥ	eh	ih
◌ ี	ี	eh	eh	eh
◌ ุ	ู	oh	ah	ǎəh
◌ ิ	ิ	i	qə-, qəy	
◌ ำ	ำ	ī	qəy	
◌ ุ	ู	u	qo, qu-, qao-	
◌ ู	ู	ū	qou, quu	
◌ ุ	ู	e	qae	
◌ ุ	ู	ai	qay	
◌ ุ	ู	o	qao	
◌ ุ	ู	au	qaw	
◌ ุ	ู	r	rɨ	
◌ ุ	ู	ri	rɨ	
◌ ุ	ู	!	ɨ	
◌ ุ	ู	ī	ɨ	

2. ระบบการถ่ายทอดอักษรและสัทอักษรภาษามอญ

2.1 ระบบการถ่ายทอดพยัญชนะภาษามอญ

ตัวเต็ม	ตัวเชิง	อักษรไทย	สัทอักษร
ก	ก	ก	k
ข	ข	ข	kh
ค	ค	ค	k
ฅ	ฅ	ฅ	kh
ง	ง	ง	ŋ
จ	จ	จ	c
ฉ	ฉ	ฉ	ch
ช	ช	ช	c
ฌ	ฌ	ฌ	ch
ญ	ญ	ญ	ɲ
ฎ	ฎ	ฎ	t
ฏ	ฏ	ฏ	th
ด	ด	ด	d
ต	ต	ต	th
ณ	ณ	ณ	n
ต	ต	ต	t
ถ	ถ	ถ	th
ท	ท	ท	t
ธ	ธ	ธ	th
น	น	น	n
ป	ป	ป	p

ตัวเต็ม	ตัวเชิง	อักษรไทย	สัทอักษร
๑	๑	ผ	ph
๒	๒	พ	p
๓	๓	ภ	ph
๔	๔ ๕	ม	m
๖	๖	ย	j
๗	๗	ร	r
๘	๘ ๙	ล	l
๐	๐	ว	w
๑	๑	ส	s
๒	๒	ห	h
๓	๓	ฬ	l
๔	๔	บ	b
๕	๕	อ	ʔ
๖	๖	ป	p

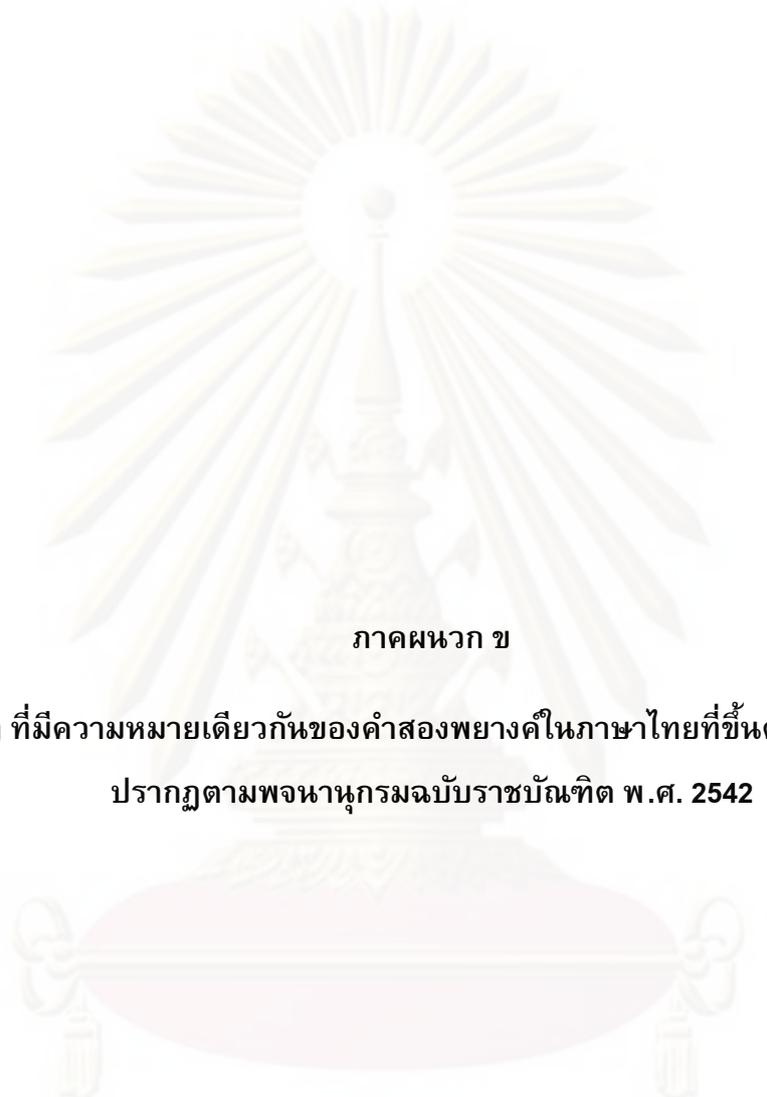
2.2 ระบบการถ่ายถอดสระภาษามอญ

รูปสระลอย	รูปสระจม	เทียบเสียงภาษาไทย	คำอ่าน
๑	-	อะ	ʔa
๒	- ๑	อา	ʔa:
๓	๐	อิ	ʔi
๔	๑	อี	ʔi:
๕	๒	อุ	ʔu
๖	๓	อู	ʔu:
๗	๔	เอ	ʔe:

อํ	ั	อัว	ʔu:a
อํ	๑-๑	เอา	ʔa:u
อํ	ั	อาว	ʔa:w
อํ	◦	ออม	ʔom
อः	◌	อะฮ์	ʔah

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รูปต่าง ๆ ที่มีความหมายเดียวกันของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่
ปรากฏตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. 2542

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
กบур	กระบур	กระบวน	กระบวร	ขบур	ขบวน	ขบวร
กระกร่อม	กะกร่อม	ตะกร่อม	กร่อม			
กระกอง	ตระกอง					
กระกััด	กรกััด	กระกััด	ตระกััด			
กระกุก	ตระกุก					
กระเกรียม	ตระเตรียม					
กระคน	ประคน 2					
กระโงก	กุกโงก					
กระจร 1-2	ขจร					
กระจอก	ขจอก					
กระจัด 1	ขจัด					
กระจ่าง	ขจ่าง					
กระจาย	ขจาย					
กระจุย	ขจุย					
กระแจะ 2	ขะแจะ					
กระแจก	ขแจก					
กระชิด 1	ประชิด					
กระเช่า	กระเจา	กระเจ้า 2	ขจาว			
กระเขียง	กรรเขียง					
กระชวย	กรวย					
กระเช่า	ขเจา					
กระदान	ขदान					
กระดิ่ง	ขทิง 1					
กระดิ่ง	ขทิง 1					
กระโดง	โขดง					
กระดร้า	ตะดร้า					
กระตรุด	กะตรุด	กะตุต	ตะกรุด			
กระตรุม	ตะกรุม					
กระตูป	กระท่อม	กระต้อบ	ตูป			
กระโตน	กระโจน					
กระไทร	ตะไทร					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
กระถด	กระเถิบ					
กระเถิบ	เขยิบ					
กระทบ	ประทบ					
กระทรวง	ตระทรวง					
กระท้อน 1 (ผลไม้)	สะท้อน					
กระท้อน 2 (กริยา)	สะท้อน					
กระทิง 1 (วัว)	กระทึ่ง					
กระทิง 2 (ต้นไม้)	ขทิง 2					
กระทิง 3 (ปลา)	กระทึ่ง	ขทิง 3				
กระแตก	ชะแตก					
กระแทะ	ระแทะ	รันแทะ				
กระไน	ตระไน					
กระบก	กระบอก 2 (ปลา)	ตระบก				
กระบถ	ขบถ					
กระบม	กระโถม					
กระบอก 3 (ดอกไม้)	ตระบอก					
กระบอง	ตระบอง	ตะบอง				
กระปะ	ตระปะ					
กระบัด 1 (ทันไต่)	ตระบัด					
กระบัด 2 (น้อโกง)	ตระบัด	ประบัด	สะบัด			
กระบาล	กบาล					
กระบั้ง	ตะบั้ง					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
กระบิล	กบิล	กะบิล				
กระเบง	ตะเบ็ง	เบ่ง				
กระเบญ	ตระเบ็ง					
กระแบ่	กระแบะ					
กระแบก	ตะแบก	ตระแบก				
กระโบม	ตระโบม					
กระพัก	ตะพัก					
กระพัง 1	ตระพัง	ตะพัง	สะพัง			
กระพัต	กระพัตร์	ประพัต				
กระพาก	ตะพาก					
กระเพลิต	ตะเพิต					
กระยิก	ชะยิก					
กระลบ	ตระหลบ	กลบ				
กระลอก	กลอก					
กระลอม	ชะลอม					
กระลัด	กลัด					
กระลับ	กลับ					
กระเลียด	เกลียด					
กระเลือก	เกลือก					
กระวัด	กวัด					
กระวิน 1 (ห้วง)	ประวิน					
กระวี 2 (กวี)	คระวี	ครวี				
กระเวน	ตระเวน	ตะเวน	ทะเวน			
กระแส	แฮสร้					
กระห่อง	ตระห่อง					
กระहन	คระहन					
กระหนก 1 (ลาย)	กนก					
กระหนก 2	ตระหนก					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
(ตกใจ)						
กระหน่อง	ตระหน่อง	ตระหน่อง				
กระหนาก	ขนาก					
กระหมวด 1 (กริยา)	ขมวด					
กระหมวด 2 (จอม ประสาธ ช้าง)	โขมด					
กระหม่อม	ขม่อม					
กระหม่า	ประหม่า					
กระหมีบ	ขมีบ					
กระหมุ่น	ขมุ่น	ขุ่น				
กระหมุบ	ขมุบ					
กระหย่ง 1 (กริยา)	กระโหย่ง	หย่ง	โหย่ง			
กระหย่ง 2 (วิเศษณ์)	กระโหย่ง	โหย่ง	หย่ง	โหย่ง		
กระหยด	ขยด					
กระหย่อน	กระย่อน	ขย่อน				
กระหย่อม	หย่อม					
กระหยะ	ขยะ					
กระหยับ	ขยับ					
กระหย่าง	กระยาง					
กระหยีม	ขยีม					
กระหรอด	กะหรอด	ปรอด	กรอด			
กระหวัด	ตวัด					
กระหัง	กระหาง					
กระหาย	คระหาย					
กระเหนียด	เสียด					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
1						
กระเหนียด	เสเหนียด					
2						
กระหม่น	เขม่น					
กระแหนบ	แหนบ					
กระแหนะ	แหนะ					
กระแหมีบ	แหมีบ					
กระแหม่ว	แหม่ว					
กระแหย่ง	แหย่ง					
กระโหนด	โหนด					
กระโหย	ครระโหย	ระโหย	โหย			
กระอาน	กะอาน					
กระอุ	ระอุ					
กระอุก	ประอุก					
กระแอก 1 (เขือก)	ประแอก					
กะจ้ง	กระจ้ง					
กะซ้ง	กระซ้ง					
กะซิง	กรรซิง					
กะด้ง	สด้ง					
กะเตี้ยว	ประเตี้ยว					
กะทุน	กระทุน	ปะทุน				
กะป็น	กำป็น					
กะปู	ตะปู					
กะปุด	กันปุด					
กะผลก	เขยก					
กะฟอง	กระฟอง 2	ตะฟอง	กำฟอง			
กะราง	กะलग					
กะแล 1	กาแล 2					
กะสัง	มะสัง					
กะแหยก	แสยก 2					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
กะไหล่	กาไหล่					
กะออม	กัลออม	กะละออม				
กะอาม	กะอวม					
ขง	โฆง					
ขมอ	สมอ					
ขมา	สมา 1					
ขยม	ขยม	โฆยม				
ขยอง 1	ผยอง					
ขยอง 2	โฆยก					
ขย้า	ย้า ๆ					
ขยิก	ยิก ๆ					
ขะน่าน	ทะน่าน					
ขะเน็ต	เขเน็ต					
เขง	เสง	เส่ง	แสง			
เขม่น	ขเม่น					
คะน	ทะน					
จทึง	ฉทึง	ชทึง	ชรทึง	สรทึง		
จมูก	ตมูก					
จรลาด	ตลาด					
จรวัก	จวัก	ตวัก				
จริว 1	ตริว	กริว				
จะกละ	ตะกละ					
จะกลาม	ตะกลาม					
จะกวด	ตะกวด					
จะกูด	ตะกูด	จังกูด				
จะخاب	ตะخاب					
จะเข้ 2	ตะเข้	จระเข้				
จะเข้บ	ตะเข้บ					
จะบั้น	ตะบั้น					
จะบั้ง	ตะบั้ง	จับบั้ง	ตบั้ง	กระจับบั้ง		
เจวีต	เตวีต	ตระเวีต				

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
ฉนวน 4	ฉนวน	สนวน				
ฉมบ	ชมบ	ทมบ				
ฉลัก	สลัก					
ฉลับ	สลับ					
ฉลาก	สลาก					
ฉลาด 2	สลาด	สลาย				
ฉลาย	ทลาย					
ฉลิว	เฉลว					
ฉลือก	ฉีก					
ฉลุ	ชระลุ					
ฉะต้ำ	ชะต้ำ					
ฉะอ้อน	ชะอ้อน					
ฉেলা	เสลา					
ฉลี้ยง	เสลี้ยง					
ฉแล้ม	แชล้ม	แสล้ม				
ฉและ	ชำแหละ					
ชร่งอน	ชง่งอน					
ชรโมล	ทโมน					
ชรโลง	ชโลง					
ชรอบบ	ชอบ					
ชรัด	ชัด					
ชรอ้า	ชอ้า					
ชรอ้อ	ชอ้อ	ช้อ				
ชรอุ่ม	ชอุ่ม					
ชระดัด	ดัด					
ชระดั้น	ดั้น					
ชระบอบ	บอบซ้ำ					
ชระมด	ชะมด					
ชระเมียง	เมียง					
ชระลอ	ชะลอ					
ชระล้า	ล้า					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
ชระอับ	อับ					
ชระอาบ	อาบ					
ชเล	ทะเล					
ชโลง	จรรโลง					
ช้อ	ชื้อ					
ชะมั่ง	ทำมั่ง					
ตระแบ่ง	สะแบ่ง					
ตระมัน	ทะมัน					
ตระวัน	ตะวัน					
ตะกอ	สะกอ	สรกอ				
ตะกั้ง	ปะกั้ง					
ตะกาง	สะกาง					
ตะคร้อ	สะคร้อ					
ตะคาง	ระคาง 1					
ตะค่าน	สะค่าน					
ตะแง้	ระแง้					
ตะพืด 1	สะพืด					
ตะพั้น	สะพั้น					
ตะพาน	สะพาน					
ตะพาย	สะพาย					
ตะโปก	สะโปก					
ตะเภา	สะเภา					
ตะไก้	สะไก้					
ถนน	สะนน					
ถนอม	สนอม					
ถนัด	สนัด					
ถนึม	สนึม					
ทงัน	ทงัน					
ทรรทึง 1	ทรรทึง					
ทะนง	ทระนง					
ประกาย	ผกาย					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
ประจง	บรรจง					
ประจัญ	ผจญ					
ประจบ 1	บรรจบ					
ประจัญ	ผจญ					
ประจัน	ประชัน	ประชน				
ประจान	ผจาน					
ประจุ	บรรจุ					
ประเจิด	บรรเจิด					
ประแจ	กัญแจ					
ประชวม	ประชุม	ผชุม				
ประเชิญ	เผเชิญ					
ประดา 1	บรรดา					
ประดุง	ผดุง					
ประเดิม	ผเดิม					
ประเดียง	เผเดียง					
ประดาบ	ประดาป					
ประทยด	ประเทียด	ประชด				
ประทุก	บรรทุก					
ประเทา	บรรเทา					
ประนม	พนม					
ประนอ	พะนอ					
ประมวญ	ประมวล					
ประลาย	ปลาย					
ประลู	บรรลู					
ประสา	ผะสา					
ประสาน	ผสาน					
ประหงม	ผงม					
ประอบ	ผอบ					
ปสาท	ประสาท					
ปะงาบ	พะงาบ					
ปะหลิม	มะหลิม	ปะวะหลิม				

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
ผคม	บังคม					
ผจง	บรรจง					
ผเคียร	เคียร	บันเคียร				
ผเอิญ	เพอญ	พรรเอิญ				
ผแนก	แพนง					
พนม	พระนม	พระน้อม				
พนาด	พระนาด					
พระลบ	พลบ					
พระหาม	พระฮาม					
มลก	ลก					
มล้อย	ม้อย					
มลัก	ลัก					
มลว	ลว					
มลัน	ลัน					
มลิน	มีน	ลีน				
มะมี	มี					
มะเมอ	ละเมอ					
มะล้า	ล้า					
มะวาร	มาวาร					
มะหึ่ง	หมากหึ่ง					
ระชวย	ชวย					
ระนัม	ระนาม					
ระณะ	ระ					
ระบม	ละบม					
ระบัด	ละบัด					
ระปือ	ละปือ					
ระเบ็ง	ละเบ็ง					
ระร่อน	รอน					
ระรัว	รัว					
ระราว	ราว					
ระริก	ริก					

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4	รูปที่ 5	รูปที่ 6	รูปที่ 7
ระเรียง	เรียง					
ระเรียม	เรียม					
ระเรื้อย	เรื้อย					
ระแร่	แร่					
ระแรง	แรง					
ระลวง	ระลุง					
ระลอก	ละลอก					
ระลัด	ลัด					
ระหวย	ระโหย					
ระเหย	ละเหย					
ละงาด	ลางาด	ล้าंगาด	ล้าंगาด			
ละเมียบ	ล้าเมียบ	ล้าเลียบ				
ละลิป	ลิป					
ละเลียบ	เลียบ					
ละไล้	ไล้					
สนุก	สรนุก					
อะจิ้น	อะแจ					
อะนำ	อานำ	อาน้ำ				
อะหม	อ اهم					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ที่มาของคำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำในภาษาตระกูลไท

1.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไท
ทุกกลุ่ม

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระจ๊อ /kraʔ ¹ .cɔɔŋ ² / น. ชื่อสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม ชนิด Menetes berdmorei ในวงศ์ Sciuridae เป็น สัตว์จำพวกกระรอก ตัวสี น้ำตาล มีลายสีดำและ น้ำตาลอ่อนตามยาวข้าง ๆ ตัว หางเป็นพวง วิ่งหากิน ตามพื้นดิน.	/จ๊อ/ (อาหม. ปน: 2534) /sawŋ30/ (ซาน. FL: 1977) /กะจ๊อ/ (พวน. ทพ: มปป.) /kacɔ:n/ (ลาว. AK: 1972) /chɔn/ (ไทดำ. FG: 1989) /cɔŋ ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กะจ๊อ/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /cɔ:n ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /cɔŋ c ₂ / (ไทเนอ. WG: n.d.) /กระจ๊อ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2544)	/tu ¹ tɕaŋ ⁴ / (นุง. WG: n.d.) /TU CHON/ (นุง. FS: 1924)	/tɔueu ² chɔn ³ / (ย้อย. FL: 1977)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/กระจ๋อน, จ๋อน/ (ไทถิ่นเหนือ. ชบ. 2544) /กระจ๋อน/ (ไทถิ่นอีสาน. ชบ. 2544) /จ๋อน/ (ไทถิ่นใต้. ชบ. 2544)		
กระดิ่ง /kraʔ ¹ .don ² / น. ภาชนะรูปแบน ขอบ กลม สำหรับมัดข้าว เป็น ต้น	/(kǎ)-don ⁵ / (ลื้อ. WG: n.d.(น้ำคำ)) /don ² / (ลื้อ. พท: 2525) /don ³ / (ลื้อ. ปก: 2532) /lon ³ / (ไทดำ. พท: 2525) /don ³ / (ไทดำ. WG. n.d.) /don ³ / (ไทขาว. WG: 1977) /กะดิ่ง,ดิ่ง/ (พวน. ทพ: มปป.) /kaʔ ³ -don ⁵ / (ผู้ไทย. วข: 2520) /kádòng/ (ลาว. AK: 1972)	/don ³ / (นุง. WG: n.d.) /don/ (ลุงโจว. FL: 1977) /dɔ̄ŋ ²¹⁴ / (ลุงโจว. WG: n.d.) /don ³ / (ลุงมิง. WG: n.d.) /don ³ / (ไลปิง. WG: n.d.)	/don ³ / (จ้วง. WG: n.d.) /ndoengj/ (จ้วง. ปก: 2532)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/doŋ ⁹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /ดั่ง/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /doŋ ⁴ /, /kadhaŋ ⁵ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระดั่ง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ดั่ง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระดั่ง, ดั่ง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระดั่ง, ดั่ง, กั้นโซ้, คันโซ้, ข้องโซ้, โซงโลง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระดูก /kra ¹ .duuk ² / น. โครงร่างกายมีลักษณะ แข็ง, ส่วนใดส่วนหนึ่งของ โครงร่างกาย	kra-duuk 22 DIL bone (Siamese. FL:1977: 42) /ดูก, นูก/	duk 55 DIS bone (Lungchow. FL: 1977: 42) /duk ⁶ / (นุง. WG: n.d.)	nook 22 DIL bone ((ไป้อ้าย. TH: 2008)o-ai. FL: 1977: 42)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(อาหม. ปน: 2534) /lu(ไป๋อ้าย. TH: 2008) ² ,luk ² / (ซาน. FL: 1977) /(ka)-duuk ² / (ลื้อ. WG: n.d. (น้ำคำ)) /duuk ² / (เมืองยอง) /du:k ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525) /dúk ⁹ / (ลื้อ. ปก: 2532) /dúk/ (ไทดำ. FG: 1989) /ko: ¹ lu? ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525) /du(ไป๋อ้าย. TH: 2008) ² / (ไทขาว. WG: 1977 (ไลเจา)) /ดุ/ (พวน. ทพ: มปป.) /ká? ³ -d'u-? ⁵ / (ผู้ไทย. วข: 2520) /kádú:k/ (ลาว. AK: 1972) /kadu:k ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท:	/DÚC/ (นุง. FS: 1924) /duk/D ₁ S (ลุงโจว. FL: 1977) /duk ⁶ / (ลุงโจว. WG: n.d.) /dok ⁵ / (ไลปิง. WG: n.d.) /nok ³ / (ลุงมิง. WG: n.d.)	/do ¹ / (ย้อย. JE: 1908) /dok ² / (ไย้. FL: n.d.) /nook/ (ไป๋อ้าย. FL: 1977) /rwook/ (แสก. FL: 1977) /rwook ⁶ / (แสก. WG: n.d.) /dúk ³³ / (จ้วง. WG: n.d.) /ndok/ (จ้วง. ปก: 2532)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2525) /do:k ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระดุก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ดุก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระดุก, ษะดุก, ษะดุก, ดุก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระดุก, ดุก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระได /kra ¹ .day ⁰ / น. สิ่งที่ทำเป็นขั้น ๆ สำหรับก้าวขึ้นลง, บันได กี่ว่า.	/khā-dāi/ (อาหม. FL: 1977) /ษะไต่/ (อาหม. ปน: 2534) /lǎi/ (ชาน. FL: 1977) /lai ¹ / (ชาน. FL: 1977) /kǎlai ⁶ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /dǎi/	/duei/ (โ้. FL: 1977) /day/ (นุง. FL: 1977) /lai/ (นุง. WG: n.d.) /dai/ (ลุงโจว. FL: 1977) /dai ¹ / (ลุงโจว. WG: n.d.) /lai/	/lai/ (ย้อย. FL: 1977) /bak ¹ lai ⁴ / (ย้อย. JE: 1908) /lai ¹ / (ย้อย. FL: n.d.) /lai ¹ / (ย้อย. FL: n.d.) /lai,lwai/ (โป้อ้าย. FL: 1977)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ลื้อ. FL: 1977) /(ka ¹ -)dai ² /	(นุง. WG: n.d.) /dai ² /	/ray/ (แสก. FL: 1977)
	(ลื้อ. WG: n.d. (น้ำคำ)) /dai ⁴ /	(ไลปิง. WG: n.d.) /nai ⁴ /	/rai ¹ / (แสก. WG: n.d.)
	(เมืองยอง) /x+n ² day ⁷ /	(ลุงมิง. WG: n.d.) /duei/ (ใต้. FL: 1977)	/dɔi ³¹ / (จ.)
	(ลื้อ. พท: 2525) /lay ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525)		
	/dai ¹ , lai ¹ / (ไทดำ. WG. n.d.)		
	/dǎi/ (ไทขาว. FL: 1977)		
	/dai ¹ / (ไทขาว. WG: 1977)		
	/khan ³ -day ¹ / (ผู้ไทย. วข: 2520)		
	/káday, khân day/ (ลาว. AK: 1972)		
	/khan ⁹ day ⁴ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525)		
	/ขันไต, คันไต/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532)		
	/lu:k ⁶ daj ³ / “ขัน		

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	<p>กะได” /hua¹ dai³/ “บันได” (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระได, บันได/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ได, หัวได/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /คันได, ชันได/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระได, บันได, คัน ได, ชันได/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)</p>		
<p>กระทบ /kra¹.thop³/ ก. โดน, ถูกต้อง, ปะทะ, พุดหรือทำให้กระเทือนไป ถึงผู้อื่นเช่น พุดกระทบเขา ตีวัวกระทบคราด, ไนบท กลอนใช้ว่า ทบ ก็มี เช่น ของ้าวทบปะทะกัน. (ตะเลงพ่าย), หรือว่า ประ ทบ ก็มี เช่น ประทบประ ทะอลวน. (ตะเลงพ่าย).</p>	<p>to beat, pound, DS4, (ไทย. TH: 2008) thup⁴; (ไทขาว. TH: 2008) tup⁴; (ซาน. TH: 2008) thup⁵; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) thup³; (Muong Yong. TH:</p>	<p>(ไลปิง. TH: 2008) thop⁵; (ลุงมิง. TH: 2008) top⁴; (นุง. TH: 2008) tup⁴; (Ping siang. TH: 2008) top⁴; (นิงมิง. TH: 2008) tuup⁵</p>	<p>(Yay. TH: 2008) tup¹; (แสก. TH: 2008) thap⁶; (อุ้มมิง. TH: 2008) tup⁶; (โป้อ้าย. TH: 2008) tup³</p>

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2008) tup ⁵ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) tup ⁶ /กระทบ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /หย้อ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระทบ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระทบ /kraʔ ¹ .bɔɔk ¹ / น. ไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อน, ของอื่น ๆ ที่มีรูปคล้ายคลึง เช่นนั้น เช่น กระทบป็น กระทบตา; ลักษณะนาม บอกสถานะ สำหรับใช้กับ ของกลมยาวแต่กลวง เช่น ข้าวหลาม ๓ กระทบ	/bɔ:k ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525) /kaʔ ³ -bɔɔk ³ / (ผู้ไทย. วข: 2520) /bɔ:k ¹ , bɔ:k ¹ nam ⁷ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กระทบ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /บอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระทบ, บอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระทบ, กระบอก,	/boc/ (ใต้. FL. 1977) /buok/ (ไท้. FL: 1977)	/mook/D ₂ L (โป้อ้าย. FL: 1977)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	บอกไม้, โบกไม้/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระbung /kraʔ ¹ .bung ⁰ / น. ภาชนะสานที่รูปกลม สูง พื้นก้นเป็นสี่เหลี่ยม. กระbungโกย (ปาก) ว. มากมาย เช่น มีข้าวของ เป็นกระbungโกยถูกบ่นตั้ง กระbungโกย.	/บั้ง/ (อาหม. ปน: 2534) /bung ¹ / (ลื้อ. ปก: 2532) /bung ¹ / (ไทดำ. พท: 2525) /mun ² / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /bung/ (พวน. ทพ: มปป.) /kaʔ ³ -bung/ (ผู้ไทย. วช: 2520) /bung/ (ไทยถิ่นอีสาน. มช: 2532) /กระbung/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /bung/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /bung, เบียด/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระbung, กะbung, บุง,	/bung/ (ใต้. FL. 1977)	/mun/ (ไป๋อ้าย. FL: 1977) /mbung/ (จ้วง. ปก: 2532)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	กะต้ำ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระรอก /kraʔ ¹ .rɔk ² / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในวงศ์ Sciuridae มีฟัน แทะ ส่วนใหญ่ตาโตและหู ใหญ่ หางยาวเป็นพวง กิน ผลไม้ มีหลายสกุลและ หลายชนิด เช่น กระรอก หลากสี (<i>Callosciurus finlaysoni</i>) พญากระรอก ดำ (<i>Ratufa bicolor</i>).	/รอก/ (อาหม. ปน: 2534) /(ka-)hɔk ⁵ / (ลื้อ. WG: n.d. (น้ำคำ)) /hɔk ⁵ / (เมืองยอง) /hɔ:k ⁴ / (ลื้อ. พท: 2525) /to: ¹ hɔʔ ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525) /hɔʔ ⁵ / (ไทดำ. WG. n.d.) /hɔ ⁴ / (ไทขาว. WG: 1977) /hauk ⁴ lǎŋ ² / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /kaʔ ³ -cɔʔ ³ / (ผู้ไทย. วข: 2520) /hɔ:k ⁶ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /rɔ:k ⁶ / (ไทยถิ่นใต้. พท:	/ɔok ⁵ / (นุง. WG: n.d.) /look ⁵ / (โลบิง. WG: n.d.) /lok ⁵ / (ลุงมิง. WG: n.d.)	/rok ⁵ / (ไย้. FL: n.d.) /rɔk ⁵ / (แสก. WG: n.d.)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2530) /กระรอก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /กระรอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระรอก, ฮอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระรอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
ประตู /pra ¹ .tuu ⁰ / น. ช่องทางเข้าออกของ บ้านเรือนเป็นต้น มีบาน เปิดปิดได้ เช่น ประตูบ้าน ประตูเมือง, ช่อง, ทาง, เช่น ไม่มีประตู	door, A2 (ไทย. TH: 2008) (prǎ ²) tuu ¹ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008), (ชาน. TH: 2008) tu ¹ ; (ไทยถิ่น หนองคาย. TH: 2008) (phak ¹) tuu ² ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) (pa-) tuu ¹ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (pa ¹) tuu ²	tuu ² ; (ลุ่มมิง. TH: 2008) tow ¹ ; (นุง. TH: 2008), (ลุ่ม โจว. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008) tuu ¹ ; (นิงมิง. TH: 2008) tow ¹	(Yay. TH: 2008) tu ¹ ; (แสก. TH: 2008) pak ⁴ tuu ¹ ; (อูมิง. TH: 2008) taw ¹ ; (โป้อ้าย. TH: 2008) tuu ¹

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	<p>/ประตู/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543)</p> <p>/ประตู, ตู, ปากตู/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543)</p> <p>/ประตู/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543)</p> <p>/ประตู, ตู/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)</p>		
<p>มะกอก /ma³.kɔk¹/ น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ชนิด <i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz ในวงศ์ Anacardiaceae ใบอ่อนมี รสเปรี้ยว ใช้เป็นผักดิบ ผลขนาดลูกหมากดิบ เมื่อ สุกมีรสเปรี้ยวเจือฝาด ใช้ ปรุงอาหาร รากและเมล็ด ใช้ทำยาได้, มะกอกบ้าน หรือ มะกอกป่า ก็เรียก.</p>	<p>wild olive, DL2 (ไทย. TH: 2008)</p> <p>kɔk²; (ไทขาว. TH: 2008)</p> <p>kɔ²</p> <p>/มะกอก, มะกอกบ้าน, มะกอกป่า, มะสัง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543)</p> <p>/มะกอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543)</p> <p>/มะกอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543)</p> <p>/มะกอก, บักกอก,</p>	<p>(ลุงมิ่ง. TH: 2008)</p> <p>kook²; (นุง. TH: 2008)</p> <p>kɔk²; (นิงมิ่ง. TH: 2008)</p> <p>kuuk²</p>	<p>(Yay. TH: 2008)</p> <p>kok²; (แสก. TH: 2008)</p> <p>kɔk⁶</p>

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	หมักกอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
มะขาม /maʔ ³ .khaam ⁴ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ชนิด Tamarindus indica L. ในวงศ์ Leguminosae ฝักมีรสเปรี้ยว ใช้ปรุง อาหารและทำยาได้	(ไทย. TH: 2008) khaam ⁵ 'tamarind'; (ไทขาว. TH: 2008) khaam ¹ ; (ไทดำ. TH: 2008) khaam ¹ 'tamarind'; (ชาน. TH: 2008) khaam ¹ 'white jujube'; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) khaam ¹ 'tamarind'; (ลื้อถิ่น เซียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) xaam ¹ 'tamarind' /มะขาม/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ส้มขาม/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /มะขาม, บักขาม/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543)	(ไลปิง. TH: 2008) kaam ² ; (ลุงมิง. TH: 2008), (นุง. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008), (นิงมิง. TH: 2008) kaam ¹ (‘orange’ and A2 in CN languages)	(Yay. TH: 2008), (แสก. TH: 2008), (อุ้มมิง. TH: 2008) kaam ¹ ('orange' and A2 in N languages)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/มะขาม, บักขาม, หมักขาม/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
มะเขือ /maʔ ³ .khwa ⁴ / น. ชื่อไม้พุ่มหลายชนิดใน สกุล Solanum วงศ์ Solanaceae ที่ผลกินได้ คือ ชนิด S. melongena L. ผลกลม ๆ มีหลายพันธุ์ เช่น มะเขือไข่เต่า มะเขือ เจ้าพระยา มะเขือละโว้	eggplant, A1 (ไทย. TH: 2008) (mǎ ⁴)khwa ⁵ ; (ไท ขาว. TH: 2008) khɯ ¹ ; (ไทดำ. TH: 2008) khwa ¹ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) (maak ²) kwa ¹ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) (maak ²) xɯ ¹ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (baʔ ²) kwa ² ma-khīa 24 A1 eggplant (Siamese. FL: 1977: 36) /มะเขือ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543)	(ไลปิง. TH: 2008) khɯ ¹ ; (ลุงมิง. TH: 2008) khuu ¹ ; (นุง. TH: 2008) kuu ⁴ (A4); (Ping siang. TH: 2008) khuu ¹	(Yay. TH: 2008) kwa ⁴ (A4); (แสก. TH: 2008) kee ³ (but khwa ¹ kwa ⁴ 'tomato', which syllable is cognate with 0524?); (ไป๋อ้าย. TH: 2008) kuu ⁴ (A4) kīi 55 A2 egg(ไป๋อ้าย. TH: 2008)lant (ไป๋อ้าย. TH: 2008)o-ai. FL: 1977: 36)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	<p>/เขือ, ลูกเขือ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543)</p> <p>/มะเขือ, มะเข็ย, บัก เขือ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543)</p> <p>/มะเขือ, บักเขือ, หมักเขือ, บักเข็ย, หมักเข็ย/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)</p>		
<p>มะพร้าว /maʔ³.phaaw³ / น. ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Cocos nucifera</i> L. ในวงศ์ <i>Palmae</i> ผลใช้ทำน้ำมัน และปรุงอาหารต่าง ๆ.</p>	<p>coconut, C4 (ไทย. TH: 2008) (มอ⁴) (phraaw⁴; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008) (maaʔ²) paaw⁶; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) (maak²) phaaw⁵; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) (maak²) paaw⁶; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (baʔ²) paaw⁶</p>	<p>(ลุงมิ่ง. TH: 2008) pyaaw⁵; (นุง. TH: 2008) phaaw⁵ (B4 in CN languages)</p>	<p>(Yay. TH: 2008) paaw⁵ (B4), piaw⁴ (A4); (แสก. TH: 2008) phlaaw⁶ (OG), phraaw⁶ (YG)</p>

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	<p>/มะพร้าว/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543)</p> <p>/พร้าว/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543)</p> <p>/มะพร้าว, บักพร้าว, มะป้า/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543)</p> <p>/มะพร้าว, บักพร้าว, หมักพร้าว/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)</p>		
<p>มะรีน /ma³.ruuŋ⁰/ น. วัดถัดจากวันพรุ่งนี้ไป วันหนึ่ง.</p>	<p>day after tomorrow, A4 (ไทย. TH: 2008) (mǎ⁴) ruuŋ¹; (ไท ขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008), (ชาน. TH: 2008) huu⁴; (ไทยถิ่น หนองคาย. TH: 2008) huuŋ⁶; (ลื้อ ถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) huu⁴; (ไทยถิ่น เชียงใหม่. TH:</p>	<p>(ไลปิง. TH: 2008) ɬɯɯ⁴; (ลุงมิ่ง. TH: 2008) lau⁴; (นุง. TH: 2008), (ลุงโจว. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008) huu⁴; (นิงมิ่ง. TH: 2008) lau⁴</p>	<p>(Yay. TH: 2008) ruu⁴; (ແສກ. TH: 2008) ruu¹ (A?)</p>

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2008) huuu ¹ /มะริน/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /แรกซื่อ, แรกวาซื่อ, ต่อรือ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /วันฮือ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /มือฮือ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
เมล็ด /maʔ ³ .let ³ / น. ส่วนภายในของผลไม้ที่ เพาะเป็นต้นขึ้นได้ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดมะปราง , เม็ด ก็ว่า.	a seed, grain, DS4, (ไทย. TH: 2008) met ⁴ , mǎ ⁴ let ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008) mit ⁴ ; (ไทดำ. TH: 2008) mit ⁵ ; (ชาน. TH: 2008) met ⁵ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) met ³ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH:	(ลุงมิง. TH: 2008), (นุง. TH: 2008) mat ⁴	(Yay. TH: 2008) nat ¹ ; (แสก. TH: 2008) mleɛk ⁶ (less frequent mlet ⁶); (อูมิง. TH: 2008) nat ⁶ ; (โป้อ้าย. TH: 2008) net ³

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2008), (Muong Yong. TH: 2008) met ⁵ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) met ⁶ /เม็ล็ด, เม็ด/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /เม็ล็ด, เล็ด, ลูกเล็ด/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /เม็ด, เม็ดโน, ไน/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /เม็ด, แก่น, ไน/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
แมลง /ma ³ .leɛŋ ⁰ / น. ชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสัน หลัง เมื่อร่างกาย เจริญเติบโตเต็มที่แบ่ง ออกเป็น ๓ ส่วน เห็นได้ ชัดเจน ได้แก่ ส่วนหัว ส่วนอก และส่วนท้อง มี ๖ ขา เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสัน หลังพวกเดียวที่มีปีก ซึ่ง อาจมี ๑ หรือ ๒ คู่ แต่อาจ พบพวกที่ไม่มีปีกก็ได้ เป็น	insect, A4 (ไทย. TH: 2008) mɛɛŋ ¹ , mǎ ⁴ leɛŋ ¹ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008), (ชาน. TH: 2008) mɛŋ ⁴ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) mɛɛŋ ⁶ ; (ลื้อถิ่น	(ไลปิง. TH: 2008), (ลุงมิง. TH: 2008) meeŋ ⁴ ; (นุง. TH: 2008) meŋ ⁴ ; (ลุงโจว. TH: 2008), (Ping siang. TH: 2008), (นิงมิง. TH: 2008) meeŋ ⁴	(Yay. TH: 2008) neŋ ⁴ 'mosquito'; (แสก. TH: 2008) mɛɛŋ ⁴ ; (อูมิง. TH: 2008) neŋ ² ; (โป้ฮ้าย. TH: 2008) neeŋ ²

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
สัตว์ที่มีมากชนิดที่สุดในโลก มักเรียกสับสนกับคำว่า แมง.	เขียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) mɛŋ ⁴ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) mɛɛŋ ¹ /แมลง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /แมลง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /แมลง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /แมลง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

1.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลาง

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระจอก /kraʔ ¹ .cɔɔk ¹ / ชื่อนกขนาดเล็กในวงศ์ Passeridae ตัวลาย มี ๔ ชนิด ชนิดที่มีชุกชุมอาศัย	/nuk-chǎk ² / (อาหม. FL: 1977) /nok-sok/ (ชาน. FL: 1977)	TU NỘC CHÓC (นุง. FS: 1924) /čook/ (ลุงโจว. FL: 1977)	

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
ตามชายคาบ้านเรือน เรียก กระจอกบ้าน (Passer montanus) อีกร ๓ ชนิด คือ กระจอกตาล (P. flaveolus) กระจอกป่า ท้องเหลือง (P. rutilans) และกระจอกใหญ่ (P. domesticus).	/nɔ̌c chók/ (ไทดำ. FG: 1989) /nok ⁴ cɔʔ ⁸ / (ไทดำ. พท: 2525) /nok ⁴ cauk ¹ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /กะเจาะ/ (พวน. ทพ: มปป.) /nok ⁷ cɔ:k ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /นกจอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /cɔ:k ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /กระจอก/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /จอก/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /จอก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระจอก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
แมลป /maʔ ³ .ɛɛp ¹ / ก. แลป	lightning, DL4 (ไทย. TH: 2008) lɛɛp ³ ; (ไทดำ. TH: 2008) mɛp ⁵ 'to stick out (the tongue)'; (ชาน. TH: 2008) maap ³ 'to blaze, flame; to glitter, glance as a ray of light'; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) lɛɛp ⁵ 'to stick out'; (ลื้อ ถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008) mɛɛp ⁵ /แมลป/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /แมลป, แลป/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /แมป/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /แมป/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ.	(ไลปิง. TH: 2008), (ลุงมิง. TH: 2008) meep ⁵ ; (นุง. TH: 2008) maap ⁵ ; (ลุงโจว. TH: 2008) meep ⁴ 'to glitter', faa ⁶ meep ⁴ 'lightning'; (Ping siang. TH: 2008), (นิงมิง. TH: 2008) meep ⁵	

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2543)		

1.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มเหนือ

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระทีบ /kraʔ ¹ .thuuwp ² / ก. ยกเท้ากระแทกลงไป. กระทีบธรณี น. อาการที่ เดินห่มตัว ถือกันว่าเป็น ลักษณะไม่ดีเข้าใจกันว่า ยักหล่มถ่มร้าย กระทีบ ธรณี.	/ตีบ/ (อาหม. ปน: 2534) /tuwp/ (ซาน. FL: 1977) /thuuwp ⁵ / (แสก. WG: n.d. (น้ำคำ)) /ti:p ⁸ / (ไทดำ. พท: 2525) /tuwp ⁵ / (ไทดำ. WG. n.d.) /tuwp ⁴ / (ไทขาว. WG: 1977) /ti:p ⁶ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กระทีบ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ทีบ/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ.	-	/daemb/ (จ้วง. ปก: 2532) /thuuwp / (แสก. WG: n.d.)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2543) /ตีบ/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระทีบ, ทีบ, ทีบตีบ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
ตะไคร้ /taʔ ¹ .khray ³ / น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Cymbopogon citratus</i> Stapf ในวงศ์ Gramineae ขึ้นเป็นกอ กลิ่นหอม ใช้ปรุงอาหาร ได้.	lemongrass, A4 (ไทย. TH: 2008) (tǎ ²) khray ⁴ (C4); (ไทยาว. TH: 2008) (hɔm ¹) cau ⁴ ; (ไทดำ. TH: 2008) (fak ²) cau ⁴ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008) (sǎ-) xay ⁴ ; (Muong Yong. TH: 2008) (cǎ-) xay ⁴ ; (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) (cak ⁶) khay ¹ /ตะไคร้/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ไคร/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /ตะไคร้, จักไคร้/	-	(แสก. TH: 2008) (cǎ ⁶) thrɔɔ ⁴ , (cǎ ⁶) phrɔɔ ⁴

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นเหนือ. ขบ. 2543) /ตะไค้, คิงไค้, หัวคิงไค้, หัวจิงไค้, หัวซีไค้/ (ไทยถิ่นอีสาน. ขบ. 2543)		
สะไก้ /sa ¹ .phay ³ / น. หญิงที่มาแต่งงานกับ ญาติผู้ชาย. เมียของญาติ, เช่น ถ้าเป็นเมียของลูก ชาย เรียก ลูกสะไก้ ถ้า เป็นเมียของลุง เรียก ป้า สะไก้, (ปาก) ตะไก้.	sa-phai C2 daughter-in-law, bride (Siamese. FL: 1977: 66) daughter-in-law, C4, (ไทย. TH: 2008) (sǎ ²) phay ⁴ ; (ไทขาว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008) paɯ ⁶ ; (ไทยถิ่นหนองคาย. TH: 2008) phay ⁵ ; (ลื้อถิ่นเชียงรุ่ง. TH: 2008), (Muong Yong. TH: 2008), (ไทยถิ่นเชียงใหม่. TH: 2008) pay ⁶	-	pai C2 daughter-in-law, bride (po-ai. FL: 1977: 66) daughter-in- law, C4, (Yay. TH: 2008) paɯ ⁶ ; (แสก. TH: 2008) khwɯ ⁶ ; (วูมิง. TH: 2008), (โป้อ้าย. TH: 2008) (โป้อ้าย. TH: 2008) aɯ ⁴ (Hudak, 2008)

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(Hudak, 2008) /สะไก/ (ไทยถิ่นกลาง. ขบ. 2543) /สะไก, ไก/ (ไทยถิ่นใต้. ขบ. 2543) /สะไก/ (ไทยถิ่นเหนือ. ขบ. 2543) /สะไก, ลูกไก/ (ไทยถิ่นอีสาน. ขบ. 2543)		

1.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบเฉพาะในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระดอง /kraʔ ¹ .dɔwŋ ⁰ / น. ส่วนแข็งที่หุ้มตัวสัตว์ บางชนิดเช่น เต่า ปู หรือ แมงดาทะเล.	/ʔw:ŋ ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /ดอง/ (พวน. ทพ: มปป.) /ดอง, ออง/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /ʔwŋ ¹ / (ไทดำ. พท: 2525) /ʔw:ŋ ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทดำ. พท: 2525) /กระดอง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ดอง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระดอง, ออง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /ดอง, กระดอง, ออง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระจ่าง /kraʔ ¹ .daaŋ ² / ว. ค่อนข้างแข็ง หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะไม่อ่อน, ไม่นิ่มนวล, เช่น ลิ่นกระจ่าง ข้าวกระจ่าง; ขัดแข็ง หมายถึง กิริยาวาจาไม่ อ่อนตาม เช่น มีกิริยา กระจ่างขึ้น; เรียกน้ำที่ ฟอกสบู่ไม่เป็นฟองว่า น้ำ กระจ่าง.	/kada:ŋ ² / (ลื้อ. พท: 2525) /kala:ŋ ³ / (ไทดำ. พท: 2525) /กะด้าง/ (พวน. ทพ: มปป.) /kada:ŋ ⁹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /da:ŋ ⁴ / (ไทยถิ่นใต้. พต: 2530) /ca-dǎŋ/ (ไทดำ. FG: 1989) /nāŋ ³ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/kádà:ng/ (ลาว. AK: 1972) /กะด้าง/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /ด้าง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระด้าง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระเด้า /kraʔ ¹ .daw ² / ก. ทำกันขึ้น ๆ ลง ๆ, เด้า ก็ว่า.	/เด/ (อาหม. ปน: 2534) /daw ⁹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /daw ³ ,kada:ʔ ⁴ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /daw ² / (ลื้อ. พท: 2525) /เด้า/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข:	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2532) /กระเต้า/ (ไทยถิ่นกลาง. ขบ. 2543) /เต้า/ (ไทยถิ่นเหนือ. ขบ. 2543) /กระเต้า, เต้า/ (ไทยถิ่นอีสาน. ขบ. 2543)		
กระต่าย /kraʔ ¹ .taay ¹ / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ขนาดเล็กในวงศ์ Leporidae ขนปุย หูยาวที่ พบอาศัยตามป่าทั่วไปใน ประเทศไทยมีชนิดเดียว คือ กระต่ายป่า (<i>Lepus peguensis</i>) ซึ่งมีขนสี น้ำตาล ใต้หางสีขาว อาศัย ในโพรงดิน ส่วนที่นำมา เลี้ยงตามบ้านมีหลายชนิด และหลายสี เช่น ชนิด <i>Oryctolagus cuniculus</i> .	/ปังไท/ (อาหม. ปน: 2534) /ka ¹ ta:i ⁵ / (ลื้อ. ปก: 2532) /kata:y ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525) /kata:y ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /กระต่าย/ (ไทยถิ่นกลาง. ขบ. 2543) /กระต่าย/ (ไทยถิ่นใต้. ขบ. 2543) /กระต่าย, ขระต่าย, ขะต่าย, กระจต่าย, คะต่าย/ (ไทยถิ่นเหนือ. ขบ. 2543)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/กระต่าย/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระท้อน /kraʔ ¹ .thoʋn ³ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ชนิด Sandoricum koetjape (Burm.f.) Merr. ในวงศ์ Meliaceae ผล ค่อนข้างกลม เปลือกนุ่ม สี เหลือง เนื้อกินได้	/mak ⁸ to:ŋ ² / (ลื้อ. พท: 2525) /mat:i:n ⁵ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /tho:n ⁷ / (ไทยถิ่นใต้. พท: 2530) /maʔ ⁴ to:ŋ ⁶ / (ไทดำ. พท: 2525) /กระท้อน, สะท้อน/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /กระท้อน, ส้มท้อน/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /ต้อง, ป่าต้อง, ป่าตื้น/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /ต้อง, หมากต้อง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)	-	-
กระทู้ /kraʔ ¹ .thuŋ ³ / ก. เอาสิ่งที่มีลักษณะยาว กระแทกให้แน่นหรือให้	/taŋ ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /tuŋ ⁶ / (ไทดำ. พท: 2525)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
ออก, โดยปริยาย หมายความว่า หนุนให้ กระทำหรือกล่าวแสดง ออกมา เช่น กระทั่งให้ร้อง เพลง, ทั่ง ก็ว่า เช่น ชอบ แต่ทุบถองทั่งให้กึ่งกิน. (มณีพิชัย).	/toŋ ⁷ , taŋ ⁶ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นใต้. พท: 2530) /กระทั่ง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /หึ่ง/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระยาง /kraʔ ¹ .yaaŋ ⁰ / น. นกยาง	/นูกยั้ง/ (อาหม. ปน: 2534) /nok ⁷ kɪa:ŋ ⁴ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /nok ⁴ ya:ŋ ¹ / (ลื้อ. พท: 2525) /กะญาง/ (พวน. ทพ: มปป.) /กระยาง/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	/นogyang/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระยาง, นogyang/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระยาง,นogyang/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กระสวย /kraʔ ¹ .suay ⁴ / น. เครื่องบรรจุตุ้มสำหรับ ทอผ้าหรือเย็บผ้า.	/so:y ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /suay ⁵ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /คั้นสวย,ก้านสวย/ (ไทยถิ่นอีสาน. มข: 2532) /กระสวย/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /สวย/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระสวย, สวย/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระสวย, สวย/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
กระสือ /kraʔ ¹ .suu ⁴ / น. ผีชนิดหนึ่งที่ถือว่าเข้า สิงในตัวผู้หญิง ชอบกิน ของโสโครก, คู่กับ กระหัง ซึ่งเข้าสิงในตัวผู้ชาย	/ phi: ʔ ⁷ si: ʔ ⁷ / (ลื้อ. พท: 2525) /กระสือ/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2544) /กระสือ, กระ, กล้า/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2544) /กะสือ, สือ, ฟาย, โพรง/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2544) /กระสือ, เปา, ปอบ/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2544)	-	-
กระหม่อม /kraʔ ¹ .mɔɔm ¹ / น. ส่วนของกะโหลกอยู่ ตรงแนวศีรษะแต่ต่ำกว่า ส่วนสูงสุดลงมาใกล้ หน้าผาก ในเด็กแรกเกิด จนถึง ๒ ขวบส่วนนี้จะมี เนื้อเยื่ออ่อนปิดรอย ประสานกะโหลกที่ยังเปิด อยู่ หลังจากนั้นเนื้อเยื่อ อ่อนนี้จะกลายเป็นกระดูก, โดยปริยายหมายรวม ๆ ว่า หัว เช่น เป่ากระหม่อม ลงกระหม่อม	/xamɔm ⁵ / (ลื้อ. พท: 2525) /kw: ʔ ¹ mɔm ⁴ / (ไทดำ. พท: 2525) /ขม่อม/ (พวน. ทพ: มปป.) /cɔmɔm/ (ไทดำ. FG: 1989) /səmɔm ⁵ / (ฟ้าแก่. บพ: 1989) /khamom ¹ / (ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525) /mɔ:m ¹ / (ไทยถิ่นใต้. พท:	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	2530) /กระหม่อม/ (ไทยถิ่นกลาง. ชบ. 2543) /หม่อม, หัวหม่อม/ (ไทยถิ่นใต้. ชบ. 2543) /กระหม่อม, กระจหม่อม, ขะหม่อม, ชม่อม/ (ไทยถิ่นเหนือ. ชบ. 2543) /กระหม่อม, ชม่อม, หม่อม/ (ไทยถิ่นอีสาน. ชบ. 2543)		
กะเบ้อ /ka ¹ .bø ² / น. ผีเสื้อกลางวัน	/กำเบ้อ/ (อาหม. ปน: 2534) /buá/ (ไทดำ. FG: 1989) /meŋ ⁴ ka: ⁷ bia ³ / (ไทดำ. พท: 2525) /ka(โป้ฮ้าย. TH: 2008) ⁴ bø: ² / (ลื้อ. พท: 2525) /ka:(โป้ฮ้าย. TH: 2008) ⁹ bɿ ³ / (ลื้อ. ปก: 2532) /kabø: ⁹ /	-	-

คำภาษาไทย	ภาษาตระกูลไท		
	กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (SWT)	กลุ่มกลาง (CT)	กลุ่มเหนือ (NT)
	(ไทยถิ่นเหนือ. พท: 2525)		
กระเหยง /kraŋ ¹ .yeŋ ¹ / ก. ยืนด้วยปลายเท้า, พยุง ตัวให้สูงขึ้น (มาจากคำว่า เขย่ง)	/ยึ่ง/ (อาหม. ปน: 2534) /khaŋ ³ -yek/ (ผู้ไทย. วช: 2520)	-	-
มล้าง /maŋ ³ .laaŋ ³ / ก. ม้าง, ล้าง, ฆ่า, ผลาญ.	to destroy, C4 (ไทย. TH: 2008) laaŋ ⁴ ; (ไทยว. TH: 2008), (ไทดำ. TH: 2008) maaŋ ⁶ ; (ไทยถิ่น หนองคาย. TH: 2008) maaŋ ⁵ ; (Muong Yong. TH: 2008), (ไทยถิ่น เชียงใหม่. TH: 2008) maaŋ ⁶	-	-

2. คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืม

2.1 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่สันนิษฐานว่ายืมมาจากภาษาเขมรโดยตรง¹

2.1.1 คำยืมภาษาเขมรที่มีเสียงพยัญชนะต้นควบ เช่น กุบ ขจ ขน ขุท ขุม ที่ภาษาไทยไม่มี เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะแทรกเสียง /a/ และอาจมีการแทรกเสียง /r/ และเปลี่ยนพยัญชนะต้นที่หนึ่งด้วย ทำให้คำนี้กลายเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทย

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระโงก /kraʔ ¹ .ŋook ² / น.นกยูง	โงกก /kŋaok/ n. peacock (Khmer. RH: 88 : a)
กระจร /kraʔ ¹ .cɔɔk ⁰ / ก.ฟุ้งไป	ขจรขจาย /kcɔɑ - kcaay/ v. to spread/ scatter in all directions; to dissipate; to spread (out) (Khmer. RH: 139: b)
กระจอก /kraʔ ¹ .cɔɔk ¹ / ว.เขยง	OK: โกจก To limp, be clup – footed (Khmer. SP: 108) ขจก /kcaak/ v. to limp, hobble (Khmer. RH: 139: a)
กระจัด /kraʔ ¹ .cat ¹ / ก.ขับไล่ แยกย้ายออกไป	ขจาด /kcat/ v. to separate, dislocate; to scatter; to splash; to leave (Khmer. RH: 139: b)
กระจาย /kraʔ ¹ .caay ⁰ / ก.ทำให้แพร่หรือแตกแยกออกจากกันไปในที่ต่างๆ	ขจาย /kcaay/ v. to scatter, spill, disperse (Khmer. RH: 139: b)

¹ เนื่องจากคำยืมภาษาเขมรมีเป็นจำนวนมาก จึงนำเสนอเป็นตัวอย่างเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>กั๊จาย /kamcaay/ v. to chase away/out, get rid of; to scatter; to smash; to reveal, divulge (Khmer. RH: 70: b)</p>
<p>กระชับ /kraʔ¹.chap³ / ก.แน่น แนบแน่น แนบกันสนิท</p>	<p>ขุซาบ /kcoap/ Adj. to be stuck to; to be tenacious; to be durable, firm (Khmer. RH: 140: b)</p>
<p>กระชาย /kraʔ¹.chaay⁰ / น.ชื่อไม้ล้มลุกชนิด Boesenbergia Pandurata ต้นเตี้ย มีลำต้นเป็นหัวกลมอยู่ใต้ดิน</p>	<p>OK: กชาย, ขุชาย A kind of ginger, Kaempferia pandurata (Khmer. SP: 60) ขุจาย /kciey/ n. k. of plant (Alpinia Galanga; the aromatic rhizome is used in cooking and medicines) (Khmer. RH: 141: b)</p>
<p>กระซาบ /kraʔ¹.saap² / ก.พูดเบาๆ</p>	<p>ขุซาบ /ksaap/ Adv. Hoarsely (Khmer. RH: 163: a)</p>
<p>กระซิก /kraʔ¹.sik³ / ว.อาการที่ร้องไห้ค่อยๆ</p>	<p>ขุสิ๊กขุสิ่วล /ksək - ksuel/ <i>i. sound of sobbing; v. to sob, weep,</i> whimper, sniffle (Khmer. RH: 163: a)</p>
<p>กระดอ /kraʔ¹.doo⁰ / น.อวัยวะสืบพันธุ์ของชายหรือสัตว์เพศผู้บาง ชนิด</p>	<p>OK: โกุต Penis (Khmer. SP: 110) กุฎ /kdaa/ n. penis (Khmer. RH: 88: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระดาด /kraʔ ¹ .daat ¹ / น. ชื่อไม้ล้มลุก มีหัวใต้ดิน ตันคล้ายบอนหรือ เฟือก	กฏาด /kdaat/ n. k. of edible tuberous plant (<i>Arum indicum</i>) (Khmer. RH: 88: a)
กระดาน /kraʔ ¹ .daan ⁰ / น. ไม้ซุงที่เลื่อยออกเป็นแผ่นๆ	OK: ขุดาร Board, floor, plank (Khmer. SP: 127) กฏาร /kdaa/ n. board, plank; floor(ing) (Khmer. RH: 88: b)
กระเดียด /kraʔ ¹ .dœət ¹ / ก. ลงกันไม่สนิท กระดกสูงกว่าพื้น	เข็ทิต /ktœət/ v. to pop up, spring back up (Khmer. RH: 145: b)
กระเดื่อง /kraʔ ¹ .duaŋ ¹ / น. ส่วนหนึ่งของครกกระเดื่อง เป็นไม้ท่อนยาว ปลายด้านหัวมีสากสำหรับตำข้าวที่อยู่ในครก	เกฎ็อง /kdœəŋ/ n. k. of large stone mortar used with a foot-driven pestle (<i>esp. for polishing rice</i>) (Khmer. RH: 90: b)
กระโดง /kraʔ ¹ .dooŋ ⁰ / น. ไบเรือ เช่น เสากะโดง คือ เสาไบเรือ	โกฎ็อง /kdaoŋ/ n. sail (Khmer. RH: 90: b)
กระท่อม /kraʔ ¹ .thoəm ² / น. เรือนเล็กๆ ทำพออยู่ได้	ขุทม /ktœəm/ n. hut, hovel, shack, shelter; cabin (Khmer. RH: 144: a)
กระทิง /kraʔ ¹ .thiŋ ⁰ / น. ชื่อต้นไม้ชนิด <i>Calophyllum inophyllum</i> Linn ไบและผลคล้ายสารภี กากะทิง หรือ กระทิง ก็เรียก	OK: กุทิง, ขุทิง A tree with oil – yielding fruit, <i>Calophyllum inophyllum</i> (Khmer. SP: 110) ขุทิง /ktuŋ/ n. k. of tree (<i>poss. Calophyllum</i>)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p><i>inophyllum</i>)</p> <p>ขุทึง /ktiing/ n. k. of tree (poss. <i>Calophyllum inophyllum</i>; it has aromatic white flower, an oil is produced from its nut, and its sap is used medicinally) (Khmer. RH: 145: a)</p>
<p>กระทิง /kraʔ¹.thiŋ⁰ / น.ชื่อปลาน้ำจืดสกุล Mastacembelus ในวงศ์ Mastacembelidae</p>	<p>ขุซิ่ง /kcuiŋ/ n. k. of scaleless fish (Khmer. RH: 141: a)</p>
<p>กระทิง /kraʔ¹.thuiŋ⁰ / น.ชื่อต้นไม้ชนิด Calophyllum inophyllum Linn ใบและผลคล้ายสารภี กากะทิง หรือ กระทิง ก็เรียก</p>	<p>ขุทึง /ktuiŋ/ n. k. of tree (poss. <i>Calophyllum inophyllum</i>) (Khmer. RH: 145: a)</p>
<p>กระเทียม /kraʔ¹.thiam⁰ / น.ชื่อไม้ล้มลุกชนิด Allium Sativum Linn ในวงศ์ Alliaceae คล้ายต้นหอม หัวเป็นกลีบๆ เมื่อบีบแห้งสีขาว กลิ่นฉุน รสเผ็ดร้อน ใช้ปรุงอาหาร</p>	<p>ขุทิม /ktum/ n. generic name for onions, garlic, leeks, and related vegetables ขุทิมส garlic (<i>Allium sativum</i>) (Khmer. RH: 145: a,b)</p>
<p>กระบวน /kraʔ¹.buan⁰ / น.ขบวน แบบแผน เช่น กระบวนหนังสือ ชั้นเชิง เช่น ทำกระบวน</p>	<p>กুবวน /kbuən/ n. theory, doctrine; method, procedure; principle, model; sketch; formula; textbook, instruction, manual; line, parade, procession, train; trick (Khmer. RH: 94: b)</p>
<p>กระบวน /kraʔ¹.buan⁰ / ก.ประดับ แต่ง ว.วิจิตร</p>	<p>กุบาจกูปูร /kbac – kboo/ (1.)artistic technique; carving, sculpture; decoration (2.) to beautify, adorn, decorate (3.) to be perfect, excellent, magnificent</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	(4.) to be complicated, intricate, fancy (Khmer. RH: 92: b)
กระบอก /kraʔ ¹ .bɔɔk ¹ / น.ชื่อปลาน้ำกร่อยและทะเลในสกุล Liza, Valamugil, Oedalechilus และ Mugil วงศ์ Mugilidae	กบบก /kbaak/ n. k. of fish (Khmer. RH: 92: b)
กระบุง /kraʔ ¹ .buun ⁰ / ก.ประดับ แต่ง ว.วิจิตร	กบัจกบุง /kbac – kboo/ (1.)artistic technique; carving, sculpture; decoration (2.) to beautify, adorn, decorate (3.) to be perfect, excellent, magnificent (4.) to be complicated, intricate, fancy (Khmer. RH: 92: b)
กระเบน /kraʔ ¹ .been ⁰ / น.ชายผ้าถุงที่ม้วนเหน็บไว้ด้านหลัง เรียกว่า ชายกระเบน หรือหางกระเบน เพราะมีรูปร่าง คล้ายหางของปลากระเบน	กบิ่น (kbən) n. hem of the sampot (<i>Cambodian skit</i>) rolled together and passed back between the legs where it is tucked in (Khmer. RH: 94: a)
กระเบื้อง /kraʔ ¹ .buaŋ ² / น.เครื่องมุงหลังคาหรือปูพื้นเป็นต้น ทำด้วย ดินหรือวัสดุอย่างอื่น โดยปรกติเป็นแผ่น	เกบือ้ง /kbəwəŋ/ n. tile (Khmer. RH: 95: a)
กระพอง /kraʔ ¹ .phɔwŋ ⁰ / น.ส่วนที่นูนเป็นปุ่ม 2 ข้างศีรษะข้าง ตระพอง ตะพอง หรือกะพอง ก็ว่า	OK: โทบง, ฤบวง, โทบวง The haed. A Classifier for roundish objects. Mod.K: ฤบุง (Khmer. SP: 240)
กระมัน /kraʔ ¹ .man ⁰ / น.ปลากะโท	ขุมาน /kman/ (1.)in ตูรีขุมาน n. k. of fish (Khmer. RH: 150: b)
กระเส้า /kraʔ ¹ .saw ¹ / ว.สั้นเครือและเบา	ขุสาว /ksaav/ i. hoarse sound, whisper

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	ขุสวาว /ksaav - ksaav / Adv. hoarsely, in whispers/ murmurs (Khmer. RH: 163: a)
กระแส /kraʔ ¹ .sɛɛ ⁴ / น. น้ำหรือลมที่ไหลหรือพัดเรื่อยเป็นแนวเป็น ทางไปไม่ขาดสาย	แซส /ksae/ n. current (Khmer. RH: 164: a)
กระหม่า /kraʔ ¹ .maw ¹ / น. เขม่าละอองขี้ที่ล้นเด็กอ่อน โบราณเรียก กระหม่าซา	เขมา /kmav/ Adj. to be black, dark (colored) (Khmer. RH: 153: a)
กระโหนด /kraʔ ¹ .noot ¹ / น. ตาล	โตนด /tnaot/ n. sugar-palm tree (<i>Borassus flabelliformis</i>) (Khmer. RH: 452: a)
กระแอก /kraʔ ¹ .ʔɛɛk ¹ / น. อีกา	แกอก /kʔaek/ n. crow (<i>Corvus sp.</i>), raven (Khmer. RH: 126: a)
กระแอบ /kraʔ ¹ .ʔɛɛp ¹ / น. ตะขาบ	แกอบ /kʔaep/ n. centipede (<i>Scolopendre morsitons</i>) (Khmer. RH: 126: a)
กะทิ /kraʔ ¹ .thiʔ ³ / น. น้ำที่คั้นออกจากมะพร้าวชูดโดยเจื่อน้ำบ้าง เล็กน้อย	ขุทီး /ktih/ n. cream (of plants e.g. coconut cream), creamy pulp (Khmer. RH: 146: a)
กะทิ /kraʔ ¹ .thiʔ ³ / น. น้ำที่คั้นออกจากมะพร้าวชูดโดยเจื่อน้ำบ้าง เล็กน้อย	ขุทီး /ktih/ n. cream (of plants e.g. coconut cream), creamy pulp (Khmer. RH: 146: a)
ขจี /khaʔ ¹ .cii ⁰ / ว. งามสดใส, ใช้ในคำว่า เขียวขจี.	OK: กุจี, ขุจี Green (not ripe), tender. (Khmer. SP: 108)
ขดาน /khaʔ ¹ .daan ⁰ / (โป) น. กระดาน เช่น นางทนายขดานผทับ	กุดาร /kdaa/ (1)n. board, plank; floor(ing)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
แด ไฟสมรลามแล ลีมีพาษปชาราราย. (สมุทรโฆษ).	(Khmer. RH: 88: b)
ขทิง /khaʔ ¹ .thiŋ ⁰ / (โບ) น. ปลากระทิง.	ขชิ่ง /kcuŋ/ in ตูรีขชิ่ง n. k. of scaleless fish (Khmer. RH: 141: a)
ขทิง /khaʔ ¹ .thiŋ ⁰ / (โບ) น. ต้นกระทิง.	ขทิ่ง /ktuŋ/ n. k. of tree (poss. <i>Calophylluminophyllum</i>) (see ขุทิ่ง) (Khmer. RH: 145: a)
ขทิง /khaʔ ¹ .thiŋ ⁰ / (โບ) น. กระดิ่ง กระดิ่ง, เช่น ขทิงทอง รน นทดโยง ลยวแล่ง. (กำสรวล).	ขชิ่ง /kcuŋ/ in ตูรีขชิ่ง n. k. of scaleless fish (Khmer. RH: 141: a)
ขทิ่ง /khaʔ ¹ .thuŋ ⁰ / (โບ) น. ต้นกระทิง.	ขทิ่ง /ktuŋ/ n. k. of tree (poss. <i>Calophylluminophyllum</i>) (see ขุทิ่ง) (Khmer. RH: 145: a)
ขนุหน /khaʔ ¹ .nun ⁴ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ชนิด Artocarpus heterophyllus Lam. ในวงศ์ Moraceae มีน้ำยางขาว ผลกลมยาวราว ๒๐-๕๐ เซนติเมตร ภายนอกเป็นหนามถี่ ภายในมีวงสีเหลืองหรือสีจําปา รสหวาน กินได้ แก่นสีเหลืองเรียกว่า กรัก ใช้ต้มเอา น้ำย้อมผ้า,	OK: กุณูร, โชนูร Jack – fruit tree (Khmer. SP: 112)
ขบวน /khaʔ ¹ .buan ⁰ / น. กระบวน, พวกที่จัดเป็นแถวเป็นแนวหรือ เป็นหมวดเป็นหมู่อย่างขบวนแห่ ขบวนรถ ขบวนเรือ.	กুবาน /kbuən/ n. theory, doctrine; method, procedure; principle, model; sketch; formular; textbook, instruction manual; line, parade, procession, train; trick (Khmer. RH: 94: b)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>-กวน -kwna /-kūuəŋ/ to draw a line. cf. – kūrā, gūrā.</p> <p>กুবวน kpwna /kbūuən/ [Thai กระบวน /krabuan/ ~ ขบวน /khabuəŋ/, < ok ขวรว khpvaŋ /kbuaŋ/ 'design; map']</p> <p>0.Drawing, design.</p> <p>1.skech, outline; plan (of action), procedure, strategy,</p> <p>2.method, technique.</p> <p>3.(written) method, manual, handbook, textbook; formulary, (technical) treatise.</p> <p>4.rule, standard, model, example; principles, rudiments, elements.</p> <p>5.(drawnline) line, train, procession, suite.</p> <p>cf. kpūr a กุบูร (Khmer. PJ: 14: a)</p>
<p>ขบรู /khaŋ¹.buun⁰ /, ขบรว /khaŋ¹.buan⁰ / (แบบ) ว. แต่ง, ประดับ.</p>	<p>กุบูร /kboo/ see กุบายกุบูร</p> <p>กุบายกุบูร</p> <p>1.artistic technique; carving, sculpture; decoration</p> <p>2.to beautify, adorn, decorate</p> <p>3.to be perfect, excellent, magnificent</p> <p>4.to be complicated, intricate, fancy (Khmer. RH: 92: b)</p>
<p>ขมวง /khaŋ¹.mwaŋ⁴ / (ปาก) น. สมอง เช่น ปวดขมวง.</p>	<p>ขุมง /kmaŋŋ/</p> <p>n. marrow (of a bone) (Khmer. RH: 150: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ขยม /khaʔ¹.yom⁰/</p> <p>น. ขยม, ข้า, บ่าว. (โป) ส. ขยม. ฉั้น, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑.</p>	<p>ขญ /kñom/</p> <p>(1)pron. I/me/my (<i>pol.&formal</i>); (<i>Surin dial</i>) I/me/my (<i>female speaking to a respected person</i>)</p> <p>(2)n. servant, slave</p> <p>(Khmer. RH: 143: a)</p>
<p>ขยอง /khaʔ¹.yvwŋ⁴/</p> <p>ก. ผยอง, รุสีกหวาดกลัว</p>	<p>ขญ่ง /kñəŋ/</p> <p>adj. to be refined, elegant, graceful; perfect; good-looking, ravishing</p> <p>(Khmer. RH: 141: b)</p>
<p>ขย้า /khaʔ¹.yam⁴/</p> <p>ก. กำย้า, บีบย้า, คลุก.</p>	<p>ขญ้า /kñam/</p> <p>v. to scratch with claws; to catch hold of with the fingernail</p> <p>กฤษญ้า /krañam/</p> <p>n. claws, talons;</p> <p>v. to claw; seize with the claws</p> <p>(Khmer. RH: 99: b)</p>
<p>ขะนาน /khaʔ¹.naan⁴/</p> <p>น. ทะนาน.</p>	<p>ทูล /tnuəl/</p> <p>n. a k.of large earthenware vessel (<i>dial.</i>)</p> <p>(Khmer: RH: 565: a)</p>
<p>เขง /khaʔ¹.neeng⁴/</p> <p>น. เขสัตร์, เขาวัวเขาควายเป็นใช้เป่าบอก อาณัติสัญญาณ; ภาชนะใส่ดินปืน เดิมใช้เขาสัตร์; ชื่อเพลงไทยทำนองหนึ่ง.</p>	<p>แสหง /snaeŋ/</p> <p>(1)n. pole used to carry a load between the shoulders of two or more persons, load carried on such a pole; little, palanquin; clf. For load</p> <p>(2)n. horn, antlers; horn-like musical instrument (<i>usually made of water buffalo horn</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 1382: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
เขนย /khaʔ ¹ .nəy ⁴ / น. หมอนหนุน, ราชาศัพทที่ว่า พระเขนย.	OK: เขนย Head – rest, eushion, pillow (Khmer. SP: 128)
เขม่า /khaʔ ¹ .maw ¹ / น. ละอองดำๆ ที่เกิดจากควันไฟหรือดินปืน.	OK: เกม่า, เขม่า Of a daik complexion, black (Khmer. SP: 113)
แฮสรี่ /khaʔ ¹ .sɛɛ ⁴ / น. กระแส; เส้นเชือก.	แฮส /ksae/ (1)string, cord, rope, wire, line; necklace; band, furrow; current; scroll; tome, volume (esp. of palm-leaf manuscripts); channel (Khmer. RH: 164: a)
โขดง /khaʔ ¹ .doŋ ⁰ / น. กระโดง; ไบเรือ.	ขุทง /ktɔŋ/ n. frets, ribs of a boat (Khmer. RH: 143: b)
โขมต /khaʔ ¹ .moot ¹ / น. ชื่อผีชนิดหนึ่งในพวกผีกระสือหรือผีโพง เห็นเป็นแสงเรืองวาวในเวลากลางคืน	โขมจ /kmaoc/ (1)n. corpse; ghost, spirit; the late..., the deceased Ex. โขมจโลกสุข the late Mr.Sok (2)adj. to be useless (Khmer. RH: 152: a)
โขยม /khaʔ ¹ .yoom ⁴ / (โบ) น. ขยม, ข้า, บ่าว, เช่น ไว้โขยมวัด สามคร้ว.	ขุญ /kñom/ (1)pron. I/me/my (pol.&formal); (Surin dial) I/me/my (female speaking to a respected person) (2)n. servant, slave (Khmer. RH: 143:a)
คะนน /khaʔ ³ .non ⁰ / น. หม้อดินขนาดใหญ่ เรียกว่า หม้อคะนน.	ทูนาล (ข.โบ) น. ทะนาน, ภาชนะปรุงอาหาร ฐนล (โฐนล) น. กระออมขนาดใหญ่ (เขมร. ศภ: 97)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>ฐนล់ /tnuəl/ n. a k. of large earthenware vessel (<i>dial.</i>) (Khmer. RH: 565: a)</p>
<p>จทิ้ง /caʔ¹.thuŋ⁰/ น. แม่น้ำ, ฉทิ้ง ชทิ้ง ชรทิ้ง หรือ สรทิ้ง ก็ ว่า.</p>	<p>OK: จทิ้ง, ฉทิ้ง Secondary river Mod. K: สู่ทิ้ง (Khmer. SP: 169) ขทิ้ง /ktoŋ/ n. small river, stream (Khmer. RH: 1375: a)</p>
<p>จะบัน /caʔ¹.ban⁰/ ก. ตะบัน, ทิมหรือแทงกดลงไป , กระทุ้ง , เช่น ดาบตั้งตั้งโดดตัน จะบันแรง . (ยอพระ เกียรติกรุงธน).</p>	<p>ตุบาล់ /tbal/ n. mortar made of wood or stone, small mill (Khmer. RH: 452: a) ตุรบาญ /trabaŋ/ (1)v. to spin, twist, twirl; to plait; to weave (2)adv. Quickly (Khmer. RH: 459: b)</p>
<p>ฉนวน /chaʔ¹.nuan⁴/ น. ทางเดินซึ่งมีเครื่องกำบัง ๒ ข้าง สำหรับ พระมหากษัตริย์หรือเจ้านายฝ่ายในเสด็จขึ้นลง หรือเข้าออก. ก. กำบัง, คั่น, กั้น.</p>	<p>ฉนวน /cnuəl/ (1)n. wick, fuse, trail of gun powder; tinder (2)n. writing slate (<i>var.</i> กุดารฉนวน) (3)n. covered walkway (Khmer. RH: 303: b)</p>
<p>ฉนวน /chaʔ¹.nuan⁴/ น. วัตถุที่ความร้อนหรือไฟฟ้าผ่านไม่ได้ สะดวก, วัตถุที่ไม่เป็นตัวนำไฟฟ้าหรือความ ร้อน.</p>	<p>ฉนวน /cnuən/ (1)n. wick, fuse, trail of gun powder; tinder (2)n. writing slate (กุดาร ฉนวน) (3)n. covered walkway (Khmer. RH: 303: b)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>จนวน /chaʔ¹.nuan⁴/</p> <p>น. ชื่อไม้ต้นขนาดกลางชนิด <i>Dalbergia nigrescens</i> Kurz ในวงศ์ Leguminosae เนื้อไม้อ่อน ไม้ทนทาน, สนวน หรือ ชนวน ก็เรียก.</p>	<p>OK: จนวน</p> <p>A kind of tree, <i>Dalbergia nigrescens</i> (Khmer. SP: 177)</p> <p>สนั้วล /snuəl/</p> <p>(1) adj. to be force-ripened i.e., not ripened on the tree under artificial conditions</p> <p>(2)n. k. of tree with small leave (<i>Dalbergianigrescens</i>); the bark is used medicinally</p> <p>(Khmer. RH: 1,381: a)</p>
<p>จบัง /chaʔ¹.banʔ³/</p> <p>น. ชื่อภาพยนต์หนึ่ง บทละ ๑๖ คำ.</p>	<p>OK: จบง, จบ่าง</p> <p>To fight in battle</p> <p>(Khmer. SP: 177)</p> <p>Mod. K จบ่าง</p>
<p>จมบ /chaʔ¹.mop³/</p> <p>น. ผู้หญิงที่ตายในป่าและสิงอยู่ในบริเวณที่ตาย มีรูปเห็นเป็นเงาๆ แต่ไม่ทำอันตรายใคร, ชมบหรือ ทมบ ก็ว่า.</p>	<p>OK: จมบ, จมบ, จมบบ</p> <p>Who catches, holds, manipulates, operates (Khmer. SP: 107)</p> <p>จุมบ /cmaap/</p> <p>n. midwife</p> <p>(Khmer. RH: 305: b)</p> <p>จุมบ /tmup/</p> <p>(1)n. sorcery, black magic, witchcraft; sorcerer</p> <p>(2)n. ghoul, spirits that live in graveyards and are believe to feed an dead bodies (Surin dial.)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>ตฺรฺวธฺมบํ To be bewitched, under a magic spell</p> <p>เมธฺมบํ Magician, sorcerer, wizard (<i>fem.</i> เมอาบ) (Khmer. RH: 565: b)</p>
<p>ฉลอง /chaʔ¹.loʔŋ¹/</p> <p>ก. ทำบุญหรือบูชาสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นงาน เอ็กเกริกเพื่อแสดงความปีติยินดี เช่น ฉลอง พระ ฉลองหนังสือ ฉลองอายุ.</p>	<p>OK: โจฺลง, โฉลง, ฉฺลง to go across, from a shose to the other, from the not sacred to the sacred. To inaugiate. (Khmer. SP: 173)</p>
<p>ฉลัก /chaʔ¹.lak¹/</p> <p>ก. สลัก, แกะให้เป็นลวดลาย.</p>	<p>ฉฺลាក់ /clak/ (1)v. to carve, sculpt; to engrave (2) in</p> <p>ฉฺลាក់ฉฺลียต v. to try to convince</p> <p>ฉฺลាក់กฺุบัจ to carve an omament; to decorate with artistic carving (Khmer. RH: 306: b)</p>
<p>ฉลับ /chaʔ¹.lap¹/</p> <p>(กลอน) ก. สลับ เช่น แล่นล้าวฉลับพล (สมุทรโฆษ).</p>	<p>ฉฺลาสตร์ /clah/ v. to alternate, change turn; to mix/put together, blend; to jumble up; adj. to be mix, variegated (as colors) (Khmer. RH: 307: a)</p>
<p>ฉลาก /chaʔ¹.laak¹/</p> <p>น. สิ่งเช่นตั๋ว ตั๋ว หรือแผ่นกระดาษเล็ก ๆ เป็นต้น ซึ่งทำเป็นเครื่องหมายกำหนดไว้เนื่อง ในการเสี่ยงโชคเสี่ยงทายเป็นต้น ; ป้ายบอก</p>	<p>สฺลาก /slaak/ n. sign, (<i>identification</i>) mark, tag, label; ballot; icket; couner/chip (<i>e.g. for scoring or being in game</i>); lottery ticke; blemish, scar;</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ชื่อยา ใช้ปิดขวดยารักษาโรค เรียกว่า ฉลากยา, สลาก ก็ว่า.</p>	<p>k. of architectural detail</p> <p>สลากเฝื small wooden sign</p> <p>สลากยี่โห small sign (Khmer. RH: 1421: a)</p> <p>สลากสุหนา (1)scar/welt (as a special or distinctive sign); sign, indication; proof (2)bad record (as a result of past evil deeds); manifestation of bad qualities</p> <p>จาบสลาก To draw lots ฎากสลากจาสัคาลักโอยจรูป To affix a label to avoid confusion</p> <p>สลาก /sa?laak, sa?laaka?/ (1)n. label/tag (for merchandise, identification, for lots to be drawn), mark, sign,pointer; indicator; lottery, raffle (var. สลาก) (2)/sa?laak/ n. etiquette (Khmer. RH: 1,253: a)</p>
<p>ฉลาด /cha?¹.laa?¹/ ว. เจียบแหลม, ไหวพริบดี, ปัญญาดี.</p>	<p>ฉลาด /claat/ adj. to be clever, wise, shrewd (Khmer. RH: 306: b)</p> <p>ฉลาด /claa?h/</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	adj. to be clever, brilliant, intelligent, alert; subtle (<i>var.</i> ฦๅສາສ) (Khmer. RH: 307: a) ฦๅສາສ /clieh/ adj. to be clever, intelligent, able, smart, alert, quick-witted, sharp; profound; subtle, discriminating (<i>var.</i> ចុះសាស) (Khmer. RH: 363: b – 364: a)
ฉลาด /cha ¹ .laa ¹ / ฦๅ สลาด.	สลาด /slaat/ <i>in</i> តុរិស្តស្តាត n. k. of medium-sized flat fish with many bones (<i>Notopterus hapirat</i>) (Khmer. RH: 1,421: a)
ฉลาด /cha ¹ .laay ⁴ / ก. แตกพั้ง, ทลาย, ละลาย, สลาย ก็ว่า.	สลาย /slay/ (1)adj. to have a bold pattern in the grain (<i>of wood only</i>) (2)adj. to be newly cleared (<i>of land only</i>), just plowed (<i>of virgin soil</i>) (3)n. (photographic) slide (<i>Eng.</i>)(=រូបភាពបណ្ត ទាំង) (Khmer. RH: 1,422: b) ឆ្មេរស្តាយ Newly cleared farm-land (Khmer. RH: 1,024: b) รลาย /rəliey/ (1)v. to melt, dissolve; to destroy; to mix, blend together; to resolve; to thaw; to lose, be deprived of; to fade away; to calm down; Adj. to be dissolved, digested, mixed; to

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>have vanished, be destroy (2)n. k. of shrub (<i>Adina sessilifolia</i>; the bark is used to make a medicine for mother who have recently given birth) ทุลาย /tliay/ (1)v. to break, shatter, burst, smash; to break open, breach, puncture; to reveal (s.t. secret) Adj. to be torn, ripped open, shattered, punctured; to be revealed, come out in the open Ex. เรื่องแหะทุลายเจญเหี้ยฯ the story has come out in the open (2)n. clf. Cluster/bunch (of coconuts or palm fruit) Ex. ฎึงม้วยทุลาย one bunch of coconuts ตู ฝลาย /cliey/ n. palm branch (Khmer. RH: 568: a)</p>
<p>ฉลุ /chaʔ¹.luʔ¹/ ก. ปรุ, สลัก.</p>	<p>ฉลุ: /cloh/ (1) v. to view s.t. through a lens; to look in a mirror; to (give) an x-ray; adj. to be visible through (e.g., a lens); to be x-rayed (2) v. to illuminate; to light up (3) v. to reflect; to give of light, shine (4) adj. to be clear, lucid, bright, highly polished, shining; to be reflected (Khmer. RH: 308: a)</p>
<p>ฉลุ /chaʔ¹.luu⁴/ น. ชื่อปีที่ ๒ ของปีนักษัตร มีวัวเป็นเครื่องหมาย.</p>	<p>OK: เจลา, โจลว Name of the ox, the 2nd year of the duo décēmal cycle</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	(Khmer. SP: 174)
เฉลย /chaʔ ¹ .ləy ⁴ / ก. อธิบายหรือชี้แจงข้อปัญหาต่างๆให้เข้าใจ เช่น เฉลยปัญหา เฉลยความ.	OK: เฉลย To make a statement, to answer (Khmer. SP: 178)
เจลา /chaʔ ¹ .law ⁴ / ว. สวย, งาม, เก๋ขึงตา, เพราพริ้ง.	เจลา (โฉมเจลา) to be charming, fascinating, delightful, beautiful, ravishing (<i>poet</i>) (Khmer. RH: 299: a)
เจลี่ง /chaʔ ¹ .liəŋ ¹ / น. ยาน, คานหาม, โดยมากใช้ว่า เสลี่ยง.	สเลียง /saʔliəŋ/ n. small palanquin, litter (<i>roy.</i>) (Khmer. RH: 1,253: b)
ชนะ /chaʔ ³ .naʔ ³ / ก. ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งพ่ายแพ้.	OK: ชุณะ To win, win over (Khmer. SP: 192) Mod. K ฌุณะ
ชะแลง /chaʔ ³ .ləæŋ ⁰ / น. เครื่องมือชนิดหนึ่ง ทำด้วยท่อนเหล็กมี ปลายแบน สำหรับจับดิ่งของหรือขุดดิน.	OK: เซฺลง a kind of hoe, or lover (Khmer. SP: 195) ไม่มีใน Mod. K
ตะเกียบ /taʔ ¹ .kiap ¹ / น. เครื่องใช้สำหรับคีบอาหารทำด้วยไม้หรือ งา เป็นต้น เป็นคู่ๆ; ชื่อเสาคู่ที่ฝังลงดิน สำหรับขนาบเสากลางซึ่งอยู่เหนือพื้นดินอย่าง เสาพุ่ม เสาหงส์ (เดิมเสาคะเกียบมีสลัก ๒ อัน เมื่อถอดสลักอันหนึ่งออกแล้วโน้มเสา กลางลงมาได้)	OK: เตกบ, เกฺกยบ to hold with pincers, tweezers, pliers (Khmer. SP: 222) ตงเกียบ (ตองเกียบ) น. สิ่งที่ใช้คีบ, ไม้สอย (เขมร. ศภ: 82) ตงเกียบ / danʔkiep, təkiep/ n. pincers (e.g., of crabs); tweezers (<i>for</i>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<i>pluck hair</i>), forceps, tongs, nippers, pliers; clip; hair pin (a.w. ฎึงเกียบ) (Khmer. RH: 428: a)
ตะพุด /taʔ ¹ .phot ³ / น. ไม้ถืออย่างหนึ่งทำด้วยไม้รวกเป็นต้น ยาวประมาณ ๑ เมตร.	น. เมีจืด /chəə crət/ (เขมร. กน: 325: a) จืด /crət/ v. to lean upon, support oneself with the hand(s) or a cane; to bear down on; n. crutch, staff, cane เมีจืด cane, crutch, walking stick; shovel (Khmer: RH: 285: a)
ตะเพียน /taʔ ¹ .phian ⁰ / น. ชื่อปลาน้ำจืดบางชนิดของบางสกุล ใน วงศ์ Cyprinidae ส่วนใหญ่อยู่ในสกุล <i>Puntius</i> และ <i>Cyclocheilichthys</i>	ฉุพิน /cpɯn/ (1) <i>in</i> ตรีฉุพิน n. k. of fish found in stream (var. ฤพิน) (2) = ฤพิน (Khmer: RH: 305: a)
ตะโหงก /taʔ ¹ .ŋook ¹ / น. เครื่องจำลองอย่างหนึ่ง ไซไม้ ๒ อันหนีบ คอดอย่างคา.	โตงก /thŋaok/ (เขมร. กน: 327: b) โตงก /tŋaok/ n. wooden collar / yoke, neck-fetter (Khmer. RH: 452: a)
ตะโหงก /taʔ ¹ .ŋook ¹ / น. ไม้รูปโค้งที่พาดคอวัวหรือคอคความสำหรับ ลากเลื่อนเป็นต้น , โกง ค่อม หรือ ตะโกก ก็เรียก.	ตรโฏก /trakaok/ n. wooden or bamboo ratten/ clapper (esp. <i>one hung around the necks of draft animals</i>) (var. โฏดก) (Khmer. RH: 458: a)
ถกล /thaʔ ¹ .kon ⁰ / ก. ก่อสร้าง, ตั้ง, ตั้งขึ้น, ตั้งไว้;	OK: ตุกล, ฤคล high, important (Khmer. SP: 222)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	OK: ตุกล, ฤกุล Lifted up, mighty, majestic worshipped. A mound (Khmer. SP: 238)
ถนน /thaʔ ¹ .non ⁴ / น. ถนนที่ทำขึ้น, ลักษณะนามว่า สาย, สนน ก็ว่า, โบราณเขียนเป็น ถนน. (จารึก วัดป่ามะม่วง ๔/๑).	OK: ตูนล, ฤนล Which leads to. A Road, a dike (Khmer. SP: 223) ถนนล /tnal, knal/ n. (raise) road / street / path; causeway; embankment (Khmer. RH: 483: a)
ถนอม /thaʔ ¹ .nɔm ⁴ / ก. คอยระวังประคับประคองไว้ให้ดี เช่น ถนอมหัวใจ, ใช้อย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เสีย หรือหมดเร็ว เช่น ถนอมของกินของใช้ ถนอมแรง, เก็บไว้อย่างดี, สนม ก็ว่า.	ถนม /tzaam/ (1) v. to treat with caution, touch lightly on (e.g., a sensitive topic) (2) v. to conserve, use sparingly, husband (resources) (3) adv. Carefully, gingerly, softly (4) v. to take care of, protect, cherish, treat with affection; to care for oneself, be careful; to pamper / spoil (a child) (Khmer. RH: 483: a)
ถนัด /thaʔ ¹ .nat ¹ / ก. สันทัด, ชำนาญ, เช่น ถนัดแต่งกลอน. ว. สะดวก เช่นเดินไม่ถนัด; ชัด, แม่นยำ, เช่น เห็นไม่ถนัด; เช่น, รวากับ, เช่น ถนัด ดั่งภูผาหลวง ทุ่มแท้. (ตะเลงพาย ๗๐), สนัด ก็ว่า.	สทาด /stoot/ adj. to be skillful, competent, proficient, fluent, experienced, qualified; clever; accurate, correct, certain, sure (Khmer. RH: 1374: b)
ถนิม /thaʔ ¹ .nim ⁴ / น. เครื่องประดับ เช่น ถนิมพิมพากรณ์, ใน โลกนี้ถนิมเจ้า เอกแท่นางเดี่ยว . (นิทรา	OK: ฤณี Ornament, jewels

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
ชาคริต), ธารณนิมทองถ้องเถือก . (ม. คำ หลวง ทานกัณฑ์), ใช้ว่าสนิม ก็มี เช่น สร้อยสนิมพิมพากรณ์.	Mod. K: ฐนึม (Khmer. SP: 239) ฐนึม / tnuum/ n. raiment; clothing and decorations used by royalty in their public appearances (Khmer. RH: 565: a)
เถลิง /tha ¹ .ləəŋ ⁴ / ก. ขึ้น เช่น เถลิงราชย์ เถลิงอำนาจ. ว. ขึ้นห่ม, ขึ้นเปลี่ยว, เช่น วัวเถลิง	OK: เตุลง, เถลง To go up, climb. To pay homage. To perform rites of homage. (Khmer. SP: 234) Mod. K เฟ็ง
ไถง /tha ¹ .ŋay ⁴ / น. ตะวัน; วัน.	OK: ไตง, ไถง, ถงาย The day, the sun (Khmer. SP: 223)
ทงัน /tha ³ .ŋan ⁰ / (กลอน) วง ตระหง่าน, กว้างใหญ่, สูงใหญ่.	OK: ทุงน Heavy – weight, heavy, impressive (Khmer. SP: 258) Mod. K: ทุงัน
ทนาย /tha ³ .naay ⁰ / น. ผู้รับใช้, ผู้แทนนาย, (ใช้แก่ผู้มีอำนาจ) ; คำ เรียกทนายความอย่างสั้น ๆ.	OK: ทุนาย A royal servant (Khmer. SP: 258)
ทมบ /tha ³ .mop ³ / น. ผีผู้หญิงที่ตายในป่าและสิงอยู่ในบริเวณที่ ตาย มีรูปเห็นเป็นเงาๆ แต่ไม่ทำอันตรายใคร , ฉมบ หรือ ชมบ ก็ว่า.	ทุมบ /tmup/ (1) n. sorcery, black magic, witchcraft; sorcerer (2) n. ghouls, spirits that live in graveyards and are believed to feed on dead bodies (Surin dial.) (Khmer. RH: 565: b)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>ตฺรฺวธฺมบํ to bewitched, under a magic spell</p> <p>เมธฺมบํ magician, sorcerer, wizard</p> <p>จฺมบํ /cmaap/ n. midwife (Khmer. RH: 305: b)</p>
<p>ทลาย /thaʔ³.laay⁰/</p> <p>ก. อาการที่สิ่งซึ่งเป็นกลุ่มก้อนแตกหักหรือพังกระจัดกระจาย เช่น กองทรายทลาย , พังหรือทำให้พัง เช่น กำแพงทลาย ทลายกำแพง , มักใช้เข้าคู่กับคำ พัง เป็น พังทลาย , โดยปริยายหมายความว่า ล้มเหลวไม่ได้ดังหวัง เช่น ความฝันพังทลาย วิมานทลาย.</p>	<p>ตฺลฺย /tliay/ (1) v. to break, shatter, burst, smash; to break open, breach, puncture to reveal (s.t. secret); adj. to open torn, ripped open, shattered, punctured; to be reveal come out in the open Ex. เรื่องเนาะตฺลฺยเจญฺเหี้ย The story has come out in the open. (2) n. & clf. Cluster / bunch (of coconuts or palm fruit) Ex. ฎฺงมฺยตฺลฺย one bunch of coconuts. (Khmer. RH: 568: a)</p>
<p>ทงัน /thaʔ³.ŋan⁰/</p> <p>ว. ตระหง่าน, กว้างใหญ่, สูงใหญ่.</p>	<p>OK: ทุงน Heavy – weight, heavy, impressive (Khmer. SP: 258)</p> <p>Mod. K: ทุงน</p>
<p>ทงน /thaʔ³.non⁰/</p> <p>น. เรียกหม้อดินขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งมีขีดเป็นรอยโดยรอบสำหรับใส่น้ำ น้ำตาลโตนด เป็น</p>	<p>OK: ทุนาล A kind of cooking pot</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ต้น ว่า หม้อทะนน, (ปาก) หม้อคะนน.</p>	<p>Mod. K: ฐนล់ (Khmer. SP: 258)</p> <p>ทუნาล (ช.โป) น. ทะนาน, ภาชนะปรุงอาหาร</p> <p>ฐนล (โฐนล) น. กระจอมขนาดใหญ่ (เขมร. ศภ: 97)</p> <p>ฐนล់ /tnuəl/ n. a k. of large earthenware vessel (<i>dial.</i>) (Khmer. RH: 565: a)</p>
<p>ทะนาน /thaʔ³.naan⁰/</p> <p>น. เครื่องตวงอย่างหนึ่งทำด้วยกะโหลกมะพร้าว เป็นต้น; ชื่อมาตราตวงโบราณ ๒๐ ทะนาน เป็น ๑ ถัง, มาตราตวงของไทยโบราณเท่ากับ ๘ ฟายมือ.</p>	<p>ทუნาล (ช.โป) น. ทะนาน, ภาชนะปรุงอาหาร</p> <p>ฐนล (โฐนล) น. กระจอมขนาดใหญ่ (เขมร. ศภ: 97)</p> <p>ฐนล់ /tnuəl/ n. a k. of large earthenware vessel (<i>dial.</i>) (Khmer. RH: 565: a)</p>
<p>ทะลุ /thaʔ³.luʔ³/</p> <p>ก. เกิดเป็นรูหรือทำให้เป็นรูถึงอีกข้างหนึ่ง. ว. ที่เป็นรู เช่น หม้อทะลุ.</p>	<p>OK: តុះ</p> <p>Bored, pierced, transparent. To be brave, to see through (Khmer. SP: 247)</p> <p>Mod. K តុះ</p>
<p>ประกาย /praʔ¹.kaay⁰/</p> <p>น. แสงที่เห็นกระเด็นกระจายออกจากวัตถุที่ลุกเป็นไฟ เช่น ประกายลูกไฟ, แสงที่เห็น</p>	<p>OK: ព្រុយ</p> <p>Luminary: star, planet, comet, meteor (Khmer. JP: 8)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระเด็นกระจายออกจากของแข็งบางอย่างที่กระทบกันอย่างแรง เช่น ดาบกระทบกันเป็นประกาย ตีเหล็กไฟเป็นประกาย, ความแวววาวที่เหลี่ยมเพชรเป็นต้นกระทบแสง, แสงแปลบปลาบอย่างแสงฟ้าแลบ	ผุกาย /pkaay/ n. star, planet, constellation; star-shaped object or marking; insignia of rank for general officers (Khmer. RH: 777: a)
ประคำ /praʔ ¹ .kham ⁰ / น. ลูกกลม ๆ ที่ร้อยเป็นพวงสำหรับเป็นเครื่องหมายการนับในเวลาบิกรรมภาวนา หรือสำหรับใช้เป็นเครื่องราง, เรียกเครื่องประดับที่ทำด้วยทองคำเป็นต้น มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น.	1. OK: วนคำ Beads, rosary (Khmer. SP: 428) Mod. K. ผุคำ 2. OK: องกำ Beads (of various sorts) (Khmer. SP: 6) Mod. K. อง.กำ
ประสม /praʔ ¹ .som ⁴ / ก. รวมกันเข้า (เป็นคำใช้ได้ทั่ว ๆ ไป).	ผุสั /psam/ v.to assemble, connect, join/ unite (<i>into a single whole</i>); to fasten, secure; to adjust, adapt; to mix (Khmer: RH: 795: b)
เปรียญ /paʔ ¹ .rian ⁰ / น. ผู้สอบความรู้พระปริยัติธรรมสายบาลีได้ตามหลักสูตรตั้งแต่ 3 ประโยคขึ้นไป	OK: บรย่น To teach (Khmer. SP: 309) Mod. K. บงเรียน
ผกา /phaʔ ¹ .kaa ⁰ / น. ดอกไม้.	OK: ปุกา, ผุกา flower, blossom (เขมร. SP: 320)
ผุกาย /phaʔ ¹ .kaay ⁰ / น. ดาว; แสงกระจาย, โดยมากใช้ว่า ประกาย.	ผุกาย /pkaay/ n. star, planet, constellation; star-shaped

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>object or marking insignia of rank for general officer (Khmer. RH: 777: a)</p> <p>ปกาย (ข.โป)</p> <p>มุกาย (ข.โป)</p> <p>มุกาย (พุกาย) (เขมร. ศภ: 127)</p>
<p>ผจง /phaʔ¹.coŋ⁰ / น. ความตั้งใจ. ก. ตั้งใจทำให้ดี, บรรจง, เช่น ผจงแต่ง ผจงจัด.</p>	<p>ผจง /ผจง (พฺจ็อง) ก. ผจง, ประจง, บรรจง, ตั้งใจทำอย่างประณีต บรรจง (เขมร. ศภ: 127)</p> <p>ผจง /pcaŋ/ (1) v. to do s.t. carefully, do with care and attention (2) n.k. of small, deer-like animal (<i>Siem Reap dial.</i>) (Khmer. RH: 779: b)</p>
<p>ผจญ /phaʔ¹.con⁰ /, ผจญ /phaʔ¹.can⁰ / ก. พยายามต่อสู้, พยายามเอาชนะ, เช่น มาร ผจญ, ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาชนะ เช่นผจญความทุกข์ยาก ผจญอุปสรรค, ประจัญ หรือ ประจัญ ก็ว่า.</p>	<p>ผจญ /pcaŋ/ v. to defeat, vanquish; to confound; to avenge oneself on strive to gain revenge to defeat s.o. completely, crush once and for all, cause s.o. to have to give up the struggle (or ผจญผจญ) (Khmer. RH: 779: b)</p> <p>จาล cā'la /cal/ o. to collide, clash. 1.(intr.) to be obstructed, checked,</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>stopped, balked, thwarted, foiled.</p> <p>2.backwater, eddy cf. -ca'la, cāla, ja'la, sa'la, sā'la (Khmer. PJ: 57)</p> <p>chnā'la /cnal/ (of cock, etc., fighting instrument) spur.</p> <p>camṅā'la /camnal/ (of tide, water level, swift rise. [phcā'la /pcal/ pañcā'la /pcal/ (tr.) to cause (water) to back up or mount; to set up (eddy-current) by obstructing flow.</p> <p>จากญ cā'ña /caŋ/ [OK caŋ = cāñ /caŋ/ (K. 137: 19, A.D. 578-67) male slare name; K. 233A: 2, A.D. 878-977, male slare name) 1.(tr.) to be unable to withstand or tolerate: to be defeated by overcome (vanquished, beaten, bested, worsted) by: to be inferior to; to be allergic to.</p> <p>2.(intr., of climate, places) to be unwholesome, insalubrious. (Khmer. PJ: 54)</p> <p>camṅñā'la /camnŋa/ (archaic) defeat; check, failure</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>phcā'ña /pcaŋ/ ผจญ</p> <p>1.(tr.) to defeat, overcome</p> <p>2.(by extension) to take vengeance on, avenge oneself on</p> <p>3.(by trope) to confute, confound, refute; to convince</p>
<p>ผดุง /phaʔ¹.duŋ⁰ /</p> <p>ก. ประดุง, ค้ำ, ค้ำจุน, ระวัง, อุดหนุน</p>	<p>ผุดุง /pdonʔ/</p> <p>v. to help, assist; to get everything ready (arch.)</p> <p>ฎุง t̄uŋa /donʔ/</p> <p>[skt/P tuŋga 'high, lofty, prominent']. (intr.)</p> <p>to be high, tall and slender, towering, imposing.</p> <p>(Khmer. RH: 782: b)</p> <p>*phtuŋa /pdonʔ/</p> <p>o. to hold on high</p> <p>1. (tr.) to hold up, support, sustain</p> <p>2. (by trope) to inspire with strength of vigor</p> <p>(Khmer. PJ: 109)</p> <p>ปรฎุงปรุชา /pradonʔ-pracie/</p> <p>v. to help, assist, support; to maintain, keep in good condition (col.)</p> <p>(Khmer. RH: 730: b)</p>
<p>ผทม /phaʔ¹.tom⁰ /</p> <p>ก. นอน (ใช้แก่เจ้านาย), ประทม หรือ บรรทม ก็ใช้.</p>	<p>OK: ฝุ่ to rest. (Of King) To sleep.</p> <p>(Khmer. SP: 339)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ผนวช /phaʔ¹.nuat⁴/</p> <p>ก. บวช.</p>	<p>OK: โปฺนส, โผนส</p> <p>Sacredness. Priesthood.</p> <p>(Khmer. SP: 322)</p> <p>Mod. K ผนวส</p>
<p>ผนัง /phaʔ¹.naŋ⁴/</p> <p>น. ฝาที่ก่ออิฐถือปูน, ฝาที่ปิดที่โอบกปูน, โดยปริยายหมายถึงสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึง เช่นนั้น เช่น ผนังถ้ำ</p>	<p>OK ปฺนง, ผนาง</p> <p>Which hides, covers: monk's robe, curtain, screen (Khmer. SP: 321)</p> <p>Pre. Ang. ปฺนาง</p> <p>cloison (partition/wall)</p> <p>(Khmer. LS: 415)</p>
<p>ผส่าย /phaʔ¹.saay⁴/</p> <p>ก. กระจาย, เรียงราย, เช่น ตรีมุขสิงหาสน์แก้ว กรองผส่าย. เฉลิมพระเกียรติพระนารายณ์).</p>	<p>ผุส่าย (พฺซาย)</p> <p>ก. เผยแพร่, กระจาย</p> <p>(เขมร. ศภ: 129)</p> <p>ผุส่าย /psaay/</p> <p>v. to issue, publish; to diffuse, spread, broadcast, propagate, disseminate, to announce; to tell;</p> <p>n. diffusion, spread, distribution</p> <p>(Khmer. RH: 794: b)</p>
<p>เผติม /phaʔ¹.dœm⁰/</p> <p>ก. ประเดิม, เริ่มแรก, ตั้งต้น, ลงมือก่อน.</p>	<p>เผติม /pdaem/</p> <p>v. to begin, start, initiate; to organize (e.g. a ritual procession); to proceed; intransitive to begin, to start</p> <p>(Khmer. RH: 782: b)</p> <p>เฎิม ṭœma /daaem/</p> <p>[ok teṃ /dœm/ (k.557/600E: 1, A.D. 611) ~ tem /dœm/ (k.389B: 11, A.D. 578-677) J.</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>1. trunk, stock, stem, stalk; (by synecdoche, as generic headword) tree, plant.</p> <p>2. (by trope) source, origin, genesis, cause; beginning, outset, inception, originator, author.</p> <p>3. (by trope) principal part, substance; matter, subject, topic, res, case, facts particulars; part, role, condition.</p> <p>phœma /pdœam/ (factive) to begin, undertake (Khmer. PJ: 116)</p>
<p>เผด็จ /phaʔ¹.diəŋ⁰ / ก. บอกให้รู้, บอกนิมิต, ไขว่ว่า ปะเด็จง ก็มี.</p>	<p>OK: ជុត្យង To cause to know; to inform, warn, proclaim (Khmer. PJ: 339)</p> <p>เผด็จ /pdieŋ/ v. to tell, inform; to complain about, sue orally (<i>without filing a written complaint</i>) (<i>cler.</i>) (Khmer. RH: 783: a)</p> <p>ឆ្លឹង t̄iŋa /d̄yŋ/ [ok t̄yaŋ /dyθŋ/, k.649: 13 (A.D.968)]</p> <p>1. (tr.) to know through familiarity, have knowledge of, be acquainted with, be familiar or conversant with, versed in.</p> <p>2. (tr.) to know by having learned, understand, comprehend, be informed or aware of.</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	3. (tr.) to recognize, acknowledge, perceive. cf. -t̚jaŋa
<p>เพอญ /phaʔ¹.ʔəɔŋ⁰ /</p> <p>ว. ที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวหรือไม่คาดหมาย , บังเอิญ , หากให้เป็น , จำเพาะเป็น , ใช่ว่า เพอญ หรือ พรอญ ก็มี.</p>	<p>เผือล (เพือล)</p> <p>ก. ตื่น, แตกตื่น (เขมร. ศภ: 131)</p> <p>เผือล /pʔəɔl/</p> <p>v. to panic, scatter in panic (<i>usually used of animals</i>);</p> <p>adj. to be excited, agitated, in turmoil; to be startled (<i>of animals</i>); to be exciting (Khmer. RH: 797: a)</p>
<p>แผนก /phaʔ¹.nɛk² /</p> <p>น. ส่วนย่อย; พวก, หมู่; ส่วนราชการที่รองมาจากกอง เช่น แผนกสารบรรณ แผนกคลัง.</p>	<p>OK: ฝุณก</p> <p>Divided up, allotted to: a portion or section (Khmer. SP: 340)</p> <p>แผนก /pnaek/</p> <p>n. part, fragment; section, division, branch, sector; category; portion; faculty / department (<i>of a school</i>) (Khmer. RH: 789: b)</p> <p>บ่แผนก จ้พุก ช้พุก (เขมร. กน: 592: b)</p>
<p>ไผท /phaʔ¹.thay⁰ /</p> <p>น. แผ่นดิน.</p>	<p>OK: ไปท, ไผท</p> <p>1. What is borne, carried. A load, burden surface</p> <p>2. The earth, kingdom, territory. A piece of land, plot (Khmer. SP: 321)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	Pre. Ang. ๒ไปท, ๒ไปทฺย, ๒เปทฺย terre (earth, soil, land), seerface (surface), aire (area) (Khmer. LS: 414)
<p>พนม /phaŋ³.nom⁰/</p> <p>น. ภูเขา ; ลักษณะของสิ่งที่เป็นพุ่มยอดแหลม อย่างดอกบัวตูม . ก. ทำให้มีรูปร่างดอก บัวตูม เช่น พนมมือ.</p>	<p>OK: ๒น, ๒นฺ</p> <p>Hill, mountain. Temple. (Khmer. SP: 458, 344)</p> <p>๒น /pnum/ n. mountain, hill (Khmer. RH: 889: b)</p>
<p>พนอม /phaŋ³.nom⁰/</p> <p>น. พนม, จอมเขาหรือที่มีพุ่มไม้ , ไซ้พระนอม หรือ พระนอม ก็มี.</p>	<p>๒น /pnum/ n. mountain, hill (Khmer. RH: 889: b)</p>
<p>พะงา /phaŋ³.ŋaa⁰/</p> <p>น. นางงาม. ว. สวย, งาม.</p>	<p>OK: ๒งา</p> <p>To love, worship, Beloved (Khmer. SP: 458)</p> <p>Pre. Ang.: ๒รงา Charmant (charming) (Khmer. LS: 417)</p> <p>๒งา /pnje/ adj. to be dear, beloved (Khmer. RH: 886: a)</p>
<p>แพนง /phaŋ³.neŋk²/</p> <p>น. หน้า; (โบ) แพนง.</p>	<p>OK: ๒นง</p> <p>An opening. The eyes. Before, in front of. The future (Khmer. SP: 459)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>แถนក /pnɛk/ (1) n. eye; bud (<i>of a tree</i>); <i>fig.</i> cell on the skin of pine-apple (2) n. future; adj. to be next, forthcoming, future Ex. ឡើយแถนក next year แถนក in the future. (Khmer: RH: 888: b)</p> <p>แផ្អក /pnɛk/ n. part, fragment; section, division, branch, sector; category; portion; faculty / department (<i>of a school</i>) (Khmer. RH: 789: b)</p>
<p>มะเส็ง /maʔ³.seŋ⁴/ น. ชื่อปีที่ ๖ ของรอบปีนักษัตร มีงูเล็กเป็นเครื่องหมาย.</p>	<p>OK: มสญ Snake, the animal of the 6th year in the duodecimal cycle (Khmer. SP: 366)</p> <p>Mod. K มสญ</p>
<p>ระบำ /raʔ³.bam⁰/ น. การแสดงที่ใช้ทำพ็อนรำ ไม่เป็นเรื่องราว มุ่งความสวยงามหรือความบันเทิง จะแสดงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เช่น ระบำพรัตน์ ระบำกอย ระบำฉุยฉาย. ก. พ็อนรำที่แสดงไม่เป็นเรื่องราว มุ่งความสวยงามหรือความบันเทิง จะแสดงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้.</p>	<p>OK: รับ Ballet. Ballet-dancer, ballerine (Khmer. SP: 409)</p>
<p>ระลึก /raʔ³.luuk³/ ก. คิดถึงหรือนึกถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในอดีตได้ เช่น ระลึกถึงความหลัง, รำลึก ก็ว่า.</p>	<p>OK: รัลิก To think of, to ponder upon (Khmer. SP: 410)</p> <p>Mod. K รัลิก</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ลงาด /laʔ³.ŋaat²/</p> <p>น. เย็น, เวลาเย็น, ไข้ว่า ลงาด ล้างาด หรือ ล้างาด ก็มี.</p>	<p>OK: ลงาจ, ลงาจ</p> <p>Receding, declining. Setting Sun (Khmer. SP: 414)</p> <p>ลงาจ (ข.โบ)</p> <p>ลงาจ (เสงียจ)</p> <p>น. เวลาเย็น (เขมร. ศภ: 155)</p> <p>ลงาจ / lŋiec/ n. evening, late afternoon (usually around 5:00-6:00, but occasionally later) (Khmer. RH: 1128: a)</p>
<p>ละบือ /laʔ³.buu⁰/</p> <p>ก. ลือ, เลื่องลือ. (โดยมากใช้ ระเบือ).</p>	<p>ลือบิ /lbəy/</p> <p>adj. to be famous, popular, widely known; n. popularity, fame, renown (Khmer. RH: 1,130: a)</p>
<p>สกัด /saʔ¹.kat¹/</p> <p>ก. กั้น, ขวาง, เช่น สกัดหน้า; ตัดหรือกะเทาะของแข็งเช่นเหล็ก หิน ให้เป็นร่อง รอย ทะลุหรือให้ขาดจากกัน, เรียกเหล็กที่ใช้ตัดหรือกะเทาะของแข็งเช่นนั้นว่า เหล็กสกัด; เค้นหรือแยกเอาออกมา เช่น สกัดน้ำมัน สกัดน้ำหอมจากดอกกุหลาบ.</p>	<p>OK: สุกต</p> <p>To cut short, to lay an ambush (Khmer. SP: 507)</p> <p>สูกาต /skat/</p> <p>(1) v. to intercept, head off, cut off; to waylay; to interrupt, intervene; to block, stop, bar; to suppress, discontinue (2) v. to set an appointment (3) v. to change the subject, stray off the beaten track (Khmer. RH: 1361: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>สงวน /sa¹.ŋuan⁴/</p> <p>ก. ถนอมรักษาไว้ เช่น เสียสินสงวนศักดิ์ไว้ วงศ์หงส์ (โลกนิติ) สงวนมรดกของชาติ, หวง แห่นไว้ เช่น สงวนเนื้อสงวนตัว สงวนลิขสิทธิ์ สงวนสิทธิ์</p>	<p>OK: សុវន</p> <p>To love, be very fond of. Loved (Khmer. SP: 508)</p>
<p>สงบ /sa¹.ŋat¹/</p> <p>ก. เงียบสงบ เช่น คลื่นสงบ ลมสงบ. ว. เงียบเชียบ, สงบเงียบเพราะปราศจากเสียง รบกวน, เช่น ดึกสงบ ยามสงบ.</p>	<p>OK: សុទត</p> <p>Quiet, noiseless (Khmer. SP: 507)</p> <p>សុទត /sɣat/ adj. to be quiet, clam; motionless; alone, seclude, solitary; cozy (Khmer. RH: 1364: b)</p>
<p>สดับ /sa¹.dap¹/</p> <p>ก. ตั้งใจฟัง เช่น สดับพระธรรมเทศนา, มักใช้ เข้าคู่กับคำตรับฟัง เป็น สดับตรับฟัง; (วรรณ) ได้ยิน เช่น ถึงแม้ว่าจะสนธิทนิทรา ก็ควาเมื่อ สดับศัพท์เสียงพี. (วิวาทพระสมุท).</p>	<p>OK: សុតប, សុតាប</p> <p>To listen to, collect, receive, obey (Khmer. SP: 508)</p> <p>សតាប /sdap/ v. to listen (to); to obey; to understand (a spoken language) (Khmer. RH: 1367: a)</p>
<p>สนอง /sa¹.ŋvong⁴/</p> <p>ก. ทำตามที่ได้รับคำสั่งหรือคำขอร้องเป็นต้น เช่น สนองโครงการในพระราชดำริ สนอง นโยบายของรัฐบาล; โต้ตอบ เช่น กรรมตาม สนอง, ตอบรับการเสนอ เช่น เสนอขาย สนองซื้อ.</p>	<p>OK: សុនง, សៃនง</p> <p>Refunding. Paying back (Khmer. SP: 512)</p> <p>សុនง /snaŋ/ (1) n. representative; successor; former rank of civil servant in the Cambodian provincial government (2) n. former administrative division of a province in Cambodia</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>(3) v. to replace, succeed (s.o.), substitute for; to represent; adj. to be in place of, in the image of; to be representative; to be in charge; n. s.t. returned; representation</p> <p>(4) v. to pay back; adj. back, in reply (Khmer. RH: 1378: a)</p>
<p>สนาม /saŋ¹.naam⁴/</p> <p>น. ลาน, ที่ว่าง, ที่โล่ง, ที่เล่น, เช่น เขานั่งอยู่ริมสนาม เด็ก ๆ วิ่งเล่นในสนาม, ที่สำหรับเล่นหรือแข่งขันกีฬาต่าง ๆ เช่น สนามฟุตบอล สนามกอล์ฟ สนามชนวัว.</p>	<p>สนาม /snaam/</p> <p>(1) n. trace, track, (foot) print; mark, scar, impression, imprint; vestige, remains; excavation</p> <p>(2) n. sports ground, court (e.g., tennis court), stage, ring; race track</p> <p>(3) n. battlefield (Khmer. RH: 1379: b)</p>
<p>สไบ /saŋ¹.bay⁰/</p> <p>น. ผ้าแถบ, ผ้าคาดอกผู้หญิง.</p>	<p>OK: ใสบ</p> <p>A shawl wrapping round the breasts, then over the left shoulder and hanging loosely on the back. (Khmer. SP: 512)</p> <p>ใสบ /sbay/</p> <p>(1) n. k. of cheesecloth or other open weave fabric used to make mosquito netting, gauze, tulle</p> <p>(2) n. k. of women's shawl-like garment made of silk brocade (Khmer. RH: 1385: a)</p>
<p>สลึง /saŋ¹.luŋ⁴/</p> <p>น. มาตรฐานเงินตามวิธีประเพณี ๒๕ สตางค์ เท่ากับ ๑ สลึง, เขียนตามวิธีโบราณดังนี้ ๒ หมายความว่า ๒ สลึง; ชื่อมาตราซึ่งตามวิธี</p>	<p>OK: สลึง</p> <p>A weight (Khmer. SP: 518)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
ประเพณี สำหรับกำหนดน้ำหนักเท่ากับเงิน หนัก ๑ ใน ๔ บาท หรือ ๓.๗๕ กรัม.	สลึง /slɛŋ/ (1) n. silver coin (2) n. dry ripe areca fruit (3) adv. Fixedly, with wide-open eyes, without blinking (Khmer. RH: 1423: a)
สะอึก /saʔ ¹ .ʔuək ¹ / ก. อาการที่หายใจชะงักเนื่องจากกะบังลมหด ตัวและช่องสายเสียงก็ปิดตามมาทันทีทันใดใน เวลาเดียวกัน	OK: เตือก, ฤือก, ฤือกยก to hiccup (Khmer. SP: 206)
เสด็จ /saʔ ¹ .det ¹ / น. คำเรียกเจ้านายชั้นพระองค์เจ้าที่เป็นลูกเธอ และหลานเธอซึ่งพระอัยกาเป็นพระเจ้า แผ่นดิน. (ราชา) ก. ไป เช่น เสด็จประพาส, อยู่ เช่น เสด็จประทับ. เสด็จในกรม (ปาก) น. คำเรียกเจ้านายที่ทรงกรม.	OK: สุดจ, สุดาจ To be aloof, above all. The supreme one. Sacred beings especially princes. (of these) To be, stand, move (Khmer. SP: 508) เสด็จ /sdac/ (1) n. king, member of the royal family, royalty (2) pvp. used before a verb of motion if the king is the subject; v. to go, come, depart, walk (3) + ADJ n. the king/ prince of... (col.) (Khmer. RH: 1369: b)
เสนัง /saʔ ¹ .neŋ ¹ / น. เขาสัตว์, เขนง, แสนง ก็ใช้.	OK: เสนง, สุนาง The horns of animals. (Khmer. SP: 511) แสนง /snaeŋ/ (1) n. pole used to carry a load between the shoulders of two or more person; load carried on such a pole; litter, palanquin;

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	clf. For loads (2) n. horn, antlers; horn-like musical instrument (usually made of water buffalo horn) (Khmer. RH: 1382: a)
เสมอ /sa ¹ .moo ⁴ / ว. เท่ากัน, พอ ๆ กัน, เหมือนกัน, เช่น กรรมการตัดสินให้เสมอกัน ไม่มีใครแพ้ใคร ชนะ; เพียง, แค, เช่น ราคาของ ๔๐,๐๐๐ บาท เห็นจะซื้อไม่ไหว เสมอสัก ๓๐,๐๐๐ บาท ก็ พอจะสู้ได้.	OK: เสมอ equal, equalized (Khmer. SP: 513) เสมี่ /smae/ adj. to be equal, comparable; alike, the same; even; impartial; adv. Equally, impaetially (Khmer. RH: 1390: b)
เสวย /sa ¹ .vooy ⁴ / (ราชา) ก. กิน, เสพ, เช่น เสวยพระกระยาหาร เสวยพระสุธารส; ครอง เช่น เสวยราชย์.	OK: เสวย To enjoy, eat, enjoy a privilege, possess, govern, rule (Khmer. SP: 521) โสรย /saoy/ (1) v. to eat, drink, smoke; to enjoy, partake of, experience; to possess, rule (roy.) (2) v. to accept, sustain, bear, ender; to feel, experience, undergo (Khmer. RH: 1333: a)

2.1.2 คำยืมในภาษาเขมรเป็นพยัญชนะต้นควบ /r/ เมื่อมาใช้ในภาษาไทยมีการตัดเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่สองออกหรือไม่ก็ได้ จากนั้นจึงเปลี่ยนจากเสียงสระ /a/, /o/ เป็นสระ /a/

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระกอง /kraʔ ¹ .kooŋ ⁰ / ก.กอด เกี้ยวพ้อ	ตุรงก /trakaŋ/ v. to carry (horizontally in the arms held out in front of the chest), hold/gather up in the arms, support s.o. in order to help him/her to move. (Khmer. RH: 454: a,b)
กระกึ /kraʔ ¹ .kii ² / น.ต้นตะเคียน	OK: คุรเคร, คุรคฺยร A tree yielding a rot-proof wood for boat-making, <i>Hopea odorata</i> (Khmer. SP: 141) คคฺีร /kɔkii/ n. k. of large hardwood tree (<i>Hopea</i> and <i>Shorea</i> sp.; it is used in construction and the wood is highly resistant) (Khmer. RH: 168: b)
กระจอก /kraʔ ¹ .cɔɔk ¹ / น.เล็บ	OK: คุรโจก Finger – nail (Khmer. SP: 114) คุรจก /krɔɔk/ n. (finger of toe) nail, claw, talon (Khmer. RH: 97: b)
กระจะ /kraʔ ¹ .caʔ ¹ / ว.แจ่มแจ้ง ชัดเจน	ตุรจะ /tracah/ Adj. to be clear, bright; sparkling; pure, clean; shining, splendid, exquisite. (Khmer. RH: 456: b)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระจัด /kraʔ ¹ .cat ¹ / ว.กระตะ จะตะ ชัด	ตุรจะ /trɔcah/ Adj. to be clear, bright; sparkling; pure, clean; shining, splendid, exquisite. (Khmer. RH: 456: b)
กระจับ /kraʔ ¹ .cap ¹ / น.ชื่อไม้หน้าชนิดหนึ่ง	OK: กุรจบ Water – chestnut, <i>Trapa bicornis</i> (Khmer. SP: 114) กุรจាប់ /kracap/ n. k. of aquatic plant (<i>Triceros cochinchinensis</i> or <i>Trapa nactans</i>) kacaup (จาม) (Khmer. RH: 97: b)
กระจาด /kraʔ ¹ .caat ¹ / น.ภาชนะสาน รูปเตี้ยๆ ปากกว้าง ก้นสอบ	กุรจาส /krɔcaah/ n. k. of small basket, decorated with flowers, in which gifts for Buddhist monks are placed. (Khmer. RH: 97: b)
กระจาว /kraʔ ¹ .caaw ⁰ / น.กระเจา (ดู กระเซา).	ตุคำถัดไป
กระเจา /kraʔ ¹ .caw ⁰ / น.ชื่อไม้ล้มลุกในวงศ์ Tiliaceae	กุรเจา /krɔcav/ n. jute (<i>Corchorus capsularis</i>) (Khmer. RH: 97: b)
กระเจ้า /kraʔ ¹ .caw ² / น.ต้นกระเซา	กุรเจา /krɔcav/ n. jute (<i>Corchorus capsularis</i>) (Khmer. RH: 97: b)
กระแจะ /kraʔ ¹ .ceʔ ¹ / น.ผงเครื่องหอมต่างๆ ที่ผสมกันสำหรับทาหรือเจิม	Mid.K. กุรแจะ น. กระแจะ (เขมร. อว. : 130) กุรแจะ /krɔceh/ n. k. of tree having aromatic heartwood

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	which is crushed to make a perfumed powder (Khmer. RH: 98: a)
กระเซา /kraʔ ¹ .chaw ³ / (พายัพ-ใต้) กระเจ้า ขจาว ขเจา	กฺรเจา /krɔcav/ n. jute (<i>Corchorus capsularis</i>) (Khmer. RH: 97: b)
กระเซียง /kraʔ ¹ .chian ⁰ / น.เครื่องพุน้ำให้เรือเดิน รูปคล้ายแจว	กฺรซึง /krɔciŋ/ n. long oar or paddle used for rowing backward (Khmer. RH: 98: a)
กระโดก /kraʔ ¹ .dook ¹ / ว.โอนไปโอนมา ยกขึ้นยกลง	ตฺรโดก /trɔdaok/ n. wooden or bamboo rattle/ clapper (<i>esp .one hung around the necks of draft animals</i>) (Khmer. RH: 458: a)
กระบอก /kraʔ ¹ .bɔɔk ¹ / น.ดอกไม้, กลีบดอกไม้ ใ้ว่า ตระบอก	ตฺรบก /trɔbaak/ n. layer, membrane; petal; eyelid; wrapper, packet; (Khmer. RH: 459: b) บุลอก (อะหม); หมอก (ไทใหญ่); บอก (ไทขาวและไทนอง)
กระเบียด /kraʔ ¹ .biat ¹ / น.มาตรวัด มีพิกต์เท่ากับ 1 ใน 4 ของนิ้ว	กฺรเบียด /krɔbiet/ n. unit of measurement equal to a forth of a finger (Khmer. RH: 101: b)
กระแบก /kraʔ ¹ .bɛɛk ¹ / น.ต้นตะแบก ตะแบก กี่ว่า	ตฺรแบก /trɔbaek/ n. guava (<i>Psidium Guajava</i>) (<u>Originally this word designated the tree <i>Lagerstroemia floribunda</i>, but after the introduction of guava it has come to mean that tree</u>) (Khmer. RH: 459: b)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>ตฺรแบกไพร k. of tree (<i>Lagerstroemia rigna</i>, <i>L.floribunda</i> or <i>L.anisoptera</i> which has red purple flowers)</p> <p>(Khmer. RH: 459: b - 460: a)</p>
<p>กระโบม /kraʔ¹.boom⁰ /</p> <p>ก.ตระโบม, เล้าโลม, กอด</p>	<p>ตฺรโบม /trabaom/</p> <p>v. to squat with one's arms on or wrapped around the drawn up knees</p> <p>(Khmer. RH: 460: a)</p>
<p>กระพัง /kraʔ¹.phan⁰ /</p> <p>น.แอ่ง บ่อ หนอง ตระพัง ตะพังหรือสะพัง ก็เรียก</p>	<p>ตฺรพัง /trapean/</p> <p>n. natural pond, swamp, lagoon</p> <p>(Khmer. RH: 460: b)</p>
<p>กระพัต /kraʔ¹.phat³ /</p> <p>น.เชือกหรือลวดหนังดีเป็นเกลียวหุ้มผ้าแดง ปรกติดคล้องผูกอยู่รอบคอช้าง</p> <p>ก.ผูก, คาด, ล้อม</p>	<p>กฺรพาด /krapoat/</p> <p>n. rope (for trying a saddle to an elephant's back), crupper</p> <p>v. to put/ cross one's hands behind one's back</p> <p>(Khmer. RH: 101: b)</p>
<p>กระพุ่ม /kraʔ¹.phum² /</p> <p>น.ลักษณะของสิ่งที่เป็นพุ่มยอดแหลมอย่าง ดอกบัวตูม</p>	<p>กฺรพุ่ม /krapum/</p> <p>Adj. to be ripe, fully developed, well developed, ready to bloom; n. (<i>flower</i>) bud; <i>fig.</i> virginity</p> <p>(Khmer. RH: 102: b)</p>
<p>กระเพาะ /kraʔ¹.phaʔ³ /</p> <p>น.อวัยวะภายในของคนและสัตว์ รูปเป็นถุง</p>	<p>กฺรพะ /krapeah/</p> <p>n. stomach; cavity (<i>esp. of the body</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 103: a)</p>
<p>กระยา /kraʔ¹.yaa⁰ /</p> <p>น.เครื่อง สิ่งของ เครื่องกิน</p>	<p>กฺรยา /krayav/</p> <p>n. food, meal, (<i>esp. referring to food of people with high status</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 104: b)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระลบ /kraʔ¹.lop³/</p> <p>ก.กลบ</p>	<p>กຸຣລប់ /kralap/</p> <p>v. to hide, cover up</p> <p>(Khmer. RH: 104: b)</p>
<p>กระลอก /kraʔ¹.loək²/</p> <p>ก.กลอก</p>	<p>กຸຣພຸກ /kralok/</p> <p>v. to shake, agitate; <i>fig.</i> to make trouble</p> <p>(Khmer. RH: 110: a)</p>
<p>กระลับ /kraʔ¹.lap³/</p> <p>ก.กลับ</p>	<p>กຸຣພາប់ /kralap/</p> <p>v.to turn/ tip over (<i>of a large object</i>); to roll over; to move over; to return; adj. to be overturned (<i>var.</i> តຸຣພາប់)</p> <p>(Khmer. RH: 109: b)</p>
<p>กระลา /kraʔ¹.laa⁰/</p> <p>น.ท้วงที่</p>	<p>កຸຣພា /kralaa/</p> <p>n. open space (place, location, court, yard); square; rectangular design, checkerboard pattern; (tire)tread</p> <p>(Khmer. RH: 108: b)</p>
<p>กระเลียก /kraʔ¹.liak²/</p> <p>ก.แลดู</p>	<p>កຸຣເພក /krleek/</p> <p>v. to glance; look at sideways</p> <p>(Khmer. RH: 110: a)</p>
<p>กระวาน /kraʔ¹.won⁰/</p> <p>ก.วนเวียน วุ่น หวน วุ่นวายใจ</p>	<p>ក្រវាល់ក្រវាយ /kraval - kravaay/</p> <p>n. alarm, concern, uneasiness, anxiety, distress; adj. to be very busy; disturbed, worried</p> <p>(Khmer. RH: 105: a)</p>
<p>กระวาน /kraʔ¹.waan⁰/</p> <p>น.ชื่อไม้ล้มลุก Krervahn Pierre</p>	<p>OK: ក្រវាណូ</p> <p>Cardamom</p> <p>(Khmer. SP: 116)</p> <p>ក្រវាណូ /kravaaŋ/</p> <p>n. cardamom (<i>Elettaria cardamomum</i> or <i>Amomum Kravanh</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 105: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระวิน /kraʔ¹.win⁰ / น.ห่วงที่เกี่ยวกันสำหรับโยงสัปคับช้าง</p>	<p>กฺรวิล /kravɛl/ n.ring, link; loop, noose; circle; chain; <i>specif.</i> a metal ring attached to the end of the whip used to lash a trained elephant (Khmer. RH: 105: a,b)</p>
<p>กระวี /kraʔ¹.wii⁰ / ก.แกว่ง เพี้ยนมาจาก กระจวี</p>	<p>กฺรวี /kravii/ v. to swirl, swing in a circle; to bandish; to wave (e.g., a flag); to shake / toss (the head) (Khmer. RH: 200: a)</p>
<p>กระเวน /kraʔ¹.ween⁰ / ก.ตะเวน เทียวไป</p>	<p>OK: គ្រុវេល To go round, to patrol (Khmer. SP: 142)</p> <p>กฺรวาล /kravael/ v. to walk around, patrol; to watch over, hover around; to roam; to explore; to revolve (Khmer: RH: 106: a)</p>
<p>กระสัง /kraʔ¹.saŋ⁴ / น.ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Peperomia pellucida</i> Korth ขึ้นอยู่ทั่วไปตามที่ชื้น ลำต้นอวบน้ำ</p>	<p>กฺรสัง /krasaŋ / n. k.of small spiny tree (<i>Ferroniella lucida</i>; the fruit is used as a sour ingredient in certain foods and the bark and pericarp are used medicinally) (Khmer. RH: 107: a)</p>
<p>กระหน /kraʔ¹.hon⁴ / ก.ดิ้นรน เตือดร้อน กระวนกระวาย</p>	<p>กฺรหฺล /krahl/ (1)<i>in</i> กฺรหฺลจิตฺต adj. to be very upset/ hurt (2)<i>in</i> กฺรหฺลក្រហាយ adj. to have a burning pain (<i>esp. after eating spicy foods</i>); painful (<i>of a burn</i>); angry, irritated, frustrated, nervous</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	(3) <i>in</i> ต่กักรหล adj. to be hurried, in a panic, unprepared (Khmer. RH: 108: a)
กระหนาบ /kraʔ ¹ .naap ¹ / ก.ประชิดเข้าไปทั้ง 2 ข้าง เช่น กองทัพตีกระหนาบ; อากาศที่อยู่ทั้ง 2 ข้าง	ขุหนาบ /knaap/ Adv. with all one's might (Khmer. RH: 147: b)
กระหวัด /kraʔ ¹ .wat ¹ / ก.ตวัด วัดเข้ามาโดยเร็ว รััดรีง ย้อน	กัรวาต /kravat/ v. to tie (esp. around the waist), put around, encircle; n.belt (Khmer. RH: 105: a)
กระหาย /kraʔ ¹ .haay ⁴ / ก.รู้สึกคอแห้งด้วยอยากดื่มเพราะมีอากาศร้อนในเป็นต้น อยากเป็นกำลัง	กัรหาาย /krɔhaay/ Adj. to be extremely painful/ irritating (of a burning sensation), smarting; to be fiery, searing, burning (Khmer. RH: 108: a)
กระหึ่ม /kraʔ ¹ .hum ¹ / ก.เสียงดังหึ่มอย่างน่ากลัว เช่น พายุพัดกระหึ่ม	คุรหึ่ม /krɔhum/ v. to growl, snarl; to clear the throat (Khmer. RH: 200: a)
กระเหลียว /kraʔ ¹ .liak ¹ / ก.แลดู	กัรเพก /krɔleek/ v. to glance; look at sideways (Khmer. RH: 110: a)
กระออบ /kraʔ ¹ .ʔvɔp ¹ / ว.มีกลิ่นหอม	กัรอุบ /krɔʔvɔp/ Adj. to be sweet-smelling, fragrant, aromatic; nice, pleasant (Khmer. RH: 111: a)
กระแอม /kraʔ ¹ .ʔɛp ¹ / ก. ทำเสียงแอมในคอคล้ายไอเพื่อให้โปร่งคอให้เสียงหายเคือ เพื่อให้เขารู้หรือระวัง	คุรแอม /krɔhɛm/ v. to cough/ clear the throat (for the purpose of attracting attention) (var. กัรแอม) (Khmer. RH: 201: a)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ขะแจะ /khaʔ¹.ceʔ⁴/</p> <p>น. ชื่อไม้ต้นขนาดเล็กชนิด <i>Naringi crenulata</i> (Roxb.) Nicolson ในวงศ์ Rutaceae ขึ้นในป่าเบญจพรรณ ต้นและกิ่งมีหนามเปลือกขรุขระสีเทา ดอกเล็กสีขาวเป็นช่อสั้น ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร กลิ่นหอมอ่อน ท่อนไม้ฝนกับน้ำใช้เป็นเครื่องประทุกันผิว รากใช้ทำยา, กะแจะ ขะแจะ ตุ่มตัง หรือ พญายา ก็เรียก.</p>	<p>กฺรแจะ /krɑceh/</p> <p>n. k. of tree having aromatic heartwood which is crushed to make a perfumed powder</p> <p>(Khmer: RH: 98: a)</p>
<p>คระหาย /khraʔ³.haay⁴/</p> <p>ก. กระทบ, อยาก.</p>	<p>กฺรหาย /krɑhaay/</p> <p>adj. to be extremely painful / irritating (of a burning sensation), smarting; to be fiery, searing, burning</p> <p>(Khmer. RH: 108: a)</p>
<p>จมูก /caʔ¹.muuk¹/</p> <p>น. อวัยวะส่วนหนึ่งที่ยื่นออกมา อยู่เหนือปาก มีรู ๒ รู สำหรับดมกลิ่นและหายใจเข้าหายใจออก, ตมูก ก็ว่า, ราชาศัพทว่า พระนาสิก , โดยปริยายเรียกสิ่งที่ยื่นออกมามากคล้ายจมูก หรือเรียกสิ่งที่จะเป็นรู ๒ รูเพื่อร้อยเชือกเป็นต้น เช่น จมูกชุง.</p>	<p>OK: จฺรมุ:</p> <p>Nose – shaped</p> <p>(Khmer. SP: 172)</p> <p>จฺรมุ: /cramoh/</p> <p>n. nose; snout</p> <p>(Khmer. RH: 286: a)</p>
<p>จะกวาด /caʔ¹.kuat¹/</p> <p>น. ตะกวาด.</p>	<p>ตฺรกวาด /trɑkuət/</p> <p>n. monitor lizard (prob. <i>Varanus bengalensis nebulosus</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 454: b)</p>
<p>แจละ /chaʔ¹.leʔ¹/</p> <p>ก. แล่, เถือให้เป็นชิ้นบางๆ , เชือด , ซ้าแหละ ก็ใช้.</p>	<p>จฺรพะละ /craleh/</p> <p>v. to mince, chop, cut (<i>meat off of bones</i>); to break up</p> <p>(Khmer. RH: 288: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>ชำแหละ /cham-lèʔ/ ก./crɑ-leh/ (เขมร. กน: 253: b)</p>
<p>ตระกวน /traʔ¹.kuan⁰/ น. ผักบู้้ง.</p>	<p>ตฺรูกวน (ตฺรอกวน) น. ผักบู้้ง (เขมร. ศภ: 77)</p>
<p>ตระการ /traʔ¹.kaan⁰/ ว. งาม; ประหลาด, แปลกๆ; หลาก, มี ต่างๆ.</p>	<p>ตฺรกาล (ข.โป) ว. ชั้นสูง, ประเสริฐ ตฺรกาล (ตฺรอกาล) ว. แรกมี, เพิ่งมีใหม่, แปลก (เขมร. ศภ: 77) ตฺรกาล /trakaal/ Adj. to be special, exalted, elevated; to be dear, precious; to be different, particular, rare, unusual; to be new (Khmer: RH: 454: b)</p>
<p>ตระจัก /traʔ¹.cak¹/ ว. ตระซัก, เย็น, (ข.).</p>	<p>ตฺรซาก (ตฺรอเจียะก) ว. เย็น, เยือกเย็น (เขมร. ศภ: 77) ตฺรซาก /traceak/ Adj. to be cold/ cool (to the touch; less intense than รงา); (Khmer: RH: 456: b)</p>
<p>ตระซัก /traʔ¹.chak³/ ว. เย็น, บางที่ใช้ ตระจัก ตามเสียงเขมร.</p>	<p>ตฺรซาก (ตฺรอเจียะก) ว. เย็น, เยือกเย็น (เขมร. ศภ: 77)</p>
<p>ตระพัง /traʔ¹.phaŋ⁰/ น. แอ่ง, บ่อ, หนอง, ตะพัง กระพัง หรือ สะพัง ก็ว่า</p>	<p>OK: ตฺรวง, ตฺรวาง village pond (Khmer. SP: 229) Mod. K: ตฺรฟ้าง /trapeaŋ/</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	n. natural pond, swamp, lagoon (Khmer. RH: 460: b)
ตระโม่จ /taʔ ¹ .moot ¹ / ว. ว้าเหว่, เปลี่ยวใจ, โดดเดี่ยว.	ตุรโม่จ (ตุรอโม่จ) ว. ว้าเหว่, อยู่แต่ผู้เดียว (เขมร. ศภ: 80) ตุรโม่จ /tramaoc/ Adj. to be abiding in solitude/ isolation, alone in the remote and silent place, desolate (Khmer: RH: 460: b)
ตระอาล /traʔ ¹ .ʔaan ⁰ / (กลอน) ว. หวันไหว เช่น พยงแผ่นดินบ ตระอาล. (ม. คำหลวง กุมาร).	ตุรอาล /traʔaal/ v. to have a good time, amuse oneself, rejoice in: to exult; adj. to be happy, joyful, carefree; to be eager (Khmer. RH: 464: a)
ตลบ /taʔ ¹ .lop ¹ / ก. เอาสิ่งที่เป็นแผ่นเป็นผืนเช่นชายม่านตีนมุ้ง ที่อยู่ข้างล่างหกกลับไปพาดไว้ข้างบนทั้งผืนทั้ง แผ่น เช่น ตลบม่าน ตลบมุ้ง; ยกกลับ หก กลับ เช่น ตีตลบ; ย้อนกลับไปกลับมา เช่น เดินเสียหลายตลบ ฝุ่นตลบ กลิ้งตลบ.	OK: កុរលប To return, come back (Khmer. SP: 115) Mod. K កុរលាប់, តុរបាប់
ตะกอน /taʔ ¹ .koon ⁰ / น. สิ่งทีละลายปนอยู่ในน้ำแล้วตกจมลงนอน ก้นภาชนะ เป็นต้น.	OK: កក្រក Fine Sediments, Turbid (Khmer. SP: 114) กกร /kakaal/ n. slime, mud, ooze, mire; dregs, sediment, residue, debris (Khmer: RH: 3: a)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ตะขบ /taʔ¹.khop¹/</p> <p>น. (๑) ชื่อไม้ต้นหลายชนิดในสกุล <i>Flacourtia</i> วงศ์ Flacourtiaceae เช่น ตะขบไทย (<i>F. rukam</i> Zoll. Et Mor.) ต้นมีหนาม ผลกลม สุกสีม่วงแดงหรือแดงเข้ม รสหวาน รากใช้ทำยาได้. (๒) ชื่อต้นไม้ชนิด <i>Muntingia calabura</i> Linn. ในวงศ์ Elaeocarpaceae ต้นมีหนาม ผลกลมเล็กกว่า ตะขบไทย สุกสีม่วงแดง รสหวาน</p>	<p>กฺรขบไพโร /krɔ̄-khop prey/ (เขมร. กน: 322: b)</p> <p>กฺรขบ /krakhop/ (1)in กฺรขบเขมร n. k. of thorny tree with small edible fruit, Madagascar plum (<i>Flacourtia Jangomas</i> or <i>F. indica</i>) (Khmer: RH: 97: a)</p>
<p>ตะเคียน /taʔ¹.khian⁰/,</p> <p>น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ชนิด <i>Hopea odorata</i> Roxb. ในวงศ์ Dipterocarpaceae เนื้อไม้แข็ง ใช้เลื่อยเป็นกระดาน และขุดทำเรือ.</p>	<p>คคีร์ /kɔkii/</p> <p>n. k. of large hardwood tree (<i>Hopea</i> and <i>Shorea</i> sp.;it is used in construction and the wood is highly resistant) (Khmer. RH: 168: b)</p>
<p>ตะแบก /taʔ¹.bɛɛk¹/</p> <p>น. ชื่อไม้ต้นหลายชนิดในสกุล <i>Lagerstroemia</i> วงศ์ Lythraceae ผิวเปลือกเรียบล่อนเป็นสะเก็ด ดอกสีม่วง เช่น ตะแบกนา (<i>L.floribunda</i> Jack).</p>	<p>OK ตฺรเบก</p> <p>A tree, Lagerstroemia spp. (Lythrac.) (Khmer. SP: 228)</p> <p>Mod. K ตฺรเบกไพโร k. of tree (<i>Lagerstroemia rigna</i>, <i>L.floribunda</i> or <i>L.anisoptera</i> which has red purple flowers) (Khmer. RH: 459: b - 460: a)</p>
<p>ตะแบง /taʔ¹.bɛɛŋ⁰/</p> <p>ดู กราต ๔.</p>	<p>ตฺรเบง (ตฺรอเบง)</p> <p>ก. ตะแบง, ผูกไขว้ด้วยไม้ขันชะเนาะ (เขมร. ศภ: 80)</p> <p>ตฺรเบง /trabaen/</p> <p>v. to bind together (<i>with a cord</i>); to bind with a tourniquet; to tighten (<i>with a spanish windlass</i>); to mend (<i>with a splint</i>)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	(Khmer: RH: 460: a)
<p>ตะแบง /taʔ¹.bɛɛŋ⁰/</p> <p>ว. อาการที่ผูกหรือเถียงเฉไฉหรือตันไปข้าง ๆ คู่ ๆ.</p>	<p>ตุรแบง (ตุรอแบง)</p> <p>ก. ผูกไขว้, ตะแบง</p> <p>ตุรแบง /trabaen/</p> <p>v. to bind together (<i>with cord</i>); to bind with a tourniquet; to tighten (<i>with a Spanish windlass</i>); to mend (<i>with a splint</i>)</p> <p>(Khmer: RH: 460: a)</p>
<p>ตะโถม /taʔ¹.boom⁰/</p> <p>ก. เล้าโลม, โอบกอด.</p>	<p>ตุรโถม (ตุรอโถม)</p> <p>ก. กอดเข้า</p> <p>(เขมร. ศภ: 78)</p> <p>ตุรโถม /trabaom/</p> <p>v. to squat with one's arms on or wrapped around the drawn up knees</p> <p>(Khmer: RH: 460: a)</p>
<p>ทะเวน /thaʔ³.ween⁰/</p> <p>(โอบ) ก. พาหนักโทษไปประจานในที่ต่าง ๆ , ตะเวน ตระเวน หรือ กระเวน ก็ว่า.</p>	<p>OK: ครุเวล</p> <p>To go round, to patrol</p> <p>(Khmer. SP: 142)</p> <p>กฺุรเวล (กฺุรเวล)</p> <p>ก. ตระเวน, ด้อม ๆ มอง ๆ</p> <p>ตระเวน /tra-ween/</p> <p>ก. กฺุรเวล /krɔ̄-wael/</p> <p>(เขมร. กน: 311: b)</p> <p>กฺุรเวล /kravael/</p> <p>v. to walk around, patrol; to watch over, hover around; to roam; to explore; to revolve</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	กงกรแวล guard patrol, guard detail (Khmer. RH: 106: b)
ประกบ /pra ¹ .kop ¹ / ก. แนบชิดกัน, ทาบกัน, เช่น ชมครก ๒ ฝา ประกบกัน ไม้ไผ่ ๒ ซีกประกบกัน.	ปรุกบ /prakaap/ (1)adj.to be endowed with,possessed of,combined with (2)adj.to be successful,prosperous (3)v. to be occupied/busy with/ involve in; to exeeicse,practice (Khmer. RH: 720: b)
ประกวด /pra ¹ .kuat ¹ / ก. แข่งขันเพื่อเลือกเฟ้นเอาดี โดยมีการตัดสิน เช่น ประกวดนางงาม ประกวดบทความ.	ปรุกวด /prakuət/ v.to compete, contest, vie, rival; adj. to be in competition; n. contest, competition,match (Khmer. RH: 723: a)
ประกัน /pra ¹ .kan ⁰ / ก. รับรองว่าจะรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น , รับรองว่าจะมีหรือไม่มีเหตุการณ์นั้น ๆ. น. หลักทรัพย์ที่ให้ไว้เป็นเครื่องรับรอง.	ปรุกาน់ /prakan/ (1)v. to have a spasm / convulsion/seizure; to writhe (in pain), twitch; n. nervous contractions, spasms, convulsions (2)v. to slander, to accuse (col.) (Khmer. RH: 721: a) กาน់ /kan/ V. to hold/ carry in a hand, grasp, hang on to; to control, be in charge of, be responsible for; to withstand, support, sustain, bear; to hold to, believe in, keep/ observe (e.g., a religion); (of a spirit) to possess (Khmer: RH: 36: b)
ประกำ /pra ¹ .kam ⁰ / ก. รั้ว, ตรึงให้แน่น, เช่น ประกำตรึงด้วยเพชร	ปรุกำ /prakam/ n. k. of strong braided rawhide rope used

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
แน่นอน. (ม. ร่ายยาว กุมาร).	to hobble an elephant (Khmer. RH: 723: b)
ประกิต /praʔ ¹ .kit ¹ / ก. ประกอบ, ประกบ, ประดับ.	ปรุกิต /prakət/ adj. to be close, adjacent; following one after the other, (formed) in a chain; adv. very close, neck, on s.o's heels (Khmer. RH: 723: a)
ประกะก /praʔ ¹ .kək ¹ / ก. แดกร้าวกัน, วิวาทกัน.	ปรุแกก /prəkək/ v. to argue (against), dispute, protest, disagree; to refuse; to persist; to prove the innocence (of) , acquit; adj. to be obstinate (Khmer. RH: 723: b)
ประเคน /praʔ ¹ .kheən ⁰ / ก. ถวายของพระโดยวิธียกส่งให้ตามพิธีการที่กำหนดไว้ เช่น ประเคนอาหาร	ปรุเคน /prəkəin/ v. to present / give / offer (to a Buddhist monk); <i>prenp.</i> for, on behalf of (Khmer. RH: 724: b)
ประค่อม /praʔ ¹ .koom ⁰ / ก. บรรเลงดนตรีเพื่อเป็นสัญญาณในพิธีบางอย่างเพื่อสักการบูชาหรือยกย่องเป็นต้น. ประค่อมข้าว ก. ป่าวประกาศให้ครึกโครม.	ปรุค่อม /prakum/ v. to play music (of more than one instruments playing together) (Khmer. RH: 725: a)
ประจวบ /praʔ ¹ .cuap ¹ / ก. จำเพาะพอดี, สบเหมาะ, บังเอิญพบ, เช่น น้ำเหนือหลากมาประจวบกับน้ำทะเลหนุน น้ำเลยท่วม.	ปรุจวบ /prəcuəp/ v. to meet, run into one another; to confront one another (Khmer. RH: 725: b)
ประจำ /praʔ ¹ .cam ⁰ / ว. เป็นปกติ, เสมอ, เช่น มาเป็นประจำ นั่งประจำ; เฉพาะ เช่น ตราประจำกระทรวง ตราประจำตำแหน่ง; ที่กำหนดให้มีเป็นประจำ เช่น งานประจำปี	ปรุจำ /prəcam/ (1) to be stationed at, assigned to, attached to, accredited to (Khmer. RH: 726: b)
ประชน /praʔ ¹ .chon ⁰ / ก. ประชน , มักใช้เข้าคู่กับคำ ประชน เป็น	ปรุชนล /prəcuəl/ v. to cause (elephants, cooks) to confront

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
ประชนประชน.	one another and fight, set to fight the other, splice (Khmer. RH: 726: b)
ประชวร /praʔ ¹ .chuan ⁰ / (ราชา) ก. เจ็บป่วย. (ใช้แก่เจ้านาย).	ปรุฉวน /prachuən/ adj. to be ill, to ache, hurt (<i>roy. or cler.</i>) (Khmer. RH: 729: a)
ประชุม /praʔ ¹ .chum ⁰ / ก. มารวมกันหรือเรียกให้มารวมกันเพื่อ ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง, มาร่วมพบกัน เพื่อปรึกษาหารือ, เช่น ประชุมกรรมการ	ปรุชุม /pracum/ v.to have a meeting; to gather, collect, assemble, unite, meet together; to flow together, join; n. meeting, gathering; joint, articulation (Khmer. RH: 728: b)
ประดัก ๆ /praʔ ¹ .dak ¹ . praʔ ¹ .dak ¹ / ว. อาการแห่งคนที่ตกน้ำแล้วสำลักน้ำ เรียกว่า สำลักประดัก ๆ, อาการที่ชักหงับ ๆ ไกลจะ ตาย.	ปรุฎาก /pradak/ (1)adj. to be stricken by one misfortune after another (2)v. to act in relays with one another (3)n. k. of fruit tree (<i>Mitrephora Maingayi</i>) (Khmer. RH: 729: b)
ประดับ /praʔ ¹ .dap ¹ / ก. ตกแต่งให้งามด้วยสิ่งต่าง ๆ มีสร้อย แหวน เป็นต้น เช่น ประดับเหรียญตรา ประดับอาคาร สถานที่ ประดับโคมไฟ, โดยปริยาย หมายความว่า ประกอบ, เพิ่ม, เช่น ประดับ บารมี.	ปรุฎาบ /pradap/ n. tool, instrument, implement, utensil, device (<i>widely used to form new words for various kinds of modern mechanical devices such as bottle openers, mine detectors, and stethoscopes</i>); fig. the male genitals (2) v. to prepare, get ready, get up; to fit out, equip; to regulate, adjust, put right, put in good order; to arrange; to decorate, adorn (3) n. & clf. (complete) set(<i>e.g., of clothing</i>); series, assortment, collection,

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	pack (e.g., of cards) (Khmer. RH: 729: b)
ประดุง /praʔ ¹ .duŋ ⁰ / ก. ผดุง.	บຸຣຸງ (ບຸຣຸຈາ) /pradoŋ- praciəl/ v. to help, assist, support; to maintain, keep in good condition (col.) (Khmer. RH: 730: b)
ประดุง /praʔ ¹ .dut ¹ / ว. เช่น, คล้าย, เหมือน, ดัง.	ປຣູງຈ /pradooc/ (1)v. to compare, match with (2) v. to be alike; prenp. like, as, such as (Khmer. RH: 730: b)
ประทุน /praʔ ¹ .thun ⁰ / น. หลังคาเรือ รถ หรือเกวียนที่มีรูปโค้งค่อม ตามรูปเรือ รถ หรือเกวียน , เรียกมุ้งครอบที่ หุบและกางได้คล้ายร่มว่า มุ้งประทุน.	ຜຸທຸຣ /phtul/ (เขมร. กน: 514: a) ຜຸທຸຣ /ptul/ n. the roof of an oxcart (usually projecting forward to protect the driver) (a.w. ฝุທຸລ, ฝຸ ທຸຣ) (Khmer: RH: 786: b)
ประนอม /praʔ ¹ .noom ⁰ / ก. อะลุ่มอล่วย, ทำการปรองดอง.	ປຣຸຣໂນມ (ປຣຸຣໂນມ) ก. ประนอม (เขมร. ศภ: 120)
ประนัง /praʔ ¹ .naŋ ⁰ / ก. ประชุม, รวม, เช่น ประนังศัพท์ ว่า ประชุม เสียง, ประนังพล ว่า รวมพล. ว. พร้อม.	ປຣຸຣນາງ /pranaŋ/ v. to compete, race, vie, rival (Khmer. RH: 732: a) ບຸຣຸນາງ / (ປຣຸຣນາງ) ก. แข่ง (เขมร. ศภ: 120)
ประไพ /praʔ ¹ .phay ⁰ / ว. งาม.	ປຣຸໄປ /prahey/ adj. to be excellent, worthy; correct, proper; sincere; improved; pleasant; easy (Khmer. RH: 741: a)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ประมง /praʔ¹.moŋ⁰/</p> <p>น. การจับสัตว์น้ำ เช่น ทำประมง ; คนเลี้ยงชีพในทางจับสัตว์น้ำ เรียกว่า ชาวประมง พวกประมง; ประโมง ก็ใช้.</p>	<p>ปรุมง /pramaŋ/</p> <p>(1) n. k. of small hawk similar to the sparrow hawk</p> <p>(2) n. one who fishes with a net</p> <p>(Khmer. RH: 742: b)</p>
<p>ประมวญ /praʔ¹.muan⁰/</p> <p>(โป) ก. ประมวล.</p>	<p>ตุศัพท์คำถัดไป</p>
<p>ประมวล /praʔ¹.muan⁰/</p> <p>ก. รวบรวมให้เข้าระเบียบเป็นหมวดหมู่ , โบราณเขียนเป็น ประมวญ ก็มี . น. หนังสือที่รวบรวมสิ่งซึ่งเป็นประเภทเดียวกัน</p>	<p>ปรุมูล /pramool/</p> <p>v. to assemble, collect, gather, accumulate, concentrate</p> <p>(Khmer. RH: 743: b)</p>
<p>ประมุล /praʔ¹.muun⁰/</p> <p>ก. เสนอราคาแข่งขันกันในการซื้อหรือขายทรัพย์สิน</p>	<p>ปรุมูล /pramool/</p> <p>v. to assemble, collect, gather, accumulate, concentrate</p> <p>(Khmer. RH: 743: b)</p>
<p>ประเมิน /praʔ¹.mœn⁰/</p> <p>ก. กะประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็น เช่น ประเมินราคา.</p>	<p>ปรเมิล /pramae/</p> <p>v. to contemplate / look at from afar, look down (e.g., from a mountain); to guess, calculate, survey; to make a survey; to foresee; to speculate upon; to view dispassionately</p> <p>(Khmer. RH: 743: b)</p>
<p>ประโมง /praʔ¹.moon⁰/</p> <p>น. การจับสัตว์น้ำ; คนเลี้ยงชีพในทางจับสัตว์น้ำ; โดยทั่วไปใช้ ประมง.</p>	<p>ปรุมง /pramaŋ/</p> <p>(1) n.k. of small hawk similar to the sparrow hawk</p> <p>(2) n. one who fishes with a net</p> <p>(Khmer. RH: 742: b)</p>
<p>ประยูร /praʔ¹.yun⁰/,</p> <p>ประยูร /praʔ¹.yuun⁰/</p> <p>น. เผ่าพันธุ์, เชื้อสาย, ตระกูล.</p>	<p>ปรยูร /prayuul/ n. family, lineage(arch.)</p> <p>(Khmer. RH: 745: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ประลอง /praʔ¹.loʋŋ⁰/</p> <p>ก. ทดสอบความรู้ความสามารถด้วยการต่อสู้หรือแข่งขันกัน</p>	<p>ปรฺพง /pralaŋ/</p> <p>v. to take a test; to compete; n. examination, test</p> <p>(Khmer. RH: 751: b)</p>
<p>ประสพ /praʔ¹.sop¹/</p> <p>ก. พบ, พบปะ, พบเห็น.</p>	<p>OK: ปรฺสพ</p> <p>To meet, join, touch, to be contiguous to (Khmer. SP: 330)</p> <p>Pre. Ang.: ปรฺสพ</p> <p>touches a¹ (to touch, to have to do with, concern), êñhe contigu avec (adjacent to) (Khmer. LS: 423)</p> <p>ปรฺสพว /prasap/</p> <p>v. to meet, join, converge, merge(together), fuse; to agree, cooperation; to live together; to share (emotions, opinions); adj. to be convergent, adjacent</p> <p>(Khmer. RH: 748: a)</p>
<p>ประสม /praʔ¹.som⁴/</p> <p>ก. รวมกันเข้า (เป็นคำใช้ได้ทั่ว ๆ ไป).</p>	<p>OK: ปรฺสม</p> <p>to join a group. A conspiraey (Khmer. SP: 330)</p> <p>OK: ปรฺสม, ฝฺส</p> <p>Putting things together. Total (Khmer. SP: 336)</p> <p>Pre. Ang.: ปรฺส</p> <p>faire reunir (to gather together, to combine)</p> <p>(Khmer. LS: 432)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	Mod. K ฝุ่
ประเสริฐ /pra ¹ .səət ¹ / ว. วิเศษ, ดีเลิศ, ดีที่สุด.	ปรเสีร /prasaə/ adj. to be excellent, perfect, splendid, magnificent, superb, praiseworthy (Khmer. RH: 749: b)
ประฮาม /pra ¹ .haam ⁰ / น. แสงเงินแสงทอง, รุ่งสว่าง.	พรฮาม /prohiem/ n. early morning, dawn, sunrise (Khmer. RH: 853: a)
ปะกัง /pa ¹ .kaŋ ⁰ / น. ชื่อโรคลมชนิดหนึ่ง ตามตำราแพทย์แผนโบราณว่า ทำให้มีอาการปวดหัวเวลาเช้าๆ	ปรกำง /prakəŋ/ n. severe / long-lasting headache, migraine (Khmer. RH: 724: a)
ปะทะ /pa ¹ .ta ⁰ / ก. โดนกัน, กระทบกัน, เช่น เรือปะทะกัน ช้างเรือปะทะกัน , ประจัญกัน เช่น กองทัพปะทะกัน, ต้านไว้ เช่น ยกทัพไปปะทะข้าศึก.	ปรทะ /prateəh/ v. to meet / encounter (un-expectedly), happen upon ปรธาก់ /pratheak/ v. to kick each other (Khmer. RH: 738: a)
ผอบ /pha ¹ .?op ¹ / น. ภาชนะสำหรับใส่ของ มีเชิง ฝาครอบมียอด มักทำด้วยโลหะหรือไม้กลึงเป็นต้น	OK: ปรอบ a box (Khmer. SP: 322)
	Mod. K ปรอบ
เผชญ /pha ¹ .chəən ⁰ / ก. ประชญ, ชนกัน, ปะทะกัน, ต่อกัน.	OK: ปรชญ To cause to go and meet, to joint. To present Mod. K: ฝุ่ชญ “joindre deux bouts” (Khmer. PS: 323)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	bhjœŋɑ /pcóəŋ/ (to join, bring together) to stitch two vertical edges of the sampot together into a (tubular) sarong. (Khmer. PJ: 82) ปรเชญ (ข.โป) ก. ร่วมกัน, พบกัน, ต่อหน้า (เขมร. ศภ: 130)
พระลบ /phaʔ ³ .lop ³ / (กลอน) น. พลบ.	พุรลប់ /prolup/ n. dusk, twilight (The divisions of พุรลប់ are: พุรลប់ธึ early in the night, sometime after dusk, ฤบาลพุรลប់ at dusk, in the early evening, and พนพุรลប់ at night) (Khmer. RH: 851: b – 852: a)
พระหาม /phraʔ ³ .haam ⁴ /, พระฮาม /phaʔ ³ .haam ⁰ / (กลอน) น. เวลาเช้ามีด.	พุรหาม /prohiem/ n. early morning, dawn, sunrise (Khmer. RH: 853: a)

2.1.3 คำยืมในภาษาเขมรที่เดิมขึ้นต้นด้วย -ง an /ʔɑŋ/ /ʔwŋ/ , -ญ aŋ /ʔɑŋ/ /ʔwŋ/, -ณ an/ -น an /ʔɑn/ /ʔwŋ/ -ม /ʔɑm/ เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยจะกร่อนเป็นเสียง กะ บางกรณีเมื่อกร่อนแล้วก็อาจจะมีการแทรกเสียงพยัญชนะต้นควบ /r/ เข้าไปด้วยก็ได้

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กระจก /kraʔ ¹ .cok ¹ / น. แก้วที่ทำเป็นแผ่น	กญจกั /kaŋcək/ n. mirror, (sheet/pane of) glass; (optical) filter;... (Khmer. RH: 10 : b)
กระจัง /kraʔ ¹ .caŋ ⁰ / น. ช่อลายอย่างหนึ่ง	กญจัง /kaŋcaŋ/ n. k. of carved design (esp. In copper) (Khmer. RH: 11: a)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระโจม /kraʔ¹.coom⁰/</p> <p>น. สิ่งก็ตามปรกติมียอดเป็นลอมอย่างชุ่ม</p>	<p>กณฺโจม /kañcaom/</p> <p>n. bunch, crowd</p> <p>(Khmer. RH: 11: a)</p>
<p>กระฉูด /kraʔ¹.chuut¹/</p> <p>ก. ฟุ้งออก ฟุ้งออกไป</p>	<p>กณฺฉูต /kañchuuh/</p> <p>v. to scrape the foot on the ground (<i>of elephant; e.g., as a sign of anger</i>)</p> <p>v. to clean the scales from small fish by striking it with a bamboo stick while soaking it in water</p> <p>(Khmer. RH: 13: b)</p>
<p>กระเจต /kraʔ¹.cheet¹/</p> <p>น. ชื่อไม้ น้ำชนิด <i>Neptunia Oleracea</i> Lour</p>	<p>OK: กณฺเจต</p> <p>Edibal water – plant, <i>Neptunia oleracea</i></p> <p>(Khmer. SP: 62)</p> <p>กณฺแจต /kañchaet/</p> <p>n. k. of edible aquatic plant (<i>Neptunia oleracea</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 12: b)</p>
<p>กระชาก /kraʔ¹.chaak²/</p> <p>ก. ฉุดโดยแรง กระตุกโดยแรง ชักเข้ามา โดยเร็วและแรง</p>	<p>กณฺจก /kañchak/</p> <p>v. to snatch, jerk away, seize quickly</p> <p>(Khmer. RH: 11: b)</p> <p>กณฺตุราก /kantrak/</p> <p>v. to jerk away, snatch; to pull, tug; to contract; to have a spasm</p> <p>(Khmer. RH: 19: a)</p>
<p>กระเชอ /kraʔ¹.cheo⁰/</p> <p>น. ภาชนะสานคล้ายกระจาดขนาดเล็ก</p>	<p>OK: กณฺเช</p> <p>Containers of different kinds, basket</p> <p>(Khmer. SP: 64)</p> <p>กณฺเช /kañceə/</p> <p>n. k. of woven basket (<i>about 12 in. in</i></p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<i>diameter</i> (Khmer. RH: 13: a)
กระซิบ /kraʔ ¹ .sip ³ / ก.พูดเสียงเบาๆ และใช้เข้าคู่กับคำ กระซุบ เป็น กระซุบกระซิบ	OK: กนุสีบ Whispering (Khmer. SP: 80) ขุสีบ /khsəp/ v. to whisper, murmur (Khmer. RH: 163: a)
กระเซิง /kraʔ ¹ .səəŋ ⁰ / น.เป็นเพิงขึ้นไป รกรุงรัง	กนุเทฺร็ง /kantrəəŋ / adj. to be tangled, matted, disheveled (Khmer. RH: 23: a)
กระดิ่ง /kraʔ ¹ .diŋ ¹ / น.เครื่องทำเสียงสัญญาณทำด้วยโลหะมีรูป คล้ายระฆังแต่ขนาดเล็กกว่า มีตุ้มเล็กๆ อยู่ ข้างในสำหรับทำให้เกิดเสียง	กณฺฎึ่ง /kandəŋ / n. small bell, hand bell; door bell; bell jar (Khmer. RH: 15: a)
กระดิ่ง /kraʔ ¹ .duŋ ⁰ / น.เครื่องโลหะหรือเครื่องไม้มักมีรูปคล้าย กระดิ่ง มีลูกกระทบแขวนอยู่ในหรือห้อย กระหนาบอยู่ภายนอก มักใช้แขวนคอสัตว์ เช่น วัว	กณฺฎึ่ง /kandəŋ / n. small bell, hand bell; door bell; bell jar (Khmer. RH: 15: a)
กระเดียด /kraʔ ¹ .diat ¹ / ก.เอาเข้าข้างเอว	กณฺฎีียด /kandiet / v. to carry s.t. on the hip (Khmer. RH: 16: a)
กระโดน /kraʔ ¹ .doon ⁰ / น.ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Careya Sphaerica</i> Roxb	กณฺโฎล /kandaol / n. k. of tree (<i>Careya sphaerica</i> ; the bark of which is made into a mat to put under a howdah on an elephant's back; acc, to Martin 1971, if magicians walk in the shadow of this tree they will lose their power)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	(Khmer. RH: 16: a)
<p>กระถิก /kraʔ¹.thuk¹ / น. สัตว์สี่เท้าขนาดเล็กชนิดหนึ่ง คล้ายกระรอก ชอบขึ้นต้นไม้เตี้ยๆ</p>	<p>OK: กนฺตึก, กนฺตยก A small squirrel having two stipes on its back (Khmer. SP: 69) กนฺตึก /kanthək/ n. k. of small squirrel-like mammal <i>(sometimes called a palm rat)</i> (Khmer. RH: 19: b)</p>
<p>กระทง /kraʔ¹.thoŋ⁰ / น. ภาชนะเย็บด้วยใบตองหรือใบไม้เป็นต้น ยกขอบสูงสำหรับใส่ของ</p>	<p>OK: กนฺโทง A food container made of tree - leaves, especially banana's (Khmer. SP: 74) กนฺโทง /kantouŋ/ เขมรบอกว่าอาจมาจากจาม kuduŋ หรือ มลายู kantong กนฺโทง /kantouŋ/ n. small container made of banana leaves <i>(used esp. for steaming cakes or as a container for religious offerings such as food, tobacco, or betel)</i> (Khmer. RH: 22: b)</p>
<p>กระทิง /kraʔ¹.thiŋ⁰ / น. ชื่อวัวป่าชนิด Bosgaurus ในวงศ์ Bovidae ขนยาว ตัวสีดำ หรือดำแกมน้ำตาล</p>	<p>Pre. Ang.: กนฺทิง Boeuf sauvage (wild cow) (Khmer. LS: 84) ขฺทิง /ktiŋ/ n. wild cow (<i>Bos gaurus</i>) (Khmer. RH: 145: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระบก /kraʔ¹.bok¹ / น.ชื่อต้นไม้ขนาดใหญ่ชนิด <i>Irvingia malayano olivex</i> A. Benn. ตระบก มะมีน หรือมะลิ้น ก็เรียก</p>	<p>Pre. Ang.: จัโปก Tree, <i>Irvingia malayana</i> (Khmer. LS: 204) จัมบัก /cambak/ n. k. of tree (<i>Irvingia malayana</i>; it has very hard wood; a wax is extracted from the nuts, and the bark is used in preparation of a tonic for women who have just given birth) (Khmer. RH: 271: a,b)</p>
<p>กระบอง /kraʔ¹.bɔɔŋ¹ / น.ไม้สั้นสำหรับใช้ตี มีรูปกลมบ้าง เหลี่ยมบ้าง คล้ายพลองแต่สั้นกว่า</p>	<p>ฎับง /dambaŋ/ n. club (<i>formerly the main offensive weapon of the Cambodian infantry</i>), cudgel, staff, stick, bat (Khmer. RH: 411: a)</p>
<p>กระเบา /kraʔ¹.baw⁰ / น.ชื่อไม้ต้นขนาดย่อมถึงขนาดใหญ่หลายชนิด ในสกุล <i>Hydnocarpus</i> วงศ์ Flacourtiaceae</p>	<p>Pre. Ang.: กุลเบา Tree (<i>Hydnocarpus Anthelmintica</i>) (Khmer. LS: 114) กฺรเบา /krabav/ n. k. of fruit tree (<i>Hydnocarpus anthelmintica</i> or <i>Nauclea cordifolia</i>; the seeds are used in the preparation of a medicine to treat leprosy) (Khmer. RH: 101: b)</p>
<p>กระแพง /kraʔ¹.phɛŋ⁰ / น.กำแพง</p>	<p>กัมแพง /kɑmpɛŋ/ n. fortress wall, rampart; fence, stone wall; fortress, fortification(s); precinct, enclosure (<i>var.</i> กัมแพง) (Khmer. RH: 79: a)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
กะไตร /kaʔ ¹ .tray ⁰ / น. เครื่องมือสำหรับตัดโดยใช้หนีบมี 2 ขา	กนุไตร /kantray/ n. scissors (Khmer. RH: 19: a)
กะบัง /kaʔ ¹ .banʔ ⁰ / น. เครื่องบัง	กำบัง /kambanʔ/ n. a hidden thing. a secret (Khmer. RH: 76: a)
ขตั้ง /khaʔ ¹ .thunʔ ⁰ / (โป) น. กระดิ่ง, กระดิ่ง.	กณฐึง /kandəŋ/ n. small bell, hand bell; door bell; bell jar. (Khmer. RH: 15: a)
จะกูด /caʔ ¹ .kuut ¹ / น. หางเสือเรือ, จังกูด หรือ ตะกูด ก็เรียก.	จังกูง /caŋkoot/ n. rudder, helm, tiller, steering mechanism /wheel; controls (of a motor) (Khmer. RH: 226: b)
ตลับ /taʔ ¹ .lap ¹ / น. ภาชนะอย่างหนึ่ง สำหรับใส่สิ่งของเช่น ขี้ผึ้งสีปากหรือยา โดยมากมีรูปกลมๆขนาด ไม่ใหญ่นักมีฝาปิด.	OK: ตนุลาบ, ตนุลาบ Small metal box for cosmetic, wax etc. (Khmer. SP: 209) Mod. K ตนุลาบ
ตะเกียง /taʔ ¹ .kianʔ ⁰ / น. เครื่องใช้สำหรับตามไฟ มีรูปต่าง ๆ บาง ชนิดมีหลอดบั้งลม, ลักษณะนามว่า ดวง.	จุงเกียง /cəŋ-kieŋ/ (เขมร. กน: 322: a) จุงเกียง /caŋkieŋ/ n. lamp, lantern (Khmer. RH: 227: a)
ตะโก /taʔ ¹ .koo ⁰ / น. ชื่อไม้ต้นบางชนิดในสกุล <i>Diospyros</i> วงศ์ Ebenaceae เปลือกสีดำคล้ำ เช่น ตะโกสวน (<i>D. Malabarica</i> Kostel.) ผลคล้ายมะพลับ ตะโกนา (<i>D. rhodocalyx</i> Kurz) ผลเล็ก ผล เปลือก และเนื้อไม้ใช้ทำยาได้.	OK: ตงโก a tree the fruit of which yields a black dye, <i>Diospyros</i> spp. (Khmer. SP: 207) ตงโก (ข.โป) น. ต้นตะโก

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	<p>ฏุงโก (ฎ็องโก) น. ต้นตะโกบ้าน (เขมร. ศภ: 52)</p> <p>ฎุงโก /daŋkəo/ n. k. of fruit tree (<i>Diospyros chevalieri</i>, the tart fruits can be used as an ingredient in a chew of betel, for dyeing and as a garnish for various kinds of food) (Khmer: RH: 377: a)</p>
<p>ตะบอง /taʔ¹.bɔɔŋ⁰/ น. ไม้สำหรับตีบ ใช้ตี โดยมากมีรูปกลม, ที่มีขนาดยาวประมาณ ๔ ศอก เรียกว่า ตะบองยาว ที่มีขนาดยาวประมาณ ๑ ศอก เรียกว่า ตะบองสั้น, กระบอง หรือ ตระบอง กี่ว่า.</p>	<p>ฎ็บง (ฎ็อมบอง) น. กระบอง (เขมร. ศภ: 79)</p> <p>ฎ็บง /dambaŋ/ n. club (formerly the main offensive weapon of the Cambodian infantry), cudgel, staff, stick, bat (Khmer: RH: 411: a)</p>
<p>โตนด /taʔ¹.noot¹/ น. ดาลโตนด</p>	<p>OK ตนโตนด, ตุงโตนด Toddy-palm tree, <i>Borassus flaiellifer</i> (Khmer. SP: 209)</p> <p>Mod. K โตนด</p>
<p>ทะเล /thaʔ³.lee⁰/ น. ห้วงน้ำเค็มที่เว้งกว้างใหญ่ แต่เล็กกว่า มหาสมุทร . ว. ที่อยู่หรือเกิดในทะเล เช่น สหรัยทะเล ปลิงทะเล แมงดาทะเล.</p>	<p>OK: ทนฺเล A lage watercourse; river, lake, sea (Khmer. SP: 245)</p> <p>ทนฺเล /tuənlei/ n. (large) river (<i>large than</i> สุทึง) (Khmer. RH: 500: b)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ผดม /phaʔ¹.khom⁰ /</p> <p>ก. ไหว้, แผลงเป็น บังคม ก็ได้.</p>	<p>ปงฺคฺม (ข.โบราณ)</p> <p>บงฺคฺ (บ็องกุม)</p> <p>ก. บังคม, ไหว้</p> <p>(เขมร. ศภ: 127)</p> <p>บงฺคฺ /baŋkum/</p> <p>v. to greet, pay respects / homage to, venerate, make an obeisance, solute;</p> <p>n. salutation, homage, reverence, respect (Khmer. RH: 614: b)</p> <p>คฺ gam̊ /kum/</p> <p>o. to be grouped</p> <p>1. = gumba. cf. –koma, kum̊, -kam̊, - kām̊, gumba, -gum̊, -gām̊, also - ŋam̊</p> <p>[phgam̊ /pkum/ = phgum̊]</p> <p>paŋgam̊ /baŋkum/ [ok paŋgam̊ /bɔŋgɔm/]</p> <p>o. (tr.) to join (the hands) together</p> <p>1. (tr.) to salute (gods, kings, monks), by joining the flattened palms and raising them to the head to pay respect to, venerate</p> <p>2. salutation, reverence (Khmer. PJ: 37)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ผเดิน /phaʔ¹.dœn⁰ /</p> <p>ก. เดิน, ไซ้ บันเดิน ก็มี.</p>	<p>บณเด็ร /bandaəʔ/</p> <p>(1)v. to accompany, escort (by walking), conduct, take for a walk; to go together, go out with</p> <p>(2)v. to be simultaneous with; to keep on doing, continue; adv. a little at a time, gradually; simultaneously, at the same time; conj. While</p> <p>(Khmer: RH: 636: a)</p>
<p>สะแก /saʔ¹.kææ⁰ /</p> <p>น. ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Combretum quadrangulare</i> Kurz ในวงศ์ Com-bretaceae นิยมใช้ทำฟืน เมล็ดใช้ทำยาได้. สะแกวัลย์ น. ชื่อไม้เถาเนื้อแข็งชนิด <i>Combretum punctatum</i> Blume ในวงศ์ Combretaceae.</p>	<p>OK: สงูเก</p> <p>Tree, <i>Combretum quadrangulare</i>.</p> <p>(Khmer. SP: 473)</p> <p>สงูแก /saŋkae/</p> <p>n. k. of tree (<i>Combretum quadrangulare</i> or <i>lacrifera</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 1202: b)</p>

2.1.4 เบ็ดเตล็ด

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระจาบ /kraʔ¹.caap¹ /</p> <p>น. ชื่อนกขนาดเล็ก</p>	<p>จาบ /caab/</p> <p>n. generic term for small-sparrow-like birds</p> <p>(Khmer. RH: 242: a)</p>
<p>กระต๊อบ /kraʔ¹.tɔp³ /</p> <p>น. กระท่อมเล็กๆ</p>	<p>ตูบ /toop/</p> <p>n. hut, cottage</p> <p>(Khmer. RH: 440: b)</p>
<p>กระตูป /kraʔ¹.tuup¹ /</p> <p>น. กระท่อม กระต๊อบ ตูป</p>	<p>ตูบ /toop/</p> <p>n. hut, cottage</p> <p>(Khmer. RH: 440: b)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระทา /kraʔ¹.thaa⁰/</p> <p>น.ชื่อนกขนาดเล็กในวงศ์ Phasianidae ซึ่ง เป็นวงศ์เดียวกับไก่ฟ้า ตัวกลม ขนลายเป็น จุดกระๆ ปีกและหางสั้น</p>	<p>ททา /tɔtɛ/</p> <p>n. k. of partridge (<i>Arborophila cambodiana</i>; the male has a very loud piecing cry) (Khmer. RH: 494: b)</p>
<p>กระทุง /kraʔ¹.thun⁰/</p> <p>น.ชื่อนกน้ำขนาดใหญ่ในวงศ์ Pelecanidae ขนสีขาวหรือสีเทาๆ ตัวขนาดห่าน ปากยาว ใหญ่ ปากล่างมีลักษณะเป็นถุงขนาดใหญ่ สำหรับจับปลา</p>	<p>ทุง /tuŋ/</p> <p>n. pelican (<i>Pelicanus sp.</i>) (Khmer. RH: 524: b)</p>
<p>กระแทะ /kraʔ¹.theʔ³/</p> <p>น.เกวียนสำหรับนั่งขนาดเล็กชนิดหนึ่งเพื่อไป ได้เร็ว เกวียนเล็กที่ใช้เทียมด้วยโค ระแทะ หรือรันแทะก็เรียก</p>	<p>OK: รทะ</p> <p>Vehicule, cart, chariot (Khmer. SP: 393)</p> <p>รทะ /roteh/</p> <p>n. cart, chariot, vehicle (Khmer. RH: 1,008: a)</p>
<p>กระเบิก /kraʔ¹.bəək¹/</p> <p>ก.เบิก</p>	<p>เบิก /baək/</p> <p>(1.)v. to open, uncover; to begin (e.g., a meeting); to free, release; to ease, relax; to raise (a sail)</p> <p>(2.)v. to grant access to, allow, permit, authorize; to issue, distribute; to get, receive; to withdraw (e.g., money from the bank); to cash</p> <p>(3.)v. to turn on (a faucet or electric appliance such as a lamp)</p> <p>(4.)v. to drive, steer, pilot (a plane or a ship)</p> <p>(Khmer. RH: 696: b)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>กระเรียน /kraʔ¹.rian⁰/</p> <p>น. ชื่อนกขนาดใหญ่ชนิด Grusantigone ในวงศ์ Gruidae คอยาว ขายาว ปีกกว้าง</p>	<p>เก็รียล /kriel/</p> <p>n. Sarus crane (<i>Grus antigone</i>)</p> <p>(Khmer. RH: 118: b)</p>
<p>กระสรวล /kraʔ¹.suan⁴/</p> <p>ก. ยินดี, ราบรื่น</p>	<p>สุรวล /sruəl/</p> <p>Adj. to be easy, simple, proper; healthy, comfortable, pleasant; nice, carefree; without any complications;</p> <p>(Khmer. RH: 1413: b)</p>
<p>ตะไกร /taʔ¹.kray⁰/</p> <p>น. เครื่องมือสำหรับตัดโดยใช้หนังมี 2 ขา</p>	<p>กนุ่ตฺร /kantray/</p> <p>n. scissors</p> <p>(Khmer. RH: 19: a)</p>
<p>เกษียน /kaʔ¹.sian⁴/</p> <p>น. ข้อความที่เขียนแทรกไว้เช่นในโขน, ข้อความที่เขียนไว้บนหัวกระดาษคำสั่ง หรือหนังสือราชการ เรียกว่า หัวเกษียน.</p>	<p>OK: สุรสิร, สรุสิร srasir, sarsir</p> <p>To groove, engrave, write. To praise</p> <p>(Khmer. SP: 516)</p> <p>Mod. K สรเสร</p>
<p>ขเจา /khaʔ¹.caw⁰/</p> <p>(ถิ่น-พายัพ ปักษ์ใต้) น. ต้นกระเขา.</p>	<p>กรุเจา /kracav/</p> <p>(1)n. jute (<i>Corchorus capsularis</i>)</p> <p>(2)v. to scratch/scrape (with claws or fingernails), to grip in the claws</p> <p>(Khmer. RH: 97: b)</p>
<p>ขยด /khaʔ¹.yot¹/</p> <p>ก. ถด, ถอย, กระเียบ, เลื่อนจากที่เดิม, เช่น ทวารวังในว่าใกล้ ฤาแลวันนี้ไซ้ ขยด ออกหรือดูไกลบารนี้ช. (ลอ), ไซ้ว่า กระหยด ก็มี เช่น กระหยดเข้านางเจ้าแม่ทรงศาสดราชัย. (มโนห์รา).</p>	<p>ขต /khat/</p> <p>v. to move (oneself/ s.t.) slightly (Surin. dial.)</p> <p>(Khmer. RH: 128: a)</p>
<p>ขย้า /khaʔ¹.yam²/</p> <p>ก. เอาปากงับกัดอย่างแรง , โดยปริยาย หมายถึงการทำร้ายด้วยวาจาหรือการกระทำ</p>	<p>ขำ /kham/</p> <p>v. to bite; to sting (as a mosquito)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
อย่างรุนแรง.	ชำตฺรบกํ to grip by the throat (<i>with the teeth</i>) (Khmer: RH: 139: a)
ขยิก /khaʔ ¹ .yik ¹ / ว. เร็ว ๆ ถึ่ ๆ เช่น เกาขยิก ๆ.	ญึ๊ก /ក្រុក/ (1)adj. to be close together, dense, thick, compact; narrow (2)adv. often, frequently, always, continually, unceasingly (Khmer. RH: 370: a,b)
ขยิม /khaʔ ¹ .yim ¹ / ก. กระหึ่ม, ครึ้มใจ, ภูมึใจ, อึมใจ, มั๊กใช้ เข้าคู่กับคำ ยึมย่อง เป็น ขยิมยึมย่อง.	ญูญิม /ក្រុក្រុម/ v. to smile, be smiling (<i>a.w. ญิม</i>) (Khmer: RH: 366: b)
ขะยิก /khaʔ ¹ .yik ¹ / ก. ขยับเข้าไปทีละน้อยๆ, กระยิก ก็ว่า.	ญึ๊ก /ក្រុក/ (1)adj. to be close together, dense, thick, compact; narrow (2)adv. often, frequently, always, continually, unceasingly (Khmer. RH: 370: a,b)
แ軒ะ /khaʔ ¹ .neʔ ¹ / (โบ) ก. เกะ, สลัก, เจาะ. น. กรรมวิธีในการสร้างงานประติมากรรม ตกแต่ง หรือวิธีการทางช่างจูลศิลป์ประเภทหนึ่ง โดยใช้สมุกป็นเป็นลวดลายหรือรูปภาพติดเข้ากับพื้นไม้หรือพื้นกระดาศ เช่น ปั้นหน้ายักษ์หรือหน้าลิงติดลงบนกะโหลกปิดกระดาศทำเป็นหัวโขน, กระแ軒ะ ก็ว่า.	เกะ /keh/ v.to scratch/ flick/ tap (<i>with the finger tip, esp. to get someone's attention</i>); to lift or scrape off (<i>esp. with the finger tip or the fingernail</i>) (Khmer: RH: 86: b) แ軒ะ = เกะ (Khmer: RH: 87: a)
ตะกาย /taʔ ¹ .kaay ⁰ / ก. ป่ายป็น เช่น แมวตะกายฝา หมาตะกายเจ้าของ.	กกาย /ka-kaay/ ก. ตะกุกตะกาย เป็นส่วนหนึ่งของคำว่าตะกุกตะกาย ส่วนตะกายเฉยๆ อ.กาญจนนาให้ไว้อีกคำหนึ่ง คือ

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	สรวาเฟิง (เขมร. กน: 321: b)
ตะกุก /taʔ ¹ .kuy ⁰ / ก. เอามือหรือเท้าเป็นต้นคู้ยหรือชวน.	กกูร /kakoo/ v. to stir (s.t) around <u>กกูรกาย</u> to move things around, churn, stir up; to rummage around, scratch around (<i>looking for s.t.</i>); fig. to stir up old memory; to try to dig up s.t. bad (<i>about s.o.</i>) (Khmer: RH: 3: b)
ตะคริว /taʔ ¹ .khriv ⁰ /, ตะคิ้ว /taʔ ¹ .khiw ⁰ / น. อาการหดตัวของกล้ามเนื้อและค้างอยู่ ทำให้เกิดการเจ็บปวด.	คคิ้ว บรคิ้ว /prɑ-kriiv/ (เขมร. กน: 323: b) คคิ้ว /kɑkriiv/ n. k. of disease, probably a kind of chorea, which affects the nerves of the legs and is characterized by uncontrolled muscle movement (<i>var.</i> บรคิ้ว) (Khmer: RH: 169: a,b)
ตะครูป /taʔ ¹ .khuip ³ / ก. เอามือตะปบลงจับโดยเร็ว.	โทรบ /troop/ (เขมร. กน: 323: b) โทรบ /troup/ (1)v. to hold down by lying on top of; to lie on top of; to flop down on, pounce upon; to lie flat on one's stomach; (2)v. to climb a tree by wrapping one's arms around the trunk (Khmer: RH: 552: a)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
<p>ตะไคร้ /taʔ¹.kхай³ /</p> <p>น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Cymbopogon citratus</i> Stapf ในวงศ์ Gramineae ขึ้นเป็นกอ กลิ่นหอม ใช้ปรุงอาหารได้.</p>	<p>ซีรสุล็กไคร /cii slək krey/</p> <p>ต้นตะไคร้ น. คล่สุล็กไคร /kuəl slək krey/ (เขมร. กน: 324: a)</p> <p>สุล็กไคร lemon grass (<i>Cymbopogon citratus</i>; grass-like plant widely used medicinally and as a spice) (Khmer: RH: 1,422: b)</p>
<p>ตะไคร้ /taʔ¹.kхай³ /</p> <p>น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Cymbopogon citratus</i> Stapf ในวงศ์ Gramineae ขึ้นเป็นกอ กลิ่นหอม ใช้ปรุงอาหารได้.</p>	<p>ซีรสุล็กไคร /cii slək krey/</p> <p>ต้นตะไคร้ น. คล่สุล็กไคร /kuəl slək krey/ (เขมร. กน: 324: a)</p> <p>สุล็กไคร lemon grass (<i>Cymbopogon citratus</i>; grass-like plant widely used medicinally and as a spice) (Khmer: RH: 1,422: b)</p>
<p>ละแวก /laʔ³.weɛk² /</p> <p>น. เขตบริเวณ เช่น ละแวกบ้าน.</p>	<p>ลเวก (ข.โป)</p> <p>น. ช่องทาง, ลู่ทาง, ช่อง</p> <p>ลงเวก (ลึงเวก)</p> <p>น. ละแวก</p> <p>(เขมร. ศภ: : 156)</p> <p>ลงเวก /lɔŋvɛɛk/</p> <p>(1) n. Longvek (<i>the post-Angkor capital of Cambodia</i>) (= หน้ททยลงเวก); name of an ancient province in the modern province of Kampong Chhnang</p> <p>(2) n. time interval, period; break, gab, space, distance, interstice (see also แลววก)</p> <p>(Khmer. RH: 1,090: b)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร
	แฉวก = ลงแฉวก (Khmer. RH: 1,134: a)
ละออง /laʔ ³ . ʔvɔŋ ² / น. สิ่งซึ่งมีลักษณะเป็นผงเป็นฝอยละเอียดยิบ เช่น ละอองฝน ละอองน้ำ ละอองฟาง ละออง ข้าว; ฝ้าขาวที่ขึ้นในปากเด็กเล็ก ๆ เมื่อไม่ สบาย เช่น เด็กท้องเสียล้นเป็นละออง.	OK: ล-อวาง Powder (Khmer. SP: 413) Mod. K. ล-อง

2.2 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งในภาษาเขมรและมลายู

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามลายู
พนม /phaʔ ³ .nom ⁰ / น. ภูเขา. (ข.); ลักษณะของสิ่ง ที่เป็นพุ่มยอดแหลมอย่างดอก บัวตูม. ก. ทำให้มีรูปร่างดอก บัวตูม เช่น พนมมือ.	ภูน់ /pnum/ n. mountain, hill (Khmer. RH: 889: b) วุ่น (ข.โบ) ภูน់ (พูนุ่ม) น. ภูเขา (เขมร. ศภ: 132)	bénum (ข.) น. ภูเขา. (ว่ามาจากเขมร) (มลายู. ปศ: 2)
เพนียด /phaʔ ³ .niat ² / น. กรงต่อนกเขา; วงล้อมทำ เป็นคอกสำหรับคล้องช้าง.	เพนียด /pniet/ (1) n" corral/ stable for elephant (obd.); clf. For stables of elephants (usually about eight animals) (2) n. low hill, mound (Khmer. RH: 848: a)	péndiat น. คอกจับช้าง (มลายู. ปศ: 98)
สกัด /saʔ ¹ .kat ¹ / ก. กั้น, ขวาง, เช่น สกัดหน้า ; ตัดหรือกะเทาะของแข็งเช่น	สุกาท่ (ซุกัด) ก. สกัด, ดัก (เขมร. ศภ: 164)	sékat (ข.) ก. กั้น, ขวาง sékatan การกีดขวาง.

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามลายู
เหล็ก หิน ให้เป็นร่อง รอย ทะลุ หรือให้ขาดจากกัน , เรียกเหล็ก ที่ใช้ตัดหรือกะเทาะของแข็ง เช่นนั้นว่า เหล็กสกัด ; เค้นหรือ แยกเอาออกมา เช่น สกัด น้ำมัน สกัดน้ำหอมจากดอก กุหลาบ.	สกาต /skat/ สกัด (เขมร. กน: 904: a) สกาต /skat/ (1) v. to intercept, head off, cut off; to waylay; to interrupt, intervene; to block, to stop, bar; to suppress, discontinue (2) v. to set an appointment (3) v. to change the subject, stray off the beaten track (Khmer. RH: 1361: a)	(มลายู. ปศ: 152)

2.3 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษามอญ

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
กระดาก /kra ¹ .daak ¹ / ก. รู้สึกขวยเขิน, วางหน้าไม่สนิท, ตะขิดตะขวงใจไม่กล้าพูดหรือไม่กล้าทำเพราะเกรงจะได้รับความอับอาย.	เกทิกุ /กะตัก/ /dak kwèː/ ก. กระดากอาย (มอญ. วบ: 30, 112)
กระเตาะ /kra ¹ .təw ¹ / ว. แกร่ง, เพิ่งแตกเนื้อสาว.	ตหุ /toh/ เต้าะ น. นม ข. เต้าะ ว่า นม (มอญ. วบ: 44, 129)
กระทะ /kra ¹ .tha ¹ / น. ภาชนะก้นตื้นปากผาย ใช้สำหรับหุงต้ม เป็น	กะ /katea/ น. ภาชนะก้นตื้นปากผาย ใช้สำหรับหุงต้ม

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
ตั้น.	และทอด (มอญ. วบ: 29)
กระทุง /kraʔ ¹ .thuŋ ⁰ / น. ชื่อนกจำพวกหนึ่ง ขนสีขาวหรือเทา ตัว ขนาดห่าน ปากยาวใหญ่มีเหนียงยานที่คอ ชอบ อยู่ตามแม่น้ำลำคลอง	เทิง /tāŋ/ ท้าง น. นกกระทุง (มอญ. วบ: 133)
กระท่อม /kraʔ ¹ .phwom ³ / น. ภาชนะสานขนาดใหญ่สำหรับบรรจุ ข้าวเปลือกเป็นต้น	พ็, พม /pom/ ปัม น. เครื่องสาน (มอญ. วบ: 141)
กระเหว่า /kraʔ ¹ .waw ¹ / น. นกดูเหว่า เช่น กระเหว่าเสียงเพราะแท้ แก่ ตัว. (โลกนิติ), กาเหว่า ก็ว่า.	กะวาว /kawāo/ 47 น. นกกาเหว่า (มอญ. วบ: 30, 112)
กะจู้ /kraʔ ¹ .cuu ² / ว. เครื่องดักปลาไหลชนิดหนึ่ง สานด้วยไม้ไผ่ รูปคล้ายหม้อคอสูงมีงาแซงอยู่ริมกัน	ชู /cu/ จู้ น. เครื่องดักปลา (มอญ. วบ: 123)
กะเจียง /kaʔ ¹ .ciaŋ ² / น. ชื่อกล้วยไม้ชนิดหนึ่ง ดอกใหญ่ทั้งกลีบนอก และกลีบใน สีเหลืองปนแดง ดอกหอม เรียกว่า หวาย	ชเซง /həcɛaŋ/ เจี้ยะเจียง ทเซง /həcɛaŋ/ เตี้ยะเจียง น. ดอกกล้วยไม้หอม (มอญ. วบ: 134)
ขนม /khaʔ ¹ .nom ⁴ / น. ของกินที่ไม่ใช่กับข้าว มักปรุงด้วยแป้งหรือ ข้าวกับน้ำกะทิหรือน้ำตาล , ของหวาน , ทาง เหนือเรียกว่า ข้าวขนม.	/khənom/ น. ขนม (จีน) (มอญ. วบ: 35)
คะเมน /khaʔ ³ .meen ⁰ / ก. เอาหัวปักลงที่พื้น เอาเท้าขึ้นเบื่องบนแล้ว ให้เลยไปข้างหลัง	กุ่มน /kamen/ กะเมน ก. ใต้ (มอญ. วบ: 31, 113)
ชะพลู /chaʔ ³ .plu ⁰ / น. ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่งใบคล้ายใบพลู ต้นและ ใบรสเผ็ดเล็กน้อย	สพลู, ชพลู /həplu/ เหอะปลู น. พลู (มอญ. วบ: 149)
ชะล่า /chaʔ ³ .laa ² / ชลา /célé/ เจี้ยะเลี้ยะ	

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
น. ชื่อเรือขุดชนิดหนึ่ง ท้องแบน เอาซุงทั้ง ท่อนขุดเป็นรูปเรือ แต่ไม่ต้องเบิกอย่างเรือบาง ชนิด เช่นเรือมอด.	น. เรือชะล่า (มอญ. วบ: 123)
ตง /taʔ ¹ .nuʔ ¹ / 66 น. ชื่อเต่าทะเลชนิด Chelonia mydas ตีน แบนเป็นพาย ตีนหน้าใหญ่ยาวใช้เป็นหลักใน การว่ายน้ำ	กนุหุ /kənaoh/ กะน้ำหุ น. ตง (เต่า) (มอญ. วบ: 30)
ตละ /taʔ ¹ .laʔ ³ / น. เจ้า. (ต.).	ตล /tala/ ตละ น. เจ้านาย (มอญ. วบ: 123)
ตะนาว /taʔ ¹ .naaw ⁰ / น. ชื่อกระแจะเครื่องหอมชนิดหนึ่ง.	ตุนาวุ /tanao/ กระแจะ (มอญ. วบ: 31)
ตะนาว /taʔ ¹ .naaw ⁰ / น. ชื่อกระแจะเครื่องหอมชนิดหนึ่ง. ตะนาวศรี น. ชื่อภูเขา	ตุนาวุ /tanāo/ ตะนาว น. มั่ง ตุนาวุ /kənāo/ ตะนาว กระแจะ (มอญ. วบ: 123)
ถลาก /thaʔ ¹ .laak ¹ / ก. ถากไป ถุกผิว ๆ	ถลากุ /həlaik/ ทะล้ายจ ก. กระโดด (มอญ. วบ: 123)
ถล้า /thaʔ ¹ .lam ⁴ / ก. ล้าล่วง	ถเล็ง /thalan/ ทะลาง ก. ถล้า, ล่วงพัน (มอญ. วบ: 123)
ทลาย /thaʔ ³ .laay ⁰ / ก. อาการที่สิ่งซึ่งเป็นกลุ่มก้อนแตกหักหรือพัง กระจัดกระจาย เช่น กองทรายทลาย , พังหรือ ทำให้พัง เช่น กำแพงทลาย ทลายกำแพง	ทลาย, ฐลาย /həlai/ เตี้ยะล้าย ก. เอน (มอญ. วบ: 132)
ทะนอง /thaʔ ³ .noŋ ⁴ / ก. ถือตัว, หยิ่งในเกียรติของตัว , ไซ้ว่า ทะนอง ก็มี.	ถณง /thanong/ ทะนอง ก. ตื้อ (มอญ. วบ: 123)

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
<p>ทะนาน /tha³.naan⁰ /</p> <p>น. เครื่องตวงอย่างหนึ่งทำด้วยกะโหลกมะพร้าว เป็นต้น; ชื่อมาตราตวงโบราณ</p>	<p>ทุนาน /thenan/ เทียะน่าน</p> <p>ธุนาน /thenan/ เธิยะน่าน</p> <p>น. ทะนาน</p> <p>(มอญ. วบ: 135)</p>
<p>ทะแย /tha³.yeɛ⁰ /</p> <p>น. ชื่อเพลงไทยโบราณทำนองหนึ่ง มีมาแต่สมัยอยุธยา มีอัตรา ๒ ชั้น ประเภทหน้าทับปรบไก่ มี ๒ ท่อน ม่อนที่ ๑ มี ๔ จังหวะ ท่อนที่ ๒ มี ๖ จังหวะ.</p>	<p>ชเยหุ, แทะเยห์ /həyɜh/ เงินเยหุ, ทเย</p> <p>ก. ร้องเพลง</p> <p>(มอญ. วบ: 123)</p> <p>ทเยหุ /həyéh/ เตียะเยะหุ</p> <p>ก. ร้องเพลง</p> <p>(มอญ. วบ: 123)</p>
<p>ปฏิัก /pa¹.tak¹ /</p> <p>(แบบ) น. ประตัก.</p> <p>น. ไม้ที่ฝังเหล็กแหลมข้างปลายใช้แทงสัตว์พาหนะเช่นวัว.</p>	<p>ตฤ /tek/ ต้าก</p> <p>ก. ตี</p> <p>(มอญ. วบ: 123)</p>
<p>ประคูน /pra¹.khun⁰ /</p> <p>น. คำเรียกผู้ที่นับถือและท่านที่เป็นเจ้าบุญนายคุณ</p>	<p>ปคุน /pakun/ ป๊ะกุ้น</p> <p>ก. ทำบุญคุณ</p> <p>(มอญ. วบ: 136)</p>
<p>ประโคม /pra¹.khoom⁰ /</p> <p>ก. บรรเลงดนตรีเพื่อเป็นสัญญาณในพิธีบางอย่างเพื่อสักการบูชาหรือยกย่อง เป็นต้น</p> <p>ประโคมขาว ก. ป่าวประกาศให้ครึกโครม.</p>	<p>ปโก้ /pəkom/ ป๊ะโกม</p> <p>ก. รวม</p> <p>(มอญ. วบ: 136)</p>
<p>พระแสง /phra³.seɛŋ⁴ /</p> <p>น. คำนำหน้าคำราชาศัพท์ เรียก พระแสงศาสตราวุธ พระแสงดาบ พระแสงของ้าว ฯลฯ</p>	<p>ซฺรุง, สซง /səəŋ/ แสง</p> <p>น. ดาบ</p> <p>(มอญ. วบ: 123)</p>
<p>พะยาบ /pha³.yaap² /</p> <p>ว. อาการที่โบกหรือกระพือขึ้นลงซ้ำ ๆ (ใช้แก่สิ่งที่เป็นผืนแผ่นบาง ๆ หรือที่อ่อนไหวได้ในตัว)</p>	<p>พยาป /peyap/ เปียะย้าบ</p> <p>ก. ขยับปีก</p> <p>(มอญ. วบ: 140)</p>
<p>มะกอก /ma³.kwok¹ /</p>	<p>ปกก /pəkwok/ ป๊ะก๊อก</p>

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
น. ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ชนิด <i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz ในวงศ์ Anacardiaceae ใบอ่อนมีรสเปรี้ยว ใช้เป็นผักดิบ ผลขนาดลูกหมากดิบ	น. มะกอกบก (มอญ. วบ: 136)
มะขวิด /ma ³ .khiw ¹ / น. ชื่อไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ชนิด <i>Feronia limonis</i> (L.) Swing. ในวงศ์ Rutaceae ต้นและกิ่งมีหนาม ผลกลม เปลือกแข็ง กินได้ ยางใช้ทำยาได้.	กฺวิต /kwet/ กวิต น. มะขวิด มอญ. วบ: 33, 115)
สมอ /sa ¹ .mow ⁴ / น. ชื่อไม้ต้นหลายชนิดในสกุล <i>Terminalia</i> วงศ์ Combretaceae ใช้ทำยาได้.	สโมว /səmo/ สโม น. ต้นสมอ (มอญ. วบ: 149)
สมิง /sa ¹ .miŋ ⁴ / 1. น. เสือที่เชื่อว่าเดิมเป็นคนที่มีความสามารถกล้าแล้วต่อมาสามารถจำแลงร่างเป็นเสือได้ หรือเสือที่กินคนมาก ๆ เข้า เชื่อกันว่าวิญญาณคนตายเข้าสิง ต่อมาสามารถจำแลงร่างกายเป็นคนได้ เรียกว่า เสือสมิง; 2. ตำแหน่งขุนนางผู้ใหญ่ฝ่ายมอญ.	สมิง /hmoing/ สมยง น. เจ้านาย , กษัตริย์ ผู้ปกครอง ขุนนางผู้ใหญ่ (มอญ. วบ: 150)
สละ /sa ¹ .la ¹ / ก. บริจาค เช่น สละทรัพย์ช่วยการกุศล , เสี้ยสละ ก็ใช้	สละ /sla/ สละหุ ก. ยกเลิก, ยกให้ (มอญ. วบ: 151)
สวะ /sa ¹ .wa ¹ / น. ต้นหญ้า ต้นผัก หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ลอยเป็นแพอยู่ในน้ำ.	สวา /fwa / ฟา น. บัวชนิดหนึ่ง (มอญ. วบ: 123)
สะเดาะ /sa ¹ .dɔ ¹ / ก. ทำให้หลุดออกมาด้วยคาถาอาคม เช่น สะเดาะไซ้ตรวน สะเดาะกุญแจ ; ทำให้หมดสิ้นไปหรือเบาบางลง เช่น ทำบุญสะเดาะเคราะห์ ปล่อยนกลปล่อยปลาสะเดาะเคราะห์.	ชอ /dɔ/ เต้าะ ก. เอาออก, เอาไป (มอญ. วบ: 123)
เสลด /sa ¹ .leet ¹ / น. เสมหะ, เมือกที่ออกจากลำคอ ทรวงอก และ	สเลสุ, /saleh/ สเลตุ น. เสมหะ

คำภาษาไทย	คำภาษามอญ
ลำไส้.	(มอญ. วบ: 149)
เสลียง /saʔ ¹ .liɑŋ ¹ / น. ที่นั่งมีคานหามคู่หนึ่งสอดรับ เป็นเครื่อง แสดงอิสริยยศ	สเรง /həreɑŋ/ สะเรียง น. คานหาม (มอญ. วบ: 123)

2.4 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่พบทั้งในภาษาเขมรและ ภาษามอญ

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
กระเตาะ /kraʔ ¹ .təʔ ² / น. แรกรุ่น	เกาะ /dɑh/ n. breast(s), udder (Khmer: RH: 415: a)	ตหุ /tɑh/ เต้าะ น. นม (มอญ. วบ: 123)
แขนง /khaʔ ¹ .nɛŋ ⁴ / น. กิ่งไม้เล็กๆ ที่แตกใหม่จากลำ ของไม้พวกไม้ไผ่, กิ่งไม้เล็กๆ ที่ แยกออกจากกิ่งใหญ่	OK: เกუნง Bud, sprout (Khmer. SP: 112)	นาง แนนง น. กิ่งไม้ (มอญ. วบ: 123)
จมูก /caʔ ¹ .muuk ¹ / น. อวัยวะส่วนหนึ่งที่ยื่นออกมา อยู่เหนือปาก มีรู ๒ รู สำหรับดม กลิ่นและหายใจเข้าหายใจออก	จรมุะ /cramoh/ n. nose; snout (Khmer: RH: 286: a)	จมุหุ /cəmuħ/ จมุหุ น. จมูก (มอญ. วบ: 123)
จหน้า /chaʔ ¹ .nam ⁴ / น. ปี	OK: จุ่น, จุ่น่า, จุ่น The year (Khmer. SP: 177) จุ่น่า /cnam/ n. year (<i>In the Cambodian lunar cycle of 12 years...</i>) (Khmer: RH: 304: a,b)	จหน้า, สหน้า /hnam/ จะ นาม, สะนาม (หะนาม) น. ปี (มอญ. วบ: 123)
ชวา /chaʔ ⁰ .waa ⁰ / น. ชื่อเกาะสำคัญที่สุดและเป็นที่ตั้ง	ชวา /cvie/ n. Java; Javanese, Malay	ชวา /cewē/ เจียะเวีย น. ชวา

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
เมืองหลวงของประเทศอินโดนีเซีย, เรียกประชาชนที่พูดภาษาชวาว่า ชวาชวา; ชื่อปีชนิดหนึ่งเรียกว่า ปีชวา.	(see also สลาชวา) (Khmer: RH: 354: b)	(มอญ. วบ: 123)
ตะกวด /ta ¹ .kuat ¹ / น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้ายจิ้งจกแต่ตัวใหญ่กว่ามาก คอยาวหางยาวหนึ่งหยาบลิ้นยาวเรียว ปลายแยกเป็นสองแฉก ยึดหดได้เร็วเหมือนลิ้นงู อาศัยอยู่ทั้งบนบกและในน้ำ, จะกวดหรือแลนก็เรียก	ตุรกวัด /trakuət/ n. monitor lizard (<i>prob. Varanus bengalensis nebulosus</i>) (Khmer: RH: 454: b)	ทเกาดุ /takot/, /həkot/ เตี้ยะโกต น. ตะกวด (มอญ. วบ: 123)
สะพาน /ta ¹ .phaan ⁰ /, สะพาน /sa ¹ .phaan ⁰ / น. สิ่งปลูกสร้างที่ทำสำหรับข้ามแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น บางที่ทำยื่นลงในน้ำสำหรับขึ้นลง, ไม้ที่ทอดระหว่างหัวเสาสำหรับรับคอสองของอาคารที่เป็นตึกโบราณ	สปาน /spien/ OK: สุวาน Bridge (Khmer. SP: 520) Mod. K: สปาน n. bridge; gangplank; fig. ties, contacts, relationships (Khmer: RH: 1,385: b)	ทพาน, ฐพาน, สพาน /həpan/, /tə'pan/, /saban/ เตี้ยะบ้าน น. ถนน (มอญ. วบ: 123)
ถม /tha ¹ .mɔw ⁰ / น. หิน	ถม /tmaɑ/ n. rock, stone; concrete (Khmer: RH: 486: b)	ตุ้ม /tmw' / ตะเมาะ, กะเมาะ น. หิน (มอญ. วบ: 123)
ถวาย /tha ¹ .waay ⁴ / ก. ให้, มอบให้ เช่น ถวายของใช้แก่พระสงฆ์หรือเจ้านาย	OK: ตูวาย, ถวาย, ไถว To join Rands for offering. To offer. (Khmer. SP: 235)	ตูวาย /twāi/ ตะวาย, กุวาย /kwāi/ กะวาย ก. ให้ (มอญ. วบ: 123)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
	ถวาย /tvaay/ (1)n. to give, offer (to royalty, clergy, or deity); prep. to, for (roy.,cler.or of deities) (=โอย, ชุน) (2)v. to worship, venerate, make obeisance to (Khmer: RH: 490: b)	
ประกบ /pra ¹ .kop ¹ / ก. แนบชิดกัน, ทาบกัน ประกอบ ก. เอาชิ้นส่วนต่าง ๆ มารวมหรือ คูกมกันเข้าเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ ประกบ ก. ประกอบเข้าทั้ง ๒ ข้างเพื่อให้ แน่น.	บุรกบ /prakaap/ (1)adj. to be endowed with, possessed of, combined with (2)adj. to be successful, prosperous (3)v. to be occupied/ busy with/ involved in; to exercise, practice (Khmer: RH: 720:b)	พกป เปียะกบ ก. ประกอบเข้า ปกป ปะโก๊ป ด้วยกัน (มอญ. วบ: 123)
ประกอบ /pra ¹ .kɔɔp ¹ / ก. เอาชิ้นส่วนต่าง ๆ มารวมหรือ คูกมกันเข้าเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ เช่น ประกอบรถยนต์; ทำ เช่น ประกอบอาชีพ ประกอบธุรกิจ; ประสมหรือปรุงเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน เช่น ประกอบยา; เสริม, เพิ่มเติม, เช่น อธิบายประกอบ.	OK: ปังโกบ To cause to possess, to give, bestow. To possess, be favoured with. (Khmer. SP: 322) บุรกบ /prakaap/ (1)adj.to be endowed with,possessed	ปกป /pəkop/ ป๊ะโก๊ป ก. ประกอบเข้าด้วยกัน (มอญ. วบ: 136)

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
	of, combined with (2) adj. to be successful, prosperous (3) v. to be occupied/busy with/ involve in; to exercise, practice (Khmer. RH: 720: b)	
ประเคน /praʔ ¹ .kheen ⁰ / ก. ถวายของพระโดยวิธียกส่งให้ ตามพิธีการที่กำหนดไว้ เช่น ประเคนอาหาร	บูรเคน /prakein/ v. to present, give, offer (to a Buddhist monk); prep. for, on behalf of (see also โอย, ชุน) (Khmer. RH: 724: b)	ปคิน ป๊ะกิน ก. ให้ของแต่สงฆ์ (มอญ. วบ: 123) พคิน เปี้ยะกิน ก. ถวายของพระ (มอญ. วบ: 123)
สนิม /saʔ ¹ .nim ⁴ / น. ส่วนของผิวโลหะที่แปรสภาพไป จากเดิมเนื่องด้วยปฏิกิริยาเคมีเป็น สาเหตุให้เกิดการผุกร่อน	สนิม /snəm/ n. rust; accumulation of dirt/ grime; fig. conflict (Khmer. RH: 1,380: a)	สนิง สะเนิง น. สนิม (มอญ. วบ: 123)
สลา /saʔ ¹ .laa ⁴ / น. หมาก.	OK: สลา Betel-nut tree (Areca cateches) (Khmer. SP: 518) สลา /slaa/ n. areca palm (Areca catechu; the fruit is chewed with betel leaf and is used in many rituals and ceremonies) (Khmer. RH: 1,419: b)	สลู สละ น. หมากพลู (มอญ. วบ: 123)
สะอาด /saʔ ¹ .ʔaat ¹ / 	OK: สนอด	จอะ, ซอะ, สอะ /ah,

คำภาษาไทย	คำภาษาเขมร	คำภาษามอญ
ว. ไม่สกปรก เช่น เสื้อผ้าสะอาด บ้านเรือนสะอาด น้ำสะอาด, หมด จด, ผ่องใส, เช่น จิตใจสะอาด, ไม่มี ตำหนิ, บริสุทธิ์, ไม่ทุจริต, เช่น เขา เป็นคนใจซื่อมือสะอาด.	clean, neat (Khmer. SP: 476) สะอาด /sʔaat/ Adj. to be clean, nice, neat; pure, chaste; smart (of s.o.'s appearance); nice-looking (Khmer. RH: 1,430: a)	həah/ จะฮะหุ, เจี้ยะอะหุ, สะฮะหุ ก. ทำความสะอาด ว. สะอาด (มอญ. วบ: 123) ชอะ, สอะ /həah/ เจี้ยะ ฮะหุ, สอะ ว. สะอาด ก. ทำความสะอาด (มอญ. วบ: 123)
สว่าง /saʔ ¹ .waan ¹ / ว. ระยะเวลาฟ้าสว่าง, ระยะเวลาเมื่อ รุ่งอรุณ, เช่น สว่างแล้ว, กระจ่าง, มี แสงมาก, เช่น แสงไฟสว่าง แสง จันทร์สว่าง	OK: สว่าง To get out of darkness, or any strain. Dawn. (Khmer. SP: 520) สว่าง /svaan/ Adj. to be bright, clear, brilliant; alleviated, cleared up (Khmer. RH: 1,427: b)	สว่าง ซายุง ก. ส่องสว่าง (มอญ. วบ: 123)

2.5 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษามลายู

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
กระจิต /kraʔ ¹ .cit ¹ / ว. เล็กน้อย เช่น ตัวกระจิตนิดกว่าแมง (ประพาสธารทองแดง).	Kéçhil, kechi กะจิล, กะจิ เกะจิล., เกะจิก = เล็ก เล็ก (มลายู. ปศ: 2)
กระฉีก /kraʔ ¹ .chiik ¹ / น. ของหวานทำด้วยมะพร้าวที่หักขูด กวน	?keresek (เกอร์เสะ) มะพร้าวขูดแล้วคั่วประสมเครื่องแกง และ

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
กับน้ำตาลปึกให้เข้ากันอบด้วยควันเทียนให้หอม ใช้เป็นไส้หรือหน้าขนม	ราดหน้าขนมชนิดหนึ่ง. (มลายู. ปศ: 3)
กระแซง /kraʔ ¹ .cheɛŋ ⁰ / น. เครื่องบั้งแดดฝน โดยนำใบเตยหรือใบจากเป็นต้น มาเย็บเป็นแผง	Kajang น. แผงสำหรับคลุมเรือหรือรถเย็บด้วยใบไม้ (มลายู. ปศ: 3)
กระดัง /kraʔ ¹ .doŋ ² / น. ภาชนะรูปแบบ ขอบกลม สำหรับผัดข้าวเป็นต้น , ถ้าขนาดใหญ่ เรียกว่า กระดังมอญ , ถ้ามีตาห่าง เรียกว่า ตะแกรง.	?badang น. ภาชนะสานรูปแบบ ขอบกลม สำหรับผัดข้าว. (มลายู. ปศ: 3)
กระต๊ว /kraʔ ¹ .tua ² / น. ชื่อนกปากงุ้มเป็นข่อยจำพวกหนึ่ง มีหลายชนิดหลายสกุลและหลายวงศ์ ลักษณะคล้ายนกแก้วแต่ตัวโตกว่า	kakatua น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง (Cacatua galerita) โตกว่านกแก้ว อังกฤษเรียกนกชนิดนี้ว่า cockatoo ว่าได้มาจากภาษามลายู. (มลายู. ปศ: 4)
กระท่อม /kraʔ ¹ .thoɔm ² / น. ชื่อไม้ต้นขนาดกลางชนิด Mitragyna speciosa (Korth.) Havil. ในวงศ์ Rubiaceae ชอบขึ้นริมน้ำทั่วไป ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกัน ยอด ใบอ่อน และก้านใบสีแดงเรื่อ ๆ ช่อดอกกลมสีเหลืองออกเดี่ยว ๆ ตามง่ามใบ ใบมีรสขม กินแล้วเมา เป็นยาเสพติด	kéton น. ชื่อไม้ยืนต้นขนาดกลางๆ ใบเมื่อเคี้ยวจะรู้สึกเมา. (มลายู. ปศ: 4)
กระบอก /kraʔ ¹ .boɔk ¹ / น. ไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อน , ของอื่น ๆ ที่มีรูปคล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น กระบอกปืน กระบอกตา	kébok น. เครื่องทองเหลืองสำหรับทำเส้นขนมจีน ซึ่งเรียกว่า “หน้าแวน”. (ทางปักข์ใต้เรียกบอกลมจีน). (มลายู. ปศ: 4)
กระบะ /kraʔ ¹ .baʔ ¹ / น. ภาชนะไม้ก้นแบนมีขอบ ใช้อย่างถาด , ใช้น้ำ ทราย ก็มี ; ชื่อรถชนิดหนึ่งใช้บรรทุกสิ่งของ ทำตัวถึงเป็นรูปอย่างกระบะ เรียกว่า	Gérabak (คราบะ) น. รถพ่วงไม่มีหลังคา และรถโดยสาร ในกระบวนรถไฟ. (มลายู. ปศ: 4)

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
รถกระบะ.	
กระบะพอก /kraʔ ¹ .phoʊk ² / น. กล่องสานมีฝาครอบสำหรับใส่อาหาร; หม้อ (มงคลที่ป็นแปลร้อย กุมภชาติก); กระบะสำหรับใส่กับข้าว เช่น ร่วมกระบะพอกจอกจกานร้านเรือนเดียว. (สุ. สอนเด็ก)	Kérobok (โกรโอะปะ) (มลายู. ปศ: 4)
กระบะพิน /kraʔ ¹ .phan ⁰ / ว. ทนทานต่อศัตราวุธ	Kébal กะบัล ว. ทนทานต่อศัตราวุธ. kéreta kébal (เกรตา -) รถถัง, รถเกราะ. (มลายู. ปศ: 5)
กระสัน /kraʔ ¹ .san ⁴ / ก. คะนึ่ง คัดผูกพันอยู่ มีใจจดจ่ออยู่ กระวนกระวายในกาม	Gasang (กาสัง) ก. กระวนกระวายในกาม. (มลายู. ปศ: 5)
กะบั้ง /kaʔ ¹ .biŋ ² / น. ของที่เป็นแผ่นเล็ก ๆ , ลักษณะนามบอก หลักฐานสำหรับที่ดินน้อย ๆ แปลงหนึ่ง ๆ ว่า กะบั้งหนึ่ง ๆ.	képing ซัน, แผ่น. เป็นลักษณะนามบอกหลักฐานของมี ลักษณะแบน เช่น กระดาษ กระดาน. (มลายู. ปศ: 8)
กะปะ /kaʔ ¹ .paʔ ¹ / น. ชื่องูพิษชนิด <i>Calloselasma rhodostoma</i> ในวงศ์ Viperidae ตัวยาว ๕๐-๘๐ เซนติเมตร ลายสีน้ำตาลเข้ม บนหลังมีลายรูปสามเหลี่ยม สีน้ำตาลแก่เรียงสลับเยื้องกันเป็นคู่ ๆ จมูก งอนริมฝีปากเหลือง และมีแนวสีเหลืองพาด บนลูกตาดึงมุมปาก ตัวที่มีสีคล้ำ	Ular kapak น. ชื่องูพิษชนิดหนึ่ง หัวรูปสามเหลี่ยม มีขุม ทางพิษใต้ แบ่งย่อยออกไปมีหลายอย่าง. อูลาร์ = งู, กะปะ = ขวาน รวมกันว่า งูขวาน คงจะเป็นด้วยหัวเป็นรูปสามเหลี่ยมคล้าย ขวาน. (มลายู. ปศ: 8)
กะเปะ /kaʔ ¹ .peʔ ² / (ถิ่น-ปักข์ใต้) น. ภาชนะชนิดหนึ่ง สำหรับตัก น้ำขึ้นมาจากบ่อ.	upek น. กาบหมาก กาบเหลาชะโอน สำหรับทำ ภาชนะตักน้ำจากบ่อ. (ส่วนที่เป็นภาชนะแล้ว เรียกว่า ดีหมา บ้าง หดเป็น หมา บ้าง มา จากภาษามลายู timbang อาจอ่านว่า ดีมา ก็ได้).

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
	(มลายู. ปศ: 8)
กะทัง /kaʔ ¹ .than ⁰ / (ถิ่น-ปักษ์ใต้) น. ชื่อไม้ต้นขนาดกลางชนิด <i>Litsea monopetala</i> (Roxb.) Pers. ในวงศ์ Lauraceae มีมากทางปักษ์ใต้ ใบเมื่อขยี้มีกลิ่นฉุนคล้ายการบูร ไม้ใช้ก่อสร้างบ้านเรือนได้.	médang น. ชื่อไม้ยืนต้นชนิดหนึ่งๆ ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ มีมากทางปักษ์ใต้ (ชื่อวิทยาศาสตร์ตรงกัน). (มลายู. ปศ: 7)
กะเม็ย /kaʔ ¹ .mia ⁰ / น. ชื่อไม้เถาเนื้อแข็งชนิด <i>Uncaria gambier</i> Roxb. ในวงศ์ Rubiaceae ใบและกิ่งหมักแล้วนำไปสกัดได้สารที่เรียกว่า สีเสียด ใช้ทำยาได้.	gambir (คัมเบอร์) สีเสียด. (ไม่ใช่ชื่อต้นไม้) อังกฤษเรียกสีเสียดว่า gambier ว่าได้ไปจากมลายู). (มลายู. ปศ: 9)
กะรัง /kaʔ ¹ .rang ⁰ / น. ปะการัง. (ดู ปะการัง).	karang น. หินกะรัง. (มลายู. ปศ: 9)
กะรัต /kaʔ ¹ .rat ¹ / น. หน่วยมาตราชั่งเพชรพลอย ๑ กะรัต เท่ากับ ๒๐ เซนติกรัม หรือ ๓.๐๘๖๕ เกรน, ปริมาณทองคำแท้ที่ผสมอยู่กับธาตุอื่น โดยกำหนดทองคำและโลหะที่ผสมกันนั้นรวมเป็น ๒๔ ส่วน	kérat น. หน่วยมาตราชั่งเพชรพลอย. (อังกฤษว่า carat จาก qirat ของอาหรับ). (มลายู. ปศ: 9)
จะปั้ง /caʔ ¹ .piŋ ² / น. เครื่องปิดที่ลับของเด็กหญิง ทำด้วยเงินทองหรือนาก เป็นต้น , กระจับปั้ง จับปั้ง ตะปั้ง หรือ ตับปั้งก็เรียก; แผ่นโลหะที่ติดฝาหีบสำหรับลั่นกุญแจ.	chaping น. เครื่องปิดอวัยวะเพศของเด็กหญิงทำด้วยโลหะก็มี ด้วยกะลามะพร้าวก็มี , สนับแข้ง (อย่างนักฟุตบอล) , แผ่นโลหะปิดรูกุญแจ . (เสฐียรโกเศศเขียนไว้ในเรื่อง เกิด- ตาย ว่า ไทยรับคำจะปั้งจากมลายู และมลายูรับคำนี้มาจากโปรตุเกส ซึ่งหมายถึงแผ่นโลหะขนาดเล็กสำหรับปิดช่องรูต่างๆ เช่น จับปั้งกุญแจ จับปั้งเรือ แล้วมลายูเลื่อนเอามาใช้กับเด็กหญิง).

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
	(มลายู. ปศ: 34)
แฉละ /cha ¹ .le ¹ / ก. แล้, เตื่อให้เป็นขึ้นบางๆ, เชือด, ชำแหละ ก็ใช้.	sémbélah (สัมบละห) ก. ฆ่าสัตว์ดดยวิธีเชือดคอ. (เพลงมาจาก แฉละ). (มลายู. ปศ: 46)
ชหนัก /cha ³ .nak ³ / น. เครื่องแทงสัตว์ชนิดหนึ่ง ทำด้วยเหล็ก ปลายเป็นรูปลูกศร มีด้ามยาว มีเชือกชักเมื่อ เวลาพุ่งไปถูกสัตว์; เครื่องผูกคอช้างทำด้วย เชือกเป็นปมหรือห่วงห้อยพาดลงมา เพื่อให้ คนที่ขี่คอใช้หัวแม่เท้าค้ำกันตก.	?sonak น. เจียงปลา, เจียงปลากระเบน. (มลายู. ปศ: 42)
ชนิด /cha ³ .nit ³ / น. อย่าง เช่น มี ๒ ชนิด, จำพวก เช่น คนชนิดนี้.	jénis อย่าง, ชนิด, พรรณ. (มลายู. ปศ: 42)
ชะงัก /cha ¹ .ŋak ³ / ก. หยุดลงกลางคันทันที.	changak (จางะ) ตะลึง. (มลายู. ปศ: 43)
ชะงอก /cha ³ .ŋook ² / ก. ยื่นหน้าหรือส่วนหน้าออกไป.	changok (จาโงะ) ก้มหัวลงดู (เช่นเหยี่ยว). (มลายู. ปศ: 43)
ชะมัด /cha ³ .mat ³ / ว. มาก, ยิง, เช่น เก่งชะมัด ชะมัดขาด ก็ ว่า.	?shabash (วรรณ) ยอดเยี่ยม, ดี. (เปอร์.) (มลายู. ปศ: 43)
ชะวาก /cha ³ .waak ⁰ / น. ช่องที่เว้ากว้างเข้าไป.	suak (สุวะ) ช่องน้ำที่เว้าเข้าไป, ลำธารเล็กๆ. (มลายู. ปศ: 43)
เซราะ /cha ³ .ro ³ / (กลอน) น. ทาง, ซอก, ทางน้ำเซาะ. ก. เวะให้ลึกเข้าไปหรือเป็นทางเข้าไป.	charok น. ทางน้ำเล็กๆ, โตรก. (มลายู. ปศ: 46)
ประสัก /pra ¹ .sak ¹ / น. ไม้หมุดสำหรับตรึงกงเรือต่างตะปู, ลูก	pasak สลักไม้ที่ใช้ต่างตะปู, ไม้หมุด, แกน.

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
ประสัก ก็เรียก.	(มลายู. ปศ: 79)
ปะหนัน /pa ¹ .nan ⁴ / น. ดอกลำเจียก.	pandan (ปันตัน, ปานัน) น. เป็นชื่อไม้จำพวกเตย รวมทั้งต้นลำเจียกด้วย. (มลายู. ปศ: 84)
พะยูน /pha ³ .yuun ⁰ / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิด Dugong dugon ในวงศ์ Dugongidae ลำตัวอ้วนกลมเรียวยาวไปทางหาง มีขนเฉพาะที่บริเวณใกล้ปาก รยางค์คู่หน้าเป็นแผ่นคล้ายใบพายไม่เห็นเป็นนิ้ว รยางค์คู่หลังไม่มีหางแผ่เป็นแจกกว้างแบนลง ตัวอาจยาวได้ถึง ๓ เมตร สีเทาดำแกมฟ้า อาศัยอยู่ในทะเลชายฝั่ง กินพืชน้ำพวกหญ้าทะเล เป็นสัตว์เลี้ยงลูกชนิดหนึ่ง, เจือก วัวทะเล หรือ หมูน้ำ ก็เรียก.	duyong น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิด Dugong dugon ในวงศ์ Dugongidae อังกฤษเรียก dugong โดยยืมคำมลายูไปใช้. (มลายู. ปศ: 96)
พะไล /pha ³ .lay ⁰ / น. เรือนหรือเพิงโถง ต่อจากเรือนเดิมหรืออยู่ในบริเวณของเรือนเดิม ใช้เป็นที่นั่งเล่นหรือประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่ห้องนอน, พาไล ก็ว่า.	balai น. ห้องในวัง, ห้องพระโรง; สถานที่ตำรวจ. balai rong ห้องพระโรง. balai raya ศาลาประชาคม. (raya ว่าใหญ่). balai-balai เพิงที่ต่อออกไปจากตัวเรือนสำหรับใช้ในการเลี้ยง. (มลายู. ปศ: 96)
มะตาด /ma ³ .taat ¹ / น. ดอกไม้ไฟชนิดหนึ่ง ทำด้วยกระบอกไม้บรรจุดินปืน จุดแล้วมีสีต่าง ๆ.	matab น. ดอกไม้ไฟ (fireworks), (เปอร). (เทียบอิหร่าน มะตัด ว่า ดอกไม้เทียน). (มลายู. ปศ: 49)
มะเมอ /ma ³ .moo ⁰ / ก. ละเมอ.	mamai ก. พุดเพื่อเวลาหลับ. (มลายู. ปศ: 108)
ระกำ ๓ /ra ³ .kam ⁰ / ก. ปักเป็นดอกควบด้วยไหม. (ม.).	rakam น. ผ้าที่ปักเป็นดอก, การพิมพ์หรือตีตราลง

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู
	บนผ้า. (มลายู. ปศ: 127)
ระคน /raʔ ³ .khon ⁰ / ก. ปนหรือผสมให้เข้ากันคละกันเป็นกลุ่มเป็นพวก เป็นต้น	?rakan เพื่อน, สหาย, ผู้เป็นหุ้นส่วน (มลายู. ปศ: 127)
ระนาบ /raʔ ³ .naap ² / (กลอน) ว. ราบ; ที่แบนราบ (ใช้แก่ผิว). น. พื้นในที่แบนเรียบ	rénap ก. ล้มลงเสมอพื้น เช่น ต้นข้าวที่มีรวงมาก, เรือและหญ้าที่ถูกพายุ. (มลายู. ปศ: 127)
ระยำ /raʔ ³ .yam ⁰ / ว. ชั่วช้า, ต่ำช้า, เลวทราม, อับมงคล, เช่น คนระยำ เรื่องระยำ ทำระยำ; (ถิ่น-ปักข์ใต้) ยับเยิน, แหก, เช่น ดังดวงแก้วตกต้องแผ่นผา ร้าวระยำซ้ำจิตเจ็บอุรา. (อิเหนา).	?réjam น. วิธีฆ่าคนโดยรุมกันเอาก้อนหินหรือกดหัวลงในน้ำในโคลนตมให้สิ้นใจ (ผู้ที่ถูกลงโทษแบบนี้เป็นผู้ที่ทำผิดทบบัญญัติศาสนาอย่างร้ายแรง เช่น เป็นชู้กับเมียของผู้อื่น จึงถูกลงประชาทัณฑ์). (มลายู. ปศ: 128)
ระวิง /raʔ ³ .wiŋ ⁰ / น. เครื่องสำหรับเอาเช็ดด้ายหรือไหมสวมเพื่อกระจายเส้นด้ายออกจากกัน เมื่อเวลาสาวเส้นด้ายจะได้ออกเป็นเส้น ๆ ไม่ขาด ไม่ยุ่ง.	ruing น. เครื่องปั่นด้าย (มลายู. ปศ: 128)
ละเลิง /laʔ ³ .ləəŋ ⁰ / ก. เหลิงจนลืมหูลืมตาเพราะล้าพองหรือคึกคะนอง เช่น หลงละเลิงจนลืมนอนตรา.	lalai หลีกเลียง, ไม่ระมัดระวัง, ใจลอย, ไม่ตั้งใจทำงาน. (มลายู. ปศ: 138)

2.6 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏร่วมกันในภาษามลายูและเขมร

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
กบาล /kaʔ ¹ .baan ⁰ /	képalā หัว, หัวคิด; หัวหน้า. (ส.)	กบาล (กบาล) น. กบาล

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
	(มลายู. ปศ: 1)	(เขมร. ศภ: 9)
ตะไกร /ta ¹ .kraj ⁰ / น. เครื่องมือสำหรับตัดโดยใช้ หนึบ มี ๒ ขา, ลักษณะนามว่า เล่ม, เขียนเป็น กรรไกร หรือ กรรไกร ก็มี.	Kelati, kalakati กันไทรสำหรับคียบหมาก. (ฮ.). (มลายู. ปศ: 1)	กนไทร ส. กุรตริ (อินดี กรตริ, ทมิฬ กัตตารี ว่า กันไทร.). (เขมร. ปศ: 1)
กระจูด /kra ¹ .cuut ¹ / น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Lepironia articulata</i> (Retz) Domin ใน วงศ์ Cyperaceae ลำต้นกลม ภายในกลวง และมีเยื่ออ่อน หุ้มคั่นเป็นข้อๆ ใช้สานเสื่อ หรือกระสอบ	Kerchut (กระจูด) (นัย). น. ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่งๆ ใช้ สานเสื่อหรือกระสอบ . (เทียบ มลายู: เกรจูด). (มลายู. ปศ: 2-3)	จจูด /cacaot/
กระโจน /kra ¹ .coon ⁰ / ก. กระโดดพุ่งไปโดยเร็ว, ผ่น ข้ามไป, โจน ก็ว่า.	terjun (ตะรจุน) กระโดดลง เช่น จากหลังม้า จากตลิ่งลงในน้ำ. air terjun (อาย ตะรจุน) น้ำตก. (มลายู. ปศ: 3)	กญโจรล (กัญโจรล) ก. กระโจน (เขมร. ศภ: 5)
กระชับ /kra ¹ .chap ³ / ก. แนน, แนบแนน, แนบกัน สนิท, พอเหมาะ, แต่มี ความหมายบอกว่า มีลักษณะที่ ยิ่งขึ้นหรือที่เดียว เช่น กระชับ แนน กระชับตัวกระชับความ กระชับมือ.	Kejap, kejat อัดแนน, ยัด เช่น อัดจุกขวด ยัดเสื่อผ้าลงกระเป่า. (มลายู. ปศ: 3)	ขุซาบ ก. แนน, แนบแนน, แนบกัน สนิท. (เขมร. ปศ: 3)
กระทง /kra ¹ .thong ⁰ / น. ไม้กระดานที่ยึดกราบเรือ หรือพาดแคมเรือทั้ง 2 ข้างเป็น ตอนๆ	kudong กูดง น. ไม้ยึดกราบเรือพาดเป็น ช่องๆ. (มลายู. ปศ: 4)	ขุทง /khtuəŋ/ กระทงเรือ กระทงนา
กระปือ /kra ¹ .buw ⁰ /	kérbau กระเบา	Pre. Ang.: กุรบี, กุรบี

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
น.ควาย	น. ควาย (มลายู. ปศ: 4)	buffle (buffalo) (Khmer. LS: 147) กฺรบี /krabəy/ ควาย (เขมร. ปศ: 4)
กระบะ /kraʔ ¹ .baʔ ¹ / น.ภาชนะไม้กั้นแบนมีขอบ ใช้ อย่างถาด	gérabak น. รถพ่วงไม่มีหลังคา และรถ โดยสาร ในกระบวนรถไฟ. (มลายู. ปศ: 4)	กฺบาก /kbak/ /kaba/ 110 น. กระบะ (มอญ. วบ: 33,)
กะโหลก /kraʔ ¹ .look ¹ / น.ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว หรือตาลเป็นต้น เรียกว่า กะโหลกมะพร้าว, กระดุกที่หุ้ม มันสมอง	gélók น. ภาชนะตักน้ำทำด้วย กะลามะพร้าว (มลายู. ปศ: 11)	ตฺรโปก /tralaok/ n. scoop/ diper made from the shell of coconut; (col. and prejor.) skull (Khmer. RH: 464: a)
ผงก /phaʔ ¹ .ŋok ¹ / ก. ยกหัวขึ้นน้อย ๆ ก้มหัวลง แล้วเงยขึ้นโดยเร็วแสดงอาการ ยอมรับหรือเห็นด้วย.	pangok (ปาโงะ) ชูศีรษะขึ้น (เช่นคนที่นั่งก้ม หน้าอยู่ และชูคอขึ้น). (มลายู. ปศ: 92)	ผงก (พฺงอก) ว. งกๆ (เขมร. ศภ: 127) ผงกๆ /pŋak- pŋak/ in ฎฺร ผงกๆ v. to walk with a bobbing movement (<i>frequently raising and lowering the head</i>) (var. ฎงกๆ) (Khmer. RH: 778: b)
มะเร็ง /maʔ ³ .reŋ ⁰ / น. เนื้องอกชนิดร้าย เกิดขึ้น เพราะเซลล์แบ่งตัวอย่าง	rengsa น. แปลเปื้อยหรือเจ็บไข้ซึ่ง รักษาให้หายยาก	มฺริญ (เขมร. บพ: 126)

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
<p>รวดเร็ว คอบคุมไม่ได้ แล้ว แทรกไปตามเนื้อเยื่อข้างเคียง และสามารถหลุดจากแหล่ง เริ่มต้นไปแบ่งตัวเพิ่มจำนวนที่ บริเวณอื่น ๆ ได้ รักษาไม่ค่อย หาย. (อ. cancer). มะเร็ง ग्रामข้าง น. โรคมะเร็งชนิด หนึ่งขึ้นที่แฉวงกราม มีอาการ เป็นเนื้อร้ายงอกขึ้นที่ต่อมแฉวง ก้านคาง ทำให้ขากรรไกรพอง โตใหญ่ออกมา.</p>	<p>(มลายู. ปศ: 108) mérengsa ก. รักษาไม่หาย.</p>	
<p>ระกำ /ra³.kam⁰ / น. (๑) ชื่อไม้ต้นขนาดเล็กชนิด Cathormion umbelltum (Vahl) Kosterm. ในวงศ์ Leguminosae ดอกสีขาว ฝัก แบนบิดเป็นวง, ระกำนา หรือ ระกำป่า ก็เรียก. (๒) ชื่อปาล์ม ชนิด Salacca wallichiana C. Martius ในวงศ์ Palmae ขึ้น เป็นกอ ก้านใบมีหนามแข็ง เนื้อฟ้าม ผลออกเป็นกระจุกกิน ได้.</p>	<p>rokam น. ไม้ผลงอกตามป่าชนิด หนึ่ง(Carissa spinarum). (มลายู. ปศ: 127)</p>	<p>รกำ (โรกำ) น. ต้นระกำ ว. เคื่องตา (เขมร. ศภ: 145)</p>
<p>ระวึง /ra³.wɪŋ⁰ / น. เครื่องสำหรับเอาเช็ดด้าย หรือไหมสวม เพื่อกระจาย เส้นด้ายออกจากกัน เมื่อเวลา สาวเส้นด้ายจะได้ออกเป็นเส้น ๆ ไม่ขาด ไม่ยุ่ง.</p>	<p>ruing น. เครื่องปั่นด้าย (มลายู. ปศ: 128)</p>	<p>รูงวึง (ร้วงวึง) น. ระวึงปั่นด้าย (เขมร. ศภ: 148)</p>
<p>ระวาง /ra³.waan⁰ / น. ทำเนียบ เช่น ม้าขึ้นระวาง</p>	<p>ruang น. ช่องว่าง, ระวางในเรือ;</p>	<p>รวาง /rovieŋ/ (1) <i>prenp.</i> between,</p>

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
เรือขึ้นระวาง; ที่ว่างสำหรับ บรรทุกของในเรือเป็นต้น เช่น เสียค่าระวาง.	อ่าว. ruang susu ช่องระหว่าง เต้านม. (มลายู. ปศ: 128)	among; during; approximately, about (2) n. space, interval, gap; duration, span/ period (of s.t.) (3) n. height of side, depth/ draft (of aboat or ship) (Khmer. RH: 1028: b)
ระหว่าง /raʔ ³ .waan ¹ / น. ช่องว่างจากที่หนึ่งถึงอีกที่ หนึ่ง เช่น ในระหว่างภูเขา ๒ ลูก, ระยะเวลาจากระยะหนึ่งถึง อีกระยะหนึ่ง เช่น ระหว่างพระ อาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก, เวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง เช่น ระหว่างสงครามเขายังเรียน หนังสืออยู่; เวลาที่กำลังเป็นไป อยู่ เช่น ระหว่างประชุมฝนตก หนัก ระหว่างนี้เขาไม่ว่าง. บ. คำที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของ บุคคลหรือสถาบันเป็นต้นตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป	ruang น. ช่องว่าง, ะวางในเรือ; อ่าว. ruang susu ช่องระหว่าง เต้านม. (มลายู. ปศ: 128)	วาง /rovieŋ/ (1) <i>prenp.</i> between, among; during; approximately, about (2) n. space, interval, gap; duration, span/ period (of s.t.) (3) n. height of side, depth/ draft (of aboat or ship) (Khmer. RH: 1028: b)
ละหาน /raʔ ¹ .haan ⁴ / น. ห้วงน้ำ.	lahar, wilahar น. สระน้ำ, ทะเลสาบ, แอ่ง น้ำ. (มลายู. ปศ: 138)	รหาล /rɔ-haal/ ลหาล (เขมร. กน: 828: a) รหาล /rɔhaal/ (1) n. water surface, expanse of water (2) adj. to be roomy,

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
		spacious; vacant, free; (flat and) open, unobstructed (var. ลหาล) (Khmer. RH: 1035: b)
<p>ละหาร /raʔ³.haan⁴/</p> <p>น. ห้วงน้ำ.</p>	<p>lahar, wilahar</p> <p>น. สระน้ำ, ทะเลสาบ, แอ่งน้ำ.</p> <p>(มลายู. ปศ: 138)</p>	<p>รหาล /rɔ-haal/</p> <p>ลหาล</p> <p>(เขมร. กน: 828: a)</p> <p>รหาล /rɔhaal/</p> <p>(1) n. water surface, expanse of water</p> <p>(2) adj. to be roomy, spacious; vacant, free; (flat and) open, unobstructed (var. ลหาล)</p> <p>(Khmer. RH: 1035: b)</p>
<p>สงบ /saʔ¹.ŋop¹/</p> <p>ก. ระงับ เช่น สงบจิตสงบใจ</p> <p>สงบสติอารมณ์ สงบศึก, หยุดนิ่ง เช่น คลื่นลมสงบ พายุสงบ, กลับเป็นปกติ เช่น เหตุการณ์สงบแล้ว, ปราศจากสิ่งรบกวน เช่น จิตใจสงบ, ไม่กำเริบ เช่น อากาศใช้สงบลง ภูเขาไฟสงบ, ไม่วุ่นวาย เช่น บ้านเมืองสงบ ปราศจากโจรผู้ร้าย.</p>	<p>séngap</p> <p>ก. นิ่ง.</p> <p>sényap</p> <p>ก. นิ่ง, ปิดปาก (อย่าพูด).</p> <p>เทียบ สยบ ว่า ชบลง, ฟุบลง ปักซี่ใต้ หยบ ว่า ช่อน.</p> <p>(มลายู. ปศ: 152)</p>	<p>สงบ /sɲap/</p> <p>สงบ</p> <p>(เขมร. กน: 906: a)</p> <p>สงบ (ซ้ง็อบ)</p> <p>ก. สงบ</p> <p>(เขมร. ศภ: 152)</p> <p>OK: จงบ, จงบ</p> <p>calm, peaceful</p> <p>(Khmer. SP: 169)</p> <p>สงบ /sɲap/</p> <p>adj. to be quiet, silent,</p>

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาเขมร
		calm, motionless, tranquil; v. to abate, die down, fade away, subside, cease (e.g., of fighting); to calm down (e.g., of the wind); to appease (Khmer. RH: 1364: a)
สยบ /saʔ ¹ .yop ¹ / ก. ชบลง, ฟุบลง, เช่น สยบอยู่ แทบเท้า; แพ้ เช่น เขายอม สยบอย่างราบคาบ, ทำให้พ่าย แพ้ เช่น พระพุทธเจ้าสยบมาร.	sényap ก. นิ่ง, ปิดปาก (อย่าพูด). เทียบ สยบ ว่า ชบลง, ฟุบ ลง ปักซี่ได้ หยบ ว่า ซ่อน. (มลายู. ปศ: 152)	สยប់ /sñap/ v. to respect, honour, venerate; adj. to be afraid, in awe of; to be paralyzed with fright (Khmer. RH: 1365: b)

2.7 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาชวา

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา
กะกั๋ง /kaʔ ¹ .kaŋ ⁰ / น. พี่ชาย.	kakang น. พี่ชาย. (ชวา. ปศ: 7)

2.8 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาชวา และใช้เป็นคำยืมในภาษามลายู

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา	คำภาษามลายู
ตะหมัง น. เสนา.	démang	démang น. นายบ้าน, นายตำบล (ว่าเป็นความหมายปัจจุบัน). (มลายู. ปศ: 49)
ตลิ่ง /taʔ ¹ .luŋ ⁰ / น. ต้นอัญชัน.	télang	bunga télang (bunga ตะลิ่ง) น. ดอกไม้ชนิดหนึ่งมีสีน้ำ

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา	คำภาษามลายู
		เงิน ชื่อวิทยาศาสตร์ตรงกับ ต้นอัญชันชนิดหนึ่ง คือ Clitorea ternatea. (มลายู. ปศ: 52)
มะตี /maʔ ³ .tii ⁰ / ก. ตาย.	mati	mati ก. ตาย เช่น คนตาย นาฬิกาตาย ราคาตายตัว. (มลายู. ปศ: 107)
มะโต /maʔ ³ .too ⁰ / น. ตำแหน่งพระมหะสีที่ ๓ ของ กษัตริย์ชวาในวงศ์อัสัญแดหวา.	mahtor	mahator, mahtor น. มเหสีรองของกษัตริย์ ชวาในสมัยโบราณ (มลายู. ปศ: 108)
มะล่ำ /maʔ ³ .lam ⁰ /, น. เวลาค่ำมืด, กลางคืน.	malam	malam กลางคืน , ความมืดของ กลางคืน. (มลายู. ปศ: 108)
มะวาร /maʔ ³ .waan ⁰ /, น. กุหลาบ.	mawar น. กุหลาบ (ชวา. ปศ: 109)	ayer mawar น้ำกุหลาบ, น้ำดอกไม้เทศ. (อาหรับ). bunga ayer mawar ดอกกุหลาบ (มลายู. ปศ: 109)
มะหัล /maʔ ³ .han ⁴ / ว. แพง; หายาก.	mahal	mahal แพง, หายาก (มลายู. ปศ: 110)
ระเด็น /raʔ ³ .den ¹ / น. โอรสหรือธิดาของกษัตริย์ เมืองใหญ่.	radén, rahadén, rahadyan บรรดาศักดิ์ชั้นกลาง. (ชวา. ปศ: 127)	radin น. เจ้าชาย, เจ้าหญิง (ช.) radin galoh เจ้าหญิงที่ยัง ไม่สมรส. radin ayu เจ้าหญิงที่สมรส

คำภาษาไทย	คำภาษาชวา	คำภาษามลายู
		แล้ว. radin émas เจ้าชาย. (มลายู. ปศ: 127)
ระตู /raʔ ³ .tuu ⁰ / น. เจ้าเมืองน้อย.	ratu	ratu น. พระเจ้าแผ่นดิน , พระ มเหสี, เจ้าชาย, เจ้าหญิง. “เวลานี้ระตูกำลังท้องแก่ ”. (พระราชหัตถเลขาในรัชกาล ที่ 7) sang ratu พระเจ้าแผ่นดิน. (มลายู. ปศ: 127)
ระมา /raʔ ³ .maa ⁰ / น. เหลือบ.	rama	?rama-rama น. ผีเสื้อ, แมลงกัดผ้า. (มลายู. ปศ: 128)
ละจิด /laʔ ³ .ŋit ¹ / น. ไฟ, ชัน	langit	langit น. สวรรค์, ท้องฟ้า. (มลายู. ปศ: 138)
ละลัด /laʔ ³ .lat ³ / น. แมลงวัน.	lalat น. แมลงวัน.	lalat น. แมลงวัน. tahi lalat ขี้แมลงวัน (ที่ขึ้น ตามหน้าและร่างกาย). (ตาฮี-ขี้).

2.9 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ปรากฏร่วมกันใน
ภาษามลายูและภาษาชวา

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาชวา
กระชัง /kraʔ ¹ .chaŋ ⁰ / น. ลานสาดที่ปิดและเปิดไว้ น. เครื่องสำหรับขังปลา	Kéranjang (กรันชัง) กระจาดตาห่าง. (มลายู. ปศ: 3)	กระรันชัง กระจาด (ชวา. ปศ: 3)

2.10 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาจีน

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
กระเจี๊ยว /kraʔ ¹ .ciaw ³ / (ปาก) น. อวัยวะสืบพันธุ์เด็กชายเล็ก ๆ, เจี๊ยว หรือ อ้ายเจี๊ยว ก็ว่า.	/tsiaw51/ (แต้จิ๋ว) นก ใช้เป็นคำเรียกอวัยวะเพศเด็กชายด้วยความเอ็นดู (จีน. ปส: 107)
กะหล่ำ /kaʔ ¹ .lam ¹ / น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Brassica oleracea</i> L. ในวงศ์ Cruciferae มีหลายพันธุ์ เช่น กะหล่ำปลี หรือ กะหล่ำใบ (<i>B. oleracea</i> L. var. <i>capitata</i> L.) กะหล่ำดอก หรือ กะหล่ำตัน (<i>B. oleracea</i> L. var. <i>botrytis</i> L.) กะหล่ำดาว หรือ กะหล่ำหัวลำตัน [<i>B. oleracea</i> L. var. <i>gemmifera</i> (DC.) Thell.] และ กะหล่ำปม (<i>B. oleracea</i> L. var. <i>gongylodes</i> L.).	/ka33 lam21/ (ไท่หล่า) ชื่อพรรณผักพวกหนึ่ง (<i>Brassica oleracea</i>) (จีน. ปส: 78)
คะน้า /khaʔ ³ .naa ⁰ / น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด <i>Brassica alboglabra</i> Bailey ในวงศ์ Cruciferae เป็นพรรณไม้ที่นำเข้ามาปลูกเพื่อเป็นอาหาร, คาน้ำ ก็เรียก.	/kaʔ55 na55/ (แต้จิ๋ว) /kaʔ55 na25/ (ฮกเกี้ยน) ผักคะน้า (จีน. ปส: 87)
ตะหลิว /taʔ ¹ .liw ⁴ / น. เครื่องมือทำด้วยเหล็ก ใช้แซะหรือตัดของที่ทอดหรือผัดในกระทะ.	/tīa24 d1 iw24/ (แต้จิ๋ว) /tsian33 si25/ (ฮกเกี้ยน) เครื่องมือทำด้วยเหล็ก ใช้แซะหรือตัดของที่ทอดหรือผัดในกระทะ (จีน. ปส: 139)
บะหมี่ /baʔ ¹ .mii ¹ / น. ชื่ออาหารชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งสาลี เป็นเส้นเล็ก ๆ มีสีเหลือง ลวกสุกแล้วปรุงด้วยเครื่องมีหมูเป็นต้น.	/baʔ55 mi21/ (แต้จิ๋ว) /baʔ55 mi32/ (ฮกเกี้ยน) บะหมี่ (จีน. ปส: 89)
ผอบ /phaʔ ³ .ʔop ¹ / น. ภาชนะสำหรับใส่ของ มีเชิง ฝาครอบมี	/ʔbo44 ʔap33/ (ไท่หล่า) กล่องพิเศษ ตลับพิเศษ

คำภาษาไทย	คำภาษาจีน
ยอด มักทำด้วยโลหะหรือไม้กึ่ง เป็นต้น.	(จีน. ปส: 150)
พะโล้ /phaʔ ³ .loo ³ / น. ชื่ออาหารแบบจีนชนิดหนึ่ง ใช้ลูกโป๊ยกั๊ก อบเชย และเครื่องเทศอื่น ๆ ตำเคล้าคลุกกับ เป็นหรือหั่นเป็นต้นให้เข้ากันดี และเคี่ยวจน น้ำแห้ง, ถ้าทำอย่างไทยใช้น้ำตาลปีบเคี่ยวกับ ซีอิ๊วและน้ำปลา มีรสหวานเค็มและมักไม่ใส่ เครื่องเทศ เช่น ไข่พะโล้ หมูพะโล้.	/phaʔ55 loʋ51/ (แต่จิว) /phaʔ55 loʋ55/ (ฮกเกี้ยน) พะโล้ (จีน. ปส: 84)

2.11 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจาก ภาษาอังกฤษ

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
กะรัต /kaʔ ¹ .rat ¹ / น. หน่วยมาตราชั่งเพชรพลอย ๑ กะรัต เท่ากับ ๒๐ เซนติกรัม หรือ ๓.๐๘๖๕ เกรน, ปริมาณทองคำแท้ที่ประสมอยู่กับธาตุอื่น โดย กำหนดทองคำและโลหะที่ประสมกันนั้นรวม เป็น ๒๔ ส่วน เช่น ทองคำ ๑๔ กะรัต หมายความว่า มีเนื้อทองคำ ๑๔ ส่วน นอกนั้น อีก ๑๐ ส่วนเป็นธาตุอื่นประสม.	carat, karat /kærət/ [countable] British English 1. also karat American English a unit for measuring how pure gold is 9/18/22/24 carat gold ▪ a 22 carat gold chain ▪ Pure gold is 24 carats. 2. a unit for measuring the weight of jewels, equal to 200 milligrams: ▪ the Orloff diamond, a stone of 194.5 carats (English. LE)
ชะแล็ก /chaʔ ³ .læk ³ / (ปาก) น. เซลแล็ก.	shellac /ʃəlæk/ [uncountable] a type of transparent paint for protecting or hardening surfaces (English. LE)

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
<p>สกี /sa¹.kii⁰ /</p> <p>น. แผ่นไม้แคบ ๆ ๒ แผ่น ประกติยาวแผ่นละ ๑.๕ – ๒.๔ เมตร มีที่สำหรับสวมเท้าผู้เล่น ใช้ในการเล่นสกี ; ก็พาทอย่างหนึ่ง ผู้เล่นยืนบนแผ่นสกี แล้วไถตัวให้ลื่นไถลงไปตามเนินเขาที่มีหิมะปกคลุม โดยมีไม้คู่หนึ่งสำหรับยันหรือถ่วงเวลาเล่น.</p>	<p>ski /ski:/</p> <p><i>plural</i> skis [countable]</p> <p>1. one of a pair of long thin narrow pieces of wood or plastic that you fasten to your boots and use for moving on snow or on water → skiing:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ski slopes ▪ a ski resort (=where people can go skiing) <p>2. a long thin narrow piece of strong material, fastened under a small vehicle so that it can travel on snow</p> <p>(English. LE)</p>
<p>สเกต /sa¹.ket³ /</p> <p>น. ที่สวมเท้าทำด้วยโลหะมีล้อเล็ก ๆ ใช้สวมเวลาเล่นสเกต; ชื่อการเล่นอย่างหนึ่งที่ผู้เล่นต้องสวมสเกตวิ่งไปมาบนพื้นเรียบ ๆ.</p>	<p>skate /skeɪt/</p> <p>1. [countable] one of a pair of boots with metal blades on the bottom, for moving quickly on ice synonym ice skate</p> <p>2. [countable] one of a pair of boots or frames with small wheels on the bottom, for moving quickly on flat smooth surfaces synonym roller skate</p> <p>3. [uncountable and countable] <i>plural</i> skate or skates a large flat sea fish that can be eaten</p> <p>4. get/put your skates on British English spoken used to tell someone to hurry:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Put your skates on, or you'll be late for school <p>(English. LE)</p>
<p>สตัฟฟ์ /sa¹.tap³ /</p>	<p>stuff /stʌf/</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
<p>น. การนำวัสดุบางอย่างบรรจุในโครงหนังสัตว์ซึ่งผ่านกรรมวิธีทางเคมีสำหรับรักษาไม่ให้เน่าเปื่อยแล้วตกแต่งให้ดูเหมือนสัตว์จริง.</p>	<p>V. to fill the skin of a dead animal in order to make the animal look still alive (English. LE)</p>
<p>สตู /saʔ¹.tuu⁰ / น. อาหารคาวชนิดหนึ่ง นำเนื้อหรือไก่เป็นต้มเคี่ยวในน้ำสต็อกให้นุ่มด้วยไฟอ่อน ๆ ใส่ผัก เช่น มะเขือเทศ ถั่วแขก มันฝรั่ง มีน้ำซัน.</p>	<p>Stew /stu:/ a hot meal made by cooking meat and vegetables slowly in liquid for a long time (English. LE)</p>
<p>สเต็ก /saʔ¹.tek³ / น. ชื่ออาหารคาวชนิดหนึ่งตามแบบตะวันตก ทำด้วยเนื้อสันหรือปลาเป็นต้น หั่นชิ้นใหญ่ ๆ มักปรุงรสแล้วนำไปย่างหรือทอด กินกับมันฝรั่งทอด บดหรือต้ม และผักบางชนิด ใส่เครื่องปรุงรสตามชอบ.</p>	<p>steak /steɪk/ steak /steʊk/ 1. [uncountable and countable] good quality beef, or a large thick piece of any good quality red meat 2. cod/salmon/tuna etc steak a large thick piece of fish 3. [uncountable] British English beef that is not of very good quality and is used in making casseroles etc (English. LE)</p>
<p>สปริง /saʔ¹.prɪŋ⁰ / น. สิ่งที่ยืดหรือหดแล้วคืนตัวได้เอง มักทำด้วยโลหะ เช่น นาฬิกาเรือนนี้สปริงหลุด จึงไม่เดิน. ว. ที่ยืดหรือหดแล้วคืนตัวได้เอง เช่น เบาะสปริง เติงสปริง.</p>	<p>spring /sprɪŋ/ 1. season [uncountable and countable] the season between winter and summer when leaves and flowers appear 2. curved metal a) [countable usually plural] something, usually a twisted piece of metal, that will return to its previous shape after it has been pressed down b) [uncountable] the ability of a chair, bed etc to return to its normal shape after being pressed down</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
	<p>3. water [countable] a place where water comes up naturally from the ground:</p> <p>4. spring in your step if you walk with a spring in your step, you move quickly and happily</p> <p>5. full of the joys of spring happy and full of energy - used humorously</p> <p>6. sudden jump [singular] a sudden quick movement or jump in a particular direction move suddenly [intransitive always + adverb/preposition] to move suddenly and quickly in a particular direction, especially by jumping</p> <p>(English. LE)</p>
<p>สปอร์ /saʔ¹.poo⁰ /</p> <p>น. หน่วยขยายพันธุ์ขนาดเล็ก ทำหน้าที่คล้ายเมล็ดพืชแต่ไม่มีเอ็มบริโอ เมื่อสิ่งแวดล้อมเหมาะสมจะเจริญเป็นต้นใหม่ได้.</p>	<p>spore /spɔr/</p> <p>[countable]</p> <p>a cell like a seed that is produced by some plants such as mushrooms and can develop into a new plant</p> <p>(English. LE)</p>
<p>สลัด /saʔ¹.lat¹ /</p> <p>น. ชื่อขำชนิดหนึ่งตามแบบชาวตะวันตก ประกอบด้วยผักสดหลายชนิด เช่น ผักกาดหอม หอมหัวใหญ่ มะเขือเทศ แดงกว่า เป็นหลัก และอาจมีเนื้อสัตว์หรือไข่ด้วย เช่น สลัดผัก สลัดเนื้อสัน สลัดแขก.</p>	<p>salad /sæləd/</p> <p>1. a mixture of raw vegetables, especially lettuce, cucumber, and tomato</p> <p>2. raw or cooked food cut into small pieces and served cold</p> <p>(English. LE)</p>
<p>สลูบ /saʔ¹.luup¹ /</p> <p>เรือใบเดินทะเลชนิดหนึ่งแบบชาวตะวันตก.</p>	<p>Sloop /slu:p/</p> <p>[countable]</p> <p>a small ship with one central mast (=pole for sails)</p> <p>(English. LE)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ
<p>สแลง /saʔ¹.lɛɛŋ⁰/</p> <p>น. ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง.</p>	<p>slang /slæŋ/ [uncountable]</p> <p>very informal, sometimes offensive, language that is used especially by people who belong to a particular group, such as young people or criminal</p> <p>(English. LE)</p>
<p>สวิตช์ /saʔ¹.wit³/</p> <p>น. อุปกรณ์ไฟฟ้าชนิดหนึ่ง ใช้สำหรับปิดเปิดหรือเปลี่ยนวงจไฟฟ้า.</p>	<p>Switch /swɪtʃ/</p> <p>a piece of equipment that starts or stops the flow of electricity to a machine, light etc when you push it</p> <p>(English. LE)</p>
<p>แสตมป์ /saʔ¹.tɛɛm⁰/</p> <p>น. ดวงตราไปรษณียากร . ตราไปรษณียากร ก็เรียก.</p>	<p>Stamp /stæmp/</p> <p>a small piece of paper that you buy and stick onto an envelope or package before posting it</p> <p>(English. LE)</p>
<p>อะตอม /ʔaʔ¹.tɔɔm⁰/</p> <p>น. ส่วนที่เล็กที่สุดของธาตุซึ่งเข้าทำปฏิกิริยาเคมีได้ อะตอม ประกอบด้วยอนุภาคมูลฐานที่สำคัญ คือ นิวเคลียสเป็นแกนกลาง และมีอิเล็กตรอนเคลื่อนที่อยู่โดยรอบ , เดิมเรียกว่า ปริมาณ.</p>	<p>atom /ætəm/</p> <p>1. the smallest part of an element that can exist alone or can combine with other substances to form a molecule</p> <p>2. a very small amount of something - used for emphasis</p> <p>(English. LE)</p>

2.12 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาพม่า

คำภาษาไทย	คำภาษาพม่า
<p>กะปิ /kaʔ¹.piʔ¹/</p> <p>น. ของเค็มทำด้วยเคยกับเกลือโซลและหมักไว้ใช้ปรุงอาหาร, เยื่อเคย ก็ว่า.</p>	<p>ŋaʔpi, ŋpi /ŋɔʔpi/</p> <p>น. ปลาหมัก (กะปิ, ปลาร้า)</p> <p>(พม่า. อน: 126a - 127b)</p>

2.13 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาเปอร์เซีย

คำภาษาไทย	คำภาษาเปอร์เซีย
องุ่น /ʔaʔ ¹ .ŋun ¹ / ชื่อไม้เถาชนิด <i>Vitis vinivera</i> L. ในวงศ์ Vitaceae ผลเป็นพวง กินได้หรือใช้หมักทำเหล้า เรียก เหล้าองุ่น.	anggur น. ลูกองุ่น (เปอร์เซีย. ปศ: 180)

2.14 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาทมิฬโดยตรง

คำภาษาไทย	คำภาษาทมิฬ
กระออม /kraʔ ¹ .ʔoom ⁰ / (กลอน) น. ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ ยาชั้น รูปคล้ายกระบุง ไม่มีคอ ใช้ใส่น้ำ เช่น สรงสนาน น้ำทิพย์สืบกระออม. (คารวี)	/kalayam/ น. กระออม (ทมิฬ. สพ: 56)

2.15 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาทมิฬโดยตรงและปรากฏเป็นคำยืมในภาษาอื่น ๆ

คำภาษาไทย	คำภาษาทมิฬ	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2 และอื่น ๆ
กะไหล่ /kaʔ ¹ .lay ¹ / น. กรรมวิธีเคลือบสิ่งที่เป็นโลหะด้วยเงินหรือทองเป็นต้น โดยใช้ปรอทละลายเงินหรือทองให้เป็นของเหลว แล้วทาลงบนโลหะที่ต้องการเคลือบ จากนั้นไล่ปรอทออกโดยใช้	กะลายิ ก. ชูตเพื่อทำการชุบหรือเคลือบใหม่ (ทมิฬ. ปศ: 15) /kalayi/ ก. อาบหรือชุบ (ทมิฬ. สพ: 56)	kalai ก. ชูต เช่น ชูตหม้อกะทะ เพื่อทำการชุบหรือเคลือบใหม่. (มลายู. ปศ: 15)	กลือ ดีบุก, ดีบุกที่เคลือบบาง ๆ บนวัตถุอื่น, การชุบทอง (gilt) กลือहार ซึ่งเคลือบด้วยดีบุก, ซึ่งชุบด้วยโลหะ (plated) (ฮินดี. ปศ: 15)

คำภาษาไทย	คำภาษาทมิฬ	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2 และอื่น ๆ
ความร้อน, กาไหล ก็ ว่า. ว. เรียกของเช่น พานเป็นต้นที่เคลือบ เงินหรือทองด้วย กรรมวิธีเช่นนั้นว่า พานกะไหลเงิน พาน กะไหลทอง.			
กะหรี /kaʔ ¹ .rii ¹ / น. แกงชนิดหนึ่ง สี เหลือง ปรุงด้วย เครื่องแกงกะหรี; เรียกเครื่องแกงกะหรี ซึ่งประกอบด้วยขมิ้น และเครื่องเทศอื่น ๆ บดเป็นผงว่า ผง กะหรี. (มลายู มาจาก ทมิฬว่า ผัด; อ. curry).	kari แกง (ทมิฬ. ปศ: 11) kari แกง (ทมิฬ. สพ: 55)	กฉี แกง (ฮินดี. ปศ: 11)	kari แกงชนิดหนึ่ง. (ฮ.). (ในภาษาทมิฬ และเบงกอลีมีคำ kari ในภาษาฮินดี มีคำ กฉี แปลว่า แกง อังกฤษใช้ curry ว่ามาจาก ภาษาทมิฬ). (มลายู. ปศ: 11)

2.16 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจาก
ภาษาฮินดีโดยตรง

คำภาษาไทย	คำภาษาฮินดี
อะไหล /ʔaʔ ¹ .lay ¹ / ว. ที่เตรียมสำรองไว้ใช้เมื่อต้องการ เช่น เครื่อง อะไหล่รถยนต์ ยางอะไหล่.	पुरजा spare part (Hindi. MC: 389: b)

2.17 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาฮินดีที่ปรากฏเป็นคำยืมในภาษาอื่น ๆ

คำภาษาไทย	คำภาษาฮินดี	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
กะดี /kaʔ ¹ .dii ⁰ / น. โรงที่ประชุมทำพิธีฝ่ายศาสนาอิสลาม นิกายเจ้าเซ็น เช่น กะดีเจ้าเซ็นแขกเต็น ตีอก . (นิ. ประถม).	คัตดี พระแท่น (ฮินดี. รส)	kédi 1. วัดใน พระพุทธศาสนา (พบใช้ในรัฐกลันตัน). 2. กามตายดำน. (มลายู. ปศ: 7)	
กะรุน /kaʔ ¹ .run ⁰ / น. แร่ชนิดหนึ่งประกอบด้วยธาตุอะลูมิเนียมกับออกซิเจน แต่ก็มีสิ่งอื่นผสมอยู่ทำให้มีสีต่าง ๆ	คอรุน kurund the name of corundum - a word which he believed to be the native name of the stone (Hindi, <i>kurund</i> ; Tamil, <i>kurundam</i> ; Sanskrit, <i>kuruvinda</i> , "ruby") (http://www.1911encyclopedia.org/Corundum)	kurundam (Tamil)	kuruvinda (Sanskrit)

2.18 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากภาษาโปรตุเกส

คำภาษาไทย	คำภาษาโปรตุเกส
สบู่ /saʔ ¹ .buu ¹ / น. สิ่งที่เกิดขึ้นโดยนำไขสัตว์เช่นไขวัวหรือน้ำมันพืชเช่นน้ำมันมะกอกไปต้มกับด่างโซเดียมไฮดรอกไซด์ จะได้สบู่แข็ง หรือนำไปต้มกับด่างโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ จะได้สบู่อ่อน ใช้ชำระล้างและซักฟอก.	sabonete [sabunetɔ], sabão [sabãw] (s.m.) น. สบู่ (โปรตุเกส. JV: 82a, 89a)

2.10 คำสองพยางค์ในภาษาไทยที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำยืมจากหลายภาษา

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
กระโถน /kraʔ ¹ .thoon ⁴ / ภาชนะสำหรับบัววัน หรือทิ้งสิ่งของต่างๆ ที่ไม่ต้องการ	Kétor น. ภาชนะสำหรับบัววัน น้ำ. (มลายู. ปศ: 4)	กนฺโถร /k nthao/ (เขมร. ปศ: 3)	กโฏรา ชาม, ถ้วย (อินดี. ปศ: 3)
กะหรี /kaʔ ¹ .rii ¹ / น. แกงชนิดหนึ่ง สี เหลือง ประดับด้วย เครื่องแกงกะหรี; เรียกเครื่องแกง กะหรีซึ่ง ประกอบด้วยขมิ้น และเครื่องเทศอื่น ๆ บดเป็นผงว่า ผง กะหรี.	kari แกงชนิดหนึ่ง. (ฮ.). (ในภาษาทมิฬและเบง กอลีมีคำ kari ในภาษา อินดี มีคำ กฉี แปลว่า แกง อังกฤษใช้ curry ว่ามาจากภาษาทมิฬ). (มลายู. ปศ: 11)	กฉี แกง (อินดี. ปศ: 11)	
กะป๋น /kaʔ ¹ .pan ¹ / (โป) น. กำป๋น . (ตำนานอักษรไทย ของเซเดส์).	กปปล (ทมิฬ. บพ: 25) kappal น. เรือเดินทะเล (ทมิฬ. ปศ: 16)	kapal น. เรือเดินทะเลขนาด ใหญ่ชนิดหนึ่ง (มลายู. ปศ: 16)	กุปาล์ น. เรือ (เขมร. กมฺปาน /ก้อมปาน/ น. เรือกำป๋น เรือ เมล์ (มอญ. บพ: 8: b) capel เรือ (อินดูสะตานี. ปศ: 16)

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
<p>ชะมด /chaʔ³.mot³ / น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในวงศ์ viverridae ซึ่งเป็นวงศ์เดียวกับบีเห็น และพังพอน หน้าแหลม ตัวเรียวยาว สีเทาหรือน้ำตาล มีลายจุดสีดำตามยาวทั่วตัว หางและขนหางยาว มีต่อมกลิ่นที่ใช้เครื่องเพศ</p>	<p>jébat น. ชื่อสัตว์สี่เท้าที่เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่ง (Viverra civetta) มีหลายชนิด (มลายู. ปศ: 43)</p>	<p>zabad (อาหรับ. ปศ: 43)</p>	<p>civet อังกฤษ civette ฝรั่งเศส (อังกฤษ, ฝรั่งเศส. ปศ: 43)</p>
<p>ตะเกียบ /taʔ¹.kiap¹ / น. เครื่องใช้สำหรับคีบอาหารทำด้วยไม้หรืออาจเป็นต้นเป็นคู่ๆ; ชื่อเสาคู่ที่ฝังลงดินสำหรับขนาบเสากลางซึ่งอยู่เหนือพื้นดินอย่างเสาพุ่มเสาหงส์ (เดิมเสาตะเกียบมีสลัก ๒ อัน เมื่อถอดสลักอันหนึ่งออกแล้วโน้มเสากลางลงมาได้)</p>	<p>kiap น. ชื่อเสาคู่ที่ประกบเสาใบเรือ, เสาธง. (มลายู. ปศ: 53)</p>	<p>จังกีระ, จังกีะ /caŋkəh/ n. chopsticks (a.w. จงเกีะ) (Khmer. RH: 227: b) ตงเกียบ (ตองเกียบ) น. สิ่งที่ใช้คีบ, ไม้สอย (เขมร. ศภ: 82) ตงเกียบ /daŋkiep, tɔkiep) n. pincers (e.g., of crabs); tweezers (for plucking hair), forceps, tongs, nippers, pliers; clip;</p>	<p>ทเกป /hɔkɛp/ เตี้ยะเก๊ป น. คีม, แหนบ, ตะเกียบ (มอญ. วบ: 47, 132)</p>

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
		hair pin (a.w. ฏึง เกียบ) (Khmer. RH: 227: b)	
ประทัด /praʔ ¹ .that ³ / น. เครื่องดอกไม้ไฟ ของจีน ทำด้วย กระดาษสีแดงอัด แน่นห่อดินปืน รูปร่างคล้ายบุหรี มี ชนวนสำหรับจุด มี เสียงดัง, ลักษณะนาม ว่า ดอก เช่น ประทัด ๒ ดอก.	pétas น. ดอกไม้ไฟ, ประทัด (ฮ.). (มลายู. ปศ: 49)	paṭa:k (nf) report of a cracking sound; (ind) forth with, at once, without a moment's hesitation; paṭa:ka: (nm) a cracker; an explosive stuff; the report of a cracker; explosion; the sound of "paṭa". paṭa:kḥā: (nm) a cracker, any explosive stuff, the report of a cracker; explosion, the sound of "paṭa". (Hindi. MC: 389: b)	pétasan ประทัด, ดอกไม้ไฟ (ชวา. ปศ: 79)
ฝรั่ง /faʔ ³ .raŋ ¹ / น. ชนชาติผิวขาว; คำประกอบชื่อ สิ่งของบางอย่างที่มา จากต่างประเทศ ซึ่ง มีลักษณะคล้ายของ ไทย เช่น ขนมฝรั่ง	Faranggi, Faranji, Féringgi (โบ) ชนชาติแฟรงค์ (Frank), ชาวโปรตุเกส, ชาวยุโรป (เปอร.). (มลายู. ปศ: 93)	Ferang ชนชาติแฟรงค์ Ferangi ชาวยุโรป. (มลายู. ปศ: 93)	Fo-lang-chi ชาวโปรตุเกส (จีน. ปศ: 93) Feringhi, Firang ฝรั่ง. (อาหรับ. ปศ: 93) ฝรั่งค

คำภาษาไทย	คำภาษามลายู	คำภาษาอื่น 1	คำภาษาอื่น 2
ละมุดฝรั่ง มั่นฝรั่ง ตะขบฝรั่ง ผักบุ้งฝรั่ง แตงฝรั่ง.			ประเทศยุโรป ฝรั่ง ชาวยุโรป, คนผิว ขาว. (อินดี. ปศ: 49)
ระหัด /ra ³ .hat ¹ / น. เครื่องวิดน้ำอย่าง หนึ่งเป็นราง ใช้ถีบ ด้วยเท้าหรือจุดด้วย เครื่อง-จักรเป็นต้น	rahat น. ไนสำหรับกรอด้าย. (ฮ.) (มลายู. ปศ: 128)	รหฺฐ น. เครื่องวิดน้ำเป็น รูปล้อ. รหฺฎา น. ไนสำหรับกรอ ด้าย (อินดี. ปศ: 128)	รหัด (โรฮัด) น. เครื่องใช้ในการ ปั่น คว้านและสูบ มีหลายแบบ (เขมร. ศภ: 149)
ละคร /la ³ .khon ⁰ / น. การแสดง ประเภทหนึ่ง ผู้แสดง เรียกว่าตัวละคร มี เวทีหรือสถานที่ใช้ใน การแสดง มีบทให้ตัว ละครแสดงตามเนื้อ เรื่อง โดยมากมี ดนตรีประกอบ มี ลักษณะแตกต่างกัน ออกไปหลายชนิด	lakun บทบาท, การแสดงบน เวที, เรื่องที่แสดง, โดยมาหมายถึงการ แสดงเรื่อง เกี่ยวกับวรรณโบราณ. (ช.). (มลายู. ปศ: 138)	lakunkan (ลากุนกัน) การแสดงละคร. bérlakun (เบรลา กุน) แสดงละคร. pélakun, pélakon (ปะลากุนม ปาลากน) ตัวละคร. (ชวา. ปศ: 138)	โลชน (โลคน) น. ละคร (เขมร. ศภ: 155)

3. คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่เป็นคำสร้างใหม่

กระกรืด

กระกวอด

กระช้อย

กระพรวน

กระลาย

กระเลือก

กระกรุ่น

กระเกรอก

กระทวย

กระลัด

กระเลียด

กระวัด

กระสาบ	กระหรอด
กะแล	คระแลง
คระไล	จแจ้น
จริก (ตันจิก)	จริก (เอาปากสับและงับ)
จะจ้ำ	จะแจ้ง
จะแจ่ม	ฉะฉาด
ฉะฉาน	ฉะฉ่า
ฉะฉี่	ฉะฉื่อย
ชรราง	ชรริน
ชรเรือด	ชรแรง
ชรแรง	ชรโลง
ชรออบ	ชรอัด
ชรอ๋า	ชรอ้อ
ชรอุ่ม	ชระ
ชระงม	ชระง่อน
ชระง่า	ชระดัด
ชระดื่น	ชระเดียด
ชระบาย	ชระมัว
ชระมุ่น	ชระเมียง
ชระเมียน	ชระลอ
ชระลอง,ชระล่อง	ชระลั้ง
ชระลัด	ชระล้า
ชระลุ	ชระแลง
ชระอับ	ชรัต
ชรว	ชรูป
ชโลง	ชวัก
ชอ๋า	ชอ้อ
ชอุ่ม	ชะคราม
ชะง่อน	ชะฉ่า
ชะช่อง	ชะช้ำ
ชะชิต	ชะมั้ง
ชะอ้อน	แชล่ม
ชะชร้าว	ชะช่อง

ชะชีพ	ชะชะาะ
ชะเขียบ	ญญา
ตระง่อง	ตระเตร้น, ตะเตร้น
ตะขอ	ตะปลิง
ตะม่อ	ตะลาน (ชื่องู)
ตะลาน (ชื่อมด)	ตะลิป
ทว่า	ทะท่าว
นะเน่ง	ปรวด (โปรด)
ประเท้า	ประเทียบ (เทียบ)
ประนี้	ประเปรี้ยว
ประเปรื่อง	ประแปร้น
ประแพ้อ	ประลาย
ประอิ่ง	ปะขาว
ปะเตะ	ปะไร
พะพะลา	พะพาน
พะพิง	พะเพิง
พะพัด	พะพั้น
พะฟ้าย	มะม่าว
มะเมื่อย, มะเหมื่อย	ยะยอบ
ยะยั้น	ยะยับ
ยะยาน	ยะย้าย
ยะย้าว	ยะแย้ง
ระย้ง	ระย้ง
ระยัด	ระเรียม
ละลิป	ละลัด
สะ, สะสวาย	สะสม
สะเอ็ง (ชื่อต้นไม้)	อะอ้อ
อะเอื่อย	

4. คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย C(r)a ที่ยังไม่ทราบที่มา

ชนั๊ก	ชมัน
ชริน	ชงอก
ชงัก	ชงาบ
ชงำ	ชงุ่ม
ชง้อ	ชง้อม
ชงั๋	ชงู (ชื่อทุเรียนพันธุ์หนึ่ง)
ชงู (ชื่อสัตว์เลื้อยลูกตัวนม)	ชงู
ชงูียง	ชงูลิง
ชงแม่	ชงรอย
ชงอม	ชงลาน
ชงลิน	ชงูต (ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง)
ชงูต (เรียวยาวสูงขึ้นไป)	ชงูต (ลงท้อง, ท้องเดิน (ใช้แก้ซ้าง))
ชงเลง	ชงเลย
ชงวัง	ชงวาก
ชงวาด	ชงวุง
ชงักัด	ชงเทียด
ชงบู่	ชงแม่ง, ชงแม่ง ๆ
ชงยาน	ชงลอก
ชงลัก	ชงลีน
ชงลิ่ง	ชงเลน
ชงรด	ชงหลิม
ชงัก	ชงัก
ชงยับ	ชงยุ่ง
ชงแวน	ชงระหา
ชงหิด	ชงลาญ
ชงจง	ชงเนิน
ชงยอม	ชงยุ่น
ชงเลย	ชงวง
ชงก่อง	ชงค่า
ชงตั้ง	ชงมีน
ชงมุด	ชงยง

มะยม	มะริด
มะลิ	มะลิ้ม
มะเขงก	ลปม
ละกล	ละคี
ละคึก	ละมาน
ละม้าย	ละโมก
ละไม (ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง)	ละลวย
ละลั้ง	ละล้า
ละลาน	ละล้าว
ละลุง (ชูลมุน)	ละลุง (เป็นห่วงถึง)
ละลุม	ละเล้า
ละเลาะ	ละเลียด
ละเลือก	ละवल
ละว้า (ย่ำขนาดใหญ่อชนิดหนึ่ง)	ละवाद
ละห้อย	ละอาย
หละหลวม	อร้อย
อร้าม	อรุ่ม
อเส	อะคร้าว
อะเคื้อ	อะตัก
อะดุง	แอร้ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2521 ที่จังหวัดตรัง สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสภาราชนิ จังหวัดตรังในปีการศึกษา 2538 ต่อมาในปีการศึกษา 2539 ได้รับคัดเลือกเป็นนิสิตในโครงการภาษาและวรรณคดีไทยให้เข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษ้อักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง จากภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2542 จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทย ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 ในระหว่างที่ศึกษาได้รับทุนพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลน สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย จากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ในปีการศึกษา 2548 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาภาษาไทย ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2552

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย